† DANIIL STOENESCU
Episcop-locţiitor al Daciei Felix

EPICLEZE

II

† **DANIIL STOENESCU**
Episcop-locţiitor al Daciei Felix

EPICLEZE
II

„Sub paşii veşniciei Sale”
(Avacum 3, 6)

– prefacerea gândului în cuvânt, întruparea cuvântului în faptă, transfigurarea chipului întru asemănare, a lacrimii în rugăciune, a bisericii în templu, a pământului în cer nou, a pâinii şi a vinului în Trupul şi Sângele Domnului Hristos, prin chemarea, pogorârea şi lucrarea aceluiaşi Duh Sfânt –

HĂŢĂGEL
2015

BIBLICE

Fântâna Sfintelor Scripturi

„Atunci i-a deschis Dumnezeu ochii şi a văzut o fântână cu apă şi, mergând, şi-a umplut burduful cu apă şi i-a dat copilului să bea” (Facere 21, 19). Numai când Dumnezeu ne deschide ochii, precum lui Agar în pustiu şi ucenicilor de la Emaus la cină (Luca 24, 31), vedem cu adevărat fântâna cea cu apă vie a Sfintelor şi dumnezeieştilor Scripturi, din care se poate adăpa şi sufletul nostru cel însetat şi aflat pe moarte, precum copilul celei alungate din casa patriarhului.

„Curat şi limpede ca seninul cerului” (Exod 24, 10)

„Curat şi limpede ca seninul cerului” este locul lui Dumnezeu din cer, de pe Sinai şi din mintea şi sufletul omului, văzut şi contemplat de Moise şi Aaron, de Nadab şi Abiud, dar şi de cei şaptezeci de aleşi dintre bătrânii lui Israel, mai înainte de primirea tablelor Legii pe Taborul Vechiului Testament. Locul lui Dumnezeu nu poate fi decât „curat şi limpede” şi nu poate fi contemplat decât de cei curăţiţi şi limpeziţi la minte, inimă şi suflet, după cuvintele Mântuitorului: „Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu” (Matei 5, 8) şi conform cu întrebarea pusă dreptului Iov, cel mult pătimitor, de către Elihu: „Crezi tu că ai dreptate şi socoteşti că te-ai limpezit înaintea lui Dumnezeu?...” (Iov 35, 2). Curăţirea şi limpezirea minţii şi a inimii, prin credinţă, rugăciune şi nevoinţă, face ca „seninul cerului” să ţi se pogoare în suflet, ca loc şi condiţie a contemplaţiei duhovniceşti.

Textul „curat şi limpede ca seninul cerului” se evidenţiază prin expresia „limpede cum e cristalul” din Apocalipsă (Apocalipsă 21, 11), referitoare la slava sau lumina Noului Ierusalim şi la apa râului vieţii care izvorăşte din tronul lui Dumnezeu şi al Mielului (Apocalipsă 22, 1). *Curat şi limpede ca seninul cerului* din Exodul lui Moise şi *limpede cum e cristalul* din Apocalipsa sfântului Ioan Evanghelistul se alătură expresiei *dimineaţa fără nori*, care este una dintre cele din urmă rostiri ale lui David (II Regi 23, 4). Aceste expresii biblice pot fi înţelese

ca tot atâtea minunate trepte duhovniceşti, aflate fiecare înlăuntrul alteia, precum roţile carului heruvimilor din viziunea proorocului Iezechiel: „Şi după alcătuirea şi după făptura lor, ele parcă erau vârâte una în alta” (Iezechiel 1, 16).

Ore astrale ale istoriei biblice

Ore astrale ale istoriei biblice sunt: fumul jertfei lui Abel – ridicat de la pământ spre cer – şi focul pogorât din cer peste jertfa sfântului Ilie de pe Carmel; curcubeul de pe Ararat şi întunericul de pe Golgota; potirul lui Melchisedec şi toiagul înflorit al lui Aaron; îngerul de pe Moria care opreşte mâna lui Avraam şi umărul lui Simon Cirineanul care ajută pe Iisus să-Şi ducă Crucea; paharnicul lui Faraon care-şi aduce aminte de Iosif şi fiul surorii sfântului apostol Pavel din Ierusalim, care dă de ştire despre cele puse la cale; coşul de papură al lui Moise de pe Nil şi coşniţa din Damasc a sfântului Pavel; rugul aprins din pustie şi ienupărul sfântului Ilie de la Beer-Şeba; funia roşie a casei lui Rahav din Ierihon şi funia împletită de îngerul Domnului din viziunea sfântului Antonie cel Mare, care deschide Patericul; falca de măgar a lui Samson şi mânzul asinei din Duminica Floriilor; cei doi stâlpi ai casei din Gaza sfărâmaţi de Samson şi cei doi stâlpi ai Templului din Ierusalim, Iachin şi Booz, ridicaţi de Solomon; piatra de hotar a lui Samuel de la Eben-Ezer şi „Piatra cea din capul unghiului” din Evanghelie; ulciorul cu apă al îngerului de la Beer-Şeba şi purtătorul ulciorului cu apă din Joia Patimilor; mantia sfântului Ilie încredinţată lui Elisei şi felonul sfântului apostol Pavel, lăsat în Troada la Carp şi cerut să-i fie adus de sfântul Timotei; toporul scos în mod minunat din Iordan de către sfântul prooroc Elisei şi securea înfiptă la rădăcina pomilor, din predica sfântului Ioan Botezătorul.

Oglinzi biblice ale lumii de azi

Oglinzi biblice ale lumii de azi sunt: Sodoma şi Gomora din vremea dreptului Lot; cetatea Ninive din timpul propovăduirii proorocului Iona; Babilonul în care trăia proorocul Daniel, dar şi Atena cea plină de idoli, din vremea sfântului apostol Pavel. Trecând prin lume – în aşteptarea lui Sila şi a lui Timotei – şi astăzi duhul sfântului apostol Pavel s-ar întărâta, văzând-o plină de idoli, precum era Atena de odinioară (Fapte 17, 16). De aceea Damaris lăcrimează, iar Dionisie Areopagitul suferă, precum Lot în Sodoma (cf. II Petru 2, 8), până când Abel îşi va aduce din nou jertfa sa bineprimită, iar sfântul prooroc Ilie va pogorî din nou foc din cer pe altarul „Dumnezeului necunoscut” (Fapte 17, 23), precum a coborât pe Muntele Carmel (III Regi 18, 38).

Contemplaţii biblice paradoxale

Să contempli corabia lui Noe oprită pe Ararat, plutind cu Hristos şi cu apostolii pe Marea Galileii şi naufragiind cu sfântul Pavel în Malta (Fapte 28, 1); să contempli turnul Babel prăbuşit peste turnul Siloamului şi peste cei optsprezece inşi (Luca 13, 4); să contempli pe cerul plin de stele al lui Avraam (Facere 15, 5) steaua lui Iacob (Numeri 24, 17) şi steaua magilor de la Răsărit (Matei

2, 2); să contempli ulcioarele cu făclii ale lui Ghedeon (Judec. 7, 16-20) în vasul de alabastru cu mir de nard curat de mare preţ al Mariei din Betania (Marcu 14, 3), dar şi-n candelele aprinse ale fecioarelor înţelepte (Matei 25, 7); să contempli cele douăsprezece perechi de boi ale lui Elisei, arând în ţarina lui Iaar (Psalm 131, 6) şi în ţarina lui Simon Cireneanul, în Vinerea Patimilor.

Crugul zilei Revelaţiei în istoria lui Avraam

Noaptea: „După aceasta, fost-a cuvântul Domnului către Avraam, noaptea în vis... Apoi l-a scos afară şi i-a zis: «Priveşte la cer şi numără stelele – şi fulgerele Revelaţiei – de le poţi număra!»" (Facere 15, 1 şi 5) – revelaţia şi contemplaţia naturală; *Ziua*: „Apoi Domnul S-a arătat iarăşi lui Avraam la stejarul Mamvri, într-o zi pe la amiază, când el şedea în uşa cortului său" (Facere 18, 1) – revelaţia şi contemplaţia supranaturală; *Seara şi dimineaţa*: „Cei doi îngeri au ajuns la Sodoma seara, iar Lot şedea la poarta Sodomei" (Facere 19, 1); „Iar Avraam s-a sculat dis-de-dimineaţă şi s-a dus la locul unde stătuse înaintea Domnului şi, căutând spre Sodoma şi Gomora şi spre toate împrejurimile lor, a văzut ridicându-se de la pământ fumegare, ca fumul unui cuptor" (Facere 19, 28) – Apocalipsa şi sfârşitul lumii.

Cina din Sodoma şi Cina din Emaus

„Cei doi îngeri au ajuns în Sodoma, iar Lot şedea la poarta Sodomei. Şi a zis: «Stăpânii mei, abateţi-Vă pe la casa slugii Voastre, ca să rămâneţi acolo; spălaţi-Vă picioarele, iar dimineaţa, sculându-Vă, Vă veţi duce în drumul Vostru». Ei însă au zis: «Nu, ci vom rămâne în uliţă!»"(Facere 19, 1-3).

„Şi s-au apropiat de satul unde se duceau, iar El se făcea că merge mai departe. Dar ei Îl rugau stăruitor, zicând: «Rămâi cu noi că este spre seară şi s-a plecat ziua!». Şi a intrat să rămână cu ei. Şi, când a stat împreună cu ei la masă, luând El pâinea, a binecuvântat şi frângând le-a dat lor. Şi s-au deschis ochii lor şi L-au cunoscut; şi El S-a făcut nevăzut de ei. Şi au zis unul către altul: «Oare nu ardea în noi inima noastră când ne vorbea pe cale şi când ne tâlcuia Scripturile?» Şi, în ceasul acela sculându-se, s-au întors la Ierusalim şi au găsit adunaţi pe cei unsprezece şi pe cei ce erau împreună cu ei" (Luca 24, 28-33).

Cina din Sodoma are loc între Teofania şi filoxenia de la stejarul Mamvri şi prăbuşirea Sodomei şi a Gomorei prin pogorârea focului din cer. Cina din Emaus are loc în seara Învierii, după „izbucnirea de lumină ca la răsărit de soare" (Avacum 3, 4). Înainte de Cina din Emaus, ardea inima sfinţilor ucenici Luca şi Cleopa, aprinsă de cuvintele lui Hristos cel Înviat, Care le vorbea pe cale (Luca 24, 32). După Cina din Sodoma, ardeau mistuite cu foc şi cu pucioasă cetăţile pedepsite de Dumnezeu, pentru păcatele locuitorilor lor (Facere 19, 24-25).

La Cina din Sodoma erau de faţă doi îngeri şi un om (dreptul Lot), iar la Cina din Emaus erau doi oameni, Luca şi Cleopa, împreună cu Fiul lui Dumnezeu făcut Fiu al Omului. La Cina din Emaus s-au deschis ochii ucenicilor la frângerea pâinii, iar la cina din Sodoma cei doi îngeri îi lovesc cu orbire pe oamenii care asaltau în nebunia lor casa lui Lot (Facere 19, 11). Dreptul Lot roagă

stăruitor pe cei doi îngeri să se abată pe la el şi să intre în casa lui (Facere 19, 3), la fel cum vor face şi cei doi ucenici de la Emaus, rugându-L stăruitor pe Necunoscutul Care-i însoţea şi le tâlcuia Scripturile să rămână cu ei (Luca 24, 29). După Cina din Sodoma, femeia lui Lot se preface în stâlp de sare pentru că a privit înapoi (Facere 19, 26), iar după Cina din Emaus, Luca şi Cleopa devin ei înşişi stâlpi de foc, apostoli, vestitori şi mărturisitori ai Învierii lui Hristos (Luca 24, 33-35). Cina din Sodoma se înscrie în prelungirea prânzului dat de către patriarhul Avraam Preasfintei Treimi la stejarul Mamvri (Facere 18, 1-8), iar Cina din Emaus se înscrie în prelungirea şi actualizarea Cinei celei de Taină din Ierusalim (Ioan 13-17). Atât Cina din Emaus, cât şi Cina din Sodoma au un întreit caracter: liturgic, mistic şi eshatologic. De aceea, lumea se află neîncetat în cumpănă între Cina din Emaus (prin iubire dumnezeiască) şi Cina din Sodoma (sub semnul Judecăţii dumnezeieşti).

Rolul Bisericii lui Hristos este acela de a actualiza şi a permanentiza Cina din Emaus în amurgul lumii Sodomei, pentru că niciodată drumul spre Emaus nu trece prin Marea Moartă!

„**Ramură de pom roditor lângă izvor**” (Facere 49, 22)

Aşa avea să-l numească bătrânul patriarh Iacob, mai înainte de a muri, pe fiul său preaiubit, Iosif, pe care l-a reîntâlnit după mulţi ani, cu prilejul strămutării în Egipt. Cine oare dintre noi n-a lăcrimat citind în capitolele Facerii (37-50) zbuciumata şi minunata istorie a dreptului Iosif şi n-a plâns împreună cu el şi cu fraţii săi atunci când li s-a descoperit acestora în Egipt? Sub pânza apelor limpezi ale impresionantei relatări biblice descoperim şi contemplăm în adâncul albiei Revelaţiei şi inspiraţiei, la începutul Săptămânii Patimilor, profetica şi strălucitoarea icoană a lui Hristos, zugrăvită de Duhul Sfânt prin cuvinte inspirate, vise tălmăcite şi întâmplări deosebite.

Născut în Mesopotamia (Facere 30, 22-25), ca rod al iubirii dintre părinţii săi, Iacob şi Rahila; ajuns în Canaan şi rămas orfan de mamă, după moartea Rahilei la naşterea lui Veniamin, dreptul Iosif este vândut de fraţii săi, la vârsta de şaptesprezece ani, în Egipt, unde va trăi până la moartea sa, la vârsta de o sută zece ani, mai întâi în casa lui Putifar, apoi în temniţă şi, în cele din urmă, ca al doilea după faraon, după ce a salvat pe egipteni şi pe fraţii săi de la foamete. Căsătorit cu Asineta, fiica preotului Poti-Fera din Iliopolis, dreptul Iosif a avut doi fii, pe Efraim şi pe Manase, care, prin binecuvântarea cu mâinile în semnul crucii de către Iacob, se vor adăuga celorlalte zece seminţii ale lui Israel.

În istoria biblică a dreptului Iosif – prefigurare a lui Hristos – avem şase vise tălmăcite şi împlinite: două ale lui, unul al paharnicului, altul al pitarului şi două ale lui faraon însuşi. „Visând însă Iosif un vis, l-a spus fraţilor săi, zicându-le: «Ascultaţi visul ce am visat: Parcă legam snopi în ţarină şi snopul meu parcă s-a sculat şi stătea drept, iar snopii voştri s-au strâns roată şi s-au închinat snopului meu»” (Facere 37, 5-7). Acest vis al lui Iosif avea să se împlinească peste ani şi ani, când fraţii lui, împinşi de foametea din Canaan, venind să cumpere

grâu din Egipt, „i s-au închinat lui până la pământ” (Facere 42, 6). „Atunci şi-a adus aminte Iosif de visele sale, pe care le visase despre ei” (Facere 42, 9). A doua oară, cel dintâi vis al lui Iosif avea să se împlinească prin Învierea lui Hristos: „Iar cei unsprezece ucenici – precum cele unsprezece stele din cel de-al doilea vis al lui Iosif – au mers în Galileea, la muntele unde le poruncise lor Iisus. Şi văzându-L, I s-au închinat, ei care se îndoiseră” (Matei 28, 16-17). În al treilea rând, cel dintâi vis al lui Iosif se va împlini cu desăvârşire la A Doua Venire a Domnului, când „orice ochi Îl va vedea şi-L vor vedea şi cei ce L-au împuns; şi se vor jeli din pricina Lui toate seminţiile pământului” (Apocalipsă 1, 7). Snopul din visul lui Iosif, prefigurare a lui Hristos, era adunat din rodul celor „şapte spice pline” din visul lui faraon (Facere 41, 5) şi din spicele adunate de moabiteanca Rut de pe urma secerătorilor (Rut 2, 7). Snopul de grâu îl reprezintă pe Iosif, iar pentru că Iosif îl preînchipuieşte pe Hristos, snopul din visul dreptului simbolizează pe Mântuitorul şi, mai ales, Învierea Lui din morţi şi închinarea apostolilor, a mironosiţelor şi a întregii Biserici de la Cincizecime până la Parusie. „Snopul de grâu” din visul lui Iosif nu poate sta decât drept, în picioare, aşa după cum L-a văzut sfântul arhidiacon şi întâiul mucenic Ştefan „stând de-a dreapta lui Dumnezeu” (Fapte 7, 55-56). Prin urmare, visul dreptului Iosif are un caracter istoric, profetic, hristologic, euharistic şi eshatologic. Hristos–„snopul de grâu” din visul lui Iosif stă de-a pururea drept în picioare, ca şi în viziunea sfântului apostol şi evanghelist Ioan, primind închinarea, slava şi doxologia tuturor (Apocalipsă 1, 12-16; 4, 8-11). Pentru aceea Hristos iubea holdele de grâu şi le binecuvânta (Matei 12, 1; Ioan 4, 35). „Cele şapte spice frumoase şi pline” (Facere 41, 5) din visul lui faraon, tâlcuit de Iosif, ar putea fi pe lângă cei şapte ani de belşug din Egipt şi cele şapte daruri ale Duhului Sfânt (Isaia 11, 2-3), cele şapte candele ale candelabrului cu şapte braţe din viziunea profetului Zaharia (4, 2), cele şapte pâini de la săturarea celor patru mii de bărbaţi (Matei 15, 36), cei şapte diaconi din Biserica primară (Fapte 6), cele şapte Epistole Soborniceşti din Noul Testament, cele şapte epistole din Apocalipsă (2-3), cele şapte Sfinte Taine ale Bisericii şi cele şapte Sinoade Ecumenice patristice. Toate acestea nu vor fi niciodată înghiţite de cele „şapte spice goale, seci şi pălite” din ţarina neghinei.

O altă simbolistică puternică din istoria lui Iosif o are potirul de argint al dreptului (Facere 44, 12). Pus în sacul cu grâu al lui Veniamin, dimpreună cu preţul grâului, din porunca lui Iosif, cu prilejul celei de-a doua veniri a fraţilor săi din Canaan în Egipt, potirul de argint al lui Iosif a fost pretextul întoarcerii din drum a acestora şi prilejul cutremurătoarei descoperiri a lui Iosif înaintea fraţilor săi, care-l vânduseră oarecând cu douăzeci de arginţi (prefigurare a vinderii Mântuitorului cu treizeci de arginţi de către Iuda) unor negustori madianiţi (Facere 37, 28). Potirul de argint al lui Iosif aduna în sine toată dragostea sfântă şi curată a lui Iosif pentru tatăl său Iacob, pentru mama sa Rahila, care murise la naşterea lui Veniamin, „fiul durerii ei” (Facere 35, 18), dar şi pentru fraţii săi, în mod deosebit pentru Veniamin, fratele său atât după tată, cât şi după

mamă. Potirul de argint al lui Iosif cuprindea dorul său arzător după ţara sfântă a Canaanului şi aduna toate rugăciunile dreptului rostite în taină, atât în casa lui Putifar (unde avea să învingă ispita, precum Mântuitorul în Carantania), cât şi în temniţa lui faraon, unde fusese aruncat împreună cu paharnicul ce va fi izbăvit şi cu pitarul ce va fi osândit, după ce le va tâlcui visele. Potirul lui Iosif era plin de lacrimile rugăciunilor sale de dor, iubire şi iertare. După descoperirea potirului în sacul lui Veniamin şi după arătarea lui Iosif înaintea fraţilor săi, lacrimile de bucurie vărsate din belşug de către Iosif, Veniamin şi fraţii lor se vor aduna strălucind în acelaşi potir. În potirul de argint al lui Iosif avea să se reverse atât bucuria reîntâlnirii lui cu patriarhul Iacob, tatăl său, cât şi binecuvântarea în semnul crucii a lui Efraim şi Manase, fiii lui Iosif, de către marele patriarh Iacob, precum şi proorocia şi binecuvântarea rostită de acesta asupra tuturor fiilor săi, ca părinţi ai celor douăsprezece seminţii ale lui Israel. Însă tot în potirul lui Iosif avea să se reverse şi amara robie şi suferinţă de patru sute cincizeci de ani a evreilor în Egipt, ca şi cea de șaptezeci de ani, de mai târziu, în Babilon. În potirul lui Iosif se adună pătimirile dreptului Iov şi plângerile lui Ieremia. Potirul de argint al lui Iosif se va fi arătat și Mântuitorului Iisus Hristos în vremea rugăciunii din grădina Ghetsimani, după ce mai înainte îl vom fi putut contempla la Cina cea de Taină. După Înviere, acest potir se va arăta la Cina din Emaus, iar după Rusalii, pe masa tuturor sfintelor altare, la fiecare Sfântă Liturghie, din care gustăm prin împărtăşire „Pâinea cea cerească şi paharul vieţii”. Potirul de argint este pus de Iosif în sacul cu grâu al lui Veniamin; de Moise, în sacul cu grâu al lui Iosua; de proorocul Samuel, în sacul cu grâu al lui David; de sfântul prooroc Ilie, în sacul cu grâu al proorocului Elisei, dar şi de sfântul apostol Pavel, în sacul cu grâu al lui Timotei.

De asemenea, din visele celor doi slujitori ai lui faraon (paharnicul şi pitarul, preînchipuire a celor doi tâlhari de pe cruce: paharnicul de-a dreapta şi pitarul de-a stânga), tâlcuite de dreptul Iosif în temniţă, putem desprinde gândul filocalic de-a avea neîncetat înaintea ochilor noştri spirituali pe Hristos – Viţa cea adevărată (Facere 40, 9; Ioan 15, 1) şi Strugurele cel duhovnicesc adus din Canaan pe prăjina Sfintei Cruci (Numeri 13, 24) – dar şi de-a alunga neîncetat, prin rugăciune, atenţie duhovnicească şi trezvie, păsările gândurilor rele care vor să răpească prescurile cugetărilor duhovniceşti şi teologice din coşurile cu pâine albă ale conştiinţei de creştin şi ale cunoştinţei de Dumnezeu, pentru a nu sfârşi precum pitarul. Totodată, paharnici ai Sfintei Scripturi care slujesc la Cina cea duhovnicească a Revelaţiei, pe lângă cel al lui faraon (al cărui vis hristic îl tâlcuieşte Iosif) şi pe lângă Neemia, paharnicul lui Artaxerxe de la Susa (Neemia 2, 1), i-am mai putea avea pe sfinţii profeţi, apostoli, evanghelişti şi îngeri ai Apocalipsei cu cele şapte sfinte Potire (Apocalipsă 16, 1).

Iată pentru ce, aflându-ne cu toţii „la legatul snopilor în mijlocul câmpului” (Facere 37, 7) contemplăm liturgic Snopul de grâu din visul lui Iosif, la începutul Săptămânii Patimilor, în locul smochinului blestemat de Domnul Iisus şi uscat îndată, iar în haina lungă şi aleasă a dreptului stropită cu sânge de ied de

către fraţii săi (Facere 37, 3 şi 31-33) vedem atât hlamida Mântuitorului din Vinerea Patimilor, cât şi cămaşa Lui cea fără cusătură, pentru care ostaşii au aruncat sorţi (Ioan 19, 2 şi 23-24).

Dumnezeul Patriarhilor şi al Proorocilor

Dumnezeul Patriarhilor şi al Proorocilor – în rugul aprins şi în rugăciunea sfântului Ilie de pe Carmel: „Dumnezeul lui Avraam, Isaac şi Iacob" (Exod 3, 6 şi 16; III Regi 18, 36); în cuvintele sfântului prooroc Elisei: „Domnul Dumnezeul lui Ilie" (IV Regi 2, 14); în cuvintele regelui Nabucodonosor: „Dumnezeul lui Şadrac, Meşac şi Abed-Nego" (Daniel 3, 28-29), dar și ale regelui Darius Medul: „Dumnezeul lui Daniel" (Daniel 6, 27).

Dumnezeu nu S-ar fi numit şi n-ar fi fost numit „Dumnezeul lui Avraam, Isaac şi Iacob", „Dumnezeul lui Ilie", „Dumnezeul lui Şadrac, Meşac şi Abed-Nego" şi „Dumnezeul lui Daniel" dacă drepţii şi sfinţii de mai sus, ale căror nume sunt asociate pe veci la numele lui Dumnezeu, n-ar fi fost ei înşişi, mai întâi, ai lui Dumnezeu. În măsura în care Dumnezeu este al celor trei patriarhi, al sfântului prooroc Ilie, al celor trei tineri izbăviţi din cuptorul Babilonului şi al proorocului Daniel, în aceeaşi măsură şi patriarhii şi proorocii amintiţi au fost şi sunt ai lui Dumnezeu. Suprema cinste şi cinstire a unui om al lui Dumnezeu este ca Dumnezeu să fie numit ca fiind al acelui om ales.

Tablele Legii de pe Muntele Sinai (Exod 31, 18)

Tablele Legii de pe *Sinai*, scrise de degetul lui Dumnezeu şi dăruite poporului ales şi lumii întregi prin Moise, le putem contempla pogorându-se şi multiplicându-se şi prin:

Tablele Legii de pe *Carmel* arse de focul pogorât din cer peste jertfa sfântului prooroc Ilie (III Regi 18, 38);

Tablele Legii de la *Horeb* învăluite în adierea blândă şi liniştită a Duhului Sfânt, întru care proorocul de foc a stat de vorbă cu Dumnezeu în gura peşterii (III Regi 19, 12-13);

Tablele Legii de pe *Muntele Fericirilor* sfinţite de cuvintele Predicii de pe Munte a Mântuitorului Iisus Hristos (Matei 5-7);

Tablele Legii de pe *Tabor* străbătute de lumina dumnezeiască necreată a Schimbării la Faţă (Matei 17, 1-9);

Tablele Legii de pe *Golgota* sfinţite de Însuşi Sângele Mântuitorului vărsat pe Cruce (Matei 27, 33-54);

Tablele Legii de pe *Muntele Măslinilor* învăluite în norul Înălţării la cer a Domnului şi a făgăduinţei celei de A Doua Lui Veniri făcută sfinţilor apostoli de către cei doi îngeri îmbrăcaţi în alb (Fapte 1, 9-11).

La toate acestea îndrăznim să adăugăm pentru Biserica şi neamul nostru tablele Legii de sub *Fereastra Sâmbetei* – dăltuite în chilia Părintelui Arsenie, prin „Cărarea Împărăţiei", de la Mănăstirea Sâmbăta; şlefuite în predicile „Cuvinte vii" scrise de Sfinţia Sa la Prislop; zugrăvite în neîntrecuta pictură a Bisericii de la Drăgănescu şi dezvăluite în manuscrisele inedite de la Sinaia.

Şarpele de aramă şi vipera din Malta

Contextul biblic în care se vorbeşte întâia dată despre şarpele de aramă este următorul: „Atunci a trimis Domnul asupra poporului şerpi veninoşi, care muşcau poporul, şi a murit mulţime de popor din fiii lui Israel. A venit deci poporul la Moise şi i-a zis: «Am greşit, grăind împotriva Domnului şi împotriva ta; roagă-te Domnului, ca să depărteze şerpii de la noi». Şi s-a rugat Moise Domnului pentru popor. Iar Domnul a zis către Moise: «Fă-ţi un şarpe de aramă şi-l pune pe un stâlp; şi de va muşca şarpele pe vreun om, tot cel muşcat care se va uita la el va trăi». Şi a făcut Moise un şarpe de aramă şi l-a pus pe un stâlp; şi când un şarpe muşca pe vreun om, acesta privea la şarpele cel de aramă şi trăia" (Numeri 21, 6-9).

La trecerea Iordanului de către poporul ales în Canaan, pe vremea lui Iosua, deodată cu Chivotul Sfânt, cu Cortul Sfânt şi cu celelalte odoare sfinte, va fi fost trecut şi şarpele de aramă, despre care se va mai vorbi mult mai târziu, pe vremea regelui binecredincios Iezechia, care va corecta o deviaţie a poporului faţă de simbolul tămăduirii reprezentat de şarpele de aramă: „Şi (regele Iezechia) a stricat şarpele cel de aramă, pe care-l făcuse Moise; chiar până în zilele acelea fiii lui Israel îl tămâiau şi-l numeau Nehuştan" (IV Regi 18, 4). Prin urmare, regele Iezechia va pune capăt existenţei reale a şarpelui de aramă, până când Mântuitorul va dezgropa sensul profetic şi hristic al acestuia, identificându-Se cu simbolistica lui, în convorbirea Sa cu Nicodim: „Şi după cum Moise a înălţat şarpele în pustie, aşa trebuie să Se înalţe Fiul Omului, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică. Căci Dumnezeu aşa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică. Căci n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca să se mântuiască prin El lumea" (Ioan 3, 14-17). Târziu, înspre sfârşitul propovăduirii misionare a sfântului apostol Pavel, cu prilejul primului drum spre Roma şi al naufragiului din Insula Malta, citim următoarele: „Şi după ce am scăpat, am aflat că insula se numeşte Malta. Iar locuitorii ei ne arătau o deosebită omenie, căci, aprinzând foc, ne-au luat pe toţi la ei din pricina ploii care era şi a frigului. Şi strângând Pavel grămadă de găteje şi punându-le pe foc, o viperă a ieşit de căldură şi s-a prins de mâna lui. Şi când locuitorii au văzut vipera atârnând de mâna lui, ziceau unii către alţii: Desigur că ucigaş este omul acesta, pe care dreptatea nu l-a lăsat să trăiască, deşi a scăpat din mare. Deci el, scuturând vipera în foc, n-a pătimit nici un rău. Iar ei aşteptau ca el să se umfle, sau să cadă deodată mort. Dar aşteptând ei mult şi văzând că nu i se întâmplă nimic rău, şi-au schimbat gândul şi ziceau că el este un zeu" (Fapte 28, 1-6). Vipera din Malta este o rămăşiţă a şerpilor veninoşi din pustie, iar sfântul Pavel este un mărturisitor al lui Hristos, Cel care a fost înălţat şi răstignit pe Crucea Golgotei, precum a fost înălţat şarpele cel de aramă în pustie. Moise ridică în pustie şarpele de aramă ca prefigurare a Mântuitorului şi a ridicării Sale pe Cruce, cum Însuşi Domnul avea să-i descopere lui Nicodim în noaptea tainică şi sfântă. Oricine privea spre şarpele de aramă rămânea nevătămat de muşcăturile

şerpilor veninoşi. Acelaşi lucru se va întâmpla peste veacuri şi cu sfântul Pavel în Insula Malta, care a rămas nevătămat, întrucât privea neîncetat prin credinţă înspre Iisus Hristos cel Răstignit, Înviat şi Înălţat la ceruri şi Care șade de-a dreapta Tatălui – aşa cum L-a văzut sfântul arhidiacon Ştefan prin revelaţia din sinedriu (Fapte 7, 55-56) – și pe Care apostolul neamurilor Îl propovăduia ca nimeni altul, învăţându-ne şi pe noi să avem „ochii aţintiţi asupra lui Iisus, Începătorul şi Plinitorul credinţei" (Evrei 12, 2; Fapte 1, 10-11).

Binecredinciosul rege Iezechia al regatului lui Iuda, din Ierusalim, contemporan cu sfântul prooroc Isaia, care-i va mijloci mai târziu regelui vindecarea cu turta de smochine (Isaia 38, 21), avea să distrugă după aproximativ şapte sute de ani şarpele cel de aramă făcut de Moise, pe care poporul începuse a-l idolatriza, aducându-i tămâieri, pentru a se evita astfel repetarea cinstirii viţelului de aur (Exod 32, 1-20), cum făcuse mai înainte Ieroboam la dezbinarea regatului, prin cei doi viţei de aur ridicaţi în regatul lui Israel, unul în Betel şi celălalt în Dan, voind să depărteze poporul de Ierusalim şi să împiedice refacerea unităţii de neam şi credinţă (III Regi 12, 26-33). De aceea se cuvine să nu fie tămâiat şarpele cel de aramă, pentru a nu se aluneca în idolatrie şi a nu absolutiza simbolurile şi prefigurările în detrimentul realităţilor şi împlinirilor. Tămâierea şarpelui de aramă ar putea însemna cinstirea vasului mai mult decât a conţinutului, a umbrei Legii mai mult decât a harului Evangheliei, a mijloacelor mai mult decât a scopului. Tămâia se aduce lui Hristos, ca dar al magilor (Matei 2, 11), prin cădelniţa de aur a îngerului din Apocalipsă (8, 3-4), iar orice tămâiere a vreunui şarpe de aramă, oprită de regele Iezechia, ne poate dovedi şi descoperi „arama sunătoare" din noi (I Corinteni 13, 1) lipsită de virtutea dragostei, care este „calea mai presus de orice cale" (I Corinteni 12, 31). Locul şi rostul şarpelui de aramă a fost în pustiu şi într-un moment dat, nu şi în Canaan sau în pământul lui Israel, unde avea să vină şi să Se întrupeze Hristos.

Orice viperă, ca şi gând, ispită sau intenţie spre faptă, care iese din căldura vreascurilor materiei şi trupului şi se prinde atârnând de mâna noastră, trebuie îndată scuturată în focul rugăciunii fierbinţi, al pocăinţei şi al lacrimilor. Prin vipera din Malta, vrăjmaşul diavol ar fi vrut să pună cea din urmă piedică în calea ajungerii şi propovăduirii sfântului Pavel la Roma, după cuvântul primit într-o noapte sfântă de la Mântuitorul, când i s-a arătat apostolului Său, pe drumul Golgotei pauline: „Iar în noaptea următoare, arătându-i-Se, Domnul i-a zis: Îndrăzneşte, Pavele! Căci precum ai mărturisit cele despre Mine la Ierusalim, aşa trebuie să mărturiseşti despre Mine şi la Roma!" (Fapte 23, 11).

Şarpele de aramă este prefigurare a lui Hristos, iar vipera din Malta este simbol al şerpilor patimilor de orice fel. Regele Iezechia distruge şarpele de aramă, pentru ca să facă loc lui Hristos, iar sfântul apostol Pavel scutură în foc vipera prinsă de mâna sa, vrând să ne înveţe împlinirea cuvântului Mântuitorului: „Iată, v-am dat putere să călcaţi peste şerpi şi peste scorpii şi peste toată puterea vrăjmaşului şi nimic nu vă va vătăma" (Luca 10, 19).

Priveliştea jalnică a ghibeoniţilor (Iosua 9, 3-27)

Privire în oglindă: Priveliştea jalnică a ghibeoniţilor, ca o mulţime de fii risipitori care vin la Iosua – Hristos – „dintr-o ţară îndepărtată” (Luca 15, 17-24) este oglinda noastră, a creştinilor de azi, care, asemenea zdrenţăroşilor ghibeoniţi, purtăm pe asinii noştri „saci vechi cu pâine şi vin în burdufuri vechi, rupte şi cârpite”, în picioarele noastre „încălţăminte şi sandale vechi şi peticite”, pe noi „haine rele”, iar pâinea noastră de drum – datorită nevredniciei noastre – este „uscată, mucedă şi sfărâmată...” De aceea fericiţi vom fi dacă, pe fiecare dintre noi, îl va rândui Hristos, precum a făcut Iosua cu ghibeoniţii, „tăietor de lemne şi cărător de apă pentru obşte şi pentru jertfelnicul Domnului”, „până în ziua de astăzi” şi până la sfârşitul cel fără de sfârşit (Iosua 9, 21 şi 27).

„**Iată-mă! La ce m-ai chemat?**” (I Regi 3, 5)

„Iată-mă! La ce m-ai chemat?” – spune tânărul Samuel către preotul Eli, la chemarea Domnului din Cortul Sfânt (I Regi 3, 5-8). Aceleaşi cuvinte le-ar fi putut rosti şi Isaac către tatăl său, Avraam, pe Muntele Moria; tânărul Iosua către Moise în pustie; tânărul David către Samuel, la ungerea de către acesta ca rege al lui Israel; Elisei către sfântul Ilie, la chemarea lui ca ucenic şi urmaş al acestuia, prin aruncarea mantiei peste el; sfântul Ioan Evanghelistul către Mântuitorul, plecându-şi capul pe pieptul Lui, la Cina cea de Taină; Timotei către sfântul Pavel în Listra (Fapte 16, 1-3), dar şi toţi ucenicii de peste veacuri, către părinţii lor duhovniceşti. După cum abia a treia oară bătrânul preot Eli a înţeles că Domnul este Cel ce-l cheamă pe Samuel în noaptea sfântă, învăţându-l să răspundă: „Vorbeşte, Doamne, căci robul Tău ascultă!” (I Regi 3, 8-10), tot aşa Avraam i-ar fi putut răspunde lui Isaac: „Te-am chemat pe Moria pentru a fi icoană a lui Hristos și prototip al jertfei Lui”; Moise i-ar fi putut răspunde lui Iosua: „Te-am chemat pentru a-mi fi urmaş şi a duce poporul în Canaan, despărţind Iordanul”; Samuel i-ar fi putut răspunde lui David: „Te-am chemat şi te-am uns pentru a fi rege al lui Israel şi protopărinte al Mântuitorului”; sfântul Ilie i-ar fi putut răspunde lui Elisei: „Te-am chemat pentru a-mi fi ucenic, urmaş şi prooroc în Israel, după răpirea mea la cer”; Mântuitorul i-ar fi putut şopti sfântului Ioan Evanghelistul: „Te-am chemat pentru a-Mi fi ucenicul iubirii, autor al Evangheliei a patra despre Mine şi primitor al Apocalipsei despre lume şi sfârşitul ei”, iar sfântul apostol Pavel i-ar fi putut spune lui Timotei: „Te-am chemat pentru a-mi fi ucenic, însoţitor şi episcop în Efes”.

„**Căci i se bătea inima după Chivotul lui Dumnezeu**” (I Regi 4, 13)

Bătrânului preot Eli în vârstă de 98 de ani îi bătea inima după Chivotul lui Dumnezeu de la Cortul Sfânt; proorocului Ieremia „i se bătea inima” după Chivotul Templului Sfânt din Ierusalim, în vremea dărâmării acestuia de către Nabucodonosor; sfântului Pavel „i se bătea inima” după *Chivotul Bisericii* lui Hristos, prin „grija pentru toate bisericile”; ierarhului trebuie să i se bată inima pentru *Chivotul Eparhiei* sale; preotului trebuie să i se bată inima după *Chivotul Parohiei* sale; egumenului se cuvine să i se bată inima după *Chivotul Mănăstirii*

sale; tatălui responsabil trebuie să i se bată inima pentru *Chivotul Familiei* sale; creştinului dornic de mântuire să i se bată inima pentru *Chivotul Sufletului* său; preotului slujitor se cuvine să i se bată inima după *Chivotul Liturghiei* sale, iar monahului (şi credinciosului) să i se bată inima după *Chivotul Rugăciunii* sale.

Plângerile lui David

Plângerile lui David: la despărţirea de Ionatan (I Regi 20, 41); la moartea lui Saul şi a lui Ionatan (II Regi 1, 17-27); în urma păcatului săvârşit cu Batşeba şi la îmbolnăvirea şi moartea copilului lor (Psalm 50, 1-20; II Regi 12, 21-22); la moartea lui Abesalom (II Regi 18, 33) şi în Psalmi: „Ostenit-am întru suspinul meu, spăla-voi în fiecare noapte patul meu, cu lacrimile mele aşternutul meu voi uda" (Psalm 6, 6), „Făcutu-mi-s-au lacrimile mele pâine ziua şi noaptea" (Psalm 41, 3).

David – model de păstor duhovnicesc

David îşi apăra oile din turma sa de urşi şi de lei, după cum îi mărturiseşte lui Saul, mai înainte de lupta cu Goliat (I Regi 17, 34-36). Urşii şi leii ucişi de David în tinereţe, ca păstor de oi, ar putea fi în sens filocalic patimile tinereţii biruite prin rugăciune şi prin harfa Psalmilor de laudă adusă lui Dumnezeu, iar în sens pastoral sunt schismele, ereziile, patimile şi abaterile de la legea morală, de care episcopul sau preotul trebuie să-i ferească pe păstoriţii săi, aşa cum au făcut apostolii şi Sfinţii Părinţi, dar şi după cum S-a rugat Mântuitorul la Cina cea de Taină: „Când eram cu ei în lume, Eu îi păzeam în numele Tău, pe cei ce Mi i-ai dat; şi i-am păzit..." (Ioan 17, 12).

David – „făclia în Israel"

„Tu să nu mai ieşi cu noi la război, ca să nu se stingă făclia în Israel" (II Regi 21, 17) – îi spun lui David apropiaţii lui atunci când, într-una din cele din urmă lupte cu filistenii, regele, psalmistul şi proorocul era cât pe ce să fie ucis de un filistean cu o suliţă de trei sute de siclii de aramă. Patriarhii, proorocii şi sfinţii apostoli au fost făclii aprinse în Israel şi în Biserica lui Hristos, ca şi Sfinţii Părinţi de mai târziu. Fiecare sfânt sau ales este o făclie în neamul lui.

Moise şi Ilie – temă de contemplaţie

Dacă Moise şi Ilie, care au fost martori ai Schimbării la Faţă, ar fi mers cu Hristos cel Înviat pe drumul spre Emaus în seara Învierii (precum Luca şi Cleopa), având ochii lor *neţinuţi ca să-L cunoască*, ar fi putut vorbi cu Mântuitorul, Cel ce le aprindea inimile tâlcuindu-le Scripturile, despre vasul de aur cu mana cerească din pustie şi despre turtele coapte şi ulciorul cu apă aduse de îngerul Domnului la Beer-Şeba, ca preînchipuire pentru Cina din Emaus.

Moise ar fi putut zice, la capătul drumului: „Doamne, rămâi cu noi la Marea Roşie, la Rafidim, pe Sinai şi pe Nebo!" Sfântul Ilie L-ar fi rugat stăruitor: „Doamne, rămâi cu noi, în vreme de secetă şi de foamete, la Cherit, în Sarepta Sidonului, pe Carmel şi la Horeb, până vei trimite carul cel de foc dincolo de Iordan!"... Oare nu ardea în noi inima noastră înaintea rugului aprins

din pustie şi din Evanghelii şi în carul cel de foc al Rusaliilor de dincolo de Iordan, când ne tâlcuia Scripturile?

Coarnele de fier ale lui Sedechia (III Regi 22, 11)

Dintre coarnele de fier pe care şi le făcuse Sedechia, ca să-l împingă pe Ahab în lupta pe care o va pierde cu sirienii – coarne care pot fi simbol, emblemă şi „blazon” al proorocilor mincinoşi din toate vremurile şi din toate locurile – avea să plece săgeata din arcul sirian ce-l va răni de moarte pe regele Ahab al lui Israel (III Regi 22, 34-38), împlinindu-se astfel cuvântul Domnului spus prin gura sfântului Ilie Tesviteanul, după fărădelegea uciderii cu pietre a lui Nabot şi răpirea viei acestuia, prin uneltirea Izabelei (III Regi 21, 17-19).

Vasele cu untdelemn sfinţit şi înmulţit (IV Regi 1, 7)

Vasele cu untdelemn sfinţit şi înmulţit prin proorocul Elisei în casa femeii văduve îndatorate, a unuia dintre fiii proorocilor, le regăsim strămutate în pilda Mântuitorului nostru Iisus Hristos despre cele zece fecioare, cinci înţelepte şi cinci nebune: „Căci cele fără minte, luând candelele, n-au luat cu sine untdelemn. Iar cele înţelepte au luat untdelemn în vase, deodată cu candelele lor” (Matei 25, 1-4). Vasele cu untdelemn sfinţit şi înmulţit prin minunea sfântului Elisei sunt aceleaşi vase cu untdelemn ale celor cinci fecioare înţelepte. Cu alte cuvinte, fecioarele înţelepte au cumpărat şi cumpără vase cu untdelemn de la femeia văduvă ajutată şi sfătuită de sfântul Elisei, pentru întâmpinarea Mirelui!

Martori ai minunilor

Aaron şi Or au fost martori ai rugăciunii lui Moise de pe munte; preotul Eli a fost martor al rugăciunii Anei de la Cortul Sfânt; Moise şi Ilie au fost martori ai Schimbării la Faţă de pe Muntele Tabor; Maica Domnului şi sfântul Ioan Evanghelistul au fost martori ai Răstignirii; mironosiţele şi sfinţii apostoli au fost martori ai Învierii; sfinţii apostoli au fost martori ai Înălţării la cer de pe Muntele Măslinilor; închinătorii din cele paisprezece neamuri au fost martori ai Cincizecimii; toţi sfinţii vor fi martori ai Parusiei Domnului.

„**Turta cu smochine**” **a proorocului Isaia** (IV Regi 20, 7; Isaia 38, 21)

„Turta cu smochine” a proorocului Isaia este un îndemn pentru bolnavii cu răni de orice fel. Cereţi prin rugăciune cu lacrimi (precum Iezechia) şi aşteptaţi cu îndelungă-răbdare (precum Iov) vindecătoarea turtă cu smochine a proorocului: „Isaia a adus o turtă de smochine şi a pus-o deasupra bubei şi Iezechia s-a vindecat” (Isaia 38, 21).

Smochinele din turta vindecătoare a marelui prooroc sunt totdeauna culese numai din smochinul cel roditor! (cf. Luca 13, 6-8).

Realitatea lumii de azi în cartea Estera (1, 1 şi 10, 3)

Realitatea lumii de azi pare a se oglindi deplin în visul lui Mardoheu din prologul cărţii Estera (1, 1 şi 10, 3): „În anul al doilea al domniei lui Artaxerxe cel Mare, în ziua întâi a lunii Nisan, Mardoheu, fiul lui Iair, fiul lui Şimei, fiul lui

Chiş, iudeu din seminţia lui Veniamin, om mare, care trăia în cetatea Suza şi slujea la curtea regelui, a visat un vis. Mardoheu era din robii pe care Nabucodonosor, regele Babilonului, îi luase în robie din Ierusalim cu Iehonia, regele Iudeii. Iar visul lui a fost acesta: «S-a făcut parcă zgomot mare pe pământ, tunet, cutremur şi tulburare. Şi deodată au ieşit doi balauri mari, gata să se lupte unul cu altul, şi urletul lor era cumplit. După urletul lor, toate popoarele s-au pregătit de război, ca să lovească pe poporul drepţilor. Şi iată a venit pe pământ zi de negură şi întuneric, de necaz şi strâmtorare, de mare durere şi tulburare. Atunci tot poporul drepţilor s-a tulburat, temându-se de răul lor, pregătit să piară şi a început să strige către Domnul. La strigătul lor a ieşit parcă dintr-un izvor mic un râu mare cu apă multă, a strălucit lumină şi soare, s-au înălţat cei smeriţi şi i-au nimicit pe cei trufaşi». Deşteptându-se Mardoheu după acest vis, care închipuia ce avea să facă Dumnezeu, păstra acest vis în inima sa şi dorea să-l priceapă în toată întregimea lui până în seară" (Estera 1, 1).

„**L-ai văzut pe robul Meu Iov?**..." (Iov 1, 8)

„Şi Domnul a zis către Satan: L-ai văzut pe robul Meu Iov, că nu este nici unul ca el pe pământ, fără prihană şi drept şi temător de Dumnezeu şi care să se ferească de ce este rău?" (Iov 1, 8)... „El se ţine cu putere în statornicia lui şi tu m-ai întărâtat pe nedrept împotriva lui ca să-l prăpădesc" (Iov 2, 3).

Cuvintele lui Dumnezeu rostite în cer către Satana, mai înainte de prima ispitire şi apoi mai înainte de a doua ispitire a lui Iov, le-am putea auzi tainic şi mistic ca fiind rostite şi în contextul vieţii pline de ispite, încercări şi necazuri şi ale altor drepţi şi sfinţi ai lui Dumnezeu: „L-ai văzut pe robul Meu Abel?"; „L-ai văzut pe robul Meu Iosif?"; „L-ai văzut pe robul Meu Moise?"; „L-ai văzut pe robul Meu David?"; „L-ai văzut pe robul Meu Daniel?"; „L-ai văzut pe robul Meu Ştefan?"; „L-ai văzut pe robul Meu Pavel?"; „L-ai văzut pe robul Meu Ioan Gură de Aur?"; „L-ai văzut pe robul Meu Părintele Arsenie de la Sâmbăta şi Prislop?"

„**Cărări pe sub pământ**..." (Iov 28, 4)

„Argintul are zăcămintele lui de obârşie (Vechiul Testament) şi aurul are locul lui de unde-l scoţi şi-l lămureşti (Noul Testament). Din pământ scoatem fierul (din Sfânta Scriptură) şi din stânca topită scoatem arama (din Sfânta Tradiţie). Omul (teologul) a pus hotare întunericului şi cercetează până în cele mai depărtate adâncuri, sfredelind piatra ascunsă în umbră şi-n beznă (tainele Revelaţiei). Un popor străin (creştinii) a săpat cărări pe sub pământ, uitate de piciorul celor de deasupra şi departe de oameni; scormonitorii (teologii) se spânzură pe funii şi se clatină încoace şi încolo. Şi deasupra este pământul din care iese pâinea (cea de toate zilele), dar pe dedesubt este răvăşit ca de foc (limbile de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii). Aici pietrele lui sunt de safir, dincoace sunt puzderii de aur (înţelesurile teologice şi duhovniceşti subtile şi sublime, chiar inspirate). Cărări pe care nu le-a cunoscut pasărea de pradă şi pe care ochiul vulturului nu şi le-a însemnat. Fiarele sălbatice nu le-au călcat

niciodată, niciodată leul nu s-a strecurat pe aici. Dar omul (lui Dumnezeu) a ajuns cu mâna lui la aceste stânci de cremene şi munţii i-a răsturnat din temelie. El (profetul, apostolul şi teologul creştin) a săpat şanţuri în stânci şi nimic de preţ nu scapă privirii lui. El a răscolit izvoarele apelor (harului dumnezeiesc) şi tot ce era în adâncime (în adâncul Revelaţiei) a scos afară la lumină (prin teologhisire)" (cf. Iov 28, 1-11).

Săpăm „cărări pe sub pământ" prin credinţa în Dumnezeul Treimic, Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, întemeiată pe Revelaţia dumnezeiască din Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie păstrată, apărată şi propovăduită de Biserica Mântuitorului Iisus Hristos, prin Sfinţii Părinţi şi prin urmaşii direcţi ai sfinţilor apostoli, episcopii, care la rândul lor îi hirotonesc pe preoţi şi diaconi, prin punerea mâinilor. Săpăm „cărări pe sub pământ" prin rugăciune comună în biserică şi prin rugăciune personală în viaţa noastră de creştini, prin citirea şi meditarea cuvântului lui Dumnezeu din Sfânta Scriptură, în tâlcuire patristică, prin cugetare teologică şi reflecţie duhovnicească. Săpăm „cărări pe sub pământ" prin propovăduire evanghelică, vestire, sfătuire duhovnicească, îndemn frăţesc şi scris creştinesc. Săpăm „cărări pe sub pământ" prin trăire şi făptuire, prin smerenie şi iubire, prin discreţie şi tăcere, prin rugăciune tainică şi lăcrimare ascunsă, prin cugetare la moarte, prin conştiinţă creştină şi identitate ortodoxă, prin frecventarea bisericii şi participarea la întruniri creştineşti şi frăţeşti. Săpăm „cărări pe sub pământ" asumându-ne, purtându-ne şi înţelegându-ne crucea şi privind înlăcrimaţi spre cer, unde Mântuitorul şade de-a dreapta Tatălui, precum în revelaţia sfântului arhidiacon Ştefan. Săpăm „cărări pe sub pământ" prin drumurile spre catacombe ale primilor creştini şi prin cărările spre Parusie ale celor din urmă creştini, prin gândul la Dumnezeu şi prin deasa rugăciune a minţii şi a inimii: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul!"

Săpând „cărări pe sub pământ" ni se deschid nesfârşite ferestre spre cer.

„**Opriţi-vă şi cunoaşteţi că Eu sunt Dumnezeu!**" (Psalm 45, 10)

Opriţi-vă: pe Ararat şi la Mamvri; pe Moria şi la Betel; la Rafidim, Sinai şi Horeb; în Templu şi la Chebar; în cuptorul aprins şi în groapa cu lei; pe malurile râurilor Babilonului şi în turnul cel de veghe. Opriţi-vă: în Nazaret şi la Betleem; în Ierusalim şi la Iordan; pe Tabor şi la Golgota; la Emaus şi pe Muntele Măslinilor; la Cincizecime şi în Sinedriu; pe drumul Damascului şi în Patmos!

„**Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu şi m-am cutremurat**" (Psalm 76, 3)

„Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu şi m-am cutremurat", scrie psalmistul Asaf în Psalmul 76, 3.

Adusu-mi-am aminte de Dumnezeul Treimic, Unul în fiinţă şi întreit în Persoane: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt (Matei 28, 19), „Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită. Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu „Cel ce este" (Exod 3, 14); de

Dumnezeu „Cel Vechi de Zile” (Daniel 7, 9), de Dumnezeu Elohim, Adonai, Savaot; de Dumnezeu Creatorul, Proniatorul, Mântuitorul, Sfinţitorul şi Judecătorul. Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu „Cel ce era şi Cel ce este şi Cel ce vine” (Apocalipsă 4, 8). Adusu-mi-am aminte de Dumnezeul lui Enoh şi al lui Ilie, al lui Moise şi al lui Iosua, al lui Samuel şi al lui David, al lui Isaia şi al sfântului Ioan Botezătorul, al lui Petru, Iacob şi Ioan de pe Tabor, al lui Noe şi al sfântului Pavel, al lui Luca şi al lui Cleopa, al proorocului Iona şi al sfântului arhidiacon Ştefan. Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu cel Atotputernic, Atotţiitor şi Atotprezent, de Dumnezeu cel Atotbun și Atotiubitor, de Dumnezeu cel Iertător şi Milostiv, de Cel ce este „Lumină” şi „Iubire” (I Ioan 1, 5; 4, 8).

Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu, Cel de lângă mine; Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu, Cel ce mă vede, mă aude, mă ştie şi mă cunoaşte; de Cel ce m-a adus la existenţă, de Cel ce m-a trimis în timp şi de Cel ce-mi va pune capăt timpului. Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu cel Infinit; de Dumnezeu Alfa şi Omega; de Cel ce mă aşteaptă, de Cel ce mă va întâmpina şi mă va judeca; de Cel ce-mi vorbeşte, de Cel ce mă va întreba, de Cel ce mă va mustra, de Cel ce mă va pedepsi; de Cel mai mare decât cerurile şi mai mic decât ieslea din Betleem; de Cel ce ne ţine şi mă ţine în dreapta Sa; de Cel ce merge cu mine spre Emausul vieţii; de Cel ce îmi arată Taborul şi de Cel ce-mi dă să gust din Golgota; de Cel ce-mi deschide poarta Damascului şi de Cel întâlnit în smeritul meu Patmos.

Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu, Cel cântat de serafimi, purtat de heruvimi şi lăudat de îngeri; de Cel ce şade pe Tron, de Cel ce șade de-a dreapta Tatălui; de Cel fără de hotar, de Cel fără de început, de Cel fără de sfârşit; de Cel ce este „foc mistuitor”(Evrei 12, 29), de Cel ce este rug aprins, stâlp de foc, car de foc şi limbi de foc; de Cel ce este fulger de Parusie, trâmbiţă de Înviere şi Tron de Judecată; de Cel ce este Trup şi Sânge euharistic; de Cel ce este curcubeul celor două Legăminte, stejar de Mamvri, scară de Betel, oază de Elim, stâncă şi adiere de Horeb, apă din piatră şi mană din cer, table de Eben-Ezer, harfă de Psalmi, aripi de serafimi, ochi de heruvimi, sabie de arhanghel, vedenie de profeţi, duh de Evanghelie, cuvânt de apostol, Liturghie de Cină de Taină, ocean de rouă duhovnicească şi soare de raze dumnezeieşti. Adusu-mi-am aminte de Cel „în care trăim, ne mişcăm şi suntem” (Fapte 17, 28).

„Şi m-am cutremurat”... M-am cutremurat de nevrednicia mea şi de nimicnicia mea, m-am cutremurat de păcătoşenia mea şi de deşertăciunea mea; m-am cutremurat de nepriceperea mea şi de neştiinţa mea, m-am cutremurat de întunecimea mea, de îngustimea mea şi de răutatea mea, m-am cutremurat de prăpastia din mine şi din faţa mea, m-am cutremurat de datoria mea de zece mii de talanţi, m-am cutremurat de lipsa hainei de nuntă şi de candela stinsă, m-am cutremurat de întunericul cel mai dinafară şi de prăbuşirea mea, precum a lui Core, Datan şi Aviron. Dar nu am disperat, pentru că Îl văd pe El venind pe valuri, Îi aud bătaia la uşa din Apocalipsă şi Îl simt trecând prin uşile încuiate ale temniţei mele. Amin.

„Nu va lăsa Domnul toiagul păcătoşilor peste soarta drepţilor” (Psalm 124, 3)

Nu va lăsa Domnul toiagul lui Cain peste soarta lui Abel; toiagul lui Esau peste soarta lui Iacob; toiagul fraţilor lui Iosif şi al lui Putifar peste soarta lui Iosif; toiagul lui faraon peste soarta lui Moise şi a evreilor; toiagul filistenilor peste soarta lui Samson; toiagul lui Saul peste soarta lui David; toiagul Izabelei peste soarta sfântului prooroc Ilie şi a lui Nabot; toiagul lui Nabucodonosor peste soarta celor trei tineri şi a iudeilor de pe malurile râurilor Babilonului; toiagul satrapilor lui Darius peste soarta proorocului Daniel; toiagul lui Aman peste soarta lui Mardoheu; toiagul lui Irod peste soarta sfântului Ioan Botezătorul şi toiagul altui Irod peste soarta sfântului apostol Iacob; toiagul iudeilor peste soarta sfântului arhidiacon Ştefan; toiagul lui Nero peste soarta sfinţilor apostoli Petru şi Pavel; toiagul păgânilor peste soarta creştinilor. Nu va lăsa Domnul toiagul regimului trecut peste soarta Părintelui Arsenie Boca.

„**La râul Babilonului**” (Psalm 136, 1)

„La râul Babilonului, acolo am şezut jos şi am plâns, când ne-am adus aminte de Sion” (Psalm 136, 1) – şi de râul cu apa vieţii, „limpede cum e cristalul” (Apocalipsă 22, 1).

Acest Psalm sau priceasnă a exilului babilonian de şaptezeci de ani, cântat de iudei printre şiroaie de lacrimi pe malurile râurilor Babilonului, atunci când îşi aduceau aminte de Sionul din care fuseseră luaţi şi duşi în exil pe vremea lui Nabucodonosor, l-ar fi putut cânta atât Adam şi Eva, după izgonirea din rai în lumea aceasta, cât şi fiul risipitor aflat în ţară îndepărtată, când îşi amesteca roşcovele cu lacrimi şi îşi aducea aminte de casa tatălui său. Aducerea aminte de Sion înseamnă nostalgia, dorul, părerea de rău şi lacrimile proorocilor Iezechiel şi Daniel, ale celor trei tineri aflaţi în exil cu iudeii, dar şi ale oricărui creştin care conştientizează zilnic distanţa dintre *malurile râurilor Babilonului*, pe care îşi poartă crucea vieţii, şi *malurile râului vieţii* (Apocalipsă 22, 2), în care-şi ancorează nădejdea cununii Învierii celei de Apoi. De Sion îşi vor fi adus aminte printre lacrimi: David în Psalmul pocăinţei, regele Manase în rugăciunea lui, dar şi sfântul apostol Petru în plânsul lui cu amar de după lepădarea de Domnul şi cântatul cocoşului.

Potoliri ale furtunii în Sfânta Scriptură

Se poate stabili o conexiune omiletică între potolirea furtunii din Psalmul 106 – „Cei ce se coboară la mare în corăbii, cei ce-şi fac lucrarea lor în ape multe, aceia au văzut lucrurile Domnului şi minunile Lui întru adânc. El a zis şi s-a pornit vânt furtunos şi s-au înălţat valurile mării. Se urcau până la ceruri şi se coborau până în adâncuri, iar sufletul lor întru primejdii încremenea. Se tulburau şi se clătinau ca un om beat şi toată priceperea lor a pierit. Dar au strigat către Domnul în necazurile lor şi din nevoile lor i-a izbăvit şi i-a poruncit furtunii şi s-a liniştit şi au tăcut valurile mării şi s-au veselit ei, că s-au liniştit valurile şi Domnul i-a povăţuit pe ei la limanul dorit de ei” (Psalm 106, 23-30) – şi potolirea furtunii de către Domnul Iisus, atunci când sfinţii apostoli se aflau în corabie pe

Marea Galileii, iar Iisus a venit la ei umblând pe mare (Matei 14, 22-34; Marcu 6, 47-51; Ioan 6, 16-21). Potoliri ale furtunii mai avem şi prin aruncarea lui Iona în mare (Iona 1, 1-16), prin trezirea lui Iisus, Care dormea în corabie (Luca 8, 22-25), dar şi prin săvârşirea Sfintei Liturghii de către sfântul apostol Pavel în corabia care, ducându-l spre Roma, a naufragiat în Malta (Fapte 27-28).

„**Mere de aur într-un coşuleţ de argint**” (Pilde 25, 11)

„Mere de aur într-un coşuleţ de argint” sunt: „cuvântul spus la vremea lui”, cuvântul potrivit, cuvântul nimerit, cuvântul inspirat. „Mere de aur” sunt cuvintele inspirate de Duhul Sfânt în coşuleţul de argint al Sfintei Scripturi şi al Sfinţilor Părinţi, Decalogul Vechiului Testament şi Fericirile Noului Testament, Pildele şi cuvintele Mântuitorului, „Imnul dragostei” sfântului apostol Pavel şi cele şapte Epistole către cele şapte Biserici din Apocalipsă, apoftegmele Patericului, cuvintele duhovniceşti ale Filocaliei şi treptele Scării sfântului Ioan Scărarul, toate izvorâte din „roadele pomului vieţii” (Apocalipsă 22, 2).

Cele trei zboruri ale puterilor cereşti din Sfânta Scriptură

Contemplarea celor trei zboruri ale puterilor cereşti din Sfânta Scriptură:

1) „Atunci unul din serafimi a zburat spre mine...” (Isaia 6, 6) – *zborul serafimului din vedenia sfântului prooroc Isaia* din Templu, având în mâna sa cărbunele luat cu cleştele de pe altar, ca prefigurare a Sfintei Euharistii;

2) „Şi pe când vorbeam în rugăciunea mea, iată, un om, Gavriil, pe care l-am văzut în vedenia mea de la început, în zbor grăbit s-a apropiat de mine pe la vremea jertfei de seară...” (Daniel 9, 21) – *zborul grăbit al sfântului arhanghel Gavriil către sfântul prooroc Daniel* la vremea vecerniei, ca anticipare a Bunei Vestiri de mai târziu, din Nazaret;

3) „Şi am văzut apoi alt înger, care zbura prin mijlocul cerului, având să binevestească Evanghelia veşnică celor ce locuiesc pe pământ şi la tot neamul şi seminţia şi limba şi poporul...” (Apocalipsă 14, 6) – *zborul îngerului contemplat de sfântul apostol şi evanghelist Ioan*.

Aflându-ne în vedenie teologică în templul cosmic, copleşiţi de conştiinţa nevredniciei, un serafim zboară spre noi cu cărbunele aprins al teologhisirii. Aflându-ne în exilul din Babilon, în stare de rugăciune fierbinte, arhanghelul se apropie de noi în zbor grăbit, la ceasul vecerniei. Aflându-ne în stare de contemplaţie a cerului Revelaţiei dumnezeieşti vedem pe îngerul lui Dumnezeu, zburând şi vestind Evanghelia cea veşnică a Cuvântului Său.

Serafimul în zbor, cu cărbunele în mână (Isaia 6, 6-7)

Serafimul în zbor, cu cărbunele în mână, este prototip al Mântuitorului Hristos, Fiul lui Dumnezeu Întrupat, icoană a fiecărui prooroc şi sfânt apostol, imagine a fiecărui episcop, pildă a fiecărui preot sau duhovnic şi paradigmă a oricărui sfânt.

Moise a fost precum un serafim „în zbor”, cu cărbunele tablelor Legii în mână, către poporul evreu; proorocul Samuel a fost precum un serafim „în

zbor”, cu cărbunele în mână, către Israel prin misiune şi către David prin ungere; sfântul prooroc Ilie a fost precum un serafim „în zbor”, cu cărbunele în mână, către popor, pe vremea rătăcirii lui Ahab şi a Izabelei, iar proorocul Iona a fost precum un serafim „în zbor”, cu cărbunele în mână, către niniviteni.

Prin Întrupare, Hristos Domnul vine „în zbor” cu cărbunele în mână către fiecare dintre noi. Cărbunele luat cu cleştele de pe jertfelnic este atât imagine a cuvântului Său dumnezeiesc, cât şi a Trupului şi Sângelui Său euharistic. Hristos vine „în zbor” cu cărbunele cuvântului Său dumnezeiesc în mână – precum serafimul din vedenie – mai întâi către sfinţii Săi ucenici şi apostoli şi către mulţimile de oameni, prin Predica de pe Muntele Fericirilor; către Petru, Iacob şi Ioan pe Tabor; către sfinţii apostoli la Cina cea de Taină şi în seara Învierii, prin uşile încuiate; către Luca şi Cleopa pe drumul spre Emaus, aprinzându-le inimile, iar la Cina din Emaus frângând ,,pâinea cărbunelui aprins”. Sfinţii apostoli şi sfântul apostol Petru vin „în zbor” cu cărbunele în mână prin predica şi vorbirea în limbi din Duminica Rusaliilor, către cei dintâi creştini şi către lumea întreagă. Sfântul Petru vine „în zbor” cu cărbunele în mână către slăbănogul de la Poarta cea Frumoasă a Templului, către creştinii din Samaria; către Eneas din Lida, către Tabita din Iope, către sutaşul Corneliu din Cezareea şi, prin Epistolele sale soborniceşti, către noi toţi. Sfântul arhidiacon Ştefan vine „în zbor” cu cărbunele în mână către lumea întreagă, prin descoperirea şi mărturisirea revelaţiei din sinedriu despre Șederea lui Hristos cel Înviat de-a dreapta Tatălui, iar sfântul arhidiacon Filip face acelaşi lucru, convertindu-l pe famenul reginei Etiopiei. Sfântul apostol Pavel vine „în zbor” duhovnicesc cu cărbunele în mână după convertirea minunată de pe drumul Damascului şi după botezul primit în Damasc, către ucenicii de aici, către cei din Ierusalim şi Antiohia (unde întâia dată s-au numit creştini) şi către toate bisericile Galatiei, Asiei, Macedoniei, Ahaiei, Iliricului şi Italiei, până la Roma şi poate chiar până în Spania, iar prin cele paisprezece Epistole din Noul Testament, vine în zbor la fiecare dintre noi. Sfântul evanghelist Ioan vine „în zbor” către noi cu cărbunele Apocalipsei în mână, luat de pe jertfelnicul revelaţiei din Insula Patmos.

Fiecare episcop sau ierarh vine „în zbor” cu cărbunele în mână către preoţii şi credincioşii din Eparhia sa, prin prezenţă, slujire, cuvântare, pastorală şi vizite canonice. Fiecare preot sau duhovnic vine „în zbor” cu cărbunele în mână către enoriaşii săi din parohie şi către fiii săi duhovniceşti, prin povăţuire. Fiecare sfânt ridicat dintr-un neam vine „în zbor” precum serafimul din vedenie, cu cărbunele în mână către neamul său, către contemporanii săi şi, mai ales, către urmaşi. Nu în ultimul rând îl contemplăm şi îl simţim pe Părintele Arsenie de la Prislop, venind „în zbor” cu cărbunele în mână, către noi, către credincioşi şi pelerini, în fiecare zi, în Duminici şi sărbători, dar mai ales în zilele de hram şi „vedenie”, din 8 mai şi din 28 noiembrie!

Astfel ne putem integra cu toţii în întreita cântare a serafimilor din Templul Sfânt şi de la fiecare Sfântă Liturghie: „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de mărirea Lui!” (Isaia 6, 3).

„Scoală-te şi ieşi la câmp, că am să-ţi vorbesc acolo!” (Iezechiel 3, 22)

Cuvintele lui Dumnezeu rostite către proorocul Iezechiel, după revelaţia carului de foc al heruvimilor de la râul Chebar, ne vorbesc despre câmpul Creaţiei, al Revelaţiei, al Sfintei Scripturi, al Teologiei şi al Evangheliei. Parafrazând aceste cuvinte, putem mărturisi următoarele:

Ieşind în câmpul Creaţiei, Dumnezeu ne vorbeşte prin revelaţia şi contemplaţia naturală;

Ieşind în câmpul Revelaţiei, Dumnezeu ne vorbeşte prin Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie;

Ieşind în câmpul Vechiului Testament, Dumnezeu ne vorbeşte prin „Legea lui Moise, prin prooroci şi prin Psalmi” (Luca 24, 44);

Ieşind în câmpul Noului Testament, Dumnezeu ne vorbeşte prin Evanghelii, Faptele Apostolilor, Epistole şi Apocalipsă;

Ieşind în câmpul Sfintei Tradiţii, Dumnezeu ne vorbeşte prin Teologia Patristică, prin Pateric, Filocalie şi isihasm;

Ieşind în câmpul Facerii, Dumnezeu ne vorbeşte prin jertfa lui Abel, prin umblarea lui Enoh cu Dumnezeu şi răpirea lui, prin chemarea lui Avraam şi Teofania de la Mamvri, prin ascultarea lui Isaac şi prin minunile din viaţa lui Iacob de la Betel şi Peniel;

Ieşind în câmpul Ieşirii, Dumnezeu ne vorbeşte prin chemarea lui Moise, din rugul aprins; prin trecerea Mării Roşii; prin mana din cer şi apa din stâncă; prin tablele Legii de pe Sinai şi prin şarpele de aramă din pustie;

Ieşind în câmpul cărţii Iosua, Dumnezeu ne vorbeşte prin trâmbiţele de la Ierihon şi prin oprirea soarelui şi a lunii pe cer;

Ieşind în câmpul cărţilor Regilor, Dumnezeu ne vorbeşte prin chemarea lui Samuel din Cortul Sfânt, prin ungerea lui David şi prin harfa lui, dar şi prin focul trimis din cer la sfinţirea Templului lui Solomon;

Ieşind în câmpul cărţii lui Iov, Dumnezeu ne vorbeşte prin răbdarea acestuia şi prin suferinţa lui pe grămada de gunoi de la marginea cetăţii;

Ieşind în câmpul minunat al Psalmilor, Dumnezeu ne vorbeşte prin harfa lui David şi prin „harfele atârnate în sălcii” (Psalm 136, 2);

Ieşind în câmpul înmiresmat al Cântării Cântărilor, Dumnezeu ne vorbeşte prin alergarea sufletului-mireasă pe urmele Mirelui Hristos;

Ieşind în câmpul Proorocilor, Dumnezeu ne vorbeşte prin corbii de la Cherit, prin focul jertfei de pe Carmel, prin adierea blândă şi liniştită a revelaţiei din gura peşterii de la Horeb, prin vedenia serafimilor din Templu, prin descoperirea heruvimilor de la Chebar şi prin revelaţia „Celui Vechi de Zile”;

Ieşind în câmpul cărţii lui Iona, Dumnezeu ne vorbeşte prin chitul din mare, prin propovăduirea profetului, prin vrejul răsărit lângă coliba proorocului şi prin viermele ce l-a retezat la porunca lui Dumnezeu;

Ieşind în câmpul Evangheliilor sinoptice (Matei, Marcu şi Luca), Dumnezeu ne vorbeşte prin Nazaret şi Emaus, Betleem şi Golgota, Iordan şi Marea Tiberiadei, Muntele Fericirilor şi Muntele Tabor;

Ieşind în câmpul Evangheliei de la Ioan, Dumnezeu ne vorbeşte neîncetat de la primele cuvinte ale Prologului de la Sfânta Liturghie de Paşti, până la „cărţile ce s-ar fi scris" de la sfârşitul acestei Sfinte Evanghelii;

Ieşind în câmpul Faptelor Apostolilor, Dumnezeu ne vorbeşte prin Înălţarea la cer de pe Muntele Măslinilor, prin Pogorârea Duhului Sfânt de la Cincizecime, prin revelaţia sfântului Ştefan din sinedriu, prin Arătarea de pe drumul Damascului şi prin călătoriile şi propovăduirea sfântului apostol Pavel;

Ieşind în câmpul Epistolelor Noului Testament, Dumnezeu ne vorbeşte prin sfântul apostol Pavel, sfântul apostol Iacob, sfântul apostol Petru, sfântul apostol şi evanghelist Ioan şi prin sfântul apostol Iuda;

Ieşind în câmpul de har şi de lumină al Apocalipsei, Dumnezeu ne vorbeşte prin revelaţia din Insula Patmos, prin cele şapte epistole trimise celor şapte Biserici din Asia, prin cântarea neîncetată a celor patru făpturi vii, prin cartea cu cele şapte peceţi, prin cele şapte trâmbiţe ale celor şapte îngeri şi prin cele şapte potire revărsate peste lume, prin pogorârea Noului Ierusalim din cer, prin A Doua Venire a Domnului, Învierea morţilor şi Judecata de Apoi, precum şi prin râul vieţii şi pomul vieţii, cu care se încheie Apocalipsa şi Biblia;

Ieşind în câmpul istoriei Bisericii, Dumnezeu ne vorbeşte prin cununa mucenicilor, prin dogmele Sinoadelor Ecumenice, prin teologia Sfinţilor Părinţi şi prin drumul şi crucea Bisericii lui Hristos în istorie;

Ieşind în câmpul vieţii Bisericii, Dumnezeu ne vorbeşte prin Sfânta Liturghie, prin Sfintele Taine şi prin celelalte slujbe şi ierurgii bisericeşti;

Ieşind în câmpul Patericului, Dumnezeu ne vorbeşte prin avva Antonie şi Sisoe, Arsenie şi Pimen, Macarie şi Pamvo, Ioan Colov şi toţi ceilalţi;

Ieşind în câmpul Filocaliei, Dumnezeu ne vorbeşte prin sfântul Maxim Mărturisitorul, sfântul Ioan Scărarul, sfântul Isaac Sirul, sfântul Simeon Noul Teolog şi sfântul Grigorie Palama;

Ieşind în câmpul veacului al XIX-lea, Dumnezeu ne vorbeşte prin experienţa mistică a sfântului Serafim de Sarov descoperită lui Motovilov;

Ieşind în câmpul ortodox al veacului XX, Dumnezeu ne vorbeşte prin cuviosul Siluan Athonitul, prin Preacuviosul Părinte Arsenie Boca şi prin alţi sfinţi şi cuvioşi Părinţi.

Apele teologiei în vedenia proorocului Iezechiel (Iezechiel 47, 1-6)

„Apoi m-am dus la uşa Templului şi iată de sub pragul Templului curgea o apă spre răsărit; pentru că Templul era cu faţa spre răsărit şi apa curgea de sub partea dreaptă a Templului, pe partea de miazăzi a jertfelnicului. M-a scos apoi pe partea cea de la miazănoapte şi m-a dus pe dinafară, împrejur, la poarta care dă spre răsărit şi iată apa curgea pe partea dreaptă. Când bărbatul acela mergea spre răsărit, ţinea în mână o sfoară şi a măsurat o mie de coţi; şi m-a dus prin apă şi apa era *până la glezne*. A mai măsurat apoi o mie de coţi şi m-a dus prin apă şi apa era *până la genunchi*. Şi a mai măsurat încă o mie de coţi şi apa era *până la brâu*. Şi a mai măsurat încă o mie de coţi şi era *un râu pe care nu-l puteam*

trece, căci apele crescuseră; erau ape de trecut înotând, un fluviu care nu se putea trece. Atunci mi-a zis bărbatul acela: «Ai văzut, fiul omului?» Şi el m-a dus înapoi la malul râului" (Iezechiel 47, 1-6).

Apa care izvorăşte de sub pragul Templului lui Dumnezeu – aceeaşi care izvorăşte din tronul lui Dumnezeu şi al Mielului (Apocalipsă 22, 1) – şi prin care este condus proorocul Iezechiel de către îngerul lui Dumnezeu, în vedenia de la sfârşitul cărţii sale profetice (Iezechiel 40, 1-4), preînchipuieşte deopotrivă harul Duhului Sfânt şi apele limpezi ale teologiei ortodoxe, biblice şi patristice, străbătute în mai multe stadii de câte o mie de coţi, corespunzătoare nivelului duhovnicesc şi teologic al fiecăruia. Astfel, „apa ce era până la glezne" ar putea corespunde treptei duhovniceşti a curăţirii; „apa ce era până la genunchi" ar putea corespunde treptei duhovniceşti a iluminării (pe genunchi va fi aşezat proorocul Daniel de mâna lui Dumnezeu – cf. Daniel 10, 10); „apa ce era până la brâu" – „mijlocul încins cu adevărul" (Efeseni 6, 14) – ar putea corespunde treptei duhovniceşti a desăvârşirii; „fluviul care nu se putea trece" ar putea corespunde treptei de neajuns „a dumnezeieştii firi" (II Petru 1, 4).

Vedenia proorocului Iezechiel (cf. Iezechiel 10, 14; 1, 10; Apocalipsă 4, 7)

Cele patru feţe ale teologului şi ale sfinţilor, după vedenia sfântului prooroc Iezechiel sunt: faţă de heruvim, faţă de om, faţă de leu şi faţă de vultur. Faţa de heruvim arată faptul că teologul stă de vorbă cu îngerii şi cu puterile cereşti, prin care primeşte revelaţii şi inspiraţii de la Dumnezeu. Faţa de om a teologului exprimă faptul că mesajul dumnezeiesc se adresează prin el oamenilor. Faţa de leu a teologului exprimă tăria, puterea şi curajul mărturisirii neînfricate a adevărului dumnezeiesc în pustiul lumii, iar faţa de vultur a teologului grăieşte despre înălţimea nebănuită a teologiei şi a teologhisirii.

Edictul lui Cirus şi sfârşitul robiei babiloniene

Edictul lui Cirus şi sfârşitul robiei babiloniene din 538 î.d.Hr. pot fi o paradigmă a Edictului de la Mediolanum din anul 313.

Dacă robia egipteană de patru sute de ani ia sfârşit odată pentru totdeauna prin „edictul" proclamat de Dumnezeu – Iahve, înaintea lui Moise prin revelaţia din lumina rugului aprins din Sinai (Exod cap. 3-4; Fapte 7, 20-38), iar cei aproape trei sute de ani de prigonire a creştinilor (prin cele zece persecuţii dictate de împăraţii romani păgâni) se sfârşesc prin Edictul providenţial de la Mediolanum din anul 313, proclamat de către sfântul împărat Constantin cel Mare şi de către Licinius, robia babiloniană de şaptezeci de ani a iudeilor se încheie prin actul providenţial al Edictului lui Cirus, regele perşilor (559-529 î.d.Hr.), dat în anul 538, prin care rămăşiţa din seminţiile lui Iuda şi Veniamin se întoarce în Ierusalim cu dreptul, porunca şi misiunea de rezidire a Templului şi a cetăţii sfinte prin Zorobabel, arhiereul Iosua şi căpeteniile Ezdra şi Neemia, ca împlinire a profeţiei sfântului prooroc Ieremia (25, 12; 29, 10) şi pregătire a Templului din Ierusalim, prin rezidire pentru venirea şi primirea lui Mesia – Hristos de către dreptul Simeon, în numele întregii omeniri, la Întâmpinarea

Domnului (Luca 2, 25-38). Cu aproximativ două veacuri mai devreme, regele Cirus fusese numit de către Dumnezeu, prin gura sfântului prooroc Isaia, „păstorul Meu”: „Şi am zis despre Cirus: «El este păstorul Meu, el va împlini toate voile Mele». Şi despre Ierusalim am zis: «Să fie rezidit şi Templul să fie ridicat din temelii». Aşa zice Domnul unsului Său Cirus, pe care îl ţine de mâna lui cea dreaptă, ca să doboare neamurile înaintea lui şi ca să dezlege cingătorile regilor, să deschidă porţile înaintea lui şi ca ele să nu mai fie închise: «Eu voi merge înaintea ta şi drumurile cele muntoase le voi netezi, voi zdrobi porţile cele de aramă şi zăvoarele cele de fier le voi sfărâma. Şi îţi voi da ţie vistierii ascunse, bogăţii îngropate în pământ, ca să ştii că Eu sunt Domnul, Cel care te-a chemat pe nume, Eu sunt Dumnezeul lui Israel. Pentru robul Meu Iacov şi pentru Israel, alesul Meu, te-am chemat pe nume şi un nume de cinste ţi-am dat fără ca tu să Mă ştii. Eu sunt Domnul şi nimeni altul! Afară de Mine nu este Dumnezeu. Eu te-am încins fără ca tu să Mă cunoşti. Ca să se ştie de la răsărit şi până la apus că nu este nimic afară de Mine! Eu sunt Domnul şi nimeni altul! Eu întocmesc lumina şi dau chip întunericului, Cel ce sălăşluieşte pacea şi restriştei îi lasă cale: Eu sunt Domnul Care fac toate acestea. Picuraţi rouă de sus, voi ceruri, şi norii să reverse în ploaie dreptatea! Pământul să se deschidă şi să odrăslească mântuirea şi dreptatea să dea mlădiţe laolaltă: Eu, Domnul, am zidit toate acestea!»” (Isaia 44, 27; 45, 1-7).

Textele biblice despre Cirus şi Edictul său dat în favoarea iudeilor sunt următoarele:

1) „Iar în anul dintâi al lui Cirus, regele Persiei, pentru împlinirea cuvintelor Domnului rostite prin Ieremia, *a trezit Domnul duhul lui Cirus,* regele Persiei, şi a poruncit acesta să se facă cunoscut tuturor din tot regatul său, prin cuvânt şi prin scris şi să le spună: «Aşa zice Cirus, regele Perşilor: Toate regatele pământului, Domnul Dumnezeul cerului mi le-a dat mie şi mi-a poruncit să-I zidesc Templul în Ierusalimul cel din Iuda. Cine este între voi din tot poporul Lui? Domnul Dumnezeul lui să fie cu el şi să se ducă acolo»” (II Cronici 36, 22-23).

2) „În anul întâi al domniei lui Cirus, regele Perşilor, ca să se împlinească cuvântul Domnului, cel grăit prin gura lui Ieremia, a deşteptat Domnul duhul lui Cirus, regele Perşilor şi acesta a poruncit să se facă ştiut în tot regatul său, prin grai şi prin scris, acestea: «Aşa grăieşte Cirus, regele Perşilor: Toate regatele pământului mi le-a dat mie Domnul Dumnezeul cerului şi mi-a poruncit să-I fac locaş la Ierusalim în Iuda. Aşadar, aceia dintre voi, din tot poporul Lui, care voiesc - fie cu ei Dumnezeul lor - să se ducă la Ierusalim în Iuda şi să zidească Templul Domnului Dumnezeului lui Israel, a Acelui Dumnezeu Care este în Ierusalim; şi tot celui rămas în toate locurile, oriunde ar trăi, să-i ajute locuitorii locului aceluia cu argint şi cu aur şi cu altă avere şi cu vite, cu daruri de bună voie pentru Templul lui Dumnezeu care este la Ierusalim». Atunci s-au ridicat căpeteniile seminţiilor lui Iuda şi ale lui Veniamin, şi preoţii şi leviţii şi toţi aceia cărora Dumnezeu le deşteptase duhul să se ducă să înalţe Templul

Domnului care este la Ierusalim. Şi toţi vecinii lor i-au ajutat cu vase de argint, cu aur şi cu altă avuţie şi cu vite şi cu lucruri scumpe şi cu tot felul de daruri de bună voie pentru Templu. Iar regele Cirus a scos vasele Templului Domnului, pe care Nabucodonosor le luase din Ierusalim şi le pusese în casa dumnezeului său; pe acestea le-a scos Cirus, regele Perşilor, prin mâna lui Mitridat, vistiernicul, care le-a dat pe seama lui Şeşbaţar, căpetenia lui Iuda. Şi numărul lor era: treizeci de vase de aur, o mie de vase de argint, douăzeci şi nouă de cuţite, treizeci de cupe de aur, patru sute zece cupe de argint de mâna a doua, o mie alte felurite vase; iar de toate erau cinci mii patru sute de vase de argint şi de aur. Toate acestea le-a luat cu el Şeşbaţar, când au plecat robii cei ce voiau să se întoarcă din Babilon la Ierusalim" (I Ezdra 1, 1-11).

3) „Iar în anul întâi al lui Cirus, regele Babilonului, regele Cirus a dat învoire să se zidească acest Templu al lui Dumnezeu; chiar şi vasele de aur şi de argint ale Templului lui Dumnezeu, pe care Nabucodonosor le luase din Templul Ierusalimului şi le dusese în capiştea din Babilon, le-a scos regele Cirus din capiştea Babilonului şi le-a dat în seama lui Şeşbaţar, pe care l-a numit el cârmuitor şi i-a zis: «Ia vasele acestea, mergi şi pune-le în Templul din Ierusalim, şi Templul lui Dumnezeu să se zidească pe locul lui vechi. Atunci Şeşbaţar acela a venit şi a pus temelia Templului lui Dumnezeu din Ierusalim, şi de atunci şi până astăzi se zideşte el şi nu s-a isprăvit. Deci, dacă binevoieşte regele, să se caute în casa vistieriei regale de acolo din Babilon şi să se vadă dacă în adevăr regele Cirus a dat învoire să se zidească acest Templu al lui Dumnezeu în Ierusalim şi să ni se trimită ştire care este voinţa regelui în această privinţă». Atunci regele Darius a dat poruncă să se cerceteze la locul unde se păstrau actele şi unde se ţinea vistieria la Babilon. Şi s-a găsit în palatul din Ecbatana, care este în ţinutul Mediei, un sul de pergament, în care era scrisă această amintire: «În anul întâi al regelui Cirus, regele Cirus a dat această poruncă pentru Templul lui Dumnezeu cel din Ierusalim: Să se zidească Templul pe locul acela unde se aduc jertfele şi să i se pună temelii sănătoase! Înălţimea lui să fie de şaizeci de coţi şi lărgimea lui tot de şaizeci de coţi. Să se pună trei rânduri de pietre şi un rând de lemn, iar cheltuielile să se dea din casa regelui. Chiar şi vasele de aur şi de argint ale templului lui Dumnezeu, pe care Nabucodonosor le-a luat din Templul din Ierusalim şi le-a dus la Babilon să se înapoieze şi să se ducă în Templul din Ierusalim şi să se pună fiecare la locul lui în templul lui Dumnezeu». «Deci, Tatnai, cârmuitor al ţinuturilor de peste fluviu, şi Şetar-Boznai cu tovarăşii voştri, cu Arfarsateii cei de peste fluviu, depărtaţi-vă de acolo şi nu opriţi lucrările la acel Templu al lui Dumnezeu; lasă pe cârmuitorul iudeu şi pe căpeteniile iudaice să zidească acel Templu al lui Dumnezeu pe locul lui. Iar din partea mea se dă poruncă cu privire la cele cu care voi trebuie să ajutaţi acelor căpetenii iudaice la zidirea acelui Templu al lui Dumnezeu: Luaţi numaidecât din birul ţinuturilor de peste fluviu şi daţi oamenilor acelora, ca lucrul să nu se oprească; şi ce trebuie pentru arderile de tot ale Dumnezeului ceresc: viţei, sau berbeci, sau miei, precum şi grâu, sare, vin şi

untdelemn, să li se dea, cum vor zice preoţii cei din Ierusalim, ca ei să aducă jertfă plăcută Dumnezeului ceresc şi să se roage pentru sănătatea regelui şi a fiilor lui. Tot de mine poruncă se mai dă că dacă vreun om va schimba această hotărâre, atunci se va scoate o bârnă din casa lui şi va fi acela ridicat şi pironit pe ea, iar casa lui se va preface pentru aceasta în dărâmătură. Şi Dumnezeu al Cărui nume locuieşte acolo să doboare pe tot regele şi poporul care şi-ar întinde mâna sa ca să schimbe aceasta în paguba acestui Templu al lui Dumnezeu din Ierusalim. Eu, Darius, am dat porunca aceasta; să fie întocmai adusă la îndeplinire!» Atunci Tatnai, cârmuitorul ţinuturilor de peste fluviu, şi Şetar-Boznai cu tovarăşii lor au făcut întocmai aşa, cum poruncise regele Darius. Şi căpeteniile Iudeilor au zidit şi au sporit, după proorocia lui Agheu proorocul şi a lui Zaharia, fiul lui Ido. Şi cu voia Dumnezeului lui Israel şi a lui Cirus şi Darius şi Artaxerxe, regii Perşilor, l-au zidit şi l-au isprăvit. Şi s-a isprăvit Templul acesta în ziua a treia a lunii Adar, în al şaselea an al domniei regelui Darius. Şi fiii lui Israel, preoţii şi ceilalţi, care se întorseseră din robie, au săvârşit cu bucurie sfinţirea acestui Templu al lui Dumnezeu. La sfinţirea acestui Templu al lui Dumnezeu s-au adus: o sută de boi, două sute de berbeci, patru sute de miei şi doisprezece ţapi, jertfă de iertarea păcatelor pentru tot Israelul, după numărul seminţiilor lui Israel. Şi au fost puşi preoţii cu rândul şi leviţii tot cu rândul să slujească lui Dumnezeu în Ierusalim, cum era scris în cartea lui Moise. Şi cei ce se întorseseră din robie au săvârşit Paştile în ziua a paisprezecea a lunii întâi, pentru că se curăţiseră preoţii şi leviţii şi cu toţii până la unul erau curaţi; şi au junghiat mielul Paştilor pentru toţi cei ce se întorseseră din robie, pentru fraţii lor preoţi şi pentru ei înşişi. Şi au mâncat fiii lui Israel, cei ce se întorseseră din robie şi cei ce se despărţiseră cu ei de necurăţenia popoarelor ţării, ca să caute pe Domnul Dumnezeul lui Israel; şi au prăznuit sărbătoarea azimelor şapte zile cu bucurie, pentru că îi înveselise Domnul şi întorsese spre ei inima regelui Asiriei, ca să le întărească mâinile la zidirea Templului Domnului Dumnezeului lui Israel” (I Ezdra 5, 13-17; 6, 1-22).

4) „Domnind Cirus peste Perşi, în anul întâi, ca să se împlinească cuvântul Domnului grăit prin gura lui Ieremia, a ridicat Domnul duhul lui Cirus, regele Perşilor, şi a vestit în tot regatul său prin grai şi prin scrisori, zicând: Aceasta zice regele Perşilor, Cirus: Pe mine Domnul lui Israel, Domnul cel Preaînalt m-a pus rege al lumii. Şi mi-a poruncit mie să zidesc Lui Templu în Ierusalimul cel din Iuda. Dacă este cineva dintre voi din neamul lui Iuda, Domnul lui să fie cu el, să se suie la Ierusalimul din Iudeea şi să zidească iarăşi Templul Domnului lui Israel; căci Acesta este Domnul, Cel care locuieşte în Ierusalim. Drept aceea, câţi locuiesc în partea locului, în ţinutul acela, să-i ajute, cu aur şi cu argint, cu dări, cu cai şi cu vite împreună cu ceilalţi, care la rugăciune sunt puşi în templul Domnului din Ierusalim. Şi căpeteniile seminţiilor lui Iuda şi Veniamin, preoţii şi leviţii, şi toţi cărora le-a trezit Domnul duhul, ca să se suie să zidească iarăşi Templul Domnului din Ierusalim, şi cei din jurul lor au ajutat în toate cu argint şi cu aur, cu cai, cu dobitoace şi cu nenumărate daruri făcute de cei al căror duh

fusese trezit. Şi regele Cirus a scos vasele sfinte ale Domnului pe care le adusese Nabucodonosor din Ierusalim şi le aşezase în Templul lui. Şi scoţându-le Cirus le-a dat lui Mitridat, vistiernicul său. Şi prin acesta s-au dat în seama lui Şeşbaţar, cârmuitorul Iudeii. Şi numărul acestora era: pahare de aur o mie, şi pahare de argint o mie, căţui de argint douăzeci şi nouă, năstrape de aur treizeci, de argint două mii patru sute zece, şi alte vase o mie. Şi toate vasele care s-au adus, de aur şi de argint, cinci mii patru sute şaizeci şi nouă: Şi au fost aduse de Şeşbaţar în Ierusalim împreună cu cei întorşi din robie din Babilon" (III Ezdra 2, 1-15).

5) „Iar când se vor împlini şaptezeci de ani, voi pedepsi pe regele Babilonului şi pe poporul acela, zice Domnul, pentru necredinţa lor, şi ţara Caldeilor o voi pedepsi şi o voi face pustie pentru totdeauna" (Ieremia 25, 12). „Pentru că Domnul zice: Când vi se vor împlini în Babilon şaptezeci de ani, atunci vă voi cerceta şi voi împlini cuvântul Meu cel bun pentru voi, ca să vă întoarceţi la locul acesta" (Ieremia 29, 10).

6) „În anul întâi al lui Darius, fiul lui Ahaşveroş (Artaxerxe), din neamul Mezilor, care a domnit peste regatul Caldeilor, în anul întâi al domniei lui - eu, Daniel, am citit în cărţi numărul de şaptezeci de ani, pentru care a fost cuvântul Domnului către proorocul Ieremia, ani care trebuiau să se împlinească de la dărâmarea Ierusalimului. Şi mi-am îndreptat faţa către Domnul Dumnezeu, stăruind în rugăciune şi în rugi fierbinţi, cu post, sac şi cenuşă. Şi m-am rugat Domnului Dumnezeu şi m-am mărturisit şi am zis: «O, Doamne, Dumnezeule cel mare şi minunat, Care păzeşti legământul şi îndrumarea pentru cei ce Te iubesc pe Tine şi iau aminte la poruncile Tale! Păcătuit-am, fărădelege am făcut, ca şi cei nelegiuiţi ne-am purtat, răsculatu-ne-am şi ne-am depărtat de la poruncile şi de la legile Tale. Şi nu am ascultat de slujitorii Tăi prooroci, care ne-au grăit în numele Tău: către regii noştri, către mai-marii noştri, părinţilor noştri şi la tot poporul ţării. A Ta este, Doamne, dreptatea, iar a noastră ruşinarea feţelor noastre, precum se arată astăzi oamenilor din Iuda şi locuitorilor din Ierusalim şi la tot Israelul, cei de aproape şi cei de departe, în toate ţările în care Tu i-ai izgonit din pricina fărădelegilor ce le-au săvârşit împotriva Ta. Doamne, Dumnezeule, a noastră este ruşinarea feţelor, a regilor noştri, a mai-marilor noştri şi a părinţilor noştri, căci noi am păcătuit ţie; a Domnului Dumnezeului nostru este milostivirea şi îndurarea. Răzvrătitu-ne-am împotriva Lui. Şi nu am ascultat de glasul Domnului Dumnezeului nostru ca să umblăm în legea Lui, pe care ne-a dat-o nouă prin mâna slujitorilor Săi profeţi. Şi tot Israelul a călcat legea Ta şi s-a depărtat, ca să nu mai audă glasul Tău. Vărsatu-s-a peste noi blestemul şi jurământul scris în legea lui Moise, slujitorul lui Dumnezeu, căci am păcătuit împotriva Ta. Şi a adeverit cuvintele Sale pe care le-a grăit către noi şi către judecătorii noştri, care au cârmuit peste noi, că a voit să abată peste noi straşnic prăpăd, ce nu s-a mai întâmplat niciodată sub cer, asemenea celui din Ierusalim. Precum este scris în legea lui Moise, toată această nenorocire s-a năpustit asupra noastră, dar n-am îmbunat faţa Domnului Dumnezeului nostru,

întorcându-ne de la nelegiuirile noastre şi luând aminte la adevărul Său. Gândit-a îndelung Domnul asupra nenorocirii pe care a abătut-o peste noi, că drept este Domnul Dumnezeul nostru în toate faptele pe care le-a făcut, dar noi n-am ascultat de glasul Lui. Şi acum, Doamne, Dumnezeul nostru, Tu Care ai scos pe poporul Tău din ţara Egiptului cu mână tare şi Te-ai făcut vestit până în ziua de astăzi, păcătuit-am, fărădelege am făcut. O, Doamne! Întoarcă-se, după milostivirile Tale, toată mânia şi toată văpaia urgiei Tale de la cetatea Ierusalimului, de la muntele cel sfânt al Tău! Că pentru păcatele noastre şi pentru fărădelegile părinţilor noştri, Ierusalimul şi poporul Tău au ajuns de ocară pentru toţi vecinii noştri. Acum ascultă, Dumnezeul nostru, rugăciunea slujitorului Tău şi ruga fierbinte şi luminează faţa Ta spre Templul Tău pustiit, pentru numele Tău, Doamne! Pleacă, Dumnezeul meu, urechea Ta şi auzi, deschide ochii Tăi şi vezi mâhnirea noastră adâncă şi cetatea asupra căreia se cheamă numele Tău. Că nu pentru faptele noastre drepte aducem înaintea Ta rugăciunile noastre cele fierbinţi, ci pentru milele Tale cele mari. O, Doamne, ascultă! O, Doamne, iartă! O, Doamne, ia aminte şi lucrează! Nu întârzia pentru numele Tău, Dumnezeul meu; că numele Tău îl poartă cetatea şi poporul Tău!» Şi în vreme ce grăiam şi mă rugam şi mărturiseam păcatul meu şi păcatul poporului meu Israel şi cădeam cu ruga mea fierbinte înaintea Domnului Dumnezeului meu, pentru sfânt muntele Dumnezeului meu, şi pe când vorbeam în rugăciunea mea, iată un om, Gavriil, pe care l-am văzut în vedenia mea cea de la început, în zbor grăbit, s-a apropiat de mine pe la vremea jertfei de seară. Şi a venit şi mi-a grăit zicând: «Daniele, chiar acum am sosit ca să-ţi deschid mintea. Când tu ai început să te rogi, poruncă mi-a fost dată şi eu am venit ca să-ţi vestesc, căci tu eşti un om iubit de Dumnezeu. Ia aminte la cuvânt şi înţelege vedenia! Şaptezeci de săptămâni sunt hotărâte pentru poporul tău şi pentru cetatea ta cea sfântă până ce fărădelegea va trece peste margini şi se va pecetlui păcatul şi se va ispăşi nelegiuirea, până ce dreptatea cea veşnică va veni, vedenia şi proorocia se vor pecetlui şi se va unge Sfântul Sfinţilor. Să ştii şi să înţelegi că de la ieşirea poruncii pentru zidirea din nou a Ierusalimului şi până la Cel-Uns – Cel-Vestit – sunt şapte săptămâni şi şaizeci şi două de săptămâni; şi din nou vor fi zidite pieţele şi zidul din afară, în vremuri de strâmtorare. Iar după cele şaizeci şi două de săptămâni, Cel-Uns va pieri fără să se găsească vreo vină în El, iar poporul unui domn va veni şi va dărâma cetatea şi Templul. Şi sfârşitul cetăţii va veni prin potopul mâniei lui Dumnezeu şi până la capăt va fi război – prăpădul cel hotărât. Şi El va încheia un legământ cu mulţi într-o săptămână, iar la mijlocul săptămânii va înceta jertfa şi prinosul şi în Templu va fi urâciunea pustiirii, până când pedeapsa nimicirii cea hotărâtă se va vărsa peste locul pustiirii»” (Daniel 9, 1-27). Prin Edictul lui Cirus, Ezdra primeşte drept şi poruncă să purceadă la rezidirea Templului lui Solomon din Ierusalim, distrus de către Nabucodonosor, regele Babilonului, între 605-597 î.d.Hr. Prin Edictul lui Cirus, vasele de aur şi de argint în număr de cinci mii patru sute, luate de la Templul Sfânt, se întorc iarăşi în Ierusalim, iar cele treizeci de potire de aur (I Ezdra 1, 10),

par a fi gata pregătite pentru a fi umplute de cei treizeci de ani de rugăciune şi taină ai vieţii Mântuitorului Iisus Hristos, de la naştere până la începutul activităţii publice în Israel (cf. Luca 3, 23). Prin Edictul lui Cirus, „harfele atârnate în sălcii" (Psalm 136, 2) se reîntorc în Templu pentru a-şi continua prin „Cântările Sionului" (Psalm 136, 3) psalmodia şi doxologia întrerupte în urmă cu şaptezeci de ani. Prin Edictul lui Cirus ia sfârşit „strămutarea în Babilon", continuându-se drumul mistic al celui de-al treilea rând de paisprezece neamuri „până la Hristos" de care vorbeşte sfântul evanghelist Matei în „Cartea neamului lui Iisus Hristos" de la începutul Evangheliei sale (Matei 1, 1 şi 17). Astfel „Dumnezeu a trezit duhul lui Cirus" (II Cronici 36, 22; I Ezdra 1, 1), fie prin gând, fie prin şoaptă, fie prin vis sau poate chiar prin vedenie. De aceea, dacă regele Irod este, prin uciderea pruncilor, un premergător al lui Nero şi al celorlalţi împăraţi romani persecutori ai creştinilor, regele Cirus al perşilor este un înaintemergător al sfântului împărat Constantin cel Mare, cel întocmai cu apostolii. Edictul lui Cirus şi întoarcerea din robie după şaptezeci de ani, din Babilon în Ierusalim, sunt reflectate şi într-una din Cântările treptelor de la Templul restaurat prin acest act providenţial: „Când a întors Domnul robia Sionului ne-am umplut de mângâiere. Atunci s-a umplut de bucurie gura noastră şi limba noastră de veselie; atunci se zicea între neamuri: «Mari lucruri a făcut Domnul cu ei!» Mari lucruri a făcut Domnul cu noi: ne-a umplut de bucurie. Întoarce, Doamne, robia noastră, cum întorci pâraiele spre miazăzi. Cei ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera. Mergând mergeau şi plângeau, aruncând seminţele lor, dar venind vor veni cu bucurie, ridicând snopii lor" (Psalm 125, 1-6).

„**Cele patru vânturi ale cerului**" (Daniel 7, 2)

„Cele patru vânturi ale cerului" din vedenia de noapte a proorocului Daniel din Babilon, „care au sfredelit marea cea necuprinsă", se regăsesc şi în viziunea proorocului Zaharia despre cele patru care contemplate, ieşind dintre cei doi munţi de aramă (Zaharia 6, 1). „Şi mi-am luat îndemnul şi am zis către îngerul care grăia cu mine: Ce sunt acestea, domnul meu? Atunci mi-a răspuns îngerul şi mi-a zis: Acestea sunt cele patru vânturi ale cerului, care ies după ce s-au înfăţişat înaintea Stăpânului a tot pământul" (Zaharia 6, 4-5). Cei doi munţi de aramă ar putea fi cele două Testamente ale Sfintei şi dumnezeieştii Scripturi, după cum cele patru vânturi ale cerului ar putea simboliza cele patru Sfinte Evanghelii ale Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului Iisus Hristos, de la Matei, Marcu, Luca şi Ioan, care, „au sfredelit", au mişcat şi au limpezit „marea cea necuprinsă" a acestei vieţi, a acestei lumi şi a acestei existenţe.

Rugăciuni ajunse în Templul cel sfânt al Domnului (cf. Iona 2, 8)

„Când se sfârşea în mine duhul meu, de Domnul mi-am adus aminte şi la Tine a ajuns rugăciunea mea, în Templul Tău cel sfânt!" (Iona 2, 8).

Numai atunci când rugăciunea noastră rostită din cel mai adânc pântece al chitului ajunge în Templul cel sfânt al lui Dumnezeu – care s-a deschis în cer (Apocalipsă 11, 19) – suntem izbăviţi la porunca Domnului şi aruncaţi pe ţărm,

precum Iona, pentru a ne împlini misiunea pe pământ şi a ne săvârşi în coliba de la răsărit de Ninive. Rugăciuni ajunse în Templul cel sfânt al Domnului din cer sunt: jertfa bineprimită a lui Abel şi rugăciunea smerită a vameşului din Templu; rugăciunea Anei, mama lui Samuel, de la Cortul Sfânt, dar şi rugăciunea şi cântarea sfântului Pavel şi a lui Sila din temniţa din Filipi; rugăciunea regelui Iezechia în boala sa şi rugăciunea tâlharului de pe cruce; rugăciunea şi cântarea celor trei tineri din cuptorul Babilonului şi rugăciunea Bisericii primare din Ierusalim, care a cutremurat locul unde se rugau cei dintâi creştini (Fapte 4, 24-31); rugăciunea proorocului Iona din pântecele chitului şi rugăciunea oricărui creştin din pântecele lumii. Pentru a ajunge în Templul sfânt al Domnului, smerita noastră rugăciune se cuvine să fie izvorâtă din lacrimi, însoţită de îngerii păzitori de pe scara cerească a virtuţilor şi întraripată de milostenii şi fapte bune, precum rugăciunea sutaşului Corneliu din Cezareea, care „a văzut în vedenie, lămurit, cam pe la ceasul al nouălea din zi, un înger al lui Dumnezeu intrând la el şi zicându-i: Corneliu! Iar Corneliu, căutând spre el şi înfricoşându-se, a zis: Ce este, Doamne? Şi îngerul i-a zis: Rugăciunile tale şi milosteniile tale s-au suit spre pomenire, înaintea lui Dumnezeu. Şi acum, trimite bărbaţi la Iope – în cetatea din care, suindu-se într-o corabie, proorocul Iona a vrut să fugă de la faţa Domnului la Tarsis (Iona 1, 3) – şi cheamă să vină un oarecare Simon, care se numeşte şi Petru... Acesta îţi va spune ce să faci” (Fapte 10, 3-6).

Numai înălţată de pe altarul din templul cel sfânt al sufletului, rugăciunea noastră va putea ajunge în Templul cel sfânt al Domnului, precum rugăciunea proorocului Iona.

„Sub paşii veşniciei Sale” (Avacum 3, 6)

„Sub paşii veşniciei Sale” (Avacum 3, 6), Noe contemplă curcubeul legământului; Avraam se învredniceşte de Teofania de la stejarul Mamvri, iar Iacob contemplă scara cerului de la Betel. „Sub paşii veşniciei Sale”, Moise primeşte revelaţia rugului aprins în pustiu şi tablele Legii pe Sinai; Iosua opreşte soarele şi luna pe cer; moabiteanca Rut culege şi adună spice de pe urma secerătorilor din ţarina lui Boaz; Samuel primeşte chemarea din Cortul Sfânt; David este uns rege; Solomon zideşte Templul Sfânt; sfântul prooroc Ilie pogoară foc din cer peste jertfa de pe Carmel; proorocul Elisei îl vindecă pe Neeman Sirianul de lepră; iudeii îşi atârnă harfele în sălcii (Psalm 136, 2); Ezdra şi Neemia rezidesc Templul Sfânt şi cetatea Ierusalimului, cu o mână lucrând şi cu cealaltă apărându-se (Neemia 4, 17-18).

Referitor la această inspirată şi minunată expresie din rugăciunea proorocului Avacum, împăratul şi înţeleptul Solomon ar putea rosti: „Sub paşii veşniciei Sale”, „flori pe pământ s-au arătat şi a sosit vremea cântării” (Cânt. Cântărilor 2, 12); proorocul Isaia ar adăuga: „Sub paşii veşniciei Sale” „am văzut pe Domnul stând pe un scaun înalt şi măreţ şi poalele hainelor Lui umpleau Templul” (Isaia 6, 1), iar pustiul „ca şi crinul va înflori” (Isaia 35, 1); proorocul Iezechiel ar grăi: „Sub paşii veşniciei Sale”, „pe când mă aflam între robi la râul

Chebar, mi s-au deschis cerurile şi am văzut nişte vedenii dumnezeieşti" (Iezechiel 1, 1); proorocul Daniel ar mărturisi: „Sub paşii veşniciei Sale" „am privit până când au fost aşezate scaune şi S-a aşezat Cel Vechi de Zile..." (Daniel 7, 9); sfântul apostol Pavel ar mărturisi: „Sub paşii veşniciei Sale", „pe când mergeam eu şi mă apropiam de Damasc, pe la amiază, deodată o lumină puternică din cer m-a învăluit ca un fulger. Şi am căzut la pământ şi am auzit un glas zicându-mi: Saule, Saule, de ce Mă prigoneşti? Iar eu am răspuns: Cine eşti, Doamne? Zis-a către mine: Eu sunt Iisus Nazarineanul, pe Care tu Îl prigoneşti" (Fapte 22, 6-8; 26, 13-5); sfântul apostol Petru ar adăuga: „Sub paşii veşniciei Sale", „acest glas – al mărturisirii Tatălui despre Fiul – noi l-am auzit pogorându-se din cer pe când eram cu Domnul în muntele cel sfânt" (II Petru 1, 18) al Taborului, la Schimbarea la Faţă; sfântul Ioan Evanghelistul ne-ar scrie: „Sub paşii veşniciei Sale" „am fost în duh în zi de Duminică şi am auzit în urma mea un glas mare de trâmbiţă..." (Apocalipsă 1, 10).

Cuptorul ispitelor și „vâlvătaia de patruzeci şi nouă de coţi"

„Şi n-au încetat slujitorii regelui, care îi aruncaseră în cuptor, să înfierbânte cuptorul cu catran şi cu smoală şi cu câlţi şi cu viţă. Şi vâlvătaia se ridica deasupra cuptorului, de patruzeci şi nouă de coţi" (Cânt. celor trei tineri 1, 22-23).

Cuptorul ispitelor vieţii în care este aruncat şi prin care trebuie să treacă orice creştin şi închinător al lui Hristos, de la Botez şi până la înmormântare, este aprins şi înfierbântat neîncetat – de către diavol, lume şi trup – cu catranul mândriei, cu smoala plăcerilor, cu câlţii gândurilor rele din minte şi cu viţa cea sălbatică a firii pământeşti şi trupeşti, neconvertită la Hristos. Dacă în cartea Facerii ni se spune că apa potopului a acoperit toţi munţii înalţi, „ridicându-se cu cincisprezece coţi mai sus de ei" (Facere 7, 20), autorul anonim al „Cântării celor trei tineri" scrie că „vâlvătaia se ridica deasupra cuptorului, de patruzeci şi nouă de coţi", prefigurând vâlvătăile vremurilor antihristice. În „vâlvătaia de patruzeci şi nouă de coţi" care s-a ridicat din cuptorul Babilonului şi în care au fost aruncaţi din porunca lui Nabucodonosor cei trei tineri, Şadrac, Maşac şi Abed-Nego (numiţi şi Anania, Misail şi Azaria), pentru că n-au vrut să se închine chipului de aur idolesc ridicat de către rege în Valea Dura (Daniel 3, 1-33), putem contempla flăcările şi intensitatea tuturor încercărilor, ispitelor, necazurilor, persecuţiilor răbdate de către adevăraţii oameni ai lui Dumnezeu în istoria Revelaţiei biblice şi în istoria Bisericii creştine. Astfel în „vâlvătaia de patruzeci şi nouă de coţi" vedem: încercările dreptului Iosif din Egipt şi exilul sfântului evanghelist Ioan din Insula Patmos, asuprirea evreilor din acelaşi Egipt şi întemniţările sfântului Pavel din Filipi, Ierusalim şi Roma, prigonirea lui David de către Saul şi moartea mucenicească a sfântului arhidiacon Ştefan, prigonirea sfântului prooroc Ilie de către Ahab şi Izabela, pătimirea şi moartea sfântului Ioan Botezătorul, precum şi veacurile de persecuţii ale celor dintâi creştini şi moartea mucenicească a tuturor martirilor şi suferinţa tuturor mărturisitorilor lui Hristos, din toate timpurile şi din toate locurile. În „vâlvătaia

de patruzeci şi nouă de coţi” putem întrezări şi intensitatea şi amploarea celor din urmă prigoniri, din vremea lui Antihrist.

Îngerul Domnului s-a coborât însă la cei trei tineri aruncaţi în cuptorul Babilonului. „Şi a stins văpaia. Şi le-a suflat în mijlocul cuptorului ca o răcoare de adiere şi de rouă, aşa că focul nu i-a mai atins; nu le-a pricinuit nici dureri, nici teamă” (Cânt. celor trei tineri 1, 25-26), inspirându-le doxologia cosmică unică în Sfânta Scriptură (v. 27, 67). În roua pogorâtă de îngerul Domnului în cuptorul aprins vedem ajutorul, întărirea şi binecuvântarea lui Dumnezeu revărsată peste toţi cei ce au pătimit, pătimesc şi vor suferi pentru El.

„**Vreme este să rupi şi vreme este să coşi**” (Ecclesiast 3, 7)

„Vreme este să rupi” în câmp, lângă Ierusalim, haina cea nouă a proorocului Ahia din Şilo în douăsprezece bucăţi, din care Ieroboam să ia zece, ca simbol al despărţirii regatului lui Israel de Iuda după moartea lui Solomon, pe vremea lui Roboam (III Regi 11, 29-38). „Vreme este să coşi”, prin binecredincioasa ucenică Tabita din Iope, „cămăşile şi hainele” pe care văduvele i le-au arătat plângând sfântului apostol Petru, mai înainte de a o învia pe aceasta din morţi, prin cuvintele: „Tabita, scoală-te!” (Fapte 9, 36-43).

„**Înnoieşte semnele şi schimbă minunile**” (Isus Sirah 36, 6)

„Înnoieşte semnele şi schimbă minunile”, aşa se roagă lui Dumnezeu autorul cărţii „Înţelepciunea lui Isus Sirah”.

În bogăţia de sensuri duhovniceşti şi în orizontul de lumină şi de har al acestui cuvânt am putea contempla: înnoirea semnului porumbelului din corabia lui Noe de la sfârşitul potopului, prin arătarea Duhului Sfânt sub chip de porumbel la Iordan (Facere 8, 8-12; Matei 3, 16; Marcu 1, 10; Luca 3, 21-22; Ioan 1, 32-33); înnoirea semnului curcubeului legământului lui Dumnezeu cu Noe, prin limbile de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii (Facere 9, 12-17; Fapte 2, 1-4); înnoirea semnului oazei de la Elim, cu cele douăsprezece izvoare de apă şi cu cei şaptezeci de pomi de finic, prin cei doisprezece sfinţi apostoli ai Domnului şi prin ramurile de finic de la Intrarea în Ierusalim (Exod 15, 27; Ioan 12, 13) şi din Apocalipsă (7, 9); înnoirea toiagului lui Moise care a izvorât apă din stânca de la Rafidim, prin suliţa sutaşului care a străpuns coasta Mântuitorului pe Crucea Golgotei (Exod 17, 5-6; Ioan 19, 34); înnoirea tablelor Legii de pe Muntele Sinai, prin Predica de pe Muntele Fericirilor (Exod 31, 18; Matei 5-7; Luca 6, 20-49); înnoirea şarpelui de aramă ridicat de Moise în pustie, prin Hristos cel Răstignit pe Cruce (Numeri 21, 8-9; Ioan 3, 14-15); înnoirea semnului potirului cu rouă adunată de Ghedeon de pe lână, prin roua pogorâtă de îngerul Domnului din cer, în cuptorul Babilonului celor trei tineri (Judec. 6, 38; Daniel 3, 25; Cânt. celor trei tineri 1, 26); înnoirea semnului pietrei de aducere-aminte de la Eben-Ezer, prin Hristos – „Piatra cea din capul unghiului” (I Regi 7, 12; I Petru 2, 6-8); înnoirea vasului cu mană din Chivotul Sfânt, prin Trupul şi Sângele Euharistic al Mântuitorului, de la Cina cea de Taină (Evrei 9, 4; Matei 26, 26-28); înnoirea toiagului înflorit al preoţiei lui Aaron, prin toiagul cel de fier al arhieriei lui

Hristos, după rânduiala lui Melchisedec (Numeri 17, 8-10; Apocalipsă 12, 5); înnoirea Cortului Sfânt al lui Moise din pustie, prin Templul Sfânt al lui Solomon din Ierusalim; înnoirea „semnului lui Iona”, prin Moartea, Îngroparea şi Învierea Mântuitorului (Matei 12, 39-40; Luca 11, 29-30); înnoirea colibei proorocului Iona de la răsărit de Ninive, prin cele trei colibe nefăcute de mână de pe Tabor (Iona 4, 5; Matei 17, 4); înnoirea drumului făcut de către Tobie însoţit de către arhanghelul Rafael în cetatea Susa, prin însoţirea sfinţilor ucenici Luca şi Cleopa de către Hristos cel Înviat, pe drumul spre Emaus (Tobit 12, 15; Luca 24, 13-35); şi înnoirea sărbătorii înnoirii Templului din Ierusalim (Ioan 10, 22), prin pogorârea cetăţii celei sfinte a Noului Ierusalim din cer, de la Dumnezeu (Apocalipsă 21, 10).

De asemenea, autorul Înţelepciunii lui Isus Sirah se roagă ca Dumnezeu să schimbe minunile: minunea amestecării limbilor la turnul Babel, ca pedeapsă (Facere 11, 5-9), cu minunea vorbirii în limbi la Rusalii sau Cincizecime, ca binecuvântare (Fapte 2, 1-12); minunea Teofaniei de la Mamvri (Facere 18, 1-8), cu minunea Epifaniei de la Iordan (Matei 3, 16-17); minunea pogorârii manei din cer şi a săturării poporului în pustie (Exod 16, 4-5 şi 13-15), cu minunea înmulţirii de către Iisus a pâinilor în pustie şi a săturării mulţimilor (Ioan 6, 5-13); minunea strălucirii feţei lui Moise de pe Sinai (Exod 34, 33-35), cu minunea strălucirii feţei Mântuitorului Iisus Hristos la Schimbarea la Faţă de pe Muntele Taborului (Matei 17, 2; Marcu 9, 2-3; Luca 9, 29) şi cu minunea arătării feţei sfântului arhidiacon Ştefan, „ca o faţă de înger” (Fapte 6, 15); minunea celor şapte trâmbiţe de la dărâmarea zidurilor Ierihonului (Iosua 6, 4), cu minunea celor şapte trâmbiţe ale celor şapte îngeri din Apocalipsă (8, 1 şi 6); minunea vestirii naşterii lui Samson (Judecători 13, 1-25), cu minunea vestirii naşterii sfântului Ioan Botezătorul (Luca 1, 5-25); minunea pogorârii focului din cer peste jertfa sfântului Ilie de pe Carmel (III Regi 18, 36-38) cu minunea aruncării de către Iisus a focului pe pământ (Luca 12, 49) prin limbile de foc ale Duhului Sfânt; minunea stelei Naşterii Domnului (Matei 2, 2 şi 9-10) cu minunea fulgerului Parusiei Domnului (Matei 24, 27); minunea prefacerii apei în vin de la Nunta din Cana Galileii (Ioan 2, 6-9) cu minunea Prefacerii Euharistice a pâinii şi a vinului în Trupul şi Sângele Mântuitorului Iisus Hristos la Cina cea de Taină şi la Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie (I Corinteni 11, 23-26); minunea învierii lui Lazăr din Betania la patru zile după moarte (Ioan 11, 39-44), cu minunea Învierii Domnului „a treia zi, după Scripturi” (I Corinteni 15, 4); minunea Înălţării Domnului la cer, la patruzeci de zile după Înviere, cu minunea celei de A Doua Lui Veniri pe norii cerului întru slavă, „ca să judece viii şi morţii” (Fapte 1, 9-11; Matei 25, 31); minunea Arătării lui Hristos cel Înviat înaintea celor doi ucenici la Cina din Emaus (Luca 24, 30-31), cu minunea Arătării Lui la Parusie, căci: „Iată, El vine cu norii şi orice ochi Îl va vedea şi-L vor vedea şi cei ce L-au împuns; şi se vor jeli din pricina Lui toate seminţiile pământului” (Apocalipsă 1, 7); minunea convertirii sfântului apostol Pavel pe drumul Damascului (Fapte 9, 3- 20), cu minunea arătării Sfintei Cruci pe cer la Pons Milvius, sfântului împărat Constantin cel Mare. Toate semnele se

înnoiesc şi se desăvârşesc prin „Semnul Fiului Omului" ce se va arăta pe cer (Matei 24, 30). Toate minunile se schimbă la faţă prin minunea de pe Tabor, de la Înviere şi de la Parusie!

Astfel, textul de la Isus Sirah 36, 6 ar putea avea următorul înţeles: „Înnoieşte semnele – prin Semnul Fiului Omului (Matei 14, 30) – şi schimbă minunile" – prin minunea Schimbării la Faţă de pe Tabor (Matei 17, 3).

Mesteacănul şi salcâmul din grădina lui Ioachim (Ist. Susanei 1, 53 şi 58)

Mult mai importantă decât celebrele grădini suspendate ale Semiramidei din Babilon este grădina lui Ioachim din istoria biblică şi din acelaşi Babilon, despre care ne relatează autorul necunoscut al scurtei cărţi din Sfânta Scriptură, numită „Istoria Susanei". În grădina lui Ioachim din Babilon se confruntă adevărul cu minciuna, virtutea cu viciul sau păcatul, curăţia cu pofta, dreptatea cu nedreptatea şi lumina cu întunericul, într-o cumpănă sau balanţă înclinată de hotărârea Duhului Sfânt şi exprimată prin tânărul şi viitorul prooroc Daniel, căruia Dumnezeu i-a dat „cinstea bătrâneţilor" (Ist. Susanei 1, 50).

Pe de o parte, în această scriere biblică „bună de citit" şi ziditoare sufletului, vedem treptele căderii în păcatul cu gândul, cu mintea şi cu pofta prin privire a celor doi bătrâni, judecători şi cârmuitori „în anul acela" ai iudeilor exilaţi „pe malurile râurilor Babilonului" (Psalm 136, 1), şi anume: vederea zilnică a tinerei femei şi soţii cucernice a lui Ioachim, Susana, ieşind şi umblând în grădina bărbatului ei, răzvrătirea gândului lor, abaterea ochilor dinspre cer şi neaducerea aminte de judecăţile cele drepte ale lui Dumnezeu, care ar fi trebuit să se exprime şi prin cuvântul şi atitudinea lor (Ist. Susanei 1, 8-10).

Pe de altă parte, contemplăm aici curăţia şi credincioşia de icoană creştină a Susanei, încrederea ei deplină în Dumnezeu exprimată prin cuvintele: „Mai bine este pentru mine să nu fac (păcatul) şi să cad în mâinile voastre, decât să păcătuiesc înaintea Domnului" (Ist. Susanei 1, 23), dar şi prin rugăciunea ei rostită cu glas mare în ceasul condamnării pe nedrept la moarte (prin mărturia mincinoasă a celor doi, spulberată însă de duhul deşteptat de Dumnezeu în tânărul Daniel): ,,Dumnezeule cel Veşnic, Cunoscătorul celor ascunse, Care ştii toate mai înainte de a se face, Tu ştii că minciuni au spus ei asupra mea. Şi iată mor, nefăcând nimic din cele ce au viclenit aceştia asupra mea" (Ist. Susanei 1, 42-43). Acuzată pe nedrept pentru adulter, Susana, „plângând căuta la cer, că inima ei era nădăjduind spre Domnul" (Ist. Susanei 1, 34). ,,Şi a auzit Dumnezeu glasul ei şi, când o duceau să o piardă, a deşteptat duhul într-un prunc tânăr, căruia îi era numele Daniel" (Ist. Susanei 1, 44).

Judecata dreaptă a lui Daniel cu privire la Susana, cea acuzată prin mărturie mincinoasă de către cei doi judecători nedrepţi ai lui Israel, se aseamănă în Vechiul Testament doar cu judecata înţeleaptă a lui Solomon, privitoare la cele două femei care-şi disputau unicul copil în viaţă (III Regi 3, 16-28). Potrivit Istoriei Susanei, minciuna sau mărturia mincinoasă întotdeauna inventează şi oscilează între „sub mesteacăn" şi „sub salcâm" (Ist. Susanei 1, 53 şi

58). Mesteacănul şi salcâmul sunt, în grădina lui Ioachim, precum cei doi stâlpi sau coloane de aramă de la intrarea în pridvorul Templului lui Solomon, numiţi Iachin şi Booz (III Regi 7, 15-22). Istoria Susanei este o grădină de flori duhovniceşti, grădina lui Ioachim din Babilon este un colţ şi o oază de Eden, prin bunăcuviinţă, străbătută de un ceas de Ghetsimani, iar albul cojii de mesteacăn şi mireasma florilor de salcâm pecetluiesc şi exprimă adevărul cuvintelor psalmistului: „Mila şi adevărul s-au întâmpinat, dreptatea şi pacea s-au sărutat. Adevărul din pământ a răsărit şi dreptatea din cer a privit” (Psalm 184, 11-12). Deşi căsătorită, Susana este aleasă şi rânduită în istoria biblică în ceata fecioarelor înţelepte ieşite cu candelele aprinse şi cu untdelemn în vase „întru întâmpinarea Mirelui” (Matei 25, 1), iar mustrarea făcută de tânărul Daniel: „Învechitule în zile rele!” (Ist. Susanei 1, 52) este actuală, invitându-ne la autoreflecţie şi luare-aminte, care ne-ar putea pune pe gânduri.

„Şi Daniel s-a făcut mare înaintea poporului din ziua aceea şi de aici înainte” (Ist. Susanei 1, 64), trecând nevătămat prin groapa cu lei şi învrednicindu-se apoi de revelaţia „Celui Vechi de Zile” (Daniel 6, 17-24; 7, 7-10).

Sabia de aur din visul lui Iuda Macabeul (II Macabei 15, 11-16)

„Iar la urmă (Iuda Macabeul) le-a spus şi un vis vrednic de credinţă, prin care pe toţi i-a făcut voioşi. Iar vederea visului astfel era: Că Onia, care fusese arhiereu, om bun, blând, cucernic la chip şi cu obiceiuri bune şi la vorbă cuvios, care din pruncie s-a nevoit întru toate lucrurile faptei bune, cu mâinile întinse se ruga pentru toată adunarea evreilor. După aceasta, s-a arătat un bărbat cu cărunteţe şi cu slavă minunată, şi preacuvioasă mărire era împrejurul lui. Şi a grăit Onia, zicând către Iuda: Acesta este iubitorul de fraţi, proorocul lui Dumnezeu, Ieremia, care mult se roagă pentru popor şi pentru sfânta cetate. Iar Ieremia a întins dreapta şi a dat lui Iuda sabie de aur şi i-a zis acestea: *Ia această sfântă sabie, care este dar de la Dumnezeu, prin care vei surpa pe vrăjmaşi*” (II Macabei 15, 11-16). Sabia de aur dăruită de către proorocul Ieremia în vis lui Iuda Macabeul o putem contempla în istoria noastră naţională şi în mâna marilor noştri voievozi şi conducători din trecut: Mircea cel Bătrân, Iancu de Hunedoara, Ştefan cel Mare şi Sfânt, Mihai Viteazul şi alţii.

„... Pe altă cale s-au dus în ţara lor” (Matei 2, 12)

Precum magii, care, „luând înştiinţare în vis să nu se mai întoarcă la Irod, pe altă cale s-au dus în ţara lor” (Matei 2, 12), tot aşa şi noi, după fiecare Sărbătoare a Naşterii Domnului (ascultând de Dumnezeu mai mult decât de oameni – Fapte 4, 19), să urmăm de acum înainte: Calea lui Hristos, Calea lui Dumnezeu, Calea Bisericii, Calea sfinţilor, Calea pocăinţei, Calea credinţei, Calea rugăciunii, Calea Scripturii, Calea smereniei, Calea dragostei, Calea mântuirii. La fel şi sfântul apostol Pavel, după întâlnirea cu Hristos cel Înviat, pe drumul Damascului, pe altă cale s-a dus şi s-a întors „în ţara lui” (Împărăţia lui Dumnezeu): pe calea apostoliei, pe calea mărturisirii lui Hristos, pe calea Evangheliei, pe calea propovăduirii, pe calea călătoriilor misionare, pe calea

pătimirii pentru Hristos, pe calea Faptelor Apostolilor, pe calea celor paisprezece Epistole scrise sub inspiraţia Duhului Sfânt, pe calea Noului Testament.

„Şi luând poruncă în vis...” (Matei 2, 22)

Magii de la răsărit iau înştiinţare în vis ca să nu se mai întoarcă la Irod (Matei 2, 12), iar dreptul Iosif ia poruncă în vis după întoarcerea din Egipt ca să părăsească Iudeea lui Arhelau, pentru Galileea şi oraşul Nazaret (Matei 2, 22-23).

Adeseori în Biblie, Dumnezeu îşi descoperă planul şi hotărârile Lui în vise: „Şi anume, El vorbeşte în vis, în vedeniile nopţii, atunci când somnul se lasă peste oameni şi când ei dorm în aşternutul lor. Atunci El dă înştiinţări oamenilor şi-i cutremură cu arătările Sale” (Iov 33, 15-16). Astfel avem:

Cele două vise ale lui Iosif din casa tatălui său despre snopii fraţilor lui care se înclină şi se închină înaintea snopului său, ca şi despre închinarea soarelui, a lunii şi a celor unsprezece stele, preînchipuire a lui Iacob, a mamei şi a fraţilor lui (Facere 37, 5-11);

Cele două vise, al paharnicului şi al pitarului lui faraon, tâlcuite de Iosif în temniţă şi *cele două vise ale lui faraon* despre cei şapte ani de belşug şi de foamete preînchipuiţi prin vacile grase şi slabe şi prin spicele pline şi goale, tâlcuite de acelaşi Iosif (Facere 40, 5-23; 41, 1-57);

Visul madianitului povestit în auzul lui Ghedeon unui tovarăş de-al său despre pâinea cea rotundă de orz, care, rostogolindu-se prin tabăra madianită şi izbindu-se cu putere de un cort, l-a dărâmat (Judec. 7, 13-15);

Cele două vise ale lui Nabucodonosor tâlcuite de profetul Daniel, despre chipul cu capul de aur, cu pieptul şi braţele de argint, cu pântecele şi coapsele de aramă şi cu pulpele de fier şi picioarele parte de fier, parte de lut, doborât de piatra desprinsă din munte (Daniel 2, 31-35), şi cel despre doborârea şi tăierea copacului falnic (Daniel 4, 7-14);

Cele trei vise ale dreptului Iosif prin care îngerul Domnului îi porunceşte să nu o părăsească pe Sfânta Fecioară Maria; să fugă în Egipt; şi, întorcându-se de aici, să părăsească Iudeea lui Arhelau şi să meargă în Galileea, în cetatea Nazaret (Matei 1, 20-25; 2, 13-23); precum şi *visul magilor* de a nu se mai întoarce la Irod, după ce s-au închinat şi i-au adus daruri Pruncului Iisus (Matei 2, 12);

Visul soţiei lui Pilat din noaptea Patimilor Domnului (Matei 27, 19) şi *cele două vise ale sfântului apostol Pavel* – visul din Troa prin care este chemat de un macedonean în patria lui Alexandru cel Mare (Fapte 16, 8-9) şi vedenia liniştitoare a îngerului din corabia care urma să se sfărâme, izbindu-se de ţărmurile Insulei Malta (Fapte 27, 23-24)).

Cele şapte rugăciuni ale Mântuitorului Hristos

Cele şapte rugăciuni ale Mântuitorului Hristos sunt: Rugăciunea de pe munte, noaptea, mai înainte de alegerea sfinţilor apostoli (Luca 6, 12) şi tot Rugăciunea de pe munte de după înmulţirea pâinilor şi mai înainte de potolirea furtunii pe mare (Matei 14, 23); Rugăciunea de pe Tabor de la Schimbarea la Faţă (Luca 9, 29); Rugăciunea de la mormântul lui Lazăr (Ioan 11, 41-42); Rugăciunea de

la începutul Săptămânii Patimilor (Ioan 12, 27-28); Rugăciunea Arhierească de la Cina cea de Taină (Ioan 17, 1-26); Rugăciunea cu sudori de sânge din grădina Ghetsimani (Matei 26, 39-42; Luca 22, 44); Rugăciunea de pe cruce, pentru cei ce-L răstigneau şi pentru Sine (Luca 23, 34 şi 46).

„Să nu ştie stânga ta ce face dreapta ta” (Matei 6, 3)

„Să nu ştie stânga ta ce face dreapta ta” (Matei 6, 3) poate să însemne: să nu ştie Cain ce face Abel în ziua jertfei lui; să nu ştie corbii ce face porumbelul cu ramura de măslin; să nu ştie Ismael din pustie ce face Isaac pe Moria; să nu ştie Esau ce face Iacob la Betel; să nu ştie fraţii vânzători ce face Iosif în Egipt; să nu ştie faraon ce face Moise în Sinai; să nu ştie fiii lui Eli ce face Samuel în Israel; să nu ştie suliţa lui Saul ce face harfa lui David; să nu ştie Ieroboam ce face Solomon la sfinţirea Templului; să nu ştie Ahab şi Izabela ce face sfântul prooroc Ilie pe Muntele Carmel; să nu ştie satrapii lui Darius ce face proorocul Daniel în groapa cu lei; să nu ştie Irod ce fac magii la Betleem; să nu ştie neghina ce face grâul în pământul cel bun; să nu ştie fariseul ce face vameşul în templu; să nu ştie fecioarele neînţelepte ce fac cele înţelepte; să nu ştie caprele de-a stânga ce fac oile de-a dreapta; să nu ştie Iscarioteanul ce face ucenicul iubirii la Cină; să nu ştie tâlharul de-a stânga ce face cel de-a dreapta; să nu ştie iudeii din sinedriu ce face sfântul arhidiacon Ştefan prin mărturisirea lui; să nu ştie arhiereul din Ierusalim ce face sfântul apostol Pavel în Damasc; să nu ştie arhiereul Anania ce face episcopul Timotei în Efes; să nu ştie cezarul de la Roma ce face sfântul Ioan în Insula Patmos.

„Cine are urechi de auzit să audă” (Matei 13, 9; Marcu 4, 9; Luca 8, 8)

Între sfârşitul pildei Semănătorului şi finalul fiecăreia din cele şapte epistole din Apocalipsă există legătură şi continuitate: „Cine are urechi de auzit să audă” (Matei 13, 9 şi 45; Marcu 4, 9; Luca 8, 8 şi Matei 11, 15) şi „Cine are urechi, să audă ceea ce Duhul zice Bisericilor” (Apocalipsă 2, 7. 11. 17. 29 şi 3, 6. 13. 22).

„Cine are urechi de auzit să audă” – ceea ce Mântuitorul ne spune în Pilda Semănătorului şi în tâlcuirea ei; în Predica de pe Munte; în Pildele Împărăţiei; în cuvântarea despre dărâmarea Ierusalimului şi sfârşitul lumii; în Pilda celor zece fecioare şi în cuvintele despre Judecata de Apoi; în Marea Cuvântare de la Cina cea de Taină şi în toate cele patru Sfinte şi dumnezeieşti Evanghelii. „Cine are urechi, să audă ceea ce Duhul zice Bisericilor” – prin cele şapte epistole din Apocalipsă; prin Simbolul de Credinţă niceo-constantinopolitan; prin cele şapte Sinoade Ecumenice; prin scrierile şi teologia Sfinţilor Părinţi; prin Pateric şi Filocalie şi prin toate celelalte.

„Firimituri care cad de la masa stăpânilor” (Matei 15, 27)

Firimiturile care cad de la masa stăpânilor (Matei 15, 27) pot fi adunate în cele douăsprezece coşuri cu firimituri de la prima înmulţire a pâinilor (Matei 14, 20; Marcu 8, 19; Luca 9, 17; Ioan 6, 13) şi în cele şapte coşuri cu firimituri de la cea de-a doua înmulţire a pâinilor (Matei 15, 37; Marcu 8, 6-8). Cea dintâi înmulţire a

pâinilor, cu cele douăsprezece coşuri cu firimituri, ar putea preînchipui Revelaţia Vechiului Testament. Cea de-a doua înmulţire a pâinilor, cu cele şapte coşuri cu firimituri, ar putea simboliza Revelaţia Noului Testament. Cele douăsprezece coşuri cu firimituri pot simboliza pe cei doisprezece apostoli ai Mântuitorului (Matei 10, 1-5), iar cele şapte coşuri cu firimituri pot preînchipui pe cei şapte diaconi ai Bisericii primare (Fapte 6, 2-6).

În cele douăsprezece coşuri cu firimituri ale Revelaţiei Vechiului Testament şi în cele şapte coşuri cu firimituri ale Revelaţiei Noului Testament am putea identifica printre „firimiturile care cad de la masa stăpânilor" (patriarhi, profeţi, apostoli şi evanghelişti) – prin cuvintele binecredincioasei femei cananeence din Evanghelie – următoarele părticele de anafură teologică: firimituri care cad de la masa revelaţiei curcubeului legământului; firimituri care cad de la masa revelaţiei de la stejarul Mamvri; firimituri care cad de la masa revelaţiei scării cerului de la Betel; firimituri care cad de la masa revelaţiei rugului aprins din Sinai; firimituri care cad de la masa revelaţiei tablelor Legii de pe Sinai; firimituri care cad de la masa revelaţiei de pe Carmel şi Horeb; firimituri care cad de la masa revelaţiei serafimilor din Templu; firimituri care cad de la masa revelaţiei de la râul Chebar; firimituri care cad de la masa revelaţiei „Celui Vechi de Zile"; firimituri care cad de la masa revelaţiei din turnul cel de veghe; firimituri care cad de la masa revelaţiei de la râul Iordan; firimituri care cad de la masa revelaţiei de pe Muntele Fericirilor; firimituri care cad de la masa revelaţiei de pe Tabor; firimituri care cad de la masa revelaţiei de la Cina cea de Taină; firimituri care cad de la masa revelaţiei de pe Golgota; firimituri care cad de la masa revelaţiei de Înviere; firimituri care cad de la masa revelaţiei din Emaus; firimituri care cad de la masa revelaţiei de la Înălţare; firimituri care cad de la masa revelaţiei de la Cincizecime; firimituri care cad de la masa revelaţiei sfântului Ştefan din Sinedriu; firimituri care cad de la masa revelaţiei de pe drumul Damascului; firimituri care cad de la masa revelaţiei răpirii la al treilea cer; firimituri care cad de la masa revelaţiei Apocalipsei din Insula Patmos.

Din „firimiturile care cad de la masa stăpânilor" ne împărtăşim duhovniceşte prin „masa cu pâinile punerii înainte" (Evrei 9, 2) a Sfintei Scripturi şi a Sfintei Tradiţii a Bisericii, cuminecându-ne cu Pâinea Euharistică a Trupului şi Sângelui Domnului în Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie.

„**Cerul este roşu-posomorât**" (Matei 16, 3)

„Cerul este roşu-posomorât" deasupra mea (cf. Matei 16, 3) – precum deasupra lui Esau, după ce şi-a vândut dreptul de întâi-născut; precum deasupra lui Saul, după ce a căzut din ascultarea faţă de Samuel; precum deasupra lui David, după căderea în păcat şi după numărătoarea poporului; precum deasupra tânărului bogat, după ce a plecat întristat de la întâlnirea cu Iisus; precum deasupra lui Petru, după lepădarea de Domnul; precum deasupra lui Saul din Tars, mai înainte de convertirea de pe drumul Damascului.

„**Scaunul lui Moise**” (Matei 23, 2)

„Scaunul lui Moise” despre care vorbeşte Mântuitorul Iisus Hristos la începutul cuvântării îndreptate împotriva cărturarilor şi fariseilor este scaunul pe care a şezut cu vrednicie cărturarul Ezdra în ziua citirii cărţii Legii în Ierusalim, după întoarcerea din robia babiloniană (Neemia 8, 4). Acest scaun este luminat de rugul aprins din Sinai, sfinţit de Agheasma izvorâtă din stânca de la Horeb şi învăluit în norul slavei lui Dumnezeu de pe vârful Muntelui Sinai. Scaunul lui Moise este străjuit de tronul arhieresc al lui Melchisedec şi înmiresmat de toiagul cel înflorit al lui Aaron, cu trimitere spre Hristos.

„**Sângele drepţilor răspândit pe pământ**” (Matei 23, 35)

În „sângele drepţilor răspândit pe pământ”– de la sângele dreptului Abel, până la sângele lui Zaharia, fiul lui Barachia, cel ucis între templu şi altar (Luca 11, 51) – se regăsesc: Nabot, cel ucis cu pietre prin uneltirea Izabelei, soţia regelui Ahab, pentru a-i răpi via (III Regi 21, 1-29); pruncii ucişi de Irod; sfântul Ioan Botezătorul; sfântul arhidiacon Ştefan; sfântul apostol Iacob; Antipa, martorul cel credincios din Pergam (Apocalipsă 2, 13); sfântul Ignatie Teoforul al Antiohiei, sfântul Policarp al Smirnei, sfântul Ciprian al Cartaginei, sfinţii Mari Mucenici Gheorghe şi Dimitrie, precum şi toţi sfinţii mucenici şi muceniţe din toate locurile şi toate timpurile.

„**Şi vor plânge toate neamurile pământului**” (Matei 24, 30)

„Şi vor plânge toate neamurile pământului” – între vederea plină de uimire a Semnului Fiului Omului pe cer şi vederea înfricoşătoare a venirii Fiului Omului pe norii cerului, cu putere şi cu slavă multă. Plâns înfricoşător; plâns zguduitor; plâns planetar şi universal, plâns cosmic; plâns de dor, bucurie şi iubire a neamurilor creştine şi plâns de părere de rău şi jale a popoarelor necreştine. Vor plânge de bucurie cei care L-au primit pe Hristos şi vor plânge de jale cei ce nu L-au primit şi n-au crezut în El, deşi Evanghelia Împărăţiei va fi vestită în toată lumea, spre mărturie la toate neamurile (Matei 24, 14).

Cum va fi atunci plânsul nostru, ca români, între plânsurile celorlalte neamuri? Plânsul neamurilor care L-au răstignit în istorie pe Domnul Iisus Hristos, dar şi plânsul neamurilor care L-au coborât pe Hristos de pe cruce, L-au prohodit în istoria lor şi au alergat în dimineaţa Învierii cu lacrimi la mormântul Lui. În plânsul de atunci şi lacrimile noastre îşi vor fi găsit locul lor. Acesta va fi plânsul fecioarelor înţelepte care-şi văd întâia dată Mirele, plânsul oilor care-şi revăd Păstorul, plânsul păcătoşilor care-şi văd Mântuitorul şi plânsul celor robiţi care îşi văd Izbăvitorul. Atunci vor plânge de bucurie bisericile, schiturile, mănăstirile şi catedralele noastre, crucile şi icoanele, troiţele şi clopotele noastre. Atunci vor plânge, precum proorocul Ieremia, zidurile şi ruinele noastre, căci „Iată, El vine cu norii, şi orice ochi Îl va vedea, şi-L vor vedea şi cei ce L-au împuns, şi se vor jeli din pricina Lui toate seminţiile pământului. Da! Amin” (Apocalipsă 1, 7).

Darurile talanţilor în Sfânta Scriptură (cf. Matei 25, 14-30)

Citind şi încercând a tâlcui Evanghelia Pildei talanţilor din Duminica a XVI-a după Sfintele Rusalii, în lumina acestui gând am putea spune că Moise a primit cinci talanţi cu care a câştigat alţi cinci talanţi, ascunşi în cele cinci cărţi ale Legii vechi de la începutul Sfintei Scripturi, scrise de el, şi anume: Facerea, Ieşirea, Leviticul, Numerii şi Deuteronomul; Solomon a primit trei talanţi ascunşi în Pilde, Ecclesiastul şi Cântarea Cântărilor; profetul Ieremia a primit doi talanţi, prin cartea profeţiei sale şi prin Plângeri; sfântul evanghelist Luca a primit doi talanţi, ascunşi în Evanghelia care-i poartă numele şi-n Faptele Apostolilor; sfântul Petru, de asemenea, a primit doi talanţi prin cele două Epistole soborniceşti; sfântul evanghelist Ioan a primit cinci talanţi, înmulţiţi şi ascunşi în cele cinci cărţi ale sale: Evanghelia, cele trei Epistole soborniceşti şi Apocalipsa; sfântul Pavel adună şi dăruieşte Bisericii lui Hristos paisprezece talanţi prin Epistolele sale inspirate; cei care au primit câte un talant în Scripturi „au ascuns argintul Stăpânului lor” (Matei 25, 18), pentru ca noi să-l putem descoperi în cartea Iosua şi în cartea Iov, în cartea Judecătorilor şi în cartea Rut, în cărţile profeţilor mari şi mici, de la Isaia până la Maleahi, în Evangheliile de la Matei şi Marcu, în Epistola sobornicească a sfântului apostol Iacob şi în cea a sfântului apostol Iuda. Cei „zece mii de talanţi” (Matei 18, 24) îi descoperim prin Revelaţie în Psalmii împăratului şi proorocului David.

„**Ceasul tămâierii**” (Luca 1, 10; Apocalipsă 8, 3-4)

„Iar în ceasul tămâierii, toată mulţimea poporului era afară şi se ruga” (Luca 1, 10) – atunci când Dumnezeu a hotărât să deschidă Uşile Împărăteşti ale Noului Testament, prin trimiterea arhanghelului Gavriil în Templul din Ierusalim, pentru a-i vesti preotului Zaharia naşterea sfântului Ioan Botezătorul.

În Sfânta Scriptură, în viaţa Bisericii şi în viaţa creştinului identificăm mai multe „ceasuri ale tămâierii”, cum ar fi: sfinţirea cortului din pustie, sfinţirea Templului din Ierusalim, închinarea magilor care aduc „aur, tămâie şi smirnă” (Matei 2, 11), cele şapte Laude de peste zi şi cele şapte Sfinte Taine ale Bisericii, dar mai ales „ceasul tămâierii” îngerului cu cădelniţa de aur (Apocalipsă 8, 1-3).

„Ceasul tămâierii” este ceasul întâlnirii şi convorbirii noastre cu Dumnezeu, în prezenţa şi prin mijlocirea îngerului nostru păzitor. „Ceasul tămâierii” se petrece atât în templul bisericii, mănăstirii sau catedralei, cât şi în templul interior al sufletului nostru, când lăsăm afară mulţimea poporului de gânduri şi de griji. În „ceasul tămâierii” mintea ne este preot în templul lăuntric, înaintea „altarului tămâierii” (Luca 1, 10-11). „Ceas al tămâierii” este rugăciunea personală, citirea Sfintelor Scripturi, Sfânta Spovedanie şi Sfânta Împărtăşanie cu Trupul şi Sângele Domnului. În „ceasul tămâierii” ne verificăm şi ne întrebăm cât untdelemn mai avem în candele, cât mir de nard mai păstrăm în vasul de alabastru şi câtă tămâie mai aprindem în „cădelniţa de aur de zece siclii, plină cu miresme” (Numeri 7, 14) – prin Botez, Mirungere şi Euharistie – a sufletului nostru. În „ceasul tămâierii” sale proorocul David se ruga, iar în

biserică se cântă la fiecare Vecernie: „Să se îndrepteze rugăciunea mea, ca tămâia înaintea Ta; ridicarea mâinilor mele, jertfă de seară” (Psalm 140, 2). În „ceasul tămâierii” ne ridicăm ochii spre munţi – Ararat, Moria, Sinai, Horeb, Tabor, Golgota, Muntele Măslinilor (Retezat, Parâng...) – de unde va veni ajutorul nostru (Psalm 120, 1).

În „ceasul tămâierii”, bătăile inimii ni se spovedesc gândurilor minţii.

„**Prooroc mare**” (Luca 7, 16)

„Prooroc mare S-a ridicat între noi şi Dumnezeu a cercetat pe poporul Său”, a rostit mulţimea despre Mântuitorul, după învierea fiului văduvei din Nain (Luca 7, 16);

„Patriarh mare s-a ridicat între noi şi Dumnezeu a cercetat pe poporul Său” – ar fi putut rosti dreptul şi nepotul Lot despre Avraam, după Teofania de la Mamvri şi după mijlocirea pentru izbăvirea Sodomei şi a Gomorei;

„Legiuitor mare s-a ridicat între noi şi Dumnezeu a cercetat pe poporul Său” – ar fi putut rosti evreii în pustie după primirea Legii de către Moise pe Muntele Sinai;

„Psalmist mare s-a ridicat între noi şi Dumnezeu a cercetat pe poporul Său” – ar fi putut rosti slujitorii lui David după auzirea celor dintâi acorduri ale harfei Psalmilor;

„Împărat mare s-a ridicat între noi şi Dumnezeu a cercetat pe poporul Său” – ar fi putut rosti evreii după ridicarea Templului din Ierusalim de către Solomon;

„Profet mare s-a ridicat între noi şi Dumnezeu a cercetat pe poporul Său” – ar fi putut rosti israelitenii după pogorârea focului din cer de către sfântul Ilie peste jertfa sa de pe Carmel;

„Mărturisitor mare s-a ridicat între noi şi Dumnezeu a cercetat pe poporul Său” – ar fi putut rosti cei dintâi creştini după auzirea mărturisirii revelaţiei primite despre Şederea Mântuitorului Iisus Hristos de-a dreapta Tatălui în cer, mărturisire făcută de sfântul arhidiacon Ştefan în sinedriu;

„Apostol mare s-a ridicat între noi şi Dumnezeu a cercetat pe poporul Său” – ar fi putut rosti creştinii din Faptele Apostolilor şi din Corint după răpirea sfântului apostol Pavel la al treilea cer;

„Monah mare s-a ridicat între noi şi Dumnezeu a cercetat pe poporul Său” – ar fi putut rosti Părinţii Patericului la moartea sfântului Antonie cel Mare la vârsta de o sută cinci ani, în pustie;

„Ierarh mare s-a ridicat între noi şi Dumnezeu a cercetat pe poporul Său” – ar fi putut rosti creştinii din Cezareea Capadociei despre sfântul Vasile cel Mare;

„Teolog mare s-a ridicat între noi şi Dumnezeu a cercetat pe poporul Său” – ar fi putut rosti creştinii din Nazianz şi din Constantinopol, după rostirea celor „Cinci Cuvântări teologice” în bisericuţa „Anastasia” din capitala Bizanţului;

„Predicator mare s-a ridicat între noi şi Dumnezeu a cercetat pe poporul Său" – ar fi putut rosti creştinii din Antiohia şi Constantinopol, auzindu-l pe sfântul Ioan Gură de Aur tâlcuind Scripturile;

„Mare văzător cu duhul s-a ridicat între noi şi Dumnezeu a cercetat pe poporul Său" – am fi putut rosti şi noi, cei ce l-am întâlnit, cunoscut şi auzit pe Preacuviosul Părinte Arsenie, la Sâmbăta, Prislop, Drăgănescu şi Sinaia.

„Şi-au înscris numele în ceruri"

(cf. Luca 10, 20; Daniel 12, 1; Filipeni 4, 3; Apocalipsă 3, 5; 13, 8)

Şi-au înscris numele în ceruri: Abel prin jertfa sa; Enoh prin umblarea sa cu Dumnezeu; Noe prin ascultare; Avraam prin credinţă şi ascultare; Isaac prin urcarea pe Moria; Iacob prin revelaţia de la Betel; Moise prin rugul aprins; Samuel prin ascultare; David prin Psalmi; sfântul Ilie prin jertfa de pe Carmel; Elisei prin ascultare, lepădare de sine şi ucenicie; Isaia prin vedenia serafimilor din Templu; Iezechiel prin descoperirea heruvimilor de la Chebar; proorocul Daniel prin rugăciunea de trei ori pe zi; Iona prin predica din Ninive; magii prin daruri; păstorii prin Închinare; dreptul Simeon prin Întâmpinare; sfântul Ioan Botezătorul prin Epifanie; Nicodim prin naştere din nou; samarineanca prin închinare în Duh şi Adevăr; femeia păcătoasă prin plâns; vameşul din Templu prin smerenie; Zaheu prin pocăinţă; sfânta Maria Magdalena prin statornicia lângă Cruce şi prin alergarea la mormânt; sfânta Veronica prin mahramă; sutaşul de pe Golgota prin mărturisire; Iosif din Arimateea şi Nicodim prin Pogorârea de pe Cruce; sfântul Ştefan prin revelaţia din sinedriu; sfântul apostol Pavel prin convertirea de pe drumul Damascului; sutaşul Corneliu şi temnicerul din Filipi prin convertire. Ni se înscrie numele în cer (Luca 10, 20) prin Botez şi credinţă ortodoxă, prin rugăciune şi smerenie; prin iubire, virtuţi şi fapte bune.

Acel „un singur lucru trebuieşte" (Luca 10, 42)

Pentru Maria, sora Martei, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă îngenuncherea la picioarele Domnului şi ascultarea cuvintelor Lui;

Pentru Abel, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă aducerea jertfei bineprimite lui Dumnezeu;

Pentru Noe, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă contemplarea curcubeului legământului;

Pentru Avraam, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă închinarea înaintea Preasfintei Treimi la stejarul Mamvri;

Pentru Iacob, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă contemplarea şi urcarea pe scara cerului de la Betel;

Pentru Moise, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă întâlnirea cu Dumnezeu în lumina rugului aprins şi convorbirea cu El pe Muntele Sinai;

Pentru Iosua, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă despărţirea şi trecerea Iordanului în Canaan;

Pentru Samuel, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă ascultarea la chemarea din Cortul Sfânt;

Pentru David, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă compunerea şi cântarea Psalmilor la harfă;

Pentru Solomon, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă zidirea Templului din Ierusalim;

Pentru sfântul prooroc Ilie, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă pogorârea focului din cer peste jertfa de pe Carmel şi convorbirea cu Dumnezeu în gura peşterii de la Horeb;

Pentru Elisei, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă despărţirea apelor Iordanului cu mantia sfântului Ilie;

Pentru arhiereul Hilchia, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă redescoperirea Cărţii Legii, pierdută în Templul Sfânt;

Pentru Isaia, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă contemplarea serafimilor din Templu;

Pentru Ieremia, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă spălarea zidurilor Ierusalimului cu lacrimi;

Pentru Iezechiel, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă contemplarea carului de foc al heruvimilor de la Chebar;

Pentru proorocul Daniel, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă contemplarea „Celui Vechi de Zile" înconjurat de miriade şi miriade de îngeri;

Pentru proorocul Iona, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă propovăduirea întoarcerii la Dumnezeu a ninivitenilor;

Pentru proorocul Avacum, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă suirea în turnul cel de veghe;

Pentru magii de la răsărit, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă aducerea darurilor sub călăuzirea Stelei Naşterii Domnului şi închinarea, împreună cu păstorii, înaintea Pruncului Iisus;

Pentru dreptul Simeon, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă primirea Pruncului Iisus pe braţe, în Templu, la Întâmpinare;

Pentru sfântul Ioan Botezătorul, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă contemplarea cerurilor deschise la Iordan şi a Duhului Sfânt sub chip de porumbel;

Pentru sfinţii apostoli Petru, Iacob şi Ioan, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă contemplarea luminii taborice la Schimbarea la Faţă;

Pentru femeia păcătoasă, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă spălarea cu lacrimi a picioarelor Domnului şi ştergerea lor cu părul capului ei;

Pentru vameşul smerit din Templu, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă rugăciunea neîncetată isihastă;

Pentru Nicodim, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă venirea la Iisus în timpul nopții şi convorbirea cu El despre naşterea din nou;

Pentru femeia samarineancă, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă întâlnirea cu Iisus la fântâna lui Iacob şi descoperirea tainei despre închinarea în Duh şi Adevăr;

Pentru Maria din Betania, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă

aducerea vasului de alabastru la cină şi ungerea capului Domnului cu mir de nard de mare preţ;

Pentru sfântul evanghelist Ioan, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă plecarea capului pe pieptul Mântuitorului la Cina cea de Taină, rămânerea statornică lângă Crucea Domnului până la Înmormântarea Sa, dar şi lângă Maica Domnului până la Adormirea Ei, precum şi căderea cu faţa la pământ înaintea lui Hristos cel Înviat, Care S-a arătat în Insula Patmos;

Pentru tâlharul cel de-a dreapta, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă pocăinţa de pe cruce;

Pentru sfinţii ucenici Luca şi Cleopa, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă însoţirea lor tainică de către Hristos cel Înviat în seara Învierii şi contemplarea Lui la împărtăşirea frângerii pâinii din Emaus;

Pentru sfinţii şi dumnezeieştii apostoli, acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă primirea Duhului Sfânt sub chip de limbi de foc la Cincizecime;

Pentru sfântul arhidiacon Ştefan – şi pentru noi – acel „un singur lucru trebuieşte" înseamnă vederea cerurilor deschise în sinedriu şi contemplarea lui Iisus Hristos cel Înviat şi Înălţat la ceruri, şezând de-a dreapta Tatălui;

Pentru sfântul apostol Pavel, „un singur lucru trebuieşte" înseamnă căderea, învăluit în lumină, în ţărâna de la poarta Damascului, dar şi răpirea minunată la al treilea cer.

„**Nu poate să fie ucenicul Meu**" (Luca 14, 26-27 și 33)

„Nu poate să fie ucenicul Meu": cel ce iubeşte pe oricine mai mult decât pe Mine; cel ce nu-şi poartă crucea sa şi nu vine după Mine şi cel ce nu se leapădă de tot ce are. „Nu poate să fie ucenicul Meu": Cain ucigătorul; Esau, vânzătorul dreptului de întâi-născut; Acan furăciosul; Saul neascultătorul; Ahitofel rău-sfătuitorul; Abesalom răzvrătitorul; Ahab, răpitorul viei lui Nabot; Ghehazi, iubitorul de argint; tânărul bogat, iubitorul de avuţii; fariseul mândru; Irod, „vulpea" (Luca 13, 23); Iuda vânzătorul; Ana, Caiafa şi Pilat, răstignitorii; Anania şi Safira, mincinoşii; Simon Magul; Elimas vrăjitorul şi împotrivitorul; Dimitrie-argintarul şi răzvrătitorul; Anania, arhiereul „perete văruit" (Fapte 23, 2-3); Dimas, iubitorul lumii de acum (II Timotei 4, 10); Alexandru-arămarul și rău-făcătorul (II Timotei 4, 14), dar şi Diotref, „care ţine să fie cel dintâi" (III Ioan 1, 9).

Gânduri la Evanghelia cu cei chemaţi la Cină (Luca 14, 16-24)

În „Cina mare" (Luca 14, 16) se regăsesc Cina din Sodoma (Facere 19, 1-3), Cina din Betania, Cina cea de Taină şi Cina din Emaus.

„Ţarină am cumpărat..." (Luca 14, 11) – Avraam a cumpărat ţarina Macpela (Facere 49, 30), David a cumpărat ţarina lui Aravna (II Regi 24, 24), proorocul Ieremia a cumpărat o ţarină (Ieremia 32, 6-16), iar iudeii au cumpărat cu cei treizeci de arginţi „Ţarina Olarului", devenită Hacheldama sau „Ţarina Sângelui" (Matei 27, 3-10; Fapte 1, 18-19);

„Cinci perechi de boi..." (Luca 14, 19) – dar şi cele 500 de perechi de boi ale lui Iov (1, 3) şi cele 12 perechi de boi ale lui Elisei (III Regi 19, 19);

„Femeie mi-am luat...” (Luca 14, 20) – astfel ar fi putut zice şi: Enoh, Noe, Avraam, Isaac, Iacob, Iosif, Moise, Samuel, David, Solomon, mirele de la nunta din Cana Galileii, sfântul apostol Petru, sfântul arhidiacon Filip, Acvila din Roma şi Corint, Filimon din Colose, dar şi alţii;

„Ieşi îndată în pieţele şi uliţele cetăţii...” (Luca 14, 21) – unde se găsesc „săraci, neputincioşi, orbi, şchiopi”, după cum la Vitezda erau „orbi, şchiopi, uscaţi”;

„Ieşi la drumuri şi la garduri...” (Luca 14, 23) – la drumul spre Emaus şi la drumul Damascului.

Pilda cu cei chemaţi la Cină se aseamănă cu Pilda Nunţii Fiului de Împărat (Matei 22, 1-14). Haina cerută la Cină nu poate fi decât aceeaşi cu haina cerută la Nunta Fiului de Împărat (Matei 22, 11-12).

Pilda bogatului nemilostiv şi a săracului Lazăr (Luca 16, 19-31)

În rugămintea sufletului bogatului nemilostiv, care grozav se chinuia în văpaia iadului, adresată patriarhului Avraam pentru a-i îngădui lui Lazăr (aflat în sânul lui Avraam) să-şi ude vârful degetului în apă ca să-i răcorească limba (Luca 16, 24), am putea desluşi: dorinţa lui Cain, pentru ca Abel să-şi poată uda vârful degetului în apă ca să-l răcorească în văpaie; cererea lui Saul, pentru ca David să-şi ude vârful degetului în apă ca să-l răcorească în văpaie; aşteptarea lui Ahab şi a Izabelei, pentru ca Nabot să-şi ude vârful degetului în apă şi să-i răcorească în văpaie; năzuinţa lui Nabucodonosor, Belşaţar şi Darius, pentru ca proorocul Daniel să-şi ude vârful degetului în apă, ca să le răcorească văpaia; strigarea celor ce l-au ucis pe sfântul arhidiacon Ştefan cu pietre, ca să-şi ude vârful degetului în apă şi să le răcorească văpaia; disperarea lui Irod cel mâncat de viermi, pentru ca sfântul apostol Iacob, căruia a poruncit să i se taie capul cu sabia, să-şi ude vârful degetului în apă, ca să-i răcorească văpaia; părerea de rău a tâlharului celui de-a stânga, pentru ca tâlharul cel de-a dreapta pocăit şi mântuit, aflat în rai împreună cu Hristos, să-şi ude vârful degetului în agheasma milei lui Dumnezeu, pentru a-i răcori limba care a hulit pe cruce, aflată acum în văpaie...

„**Trimite pe Lazăr să-şi ude vârful degetului în apă**...” (Luca 16, 24)

Înspre pânze freatice tot mai adânci: În ce ape şi-ar fi putut muia săracul Lazăr (din sânul lui Avraam) vârful degetului său, pentru a potoli văpaia chinului în care se afla sufletul bogatului nemilostiv? Credem că, mai întâi de toate, săracul şi fericitul Lazăr şi-ar fi putut muia vârful degetului în apa izvorâtă, prin toiagul lui Moise, din stânca de la Rafidim; în apa din fântâna de la poarta Betleemului, scoasă şi adusă de cei trei viteji ai lui David şi vărsată de acesta pe pământul însetat; în apa Iordanului în care a fost botezat Mântuitorul; în apa din cele şase vase de piatră de la Nunta din Cana Galileii, prefăcută în vin. Săracul Lazăr şi-ar fi putut muia vârful degetului său în apa în care Mântuitorul a spălat picioarele ucenicilor Săi la Cina cea de Taină, dar mai presus de toate în apa izvorâtă din coasta Domnului, străpunsă de suliţa sutaşului pe Crucea Golgotei,

ca şi în apa râului în care sfântul arhidiacon Filip l-a botezat pe famenul etiopian al reginei Candachia. Nu în ultimul rând, săracul şi fericitul Lazăr şi-ar fi putut înmuia vârful degetului său în „apa limpede cum e cristalul” a râului vieţii, care izvorăşte din tronul lui Dumnezeu (Apocalipsă 22, 1), care umple în fântâna lui Iacob toate vasele cu apă ale izvoarelor şi râurilor Sfintei Scripturi.

Ca o concluzie a acestora, şi îngerul nostru păzitor şi-ar putea muia vârful degetului său în apa lacrimilor pocăinţei noastre.

„Au pe Moise şi pe prooroci, să asculte de ei” (Luca 16, 29)

„Au pe Moise şi pe prooroci” înseamnă că cei cinci fraţi ai bogatului nemilostiv, rămaşi pe pământ, au chemarea lui Samuel şi harfa Psalmilor lui David, vedenia serafimilor lui Isaia din Templu şi Plângerile lui Ieremia de pe zidurile dărâmate şi arse ale Ierusalimului, descoperirile lui Iezechiel de la râul Chebar şi revelaţiile lui Daniel de pe Tigru şi Eufrat, profeţia lui Miheia despre Naşterea lui Mesia în Betleem, propovăduirea lui Iona din Ninive şi contemplaţiile lui Avacum din turnul cel de veghe.

Cuvintele „au pe Moise şi pe prooroci” pot însemna pentru noi, creştinii, faptul că avem pe Hristos şi Evanghelia, Biserica şi Sfintele Taine, Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie, Spovedania şi Împărtăşania, Naşterea şi Învierea Domnului, postul şi rugăciunea, sfânta cruce şi sfintele icoane, Patericul şi Filocalia, dragostea şi smerenia, clopotele de Înviere şi toaca de Vecernie, lumânarea aprinsă în sfeşnic şi tămâia înmiresmată din cădelniţa de aur.

Gânduri la Evanghelia vindecării celor zece leproşi (Luca 17, 12-19)

Pedepsiţi fiind cu lepră precum Mariami, sora lui Moise, vreme de şapte zile pentru cârtire (Numeri 12, 10-15), precum Ghehazi pentru iubirea de argint (IV Regi 5, 27) şi precum regele Ozia pentru mândrie, neascultare şi tămâiere neîngăduită în Templul Domnului (II Cronici 26, 16- 23; IV Regi 15, 5), să ne vindecăm de lepra păcatului precum Neeman Sirianul, prin ascultare de Elisei şi prin afundare neîncetată de şapte ori în Iordanul harului şi milei lui Dumnezeu (IV Regi 5, 1-27), dar şi precum cei zece leproşi vindecaţi de către Mântuitorul Iisus Hristos, după ce şi-au ridicat glasul şi au zis: „Iisuse, Învăţătorule, fie-Ţi milă de noi!” (Luca 17, 12-19). Astfel putem şi noi, în cele din urmă, să găzduim în Betania sufletului nostru, precum Simon Leprosul, ungerea cu mir de nard de mare preţ a Mariei (Marcu 14, 3).

Să ne amintim și faptul că Mariami a fost pedepsită cu lepră pentru cârtire vreme de şapte zile, stând afară din tabără, în timp ce generalul Neeman, cel bolnav de lepră, s-a afundat în Iordan de şapte ori, la cuvântul proorocului Elisei, vindecându-se. Am putea gândi că, în fiecare zi din cele şapte, şi Mariami s-ar fi putut afunda tainic şi mistic, de şapte ori în cele şapte zile, în râul Iordan (la care nu a ajuns de fapt niciodată, murind în pustie la Cadeş) (Numeri 20, 1), vindecându-se. Tot așa şi israeliţii, mai târziu, aveau să înconjoare sub Iosua vreme de şapte zile Ierihonul, prăbuşindu-i în glas de trâmbiţă vindecătoare zidurile pline de lepra păcatului lumii (cf. Iosua 6, 1-27).

Conexiuni la Pilda vameşului şi a fariseului (Luca 18, 9- 14)

a) „*Doi oameni* s-au suit la Templu ca să se roage" (Luca 18, 10). „Iar *Petru şi Ioan* se suiau la Templu pentru rugăciunea din ceasul al nouălea" (Fapte 3, 1), după ce *Luca şi Cleopa* se suiseră cu Iisus necunoscut la templul Cinei din Emaus, spre Arătare şi Cuminecare (Luca 24, 13-35), iar mai înainte sfinţii *Enoh şi Ilie* au fost răpiţi şi înălţaţi la cer pentru a se ruga şi a mijloci înaintea Tronului dumnezeirii din Templul cel nevăzut;

b) După cum *suliţa sutaşului* a străpuns coasta Mântuitorului pe Cruce, izvorând sânge şi apă, tot aşa şi *suliţa de foc a rugăciunii vameşului smerit* din Evanghelie: „Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!" (Luca 18, 13) – cuvinte unice în Sfânta Scriptură – străpunge coasta cerului, revărsând mila, iertarea şi îndurarea lui Dumnezeu peste noi;

c) Dacă sfântul apostol şi evanghelist Ioan proclamă adevărul că „Dumnezeu este lumină" şi „Dumnezeu este iubire" (I Ioan 1, 5; 4, 8), în Duminica vameşului şi a fariseului – piatră de hotar între Octoih şi Triod, piatră din capul unghiului pentru perioada Triodului şi piatră de temelie a vieţuirii noastre creştine – putem îndrăzni a adăuga: *Dumnezeu este smerenie*, în virtutea cuvintelor Domnului: „Învăţaţi de la Mine că sunt blând şi smerit cu inima şi veţi găsi odihnă sufletelor voastre" (Matei 11, 29);

d) În Duminica vameşului şi a fariseului s-ar mai putea vorbi despre *idolul mândriei* sculptat de fariseu şi despre *icoana smereniei* zugrăvită de vameş, precum şi despre rugăciunea nepotrivită a fariseului, ca o altă *jertfă neprimită a lui Cain*, dar şi despre rugăciunea vameşului – temelie a rugăciunii isihaste a lui Iisus – ca o nouă *jertfă bineprimită a lui Abel*. Fariseul mai poate închipui pe *tâlharul cel de-a stânga* osândit, iar vameşul, pe *tâlharul cel de-a dreapta*, smerit, pocăit şi mântuit, prin cuvintele: „Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăţia Ta!" (Luca 23, 42).

De aceea putem spune că, în salba de aur, diamante şi pietre scumpe a Pildelor Mântuitorului Iisus Hristos din Evanghelie, Pilda vameşului şi a fariseului este o nestemată.

Teme la Evanghelia lui Zaheu vameşul (Luca 19, 1-10)

În Evanghelia lui Zaheu vameşul putem aborda următoarele teme: dărâmarea zidurilor Ierihonului pe vremea lui Iosua, pentru ca Iisus să poată intra în Ierihon (după vindecarea orbului Bartimeu) şi să zăbovească în casa lui Zaheu; casa lui Zaheu şi casa lui Rahav din Ierihon; Zaheu cel mic de statură şi Saul cel mai înalt decât întreg poporul; Zaheu „mai marele vameşilor" şi vameşul smerit din pilda Mântuitorului; Zaheu şi patriarhul Avraam; dudul din Ierihon şi stejarul de la Mamvri; pogorârea grabnică a lui Zaheu şi „micşorarea" sfântului Ioan Botezătorul, pentru ca Hristos să crească; trebuinţa lui Iisus de a rămâne în casa lui Zaheu şi rugăciunea ucenicilor de la Emaus: „Doamne, rămâi cu noi..."; Iisus în casa lui Zaheu din Ierihon, în casa vameşului Levi (Matei), în casa lui Simon Leprosul şi în casa Mariei şi a Martei din Betania; „Mântuirea

casei acesteia” şi creştinii primari cu „biserica din casa lor”: Acvila şi Priscila; Filimon şi Apfia; Nimfas din Laodiceea.

„Văzând cetatea, a plâns pentru ea...” (Luca 19, 41)

Plânsul Mântuitorului cu privire la *cetatea Ierusalimului din noi*: „Şi când S-a apropiat, văzând cetatea, a plâns pentru ea, zicând: «Dacă ai fi cunoscut şi tu, în ziua aceasta (a Intrării Mele din toate Duminicile Floriilor, cele ce sunt spre pacea ta sufletească)! Dar acum ascunse sunt de ochii tăi. Căci vor veni zile peste tine (pline de necazuri, ispite şi încercări), când duşmanii tăi (cei nevăzuţi) vor săpa şanţ (prăpăstios) în jurul tău şi te vor împresura şi te vor strâmtora (în războiul nevăzut) din toate părţile. Şi te vor face una cu pământul (pământul din tine însuţi, de care nu te-ai lepădat şi pe care nu l-ai despătimit), pe tine şi pe fiii tăi care sunt în tine (gânduri rele, simţiri păcătoase şi voiri împotriva voii Mele), şi nu vor lăsa în tine piatră pe piatră (pentru că nu M-ai avut pe Mine Piatră de temelie a vieţii şi Piatra cea din capul unghiului gândirii şi trăirii tale), pentru că nu ai cunoscut vremea cercetării tale (harice)»” (Luca 19, 41-44)... De aceea va veni timpul certării!

„Şi Iisus Însuşi, apropiindu-se, mergea împreună cu ei” (Luca 24, 15)

„Iisus Însuşi, apropiindu-se, mergea împreună cu ei” – cu Luca şi Cleopa spre Emaus; cu sfinţii apostoli Petru şi Pavel la Roma; cu profeții Enoh şi Ilie la cer; cu Avraam şi Isaac pe Moria; cu Moise şi Aaron în Sinai; cu Iosua şi Caleb în Canaan; cu David şi Ionatan în Israel; cu proorocii Iezechiel şi Daniel „pe malurile râurilor Babilonului”; cu Ezdra şi Neemia la întoarcerea din robie în Ierusalim.

„Dacă Tu nu mergi cu noi, nu ne lăsa să plecăm de aici!” (Ieşire 33, 15).

„Dacă ai fi cunoscut tu darul lui Dumnezeu...” (Ioan 4, 10)

Darul lui Dumnezeu de la fântâna lui Iacob era prezenţa şi Persoana divino-umană a Mântuitorului Iisus Hristos, Care o aştepta acolo pe femeia samarineancă în ceasul al şaselea al acelei zile unice şi providenţiale. În acest sens, putem extinde şi vorbi despre „darul lui Dumnezeu” cunoscut de Avraam la Mamvri; de Iacob la Betel; de Moise în Sinai; de Samuel în Cortul Sfânt; de Isaia în Templu; de Iezechiel la râul Chebar şi de proorocul Daniel prin revelaţia „Celui Vechi de Zile”. În Noul Testament, au cunoscut „darul lui Dumnezeu”: magii de la răsărit, păstorii de la Betleem, dreptul Simeon în Templu; Petru şi Andrei, dar şi Iacob şi Ioan pe malul Ghenizaretului; Levi-Matei la vamă, femeia păcătoasă; Iair; Nicodim, cel ce a venit noaptea la Iisus; Maria, sora Martei; Zaheu vameşul; tâlharul cel de-a dreapta şi sutaşul de pe Golgota.

N-a cunoscut „darul lui Dumnezeu” tânărul bogat din Evanghelie.

„... Dacă vei crede vei vedea slava lui Dumnezeu” (Ioan 11, 40)

„Nu ţi-am spus că dacă vei crede vei vedea slava lui Dumnezeu?” (Ioan 11, 40) – învierea lui Lazăr ca o manifestare a slavei lui Dumnezeu.

Avraam a crezut şi a văzut slava lui Dumnezeu la Mamvri; Iacob a crezut şi a văzut slava lui Dumnezeu la Betel; Moise a crezut şi a văzut slava lui Dumnezeu în rugul aprins şi pe Sinai; Isaia a crezut şi a văzut slava lui Dumnezeu în Templu; Iezechiel a crezut şi a văzut slava lui Dumnezeu la râul Chebar; cei trei tineri au crezut şi au văzut slava lui Dumnezeu în cuptorul Babilonului; Daniel a crezut şi a văzut slava lui Dumnezeu în revelaţia „Celui Vechi de Zile". Magii şi păstorii au crezut şi au văzut slava lui Dumnezeu la Naşterea Domnului; sfântul Ioan Botezătorul a crezut şi a văzut slava lui Dumnezeu la Iordan; sfinţii Petru, Iacob şi Ioan au crezut şi au văzut slava lui Dumnezeu pe Tabor; Luca şi Cleopa au crezut şi au văzut slava lui Dumnezeu la Emaus; sfântul Ştefan a crezut şi a văzut slava lui Dumnezeu în sinedriu; sfântul apostol Pavel va crede văzând slava lui Dumnezeu pe drumul Damascului; sfântul evanghelist Ioan a crezut şi a văzut slava lui Dumnezeu în Patmos.

Apocalipsa din Duminica Tomii (cf. Ioan 20, 26-29)

Apocalipsa din Duminica Tomii sau Patmosul sfântului apostol Toma: Iisus Hristos cel Înviat se arată înaintea sfântului apostol Toma la opt zile după Înviere, în mijlocul celorlalţi sfinţi ucenici şi apostoli, precum avea să se arate mai târziu în mijlocul celor şapte sfeşnice de aur în Apocalipsă.

„Glasul mare ca de trâmbiţă" (Apocalipsă 1, 10) auzit mai târziu de sfântul apostol şi evanghelist Ioan avea să fie de această dată cuvintele: „Pace vouă!" (Ioan 20, 26). Cele şapte epistole scrise şi trimise către cele şapte Biserici din Asia sunt ascunse în cuvintele Domnului: „Fericiţi cei ce n-au văzut şi au crezut!" (Ioan 20, 29), iar mărturisirea dumnezeirii lui Hristos făcută de către sfântul apostol Toma: „Domnul meu şi Dumnezeul meu!" (Ioan 20, 28) face cât o Apocalipsă.

„**În pridvorul numit al lui Solomon**" (Fapte 3, 11)

„În pridvorul numit al lui Solomon" contemplăm cele patru coloane ale înţelepciunii (cf. Pilde 9, 1) marelui rege din Ierusalim, fiul lui David: Pildele sau Proverbele, Ecclesiastul, Cântarea Cântărilor şi cartea Înţelepciunea lui Solomon. Din pridvorul lui Solomon contemplăm Templul lui Solomon, cu Sfânta şi Sfânta Sfintelor; din pridvorul lui Solomon pătrundem în teologia şi înţelepciunea lui Solomon; în pridvorul lui Solomon ascultăm predica sfântului apostol Petru de după vindecarea slăbănogului din naştere, de la Poarta cea Frumoasă a Templului. „Şi ţinându-se el de Petru şi de Ioan, tot poporul, uimit, alerga la ei, în pridvorul numit al lui Solomon" (Fapte 3, 11). În pridvorul lui Solomon se lucrează întoarcerea la Hristos a celor două mii de convertiţi, care se adaugă celor trei mii de suflete din ziua Cincizecimii (Fapte 2, 41). „Şi numărul bărbaţilor credincioşi s-a făcut ca la cinci mii" (Fapte 4, 4).

Prin urmare, după ce ţi s-au întărit gleznele şi tălpile picioarelor tale (Fapte 3, 7) să te ţii de cei ce în dimineaţa Învierii au alergat la mormântul Domnului (Ioan 20, 1-10), de cei prin care Dumnezeu te-a vindecat, străbătând drumul de la Poarta cea Frumoasă a Templului până în pridvorul lui Solomon, pentru a te

întâlni cu Hristos cel Înviat, propovăduit de sfântul apostol Petru, căci „întru nimeni altul nu este mântuirea” (Fapte 4, 12) decât numai întru El, „Începătorul vieţii” (Fapte 3, 15).

Neînţelesul unor tainice cuvinte din Faptele Apostolilor

„Şi ei au străbătut Frigia şi ţinutul Galatiei, opriţi fiind de Duhul Sfânt ca să propovăduiască cuvântul în Asia. Venind la hotarele Misiei, încercau să meargă în Bitinia, dar Duhul lui Iisus nu i-a lăsat” (Fapte 16, 6-7).

Nu ştim în ce mod Duhul Sfânt opreşte pe sfântul apostol Pavel, pe Sila şi pe Timotei ca să propovăduiască cuvântul lui Dumnezeu în Asia; şi, ajungând în hotarele Misiei, nu ştim cum, dar înţelegem de ce Duhul lui Iisus nu le îngăduie să meargă în Bitinia: pentru că urmau să fie chemaţi prin vedenia din Troa în Macedonia şi trebuiau să treacă astfel pentru întâia dată în Europa, „înţelegând că Dumnezeu ne cheamă să le vestim Evanghelia” (Fapte 16, 8-10). Adeseori, în călătoriile misionare şi eparhiale, trebuie să treci prin strâmtori şi strâmtorări neînţelese, mai ales atunci când trebuie să ajungi în Macedonia ca sfântul Pavel sau în Ninive ca proorocul Iona. Dacă Duhul Sfânt sau Duhul lui Iisus nu l-ar fi oprit pe apostolul neamurilor să propovăduiască în Asia sau i-ar fi îngăduit să meargă în Bitinia, azi n-am mai avea Epistolele către Filipeni, Tesaloniceni şi Corinteni, ci o Epistolă nescrisă către cei din Asia şi una către Bitinieni!...

Neînţelese sunt adeseori căile Providenţei şi necunoscute rămân uneori cărările luminoase ale Revelaţiei.

Jertfe pe altarul „Dumnezeului necunoscut” (Fapte 17, 23)

Prin propovăduirea sfântului apostol Pavel în Atena – precum a proorocului Iona în Ninive – şi prin convertirea lui Dionisie Areopagitul, dar și a femeii numită Damaris şi a altor câţiva la Hristos, în urma predicii din Areopag (Fapte 17, 34), am putea contempla ca fiind readuse, înălţate şi concentrate pe altarul „Dumnezeului necunoscut” din capitala culturală a lumii antice toate jertfele însemnate ale Sfintei Scripturi, de la jertfa bineprimită a lui Abel din cartea Facerii, până la Jertfa răscumpărătoare şi mântuitoare a Domnului Iisus Hristos de pe Crucea Golgotei, din Sfintele Evanghelii. Astfel, putem fi martori prin contemplaţie la strămutarea şi transplantarea pe altarul „Dumnezeului necunoscut” a jertfei lui Noe de după potop; a jertfei lui Avraam de după strămutarea în Canaan; a jertfei lui Isaac de pe Moria; a jertfelor lui Moise şi Aaron de la Cortul Sfânt; a jertfei lui Manoe din cartea Judecătorilor; a jertfei lui David de pe vremea ciumei; a jertfei lui Solomon de la sfinţirea Templului şi a jertfei sfântului prooroc Ilie de pe Carmel, pe vremea alunecării lui Israel în idolatrie. Toate acestea sunt concentrate, ca prefigurări, în Jertfa Mântuitorului Hristos de pe Cruce, prin care altarul „Dumnezeului necunoscut” din Atena devine altarul „Dumnezeului cunoscut”, prin Iisus Hristos, Fiul Său, în Duhul Sfânt şi în Biserică (cf. Ioan 17, 3).

Altarul „Dumnezeului necunoscut” poate prefigura şi apofaticul teologiei, după cum altarul „Dumnezeului cunoscut” poate simboliza catafaticul. Din

perspectivă filocalică, în adâncul sufletului fiecărui om, creştin sau rugător, există un altar al „Dumnezeului necunoscut”, care prin rugăciunea lui Iisus din *Areopagul minţii* poate deveni un altar al „Dumnezeului cunoscut” prin lumină şi iubire (I Ioan 1, 5 şi 4, 8).

„Lupi îngrozitori, care nu vor cruţa turma” (Fapte 20, 29)

„Căci eu ştiu aceasta, că după plecarea mea vor intra între voi lupi îngrozitori, care nu vor cruţa turma” (Fapte 20, 29). Acest cuvânt este valabil peste veacuri la fiecare plecare din Milet şi despărţire înlăcrimată a sfântului apostol Pavel de presbiterii Bisericii din Efes. „Şi îl petrecură la corabie” – precum l-am petrecut şi noi pe Părintele nostru Arsenie Boca la cea din urmă plecare de la Prislop, în 17 decembrie 1988, fără să ne dăm seama că nu-i vom mai vedea vreodată faţa în viaţă (cf. Fapte 20, 25; 37-38).

Anonimi în jurul sfinţilor (cf. Fapte 23, 23; 27, 37)

„Garda de corp” care l-a însoţit şi l-a apărat pe sfântul apostol Pavel în noaptea transferării lui din Ierusalim în Cezareea, pentru a nu fi ucis de către cei peste patruzeci de bărbaţi care s-au legat cu blestem, „zicând că nu vor mânca, nici nu vor bea până ce nu vor ucide pe Pavel” (Fapte 23, 12-13), era alcătuită din „două sute de ostaşi, şaptezeci de călăreţi şi două sute de suliţaşi” (Fapte 23, 23). Aceasta ar putea avea şi o semnificaţie simbolică, mistagogică şi duhovnicească, în sensul de a-ţi păzi, însoţi şi apăra gândul rugăciunii apostolice lăuntrice cu ostaşii lui Ghedeon, cu călăreţii magilor şi cu suliţaşii din Vinerea Patimilor de pe Golgota. Tot între anonimii din jurul sfântului Pavel s-ar putea regăsi şi cei două sute şaptezeci şi cinci de însoţitori ai apostolului neamurilor, aflaţi împreună cu el legaţi în corabia ce avea să naufragieze la ţărmul Insulei Malta în drumul spre Roma: „Şi erau în corabie de toţi două sute şaptezeci şi şase de suflete” (Fapte 27, 37).

Grâul aruncat în mare (Fapte 27, 38)

Grâul aruncat în mare de sfântul apostol Pavel (după „frângerea pâinii” de către apostol, în corabia ce va naufragia după paisprezece zile de furtună lângă Insula Malta) şi „împărtăşirea” celor două sute şaptezeci şi şase de suflete (cf. Fapte 27, 33-38) pot constitui o temă duhovnicească. Acest grâu rodeşte biblic şi mistic: în Marea Roşie, „treizeci”; în Marea Mediterană, „şaizeci”; în Marea Galileii, „o sută” (cf. Marcu 4, 20; Matei 13, 23). Urmând şi noi lui Iisus printre semănături, împreună cu sfinţii Săi apostoli, să contemplăm şi să smulgem spice crescute din acest grâu aruncat în mare, din corabia învăluită în furtună în care se afla sfântul Pavel, în drumul spre Roma, mai înainte de naufragiul din Malta (Matei 12, 1; Marcu 2, 23; Luca 6, 1; Fapte 27, 38).

Epistola sfântului apostol Pavel către Laodiceeni

„Căci voiesc ca voi să ştiţi cât de mare luptă am pentru voi şi pentru cei din Laodiceea şi pentru toţi câţi n-au văzut faţa mea în trup” (Coloseni 2, 1).

Citind şi recitind cu nesaţ duhovnicesc Epistolele sfântului apostol Pavel din Noul Testament, ori de câte ori ajungem la sfârşitul Epistolei către Coloseni nu se poate să nu ne pună pe gânduri cuvintele apostolului neamurilor: „Îmbrăţişaţi pe fraţii din Laodiceea şi pe Nimfas şi Biserica din casa lui. Şi după ce scrisoarea aceasta se va citi de către voi, faceţi să se citească şi în Biserica Laodiceenilor, iar pe cea din Laodiceea să o citiţi şi voi" (Coloseni 4, 15-16). Cu siguranţă, creştinilor din Laodiceea li se va fi citit Epistola sfântului Pavel către Coloseni, iar creştinilor din Colose li se va fi citit enigmatica Epistolă a sfântului apostol către Laodiceeni. Poate că, pe lângă sfântul Pavel (cel care a scris-o inspirat de Duhul Sfânt) și pe lângă Tihic şi Onisim – cei care le vor fi adus din Roma împreună cu Epistola către Filimon şi le vor fi citit în Colose şi în Laodiceea (Coloseni 4, 7-9), Tihic fiind trimis şi în Efes (II Timotei 4, 12) – creştinii din Colose vor fi fost, pe lângă cei din Laodiceea, singurii care vor fi ascultat conţinutul Epistolei către Laodiceeni.

Îndrăznim să ne întrebăm: Oare de ce va fi îngăduit Dumnezeu pierderea Epistolei sfântului Pavel către Laodiceeni şi de ce Noul Testament are o carte mai puţin? Ce taine va fi putut cuprinde şi ce adevăruri va fi putut ascunde această Epistolă pierdută? Cu câte peceţi teologice va fi fost ferecată? Câte trâmbiţe eshatologice vor fi fost ascunse în ea? Câte potire hristologice ale binecuvântării lui Dumnezeu vor fi fost păzite în chivotul ei? Poate că cele şapte tunete din Apocalipsă despre care nu i-a fost îngăduit sfântului evanghelist Ioan să scrie sunt încremenite în cuprinsul necunoscut al Epistolei sfântului apostol Pavel către Laodiceeni. Poate că în această Epistolă să fi răzbătut câteva din „cuvintele de nespus, pe care nu este îngăduit omului să le rostească", auzite de apostol în răstimpul răpirii lui la al treilea cer (II Corinteni 12, 4) petrecută cu paisprezece ani mai înainte de scrierea Epistolei a doua către Corinteni (II Corinteni 12, 2). Poate că în Epistola sa către Laodiceeni, sfântul apostol Pavel va fi putut relua şi detalia descrierea minunii unice şi preaminunate de pe drumul Damascului, o adevărată piatră de hotar sau de Eben-Ezer în hristofaniile sau arătările cereşti ale lui Hristos cel Înviat, după Înălţarea Sa la cer şi Șederea de-a dreapta Tatălui.

Trecând de la întrebări teologice fără de răspuns la imaginaţii literare posibile, îndrăznim să adăugăm: Ce minunat ar fi dacă s-ar descoperi cândva sulul acestei Epistole către Laodiceeni într-o amforă străveche pecetluită cu ceară, ascunsă undeva într-o catacombă creştină nedescoperită şi nedezgropată încă de la Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa, unde ar fi putut ajunge în împrejurări providenţiale posibile din a doua jumătate şi de la sfârşitul secolului întâi după Hristos şi de la începutul celui de-al doilea, fie printr-un ucenic necunoscut al sfântului apostol Andrei cel întâi chemat, de la Tomis, ucenic care ar fi putut-o primi de la însuşi binecredinciosul Nimfas din Laodiceea, pe care sfântul apostol Pavel îl salută din Roma la sfârşitul Epistolei către Coloseni, dimpreună „cu Biserica din casa sa" (Coloseni 4, 15), fie printr-un soldat roman creştin ajuns în Dacia cu Legiunea a V-a Macedonica.

Dacă ne-ar fi îngăduit să facem o legătură între această Epistolă pierdută şi epistola sfântului evanghelist Ioan către îngerul Bisericii din Laodiceea, de la sfârşitul celor şapte epistole din Apocalipsă, poruncite de Hristos-Domnul ucenicului iubirii, în revelaţia din Patmos (Apocalipsă 3, 14-21), am putea încheia astfel: „Iată – ţinut binecuvântat al Daciei – Eu stau la uşa ta şi bat" (prin Andrei, apostolul Meu cel întâi chemat) (cf. Apocalipsă 3, 20). Sau să se fi îngăduit de Cel ce le îngăduie pe toate după a Sa neştiută rânduială ca Epistola sfântului apostol Pavel către Laodiceeni să se fi pierdut mai târziu tocmai în contextul în care urma să fie scrisă mai târziu cea de a doua Epistolă către Laodiceeni sau mai precis către îngerul acestei Biserici (Apocalipsă 3, 14), ajuns într-o stare intermediară şi periculoasă de „căldicel – nici fierbinte, nici rece" (Apocalipsă 3, 16), adică nici râvnă, nici amorţire sau împietrire, situaţie vecină cu riscul „de a fi vărsat" din gura Celui care îi mustră şi îi pedepseşte pe cei pe care îi iubeşte, îndemnându-i stăruitor la pocăinţă şi aşteptându-i să cineze euharistic împreună cu ei, precum cu ucenicii de la Emaus (Apocalipsă 3, 16-20).

„**Dar fiecare să ia seama cum zideşte**" (I Corinteni 3, 10)

„Dar fiecare să ia seama cum zideşte", zice sfântul apostol Pavel. Să luăm aminte cum şi-a zidit Cain cetatea Enoh (Facere 4, 17) şi cum şi-a zidit Nimrod cetatea Ninive (Facere 10, 11); cum şi-au zidit oamenii de după potop turnul Babel care s-a prăbuşit (Facere 11, 3-4); cum şi-a zidit faraon cu israeliţii din robie cetăţile Pitom, Ramses şi On sau Heliopolis (Exod 1, 11); cum a zidit Solomon Templul din Ierusalim, cum l-a rezidit Ezdra după robia de şaptezeci de ani şi cum a rezidit Neemia zidurile cetăţii sfinte.

Fiecare să ia seama cum îşi zideşte casa sufletului, pe stâncă sau pe nisip (Matei 7, 24-27). Casa zidită pe stâncă se poate asemăna cu turnul cel de veghe al proorocului Avacum, zidit pentru „dumnezeiasca strajă" a Învierii lui Hristos (Avacum 2, 1; 3, 4), iar casa zidită pe nisip se poate asocia cu turnul Siloamului care s-a prăbuşit peste cei optsprezece inşi (Luca 13, 4). Ne zidim cetatea sufletului şi casa pe stâncă după paradigma Ierusalimului ceresc (Evrei 12, 22), care este mama noastră (Galateni 4, 26) – „cetatea cu temelii puternice, al cărei meşter şi lucrător este Dumnezeu" (Evrei 11, 10) – Noul Ierusalim care se va pogorî din cer (Apocalipsă 21, 10-27).

„**Legea lui Hristos**" (I Corinteni 9, 21)

„Legea lui Hristos" cuprinde, printre altele, următoarele porunci: Porunca credinţei: „Pocăiţi-vă şi credeţi în Evanghelie!" (Marcu 1, 15), „Credeţi în Dumnezeu, credeţi şi în Mine!" (Ioan 14, 1); Porunca iubirii: „Să vă iubiţi unul pe altul, precum Eu v-am iubit pe voi!" (Ioan 13, 34); Porunca smereniei: „Învăţaţi de la Mine că sunt blând şi smerit cu inima!" (Matei 11, 29); Porunca iubirii vrăjmaşilor: „Iubiţi pe vrăjmaşii voştri!" (Matei 5, 44; Luca 6, 27); Porunca de-a nu judeca pe alţii: „Nu judecaţi ca să nu fiţi judecaţi!" (Matei 7, 1); Porunca milosteniei: „Fiţi milostivi, precum Tatăl vostru este milostiv!" (Luca 6, 36); Porunca iertării: „Iertaţi şi veţi fi iertaţi!" (Luca 6, 37); Porunca răbdării: „Cel ce

va răbda până la sfârşit, acela se va mântui!” (Matei 24, 13); Porunca curajului: „Dar îndrăzniţi, Eu am biruit lumea!” (Ioan 16, 33); Porunca de-a întoarce şi obrazul celălalt: „Celui ce te loveşte peste obraz, întoarce-i şi pe celălalt!” (Luca 6, 29); Porunca privegherii: „Mijlocul să vă fie încins şi făcliile aprinse!” (Luca 12, 35); Porunca citirilor sfinte: „Cercetaţi Scripturile!” (Ioan 5, 39); Porunca rugăciunii: „Privegheaţi şi vă rugaţi, ca să nu cădeţi în ispită!” (Matei 26, 41; Marcu 14, 38; Luca 22, 46); Porunca asemănării cu Samarineanul milostiv: „Mergi şi fă şi tu asemenea!” (Luca 10, 37); Porunca slujirii aproapelui: „Şi voi sunteţi datori să vă spălaţi picioarele unii altora!” (Ioan 13, 14); Porunca sfinţirii: „Fiţi sfinţi, după cum Eu sunt Sfânt!” (I Petru, 1, 16); Porunca desăvârşirii: „Fiţi, dar, voi desăvârşiţi, după cum Tatăl vostru cel ceresc desăvârşit este!” (Matei 5, 48); Porunca slujirii: „Aceasta să o faceţi întru pomenirea Mea!” (I Corinteni 11, 24); Porunca propovăduirii: „Mergând învăţaţi toate neamurile...” (Matei 28, 19); Porunca cunoştinţei: „Aceasta este viaţa veşnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat şi pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis” (Ioan 17, 3); Porunca mântuirii: „Şi ştim că porunca Lui este viaţă veşnică” (I Ioan 2,25).

„Şi aceasta este porunca Lui: Să credem întru numele lui Iisus Hristos, Fiul Său, şi să ne iubim unul pe altul, precum ne-a dat poruncă” (I Ioan 3, 23). „Căci dragostea de Dumnezeu aceasta este: Să păzim poruncile Lui; şi poruncile Lui nu sunt grele” (I Ioan 5, 3).

Imnul dragostei (I Corinteni 13, 1-13)

„Nu sunt graiuri nici cuvinte” (Psalm 18, 3) în cer şi pe pământ care să ne vorbească după cum s-ar cuveni despre înălţimea şi adâncimea, frumuseţea şi minunăţia, taina şi puterea cuprinse în „Imnul dragostei” (I Corinteni 13, 1-13).

Dacă putem spune cu adevărat că Dumnezeu a insuflat prin Duhul Sfânt întreaga Sfântă şi dumnezeiască Scriptură (II Timotei 3, 16), nu greşim să afirmăm faptul că Duhul Sfânt l-a inspirat în mod cu totul deosebit pe sfântul apostol Pavel atunci când a compus Imnul dragostei. Fericiţi vor fi fost Corintenii la auzul Imnului dragostei, care întrece grăirea în limbile oamenilor şi ale îngerilor, darul proorociei, cunoaşterea tuturor tainelor şi a oricărei ştiinţe. Imnul dragostei mută munţii de invidie, răutate, ură şi duşmănie. Imnul dragostei este „avuţia” sfântului Pavel împărţită întregii lumi creştine. Imnul dragostei este rodul şi expresia „trupului ars” şi a personalităţii de rug aprins în dragostea de Dumnezeu şi de oameni a apostolului neamurilor. Imnul dragostei preface „arama sunătoare” în trâmbiţă a lui Dumnezeu, iar „chimvalul răsunător” îl preface în harfă a Duhului Sfânt. Imnul dragostei ne face să fim mai mult decât nimic şi ne face ca toate să ne folosească.

Imnul dragostei l-a făcut pe Iov să rabde îndelung pe grămada de gunoi de la marginea cetăţii; l-a făcut pe David să fie binevoitor cu Saul; pe Melchisedec să nu-l pizmuiască pe Avraam pentru Teofania de la Mamvri; pe Iacob să nu se laude cu înălţimea descoperirii de la Betel; pe Moise să nu se mândrească din pricina revelaţiei rugului aprins; pe Samuel să nu se poarte cu necuviinţă în

Cortul Sfânt şi pe pământul sfânt al lui Israel; pe proorocul Daniel să nu caute ale sale; pe sfântul Ilie să nu se aprindă de mânie mai mult decât trebuia, pe Carmel; pe sfântul Ioan Botezătorul să nu gândească răul; pe sfinţii apostoli să nu se bucure de nedreptate; pe sfinţii evanghelişti să se bucure de adevăr; pe sfinţii mucenici să sufere toate; pe Sfinţii Părinţi să creadă toate cele descoperite în Scripturi; pe sfinţii cuvioşi să le nădăjduiască toate şi pe sfinţii mărturisitori să le rabde toate.

„Dragostea nu cade niciodată” (I Corinteni 13, 8), ,,de pe nici o cruce” de creştin, spune Părintele Arsenie Boca, pentru că este pironită prin dragostea lui Hristos, este străpunsă de suliţa jertfei Lui şi este încununată de cununa de spini a Slavei şi Învierii Lui. *Fluierele picioarelor dragostei* nu pot şi nu vor putea fi vreodată zdrobite (cf. Ioan 19, 33).

„**Cele ascunse ale inimii lui se învederează**” (I Corinteni 14, 25)

„Cele ascunse ale inimii lui se învederează şi astfel căzând cu faţa la pământ se va închina lui Dumnezeu, mărturisind că Dumnezeu este într-adevăr printre voi” (I Corinteni 14, 25). Mântuitorul Iisus Hristos învederează cele ascunse ale lui Natanael, de pe când acesta se afla sub smochin (Ioan 1, 48); proorocul Ahia o învederează pe femeia lui Ieroboam (III Regi 14, 1-7), iar proorocul Elisei învederează cele ascunse ale lui Ghehazi (IV Regi 5, 21-27).

„**Maranatha**!” (I Corinteni 16, 22)

Pecete a celei dintâi Epistole către Corinteni, binecuvântare a sfântului apostol Pavel şi salut apostolic al primilor creştini, expresia aramaică şi eshatologică „Maranatha” (care înseamnă „Domnul vine!” sau „Domnul nostru, vino!”) este totodată testament apostolic, pecete a creştinismului primar, bunăvestire a tuturor creştinilor, nădejde a tuturor veacurilor, chemare, rugăciune, dor, dragoste creştină şi hrană a speranţei zilnice în aşteptarea şi venirea Parusiei Domnului. „Maranatha!” constituie esenţa Apocalipsei, miezul Evangheliei, bucuria Bisericii şi sensul adevărat al teologiei istoriei. „Maranatha!” este cheia de boltă a teologiei apostolice în general şi a sfântului apostol Pavel în special. Fericiţi Corintenii – „pecetea apostoliei mele în Domnul”, cum îi numeşte plin de dragoste sfântul Pavel (I Corinteni 9, 2) – pentru că vor fi fost cei dintâi creştini cărora li s-a vestit: „Maranatha!”. „Cel ce adevereşte aceste lucruri zice: Da, Eu vin curând. Amin! Vino, Doamne Iisuse!” (Apocalipsă 22, 20). „Maranatha!” vesteşte lumii întregi sfântul apostol Pavel; „Maranatha!” strigă pietrele din Ierusalim şi din lumea întreagă; „Maranatha!” desluşim în fumul jertfei bineprimite a lui Abel; „Maranatha!” scrie pe curcubeul legământului lui Dumnezeu cu Noe; „Maranatha!” scrie pe coaja stejarului Revelaţiei de la Mamvri; „Maranatha!” scrie pe cerul înstelat al patriarhului Avraam; „Maranatha!” cântă îngerii pe scara cerului patriarhului Iacob de la Betel; „Maranatha!” scrie cu litere de fulger pe norul întunecos de pe Sinai; „Maranatha!” e scris cu fir de aur pe catapeteasma Cortului Sfânt şi a

Templului Sfânt; „Maranatha!” scrie Iosua, oprind soarele şi luna pe cer; „Maranatha!” scrie pe piatra proorocului Samuel de la Eben-Ezer; „Maranatha!” scrie pe harfa Psalmilor proorocului David, dar şi pe harfele atârnate în sălcii; „Maranatha!” scrie Dumnezeu cu litere de foc pe pietrele altarului sfântului Ilie de pe Carmel; „Maranatha!” vestesc vedeniile lui Isaia, plângerile lui Ieremia, descoperirile lui Iezechiel şi revelaţiile sfântului prooroc Daniel; „Maranatha!” mărturisesc Moise şi Ilie la Schimbarea la Faţă de pe Tabor; „Maranatha!” înmiresmează mirul de nard din vasul de alabastru al Mariei din Betania; „Maranatha!” luminează candelele aprinse ale fecioarelor înţelepte; „Maranatha!” scriu spinii însângeraţi din cununa Mântuitorului în Vinerea Patimilor pe Crucea Golgotei; „Maranatha!” scriu paşii Domnului în seara Învierii pe drumul spre Emaus; „Maranatha!” scrie pe uşile încuiate prin care a intrat Hristos cel Înviat la apostoli în seara Învierii şi la opt zile după Înviere; „Maranatha!” scriu cei doi bărbaţi îmbrăcaţi în alb pe cerul de deasupra Muntelui Măslinilor în Joia Înălţării Domnului la cer; „Maranatha!” scriu limbile de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii pe toate paginile sfinte ale Noului Testament; „Maranatha!” aude sfântul apostol Pavel după convertirea de pe drumul Damascului, în răpirea la al treilea cer; „Maranatha!” strigă trâmbiţele sfinţilor îngeri din Duminica Apocalipsei; „Maranatha!” scrie pe zidurile de aur şi safir ale cetăţii sfinte a Noului Ierusalim, care se pogoară din cer, de la Dumnezeu; „Maranatha!” şoptesc tainic frunzele pomului vieţii şi mărturisesc mistic apele râului vieţii, care izvorăşte din tronul lui Dumnezeu şi al Mielului; „Maranatha!” scrie pe Potirul Sfintei Euharistii şi pe cădelniţa de aur a Liturghiei cosmice; „Maranatha!” scrie pe toate crucile şi lespezile de cimitir şi pe trâmbiţa lui Dumnezeu care însoţeşte glasul arhanghelului la Înviere; „Maranatha!” vesteşte bătaia de toacă şi cântul de clopot ale tuturor sfintelor biserici, în Duminici şi sărbători; „Maranatha!” strigă pietrele catedralei dacice din „Anini” (Hăţăgel); „Maranatha!” scriu razele de soare în stropii de rouă de pe firele de iarbă, în „dimineaţa fără nori” şi din lacrimile credincioşilor; „Maranatha!” plâng izvoarele, vesteşte vântul, cântă păsările, aşteaptă norii, murmură apele, suspină pământul, nădăjduieşte creştinul; „Maranatha!” scrie Lazăr din sânul lui Avraam, aplecându-se spre pământ, cu vârful degetului muiat în apa marii milostiviri şi îndurări a lui Dumnezeu.

Creştinii – „înrădăcinaţi şi zidiţi în Hristos” (Coloseni 2, 7)

A fi creştin – „ieri, azi şi în veci” (Evrei 13, 8) – înseamnă a duce şi a trăi viaţa creştină „ascunsă cu Hristos în Dumnezeu” (Coloseni 3, 3).

Pentru aceasta se cuvine să fii înrădăcinat în Noaptea de la Betleem şi zidit în Noaptea de Înviere; înrădăcinat în Predica de pe Muntele Fericirilor şi zidit pe Muntele Tabor; înrădăcinat în dudul lui Zaheu din Ierihon şi zidit în întunericul de trei ceasuri de pe Golgota; înrădăcinat în Pildele Împărăţiei şi zidit „piatră pe piatră” (Matei 24, 2) în predica despre dărâmarea Ierusalimului şi sfârşitul lumii. Înrădăcinat şi zidit în Hristos înseamnă a fi înrădăcinat în

Teofania de la Mamvri şi zidit în curcubeul legământului şi în Epifania de la Iordan; înrădăcinat în rugul aprins de la Sinai şi zidit în scara cerului de la Betel; înrădăcinat între finicii de la Elim şi zidit în piatra prorocului Samuel de la Eben-Ezer; înrădăcinat în ienupărul de la Beer-Şeba şi zidit în altarul sfântului Ilie de pe Carmel; înrădăcinat în groapa cu lei şi zidit în cuptorul Babilonului; înrădăcinat în „ţarina lui Iaar” (Psalm 131,6) şi în ogorul lui Elisei (III Regi 19, 19); zidit de către Ezdra şi Neemia în zidul Templului din Ierusalim; înrădăcinat în profeţi şi zidit în Evanghelie; înrădăcinat în Psalmi şi zidit în Apocalipsă; înrădăcinat în Vechiul Testament şi zidit în Noul Testament; înrădăcinat pe drumul spre Emaus şi zidit pe drumul Damascului; înrădăcinat în Patmos şi zidit în răpirea la al treilea cer; înrădăcinat în Sfintele Scripturi şi zidit în Sfinţii Părinţi; înrădăcinat în Patericul egiptean şi zidit în Filocalia ortodoxă; înrădăcinat pe Muntele Măslinilor şi zidit prin limbile de foc ale Rusaliilor; înrădăcinat în revelaţia sfântului arhidiacon Ştefan din sinedriu şi zidit în aşteptarea Parusiei Domnului; înrădăcinat pe malurile râului vieţii şi zidit pe veci în cetatea Noului Ierusalim; înrădăcinat în conştiinţa atotprezenţei lui Dumnezeu – „Celui Vechi de Zile” (Daniel 7, 9) – şi zidit în conştiinţa contemporaneităţii tale cu Mântuitorul Iisus Hristos, după făgăduinţa Sa dintre Înviere şi Înălţare (Matei 28, 20); înrădăcinat întru smerenia vameşului şi zidit în dragostea sfântului evanghelist Ioan.

Astfel viaţa ta creştină va fi într-adevăr „ascunsă cu Hristos în Dumnezeu” (Coloseni 3, 3), prin Duhul Sfânt.

„**Dincolo de catapeteasmă**” (Evrei 6, 19)

„Dincolo de catapeteasmă”, „unde Iisus a intrat pentru noi ca Înaintemergător, fiind făcut Arhiereu în veac, după rânduiala lui Melchisedec” (Evrei 6, 20), intrăm prin „nădejdea pusă înainte, pe care o avem ca o ancoră a sufletului, neclintită şi tare” (Evrei 6, 18-19).

„Dincolo de catapeteasmă” se află „tronul harului” (Evrei 4, 16), chivotul legământului (Apocalipsă 11, 19), glasul pecetluit al celor şapte tunete (Apocalipsă 10, 3-4) şi „cuvintele de nespus” auzite de sfântul apostol Pavel în răpirea la al treilea cer (II Corinteni 12, 4). „Dincolo de catapeteasmă” se află Domnul Iisus Hristos, şezând de-a dreapta Tatălui (Fapte 7, 55-56); râul şi apa vieţii limpede cum e cristalul, precum şi pomul vieţii (Apocalipsă 22, 1-2); „altarul tămâierii de aur” (Evrei 9, 4) şi îngerul cu cădelniţa de aur (Apocalipsă 8, 3-4); cele patru făpturi vii şi cei douăzeci şi patru de bătrâni dimpreună cu cele şapte făclii de foc, care ard neîncetat înaintea tronului dumnezeirii şi „care sunt cele şapte duhuri ale lui Dumnezeu” (Apocalipsă 4, 1-11); îngerul care zboară prin mijlocul cerului cu Evanghelia cea veşnică, având s-o binevestească „celor ce locuiesc pe pământ şi la tot neamul şi seminţia şi limba şi poporul” (Apocalipsă 14, 6). „Dincolo de catapeteasmă” se intră doar prin credinţă şi nădejde, precum Moise, care „prin credinţă a rămas neclintit, ca cel ce vede pe Cel nevăzut” (Evrei 11, 27), dar şi precum întregul „nor de martori” sau mărturii ale tuturor sfinţilor (Evrei 12, 1).

„**Norul de mărturii**” **sau** „**cetatea cea stătătoare**” (Evrei 12, 1; 13, 14)

„De aceea şi noi, având împrejurul nostru atâta nor de mărturii...” (Evrei 12, 1). Aceste cuvinte pot fi un punct de pornire la tema: „Norul de mărturii” al Ortodoxiei sau „cetatea cea stătătoare” a Ortodoxiei (Evrei 12, 1; 13, 14).

Norul de mărturii profetice, apostolice şi patristice al Ortodoxiei este învăluit în norul Duhului Sfânt de la Schimbarea la Faţă, de la Înălţarea la cer şi de la Parusia Domnului. „Căci nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce va să fie” (Evrei 13, 14), „căci pentru noi, cetatea noastră este în ceruri, de unde şi aşteptăm Mântuitor, pe Domnul Iisus Hristos” (Filipeni 3, 20); „cetatea Dumnezeului celui viu, Ierusalimul cel ceresc” (Evrei 12, 22) – „patria cerească” (Evrei 11, 14-16) sau „cetatea cu temelii puternice, al cărei meşter şi lucrător este Dumnezeu” (Evrei 11, 10), „Ierusalimul cel de sus, care este mama noastră” (Galateni 4, 26; Apocalipsă 21, 10).

„**O zi ca o mie de ani şi o mie de ani ca o zi**” (II Petru 3, 8; Psalm 89, 4)

O zi ca o mie de ani: ziua legământului lui Dumnezeu cu Noe; ziua Teofaniei de la Mamvri; ziua rugului aprins din Sinai; ziua vederii serafimilor din Templu; ziua descoperirii heruvimilor de la Chebar; Ziua revelaţiei ,,Celui Vechi de Zile”; ziua Epifaniei de la Iordan; ziua Schimbării la Faţă de pe Tabor; ziua Învierii Domnului, cu Arătările din dimineaţa şi din seara Învierii; ziua Cincizecimii sau a Pogorârii Duhului Sfânt; ziua răpirii sfântului apostol Pavel la al treilea cer; ziua descoperirii Apocalipsei din Insula Patmos. *O mie de ani ca o zi*: durata vieţii lui Adam de 930 de ani (Facere 5, 3); durata vieţii lui Set de 912 ani (Facere 5, 8); durata vieţii lui Matusalem de 969 de ani (Facere 5, 27); durata vieţii lui Noe de 950 de ani (Facere 9, 29).

„**Taina celor şapte stele**” (Apocalipsă 2, 1; 1, 20)

„Taina celor şapte stele” din dreapta Fiului Omului descoperit şi contemplat în mijlocul celor şapte sfeşnice de aur din Apocalipsă: „Acestea zice Cel ce ţine cele şapte stele în dreapta Sa, Cel ce umblă în mijlocul celor şapte sfeşnice de aur: Taina celor şapte stele pe care le-ai văzut în dreapta Mea şi a celor şapte sfeşnice de aur este: Cele şapte stele sunt îngerii celor şapte Biserici, iar sfeşnicele cele şapte sunt şapte Biserici” (Apocalipsă 2, 1; 1, 20).

Relaţia dintre cele şapte stele şi cele şapte sfeşnice defineşte legătura teologică profundă dintre cei şapte îngeri (episcopi sau păstori) şi cele şapte Biserici locale date de Hristos–„Soarele dreptăţii” (Maleahi 3, 20) în grija acestora. Cele şapte stele sunt ţinute în dreapta Fiului Omului, Care se descoperă în mijlocul celor şapte sfeşnice ca icoane ale Bisericilor locale, dar care alcătuiesc una şi aceeaşi Biserică a Domnului Iisus Hristos. Hristos–„Soarele dreptăţii” şi „Lumina lumii” (Ioan 8, 12; 9, 5) este Cel ce aprinde, luminează şi transfigurează întru lumina Învierii Sale atât sfeşnicele Bisericilor, cât şi stelele îngerilor. Stelele, ca simbol al îngerilor, călăuzite de Steaua Naşterii lui Hristos, precum magii de la Răsărit, aprind sfeşnicele, ca preînchipuiri ale Bisericilor locale, aşa după cum sfântul apostol Petru şi toţi ceilalţi apostoli la Cincizecime, aprinşi de

limbile de foc ale Duhului Sfânt, au aprins la rândul lor sfeşnicul Bisericii din Ierusalim şi din lumea întreagă, prin cuvântul mărturisit al propovăduirii lor şi prin Taina săvârşită a Botezului Bisericii. Hristos Se descoperă neîncetat în mijlocul sfeşnicelor Bisericilor locale şi El ţine neîncetat în dreapta Sa atotputernică, atotlucrătoare şi atotbiruitoare stelele sfeşnicelor, adică pe îngerii păstori şi păzitori ai Bisericilor, dar atât stelele cât şi sfeşnicele îşi primesc neîncetat lumina numai de la El, prin Duhul Sfânt. În istoria văzută şi cunoscută a Bisericii vedem şi cunoaştem stelele îngerilor şi sfeşnicele Bisericilor locale, între care şi în mijlocul cărora Hristos-Domnul – Cel Mort şi Înviat şi Care este viu în vecii vecilor (Apocalipsă 1, 18) – continuă să fie prezent, să lucreze şi să Se descopere neîncetat, în mod real, tainic şi nevăzut. Legătura dintre stea şi sfeşnic, dintre înger şi Biserică, dintre episcop şi eparhie sau dintre preot şi parohie o întreţine Mântuitorul, cu singura condiţie de a rămâne în dreapta Lui şi de a-L lăsa să lucreze El prin dreapta Sa în noi şi împreună cu noi (I Corinteni 3, 9). Cele şapte stele ale îngerilor celor şapte sfeşnice ale Bisericilor locale desfac, rând pe rând, şi dezvăluie cele şapte peceţi tainice (Apocalipsă 5, 1; 6, 1) ale Cărţii din dreapta Mielului, sună, vestesc şi propovăduiesc catafatic prin cele şapte trâmbiţe îngereşti (Apocalipsă 8, 1-2), pecetluiesc apofatic cele spuse de cele şapte tunete (Apocalipsă 10, 4) şi izbăvesc pastoral Bisericile încredinţate lor de mânia lui Dumnezeu revărsată din cele şapte cupe ale dreptăţii lui Dumnezeu (Apocalipsă 15, 7).

Rostul stelelor îngerilor celor şapte sfeşnice ale Bisericilor este şi acela de a-i hrăni pe credincioşii din Bisericile lor locale cu mana cea ascunsă a Sfintei Euharistii (Apocalipsă 2, 17) şi cu mierea cea preadulce din „cartea cea deschisă din mâna îngerului care stă pe mare şi pe pământ” (Apocalipsă 10, 8-10; Psalm 118, 103). Cele şapte stele ale celor şapte sfeşnice conduc poporul cel credincios spre „pomul vieţii, care este raiul lui Dumnezeu” (Apocalipsă 2, 7), îi îmbracă pe aceştia în veşmintele albe ale harului Sfintelor Taine (Apocalipsă 3, 5), îi adapă din Hristos – „Izvorul apei vieţii” (Apocalipsă 21, 6), pregătindu-i şi deschizându-le ochii duhovniceşti pentru a contempla pogorârea cetăţii celei sfinte a Noului Ierusalim, din cer, de la Dumnezeu (Apocalipsă 21, 10).

„Drept aceea – stele ale sfeşnicelor – luaţi aminte la voi înşivă şi la toată turma întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstoriţi Biserica lui Dumnezeu, pe care a câştigat-o cu Însuşi Sângele Său” (Fapte 20, 28).

Sfeşnicul îngerului Bisericii din Efes (Apocalipsă 2, 1-7)

În cea dintâi epistolă, din cele şapte, către îngerii celor şapte Biserici din Asia, din Apocalipsă, Mântuitorul Iisus Hristos îl face atent, prin sfântul evanghelist Ioan, pe îngerul-episcop al Bisericii din Efes în legătură cu pierderea „dragostei dintâi”, îndemnându-l la pocăinţă şi înştiinţându-l: „Iar de nu, vin la tine curând şi voi mişca sfeşnicul tău din locul lui, dacă nu te vei pocăi” (Apocalipsă 2, 4-5). „Să faci sfeşnic din aur curat” (Exod 25, 31; Evrei 9, 2) – sfeşnic de aur cu şapte braţe rânduit în „Sfânta” de la Cortul Sfânt şi Templul Sfânt

(Exod 25, 31-40) sau „candelabru cu totul de aur, cu şapte candele”, vas cu untdelemn în vedenia proorocului (Zaharia 4, 2) şi icoană a slujirii arhiereşti a îngerului Bisericii din Efes.

Sfeşnicul acesta poate fi mişcat sau mutat din locul lui deoarece, aprins cândva de „dragostea dintâi”, a devenit acum doar „trestie frântă şi feştilă fumegândă” (cf. Matei 12, 20). Riscul mutării sfeşnicului pe cale de a se stinge, de pe Sfânta Masă în pridvor, dar şi de dinaintea Icoanelor Împărăteşti în „întunericul cel mai din afară” (Matei 22, 13), creşte deodată cu scăderea şi pierderea „dragostei dintâi” – dragoste de rugăciune, de Scriptură, de Liturghie, de Biserică, de Pateric şi Filocalie, dragoste de Hristos. Aşa şi-a pierdut Esau „sfeşnicul de întâi-născut”; aşa şi-a pierdut Saul, prin neascultare de Samuel, „sfeşnicul” de rege în Israel; aşa i s-a clătinat „sfeşnicul înţelepciunii” lui Solomon, prin idolatrie spre sfârşitul vieţii lui; aşa i s-a mutat lui Caiafa sfeşnicul de „arhiereu al anului aceluia” (Ioan 18, 13), prin osândirea Domnului Iisus Hristos; şi tot aşa şi-a pierdut Iuda Iscarioteanul „sfeşnicul de apostol” prin trădarea şi vinderea Mântuitorului pe treizeci de arginţi. Anania şi Safira şi-au stins sfeşnicul prin încercarea de a minţi pe Duhul Sfânt (Fapte 5, 3-9). Arie şi-a pierdut sfeşnicul preoţiei prin erezie, ca şi Nestorie peste un veac.

Sfântul Atanasie cel Mare şi-a străluminat sfeşnicul prin pătimire pentru adevărul revelat al dogmei de la Niceea, iar sfântul Ioan Gură de Aur şi-a desăvârşit sfeşnicul arhieriei prin pătimire şi moarte în exil. Sfeşnicul creştinului, monahului, diaconului, preotului şi arhiereului arde „şi luminează tuturor celor din casă” (Matei 5, 15), „înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor” (Luca 2, 52). Şi-au aprins sfeşnicul prin pocăinţă: proorocul David, ninivitenii, regele Manase, femeia păcătoasă, Zaheu vameşul, tâlharul de pe cruce, sfântul apostol Petru după lepădare şi sfântul apostol Pavel după minunea de pe drumul Damascului. Un semn al sfeşnicului aprins prin credinţă, smerenie şi rugăciune sunt cele zece degete aprinse „ca nişte făclii de foc” ale avvei Iosif din Panefo din Patericul egiptean, dar şi ale tuturor misticilor isihasmului ortodox.

„**Necazul cel de zece zile**” (Apocalipsă 2, 10)

„Necazul cel de zece zile” prevestit îngerului Bisericii din Smirna se poate regăsi în necazul lui Iosif în Egipt; al lui Moise în Madian; al lui David prigonit de către Saul şi Abesalom; al sfântului prooroc Ilie prigonit de regele Ahab şi de Izabela; al proorocului Ieremia aruncat în temniţă şi coborât în fântână; al celor trei tineri din cuptorul Babilonului; al proorocului Daniel din groapa cu lei; al sfântului Ioan Botezătorul în temniţa lui Irod; al sfântului apostol Petru în închisoarea din Ierusalim; al sfântului apostol Pavel în temniţa din Filipi, în luptă cu „fiarele din Efes” (I Corinteni 15, 32) şi în temniţa din Ierusalim, Cezareea şi Roma; în exilul sfântului evanghelist Ioan în Insula Patmos; în cele zece persecuţii romane şi păgâne din primele trei veacuri creştine şi în toate prigonirile creştinilor pentru Hristos şi Evanghelia Sa, din istoria Bisericii. „Necazul cel de zece zile” se identifică şi cu „necazul care ne-a

lovit în Asia" (II Corinteni 1, 8) şi, mai ales, cu „necazul cel mare", în care toţi cei mântuiţi şi îmbrăcaţi în veşminte albe şi-au spălat haina sufletului în sângele Mielului (Apocalipsă 7, 14).

Tainicul nume nou de pe mica piatră albă (Apocalipsă 2, 17)

„Celui ce va birui îi voi da din mana cea ascunsă şi-i voi da lui o pietricică albă şi pe pietricică scris *un nume nou*, pe care nimeni nu-l ştie, decât cel care-l primeşte" (Apocalipsă 2, 17).

Cuvântul lui Dumnezeu de la sfârşitul epistolei adresate îngerului Bisericii din Pergam, din Apocalipsă, ascunde în sine o taină de a cărei încercare de dezvăluire nu ne putem apropia decât cu umilinţă. După cuminecarea cu mana cea ascunsă din vasul de aur păstrat în chivotul experienţei duhovniceşti profunde, ce ar putea însemna oare primirea micii pietre albe cu tainicul nume nou înscris pe ea, pe care nu-l va cunoaşte nimeni decât numai cel care-l primeşte sau îl va primi? Ar putea fi acesta oare reflexul numelui nostru „cel minunat" (cf. Judec. 13, 18) scris în ceruri „în cartea vieţii" (Filipeni 4, 3), după cuvântul Mântuitorului rostit către sfinţii Săi ucenici şi apostoli: „Dar nu vă bucuraţi de aceasta, că duhurile vi se pleacă, ci vă bucuraţi că numele voastre sunt scrise în ceruri" (Luca 10, 20; Evrei 12, 23; Apocalipsă 3, 5; 13, 8)?! Pentru că la Judecata de Apoi, cine nu va fi aflat scris în cartea vieţii Mielului (Apocalipsă 13, 8) va fi aruncat în iezerul cel de foc (Apocalipsă 20, 15). De aceea, mica piatră albă ar putea fi o piatră de hotar între vremelnicie şi veşnicie; un Eben-Ezer personal (cf. I Regi 7, 12) sau piatra din capul unghiului făpturii noastre celei noi şi piatra de temelie a comuniunii noastre cu Dumnezeu.

Mica piatră albă cu tainicul nume nou scris pe ea este piatră de căpătâi al fiecărui Iacob care adoarme la Betelul capătului de jos al scării cerului, piatră de treaptă a veşniciei şi piatră de altar din adâncul fiecărui suflet. Mica piatră albă poate fi o piatră a ungerii celei veşnice şi o piatră de mormânt a Învierii de Apoi. Ea exprimă tainicul gând veşnic al lui Dumnezeu cu fiecare dintre noi şi semnul pasului făcut de la chip la asemănare prin experienţa duhovnicească înaltă şi mistică profundă. De aceea sfântul Grigorie Palama aseamănă, în scrierea sa filocalică „Apărarea sfinţilor isihaşti" (cap. I), lumina divină necreată contemplată de isihaşti în rugăciune cu această mică piatră albă din Apocalipsă (în Steven Runciman, *Marea Biserică în captivitate*, Ed. Sofia, 2013, p. 169).

Fie ca orice mică piatră albă din albie de râu sau margine de drum, întâlnită în cale, să ne aducă aminte de taina nestematei din Apocalipsă!

Piatra cu şapte ochi şi Mielul cu şapte ochi (Zaharia 3, 9; Apocalipsă 5, 6)

„Iată piatra pe care am pus-o înaintea lui Iosua; pe această piatră sunt şapte ochi: iată că Eu voi săpa sculptura ei, zice Domnul Savaot" (Zaharia 3, 9); „Şi am văzut, la mijloc, între tron şi cele patru făpturi vii şi în mijlocul bătrânilor stând un Miel, ca înjunghiat, şi care avea şapte coarne şi şapte ochi, care sunt cele şapte duhuri ale lui Dumnezeu, trimise în tot pământul" (Apocalipsă 5, 6).

„Şi din tron ieşeau fulgere şi glasuri şi tunete” (Apocalipsă 4, 5)

După cum din tronul Dumnezeului Treimic ies fulgere spre contemplare, glasuri spre auzire şi tunete spre cutremurare, tot aşa se întâmplă cu orice tron apostolic, patristic sau arhieresc din Biserica lui Iisus Hristos. Prin urmare, să contempli fulgere din tronul arhieresc al episcopului Timotei din Efes; să auzi glasuri din tronul arhieresc al episcopului Tit din Creta şi să te cutremure tunetele tronurilor arhiereşti ale sfinţilor Trei Ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie Teologul şi Ioan Gură de Aur, dar şi ale altor „mari dascăli ai lumii şi ierarhi”, teologhisitori, mărturisitori, propovăduitori şi tâlcuitori.

Cartea cu cele şapte peceţi ale Evangheliilor (cf. Apocalipsă 5, 1-7)

Cartea cu cele şapte peceţi ale Evangheliilor – din mâna dreaptă a Celui ce şade pe tron – ar putea cuprinde capitole, trepte şi desfacere a peceţilor: Naşterea şi Întâmpinarea, Botezul şi Predica de pe Munte, Taborul şi minunile Domnului, Intrarea în Ierusalim şi Răstignirea de pe Golgota, Învierea Domnului şi Arătările de după Înviere, Înălţarea la cer şi Cincizecimea, A Doua Venire a Domnului, învierea morţilor şi Judecata de Apoi.

Deschiderea Templului lui Dumnezeu din cer (cf. Apocalipsă 11, 19)

Templul lui Dumnezeu din cer s-a deschis şi s-a arătat chivotul legământului – „printre fulgere şi vuiete şi tunete şi cutremur şi grindină mare” – prin Întâmpinarea Domnului la Templul din Ierusalim, de către dreptul Simeon şi proorociţa Ana (Luca 2, 25-38). În chivotul legământului din cer am putea contempla Tablele legii Evangheliei lui Hristos, Potirul cu mană euharistică şi toiagul înflorit al preoţiei lui Hristos, după rânduiala lui Melchisedec.

„Şi pe capul Lui sunt cununi multe ...” (Apocalipsă 19, 12)

„Şi pe capul Lui sunt cununi multe ...”: Cununa Creaţiei, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt (Ioan 1, 3); Cununa Providenţei (Ioan 5, 17); Cununa Întrupării întru smerenie şi a Bunei Vestiri din Nazaret (Luca 1, 30-35); Cununa Naşterii din Betleem (Matei 2, 1; Luca 2, 4-20); Cununa Întâmpinării din Ierusalim (Luca 2, 25-38); Cununa Bobotezei de la Iordan (Matei 3, 13-17); Cununa Predicii de pe Muntele Fericirilor (Matei cap. 5-6); Cununa Schimbării la Faţă de pe Tabor (Matei 17, 1-9); Cununa minunilor din Iudeea, Samaria şi Galileea; Cununa împărătească a Floriilor (Ioan 12, 12-19); Cununa de spini a Răstignirii (Ioan 19, 2-5); Cununa Învierii celei de a treia zi (Ioan 20, 1-31; I Corinteni 15, 4); Cununa Arătării din Emaus (Luca 24, 13-35); Cununa Înălţării la cer (Luca 24, 50-53; Fapte 1, 1-12); Cununa Şederii de-a dreapta Tatălui (Fapte 7, 55-56); Cununa Rusaliilor sau a trimiterii Duhului Sfânt (Fapte 2, 1-47); Cununa descoperirii de pe drumul Damascului (Fapte 9, 3-7); Cununa revelaţiei din Insula Patmos (Apocalipsă 1-22); Cununa Parusiei sau a celei de A Doua Veniri (Matei 24, 27-31); Cununa Învierii celei de Apoi (Ioan 5, 28-29); Cununa Înfricoşătoarei Judecăţi (Matei 25, 31-46; Apocalipsă 20, 11-16); Cununa slavei celei veşnice (Apocalipsă 5, 14). Între multele cununi ale Mântuitorului Iisus Hristos putem contempla, de asemenea, şi cununa

preoţiei sau arhieriei lui Melchisedec şi a lui Aaron; cununa împărătească a lui David şi a lui Solomon; cununa profetică a lui Samuel, Isaia şi Daniel şi cununa cununilor celor douăzeci şi patru de bătrâni (Apocalipsă 4, 4). Pe multele cununi hristologice ale Mântuitorului (Apocalipsă 19, 12) se întemeiază atât „cununa dreptăţii" sfântului apostol Pavel (II Timotei 4, 8), cât şi „cununa vieţii" îngerului Bisericii din Smirna (Apocalipsă 2, 10), ca şi cununile de aur ale celor douăzeci şi patru de bătrâni care înconjoară tronul lui Dumnezeu (Apocalipsă 4, 4).

Contemplând norul Parusiei

În norul Parusiei care ni-L va aduce a doua oară întru slavă veşnică pe Domnul nostru Iisus Hristos, împreună cu toţi sfinţii îngeri (Daniel 7, 13; Matei 24, 30 şi 25, 31; Apocalipsă 1, 7), putem contempla duhovniceşte curcubeul legământului lui Noe, aşezat de Dumnezeu în nori (Facere 9, 13-16); norul supraluminos de pe Sinai în care i S-a descoperit Dumnezeu lui Moise (Facere 20, 21); norul cât o palmă, văzut de ucenicul sfântului prooroc Ilie, ridicându-se din mare după jertfa de pe Carmel (III Regi 18, 44); norul Schimbării la Faţă de pe Muntele Tabor (Matei 17, 5; Marcu 9, 7); norul de la Înălţarea Domnului de pe Muntele Măslinilor; norii în care vor fi răpiţi cei vii la A Doua Venire a Domnului, ca să-L întâmpine în văzduh (I Tesaloniceni 4, 17); „norul de martori" care ne înconjoară (Evrei 12, 1), precum şi norul în care vor fi răpiţi la cer sfinţii Ilie şi Enoh, mai înainte de sfârşitul sfârşitului (cf. Apocalipsă 11, 12).

În norul Parusiei se cuprind toate treptele Revelaţiei, care ne conduc înspre norul Parusiei Domnului, iar norul Parusiei stă ca pe un tron pe vârful tuturor treptelor Revelaţiei. Norul Parusiei oglindeşte toate treptele Revelaţiei şi toate treptele Revelaţiei se oglindesc în el. Norul Parusiei este nor de har, de lumină şi iubire, de lucrare şi putere a Duhului Sfânt; este tronul Tatălui, carul de foc al Fiului şi lucrarea minunată a Duhului Sfânt. Norul Parusiei coboară pe treptele Revelaţiei, aducându-ni-L pe Hristos, Cel ce şade de-a dreapta Tatălui, la sfârşitul vremurilor. Norul Parusiei va roura Învierea cea de Apoi şi va da glas trâmbiţelor care vor dărâma zidurile Ierihonului morţii, la Parusie, Înviere şi Judecată. Norul Parusiei va fi precum „norul mic cât o palmă", văzut ridicându-se din mare, la sfârşitul celor trei ani şi şase luni de secetă, de pe vremea sfântului prooroc Ilie (III Regi 18, 44). Norul Parusiei se va arăta deodată cu pogorârea Noului Ierusalim din cer, de la Dumnezeu (Apocalipsă 20, 10). Din norul Parusiei izvorăsc şi-n norul Parusiei se întorc toate limbile de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii (Fapte 1, 4).

În norul Parusiei contemplăm Teofania de la stejarul Mamvri. Spre norul Parusiei se înalţă scara cerului de la Betel. Norul Parusiei înflăcărează rugul aprins din Sinai şi pecetluieşte tablele Legii. Norul Parusiei cheamă pe Samuel în Cortul Sfânt. Din norul Parusiei se inspiră harfa Psalmilor lui David; se deschide pentru Isaia fereastra vedeniei şi a cântării serafimilor din Templu; se coboară şi se arată proorocului Iezechiel carul heruvimilor de la Chebar; i se revelează Dumnezeu–„Cel Vechi de Zile" proorocului Daniel. În norul Parusiei

contemplăm Steaua Naşterii Domnului, ca înainte-mergătoare a celei de A Doua Veniri a lui Hristos. Norul Parusiei umbreşte Templul din Ierusalim la Întâmpinarea Domnului. Prin norul Parusiei se deschid cerurile Epifaniei de la Iordan. Norul Parusiei este prezent ca nor de lumină pe Muntele Tabor, la Schimbarea la Faţă, dar şi ca nor de slavă pe Muntele Măslinilor la Înălţarea Domnului. Norul Parusiei cuprinde lumina de necuprins a Învierii Domnului. Din norul Parusiei coboară lumina ca de fulger a revelaţiei de pe drumul Damascului şi este răpit sfântul Pavel la al treilea cer (II Corinteni 12, 2-4).

Norul Parusiei inspiră Biblia de la Facere la Apocalipsă şi învăluie Biserica de la Cincizecime la Judecată. Norul Parusiei ascunde totul şi revelează totul. Spre norul Parusiei privesc Patriarhii. De norul Parusiei sunt acoperiţi regii, profeţii şi drepţii. Spre norul Parusiei îşi pironesc apostolii ochii, începând de la Înălţare. Norul Parusiei adumbreşte pe Sfinţii Părinţi ai Bisericii, inspirându-i în teologhisire. Norul Parusiei va lumina Nunta Fiului de Împărat, va învălui pe fecioarele înţelepte ieşite întru întâmpinarea Mirelui cu candelele aprinse, dar și pe oile de-a dreapta, pe vecii vecilor în Împărăţia lui Dumnezeu.

Norul Parusiei va fi străbătut de fulgerul Parusiei (Matei 24, 27) şi pecetluit de Semnul Fiului Omului (Matei 24, 30), va fi plin de ,,Soarele dreptăţii" (Maleahi 3, 20), va fi văzut de toţi oamenii, va fi contemplat de toţi credincioşii şi îi va învălui pe toţi sfinţii, precum i-a învăluit norul Schimbării la Faţă pe cei trei sfinţi ucenici pe Muntele Tabor (Matei 17, 5; Marcu 9, 7; Luca 9, 34).

Scriptură şi Predică

„Iar Filip, deschizând gura sa şi începând de la Scriptura aceasta (Isaia 53, 7-8) i-a binevestit pe Iisus" (Fapte 8, 35). Începând de la orice cuvânt din Scriptură, citit şi cugetat în carul famenului etiopian (simbol al carului de foc al predicii creştine), trebuie să ajungi să-L propovăduieşti pe Iisus, pentru că orice verset, capitol sau carte biblică Îl cuprinde, Îl ascunde, Îl dezvăluie şi face trimitere la El. Mântuitorul Iisus Hristos este centrul cercului de foc al Bibliei şi toate razele Sfintei Scripturi, pornind de la El, se întorc spre El.

„Şi începând de la Scriptura aceasta, i-a binevestit pe Iisus" înseamnă: începând de la cel dintâi verset din Biblie: „La început a făcut Dumnezeu cerul şi pământul" (Facere 1, 1) să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la cel din urmă verset din Biblie: „Harul Domnului Iisus Hristos, cu voi cu toţi! Amin" (Apocalipsă 22, 21) să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la cel din urmă verset al Vechiului Testament, din rugăciunea regelui Manase (1, 15), să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la cel dintâi verset din Noul Testament: „Cartea neamului lui Iisus Hristos, fiul lui David, fiul lui Avraam" (Matei 1,1) să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la jertfa lui Abel să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la umblarea lui Enoh cu Dumnezeu şi răpirea lui la cer să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la porumbelul lui Noe şi curcubeul legământului să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la potirul lui Melchisedec să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la Teofania de la Mamvri

să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la jertfa lui Avraam de pe Moria să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la scara cerului de la Betel să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la vinderea lui Iosif în Egipt şi de la potirul lui de argint să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la rugul aprins al lui Moise să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la trecerea Mării Roşii să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la apa izvorâtă din stânca de la Horeb şi mana pogorâtă din cer să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la tablele Legii de pe Sinai să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la toiagul cel înflorit al lui Aaron să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la strugurele din Eşcol şi şarpele cel de aramă să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la trecerea Iordanului să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la dărâmarea zidurilor Ierihonului să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la oprirea soarelui şi a lunii pe cer de către Iosua să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la stejarul de la Ofra al lui Ghedeon şi de la ulcioarele lui cu făclii să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la fagurele de miere din trupul leului şi de la izvorul lui Samson de la Lehi să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la spicele moabitencei Rut şi de la stogul lui Boaz să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la chemarea lui Samuel să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la piatra de la Eben-Ezer să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu ungerea lui David să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la sfinţirea Templului lui Solomon să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la corbii sfântului Ilie de la Cherit să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la vreascurile, făina şi untdelemnul văduvei din Sarepta Sidonului să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la jertfa de pe Carmel să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la revelaţia de la Horeb să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la plugurile lui Elisei să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la carul de foc al sfântului Ilie să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la mantia sfântului Ilie lăsată lui Elisei să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la Ezdra şi Neemia să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la „Cronica însemnărilor zilnice” sau „Cartea Aducerilor aminte” din cartea Esterei (6, 1) să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la pătimirile dreptului Iov să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la harfa Psalmilor lui David să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la Cântarea Cântărilor să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la vedenia şi cântarea serafimilor din Templu să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la descoperirea heruvimilor de la Chebar să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la cuptorul şi Cântarea celor trei tineri din Babilon să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la fereastra deschisă înspre Ierusalim şi groapa cu lei din Babilon ale proorocului Daniel să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la revelaţia „Celui Vechi de Zile” să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la predica lui Iona din Ninive şi din coliba lui de la răsărit de Ninive să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la turnul cel de veghe al proorocului Avacum să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la Steaua magilor, închinarea păstorilor şi cântarea îngerilor de la Betleem să-L propovăduieşti pe Iisus; începând de la Întâmpinarea Domnului să-L

propovăduieşti pe Iisus; începând de la predica sfântului Ioan Botezătorul din pustiul Iordanului să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu cele nouă Fericiri şi cu Predica de pe Munte şi cu toate predicile Mântuitorului să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu minunea din Cana Galileii şi cu toate minunile Mântuitorului să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu Pildele Împărăţiei, cu Pilda Samarineanului Milostiv, a fiului risipitor, a celor zece fecioare şi cu toate Pildele Mântuitorului să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu minunea înmulţirii pâinilor şi cu potolirea furtunii pe mare să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu minunea Schimbării la Faţă să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu învierea lui Lazăr şi cu Intrarea în Ierusalim să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu Cina cea de Taină şi cu Vinerea Patimilor să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu Învierea Domnului şi cu Arătările de după Înviere să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu drumul spre Emaus şi continuând cu drumul Damascului să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu Înălţarea la cer şi cu Pogorârea Duhului Sfânt să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu vindecarea slăbănogului de la Templu şi învierea Tabitei din Iope să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu revelaţia sfântului arhidiacon Ştefan din sinedriu şi cu revelaţia sfântului apostol şi evanghelist Ioan din Insula Patmos să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu convertirea sutaşului Corneliu din Cezareea şi a temnicerului din Filipi să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu cuvintele şi minunile din Faptele Apostolilor să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu Epistolele sfântului apostol Pavel şi cu Epistolele soborniceşti să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu cele şapte epistole din Apocalipsă, cu cele şapte peceţi ale Cărţii, cele şapte trâmbiţe şi cele şapte potire ale celor şapte îngeri să-L propovăduieşti pe Iisus.

Începând cu pogorârea Noului Ierusalim din cer, cu A Doua Venire a Domnului, cu învierea morţilor şi cu Judecata de Apoi să-L propovăduieşti pe Iisus; începând cu râul vieţii cu apa limpede cum e cristalul şi cu pomul vieţii să-L propovăduieşti neîncetat pe Iisus.

Simfonia Bibliei

Simfonia Bibliei poate fi o temă pentru compozitori, teologi şi mistici. Întreaga Revelaţie biblică de la Facere la Apocalipsă ar putea fi exprimată doar prin sunetele muzicii astfel:

Simfonia Facerii, exprimând curgerea râului din Eden şi împărţirea în patru braţe; sunetul dărâmării cărămizilor de la turnul Babel; sunetul ploilor potopului, al aripilor corbului şi al porumbelului; sunetul stejarului de la Mamvri; tunetul prăbuşirii Sodomei şi Gomorei; taina descoperirii de la Betel şi hohotul plânsului lui Iosif atunci când s-a descoperit fraţilor săi în Egipt;

Simfonia Exodului, care să exprime sunetul flăcării din rugul aprins; sunetul despărţirii Mării Roşii; şuvoiul izvorârii apei din stâncă; tunetele şi fulgerele de pe Sinai; sunetul spargerii celor dintâi table ale Legii;

Simfonia cărţii Iosua, care ar putea cuprinde sunetul despărţirii şi trecerii Iordanului; glasul trâmbiţelor şi zgomotul prăbuşirii zidurilor Ierihonului; misterul opririi soarelui şi a lunii pe cer;

Simfonia cărţii Rut, cu simfonia adunării spicelor în snop şi treieratul acestora;

Simfonia Regilor, cu chemarea lui Samuel, sunetul paşilor Domnului prin vârful dumbrăvilor lui David; liniştea zidirii Templului lui Solomon; susurul pârâului de la Cherit; sunetul focului pogorât din cer pe Carmel; adierea blândă şi liniştită de la Horeb; brazdele plugurilor lui Elisei; lovirea apelor cu mantia şi vuietul carului de foc al sfântului Ilie;

Simfonia cărţii Iov, cu glasul lui Dumnezeu din sânul vijeliei şi din mijlocul furtunii;

Simfonia Psalmilor, cu sunetul harfei lui David şi adierea vântului prin sălciile de pe malurile râurilor Babilonului;

Simfonia Cântării Cântărilor, cu dialogul iubirii dintre Mire şi mireasă;

Simfonia cărţii Isaia, cu cântarea serafimilor din Templu;

Simfonia cărţii Iezechiel, cu huruitul roţilor de la carul heruvimilor;

Simfonia cărţii Daniel, cu sunetul vâlvătăii focului din cuptorul Babilonului; cu sunetul tăierii copacului din visul lui Nabucodonosor; cu rugăciunea de trei ori pe zi a proorocului Daniel şi închiderea gurilor leilor de către îngerul Domnului, culminând cu revelaţia „Celui Vechi de Zile”;

Simfonia cărţii Iona, cu vuietul furtunii şi al valurilor mării, dar şi cu liniştirea acesteia după aruncarea proorocului în apă şi înghiţirea de către chit;

Simfonia Evangheliilor, cu cântarea îngerilor de la Betleem; Predica de pe Munte; umblarea printre semănături; potolirea furtunii pe mare; Schimbarea la Faţă de pe Tabor; sunetul vântului prin dudul lui Zaheu; strigătul mulţimii de la Florii; Cina cea de Taină; cutremurul de la Răstignire şi Înviere; liniştea drumului spre Emaus;

Simfonia Evangheliei de la Ioan, cu tunetul Prologului; sunetul turnării apei în vase la Nunta din Cana Galileii; liniştea fântânii lui Iacob; sunetul dării pietrei la o parte de la mormântul lui Lazăr; sunetul turnării apei în vas la spălarea picioarelor ucenicilor; sunetul trestiei şi al baterii piroanelor din Vinerea Patimilor; trecerea prin uşile încuiate şi sunetul aruncării lui Petru în valuri la Arătarea de la Marea Tiberiadei;

Simfonia Faptelor Apostolilor, cu taina Înălţării la cer; vuietul de la Pogorârea Duhului Sfânt; revelaţia sfântului Ştefan şi sunetul pietrelor de la uciderea lui; minunea de pe drumul Damascului şi sunetul prăbuşirii sfântului apostol Pavel; sunetul furtunii în naufragiul din Insula Malta;

Simfonia Apocalipsei din insula Patmos, cu sunetul celor şapte trâmbiţe, glasul celor şapte tunete şi cântările Apocalipsei; pogorârea Noului Ierusalim şi liniştea eternă a râului vieţii şi a pomului vieţii.

Miezonoptica în Sfânta Scriptură
(studiu teologico-liturgic)

Miezonoptica din ziua întâi a Facerii (Facere 1, 2-5);
Miezonoptica cerului înstelat a patriarhului Avraam (Facere 15, 5-18);
Miezonoptica patriarhului Iacob de la Betel (Facere 28, 10-22) şi de la Peniel (Facere 32, 22-32);
Miezonoptica trecerii prin Marea Roşie (Exod 14, 31);
Miezonoptica lui Ghedeon şi biruinţa asupra madianiţilor (Judec. 7, 1-22);
Miezonoptica din Cortul Sfânt sau chemarea lui Samuel (I Regi 3, 1-21);
Miezonoptica proorocului Daniel în groapa cu lei (Daniel 6, 1-29) şi revelaţia „Celui Vechi de Zile" (Daniel 7, 1-28);
Miezonoptica proorocului Iona din pântecele chitului (Iona 2, 1-11);
„Soarele dreptăţii" (Maleahi 3, 20) şi sfârşitul Miezonopticii Vechiului Testament;
„Răsăritul cel de Sus" şi Miezonoptica Evangheliilor sau Miezonoptica de la Betleem (Matei 2, 1-23; Luca 2, 1-52);
Miezonopticile Mântuitorului de pe munte (Luca 6, 12; Marcu 6, 16);
Miezonoptica lui Nicodim „care a venit noaptea la Iisus" (Ioan 3, 1-36);
Miezonoptica Pildei celor zece fecioare (Matei 25, 6);
Miezonoptica din grădina Ghetsimani (Luca 22, 44);
Miezonoptica de trei ceasuri de pe Golgota (Matei 27, 45);
Miezonoptica Învierii Domnului, cu Utrenia mironosiţelor şi Vecernia din Emaus (Matei 28, 1-10; Luca 24, 13-31);
Miezonoptica sfântului apostol Petru din temniţă (Fapte 12, 1-25);
Miezonoptica sfântului Pavel şi a lui Sila din temniţa din Filipi (Fapte 16, 21-40);
Miezonoptica naufragiului sfântului Pavel, din Malta (Fapte 27, 1-44 şi 28, 1);
Miezonoptica din Apocalipsă, prin întunecarea soarelui şi a lunii pe cer şi căderea stelelor cerului pe pământ, „precum smochinul îşi leapădă smochinele sale verzi când este zguduit de vijelie" (Apocalipsă 6, 12-13);
Miezonoptica privită ca strigare a sfinţilor apostoli şi ca trezire a lui Iisus din corabia aflată în furtună pe marea vieţii contemporane, prin cuvintele: „Doamne, mântuieşte-ne, că pierim!" (Matei 8, 23-27);
Caracterul liturgic, mistic, profetic şi eshatologic al Miezonopticii: „Iată, Mirele vine la miezul nopţii..." (cf. Matei 25, 6).

Creştinul strămutat în Biblie

Creştinul lângă Abel şi jertfa lui;
Creştinul împreună cu Enoh, umblând cu Dumnezeu;
Creştinul cu Noe în corabie şi sub lumina curcubeului;
Creştinul cu Avraam la stejarul Mamvri, cu Isaac pe Moria şi cu Iacob la Betel;
Creştinul cu Moise în faţa rugului aprins şi pe Sinai;
Creştinul cu Moise şi cu israeliţii la oaza de la Elim şi la stânca de la Rafidim;
Creştinul cu Iosua la Iordan şi-n Canaan, martor al opririi soarelui şi lunii pe cer;
Creştinul cu Ghedeon la Ofra şi cu Samson în Gaza;

Creştinul cu Samuel în Cortul Sfânt şi la punerea pietrei de la Eben-Ezer;
Creştinul cu David, înfruntându-l pe Goliat şi prigonit de Saul;
Creştinul zidind Templul împreună cu Solomon;
Creştinul cu sfântul Ilie la Cherit şi pe Carmel, la Beer-Şeba şi la Horeb;
Creştinul cu Elisei la arat şi dincolo de Iordan, martor al înălţării sfântului Ilie la cer;
Creştinul în uimire cu Isaia în Templu, plângând cu Ieremia pe zidurile Ierusalimului şi contemplând cu Iezechiel revelaţia de la Chebar;
Creştinul cu iudeii, atârnându-şi harfa în sălcii pe malurile râurilor Babilonului;
Creştinul cu cei trei tineri în cuptorul aprins şi cu Daniel în groapa cu lei;
Creştinul în faţa revelaţiei „Celui Vechi de Zile";
Creştinul cu Iona în pântecele chitului şi în coliba de la răsărit de Ninive;
Creştinul cu proorocul Avacum în turnul cel de veghe;
Creştinul trudind cu Ezdra şi Neemia la întoarcerea din robia babiloniană;
Creştinul cu magii şi cu păstorii la Betleem;
Creştinul cu dreptul Simeon în Templu;
Creştinul cu sfântul Ioan Botezătorul în pustia Iordanului şi la Botezul Domnului;
Creştinul cu Iisus la Nunta din Cana Galileii;
Creştinul cu Iisus şi cu apostolii pe Muntele Fericirilor şi printre semănături;
Creştinul cu Iisus şi cu apostolii în pustie la înmulţirea pâinilor;
Creştinul cu Iisus şi cu apostolii pe Marea Galileii şi pe Muntele Tabor;
Creştinul venind împreună cu Nicodim noaptea la Iisus;
Creştinul cu Iisus şi cu femeia samarineancă la fântâna lui Iacob;
Creştinul cu slăbănogul la scăldătoarea Vitezda;
Creştinul cu Iisus la iertarea femeii prinse în păcat;
Creştinul trimis de Iisus împreună cu orbul din naştere la izvorul Siloamului;
Creştinul cu Iisus-Păstorul cel Bun;
Creştinul la învierea lui Lazăr din Betania şi cu Maria la cina din Betania;
Creştinul cu mulţimea în Duminica Floriilor;
Creştinul cu Iisus în Săptămâna Patimilor;
Creştinul cu Iisus la spălarea picioarelor şi la Cina cea de Taină;
Creştinul cu Iisus şi cu apostolii în Ghetsimani;
Creştinul cu Maica Domnului şi cu sfântul apostol Ioan lângă Crucea Domnului;
Creştinul cu Iosif din Arimateea şi cu Nicodim la Pogorârea de pe Cruce;
Creştinul cu sfintele femei mironosiţe în dimineaţa Învierii şi cu sfinţii apostoli în seara Învierii;
Creştinul cu Iisus cel Înviat şi cu Luca şi Cleopa pe drumul şi la Cina din Emaus;
Creştinul cu sfinţii apostoli la Înălţare pe Muntele Măslinilor şi la Cincizecime în Ierusalim;
Creştinul cu sfinţii apostoli Petru şi Ioan la Poarta cea Frumoasă a Templului;
Creştinul cu sfântul arhidiacon Ştefan în sinedriu;

Creştinul cu sfântul apostol Pavel pe drumul şi la poarta Damascului;
Creştinul împreună cu sfântul apostol Pavel şi cu Sila în temniţa din Filipi şi-n Areopagul din Atena;
Creştinul cu sfântul apostol Pavel în călătorii misionare şi în corabie pe Mediterana, spre Roma;
Creştinul cu sfântul Ioan Evanghelistul în Duminica Apocalipsei din Insula Patmos.

***

„**Perechi, perechi**” (Facere 7, 9): Ada şi Sela (Facere 4, 23); Lia şi Rahela (Facere 29, 16); Ada şi Olibama (Facere 36, 2); Rut şi Noemi (Rut 1, 15-17); Ana şi Penina (I Regi 1, 1-2); Ohola şi Oholiba (Iezechiel 23, 4); Maria şi Marta (Luca 10, 38-42); Evodia şi Sintihi (Filipeni 4, 2).

Sfinţii Enoh şi Ilie – „cei doi măslini şi cele două sfeşnice care stau înaintea Domnului pământului” (Apocalipsă 11, 4; Zaharia 4, 3 şi 14) – au legătură cu Muntele Măslinilor de pe care S-a înălţat Mântuitorul la cer (Fapte 1, 12).

Sinteză biografică: Cei 175 de ani ai vieţii patriarhului Avraam sunt concentraţi în doar câteva capitole dense din cartea Facerii, care culminează cu Teofania de la Mamvri şi cu jertfa de pe Moria (Facere 12-25).

Strigări: „Strigarea Sodomei şi a Gomorei” (Facere 18, 20) şi „Strigarea de la miezul nopţii” (Matei 25, 6) – sau păcatul strigător la cer şi strigarea ce vesteşte venirea Mirelui la miezul nopţii.

Prefigurări: În pustie mana prefigurează Cuvântul lui Dumnezeu, iar în chivotul din Sfânta Sfintelor mana preînchipuieşte Sfânta Euharistie.

Israel şi creştinii: Israel între tablele Legii şi viţelul de aur (Exod 31, 18; 32, 1-35) şi creştinii între Evanghelie şi viţelul de aur... Moise ciopleşte tablele de piatră ale Legii (Exod 34, 1), iar Aaron ciopleşte cu dalta viţelul de aur turnat (Exod 32, 4).

„**Faţa Mea însă nu vei putea s-o vezi**” (Exod 33, 20), ci, adaugă David: „cu spatele te va umbri pe tine – precum pe Moise pe stâncă (Exod 33, 23) – şi sub aripile Lui vei nădăjdui” (Psalm 90, 4).

Prefigurare: Sabia cu care judecătorul Aod avea să-l răpună pe regele Moabului, care asuprea de optsprezece ani pe Israel (Judec. 3, 21), poate fi o prefigurare a „Sabiei Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu” (Efeseni 6, 17), înfiptă în pântecele lumii păcatului prin Evanghelia lui Hristos.

Imagini biblice: capul lui Goliat în mâna lui David după uciderea uriaşului filistean (I Regi 17, 51-57) şi capul asirianului Olofern în mâna Iuditei (Iudita 13, 6-14).

Conexiuni: Norul Duhului Sfânt umple Templul Domnului la sfinţirea săvârşită de Solomon în Ierusalim (III Regi 8, 10), iar fumul jertfelor duhovniceşti umple acelaşi sfânt locaş cu prilejul vedeniei serafimilor din Templu (Isaia 6, 4).

Psalmi şi Evanghelie: „Şi se vor închina Lui fiicele Tirului cu daruri" (Psalm 44, 14) – prin femeia cananeancă care era „din părţile Tirului şi ale Sidonului" (Matei 15, 21-22); „Ieşirile dimineţii şi ale serii le vei veseli" (Psalm 64, 8) – „ieşirile dimineţii" prin sfintele femei mironosiţe în dimineaţa Învierii şi „ieşirile serii" prin drumul sfinţilor ucenici de la Emaus din seara Învierii.

Verset din Psalmi: „Iar sufletul lor întru primejdii încremenea" (Psalm 106, 26) – Iona în adâncul mării, Petru în valuri şi însoţitorii sfântului apostol Pavel pe Marea Mediterană, lângă Malta.

Psalm şi Apocalipsă: Pe malurile râurilor Babilonului, acolo am şezut jos şi am plâns când mi-am adus aminte (Psalm 136, 1) de „malurile râului cu apa vieţii, limpede cum e cristalul şi care izvorăşte din tronul lui Dumnezeu şi al Mielului" (Apocalipsă 22, 1-2).

Ecclesiast şi Predica de pe Munte: „Iar Cel Atotputernic veghează peste toţi" (Ecclesiast 5, 7) şi „El face să răsară soarele peste cei răi şi peste cei buni şi trimite ploaie peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi" (Matei 5, 45).

„**Un câine viu şi un leu mort**". „Căci un câine viu este mai de preţ decât un leu mort" (Ecclesiast 9, 4) – câinele viu ar putea fi câinele care-l urmează pe Tobie în călătoria sa împreună cu sfântul arhanghel Rafael (Tobit 5, 17), iar leul mort ar putea fi leul ucis de Samson aproape de viile Timnei (Judec. 14, 56), dar şi leii ucişi de David ca păstor la oi (I Regi 17, 34-36).

Omul – între prăbuşire şi înălţare: dreptul Iosif, din temniţă, al doilea după faraon; Daniel, din groapa cu lei, văzător al „Celui Vechi de Zile"; Iona, din adâncul mării, prooroc şi propovăduitor în Ninive; Petru, din valuri, martor al minunii de pe Tabor; Maria Magdalena, din păcătoasă, mironosiţă; Saul din Tars, din prigonitor, apostolul neamurilor.

„**Regele m-a dus în cămările sale**..." (Cânt. Cântărilor 1, 3). „Cămările" sunt tainele negrăite din cărţile Sfintei Scripturi, dar şi „multele locaşuri din casa Tatălui" (Ioan 14, 2).

„**Unde poposeşti Tu la amiază?**" (Cânt. Cântărilor 1, 6) – La fântâna lui Iacob! „Iar Iisus fiind ostenit de călătorie, S-a aşezat lângă fântână şi era ca la al şaselea ceas. Atunci a venit o femeie din Samaria să scoată apă" (Ioan 4, 6-7).

„**Iată, te-am însemnat în palmele Mele**" (Isaia 49, 16) – prin piroanele care au străpuns palmele Fiului Meu iubit pe cruce! „Şi zicând acestea, le-a arătat mâinile şi coasta Sa. Deci s-au bucurat ucenicii văzând că este Domnul" (Ioan 20, 20).

Conexiuni biblice: Brâul proorocului Ieremia, îngropat şi dezgropat la Eufrat din porunca lui Dumnezeu (Ieremia 13, 1-7) şi brâul sfântului apostol Pavel, cu care proorocul Agav s-a legat pe sine în Cezareea, arătând pătimirile apostolului neamurilor în Ierusalim şi la Roma (Fapte 21, 10-11).

Pe „tava cu jăratec” (Ieremia 36, 22-25) – a stăpânitorului lumii acesteia (Ioan 14, 30) – se ard mereu Scripturile, precum a făcut regele Ioiachim cu cartea sfântului prooroc Ieremia, scrisă de către Baruh.

„**Dulce ca mierea**” – cartea primită şi înghiţită de proorocul Iezechiel în vedenia sa (Iezechiel 3, 2-3), precum şi cartea primită din mâna îngerului şi înghiţită de sfântul Ioan Evanghelistul (Apocalipsă 10, 9-10) simbolizează Revelaţia dumnezeiască din Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie.

Aşteptarea învierii spirituale: „Şi când am proorocit, iată s-a făcut un vuiet şi o mişcare şi oasele au început să se apropie, fiecare os la încheietura sa. Şi am privit şi eu şi iată erau pe ele vine şi crescuse carne şi pielea le acoperea pe deasupra, iar duh nu era în ele...” (Iezechiel 37, 7-8).

Porunca dată de Nabucodonosor – de a fi ucişi toţi înţelepţii Babilonului, pentru că nu i-au putut tâlcui visul (Daniel 2, 5-12) – se va regăsi în porunca dată de Irod de a fi ucişi toţi pruncii din Betleem şi împrejurimi, „de doi ani şi mai în jos”, după Naşterea Mântuitorului (Matei 2, 16).

„**Vedenia despre seri şi despre dimineţi**” (Daniel 8, 26): seara de Crăciun şi dimineaţa de Înviere; seara Cinei din Betania, a Cinei celei de Taină şi a Cinei din Emaus şi dimineaţa Arătării Mântuitorului pe ţărmul Tiberiadei (Ioan 21, 4).

Turnul cel de veghe al proorocului Avacum (2, 1-2) este „clopotniţa” Vechiului Testament, din care se trag clopotele ce au vestit Întruparea Fiului lui Dumnezeu şi toate minunile Revelaţiei.

„**Să lăudăm pe bărbaţii cei vestiţi în neamul lor**” (Isus Sirah 44, 1) – pe Abel, Enoh şi Noe; Avraam, Isaac şi Iacob; Iosif, Moise şi Aaron; Iosua şi Caleb; Ghedeon şi Samson; Samuel, David şi Solomon; proorocii mari şi mici; sfinţii Ilie şi Elisei; sfântul Ioan Botezătorul şi sfinţii apostoli; sfinţii evanghelişti şi sfântul Ştefan; sfântul Pavel, Timotei şi Tit; sfântul Ioan Evanghelistul.

Taină: Ascunderea Cortului Sfânt, a chivotului sfânt şi a altarului tămâierii de către sfântul prooroc Ieremia, într-o peşteră din Horeb sau Sinai, mai înainte de începutul robiei babiloniene (cf. II Macabei 2, 5).

Conexiune biblică: „Iată securea stă la rădăcina pomilor şi orice pom care nu aduce roadă bună se taie şi se aruncă în foc” (Matei 3, 10; Luca 3, 9) şi doborârea copacului din visul lui Nabucodonosor: „Priveam în vedenia pe care am avut-o, când eram în patul meu şi iată un înger, un sfânt se cobora din ceruri;

el a strigat cu glas tare şi a poruncit aşa: Doborâţi copacul şi tăiaţi-i crengile, scuturaţi frunzele lui şi împrăştiaţi roadele lui, ca animalele să fugă de sub el şi păsările din frunzişul lui" (Daniel 4, 10-11 şi 20).

Hristos stă pe munte (Matei 5, 1) – rostind Fericirile şi Predica-I neîntrecută – iar balaurul cel mare stă pe nisipul mării (Apocalipsă 12, 18), împreună cu toţi cei ce nu-şi zidesc casa pe stâncă (cf. Matei 7, 24-27).

Reflecţii la Pilda neghinei (Matei 13, 24-30 şi 36-43): neghina din gânduri, din vorbe şi din fapte; „neghina" din ţarina istoriei biblice: Cain şi Esau, Core, Datan şi Aviron, Abesalom şi Şimei, Ahab şi Izabela, Iuda Iscarioteanul, Anania şi Safira; Simon Magul şi Elimas vrăjitorul; „neghină" în ţarina Pildei Nunţii fiului de împărat este cel fără haină de nuntă; „neghine" în ţarina Pildei celor zece fecioare sunt cele cinci fecioare neînţelepte cu candelele stinse.

Comoara ascunsă în ţarină (Matei 13, 44) – adică Hristos ascuns şi descoperit în „ţarina" Revelaţiei biblice, în „ţarina" Bisericii, în „ţarina" Creaţiei şi în „ţarina" chipului lui Dumnezeu din om.

Rugăciuni în Sfânta Scriptură: rugăciuni din groapa cu lei; din pântecele chitului; din cuptorul Babilonului; din pustiul Madian; din întunericul cel mai din afară (Matei 22, 13); din temniţa din Filipi; din largul mării (II Corinteni 11, 5); din insula Patmos.

Conexiune: „Doi oameni s-au suit la Templu ca să se roage" (Luca 18, 10) – „Iar Petru şi Ioan se suiau la Templu pentru rugăciunea din ceasul al nouălea" (Fapte 3, 1).

„**Începutul durerilor**" (Matei 24, 8) poate fi identificat şi în cuvintele proorocului Ahia rostite către femeia lui Ieroboam: „Chiar acum începe necazul" (III Regi 14, 14).

Vinerea Patimilor şi Parusia Domnului: „Iarăşi L-a întrebat arhiereul şi I-a zis: Eşti Tu Hristosul, Fiul Celui binecuvântat? Iar Iisus a zis: Eu sunt, şi veţi vedea pe Fiul Omului şezând de-a dreapta Celui Atotputernic şi venind pe norii cerului" (Marcu 14, 61-62; Matei 26, 63-64; Luca 22, 67-69).

„**O pereche de turturele sau doi pui de porumbel**" (Luca 2, 24) – jertfa rânduită de Legea veche la închinarea adusă Domnului a celui întâi-născut de parte bărbătească: un pui de porumbel ca amintire a zborului porumbelului din corabia lui Noe şi întoarcerea cu ramura de măslin, iar celălalt pui ca prevestire a Pogorârii porumbelului Duhului Sfânt la Botezul Domnului în Iordan.

N-au văzut moartea până ce n-au văzut pe Hristosul Domnului (cf. Luca 2, 26): magii de la răsărit şi păstorii de la Betleem; dreptul Simeon şi proorociţa Ana; sfântul Ioan Botezătorul şi sfinţii apostoli; sfinţii evanghelişti şi femeile

mironosiţe; Luca şi Cleopa şi sfântul apostol Toma; sfântul Ştefan în sinedriu şi sfântul Pavel pe drumul Damascului; marii mistici din istoria Bisericii.

Au aruncat mreaja la cuvântul Lui (Luca 5, 5): Enoh, Noe, Avraam, Iacob, Moise, Samuel, David, Solomon, sfântul Ilie, Iona, sfântul apostol Petru la Rusalii şi după vindecarea slăbănogului de la Poarta cea Frumoasă a Templului, sfântul apostol Pavel în Damasc, Antiohia, Efes, Filipi, Tesalonic, Atena, Corint şi Roma.

Pescuiri minunate: Tobie, în râul Tigru (Tobit 6, 1-5); sfântul Petru, cu prilejul chemării la apostolat, când au umplut amândouă corăbiile (Luca 5, 1-11), dar şi când a fost trimis de Iisus ca să plătească, drept dajdie pentru Templu, statirul găsit în gura peştelui prins cu undiţa din mare (Matei 17, 24-27); pescuirea minunată cu prilejul Arătării lui Hristos cel Înviat pe ţărmul Mării Tiberiadei, când ucenicii au prins cei o sută cincizeci și trei de peşti mari (Ioan 21, 1-11).

Noaptea trudei zadarnice (Luca 5, 5): sfântul apostol Petru, femeia păcătoasă, Maria Magdalena, Zaheu vameşul, tâlharul de pe cruce şi sfântul apostol Pavel.

„**În porfiră şi în vison**”: bogatul nemilostiv „se îmbrăca în porfiră şi în vison” (Luca 16, 19), după cum şi cetatea cea mare a Babilonului căzut este îmbrăcată „în vison şi în porfiră” (Apocalipsă 18, 16).

„**Vine ceasul şi acum este**” (Ioan 4, 23; 5, 25) – ceasul închinării în Duh şi Adevăr şi ceasul învierii spirituale prin auzirea glasului Fiului lui Dumnezeu, ca anticipare a ceasului „în care toţi cei din morminte vor auzi glasul Lui” (Ioan 5, 28).

„**Poruncind prin Duhul Sfânt**...” (Fapte 1, 2). Numai poruncile, sfaturile şi învăţăturile pe care le dai prin Duhul Sfânt altora, ca episcop, preot, stareţ sau duhovnic, vor fi ascultate şi urmate întocmai, după cum scrie sfântul Luca, referindu-se la Mântuitorul, în perioada dintre Înviere şi Înălţare.

„**Nu este bine ca noi, lăsând cuvântul lui Dumnezeu, să slujim la mese**” (Fapte 6, 2) – la masa lui Belşaţar (Daniel 5, 1-30); a lui Artaxerxe (Estera 1, 2 -22); a lui Irod, dată de ziua naşterii lui (Matei 14, 6-12); la mesele schimbătorilor de bani din Templu, răsturnate de Iisus (Ioan 2, 15). Să slujim doar la masa Cinei din Betania, a Cinei de Taină, a Cinei din Emaus şi la cea întinsă de temnicerul din Filipi în casa sa sfinţilor apostoli Pavel şi Sila (Fapte 16, 34).

„**Și-au pus hainele la picioarele unui tânăr**” (Fapte 7, 58; 22, 20). „Martorii celor ce-l ucideau pe sfântul Ştefan şi-au pus hainele la picioarele unui tânăr, numit Saul”. Noi, creştinii, să ne punem veşmintele sufleteşti (şi arhiereşti) la picioarele sfântului Pavel, care-i cerea ucenicului său Timotei să-i aducă felonul, cărţile şi pergamentele lăsate în Troada la Carp (II Timotei 4, 13).

„**Şi pe când mergeau pe cale, au ajuns la o apă...**” (Fapte 8, 36) – poporul ales a ajuns la cele douăsprezece izvoare de la Elim; femeia samarineancă a ajuns la fântâna lui Iacob; famenul etiopian şi sfântul arhidiacon Filip au ajuns la apa dinspre Gaza. Noi toţi să ajungem la „râul vieţii”!

„**Ei, de care lumea nu era vrednică** – nici să le spele picioarele, nici să le dezlege cureaua încălţămintelor lor – au rătăcit în pustii, şi în munţi, şi în peşteri, şi în crăpăturile pământului” (Evrei 11, 38).

Minunea de pe drumul Damascului are şi un caracter eshatologic: La Parusia Domnului, lumea se va prăbuşi întru uimire, văzând lumina lui Hristos, precum sfântul apostol Pavel la poarta Damascului. Atunci vor cădea solzii de pe ochii noştri (Fapte 9, 3-20).

Sfântul apostol Pavel la Marea Roşie: Prin minunea de pe drumul Damascului, prin răpirea la al treilea cer (II Corinteni 12, 2-4) şi prin toiagul Epistolelor sale inspirate, „apostolul neamurilor” (Romani 11, 13) desparte, precum Moise, Marea Roşie a Imperiului Roman, pentru ca să poată creştinii trece „ca pe uscat” urmând, precum oile, pe Hristos – Păstorul cel Bun.

Sfântul apostol Pavel în Efeseni 3, 18: „Ca să puteţi înţelege împreună cu toţi sfinţii care este *lărgimea* (dintre cele două maluri ale râului vieţii – Apocalipsă 22, 2) şi *lungimea* (drumului spre Emaus dintre Înviere şi Parusie – Luca 24, 13) şi *înălţimea* (răpirii la al treilea cer) (II Corinteni 12, 2) şi *adâncimea*” (mării în care a fost aruncat proorocul Iona) (Iona 1, 15).

Paisprezece ani – durată de timp apostolic: După paisprezece ani de la convertirea sa pe drumul Damascului, sfântul Pavel se suie iarăşi la Ierusalim, împreună cu Barnaba şi cu Tit (Galateni 2, 1); şi scriind Epistola a doua către Corinteni, apostolul neamurilor mărturiseşte că în urmă cu paisprezece ani a fost răpit la al treilea cer în rai, în Ierusalimul cel de sus (II Corinteni 12, 2-4).

Două paradigme neotestamentare – pentru Anul omagial al Tainei Sfintei Spovedanii şi Sfintei Împărtăşanii (2014): Drumul Damascului (Pocăinţa) şi Drumul spre Emaus (Euharistia).

Spaţii europene în Noul Testament: Macedonia: Fapte 16, 9; I Corinteni 16, 5; Filipeni 4, 15; I Tesaloniceni 1, 7; Ahaia: Romani 15, 26; I Corinteni 16, 15; II Corinteni 9, 2; Iliria: Romani 15, 19; Dalmaţia: II Timotei 4, 10; Cipru: Fapte 13, 4; 15, 39; 21, 3; 21, 16; 27, 4; Creta: Fapte 27, 7. 12-13; Tit 1, 5; Rodos: Fapte 21, 1; Patmos: Apocalipsă 1, 9; Italia: Fapte 27, 1 şi 6; Evrei 13, 24; Spania: Romani 15, 24 şi 28.

„**Şi luna întreagă s-a făcut ca sângele**” (Apocalipsă 6, 12) – adunând pe faţa ei „tot sângele drepţilor răspândit pe pământ de la sângele dreptului Abel, până

la sângele lui Zaharia, fiul lui Barachia, (cel) ucis între templu şi altar” (Matei 23, 35), dar şi de la sfântul arhidiacon Ştefan, cel ucis cu pietre (Fapte 7, 58-59), până la cel din urmă mucenic din vremea viitoare a lui Antihrist.

„**Îngerul cu cădelniţa de aur**” (Apocalipsă 8, 1-5) – icoană a preotului lui Hristos din toate timpurile, precum Melchisedec, Aaron, preotul Zaharia (Luca 1, 8-12), sfinţii apostoli şi sfinţii mari Dascăli ai lumii şi Ierarhi.

O mare şi neînţeleasă taină: Dezlegarea celor patru îngeri care sunt legaţi la râul cel mare, Eufrat, gata pregătiţi „pentru ceasul şi ziua şi luna şi anul acela...” (Apocalipsă 9, 13-15).

DOGMATICE

Străfulgerări pe cerul Revelaţiei

Contemplând cerul Revelaţiei biblice în noaptea existenţei umane, prin lumina cuvintelor lui Dumnezeu către patriarhul Avraam, atunci când i s-a arătat noaptea în vis şi l-a scos afară, zicându-i: „Priveşte la cer şi numără stelele, de le poţi număra!" (Facere 15, 1-5), am putea adăuga, parafrazând: „Priveşte spre cerul Revelaţiei şi numără fulgerele arătărilor dumnezeieşti – de la Facere la Apocalipsă – de le poţi număra!"

Neputându-le număra, le-am putea doar contempla în ordinea zorilor şi razelor Revelaţiei izvorâte din „Soarele dreptăţii" (Maleahi 3, 20), până înspre asfinţitul Apocalipsei, prin norul Parusiei. Astfel, urmând uimirii contemplative a patriarhului Avraam, ne-am putea minuna de: facerea şi zidirea lumii şi a omului; sădirea grădinii Edenului; primirea jertfei lui Abel; răpirea la cer a lui Enoh; facerea corabiei lui Noe; contemplarea curcubeului legământului; Teofania de la stejarul Mamvri; jertfa hristică de pe Moria; scara cerului de la Betel; rugul aprins din Sinai, stâlpul de foc din pustie şi tablele Legii de pe munte; trecerea Iordanului şi moştenirea Canaanului; judecata judecătorilor Ghedeon şi Samson; chemarea lui Samuel şi ungerea lui David; rugăciunea bineplăcută de cerere a lui Solomon şi sfinţirea Templului; jertfa sfântului Ilie de pe Carmel şi descoperirea dumnezeiască de la Horeb, urmată de chemarea lui Elisei şi înălţarea proorocului de foc la cer în carul cel de foc al Duhului Sfânt; vedenia lui Isaia şi cântarea serafimilor din Templu şi vindecarea lui Iezechia; descoperirea carului de foc al heruvimilor de la râul Chebar; Revelaţia ,,Celui Vechi de Zile" a proorocului izbăvit din groapa cu lei; propovăduirea şi coliba lui Iona de la răsărit de Ninive şi turnul cel de veghe al proorocului Avacum; Buna Vestire din Nazaret; Naşterea din Betleem şi Epifania de la Iordan; Muntele Fericirilor şi Schimbarea la Faţă de pe Tabor; Pildele şi minunile Mântuitorului; Cina cea de Taină, Marea cuvântare de la Cină şi Rugăciunea Arhierească; Rugăciunea din Ghetsimani şi Răstignirea de pe Golgota; Învierea cea de a treia zi şi drumul spre Emaus al Arătărilor de după Înviere; Înălţarea la

cer şi Pogorârea Duhului Sfânt; revelaţia din sinedriu de care s-a învrednicit sfântul Ştefan; descoperirea de la poarta Damascului a sfântului apostol Pavel şi răpirea lui la al treilea cer; revelaţia Apocalipsei din Insula Patmos; Parusia Domnului, Învierea morţilor şi Judecata de Apoi.

La toate aceste preaminunate minuni şi la altele asemenea lor am mai putea adăuga: Teologia istoriei în lumina Providenţei, rugăciunea lui Iisus în rugul aprins al Patericului şi contemplaţia stâlpului de foc al Filocaliei, Închinarea în Duh şi Adevăr, Doxologia Bisericii şi carul de foc al Liturghiei cosmice.

Harta Revelaţiei dumnezeieşti

Harta Revelaţiei dumnezeieşti transfigurată în lumina curcubeului legământului, a Stelei Naşterii Domnului, a Schimbării la Faţă şi a Învierii lui Hristos cuprinde pe întinsul ei nesfârşit toate râurile şi mările Bibliei, toţi munţii şi câmpiile Sfintei Scripturi, toate cetăţile, oraşele şi satele amintite în Vechiul şi Noul Testament, toate locurile, ţinuturile şi drumurile pomenite în Biblie şi toate liniile şi pietrele de hotar. Astfel, pe harta Revelaţiei desluşim cele patru braţe ale râului care iese din Eden şi albia râului vieţii care izvorăşte din tronul lui Dumnezeu şi al Mielului; Nilul şi Iordanul, Tigrul şi Eufratul; pârâul Cherit, râul Chebar şi pârâul Cedrilor; Marea Moartă şi Marea Mediterană, Marea Roşie şi Marea Galileii; Munţii Ararat, Moria, Sinai, Nebo, Garizim, Ebal şi Horeb din Vechiul Testament; Muntele Fericirilor, Taborul, Golgota şi Muntele Măslinilor din Noul Testament; Câmpia Şinear şi Oaza din Elim, Mamvri şi Nazaret, Betel şi Betleem, Ierusalimul şi Babilonul, Betania şi Emausul, cortul din Şilo şi poarta Damascului, Rama şi Roma, pustiul Sinai şi pustiul Carantaniei, Antiohia şi Atena, Colose şi Corint; Efes, Filipi şi Tesalonic, Iudeea şi Samaria, Galileea şi Galatia, Egiptul şi Mesopotamia, Macedonia şi Ahaia, Ciprul şi Creta, Tyr şi Sidon, Tars şi Troa, Lida şi Listra, Iope şi Iconium, Capernaum şi Cezareea, piatra de la Eben-Ezer şi fântâna lui Iacob, Insula Malta şi Insula Patmos, precum şi atâtea alte locuri încărcate de istorie sfântă şi evenimente ale Revelaţiei, care punctează cu litere de aur harta descoperirilor dumnezeieşti.

Revelaţia dumnezeiască – plină de „scări de la Betel”

Revelaţia dumnezeiască poate fi contemplată ca fiind plină de „scări de la Betel” – de la Facere la Apocalipsă – care culminează cu Întruparea, Naşterea, Botezul, Schimbarea la Faţă, Răstignirea, Moartea şi Învierea, Înălţarea la cer, Şederea de-a dreapta Tatălui, Pogorârea Duhului Sfânt şi Parusia Domnului, Învierea morţilor şi Judecata de Apoi. Astfel, cuvintele dumnezeieştii Scripturi: „Apoi S-a arătat Domnul în capul scării şi i-a zis (lui Iacob)” (Facere 28, 13) ne-ar putea vorbi despre: „Capul Scării” de pe Ararat; „Capul Scării” de la Mamvri; „Capul Scării” de la Betel; „Capul Scării” din rugul aprins din Sinai şi de pe Muntele Sinai; „Capul Scării” din gura peşterii de la Horeb; „Capul Scării” vedeniei serafimilor din Templu; „Capul Scării” descoperirii heruvimilor de la râul Chebar; „Capul Scării” revelaţiei „Celui Vechi de Zile”; „Capul Scării”

Bunei Vestiri; „Capul Scării” de la Betleem; „Capul Scării” de la Iordan; „Capul Scării” de pe Muntele Fericirilor; „Capul Scării” de pe Muntele Tabor; „Capul Scării” de pe Golgota; „Capul Scării” de la Înviere; „Capul Scării” de la Înălţare; „Capul Scării” de la Cincizecime; „Capul Scării” revelaţiei din sinedriu; „Capul Scării” descoperirii de la poarta Damascului (sau poarta Damascului ca o altă „poartă a cerului” de la Betel - cf. Facere 28, 17), precum şi „Capul Scării” din Duminica Apocalipsei din Patmos.

Icoane pe iconostasul Revelaţiei

Dacă ar fi să zugrăvim prin cuvinte marile evenimente, praguri şi trepte ale Revelaţiei dumnezeieşti din Sfânta Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament şi să le aşezăm ca pe nişte icoane sfinţite pe iconostasul nevăzut al Bisericii care se ridică de la pământ la cer prin Duhul Sfânt, Cel ce s-a pogorât la Cincizecime, ar trebui să urmăm cursul şi albia râului vieţii din grădina Edenului până în cetatea Noului Ierusalim, astfel: facerea lumii şi a omului şi izgonirea din rai; jertfa lui Abel şi răpirea lui Enoh la cer; patriarhul Noe în corabie şi curcubeul legământului; Teofania de la Mamvri, jertfa de pe Moria şi scara de la Betel; rugul aprins din Sinai şi trecerea Mării Roşii; norul Duhului Sfânt şi stâlpul de foc din pustie; oaza de la Elim, apa din stâncă şi mana din cer; tablele Legii de pe Sinai, Chivotul Sfânt şi Cortul Sfânt; strugurele din Eşcol şi şarpele de aramă din pustie; moartea lui Moise şi trecerea minunată prin Iordan; înconjurarea Ierihonului şi oprirea soarelui şi a lunii pe cer; dreptul Iov pe grămada de gunoi şi cei patru prieteni ai săi; arătarea de la stejarul Ofra şi jertfa lui Manoe; moartea lui Samson, chemarea lui Samuel şi piatra de la Eben-Ezer; ungerea lui David, biruinţa asupra lui Goliat şi harfa Psalmilor; rugăciunea şi judecata lui Solomon; zidirea şi sfinţirea Templului; sfântul Ilie la Cherit, pe Carmel şi la Horeb şi chemarea lui Elisei; despărţirea Iordanului şi carul de foc al sfântului Ilie; sfântul Elisei la Dotan, înconjurat de cai şi care de foc; vedenia serafimilor din Templu; descoperirea heruvimilor de la râul Chebar; cei trei tineri în cuptorul Babilonului şi proorocul în groapa cu lei; revelaţia „Celui Vechi de Zile”; proorocul Iona în pântecele chitului şi în Ninive; harfele atârnate în sălciile de pe malurile râurilor Babilonului; proorocul Avacum în turnul cel de veghe; ceasul tămâierii preotului Zaharia din Templu şi Buna Vestire din Nazaret; Naşterea din Betleem şi Întâmpinarea Domnului; Epifania de la Iordan, ispitirea din pustie şi Predica de pe Munte; Minunile şi Pildele Mântuitorului din Sfintele Evanghelii; Umblarea pe mare şi Schimbarea la Faţă de pe Tabor; Învierea lui Lazăr, Intrarea în Ierusalim şi Cina din Betania; Cina cea de Taină şi Rugăciunea din Ghetsimani; Răstignirea din Vinerea Patimilor şi Pogorârea de pe Cruce; Învierea Domnului, drumul şi Cina din Emaus; Duminica Tomii şi Arătarea de la Marea Tiberiadei; Înălţarea la cer şi Pogorârea Duhului Sfânt; revelaţia din sinedriu a sfântului arhidiacon Ştefan; Arătarea de pe drumul Damascului şi convertirea sfântului apostol Pavel; naufragiul din Insula Malta şi Revelaţia din Insula Patmos.

Revelaţie şi Martiriu

Anul comemorativ al Sfinţilor Mucenici Brâncoveni ne îmbie la o reflecţie teologică asupra raportului sau legăturii dintre Revelaţie şi Martiriu. Revelaţia este descoperirea dumnezeiască naturală şi supranaturală, iar Martiriul este mărturisirea acestei Revelaţii şi a lui Dumnezeu Revelatorul în lume, prin Hristos în Duhul Sfânt, chiar cu preţul vieţii.

În istoria Revelaţiei biblice a Vechiului şi a Noului Testament, adeseori persoanele sfinte şi alese de Dumnezeu ca mesageri sau intermediari ai Revelaţiei au plătit şi au consfinţit cu jertfa supremă a vieţii lor alegerea sfântă şi misiunea lor sacră, de la „sângele dreptului Abel" din cartea Facerii (4, 2-8; Luca 11, 51) până la „Antipa, martorul meu cel credincios", din epistola către îngerul Bisericii din Pergam din Apocalipsă (2, 13). Revelaţia jertfei bineprimite a lui Abel este plătită de acesta prin uciderea lui, din invidie, de către Cain, fratele său. Revelaţia scării cerului de la Betel stă la începutul pribegiei şi pătimirii patriarhului Iacob în Mesopotamia, iar pătimirile dreptului Iosif din Egipt se împletesc cu tâlcuirea viselor din temniţă şi ale lui faraon. Revelaţia dumnezeiască din rugul aprins din Sinai are loc la sfârşitul celor patruzeci de ani de pribegie şi pătimire a lui Moise în pustiul Madian. De asemenea, revelaţia Psalmilor lui David se împleteşte adeseori cu pătimirile şi prigonirile suferite de acesta, atât din pricina regelui Saul, cât şi din pricina fiului său răzvrătit, Abesalom. Revelaţiile din cartea Iov sunt de nedezlipit de pătimirile marelui patriarh, de pe grămada de gunoi de la marginea cetăţii. Revelaţia divină din viaţa, activitatea şi minunile sfântului Ilie Tesviteanul este împreunată cu pătimirea sa de pe vremea regelui Ahab şi a soţiei acestuia, Izabela. Revelaţiile proorocului Isaia, adunate în cartea „Evanghelistului" Vechiului Testament, sunt pecetluite de tăierea lui cu fierăstrăul (Evrei 11, 37). Revelaţia „Celui Vechi de Zile" din cartea proorocului Daniel urmează imediat după aruncarea şi izbăvirea lui minunată din groapa cu lei (Daniel 6-7).

Precum Zaharia, fiul lui Barachia, a pătimit pentru Dumnezeu, „fiind ucis între templu şi altar" (Luca 11, 51), la fel au fost ucişi, din porunca lui Irod, cei paisprezece mii de prunci nevinovaţi, între Betleem şi Ierusalim, după Naşterea Domnului. Sfântul apostol Iacob va plăti, prin tăierea capului cu sabia din porunca altui Irod (Fapte 12, 2), vrednicia şi alegerea de a fi martor al revelaţiei Schimbării la Faţă de pe Tabor, iar sfântul evanghelist Ioan va suferi exilul din Insula Patmos, unde se va învrednici însă de marea revelaţie a Apocalipsei (1, 9). La fel aveau să pătimească pentru Hristos, la Roma, şi sfinţii apostoli Petru şi Pavel (sfântul Petru, martor al Schimbării la Faţă şi purtător de cuvânt al minunii Pogorârii Duhului Sfânt, va muri prin răstignirea cu capul în jos, iar sfântul Pavel, martor al minunii de pe drumul Damascului şi al răpirii la al treilea cer, va muri prin tăierea capului - Matei 17, 1; Fapte 2, 14; 9, 3-9; II Corinteni 12, 2-4).

Relaţia dintre Revelaţie şi Martiriu este ilustrată cel mai bine teologic prin cazul sfântului arhidiacon şi întâiul mucenic Ştefan, care, la sfârşitul puternicei sale predici mărturisitoare din sinedriu vede cerurile deschise şi pe Iisus cel

Înviat şi Înălţat la ceruri, şezând întru slavă de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl (Fapte 7, 55-56). Mărturisirea sfântului Ştefan despre această revelaţie – sub lumina şi în harul căreia trăim duhovniceşte toţi creştinii – a grăbit mucenicia sa prin uciderea cu pietre de cei care „strigând cu glas mare, şi-au astupat urechile şi au năvălit asupra lui” (Fapte 7, 57). Strigătele celor din sinedriu n-au putut însă înăbuşi mărturisirea şi revelaţia sfântului Ştefan, iar astuparea urechilor de către aceştia a dus la deschiderea auzului mulţimilor de credincioşi în istoria Bisericii. Năvălirea lor cu ură asupra sfântului şi uciderea lui aveau să ducă curând la „năvălirea” unor întregi popoare spre Hristos, prin integrarea lor în aria Bisericii Lui. Martiriul sfântului Ştefan este pecetea revelaţiei lui din sinedriu. Deşi Revelaţia biblică s-a încheiat prin moartea celui din urmă apostol, mucenicia a continuat şi va continua, după cum consfinţeşte Sinaxarul şi calendarul Bisericii şi după cum mărturiseşte şi cartea Apocalipsei: „Şi când a deschis pecetea a cincea, am văzut sub jertfelnic sufletele celor înjunghiaţi pentru cuvântul lui Dumnezeu şi pentru mărturia pe care au dat-o. Şi strigau cu glas mare şi ziceau: Până când, Stăpâne sfinte şi adevărate, vei judeca şi nu vei răzbuna sângele nostru faţă de cei ce locuiesc pe pământ? Şi fiecăruia dintre ei i s-a dat câte un veşmânt alb şi li s-a spus să stea în tihnă, încă puţină vreme, până când vor împlini numărul şi cei împreună-slujitori cu ei şi cu fraţii lor, cei ce aveau să fie omorâţi ca şi ei” (Apocalipsă 6, 9-11) – între care şi sfinţii mucenici Brâncoveni.

Revelaţia este curcubeul Martiriului, iar Martiriul este cununa şi pecetea Revelaţiei.

Revelaţie şi dogmă

Revelaţia dumnezeiască este „muntele cel minunat”, iar dogmele sunt vârfurile muntelui. Revelaţia precede dogma, iar dogmele sunt esenţa şi sinteza Revelaţiei. Revelaţia este temelia, rădăcina şi fundamentul dogmelor, iar dogmele sunt rodul şi expresia Revelaţiei, prelungirea, concentrarea şi cristalizarea acesteia. După ce Duhul Sfânt a inspirat Revelaţia dumnezeiască, prin patriarhi, profeţi, apostoli şi evanghelişti, o toarnă şi o revarsă în potirele de aur ale dogmelor de pe Sfânta Masă a Teologiei prin Sfinţii Părinţi pe care-i asistă în teologhisire, spre cuminecarea, păstrarea, apărarea şi mărturisirea credinţei ortodoxe adevărate.

Revelaţia este scara cerului de la Betel, iar dogmele sunt piatra de hotar de la Eben-Ezer. Revelaţia este pânza freatică a Sfintelor Scripturi, iar dogmele sunt cele douăsprezece izvoare ale oazei de la Elim şi fântâna samarinencii. Revelaţia este stânca de la Horeb sau Rafidim, iar dogmele sunt apa cea vie izvorâtă din această stâncă. Revelaţia cuprinde toate minunile de la trecerea Mării Roşii de către Moise până la despărţirea Iordanului de către Iosua, iar dogmele sunt tablele Legii primite pe Muntele Sinai. Revelaţia este „Sfânta” Vechiului Testament şi „Sfânta Sfintelor” Noului Testament, iar dogmele sunt chivotul lui Hristos din „Sfânta Sfintelor”. Revelaţia este chivotul sfânt, iar dogmele sunt tablele Legii, vasul de aur cu mană cerească şi toiagul cel înflorit

al lui Aaron. Dogmele sunt heruvimii de aur de deasupra, care străjuiesc chivotul Revelaţiei dumnezeieşti. Revelaţia este masa, iar dogmele sunt pâinile punerii-înainte, din care s-a hrănit David şi cei ce erau împreună cu el. Revelaţia este strugurele din Eşcol, iar dogmele sunt vinul de Împărtăşanie. Revelaţia este Iordanul care s-a oprit la trecerea minunată a lui Israel spre Canaan, iar dogmele sunt cele douăsprezece pietre luate din Iordan, ca un semn de aducere aminte. Revelaţia este mulţimea spicelor adunate de Rut de pe urma secerătorilor din ţarina lui Booz (preînchipuirea lui Hristos), iar dogmele sunt măsura de „aproape o efă de orz” (Rut 2, 17) bătută din spicele adunate prin teologhisire. Revelaţia este carul de foc al sfântului Ilie, iar dogmele sunt caii de foc de la înălţarea profetului la cer. Revelaţia este contemplarea lui Dumnezeu şezând pe tron înalt, de care s-a învrednicit proorocul Isaia, iar dogmele sunt cele şase aripi ale serafimilor din Templu, cu care-şi acopereau feţele şi picioarele şi cu care zburau. Revelaţia este carul heruvimilor de la râul Chebar, iar dogmele sunt roţile de foc pline de ochi ai acestui car revelaţional.

Revelaţia este porumbelul Duhului Sfânt de la Iordan, iar dogmele sunt ramura verde de măslin a porumbelului lui Noe. Revelaţia este Predica de pe Munte, iar dogmele sunt cele nouă Fericiri. Revelaţia sunt holdele de grâu prin care a trecut Iisus binecuvântând, iar dogmele sunt pâinea sfântă de Împărtăşanie. Revelaţia este prezenţa Mântuitorului la Nunta din Cana Galileii, iar dogmele sunt cele şase vase de piatră puse pentru curăţirea iudeilor şi umplute cu apă la porunca Domnului, pentru a o preface în vin euharistic. Revelaţia este Schimbarea la Faţă a Mântuitorului Iisus Hristos, iar dogmele sunt norul Duhului Sfânt de pe Tabor şi glasul Tatălui din cer. Revelaţia este Cina din Betania, iar dogmele sunt vasul de alabastru cu mir de nard de mare preţ al Mariei din Betania, preînchipuire a Bisericii lui Hristos, care a teologhisit şi dogmatizat Revelaţia prin Sfinţii Părinţi. Revelaţia este Cina cea de Taină, iar dogmele sunt pâinea şi vinul de la Cină. Revelaţia este Iisus Hristos cel Răstignit pe Crucea Golgotei, iar dogmele sunt apa şi sângele izvorâte din coasta Mântuitorului străpunsă de suliţa sutaşului. Revelaţia este Învierea Domnului cea de a treia zi, iar dogmele sunt „giulgiurile, rămase singure zăcând” (Ioan 20, 5) în mormântul Domnului. Revelaţia este drumul spre Emaus, iar dogmele sunt Cina din Emaus. Revelaţia este Arătarea lui Iisus Hristos cel Înviat, dimineaţa pe ţărmul Tiberiadei, iar dogmele sunt cei 153 de peşti mari din mreaja sfinţilor apostoli şi din corabia Bisericii Sfinţilor Părinţi, care au teologhisit şi dogmatizat la Sinoadele Ecumenice. Revelaţia este Iisus Hristos cel Înviat, descoperit înaintea lui Saul din Tars pe drumul Damascului, iar dogmele sunt Epistolele sfântului apostol Pavel. Revelaţia este Iisus Hristos cel Înviat, descoperit înaintea sfântului apostol şi evanghelist Ioan în Insula Patmos, iar dogmele sunt cele şapte sfeşnice de aur, simbol al celor şapte Sinoade Ecumenice în mijlocul cărora se descoperă Fiul lui Dumnezeu şi Fiul Omului. Revelaţia este Liturghia cerească din Apocalipsă (Apocalipsă 4), iar dogmele sunt cununile de aur ale celor douăzeci şi patru de bătrâni îmbrăcaţi în veşminte albe, aruncate înaintea

Tronului dumnezeirii, dar şi cele şapte trâmbiţe ale celor şapte îngeri. Revelaţia este lumina dumnezeiască, ca o piatră de iaspis a cetăţii sfinte a Noului Ierusalim, iar dogmele Bisericii sunt cele douăsprezece temelii şi cele douăsprezece porţi, ca douăsprezece mărgăritare ale cetăţii celei sfinte, străjuite şi păzite de cei doisprezece îngeri – profetici, apostolici şi patristici.

Revelaţia este râul vieţii care izvorăşte din Tronul lui Dumnezeu şi al Mielului, iar dogmele sunt roadele pomului vieţii care rodeşte de douăsprezece ori pe an.

Revelaţie şi cunoaştere

Revelaţia dumnezeiască este izvorul cunoaşterii omeneşti. Revelaţia precede şi determină cunoaşterea, iar cunoaşterea este o consecinţă a Revelaţiei. Revelaţia este de la Dumnezeu, iar cunoaşterea este prin harul lui Dumnezeu şi prin credinţa omului, luminată şi întărită de har. Omul este destinatarul Revelaţiei, iar cunoaşterea lui Dumnezeu este scopul Revelaţiei dumnezeieşti naturale şi supranaturale. Revelaţia este universală, adică pentru toţi, din toate timpurile şi din toate locurile, iar cunoaşterea este personală, particulară sau individuală. Revelaţia este precum lumina soarelui, pentru toţi şi pretutindenea, iar cunoaşterea este precum lumina ochilor. Revelaţia depinde de Dumnezeu şi numai de El, iar cunoaşterea depinde de om, de credinţa lui prin care acceptă şi primeşte Revelaţia, de alegerea de sus şi de efortul său ajutat de harul dumnezeiesc, prin sinergism.

Există o cunoaştere prin Revelaţia directă (patriarhii, profeţii şi sfinţii apostoli), dar există şi o cunoaştere prin Revelaţia indirectă (generaţiile de credincioşi de peste veacuri, până astăzi, care n-au fost şi nu sunt martori direcţi la Revelaţia dumnezeiască). Patriarhul Avraam a cunoscut revelaţia jertfei lui Abel și revelaţia curcubeului legământului, prin tradiţia de până la el, iar revelaţia Teofaniei de la stejarul Mamvri a cunoscut-o în mod direct. Patriarhul Avraam n-a cunoscut însă revelaţia de la Betel, de după el, nici cea de pe Muntele Sinai, Carmel, Tabor, Golgota, Muntele Măslinilor sau Cincizecime. La fel şi Iacob, Moise, David sau sfântul Ilie. Moise a cunoscut revelaţia din Sinai şi de pe Sinai în mod direct, dar Moise n-a cunoscut revelaţia Psalmilor, după cum nici David n-a cunoscut în mod direct revelaţia din Sinai, de dinainte de el, şi nici cea de pe Carmel sau din gura peşterii de la Horeb, de după el.

La Pogorârea Duhului Sfânt sau la Rusalii sfinţii apostoli au cunoscut revelaţia doar până la ei, până în acea zi şi-n acel ceas, dar n-au cunoscut revelaţia sfântului Ştefan din sinedriu, de mai apoi, sau revelaţia sfântului apostol Pavel primită pe drumul Damascului; după cum nici sfântul Pavel n-a cunoscut direct revelaţia de pe Tabor (ca şi ceilalţi apostoli, în afară de Petru, Iacob şi Ioan) şi nici cea de pe drumul spre Emaus. Toţi sfinţii apostoli au trecut la Domnul fără să fi cunoscut revelaţia sfântului apostol şi evanghelist Ioan – confratele lor din Galileea, de pe Tabor, de la Cina cea de Taină şi de la Răstignire, Înviere, Înălţare şi Cincizecime – primită de acesta în Insula Patmos,

dar sfântul apostol şi evanghelist Ioan le-a cunoscut pe toate cele de dinaintea lui. De aceea prin el s-a închis uşa Revelaţiei, a Sfintei Scripturi şi a Apocalipsei, totul continuându-se, păstrându-se, propovăduindu-se şi mărturisindu-se prin Sfânta Tradiţie a Bisericii, prin Sfinţii Părinţi luminaţi şi călăuziţi de Duhul Sfânt „spre tot adevărul” (Ioan 16, 13) dogmelor ortodoxe formulate la Sinoadele Ecumenice. Sfântul prooroc Daniel a cunoscut revelaţia sfântului prooroc Ilie, dar proorocul Iona n-a cunoscut în timpul vieţii sale revelaţia sfântului prooroc Daniel, de după el. Sfântul prooroc Daniel nu s-a amestecat în „parohia” lui Iona din Ninive şi nici Iona nu s-a implicat în „parohia” sfântului prooroc Daniel din Babilon!

Deşi nu ne-am învrednicit şi nici nu ne puteam învrednici de Revelaţia directă, precum patriarhii, profeţii, sfinţii apostoli şi evanghelişti, martori ai Mântuitorului Hristos şi scriitori prin inspiraţie ale cuvintelor Lui dumnezeieşti, ale minunilor şi Pildelor Sale neîntrecute, totuşi, noi, creştinii căldicei de astăzi şi lucrători din ceasul al unsprezecelea, am putea avea, cu smerenie, avantajul şi harul primirii prin credinţă – nu prin vedere – a întregii Revelaţii dumnezeieşti, de la Facere la Apocalipsă şi a întregii Tradiţii apostolice, patristice şi dinamice a Bisericii lui Hristos, prin Duhul Sfânt. Patrimoniul teologic, comoara duhovnicească, tezaurul spiritual şi mărgăritarele de mare preţ ale Vechiului şi ale Noului Testament, ale Sfinţilor Părinţi de limbă greacă, latină şi siriacă, ca şi experienţa duhovnicească, filocalică, isihastă şi neoisihastă a tuturor Bisericilor şi popoarelor ortodoxe surori ar trebui să constituie pentru creştinii ortodocşi din vremea noastră un motiv de recunoştinţă, un act de mulţumire, o rugăciune în smerenie, o înflăcărare întru iubire şi o îmbogăţire întru cunoştinţa de Dumnezeu (Luca 12, 21), pentru minte luminată, inimă curată, suflet bun şi mântuire mult aşteptată.

Revelaţie şi istorie

Încercând a merge cu bucurie, atenţie şi smerenie pe drumul spre Emaus al Teologiei istoriei suntem mai întâi întâmpinaţi şi călăuziţi de Revelaţie, care-i vorbeşte istoriei pe cale, aprinzându-i inima prin raţiunile timpului sau raţiunile istoriei (cf. Sf. Maxim Mărturisitorul). Revelaţia ca descoperire dumnezeiască desăvârşită şi istoria ca descoperire omenească, cu toate imperfecţiunile ei pe durata timpului, se întâlnesc în Revelaţia şi istoria biblică a Vechiului şi a Noului Testament. Istoria biblică este, prin definiţie şi excelenţă, Revelaţie. Revelaţia dumnezeiască este picurată, revărsată şi desăvârşită în istoria biblică, iar istoria biblică, la rândul ei, este „enipostaziată”, asumată şi centrată în Revelaţie. De aceea, vorbind despre Revelaţie şi Istorie, putem vorbi şi despre Revelaţie în Istorie. Istoria este cadrul temporal al Revelaţiei supratemporale şi solul în care cade ploaia de har şi de lumină a Revelaţiei. Adeseori istoria este cununa de spini însângerată, iar Revelaţia este cununa de slavă transfigurată, întru aureolă şi nimb. Istoria se desfăşoară sub cerul Revelaţiei şi ar trebui să urmeze linia directoare a Revelaţiei. Istoria se cuvine să fie conformă cu

Revelaţia, pentru că Revelaţia va judeca Istoria. În virtutea libertăţii omului însă istoria nu se desfăşoară întotdeauna conform Revelaţiei. Aşa se explică faptele negative şi umbrele din istorie. Istoria Bisericii însă, care nu se identifică cu istoria lumii, este umbra trecerii luminoase a lui Iisus pe pământ.

Teologia istoriei înseamnă prinderea şi atârnarea candelabrului istoriei de cupola Teologiei în catedrala existenţei. Teologia este cea care aprinde şi luminează înţelesurile profunde ale evenimentelor din candelabrul istoriei. Sensul teologiei istoriei constă în identificarea, contemplarea şi teologhisirea minţii omului luminată de harul Duhului Sfânt asupra gândurilor tainice şi a intenţiilor divine ascunse şi revelate deopotrivă în evenimentele istorice, biblice şi umane, ca raţiuni ale istoriei sau raţiuni ale timpului. Luând, spre exemplu, trecerea minunată a Mării Roşii ca fapt istoric relatat de Moise în Exod, contemplăm despărţirea şi trecerea Mării Roşii şi ca revelaţie sau dezvăluire a puterii celei negrăite a lui Dumnezeu. Revelaţia dumnezeiască se dezvăluie în faptul istoric biblic al trecerii Mării Roşii, iar trecerea Mării Roşii ca fapt istoric este asumată şi „enipostaziată" în Revelaţie.

Revelaţia dumnezeiască este asemenea corabiei lui Noe, iar istoria este precum valurile potopului de fapte, întâmplări şi evenimente peste care pluteşte corabia Revelaţiei. Revelaţia este curcubeul preafrumos al legământului lui Dumnezeu cu Noe după potop, iar istoria este jertfa de parastas adusă de Noe pentru toţi cei înecaţi în ape. Istoria este stejarul Mamvri al lui Avraam, iar Revelaţia este arătarea Preasfintei Treimi la acest stejar. Istoria este piatra de la Betel aşezată de Iacov sub capul său, iar Revelaţia este scara cerului. Istoria Vechiului şi a Noului Testament poate fi preînchipuită de cele două table de piatră ale Legii, cioplite de Moise după sfărâmarea celor dintâi, iar Revelaţia înseamnă poruncile scrise de Degetul lui Dumnezeu pe aceste table de pe Sinai. Istoria este chivotul din lemn de salcâm poleit cu aur, făcut de Moise şi meşterii săi, iar Revelaţia este mana cerească din acest chivot, pogorâtă din cer, prefigurare a Sfintei Euharistii, precum şi poruncile de pe tablele Legii şi toiagul înflorit al lui Aaron din acelaşi sfânt chivot. Istoria este toiagul de migdal al lui Aaron, iar Revelaţia este minunea înfloririi acestui toiag. Istoria este precum trâmbiţele de la Ierihon, iar Revelaţia este precum dărâmarea zidurilor Ierihonului în urma înconjurării de şapte zile în sunetul şi cântarea acestor trâmbiţe. Istoria este harfa lui David, chiar și atunci când Saul îşi aruncă suliţa asupra ei, iar Revelaţia o constituie Psalmii împăratului, proorocului şi psalmistului. Istoria este zidirea Templului lui Solomon din Ierusalim, iar Revelaţia este focul sfânt pogorât din cer la sfârşitul rugăciunii lui Solomon de sfinţire a Templului. Istoria este precum zidirea de către sfântul prooroc Ilie Tesviteanul a altarului de douăsprezece pietre de pe Carmel, iar Revelaţia este precum focul dumnezeiesc pogorât din cer peste jertfa marelui profet, în vremea de rătăcire de la adevărata credinţă a lui Israel. Istoria este Templul din Ierusalim, iar Revelaţia este vedenia serafimilor din acest Templu, de care s-a învrednicit Isaia proorocul. Istoria este exilul babilonian şi atârnarea harfelor în

sălcii, iar Revelaţia este carul heruvimilor de la Chebar. Istoria este câmpul plin cu oase omeneşti – la propriu şi la figurat – din viziunea proorocului Iezechiel, iar Revelaţia este învierea acestora, ca prefigurare a Învierii de Apoi. Istoria este aprinderea cuptorului Babilonului cu flacăra vâlvâitoare de patruzeci şi nouă de coţi (Cânt. celor trei tineri 1, 23-26), iar Revelaţia este pogorârea îngerului lui Dumnezeu cu rouă din cer şi stingerea acestui foc. Istoria este groapa cu lei a vremurilor şi aruncarea „bărbatului doririlor" în ea, iar Revelaţia este închiderea gurilor leilor de către îngerul Domnului şi răpirea proorocului Avacum cu coşul cu merinde din Ierusalim în Babilon, ca să-l hrănească pe proorocul Daniel, cel ce n-a devenit hrană leilor (așa cum va fi sfântul Ignatie Teoforul mai târziu, la Roma). Istoria este precum curgerea râurilor Tigru, Eufrat şi Ulai din cartea proorocului Daniel, iar Revelaţia este descoperirea ,,Celui Vechi de Zile" şezând pe tron (Daniel 7, 9) şi prevestirea celei de-A Doua Veniri a lui Hristos pe norii cerului (Daniel 7, 13) – cu sute de ani mai înainte de „plinirea vremii" (Galateni 4, 4) celei dintâi veniri. Istoria este corabia cu care a fugit proorocul Iona şi chitul care l-a înghiţit în pântece vreme de trei zile şi trei nopţi, iar Revelaţia este cutremurătoarea predică şi propovăduire a proorocului din Ninive. Istoria este turnul de veghe a lui Avacum, iar Revelaţia este vedenia Învierii Domnului din cartea acestui profet.

Trecând înspre hotarele Noului Testament, identificăm istoria în recensământul poruncit de Octavian Augustus, iar Revelaţia o identificăm în Naşterea Domnului. Istoria este cununa păstorilor din colindele românilor, iar Revelaţia este steaua magilor şi cântarea îngerilor de la Betleem. Istoria sfântă este Botezul Domnului în Iordan, de către Ioan, iar Revelaţia este Epifania de la Iordan, cu glasul Tatălui, Botezul Fiului şi arătarea Duhului Sfânt sub chip de porumbel. Istoria este umblarea lui Iisus cu ucenicii Săi prin holdele de grâu ale creaţiei, iar Revelaţia este înmulţirea pâinilor şi a peştilor în pustie şi săturarea celor nouă mii de bărbaţi în afară de femei şi de copii. Istoria este nunta din Cana Galileii, iar Revelaţia este minunea preschimbării apei în vin de la această nuntă. Istoria este fântâna biblică a lui Iacov, iar Revelaţia este adăparea femeii samarinence cu apa cea vie şi descoperirea de către Hristos ca Mesia, înaintea acesteia. Istoria este precum cele cinci pridvoare pline de „orbi, şchiopi, uscaţi" de la Vitezda şi tulburarea şi învolburarea apelor acesteia, iar Revelaţia este vindecarea de către Hristos a tuturor slăbănogilor duhovniceşti ai lumii „de treizeci şi opt de ani". Istoria este urcarea pe Tabor, iar Revelaţia este Schimbarea la Faţă. Istoria este darea pietrii la o parte de pe mormântul lui Lazăr, iar Revelaţia este învierea din morţi a prietenului Domnului după patru zile. Istoria este aşternerea hainelor pe cale, tăierea ramurilor de copaci şi finici şi cântarea „Osana! Osana!", iar Revelaţia este intrarea smerită în Ierusalim pe mânzul asinei. Istoria este judecata nedreaptă a arhiereilor Ana şi Caiafa, dar şi a lui Pilat şi Irod, mai marii vremurilor, iar Revelaţia este răstignirea Iubirii pe Crucea Golgotei şi ascunderea luminii în vremea celor trei ceasuri de întuneric. Istoria este cutremurul de la Răstignire şi Înviere, plânsul femeilor mironosiţe de

sub Cruce şi de la mormânt, iar Revelaţia este Învierea Domnului cea de a treia zi. Istoria creştină este drumul Bisericii spre Emaus, iar Revelaţia este Cina şi arătarea din Emaus. Istoria este suirea pe Muntele Măslinilor, iar Revelaţia este Înălţarea la cer. Istoria este nedepărtarea de Ierusalim, iar Revelaţia este Pogorârea Duhului Sfânt sub chip de limbi de foc. Istoria este mergerea sfinţilor apostoli Petru şi Ioan la rugăciunea de la ceasul al nouălea de la Templu, iar Revelaţia este vindecarea slăbănogului de patruzeci de ani de la Poarta cea Frumoasă a Templului şi convertirea şi botezarea a încă două mii de creştini, după cei trei mii din ziua Cincizecimii.

Revelaţia este vederea de către sfântul arhidiacon Ştefan, a lui Iisus Hristos cel Înviat şezând de-a dreapta Tatălui, iar istoria este grămada de pietre cu care a fost ucis întâiul mucenic. Istoria este drumul Damascului parcurs de Saul din Tars ca să lege pe creştinii din capitala Siriei, iar Revelaţia este arătarea Mântuitorului Hristos întru slavă cerească şi lumină dumnezeiască la poarta Damascului. Istoria este retragerea celui botezat de Anania din Damasc vreme de trei ani în Arabia, iar Revelaţia este răpirea apostolului neamurilor la al treilea cer. Istoria este exilul sfântului apostol şi evanghelist Ioan în Insula Patmos, iar Revelaţia este primirea tablelor descoperirilor dumnezeieşti din cartea scrisă pe Sinaiul şi Taborul Apocalipsei.

Covorul istoriei se întinde începând de la Facere până la picioarele Tronului Judecăţii de Apoi, când Revelaţia va împărţi istoria între oi şi capre (între istoria cea de-a dreapta şi istoria cea de-a stânga Dreptului Judecător) şi o va judeca pe aceasta, osândind-o pe cea de-a stânga în focul iadului, dar transfigurând-o şi îndumnezeind-o pe cea de-a dreapta întru Împărăţia cea pregătită de la întemeierea lumii. Revelaţia seamănă în ţarina istoriei seminţele raţiunilor divine devenite raţiuni ale timpului, iar pentru că „secerişul este mult şi lucrătorii sunt puţini" vom ruga pe Domnul secerişului să ne trimită secera lui Rut de pe urma secerătorilor, dar şi plugurile lui Elisei de pe urma celor douăsprezece perechi de boi din ziua chemării la ucenicie şi a aruncării mantiei Revelaţiei peste plugarul istoriei, chemând în ajutor şi pe secerătorii sfântului prooroc Avacum din ţarina de lângă Ierusalim, rămaşi flămânzi şi postitori, dar rugători şi răbdători în ziua răpirii stăpânului lor cu coşul cu merinde la celălalt prooroc din groapa cu lei din Babilon, zicându-i şi zicându-ne: „Daniele, Daniele, ia mâncarea pe care ţi-a trimis-o ţie Dumnezeu!" – adică teologhisire asupra relaţiei dintre Revelaţie şi istorie, respectiv dintre raţiunile divine şi raţiunile timpului, devenite raţiuni ale istoriei. Mergând împreună, precum Luca şi Cleopa pe drumul spre Emaus, Revelaţia şi Istoria vor sta de-a pururi cu Hristos cel Înviat la Cina cea de Taină eshatologică din Emaus. Prin urmare, Revelaţia şi Istoria se întâlnesc în Hristos.

Dacă Revelaţia este asemenea curcubeului luminos de după ploaie, atunci Istoria este asemenea albiei unui râu plin de meandre şi aluviuni ce se vor limpezi doar în ziua Parusiei Domnului, Învierii din morţi şi a Judecăţii de Apoi... Eshatologia, ca ultim capitol al Revelaţiei, aşteaptă Istoria la Judecată!

Revelaţia ca un drum spre Emaus

„... Le-a tâlcuit lor din toate Scripturile cele despre El” (Luca 24, 27).

Încercând a extinde tainicul drum spre Emaus din seara Învierii – pe care Mântuitorul nostru Iisus Hristos cel Înviat a mers şi i-a însoţit real, dar necunoscut, pe sfinţii Săi ucenici şi apostoli, Luca şi Cleopa, călăuzindu-i prin Scripturi şi aprinzându-le inima (Luca 24, 32) pentru a-i pregăti prin vorbiri şi tâlcuiri pentru marea Arătare şi Revelaţie de la Cina din Emaus – la dimensiunile teologice şi mistice dintre Alfa Facerii şi Omega Apocalipsei, ca pietre de hotar ale Revelaţiei dumnezeieşti supranaturale, nu putem decât să contemplăm cu uimire duhovnicească şi cu bucurie negrăită *cele şaizeci de stadii* ale acestei Revelaţii, începând de la Ierusalimul Edenului până în Emausul Parusiei Domnului. Drumul spre Emaus al Revelaţiei nu coboară niciodată de la Ierusalim spre Ierihon, ci urcă neîncetat cu corabia lui Noe pe Ararat, cu Avraam şi cu Isaac pe Moria, cu Moise pe Sinai, cu sfântul Ilie pe Carmel şi la Horeb, cu Mântuitorul pe Muntele Fericirilor, pe Tabor, Golgota şi Muntele Măslinilor. Drumul spre Emaus al Revelaţiei îşi asumă şi recapitulează în sine drumul lui Avraam din Urul Caldeii în Haran şi Canaan, drumul lui Iacob în Mesopotamia, drumul lui Iosif în Egipt, drumul lui Moise în Madian, drumurile evreilor prin pustiul Sinai, drumul iudeilor spre malurile râurilor Babilonului, drumul lui Iona spre Ninive şi prin Ninive, drumul lui Ezdra şi Neemia la întoarcerea din robie, drumul magilor de la răsărit, drumurile Mântuitorului prin Iudeea, Samaria şi Galileea, paşii Săi printre semănături, drumul Crucii din Vinerea Patimilor şi alergările la mormânt din dimineaţa Învierii, precum şi drumul Damascului sfântului apostol Pavel şi toate drumurile călătoriilor sale misionare, pe uscat şi pe apă, pentru ca toate acestea să poposească şi să se odihnească în revelaţia sfântului apostol şi evanghelist Ioan din Insula Patmos. Drumul spre Emaus al Revelaţiei este străjuit de stejarul Mamvri al lui Avraam şi de dudul lui Zaheu din Ierihon, de finicii de la Elim şi de măslinii din grădina Ghetsimani, de stejarul de la Ofra al lui Ghedeon şi de copacii dumbrăvilor lui David de pe vârful cărora s-a auzit foşnetul paşilor Domnului. Drumul spre Emaus al Revelaţiei este însemnat şi hotărnicit de piatra scării cerului de la Betel, de piatra lui Samuel de la Eben-Ezer, de piatra dată la o parte de pe mormântul lui Lazăr şi de piatra de la mormântul Mântuitorului. Drumul spre Emaus al Revelaţiei este adumbrit de norul de pe Sinai, Tabor şi Muntele Măslinilor, dar şi luminat de curcubeul legământului, de rugul aprins şi de stâlpul cel de foc şi transfigurat de limbile de foc ale Rusaliilor. Drumul spre Emaus al Revelaţiei este străbătut de carul heruvimilor de la Chebar, de carul de foc al sfântului Ilie de dincolo de Iordan şi de carul famenului reginei Candachia a Etiopiei din Faptele Apostolilor. Drumul spre Emaus al Revelaţiei trece printre semănăturile creaţiei şi tainele inspiraţiei biblice. Drumul spre Emaus al Revelaţiei este scăldat de lumina „Soarelui dreptăţii” şi arătat de Steaua Naşterii Domnului, dar şi de porumbelul Duhului Sfânt de la Iordan. Drumul spre Emaus al Revelaţiei este scăldat, de asemenea, de apa râului vieţii „limpede cum e

cristalul”, care izvorăşte din tronul lui Dumnezeu şi al Mielului (Apocalipsă 22, 1), dar și adăpat din apa care izvorăşte din stânca de la Rafidim şi din apa cea vie a cuvântului şi harului lui Dumnezeu de la fântâna lui Iacob, devenită a samarinencii. Drumul spre Emaus al Revelaţiei este stropit de lacrimile pocăinţei lui David, ale ninivitenilor, ale femeii păcătoase şi ale lui Petru de după lepădare. Drumul spre Emaus al Revelaţiei trece prin Cortul Sfânt şi prin Templul Sfânt; prin cuptorul aprins şi prin groapa cu lei din Babilon; prin coliba proorocului Iona de la răsărit de Ninive şi prin cele trei colibe de pe Tabor; pe lângă grămada de gunoi a lui Iov şi pe lângă cel căzut între tâlhari; prin Nazaret, Betleem şi Betania; prin Areopagul din Atena; prin Insula Malta şi Insula Patmos. Drumul spre Emaus al Revelaţiei este cântat de harfele atârnate în sălcii (Psalm 136, 2) şi apărat de cei doi heruvimi cu sabie de foc vâlvâitoare (Facere 3, 24). Toţi cei ce merg pe acest drum sunt ocrotiţi de îngerii cu care de foc, descoperiţi ucenicului sfântului Elisei în cetatea Dotan (IV Regi 6, 17).

Pe drumul spre Emaus al Revelaţiei se întrupează, se botează, propovăduieşte şi săvârşeşte minuni Fiul lui Dumnezeu şi Mântuitorul lumii, Domnul nostru Iisus Hristos. Drumul spre Emaus al Revelaţiei este precum drumul Intrării în Ierusalim a Mântuitorului în Duminica Floriilor. Pe acest drum spre Emaus al Revelaţiei şi-au aşternut hainele pe cale şi protopărinţii, strămoşii, patriarhii, drepţii, regii, proorocii, sfinţii apostoli şi sfinţii evanghelişti. Pe acest drum spre Emaus al Revelaţiei este aşternută haina lui Iosif cea stropită cu sânge de către fraţii săi, mantia sfântului Ilie lăsată lui Elisei, cămaşa cea necusută de mână a Mântuitorului şi felonul sfântului apostol Pavel, lăsat în Troada la Carp (II Timotei 4, 13). Pe acest drum spre Emaus al Revelaţiei îi vedem mergând pe vameşul smerit după ieşirea din Templu și pe fecioarele înţelepte cu candelele aprinse, dar vedem şi mulţimea cea fără de număr a celor mântuiţi, îmbrăcaţi în veşminte albe şi cu ramuri de finic în mâini (Apocalipsă 7, 9).

Pe drumul spre Emaus al Revelaţiei, Moise îşi scrie cărţile, Iosua opreşte soarele şi luna pe cer, David îşi cântă Psalmii, Solomon îşi alcătuieşte Pildele, iar serafimii din vedenia sfântului prooroc Isaia îşi cântă Trisaghionul biblic. Pe drumul spre Emaus al Revelaţiei, proorocul Daniel contemplă pe „Cel Vechi de Zile” şezând pe tron (Daniel 7, 9); Iona se roagă din pântecele chitului, iar proorocul Avacum se suie în turnul cel de veghe al contemplaţiei şi teologhisirii (Avacum 2, 1). Pe drumul spre Emaus al Revelaţiei Petru, Iacob şi Ioan contemplă lumina cea necreată a Schimbării la Faţă de pe Muntele Taborului; sfântul apostol Toma rosteşte cuvintele: „Domnul meu şi Dumnezeul meu!” (Ioan 20, 28); sfântul arhidiacon Ştefan contemplă pe Hristos cel Înviat şezând de-a dreapta Tatălui (Fapte 7, 55-56), iar sfântul apostol Pavel se întâlneşte cu Mântuitorul Hristos pe drumul Damascului, fiind răpit apoi la al treilea cer (Fapte 9, 3-6; II Corinteni 12, 2). Pe drumul spre Emaus al Revelaţiei ne întâmpină îngerii patriarhului Iacob la Mahanaim, ne călăuzeşte stâlpul de foc din pustie, ne trezeşte îngerul de la Beer-Şeba cu ulciorul cu apă al sfântului Ilie, iar David ne

iese în cale cu pâinile punerii înainte de la Cortul Sfânt, înmulţite de Mântuitorul şi împărţite de două ori mulţimilor în pustie.

Drumul spre Emaus al Revelaţiei pare însă a fi exprimat şi concentrat cel mai bine în umblarea lui Enoh cu Dumnezeu, vreme de două sute de ani, mai înainte de a fi răpit la cer, la vârsta de trei sute şaizeci şi cinci de ani (Facere 5, 21-23). Drumul spre Emaus al lui Enoh, străbunicul lui Noe, a durat două sute de ani şi necunoscute pentru totdeauna ne vor rămâne cele şaizeci de stadii duhovniceşti, tainice şi mistice ale acestui drum, unic în istoria Revelaţiei biblice, pildă pentru viaţa creştină. De aceea, drumul spre Emaus al Revelaţiei se exprimă în viaţa şi istoria Bisericii şi se strămută, se împlineşte şi se actualizează în viaţa fiecărui creştin în parte, prin credinţă şi rugăciune, Spovedanie şi Împărtăşanie, frecventarea Bisericii şi participarea la Sfânta Liturghie, prin iubire şi smerenie, prin citirea Sfintelor Scripturi şi a Sfinţilor Părinţi şi prin fapte bune şi milostenie. De aceea, rugăciunea unică a ucenicilor de la Emaus: „Doamne, rămâi cu noi, căci este spre seară şi ziua aproape a trecut!” (Luca 24, 29) ar fi putut fi rostită mai întâi de către dreptul Abel în timpul jertfei sale bineprimite; de către toţi patriarhii la un loc şi de către fiecare în parte, prin Iacob, în noaptea luptei sale cu îngerul; de către Moise la Marea Roşie şi adeseori în pustiu; de către David în prigoniri şi războaie; de către cei trei tineri înainte de a fi aruncaţi în cuptor, de proorocul Daniel pe marginea gropii leilor şi de proorocul Iona mai înainte de a fi aruncat în mare; de către sfântul Ioan Botezătorul mai înainte de tăierea capului, de către cei trei sfinţi apostoli pe Tabor şi de către sfântul apostol şi evanghelist Ioan, cu capul plecat pe pieptul Mântuitorului Iisus Hristos la Cina cea de Taină; de către Maica Domnului şi sfintele femei mironosiţe plângând sub Crucea Golgotei şi de către sfântul arhidiacon Ştefan mai înainte de uciderea cu pietre; de către sfântul apostol Iacob mai înainte de a fi ucis cu sabia; de către sfântul apostol Pavel şi Sila mai înainte de a fi aruncaţi în temniţa din Filipi; de către sfinţii apostoli Petru şi Pavel mai înainte de martiriul prin răstignirea cu capul în jos şi tăierea capului, dar mai ales de către sfinţii ucenici ai Mântuitorului la despărţirea de El pe Muntele Măslinilor, în Joia Înălţării Sale la cer, intrând să rămână cu ei prin limbile de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii, dar şi cu noi – „în toate zilele, până la sfârşitul veacului. Amin” (Matei 28, 20). „Doamne, rămâi cu noi...” nu vor mai trebui să zică doar oile cele de-a dreapta dreptului Judecător!

Drumul spre Emaus al Revelaţiei dumnezeieşti, început deodată cu facerea lumii şi a omului, se încununează prin revelaţia Apocalipsei din Insula Patmos şi se răsfrânge în istoria Bisericii şi a lumii până la sfârşitul veacurilor, când acest drum spre Emaus al Revelaţiei va fi răpit în cele din urmă în norul Parusiei Domnului, precum sfântul prooroc Ilie în carul cel de foc al Duhului Sfânt, ca şi toţi cei ce vor fi mers neabătut şi vor merge statornic pe această cale a mântuirii (I Tesaloniceni 4, 17)!

Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti

Încercând a surprinde prin teologhisire esenţa şi nuanţele nesfârşite ale Revelaţiei dumnezeieşti din Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie am putea contempla şi înţelege Revelaţia ca pe o Duminică, de la Facere la Apocalipsă, sau ca pe o Săptămână plină numai de Duminici.

Toate pragurile şi treptele Revelaţiei dumnezeieşti, plină de evenimente sfinte şi de personalităţi pe măsură, din Vechiul şi Noul Testament, sunt fie ca o Duminică nesfârşită, de la Utrenia Facerii şi Liturghia Întrupării până la Vecernia Apocalipsei şi Miezonoptica Parusiei Domnului, fie un şir nesfârşit de Duminici unite într-un lanţ de aur şi legate între ele de Ceasurile liturgice ale aceleiaşi Revelaţii dumnezeieşti. Prin urmare, putem contempla şi teologhisi despre Duminica Creaţiei lumii văzute şi nevăzute în şase zile şi despre Duminica facerii omului în ziua a şasea; despre Duminica răpirii lui Enoh la cer, în cel de-al 365-lea an al vieţii sale, după ce umblase cu Dumnezeu neîntrerupt două sute de ani (Facere 5, 21-24); despre Duminica curcubeului legământului lui Dumnezeu cu Noe, de la sfârşitul potopului cu apă; despre Duminica Teofaniei Preasfintei Treimi de la stejarul Mamvri şi Duminica revelaţiei scării cerului de la Betel; despre Duminica întâlnirii şi convorbirii lui Moise cu Dumnezeu în lumina rugului aprins din pustie şi Duminica despărţirii şi a trecerii Mării Roşii, după robia egipteană patruseculară; despre Duminica primirii tablelor Legii cu cele zece porunci, pe Sinai şi Duminica despărţirii şi a trecerii Iordanului în Canaan; despre Duminica dărâmării zidurilor Ierihonului în glasul trâmbiţelor preoţilor şi Duminica opririi minunate a soarelui şi a lunii pe cer de către Iosua. Lanţul de aur al Duminicilor Revelaţiei se continuă cu Duminica chemării tânărului Samuel în Miezonoptica din Cortul Sfânt şi cu Duminica ungerii lui David ca rege al lui Israel şi profet al Psalmilor; cu Duminica sfinţirii Templului lui Solomon din Ierusalim, ca să ne ridicăm cu mintea şi cu privirea contemplativă înspre Duminica jertfei sfântului Ilie de pe Carmel, a revelaţiei de la Horeb şi, mai ales, a înălţării proorocului de foc la cer, în car de foc tras de cai din acelaşi foc al Duhului Sfânt (IV Regi 2, 8-14). Contemplăm apoi, prin ferestrele teologhisirii, Duminica vedeniei serafimilor cu câte şase aripi din Templu, în cântarea Trisaghionului, care l-a cutremurat pe proorocul Isaia: „Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot, plin este tot pământul de mărirea Lui” (Isaia 6, 1-7); Duminica descoperirii carului heruvimilor de la râul Chebar şi a vedeniei câmpului plin cu oase omeneşti, ca prefigurare şi icoană a Învierii de Apoi (Iezechiel 1 şi 37, 1-14), pentru ca să fim aruncaţi apoi în Duminica celor trei tineri aruncaţi, la rândul lor, în cuptorul Babilonului, în plânsetul harfelor atârnate în sălcii (Psalm 136, 2). Trecând prin vinerea patimilor proorocului Daniel aruncat în groapa cu lei ne minunăm de Duminica Revelaţiei „Celui Vechi de Zile” (Daniel 7, 9), ca esenţă şi cheie de aur a Vechiului Testament, ne uimim de Duminica propovăduirii lui Iona din Ninive şi ne bucurăm de Duminica vizionară a proorocului Avacum din turnul său de veghe (Avacum 2, 1-2).

Strămutându-ne în hotarele Noului Testament suntem înmiresmaţi de crinul arhanghelului Gavriil din Duminica Bunei Vestiri, cădem cu faţa la pământ şi ne închinăm cu magii şi cu păstorii în Duminica Naşterii Domnului din Betleem, pentru ca să ne întindem mâinile, prin dreptul Simeon, înspre Duminica Întâmpinării Domnului în Templul din Ierusalim. Suntem uimiţi de smerenia Stăpânului în Duminica Botezului Său în Iordan şi cădem din nou cu faţa la pământ cu Petru, Iacov şi Ioan în Duminica Schimbării la Faţă a Domnului pe Muntele Tabor. Îl însoţim pe Iisus în Duminicile pildelor şi minunilor Sale, printre semănături şi în pustie, pe Marea Galileii şi pe ţărmurile acesteia, în Cana Galileii, Capernaum şi Nain, prin Ierihon şi prin Betania, în ,,Duminica Sâmbetei învierii lui Lazăr", pentru ca să ne bucurăm din nou de Intrarea Împăratului în Duminica Floriilor şi să stăm cu El la Cină în ,,Duminica serii de Joia Patimilor", dar şi lângă Crucea Lui, plângând în ,,Duminica Vinerii Patimilor".

Ajungem în pelerinajul nostru să alergăm la mormânt în Duminica Învierii Domnului, mergând seara împreună cu El şi cu Luca şi Cleopa spre Emaus, pentru ca apoi, fiind martori la toate Arătările Lui de după Înviere, să-L vedem pentru ultima dată pe Muntele Măslinilor în ,,Duminica din Joia Înălţării Sale la cer", la patruzeci de zile după Înviere. Nu ne depărtăm de Ierusalim, pentru că dorim să fim îmbrăcaţi cu putere de sus (Fapte 1, 4-8) în Duminica Rusaliilor, pentru ca limbile de foc ale Duhului Sfânt să ne strămute în Duminica revelaţiei sfântului arhidiacon Ştefan din sinedriu şi în ziua muceniciei lui, prăbuşindu-ne apoi împreună cu Saul din Tars în Duminica revelaţiei de la poarta Damascului, copleşiţi de dumnezeiasca arătare şi fiind împreună cu el părtaşi în Duminica răpirii lui la al treilea cer (II Corinteni 12, 1-5). În sfârşit, îl vom însoţi pe sfântul evanghelist Ioan în exilul său din Insula Patmos, pentru a ne cumineca din Duminica Revelaţiei Apocalipsei şi a gusta din „pomul vieţii care este în raiul lui Dumnezeu", dar şi din „mana cea ascunsă" (Apocalipsă 2, 7 şi 17).

Prin Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti descoperim Duminica fără de hotar şi fără de sfârşit a Împărăţiei lui Dumnezeu din veşnicie, când, Dumnezeu, Care este Lumină şi Iubire (I Ioan 1, 5; 4, 8), va fi „totul în toate" (I Corinteni 15, 28). Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti se regăsesc toate în Duminica sau ziua I-a a Creaţiei sau a Facerii: „Şi a zis Dumnezeu: Să fie lumină! Şi a fost lumină... Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua întâi" (Facere 1, 3 şi 5). Fiecare Duminică a Revelaţiei dumnezeieşti este străbătută şi străluminată de cele dintâi cuvinte ale lui Dumnezeu Creatorul şi Revelatorul: „Să fie lumină! Şi a fost lumină." De asemenea, în fiecare din Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti se petrece un cutremur de timp, o „izbucnire de lumină ca la răsărit de soare" (Avacum 3, 4). În fiecare din Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti îngerul Domnului se pogoară din cer şi dă piatra la o parte de deasupra textului Sfintei Scripturi, ca să ne descopere noi înţelesuri teologice, şezând apoi deasupra ei şi având „înfăţişarea lui ca fulgerul şi îmbrăcămintea albă ca zăpada" (Matei 28, 2-3). În fiecare din Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti, Iisus Hristos cel Înviat, Dumnezeu adevărat

şi Om adevărat, ne întâmpină şi ne zice precum mironosiţelor: „Bucuraţi-vă!" (Matei 28, 9)! În fiecare din Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti, Hristos trece prin uşile încuiate şi ne zice precum sfinţilor apostoli: „Pace vouă!" şi „Luaţi Duh Sfânt!..." (Ioan 20, 21-22 şi 26). În fiecare din Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti, Hristos cel Înviat merge necunoscut cu noi pe calea celor şaizeci de stadii teologice, de la Ierusalim spre Emaus, aprinzându-ne inima prin cuvântul Său şi descoperindu-ni-Se la Cina euharistică şi eshatologică din Emaus, pentru ca mai apoi să ne ofere şi nouă fagurele de miere al teologhisirii şi cunoaşterii duhovniceşti (cf. Luca 24, 42). În fiecare din Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti, Hristos ne arată mâinile şi coasta Sa (Ioan 20, 27). În fiecare din Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti, Hristos cel Înviat ne întreabă precum pe Simon, fiul lui Iona, dacă-L iubim „mai mult decât aceştia", încredinţându-ne spre păstorire şi călăuzire mieluşeii Săi şi, de două ori, oile Sale (Ioan 21, 15-17), ca Unul ce este „Uşa oilor" (Ioan 10, 7 şi 9).

În fiecare din Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti din Sfânta şi dumnezeiasca Scriptură a Noului şi a Vechiului Testament se cuvine să descoperim limba de foc a Duhului Sfânt de la Rusalii, ca rug aprins al evenimentului respectiv, iar rugul aprins din Sinai, ca nimb al aceluiaşi eveniment al Revelaţiei. Limba de foc este în curcubeul legământului şi în ramura de măslin; limba de foc este în filoxenia de la Mamvri şi în scara cerului de la Betel, în tablele Legii de pe Sinai şi în cântarea serafimilor din Templu, în focul pogorât de către sfântul Ilie pe Carmel şi în predica proorocului Iona din Ninive, în cuptorul Babilonului celor trei tineri şi în revelaţia „Celui Vechi de Zile", de care s-a învrednicit proorocul Daniel.

Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti ni-L dezvăluie pe Hristos şezând de-a dreapta Tatălui (Fapte 7, 55-56) şi, nu în ultimul rând, în toate Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti cădem cu faţa la pământ înaintea Celui ce era, Cel ce este şi Cel ce vine, Alfa şi Omega, începutul şi sfârşitul (Apocalipsă 1, 8; 4, 8; 21, 6; 22, 13). În fiecare din Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti Îl contemplăm tainic şi mistic pe Hristos în mijlocul celor şapte sfeşnice de aur (Apocalipsă 1, 10-20), prefigurate de candelabrul cu cele şapte braţe de aur şi şapte candele din vedenia sfântului prooroc Zaharia (4, 1-3). În fiecare Duminică a Revelaţiei dumnezeieşti citim epistolele trimise îngerilor-episcopi ai celor şapte Biserici apostolice din Asia (Apocalipsă 2, 3), iar Cel ce stă la uşă şi bate (Apocalipsă 3, 20) ne deschide o uşă în cer, pentru a contempla şi a participa la închinarea înaintea Celui ce şade pe tron, a celor patru făpturi vii şi a celor douăzeci şi patru de bătrâni îmbrăcaţi în alb din cadrul Liturghiei cosmice sau cereşti, în cântarea doxologică: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu, Atotţiitorul, Cel ce era şi Cel ce este şi Cel ce vine" (Apocalipsă 4, 1-8). În Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti, Hristos ne deschide cartea Teologiei cu cele şapte peceţi: profetice, evanghelice, apostolice, patristice, dogmatice, liturgice şi mistice (Apocalipsă 5, 1), în glasurile cereşti ale celor şapte trâmbiţe şi întru revărsarea celor şapte potire dumnezeieşti (Apocalipsă 8, 2 şi 6; 16, 1).

Toate Duminicile Revelaţiei dumnezeieşti, de la Facere la Apocalipsă, trecând prin patriarhi, regi, drepţi, profeţi, evanghelişti şi sfinţi apostoli culminează cu contemplaţia pogorârii Noului Ierusalim, cetatea sfântă, de la Dumnezeu din cer, „mireasa Mielului" lui Dumnezeu (Apocalipsă 21, 9-27) – care deschide cerurile Parusiei Domnului – şi cu gustarea din pomul vieţii veşnice şi din Agheasma Mare „limpede cum e cristalul" a râului vieţii, care izvorăşte din tronul lui Dumnezeu şi al Mielului (Apocalipsă 22, 1-2).

Şi a fost seară în cartea Facerii şi a fost dimineaţă în cartea Apocalipsei: ziua I-a a săptămânii, Duminica Revelaţiei dumnezeieşti!

Nume şi numiri esenţiale ale Mântuitorului

„Că Nazarinean se va chema" (Matei 2, 23). Nume şi numiri esenţiale ale Mântuitorului: Fiul Celui Preaînalt şi Fiul lui Dumnezeu (Luca 1, 32; Ioan 1, 50); Cuvântul lui Dumnezeu (Ioan 1, 1; Apocalipsă 19, 13); Emanuel (Isaia 7, 14; Matei 1, 23); Mesia-Hristos (Luca 2, 11; Ioan 4, 25); Iisus (Matei 1, 21; Luca 2, 21); Împăratul iudeilor (Matei 2, 2) şi Împăratul lui Israel (Ioan 1, 50); Nazarinean (Matei 2, 23); Mielul lui Dumnezeu (Ioan 1, 29 şi 36; Apocalipsă 5, 6); Apa cea vie sau Apa vieţii (Ioan 4, 10); Prooroc (Ioan 4, 19; Luca 7, 16; 24, 19); „Apostolul şi Arhiereul mărturisirii noastre" (Evrei 3, 1); Arhiereul cel veşnic (Evrei 9, 11); „Martorul cel credincios şi adevărat" (Apocalipsă 3, 14); Pâinea vieţii (Ioan 6, 35 şi 48); Lumina lumii (Ioan 8, 12; 9, 5); Uşa oilor (Ioan 10, 7 şi 9); Păstorul cel Bun (Ioan 10, 11 şi 14); şi Mai-Marele păstorilor (I Petru 5, 4); Învierea şi Viaţa (Ioan 11, 25); Calea, Adevărul şi Viaţa (Ioan 14, 6); Viţa cea adevărată (Ioan 15, 1); Mirele Cel ce va să vină la miezul nopţii (Matei 25, 6); Judecătorul (Daniel 7, 10; Iacob 5, 9); Episcopul sufletelor noastre (I Petru 2, 25); Cheia lui David (Apocalipsă 3, 7); Luceafărul de dimineaţă (II Petru 1, 19; Apocalipsă 22, 16); Soarele dreptăţii (Maleahi 3, 20); Împăratul împăraţilor şi Domnul domnilor (Apocalipsă 19, 16); Alfa şi Omega, Începutul şi Sfârşitul (Apocalipsă 1, 8; 2, 8; 21, 6 şi 22, 13).

Hristos – Pâinea din visul madianitului (Judec. 7, 12-15)

„Iar madianiţii şi amaleciţii şi toţi locuitorii Răsăritului se aşezaseră în vale atât de mulţi, ca lăcustele; cămilele nu mai aveau număr şi erau multe, ca nisipul de pe malurile mării. Ghedeon veni. Şi iată unul povestea altuia un vis şi zicea: «Am visat parcă o pâine rotundă de orz, ce se rostogolea prin tabăra madianită şi, ajungând la un cort, a izbit în el aşa de tare, încât el a căzut, s-a răsturnat şi s-a desfăcut». Celălalt i-a răspuns: «Aceasta nu este alta decât sabia lui Ghedeon, fiul lui Ioaş israelitul; Dumnezeu a dat în mâna lui pe madianiţi şi toată tabăra». Auzind povestea visului şi tălmăcirea lui, Ghedeon s-a închinat Domnului şi s-a întors în tabăra israelită, zicând: «Sculaţi! Domnul a dat tabăra madianiţilor în mâinile noastre!»" (Judec. 7, 12-15).

Nu ştim dacă unul sau cei doi madianiţi vor fi supravieţuit „Sabiei Domnului şi a lui Ghedeon" (Judec. 7, 18-20), dar a supravieţuit în istoria biblică visul unuia şi tâlcuirea celuilalt despre Pâinea cea rotundă de orz care, rostogolindu-se prin tabăra madianită, doboară cortul la pământ – tot aşa după

cum piatra desprinsă, fără ajutorul vreunei mâini, avea să lovească chipul din visul lui Nabucodonosor peste picioarele de fier şi de lut, sfărâmându-le. „Iar piatra care a lovit chipul a crescut munte mare şi a umplut tot pământul” (Daniel 2, 34-35), preînchipuind pe Hristos – Piatra cea din capul unghiului (I Petru 2, 6-7). Pâinea cea rotundă de orz din visul madianitului preînchipuieşte negreşit pe Acelaşi Hristos, Pâinea vieţii care S-a pogorât din cer (Ioan 6, 35. 41 şi 48). Prin Întruparea Cuvântului şi venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu, Hristos – Pâinea cea rotundă de orz din vis Se rostogoleşte prin istorie în tabăra madianită a lumii, lovind şi dărâmând cort după cort, idol după idol, capişte după capişte, prin „Sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu” (Efeseni 6, 17). Pâinea de orz din visul madianitului preînchipuieşte pe Hristos, după cum cele douăzeci de pâini de orz înmulţite de proorocul Elisei (IV Regi 42, 44) preînchipuiesc cele cinci pâini şi doi peşti cu care Mântuitorul a săturat mulţimile în pustie (Matei 14, 17). Pâinea de orz din visul madianitului vesteşte totodată, precum oarecând mana în pustie, foametea nu de pâine, şi setea nu de apă, ci de auzirea cuvintelor Domnului, de care avea să vorbească peste veacuri proorocul Amos (8, 11). Pâinea rotundă de orz se multiplică şi se împarte la nesfârşit în cele cinci pâini de orz despre care sfântul apostol Andrei îi spune Mântuitorului că le-ar avea un copilaş din mulţime (Ioan 6, 8-10). Pâinea rotundă de orz din visul madianitului este mana cerească sau „Pâinea cea adevărată, căci Pâinea lui Dumnezeu este cea Care Se coboară din cer şi Care dă viaţă lumii” (Ioan 6, 32-33).

Pâinea din visul madianitului umple şi copleşeşte vremea celor şapte spice goale din viaţa noastră şi a lumii (cf. Facere 41, 5-8).

Hristos – Izvorul fântânilor

„La început era Izvorul şi Izvorul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Izvorul” (cf. Ioan 1, 1). Aşa ar putea gândi toate apele mărilor şi oceanelor lumii, aşa ar putea cugeta toate apele râurilor şi fluviilor pământului, aşa ar putea şopti toate apele fântânilor din adâncuri şi tot aşa ar putea striga, cu glas de tunet şi cu lumină de fulger, apele tuturor ploilor revărsate din nori pe obrazul pământului.

„Hristos este Izvorul fântânilor”, gândesc patriarhii Vechiului Testament şi cugetă profeţii biblici; propovăduiesc apostolii Mântuitorului şi scriu inspiraţi evangheliştii Noului Testament; tâlcuiesc Sfinţii Părinţi ai Bisericii şi şoptesc toate cărţile Sfintei Scripturi, cele dintâi fântâni cărora Hristos le este Izvor.

Fântânile cărora Hristos le este Izvor, precum fântânii lui Iacob unde Mântuitorul S-a întâlnit cu femeia samarineancă (cf. Ioan 4, 6-7), ar putea fi: toate cărţile Sfintei şi dumnezeieştii Scripturi, mai ales cele patru Sfinte Evanghelii şi toate Epistolele din Noul Testament; cele şapte Biserici creştine din Asia (Apocalipsă 2-3); Duminicile şi sărbătorile Anului bisericesc, respectiv: Praznicele Împărăteşti, Sărbătorile Maicii Domnului şi Praznicele tuturor sfinţilor; scrierile Sfinţilor Părinţi, Patericul egiptean şi Filocaliile.

Hristos este Izvorul fântânilor fiecărui capitol, verset şi cuvânt din Biblie. Hristos este Izvorul Psalmilor, Hristos este Izvorul Evangheliilor, Hristos este

Izvorul Faptelor Apostolilor, Hristos este Izvorul Epistolelor sfântului Pavel, Hristos este Izvorul Epistolelor soborniceşti, Hristos este Izvorul Apocalipsei. Hristos este Izvorul Sfintei Liturghii, al Sfintelor Taine, slujbe, ierurgii, cântări bisericeşti şi texte liturgice. Hristos este Izvorul Liturghierului, Hristos este Izvorul Molitfelnicului, Izvorul Ceaslovului şi Acatistierului, Hristos este Izvorul Predicilor şi al Pricesnelor, Hristos este Izvorul Penticostarului, al Octoihului şi al Triodului. Hristos este Izvorul tuturor cugetărilor, gândurilor, cuvintelor, sentinţelor şi scrierilor duhovniceşti şi de suflet ziditoare. Hristos este Izvorul Teologiei şi al scrierilor teologice. Hristos este Izvorul Revelaţiei, al inspiraţiei biblice şi al teologhisirii patristice, postpatristice şi neopatristice, prin Duhul Sfânt. Hristos este Izvorul fântânii sfântului apostol şi evanghelist Ioan; Hristos este Izvorul fântânii sfântului apostol Pavel.

Hristos este Izvorul fântânii sfinţilor Trei Ierarhi şi a tuturor sfinţilor. Hristos este Izvorul Bunei Vestiri, Izvorul Sfintelor Paşti, Izvorul Înălţării la cer şi al Rusaliilor, Izvorul Schimbării la Faţă şi al Parusiei. Prin urmare, „Dacă însetează cineva, să vină la Mine şi să bea” (Ioan 7, 37).

Dogma Şederii de-a dreapta Tatălui

Arheologul sapă în pământul locuit cândva. Teologul sapă în cerul Revelaţiei. Arheologul descoperă ruinele Babilonului. Teologul descoperă zidurile cereşti şi slava dumnezeiască a Noului Ierusalim. Arheologul descoperă obiecte vechi, cioburi şi fragmente vechi de obiecte, opere de artă, sculpturi, mozaicuri şi inscripţii prin care se descifrează istoria. Teologul descoperă, prin credinţă, contemplaţie şi teologhisire, Tronul dumnezeirii şi pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos şezând de-a dreapta Tatălui, conform extraordinarei revelaţii din sinedriu de care s-a învrednicit sfântul arhidiacon Ştefan (Fapte 7, 55-56).

În virtutea dogmei Şederii de-a dreapta Tatălui, concretizată, definitivată şi mărturisită în Crezul de la Niceea, toate gândurile, vorbele şi faptele noastre sunt receptate neîncetat de Cel ce șade de-a dreapta „Celui Vechi de Zile” (Daniel 7, 9), fiind cântărite neîncetat, răsplătite adeseori sau pedepsite uneori. Răsăriturile şi asfinţiturile, zilele şi nopţile, anotimpurile şi vremurile, anii şi veacurile, cu gunoaiele întâmplărilor şi puhoaiele evenimentelor izvorăsc, curg şi se revarsă, limpezi sau tulburi, pe dinaintea tronului slavei Celui ce șade de-a dreapta Tatălui, până în albia râului Judecăţii. Rugăciunile şi Liturghiile, suspinurile şi închinăciunile, slujbele şi ierurgiile, rodul grâului din Pilda Semănătorului şi dragostea fecioarelor înţelepte cu candelele aprinse sunt primite precum jertfa lui Abel de către Cel ce S-a jertfit pe cruce, a înviat a treia zi, S-a înălţat la ceruri, iar acum șade de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl. Păcatele din Pilda neghinei şi fărădelegile oamenilor, împotrivirile faţă de Dumnezeu, necredinţa multora, rătăcirea unora de la adevăr şi nepăsarea fecioarelor neînţelepte cu candelele stinse sunt privite, de Cel ce șade de-a dreapta „Celui Vechi de Zile”, precum fumul jertfei lui Cain, spre osândă prin Judecata de Apoi.

Îngăduindu-ne o comparaţie cu o apoftegmă din Patericul egiptean: „Se spunea despre Maica Sara că deasupra râului a petrecut, locuind şaizeci de ani şi nu s-a aplecat să-l vadă” (Maica Sara 3) – datorită puternicului spirit ascetic al cuvioasei încercăm să aplicăm imaginea acestei apoftegme la icoana şi dogma Şederii Mântuitorului Hristos de-a dreapta Tatălui. Astfel am putea spune că, de acolo de sus, de pe Tronul şi muntele negrăitei slave dumnezeieşti, Domnul nu poate să nu vadă neîncetat şuvoiul râului vieţii, al istoriei, al vremurilor şi al timpului care curge clipă de clipă, ceas de ceas şi zi de zi prin albia hotărnicită de Dumnezeu Tatăl prin Dumnezeu Fiul, în Dumnezeu Duhul Sfânt.

Dogma Şederii de-a dreapta Tatălui, fiind cheia de boltă a Revelaţiei Noului Testament şi cheia de aur a Teologiei ortodoxe, are nesfârşite consecinţe şi nebănuite implicaţii teologice, dogmatice, morale, spirituale, liturgice, ascetice, mistice, practice şi eshatologice. Dogma Şederii de-a dreapta Tatălui este precum soarele oprit de Iosua pe cer deasupra Ghibeonului în lupta cu amoreii (Iosua 10, 12-14). Este Soarele la zenit sau Pantocratorul lumii şi al Bisericii. „Oare nu de aceea se scrie în Cartea Dreptului: «Soarele a stat în mijlocul cerului şi nu s-a grăbit către asfinţit aproape toată ziua»?” (Iosua 10, 13). Dogma Şederii de-a dreapta Tatălui stă precum soarele în mijlocul cerului şi nu se va grăbi către asfinţit decât în ziua celei de-A Doua Veniri a lui Hristos, la Parusie. Dogma Şederii de-a dreapta Tatălui este precum curcubeul legământului lui Noe pus în nori şi precum zborul îngerului din Apocalipsă cu Evanghelia veşnică – a dogmei Şederii de-a dreapta Tatălui – ca să o binevestească „celor ce locuiesc pe pământ şi la tot neamul şi seminţia şi limba şi poporul” (Apocalipsă 14, 6).

Punte între Înviere şi Cincizecime, dar şi cumpănă între Înălţare şi Parusie, dogma Şederii de-a dreapta Tatălui proiectează şi trimite asupra noastră negrăită lumină dumnezeiască, precum soarele oprit pe cer de către Iosua (prefigurare a lui Hristos) deasupra Văii Ghibeonului, care trimitea raze luminoase asupra lunii, oprite de acelaşi Iosua, deasupra Văii Aialonului (Iosua 10, 12-14). Dogma Şederii de-a dreapta Tatălui este precum soarele oprit deasupra Văii Ghibeonului, iar Teologia şi teologhisirea ortodoxă sunt precum luna oprită deasupra Văii Aialonului. Deasupra Văii Ghibeonului lumii şi existenţei contemplăm oprirea pe cer a soarelui dogmei Şederii de-a dreapta Tatălui, iar de deasupra Văii Aialonului ne împărtăşim din lumina lunii Teologiei, reflectată de soarele dogmei. Dogma Şederii de-a dreapta Tatălui umple cerul şi pământul, sfinţeşte timpul şi spaţiul, copleşeşte Biserica şi lumea. Prin dogma Şederii de-a dreapta Tatălui se lucrează acum Providenţa în lume; se lucrează mântuirea în Biserică, prin Sfintele Taine; are loc neîncetat Judecata particulară a sufletelor care trec dincolo; se liniştesc valurile vieţii şi se potolesc furtunile de pe marea istoriei. Dogma Şederii de-a dreapta Tatălui uneşte cerul cu pământul pe verticală, precum scara cerului de la Betel, şi începutul cu sfârşitul, pe orizontală, precum curcubeul legământului lui Dumnezeu cu Noe. Dogma Şederii de-a dreapta Tatălui coboară până la noi, precum a coborât până

la sfântul arhidiacon Ştefan în sinedriu, ca să ne ridice mintea, inima şi sufletul, de la cele pământeşti spre cele cereşti. „Aşadar, dacă aţi înviat împreună cu Hristos, căutaţi cele de sus, unde se află Hristos, şezând de-a dreapta lui Dumnezeu; cugetaţi cele de sus, nu cele de pe pământ; căci voi aţi murit şi viaţa voastră este ascunsă cu Hristos întru Dumnezeu. Iar când Hristos, Care este viaţa voastră, Se va arăta, atunci şi voi, împreună cu El, vă veţi arăta întru slavă" (Coloseni 3, 1-4). Dogma Şederii de-a dreapta Tatălui ne luminează conştiinţa contemporaneităţii noastre cu Hristos şi ne transfigurează conştiinţa atotprezenţei lui Dumnezeu, prin harul Duhului Sfânt. Existenţa noastră se aseamănă cu aruncarea proorocului Daniel în groapa cu lei, iar teologhisirea despre dogma Şederii lui Hristos de-a dreapta Tatălui este precum coşul cu merinde duhovnicești adus proorocului din Babilon, de către proorocul Avacum din Ierusalim, prin cuvintele: „Daniele, Daniele! Ia mâncarea pe care ţi-a trimis-o ţie Dumnezeu!" (Ist. omorârii balaurului 1, 44).

Dogma Şederii de-a dreapta Tatălui este lumina pusă azi în sfeşnicul Teologiei. Odată descoperită, contemplată şi pironită în conştiinţa creştină dogma Şederii de-a dreapta Tatălui nu se mai poate pierde din vedere, fiind precum descoperirea sfântului Ştefan din sinedriu, revelaţia sfântului apostol Pavel de pe drumul Damascului sau Apocalipsa sfântului Ioan Evanghelistul din Insula Patmos. Dogma Şederii de-a dreapta Tatălui „ieri şi azi şi-n veci este aceeaşi" (cf. Evrei 13, 8). Dogma Şederii de-a dreapta Tatălui este Epicleza Liturghiei cosmice şi temeiul Liturghiei interioare, prin rugăciunea isihastă „Doamne Iisuse..." şi prin închinarea în Duh şi Adevăr.

Sub lumina de har a dogmei Şederii de-a dreapta Tatălui au loc Pogorârea Duhului Sfânt la Rusalii, revelaţia de pe drumul Damascului, răpirea sfântului apostol Pavel la al treilea cer, faptele, întâmplările şi minunile din Faptele Apostolilor, scrierile întregului Nou Testament şi revelaţia Apocalipsei. Sub dogoarea Dogmei Şederii de-a dreapta Tatălui trăiesc, scriu şi activează în Biserica primară, după sfinţii apostoli şi evanghelişti, Părinţii Apostolici, apologeţii de limbă greacă şi latină, Sfinţii Părinţi ai Bisericii din marile şcoli teologice, de la sfântul Atanasie cel Mare până la sfântul Ioan Damaschin, autorii postpatristici (sfântul Simeon Noul Teolog şi sfântul Grigorie Palama), precum şi teologii neopatristici, până în zilele noastre. Sub norul de lumină al dogmei Şederii de-a dreapta Tatălui se ţin sfintele Sinoade Ecumenice şi particulare, iar sub roua acestei dogme au murit mucenicii pentru Hristos, s-au nevoit cuvioşii şi mărturisesc sfinţii mărturisitori. Prin dogma Şederii de-a dreapta Tatălui stăm cu toţii cu faţa în faţa lui Dumnezeu, precum vom sta cu toţii în faţa Dreptului Judecător. Dogma Şederii Mântuitorului întru negrăită slavă cerească de-a dreapta Tatălui o credem, o privim şi o mărturisim cu capul plecat, neîndrăznind nici ochii să ni-i ridicăm spre strălucirea şi adevărul ei, precum vameşul smerit din Templu şi din Evanghelie (Luca 18, 13).

Dogma Şederii de-a dreapta Tatălui ne menţine cerurile deschise deasupra noastră şi cerul minţii schimbat la faţă înlăuntrul nostru.

Hristofanii după Înălţarea la cer

După profeţiile mesianice din Vechiul Testament, pe lângă minunile Mântuitorului din Sfintele Evanghelii şi Arătările lui Hristos cel Înviat până la Înălţare, descoperim în celelalte cărţi ale Noului Testament, în special în Faptele Apostolilor şi în Apocalipsă, alte şapte hristofanii sau arătări şi revelaţii ale Mântuitorului Iisus Hristos, Cel ce şade de-a dreapta Tatălui. Încredinţaţi fiind că Arătarea Domnului la cei peste cinci sute de fraţi (I Corinteni 15, 6) va fi avut loc cândva între Înviere şi Înălţarea la cer, putem spune că hristofaniile de după Înălţare sunt acestea:

1. Hristofania din sinedriul din Ierusalim, de care s-a învrednicit sfântul arhidiacon Ştefan în ziua muceniciei sale şi prin care L-a văzut pe Mântuitorul Iisus Hristos şezând în cer de-a dreapta Tatălui (Fapte 7, 55-56);

2. Hristofania de pe drumul Damascului, de care s-a învrednicit Saul din Tars, viitorul apostol Pavel (Fapte 9, 4-5);

3. Hristofania din Damasc, de care s-a învrednicit ucenicul Anania, cel care îl va boteza pe sfântul apostol Pavel şi prin care va redobândi vederea (Fapte 9, 10-16);

4. Hristofania din Corint, prin care sfântul apostol Pavel este încurajat să stăruiască în propovăduirea Celui ce are mult popor în cetatea aceasta (Fapte 18, 9-11);

5. Hristofania din fortăreaţa din Ierusalim, prin care i se vesteşte sfântului apostol Pavel că va avea să mărturisească la Roma despre Hristos, precum în Ierusalim (Fapte 23, 11);

6. Hristofania (sau hristofonia) prin care Mântuitorul răspunde la rugăciunea întreită a apostolului neamurilor în legătură cu izbăvirea de ghimpele din trup (II Corinteni 12, 8-9);

7. Hristofania din Insula Patmos, de care s-a învrednicit sfântul evanghelist Ioan la bătrâneţe, în marea Duminică a Apocalipsei (Apoc. 1, 10-20).

Toate acestea şi altele asemenea lor, fie din Sfintele Scripturi, fie din Sfânta Tradiţie, confirmă şi întăresc adevărul cuvintelor sfântului apostol Pavel din Epistola către Evrei: „Iisus Hristos, ieri şi azi şi în veci este Acelaşi” (Evrei 13, 8), fiind trepte ale scării cerului pe care se va pogorî Norul Parusiei Domnului (cf. Matei 24, 30; Apocalipsă 1, 7).

Epitrahilul Revelaţiei şi Potirul Liturghiei cosmice

„Cel Vechi de Zile” (Daniel 7, 9), Dumnezeul Treimic – Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt – îşi întinde cu iubire în istoria biblică Epitrahilul Revelaţiei peste capetele plecate ale tuturor fiilor lui Adam, din zilele Facerii până în ziua cea mai de pe urmă a Parusiei Domnului, ca binecuvântare negrăită, dezlegare de întuneric, pace sufletească şi linişte duhovnicească a spovedaniei, pregătindu-ne pe toţi şi pe fiecare pentru a ne apropia, a contempla şi a ne cumineca cum se cuvine din Potirul „plin de har şi de adevăr” (Ioan 1, 14) al Liturghiei Cosmice de pe Jertfelnicul Preasfintei Treimi (Isaia 6, 6).

Pe Epitrahilul Revelaţiei dumnezeieşti supranaturale contemplăm cu umilinţă ca fiind ţesute cu fir de aur de Ofir şi zugrăvite în culorile curcubeului legământului biblic toate icoanele împărăteşti şi prăznicare de pe iconostasul Revelaţiei Sfintei Scripturi: Facerea lumii şi a omului, jertfa bine-primită a lui Abel, curcubeul legământului lui Noe, Teofania de la stejarul Mamvri, scara cerului de la Betel, revelaţia rugului aprins din pustie, darea Legii pe Muntele Sinai, oprirea soarelui şi a lunii pe cer, chemarea lui Samuel şi ungerea lui David, sfinţirea Templului lui Solomon, jertfa de pe Carmel şi revelaţia de la Horeb, carul de foc al sfântului Ilie, vedenia serafimilor din Templu şi descoperirea heruvimilor de la râul Chebar, revelaţia „Celui Vechi de Zile", misiunea proorocului Iona în Ninive, turnul de veghe al proorocului Avacum, Buna Vestire din Nazaret şi Naşterea Domnului din Betleem, Epifania de la Iordan şi Predica de pe Muntele Fericirilor, Schimbarea la Faţă de pe Tabor şi învierea lui Lazăr din Betania, Duminica Floriilor şi Cina cea de Taină, Vinerea Patimilor şi Duminica Învierii, drumul şi Cina din Emaus, Înălţarea la cer şi Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime, revelaţia sfântului Ştefan din sinedriu şi Arătarea Domnului pe drumul Damascului, răpirea sfântului apostol Pavel la al treilea cer şi Duminica Apocalipsei sfântului Ioan Evanghelistul din Insula Patmos. Acestea şi altele asemenea lor le vedem ţesute pe Epitrahilul Revelaţiei lui Dumnezeu – „Cel Vechi de Zile", Epitrahil în care se ascunde atât epitrahilul lui Melchisedec, cât şi pieptarul cu douăsprezece pietre scumpe şi toiagul cel înflorit al lui Aaron, cuprinse tainic în Omoforul lui Hristos – „Arhiereul cel veşnic".

În Potirul Liturghiei cosmice este contopit atât potirul lui Melchisedec şi paharul de argint al lui Iosif sau potirul cu rouă al lui Ghedeon, cât şi paharul Cinei celei de Taină şi cel al Cinei din Emaus, precum şi toate potirele sfintelor biserici, mânăstiri şi catedrale din toate timpurile şi din toate locurile. Din Potirul Liturghiei cosmice ne împărtăşim cu Trupul şi Sângele Euharistic al Mântuitorului Iisus Hristos. Din Potirul Liturghiei cosmice s-au cuminecat întâia dată, în mod desăvârşit, sfinţii apostoli la Cina cea de Taină şi sfinţii ucenici Luca şi Cleopa în seara Învierii la Cina din Emaus. Din Potirul Liturghiei cosmice se împărtăşesc cetele îngerilor şi ale sfinţilor în cer. Din Potirul Liturghiei cosmice au gustat dreptul Abel prin jertfa sa, Enoh prin umblarea lui cu Dumnezeu, Noe prin legământul său, patriarhii Avraam, Isaac şi Iacob prin revelaţiile din viaţa lor, Iosif în Egipt, legiuitorul Moise în pustie şi pe munte, Iosua trecând Iordanul în Canaan, regele David în Psalmii săi şi împăratul Solomon în Pildele şi în Înţelepciunea sa; profeţii mari în revelaţii, sfântul Ilie înălţat la cer, profeţii mici în vedenii, sfântul Ioan Botezătorul în pustia şi la râul Iordan, sfinţii apostoli urmându-L pe Hristos prin semănături, în cetăţi şi-n pustie, pe Marea Galileii, în linişte, în furtună şi-n pescuiri minunate. Au gustat din Potirul Liturghiei cosmice, „pe cât li se putea": sfinţii apostoli Petru, Iacob şi Ioan pe Tabor; Lazăr, prin învierea sa; Maria, la Cina din Betania; sfântul Ioan Evanghelistul, plecându-şi capul pe pieptul Mântuitorului; și tâlharul de-a

dreapta, pe cruce. Sfinţii apostoli s-au împărtăşit din Potirul Liturghiei cosmice prin Arătarea Mântuitorului în seara Învierii, trecând prin uşile încuiate, prin Arătarea de la Marea Tiberiadei, prin Înălţarea la cer de pe Muntele Măslinilor şi în mod deplin prin Pogorârea Duhului Sfânt sub chip de limbi de foc la Cincizecime, în Ierusalim.

Potirul Liturghiei cosmice îl vedem plin de Lumina Schimbării la Faţă şi de Lumina Învierii lui Hristos; de limbile de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii, de adevărurile, tainele şi minunile Evangheliilor, de harul Faptelor Apostolilor, de adâncul Epistolelor sfântului apostol Pavel şi ale celor soborniceşti şi de înălţimea de negrăit sau de culmile de Nou Ierusalim ale sfintei cărţi a Apocalipsei. În Potirul Liturghiei cosmice este revărsată dragostea Tatălui, lumina Fiului şi harul Duhului Sfânt. Potirul Liturghiei cosmice îl contemplăm trecând din braţele lui Melchisedec în braţele lui Hristos, Arhiereul cel veşnic, iar de la El, prin apostoli şi prin Sfinţii Părinţi ai Bisericii, în mâinile tuturor episcopilor, preoţilor şi diaconilor, prin care se cheamă din veac în veac, din neam în neam şi din Duminici în sărbători poporul lui Dumnezeu cu liturgicele cuvinte: „Cu frică de Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste să vă apropiaţi!"

Potirul Liturghiei cosmice stă pe altarul lui Abel, al lui Noe şi al lui Avraam, pe jertfelnicul sfântului Ilie şi pe crucea Jertfei de pe Golgota. Potirul Liturghiei cosmice este învăluit în lumina dumnezeiască necreată; este scăldat de râul vieţii, „limpede cum e cristalul" şi plin de roadele veşnice ale pomului vieţii (Apocalipsă 22, 1-2). Potirul Liturghiei cosmice este păstrat în chivotul lui Dumnezeu din „Sfânta Sfintelor" celor cereşti, îngăduindu-ni-se să-l contemplăm şi să ne cuminecăm din el, îngenuncheaţi şi înlăcrimaţi pe pragul Uşilor Împărăteşti ale Revelaţiei, ori de câte ori prin răstignire lăuntrică împreună cu Hristos (Galateni 2, 20) ni se sfâşie, de sus până jos, catapeteasma templului lăuntric, pământul inimii cutremurându-se, pietrele gândurilor despicându-se şi mormintele sufletului deschizându-se (Matei 27, 51-52).

Întinzându-se de la Facere la Apocalipsă peste capetele tuturor cărţilor Sfintei Scripturi şi peste valurile timpului, Epitrahilul Revelaţiei dumnezeieşti se desfăşoară şi se pleacă înaintea Potirului Liturghiei cosmice, precum veşmintele aşternute pe cale înaintea Mântuitorului la intrarea în Ierusalim şi în Săptămâna Patimilor. Epitrahilul Revelaţiei este Epitrahilul lui Dumnezeu, iar sub acest Epitrahil se spovedeşte David înaintea proorocului Natan, se pocăieşte regele Manase în lanţuri de aramă, dar şi ninivitenii convertiţi de profetul Iona. Sub Epitrahilul lui Dumnezeu se spovedeşte fără cuvinte femeia păcătoasă, care plânge la picioarele Mântuitorului în casa fariseului Simon, primind iertare. Sub Epitrahilul lui Dumnezeu se smereşte, se roagă şi se întoarce mai îndreptat la casa sa vameşul din Templu. Sub Epitrahilul lui Dumnezeu se mărturiseşte Zaheu – vameşul din Ierihon, primind dezlegare de la Hristos; plânge Petru cu amar, după lepădarea de Domnul; se spovedeşte tâlharul de pe cruce, zicând: „Pomeneşte-mă, Doamne când vei veni întru împărăţia Ta!" (Luca 23, 42). Sub Epitrahilul lui Dumnezeu se desfac, prin puterea harului Duhului Sfânt, toate

legăturile păcatelor de pe minte, inimă şi suflet, precum legăturile funiilor de pe Samson (Judec. 16, 12). Sub Epitrahilul lui Dumnezeu se revarsă limbile de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii peste sfinţii ucenici şi apostoli şi peste întreaga creaţie, botezându-se cei dintâi trei mii de creştini. Sub Epitrahilul lui Dumnezeu propovăduiesc cu putere sfinţii apostoli, scriu inspirat sfinţii evanghelişti, teologhisesc Sfinţii Părinţi, mărturisesc pe Hristos sfinţii mucenici, se roagă Biserica, înfloreşte monahismul, se ostenesc nevoitorii, sunt răpiţi în Duh misticii, lăcrimează cuvioşii şi îşi poartă crucea credincioşii.

Epitrahilul nevăzut al lui Dumnezeu este Acoperământul lumii şi veşmântul de lumină şi de nuntă al Bisericii lui Hristos. Sub Epitrahilul lui Dumnezeu spovedania este continuă, iar cuminecarea din Potirul Liturghiei cosmice este neîncetată. Sub Epitrahilul lui Dumnezeu izvoarele murmură tăcerea stâncilor, ducând mai departe taina pietrelor, iar florile înmiresmează aripile vântului şi suflarea văzduhului lui Dumnezeu.

Epitrahilul lui Dumnezeu se multiplică – precum îşi risipeşte soarele razele – în epitrahilul tuturor arhiereilor, preoţilor şi duhovnicilor, părinţi şi tămăduitori de suflete.

Liturghia cosmică – fără de Otpust

Pornind de la titlul inspirat al celebrei cărţi a lui Hans Urs von Balthasar, *Kosmische Liturgie,* privitoare la teologia deosebit de profundă şi înaltă a sfântului Maxim Mărturisitorul, putem încerca o meditaţie referitoare la uluitoarea şi fascinanta temă a Liturghiei cosmice, care se săvârşeşte văzut şi nevăzut, auzit şi neauzit, neîncetat în cer şi pe pământ, conform cuvintelor rugăciunii din rânduiala ortodoxă: „Cel ce în toată vremea şi în tot ceasul, în cer şi pe pământ, eşti închinat şi mărit, Hristoase, Dumnezeule...” (Ceaslov, Rânduiala Miezonopticii din toate zilele, București, 1979, p. 26).

Direcţia în care trebuie să pornim şi calea pe care trebuie să o urmăm în această încercare ştiinţifică şi abordare teologică a noastră ni le arată o celebră şi în acelaşi timp necunoscută apoftegmă a Părinţilor deşertului din Patericul egiptean: „Spunea ucenicul unui bătrân iscusit: cândva mergând noi, se cam oprea bătrânul şi i-am zis: părinte, mai mergi măcar puţin. Şi mi-a răspuns: *oare, nu auzi că îngerii cântă în ceruri?* Iar noi nu ne trezim, pentru că a zis părintele Antonie: nu se cade monahului să se îngrijească de nimic, decât pentru mântuirea sufletului său” (*Patericul*, XXIII, 13). Prin închinarea în Duh şi Adevăr, prin rugăciunea neîncetată şi prin contemplaţie, smerenie şi umilinţă, bătrânul călugăr anonim era integrat cu mintea şi cu inima, cu duhul şi cu toată fiinţa, în Liturghia cosmică, „auzind cum îngerii cântă în ceruri”, stare duhovnicească şi nivel de altitudine neajunse şi neatinse încă de mai tânărul său ucenic şi de noi.

Mărturii despre Liturghia cosmică găsim în Sfânta Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament. „Când am făcut stelele, lăudatu-M-au toţi îngerii Mei”, spune Dumnezeu în Cartea Iov (Iov 38, 7), iar psalmistul David adaugă în Psalmii săi de laudă: „Toată suflarea să laude pe Domnul!” (Psalm 145-150). În vedenia

serafimilor din Templu, de care s-a învrednicit proorocul Isaia, îi auzim pe aceştia cântând: „Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot, plin este tot pământul de mărirea Lui” (Isaia 6, 3), precum şi în revelaţia „Celui Vechi de Zile” din cartea proorocului Daniel: „Am privit până când au fost aşezate scaune şi S-a aşezat Cel Vechi de Zile; îmbrăcămintea Lui era albă ca zăpada, iar părul capului Său curat ca lâna; tronul Său, flăcări de foc; roţile lui, foc arzător. Un râu de foc se vărsa şi ieşea din el; mii de mii Îi slujeau şi miriade de miriade stăteau înaintea Lui! Judecătorul S-a aşezat şi cărţile au fost deschise” (Daniel 7, 9-10). Doxologia şi Liturghia cosmică răzbate în „Cântarea celor trei tineri” din cuptorul Babilonului, în cântarea îngerilor din noaptea Naşterii Domnului: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire!” (Luca 2, 13-14), în cântarea Mântuitorului şi a sfinţilor apostoli de după Cina cea de Taină (Marcu 14, 26), în cântarea de la miezul nopţii a sfinţilor apostoli Pavel şi Sila din temniţa din Filipi (Fapte 16, 25) şi în cântarea celor patru făpturi vii: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu, Atotţiitorul, Cel ce era şi Cel ce este şi Cel ce vine” (Apocalipsă 4, 8). A se vedea şi comentariile Sfinţilor Părinţi la referirile scripturistice de mai sus.

Mărturii despre Liturghia cosmică găsim şi în Sfânta Tradiţie şi în practica Bisericii. Astfel, putem vorbi despre:

Liturghia cosmică şi cele şapte Sfinte Taine ale Bisericii;

Doxologia şi Liturghia cosmică în cele şapte Laude ale Bisericii (Laudele şi Doxologia Mare de la Utrenie şi Psalmul 103 de la Vecernie)*;*

Doxologia şi Liturghia cosmică în ierurgii – Rugăciunea sfântului Sofronie al Ierusalimului de la Sfinţirea cea Mare a apei de la Bobotează*;*

Doxologia şi Liturghia cosmică în Acatiste şi Paraclise – Acatistul Preasfintei Treimi*;*

Liturghia cosmică în Filocalie şi Pateric – Rugăciunea lui Iisus ca integrare în Liturghia cosmică şi bătrânul care se oprea din când în când pe cale, spre nedumerirea ucenicului, auzind „cum îngerii cântă în cer” (*Pateric* XXIII, 13)*;*

Liturghia cosmică şi Sfânta Liturghie. Dacă Cina cea de Taină este miez şi esenţă a Sfintei Liturghii, după cuvintele: „Aceasta să o faceţi întru pomenirea Mea!” (I Corinteni 11, 24), Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie este centru şi inimă a Liturghiei cosmice, prin cântarea „Sfinte Dumnezeule”, prin Heruvic, prin Trisaghionul biblic, prin imnul „Pe Tine Te lăudăm” din momentul Prefacerii şi, mai ales, prin Heruvicul de la Liturghia Darurilor mai înainte sfinţite: „Acum Puterile cereşti împreună cu noi nevăzut slujesc, că, iată, intră Împăratul slavei, iată Jertfa tainică săvârşită, de dânsele este înconjurată... (Şi după ce se face tăcere pentru Ieşirea cu Sfintele Daruri, continuăm)... Cu credinţă şi cu dragoste să ne apropiem, ca părtaşi ai vieţii veşnice să ne facem. Aliluia. Aliluia. Aliluia.”

Ectenie la Liturghia cosmică

„Lăudaţi pe Domnul din ceruri, lăudaţi-L pe El întru cele înalte. Lăudaţi-L pe El toţi îngerii Lui, lăudaţi-L pe El toate puterile Lui. Lăudaţi-L pe El soarele

şi luna, lăudaţi-l pe El toate stelele şi lumina. Lăudaţi-L pe El cerurile cerurilor şi apa cea mai presus de ceruri, să laude numele Domnului, că El a zis şi s-au făcut, El a poruncit şi s-au zidit. Pusu-le-ai pe ele în veac şi în veacul veacului; lege le-a pus şi nu o vor trece. Lăudaţi pe Domnul toţi cei de pe pământ: balaurii şi toate adâncurile; focul, grindina, zăpada, gheaţa, viforul, toate îndepliniţi cuvântul Lui; munţii şi toate dealurile, pomii cei roditori şi toţi cedrii, fiarele şi toate animalele, târâtoarele şi păsările cele zburătoare; împăraţii pământului şi toate popoarele, căpeteniile şi toţi judecătorii pământului; tinerii şi fecioarele, bătrânii cu tinerii să laude numele Domnului, că numai numele Lui s-a înălţat. Lauda Lui pe pământ şi în cer. Şi va înălţa puterea poporului Lui. Cântare tuturor cuvioşilor Lui, fiilor lui Israel, poporului ce se apropie de El" (Psalm 148, 1-14).

Ce altceva sunt psalmii doxologici ai lui David, cântarea serafimilor din Templu şi a îngerilor de la Naşterea Domnului, cântarea celor trei tineri din cuptorul Babilonului sau a celor patru făpturi vii din Apocalipsă decât ectenii, antifoane şi frânturi sau secvenţe din veşnica Liturghie cosmică ce stă sub semnul cuvintelor de la sfârşitul Psaltirii: „Toată suflarea să laude pe Domnul!" (Psalm 150, 6).

Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie cosmică are, din punctul nostru de vedere, trei planuri sau stadii de exprimare şi desfăşurare. Cel dintâi este planul pământesc, ce se exprimă şi cântă neîncetat slava lui Dumnezeu prin „strana naturii". Prin aceasta înţelegem cântul păsărilor de pe ram şi al greierilor din iarbă, murmurul izvoarelor din munţi şi torentul apelor din văi, foşnetul vântului din frunzişul copacilor şi pomilor de pe câmpii, clipitul stelelor şi tăcerea lunii pline. Al doilea plan al Liturghiei cosmice este cel ecclesial, respectiv întregul ritual creştin-ortodox cu Taine, ierurgii şi ceasuri din Triod, Penticostar şi Octoih, centrate în jurul Sfintei Liturghii euharistice, iar cel de-al treilea plan este cel ceresc, al cetelor îngereşti şi al Bisericii biruitoare, conform Revelaţiei Sfintei Scripturi şi mărturiilor Sfintei Tradiţii.

Creştinul se integrează în Liturghia cosmică răspunzând smerit şi iubitor ecteniilor acesteia, prin „închinarea în Duh şi Adevăr" a rugăciunii lăuntrice a minţii şi a inimii. Astfel, gândul rugăciunii lăuntrice din minte devine „filamentul spiritului", rug aprins, stâlp de foc şi candelă cu untdelemn în mintea, sufletul şi inima noastră, conjugând liturghia interioară de pe altarul sufletului cu cea exterioară de pe altarul creaţiei şi împreunând, prin Liturghia Bisericii, liturghia pământească cu cea cerească.

Ilustrăm cele spuse cu câteva exemple din aghiografia patristică: „Un frate s-a dus la chilia lui avva Arsenie la schit şi *s-a uitat prin fereastră şi a văzut pe bătrânul peste tot ca un foc*, căci era vrednic acest frate de a vedea lucruri minunate. Şi cum a bătut, a ieşit bătrânul şi văzând-l pe frate înspăimântat, i-a zis lui: Este multă vreme de când baţi? Nu cumva ai văzut ceva? Şi i-a răspuns lui fratele: nu! Şi după ce a vorbit cu el, i-a dat drumul" (avva Arsenie 27). De asemenea, „se spunea iarăşi pentru el, că în seara sâmbetelor, pe când se lumina

spre Duminică, lăsa soarele înapoia lui şi întindea mâinile la cer, rugându-se, până iarăşi strălucea soarele în faţa lui şi aşa şedea” (avva Arsenie 30). Rugăciunea avvei Arsenie cel Mare învăluit în foc este o dovadă a integrării maxime a sfinţilor în Liturghia cosmică şi a susţinerii acesteia de către Duhul Sfânt prin ei, iar rugăciunea de toată noaptea, de la apusul până la răsăritul soarelui, vrea să însemne că noaptea vieţii noastre şi a istoriei lumii este străluminată doar de rugăciunile mijlocitoare ale sfinţilor pentru noi, păcătoşii.

Ucenicind la strana naturii din pronaosul bisericii, participând la Liturghia ecclesială din naosul pământesc al templului sau catedralei cosmice, accedem prin uşile împărăteşti ale catapetesmei timpului înspre altarul cel ceresc din Sfânta Sfintelor, unde Hristos – Arhiereul cel veşnic este înconjurat de cetele îngereşti şi de soborul sfinţilor. *Îngerul cu cădelniţa de aur* are rostul Cădirii celei Mari la Liturghia cosmică a Revelaţiei, istoriei şi Apocalipsei (Apocalipsă 8, 1-5). Templul lui Dumnezeu este peste tot şi Liturghia cosmică se săvârşeşte neîncetat, dar noi suntem adeseori absenţi din acest templu şi nu suntem conştienţi de acest adevăr, care ne copleşeşte prin măreţia tainei. Ecfonis la Liturghia cosmică poate fi atât ciripitul rândunelelor, cât şi cântul privighetorilor, ca fărâme în Liturghia cosmică.

În Soborul Liturghiei cosmice contemplăm pe Hristos, Arhiereul veşnic (Evrei 4, 14; 8, 1), având de-a dreapta Sa pe Melchisedec, regele Salemului şi preotul Dumnezeului celui Preaînalt (Facere 14, 18), iar de-a stânga Sa, pe Aaron, marele preot al Legii vechi, cu toiagul înflorit (Numeri 17, 8). De-a dreapta şi de-a stânga Arhiereului Hristos mai contemplăm pe Ietro, preotul din Madian şi socrul lui Moise, pe Eliazar, fiul şi urmaşul lui Aaron, pe Fineas şi pe Eli, pe Abimelec (I Regi 21, 1-9), Ţadoc şi Abiatar, pe Hilchia, cel ce a redescoperit cartea pierdută a Legii în Templul Domnului, pe Azaria (II Cronici 26, 17) şi pe Iosua (Zaharia 3, 1-10), pe Simeon, fiul lui Onie (Isus Sirah 50, 1-23) şi pe preotul Zaharia, tatăl sfântului Ioan Botezătorul (Luca 1, 5-25 şi 62-79), pe patriarhii, proorocii, împăraţii şi drepţii Vechiului Testament, precum şi pe apostolii, evangheliştii şi sfinţii Noului Testament, pe mucenici, pe cuvioşi, pe sfinţii mari Dascăli ai lumii şi Ierarhi şi pe toţi Sfinţii Părinţi ai Bisericii lui Hristos, strânşi în jurul Celui ce şade de-a dreapta Tatălui şi în jurul soborului celor douăzeci şi patru de bătrâni din Apocalipsă, care laudă şi preamăresc neîncetat împreună cu cele patru făpturi vii pe Dumnezeu, Cel în Treime lăudat (Apocalipsă 4, 1-11).

La Liturghia cosmică, *mirida gândului smerit* ne deschide cerul, pentru a ne cumineca şi împărtăşi din Potirul harului Liturghiei cosmice, în vreme ce îngerii şi sfinţii, oamenii şi toate făpturile, creaţia văzută şi nevăzută cântă neîncetat, în cer şi pe pământ, imne şi pricesne la Liturghia cosmică.

Prin urmare, Liturghia cosmică nu are Otpust, pentru că se săvârşeşte neîncetat şi nu se va sfârşi niciodată, într-un cer nou şi pe un pământ nou (II Petru 3, 13; Apocalipsă 21, 1). De aceea, un necunoscut părinte îndemna duhovniceşte pe fiecare, zicând: *Să dai patruzeci de pomeniri la Liturghia cosmică!*

Limbile de foc ale Rusaliilor şi Liturghia cosmică

În fiecare an la dumnezeiescul praznic al Cincizecimii sau al Pogorârii Duhului Sfânt peste sfinţii ucenici şi apostoli ai Mântuitorului nostru Iisus Hristos nu se poate să nu ne întrebăm, noi, creştinii căldicei, unde mai sunt astăzi limbile de foc ale Rusaliilor prin care s-au împlinit cuvintele Mântuitorului: „Foc am venit să arunc pe pământ şi cât de mult aş vrea să fie aprins!” (Luca 12, 49).

Răspunsul tainic la această întrebare îl găsim în adevărul faptului că astăzi, la două mii de ani după Cincizecime, limbile de foc ale Rusaliilor umplu Biserica lui Hristos, lumea creaţiei lui Dumnezeu şi viaţa creştinilor prin lucrarea, luminarea şi sfinţirea date de harul necreat al Duhului Sfânt. Sfânta Tradiţie ne spune că „Biserica este plină de Duhul Sfânt”, şi aşa este, pentru că dacă suntem cu luare aminte, descoperim faptul că limbile de foc ale Rusaliilor le găsim şi le contemplăm astăzi, în primul şi în primul rând, în dumnezeiescul Potir euharistic al Sfintei Liturghii; în cuvântul lui Dumnezeu din Sfânta şi dumnezeiasca Evanghelie şi Sfânta Scriptură; în rânduiala Sfintelor Taine ale Bisericii şi în sfintele ierurgii; în formulările dogmatice ale Sinoadelor Ecumenice; în scrierile Sfinţilor Părinţi, îndeosebi în Filocalie, Pateric şi Vieţile Sfinţilor; în făpturile creaţiei care ne înconjoară şi care sunt pline de ruguri aprinse; în fiecare creştin botezat şi însemnat cu „Pecetea darului Duhului Sfânt”, prin Sfânta Taină a Mirungerii; în roua lacrimilor rugăciunii de pocăinţă şi umilinţă şi, mai ales, în candelele fecioarelor înţelepte.

Potirul Sfintei şi dumnezeieştii Liturghii cuprinde limbile de foc ale Rusaliilor în deplinătatea lor, prin Prefacerea euharistică şi prin prezenţa reală a Trupului şi Sângelui Mântuitorului Iisus Hristos în Sfânta Împărtăşanie. Limbile de foc ale Rusaliilor stăpânesc şi învăluie sfântul şi dumnezeiescul Prestol în lumină şi slavă, prefăcându-l pe acesta într-un adevărat rug aprins. De aceea, orice episcop, preot şi diacon, urmând pilda lui Moise, stă de vorbă cu Dumnezeu, Care ne vorbeşte astăzi din rugul aprins al Sfintei şi dumnezeieştii Liturghii prin limbile de foc ale Rusaliilor, cuprinse în ectenii şi rugăciuni, în proscomidie şi vohoade, în Heruvic şi Prefacere, în pricesne şi împărtăşire.

În cuvintele Sfintei Evanghelii şi ale Apostolului, ale Noului Testament şi ale întregii Sfintei Scripturi, limbile de foc ale Rusaliilor răzbat în fiecare rând, verset şi capitol. Ca şi Sfintele Evanghelii, Epistolele neotestamentare sau Apocalipsa, şi cartea Faptele Apostolilor (care ne redă în capitolul al doilea minunea Cincizecimii) este străbătută de la un capăt la celălalt şi inspirată de limbile de foc ale Duhului Sfânt, prin faptele, cuvintele, predicile, minunile şi întâmplările din viaţa sfinţilor apostoli şi din călătoriile misionare ale sfântului apostol Pavel. De aceea, împărtăşindu-ne din Sfântul Potir, pe de o parte, dar şi din cuvântul lui Dumnezeu, pe de altă parte, ne împărtăşim din aceleaşi limbi de foc ale Rusaliilor, care au inspirat Noul Testament şi întreaga Sfântă Scriptură şi prin care se lucrează Prefacerea euharistică prin invocarea Duhului Sfânt la epicleză, la fiecare Sfântă Liturghie.

Regăsim limbile de foc ale Rusaliilor în rânduiala şi lucrarea Sfintelor Taine: Botezul, Mirungerea, Euharistia, Spovedania, Cununia, Preoţia şi Sfântul Maslu, ca şi în şi ierurgii: sfeştanii, târnosiri, rugăciuni, sfinţiri şi dezlegări. Preoţia este Taina prin care se lucrează celelalte Sfinte Taine, condiţie a acestora şi adevărată Cincizecime a ierarhului, preotului şi diaconului. Prin contemplaţie ne împărtăşim din limbile de foc ale Rusaliilor, care se află lucrătoare, de viaţă-făcătoare şi sfinţitoare în toate făpturile creaţiei lui Dumnezeu, mijlocindu-ne neîncetat revelaţia naturală şi cunoaşterea naturală a lui Dumnezeu, prin contemplaţia minunilor creaţiei Sale. Limbile de foc ale Rusaliilor le întrezărim în Vecernia, Utrenia şi Liturghia cosmică, în Ceasurile de peste zi şi în taina Miezonopticii, în semenii noştri, creaţi după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu şi botezaţi în numele Preasfintei Treimi, în roua lacrimilor rugăciunii înaintea sfintelor icoane şi a Sfintei Cruci, în citirea scrierilor filocalice şi duhovniceşti şi, mai ales, în candelele fecioarelor înţelepte care, fiind gata, ies cu îndrăzneală întru întâmpinarea Mirelui Hristos.

Eshatologia Particulară şi Eshatologia Universală

În Dogmatica ortodoxă există o strânsă relaţie între Eshatologia Particulară şi cea Universală. A încerca să medităm asupra relaţiei dogmatice, morale şi spirituale dintre Eshatologia Particulară şi Eshatologia Universală – cele două emisfere ale celui din urmă capitol al oricărei Dogmatici ortodoxe – este la fel precum ai încerca să stabileşti o legătură între „oaia cea pierdută” (Psalm 118, 176; Luca 15, 6) şi „oile cele de-a dreapta” Dreptului Judecător (Matei 25, 33), pe de o parte; şi între iedul nevinovat cerut de fratele fiului risipitor (Luca 15, 29) şi „caprele cele de-a stânga” (Matei 25, 33), pe de altă parte. În alt sens, relaţia dintre Eshatologia Particulară şi Eshatologia Universală este asemenea celei dintre aburul care „ieşea din pământ – precum sufletul din trup – şi umezea toată faţa pământului” (Facere 2, 6) şi care alcătuieşte norul, şi norul care se revarsă apoi în ploaie, fie binecuvântată, fie înfricoşătoare, precum ploile Potopului (Facere 7, 12), pentru că Eshatologia Universală este suma tuturor eshatologiilor particulare.

Între Eshatologia Particulară şi Eshatologia Universală contemplăm punţi de curcubeu, descoperindu-ni-se în lumina Duhului Sfânt, precum între sfârşitul omului şi sfârşitul lumii, între moartea personală şi Învierea obştească de Apoi, între Judecata Particulară a sufletului nostru, la care vom avea drept martori conştiinţa noastră şi pe îngerul păzitor şi Judecata Universală, unde martori ne vor fi toţi îngerii, toţi sfinţii şi toţi oamenii. Factorul comun este Judecata (fie particulară, fie universală), precum şi raiul şi iadul, cu deosebirea că, până la Învierea cea de Apoi, în rai sau în iad va fi doar sufletul, iar după Judecata de Apoi în rai sau în iad va merge omul întreg, adică trup înviat cu suflet mântuit sau osândit, după cum vom auzi fiecare atunci: „Veniţi binecuvântaţii Părintelui Meu...” sau „Duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor...” (Matei 25, 34 şi 41).

Judecata Particulară o face Mântuitorul Hristos cel Răstignit, Înviat şi

Înălţat la ceruri, şezând de-a dreapta Tatălui (Marcu 16, 9; Luca 24, 51; Fapte 1, 9-11; 7, 55-56; Efeseni 1, 20; Evrei 1, 13), iar Judecata Universală o va face Acelaşi Hristos „Împărat al împăraţilor şi Domn al domnilor" (Apocalipsă 19, 16) şi Drept Judecător (Matei 25, 34 şi 40), o dată pentru totdeauna, venind pe norii cerului (Matei 24, 30) şi şezând pe tronul Slavei Sale (Matei 25, 31). Judecata Particulară are loc neîncetat, pentru că neîncetat mor oameni pe faţa pământului şi neîncetat se înfăţişează sufletele acestora înaintea lui Dumnezeu la Judecată (Romani 14, 10; II Corinteni 5, 10; Evrei 9, 27), pe când Judecata Universală va avea loc cândva, undeva – în „Valea lui Iosafat" (Ioil 4, 2 şi 12) sau „Valea Judecăţii" (Ioil 4, 14). Ar fi interesant de meditat la cel din urmă suflet care va merge la Judecata Particulară cu doar un ceas mai devreme de învierea lui cea de Apoi şi de Judecata Universală!

Legătura dintre Eshatologia Particulară şi Eshatologia Universală o face mai întâi Hristos, Fiul lui Dumnezeu şi Fiul Omului, Dumnezeu adevărat şi Om adevărat, Care este Drept Judecător la cele două Judecăţi: cea dintâi, particulară, personală şi doar a sufletului; cea de a doua, universală, solemnă, dreaptă, definitivă, supremă şi înfricoşătoare, a omului întreg – trup şi suflet – şi a tuturor oamenilor din toate timpurile şi din toate locurile. A doua legătură între cele două Eshatologii o constituie „Semnul Fiului Omului" – Semnul Sfintei Cruci – care se arată pe cerul vieţii prin Botez, Mirungere, Spovedanie, Împărtăşanie şi celelalte Sfinte Taine, slujbe şi ierurgii, dar se va arăta şi pe cerul Creaţiei întru lumină şi strălucire, mai înainte de A Doua Venire a Domnului „pe norii cerului, cu putere şi cu slavă multă" (Matei 24, 30).

Eshatologia Particulară este precum un râu care curge neîncetat de la moartea lui Abel, de după izgonirea din rai (Facere 4, 8), şi se varsă continuu, prin moartea lui Adam, răpirea lui Enoh, moartea celor de pe vremea potopului şi a lui Noe, a celor din Sodoma şi Gomora şi a lui Lot, a lui Avraam, Isaac şi Iacob, a lui Iosif, Moise şi Iosua, a lui Samuel, David şi Solomon, a profeţilor mari (cu înălţarea sfântului Ilie la cer) şi a profeţilor mici; trecând prin tăierea capului sfântului Ioan Botezătorul, a sfântului apostol Iacob şi a sfântului apostol Pavel, prin moartea sfântului arhidiacon Ştefan, cel ucis cu pietre, dar şi prin răstignirea cu capul în jos a sfântului apostol Petru, până la moartea mucenicească a lui Antipa din Pergam „martorul Meu cel credincios care a fost ucis la voi" (Apoc. 2, 13), revărsându-se prin moartea lui Nabot, a pruncilor ucişi de Irod, a bogatului căruia i-a rodit ţarina mai înainte de noaptea ieşirii sufletului său (Luca 12, 20), a săracului Lazăr dus de îngeri în sânul lui Avraam şi a bogatului ajuns în chinuri (Luca 16, 19-31), în marea de lumină şi foc a Eshatologiei Universale, când „stihiile de istov vor arde" (II Petru 3, 7 şi 10) şi va fi un „cer nou şi un pământ nou" în care locuieşte dreptatea (II Petru 3, 13; Apoc.21, 1; Isaia 65, 17).

Eshatologia Particulară este precum Nunta Fiului de Împărat (Matei 22, 11-14), iar Eshatologia Universală va fi precum Pilda celor zece fecioare (Matei 25, 1-13). Eshatologia Particulară este precum drumul spre Emaus (Luca 24, 13-29), iar Eshatologia Universală va fi precum Arătarea lui Hristos cel Înviat în mijlocul

sfinţilor Săi ucenici şi apostoli din Ierusalim, după Cina din Emaus (Luca 24, 30-49). Eshatologia Particulară este precum jertfa bineprimită a lui Abel, pentru cei ce se mântuiesc şi precum jertfa neprimită a lui Cain, pentru cei ce se osândesc (Facere 4, 3-7), iar Eshatologia Universală este precum potopul pentru cei de-a stânga, dar şi precum revelaţia curcubeului legământului pentru cei de-a dreapta. Eshatologia Particulară este precum Teofania primită de patriarhul Avraam la stejarul Mamvri, iar Eshatologia Universală este precum nimicirea locuitorilor celor „de-a stânga" din cetăţile Sodoma şi Gomora, cu foc şi cu pucioasă, şi izbăvirea minunată a dreptului Lot (Facere 18-19). Eshatologia Particulară este precum scara cerului de la Betel, iar Eshatologia Universală este precum trecerea patriarhului Iacob prin „vadul Iabocului", după întâmpinarea de către îngerii lui Dumnezeu la Mahanaim şi despărţirea celor aflaţi împreună cu el în două tabere (Facere 32, 1-23). Eshatologia Particulară este precum Revelaţia lui Dumnezeu din rugul aprins, înaintea lui Moise singur, iar Eshatologia Universală este precum Pogorârea lui Dumnezeu pe Muntele Sinai în nor gros, printre tunete, fulgere şi trâmbiţe, înaintea întregului popor cutremurat al lui Israel (Exod 3 şi 19). Eshatologia Particulară este precum aruncarea sfântului apostol Petru în valurile Tiberiadei şi înotul lui spre ţărmul unde-l aştepta Hristos cel Înviat în dimineaţa Arătării (Ioan 21, 7), iar Eshatologia Universală va fi precum Pogorârea Duhului Sfânt la Rusalii, sub chip de limbi de foc peste sfinţii ucenici şi apostoli ai Mântuitorului şi înaintea aleşilor reprezentanţi din paisprezece neamuri, aflaţi în Ierusalim de Cincizecime (Fapte 2, 1-12), şi va însemna Pogorârea cetăţii sfinte a Noului Ierusalim din cer, de la Dumnezeu (Apocalipsă 21, 10).

Eshatologia Particulară este învierea fiului văduvei din Nain sau a fiicei lui Iair sau a lui Lazăr din Betania, iar Eshatologia Universală va însemna învierea câmpului plin cu oase omeneşti din vedenia proorocului Iezechiel (37, 1-10). Eshatologia Particulară este revelaţia de pe drumul Damascului (Fapte 9, 3-9), iar Eshatologia Universală va fi precum revelaţia „Celui Vechi de Zile", când „Judecătorul S-a aşezat şi cărţile au fost deschise", din cartea proorocului Daniel (7, 9-10). Eshatologia Particulară pentru sfinţi este precum răpirea sfântului apostol Pavel la al treilea cer (II Corinteni 12, 1-5) şi precum revelaţia primită de sfântul evanghelist Ioan în Insula Patmos (Apocalipsă 1, 10-20), iar Eshatologia Universală va fi precum cele scrise în Apocalipsă, când „cărţile au fost deschise şi o altă carte a fost deschisă, care este Cartea Vieţii, iar morţii au fost judecaţi după cele scrise în cărţi potrivit cu faptele lor... iar cine n-a fost aflat scris în Cartea Vieţii, a fost aruncat în iezerul de foc" (Apocalipsă 20, 11-16).

Eshatologia Particulară şi Judecata Particulară sunt precum suirea smeritului vameş la Templu, cu rugăciunea „Doamne, Iisuse..." (Luca 18, 10-14), iar Eshatologia Universală este precum Predica Mântuitorului de pe Muntele Fericirilor şi săturarea mulţimilor în pustie cu cinci pâini şi doi peşti, pentru veşnicie. Eshatologia Particulară este precum Arătarea Mântuitorului în dimineaţa Învierii înaintea Mariei Magdalena şi la opt zile după Înviere înaintea

sfântului apostol Toma, iar Eshatologia Universală va fi precum tainica Arătare a lui Hristos cel Înviat înaintea celor „mai mult de cinci sute de fraţi, dintre care cei mai mulţi trăiesc până astăzi, iar unii au şi adormit” (I Corinteni 15, 6).

Prin urmare, între Eshatologia Particulară şi Eshatologia Universală nu „s-a întărit prăpastie mare” (Luca 16, 26), căci trecând cu toţii, rând pe rând, prin Eshatologia Particulară, ne vom întâlni întru Eshatologia Universală, „a cărei Împărăţie nu va avea sfârşit”.

PATRISTICE

„**Altarele dumnezeieştilor cuvinte**” (Sf. Ioan Gură de Aur)

Această fericită şi unică expresie în literatura patristică, aparţinând sfântului Ioan Gură de Aur, care se află la începutul Omiliei a XXI-a din Evanghelia de la Ioan (*Omili la Ioan*, Ed. Gândul Aprins, București, 2014, p. 279), ar vrea să exprime sensul cel mai profund şi mai înalt al Sfintelor şi dumnezeieştilor Scripturi, sau „Sfânta Sfintelor” Sfintei Scripturi.

Fiecare cuvânt din Sfânta Scriptură este, prin inspiraţie, o poartă de intrare în templul Revelaţiei, prin pridvor sau pronaos în naosul mistagogiei şi în altarul Teologiei. „Altarele dumnezeieştilor cuvinte” sunt cuvintele inspirate ale Prologului Evangheliei de la Ioan, Prologul cărţii Facerii, cele zece porunci din cartea Ieşirii, Psalmii lui David şi Cântarea Cântărilor lui Solomon, cartea proorocului Daniel şi cartea Iona, Predica de pe Munte, Pildele Împărăţiei, Cuvântarea despre dărâmarea Ierusalimului şi sfârşitul lumii, Pilda celor zece fecioare, Pilda talanţilor şi Judecata de Apoi, Marea Cuvântare de la Cină, Arătările de după Înviere, drumul şi Cina din Emaus, Înălţarea la cer a Domnului şi Pogorârea Duhului Sfânt, revelaţia din sinedriu şi cea de pe drumul Damascului, Imnul dragostei şi revelaţia din Insula Patmos. În „altarele dumnezeieştilor cuvinte” contemplăm Teofania de la Mamvri, Scara cerului de la Betel, Rugul aprins din Sinai, vedenia serafimilor din Templu, descoperirea carului heruvimilor, revelaţia „Celui Vechi de Zile”, Schimbarea la Faţă de pe Muntele Tabor şi Învierea Domnului. În „altarele dumnezeieştilor cuvinte” – precum în altarul oricărei Sfinte Biserici – contemplăm chivotul de aur al Predicii de pe Munte a Mântuitorului Iisus Hristos, Potirul Cinei celei de Taină, Crucea de lemn a Jertfei de pe Golgota, cădelniţa de aur a îngerului din Apocalipsă, Proscomidiarul ieslei de la Betleem, Tronul Dumnezeirii preînchipuit de Sfânta Masă, veşmintele arhiereului Vechiului Testament şi veşmintele de lumină ale Mântuitorului de pe Tabor, Sfânta Evanghelie a celor patru Evanghelii, Liturghierul patristic şi Molitfelnicul tainic, epitrahilul jugului lui Hristos şi felonul sfântului apostol Pavel din Troada, mânecuţele din

Ghetsimani şi brâul proorocului Agav, mitra marelui preot Iosua din vedenia proorocului Zaharia, copia suliţei sutaşului de pe Golgota, sfântul Disc al creaţiei lumii, pâinile-prescuri din pustie şi miridele celor botezaţi, începând cu Duminica Rusaliilor, vinul euharistic din Cana Galileii, fereastra deschisă înspre Ierusalim şi catapeteasma care s-a rupt de sus până jos în Vinerea Patimilor. În „altarele dumnezeieştilor cuvinte" sunt ascunse altarul cu jertfa bineprimită a lui Abel, altarul lui Noe de după potop şi altarul lui Avraam de pe Moria Golgotei, ca „altare ale dumnezeieştilor cuvinte" din cartea Facerii. Altarul lui Moise din Cortul Sfânt, altarul lui David din ţarina lui Aravna şi altarul lui Solomon din Templul Sfânt sunt „altarele dumnezeieştilor cuvinte" ale celorlalte cărţi ale Vechiului Testament, după cum Crucea de pe Golgota este „altarul dumnezeieştilor cuvinte" din Noul Testament.

În „altarele dumnezeieştilor cuvinte" se ascunde, dar se şi descoperă altarul divin de pe care serafimul din vedenia proorocului Isaia (evanghelistul Vechiului Testament) a luat cărbunele cu cleştele, pentru a-l atinge purificator de buzele proorocului. În „altarele dumnezeieştilor cuvinte" se află atât roua duhovnicească ce a stins focul din cuptorul Babilonului celor trei tineri, cât şi apa izvorâtă din stâncă a harului Cuvântului lui Dumnezeu („Agheasma Mică" de la Rafidim şi „Agheasma Mare" de la fântâna lui Iacob) şi mana cea ascunsă, făgăduită şi dăruită în Apocalipsă (2, 17). În „altarele dumnezeieştilor cuvinte" se păstrează harfele atârnate în sălcii şi cele şapte trâmbiţe de la Ierihon şi din Apocalipsă şi se face auzit înţelesul cel de neînţeles al celor şapte tunete (Apocalipsă 10, 3-4). În „altarele dumnezeieştilor cuvinte" se află vasul de alabastru cu mir de nard de mare preţ al Mariei din Betania, candelabrul cel cu şapte braţe, candelele celor cinci fecioare înţelepte şi altarul de aur al tămâierii prin rugăciunea neîncetată. În „altarele dumnezeieştilor cuvinte" descoperim rugul aprins şi stâlpul de foc din Sinai, focul ceresc pogorât peste altarul jertfei de pe Carmel al sfântului Ilie, icoana carului de foc şi limbile de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii.

Prin „altarele dumnezeieştilor cuvinte" curge râul vieţii cu „apa limpede cum e cristalul" şi creşte şi rodeşte pomul vieţii, în înţelesuri alegorice tainice şi anagogice mistice, sub inspiraţia porumbelului Duhului Sfânt, care se poartă pe deasupra aripilor celor doi heruvimi de aur de la Cortul şi Templul Sfânt al Sfintei şi dumnezeieştii Scripturi. „Altarele dumnezeieştilor cuvinte" ne conduc prin epectaza sfântului Grigorie de Nyssa înspre „altarul Dumnezeului necunoscut" (Fapte 17, 23) în fiinţa Sa triipostatică, dar cunoscut prin lucrările sau energiile Sale necreate în Creaţie, Revelaţie, Inspiraţie, Providenţă, Întrupare, Mântuire, Sfinţire şi Îndumnezeire a omului şi a cosmosului, prin Hristos în Duhul Sfânt.

De „altarele dumnezeieştilor cuvinte" nu ne putem apropia decât prin smerenia, umilinţa, rugăciunea şi starea vameşului din naosul Templului din Evanghelie.

„**Omilii la statui**” (Sf. Ioan Gură de Aur)

Cele douăzeci și una de *Omilii la statui* rostite de sfântul Ioan Gură de Aur, ca preot în Antiohia anului 387, ne-ar putea inspira reluarea acestora în Omiletica ortodoxă de astăzi a Bisericii, constatând adeseori cu întristare şi conştientizând cu responsabilitate starea de creştini căldicei (Apocalipsă 3, 16) care ne defineşte prin împietrire şi indiferentism religios.

Aruncând din uşile împărăteşti ale Sfântului Altar sau de la amvonul Sfintei Biserici, ca arhierei şi preoţi, o privire lucidă asupra mulţimii şi turmei credincioşilor, în timpul Sfintei Liturghii şi în vremea predicii de tâlcuire şi explicare a Sfintei Evanghelii şi a cuvântului lui Dumnezeu din Sfintele Scripturi, prin Tradiţia patristică şi în duhul Sfinţilor Părinţi, nu se poate să nu observăm stâlpul de sare al femeii lui Lot (Facere 19, 26), multiplicat şi încremenit în sufletul şi în privirea multor „credincioşi” deveniţi „statui” în Templul lui Dumnezeu, în care ar trebui să fie doar coloane de susţinere, stâlpi de foc (Exod 13, 21-22) sau stâlpi de înaltă tensiune spirituală. Moise a prefăcut statuile şi stâlpii de sare ai evreilor din Egipt în membrii ai poporului ales al lui Dumnezeu, în vremea celor patruzeci de ani de păstorire în Sinai, înfruntând destui cârtitori şi împotrivitori. Statui vor fi fost evreii până la trecerea minunată prin Marea Roşie, până la adăparea cu apă izvorâtă din stâncă şi pogorârea manei din cer şi, mai ales, până la primirea celor două table de piatră ale Legii de pe Muntele Sinai. Statui vor fi fost israeliţii pe vremea lui Iosua, până la despărţirea Iordanului, dărâmarea zidurilor Ierihonului şi oprirea soarelui şi a lunii pe cer. Statui vor fi fost aceiaşi până la cornul cu untdelemn al lui Samuel şi până la harfa Psalmilor lui David. Statui vor fi fost israeliţii până la ctitorirea Templului şi sfinţirea acestuia prin pogorârea focului din cer la sfârşitul rugăciunii lui Solomon. Statui idolatre şi rătăcite vor fi fost israeliţii pe vremea domniei lui Ahab şi a Izabelei, până la pogorârea focului din cer de către sfântul prooroc Ilie Tesviteanul peste jertfa sa de pe Carmel. Statui păgâne vor fi fost ninivitenii până la propovăduirea proorocului Iona, cel care le-a declanşat pocăinţa şi le-a determinat iertarea primită de la Dumnezeu. Statui vor fi fost evreii pe vremea lui Isaia şi a lui Ieremia, până la dărâmarea Templului şi robia babiloniană. Statui vor fi fost iudeii pe malurile râurilor Babilonului, atârnându-şi harfele în sălcii (Psalm 136, 2), până la descoperirea carului de foc al heruvimilor primită de proorocul Iezechiel la râul Chebar şi până la revelaţia „Celui Vechi de Zile” primită de proorocul Daniel în exilul babilonian.

Statui vor fi fost şi mulţimile de iudei din pustiul Iordanului, până la topirea lor prin pocăinţă în urma ,,Omiliilor” sfântului Ioan Botezătorul. Statui vor fi fost şi mulţimile până la Predica de pe Munte a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Predică ce a sfărâmat aceste statui, făcând din sfinţii ucenici şi apostoli „sarea pământului” şi „lumină a lumii” (Matei 5, 13-14). Statuie neştiutoare va fi fost Nicodim până la întâlnirea şi convorbirea din noapte cu Mântuitorul (Ioan 3, 1-2), devenind apoi, împreună cu Iosif din Arimateea, pogorâtor al Domnului de pe Cruce (Ioan 19, 38-42). Statuie păcătoasă va fi fost femeia samarineancă până

la întâlnirea cu Mântuitorul la fântâna lui Iacob. Statuie va fi fost pescarul Simon, fiul lui Iona din Galileea, mai înainte de întâlnirea cu Hristos în corabie, mai înainte de Schimbarea la Faţă, mai înainte de plânsul pocăinţei de după întreita lepădare şi mai înainte de întreita întrebare iubitoare a lui Hristos cel Înviat, Care s-a arătat pe ţărmul Tiberiadei. Statuie lacomă va fi fost Zaheu, mai marele vameşilor din Ierihon, până la primirea Mântuitorului Hristos în casa şi în viaţa sa. A fost şi a rămas statuie tânărul bogat care, deşi s-a întâlnit cu Mântuitorul, nu L-a putut urma. Statui pline de răutate au fost şi au rămas cei ce strigau în curtea lui Pilat, în Vinerea Patimilor: „Răstigneşte-L! Răstigneşte-L!” (Ioan 19, 6). Statuie plină de fărădelegi va fi fost tâlharul de pe cruce, până la pocăinţa şi mântuirea lui de-a dreapta Domnului. Statui nedumerite au fost Luca şi Cleopa, cei doi ucenici de la Emaus, până la apropierea de ei a Necunoscutului Înviat și până la arderea inimii lor prin cuvântul Său dumnezeiesc şi, mai ales, până la Arătarea Lui la frângerea pâinii de la Cina liturgică şi eshatologică din Emaus (Luca 24, 30-32).

Statui au fost cele trei mii de suflete din Ierusalim până la convertirea şi botezul lor din ziua Cincizecimii sau a Pogorârii Duhului Sfânt la Rusalii, ca şi ceilalţi două mii de nou botezaţi în urma minunii vindecării slăbănogului de la Poarta cea Frumoasă a Templului (Fapte 4, 4). Statuie evlavioasă şi închinătoare va fi fost famenul reginei Candachia a Etiopiei, până la convertirea sa la Hristos, prin propovăduirea sfântului arhidiacon Filip şi prin botezul său primit în apă (Fapte 8, 26-40). Statuie prigonitoare, „suflând încă ameninţare şi ucidere împotriva ucenicilor Domnului” (Fapte 9, 1), a fost cu siguranţă şi Saul din Tars, viitorul apostol Pavel, până la convertirea sa minunată de pe drumul Damascului. Statuie romană va fi fost temnicerul din Filipi până la convertirea sa prin acelaşi sfânt apostol (Fapte 16, 23-40). Statui din Areopag au fost, de asemenea, Dionisie Areopagitul, femeia cu numele Damaris şi alţii împreună cu ei (Fapte 17, 34), până la convertirea prin predica întreruptă a sfântului apostol Pavel în Areopagul din Atena.

Statui vor fi fost ascultătorii sfântului Vasile cel Mare în Cezareea Capadociei, ai sfântului Grigorie Teologul în Nazianz şi Constantinopol şi, mai ales, ai sfântului Ioan Gură de Aur, ca preot în Antiohia şi arhiepiscop în Constantinopol, sculptaţi însă după chipul lui Hristos prin dalta neîntrecută a cuvântului Sfinţilor Trei Ierarhi. Statui răzvrătite vor fi fost monahii din Mănăstirea „Sfânta Marina” pe vremea sfântului Simeon Noul Teolog († 1022) din Constantinopol, ca şi împotrivitorii din Tesalonic ai sfântului Grigorie Palama († 1359), Arhiepiscopul lor. Statui au fost destinatarii *Didahiilor* sfântului Antim Ivireanul († 1716), de la Râmnic şi Bucureşti. Poate că asemenea unor statui lipsite de „cunoştinţa mântuirii” (Luca 1, 77) vor fi fost percepuţi de către Preacuviosul Părinte Arsenie Boca şi credincioşii, pelerinii, închinătorii şi ascultătorii „cuvintelor vii” din predicile de foc ale Sfinţiei Sale, de la Mănăstirea „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus şi de la Mănăstirea „Sfântul

Apostol şi Evanghelist Ioan" de la Prislop, înainte şi după jumătatea secolului trecut.

Despre puterea cuvântului duhovnicesc din predica profetică, evanghelică, apostolică, patristică, postpatristică şi neopatristică, dar şi despre posibilitatea şi necesitatea reînvierii câmpului plin cu oase omeneşti (cf. Iezechiel 37, 1-14) – sau plin de „statui" creştineşti din spaţiul nostru ortodox şi românesc – ne vorbesc cuvintele sfântului evanghelist Luca de la sfârşitul capitolului zece din cea de a doua sa carte neotestamentară, în legătură cu convertirea sutaşului Corneliu şi Cincizecimea din Cezareea: „Încă pe când Petru vorbea aceste cuvinte, Duhul Sfânt a căzut peste toţi cei ce ascultau cuvântul. Iar credincioşii tăiaţi împrejur, care veniseră cu Petru, au rămas uimiţi pentru că darul Duhului Sfânt s-a revărsat şi peste neamuri. Căci îi auzeau pe ei vorbind în limbi şi slăvind pe Dumnezeu. Atunci a răspuns Petru: Poate, oare, cineva să oprească apa, ca să nu fie botezaţi aceştia care au primit Duhul Sfânt ca şi noi? Şi a poruncit ca aceştia să fie botezaţi în numele lui Iisus Hristos. Atunci l-au rugat pe Petru să rămână la ei câteva zile" (Fapte 10, 44-48).

Transformarea, trezirea, înnoirea, reînvierea, convertirea şi transfigurarea duhovnicească a statuilor din noi (creştinii căldicei ai vremurilor de azi, cu candelele stinse) în icoane purtătoare ale lui Hristos, prin harul Duhului Sfânt, prin credinţă, smerenie, rugăciune, dragoste, virtuţi şi fapte bune, purtători de candele aprinse şi de vase de alabastru cu mir de nard de mare preţ, este nu numai o necesitate, ci şi o prioritate, a noastră a tuturor, pentru a fi rânduiţi în mulţimea celor mântuiţi, îmbrăcaţi în alb şi cu ramuri de finic în mâini (Apocalipsă 7, 9-17).

O revigorare şi o reînviere a Amvonului Omileticii, în duh profetic, apostolic şi patristic, în Biserica noastră Ortodoxă ar putea preface şi transfigura „statuile" de creştini căldicei şi stâlpii de sare de pe ţărmul Mării Moarte a lumii de azi în icoane vii, purtătoare de Hristos.

„**Raiul dumnezeieştii Scripturi**" (Sf. Ioan Damaschin)

Pornind de la această expresie a sfântului Ioan Damaschin (în *De fide orthodoxa*, IV, 17; P.G. 94, 1176) putem afirma următoarele: „În ea – în Scriptură – trăim, ne mişcăm şi suntem" (cf. Fapte 17, 28); *trăim în Scriptură* şi ne hrănim din Scriptură, cu „mana cea ascunsă" (Apocalipsă 2, 17), „pentru că nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu" (Matei 4, 4; Deuteronom 8, 3; Luca 4, 4); *ne mişcăm în Scriptură*, de la Facere la Apocalipsă, din grădina Edenului până pe cele două maluri ale râului vieţii, pe drumul spre Emaus şi pe drumul Damascului şi, adeseori, pe calea care coboară de la Ierusalim spre Gaza (Fapte 8, 26-27), împreună cu îngerul Domnului (călăuzitorul), cu sfântul arhidiacon Filip (tâlcuitorul) şi cu famenul etiopian (cititorul); *suntem în Scriptură* cu gândul şi cu simţirea, cu mintea şi cu inima, cu cugetarea minţii, cu vibraţia sufletului şi cu lacrima dorului după Dumnezeu;

suntem în Scriptură ca şi creştini, suntem în Revelaţie ca şi teologi, suntem în teologie ca şi ierarhi.

„Doamne, la cine să ne ducem? Tu ai cuvintele vieţii veşnice” (Ioan 6, 68).

***

Gânduri la un simpozion de Patrologie

La intrarea într-un templu imaginar al Patrologiei ar putea fi înscrise cu litere de aur primele cuvinte ale dogmei hristologice de la Calcedon, din anul 451: „Urmând deci, Sfinţilor Părinţi...”, iar un volum substanţial de Teologie Patristică s-ar putea deschide prin cuvintele: „Leagă barca ta de corabia Părinţilor şi ei te vor călăuzi spre Iisus” (avva Ioan, în corespondenţă cu avva Varsanufie, *Filocalia XI*, p. 301-302). Patericul egiptean ne oferă într-o viziune a unui părinte anonim, două imagini ale corabiei Părinţilor: una în care plutea în linişte avva Arsenie cel Mare, învăluit de Duhul lui Dumnezeu, iar în cealaltă călătorea avva Moise, înconjurat de îngerii lui Dumnezeu, care-l hrăneau cu faguri de miere (avva Arsenie 38). Astfel, corabia Teologiei Patristice şi a studiului Patrologiei este plină de Duhul lui Dumnezeu, de isihie, îngeri şi fagurii de miere ai învăţăturii Sfinţilor Părinţi.

Prin urmare, un creştin îşi leagă barca de corabia autorului anonim al Epistolei către Diognet; un diacon îşi leagă barca de corabia sfântului Efrem Sirul, care toată viaţa a rămas diacon; un preot îşi leagă barca de corabia sfinţilor Ioan Gură de Aur şi Grigorie de Nazianz, autorii neîntrecutelor tratate „Despre preoţie”. Arhiereul îşi leagă barca vieţii de corabia sfinţilor Trei Ierarhi; monahul îşi leagă barca nevoinţelor de corabia Sfinţilor Părinţi din Pateric şi Filocalie; ascetul nevoitor îşi leagă barca de corabia sfinţilor Ioan Scărarul şi Isaac Sirul; misticul ortodox trebuie să-şi lege barca de corabia sfântului Simeon Noul Teolog şi a sfântului Grigorie Palama; egumenul unei obşti monahale se cuvine să-şi lege barca mănăstirii de corabia sfântului Vasile cel Mare; exegetul îşi leagă barca de corabia sfântului Ioan Gură de Aur şi a sfântului Chiril al Alexandriei; dogmatistul îşi leagă barca de corabia sfinţilor Atanasie cel Mare, Maxim Mărturisitorul şi Ioan Damaschin; omiletul îşi leagă barca de corabia sfântului Ioan Gură de Aur, iar catehetul de cea a sfântului Chiril al Ierusalimului; liturgistul îşi leagă barca de corabia sfântului Simeon al Tesalonicului, iar teologul prin excelenţă îşi leagă barca de corabia sfântului Grigorie Teologul. În acest sens, am putea identifica patru paradigme biblice ale Patrologiei: curcubeul legământului dintre Sfinţii Părinţi şi Ortodoxie; scara Patrologiei de la Betel; oaza patristică de la Elim şi roadele şi frunzele Pomului Vieţii din Apocalipsă, deoarece Patrologia ne îmbie „apa limpede cum e cristalul” a Teologiei Sfinţilor Părinţi (Apocalipsă 22, 1).

Dacă un curs de Teologie Patristică ar trebui să fie precum un drum spre Emaus, Facultăţile de Teologie ar trebui să fie după chipul şi asemănarea Facultăţii de Teologie de pe Sinai şi din pustia cu acelaşi nume, condusă de

Moise; a Facultăţii de Teologie de pe Carmel, condusă de sfântul Ilie; a Facultăţii de Teologie de pe Muntele Fericirilor şi de pe Tabor, revelată de Mântuitorul, dar şi a Facultăţii de Teologie de la Cina cea de Taină şi de la Cina din Emaus. Esenţa Facultăţii de Teologie de pe Sinai sunt tablele Legii; esenţa Facultăţii de Teologie de pe Carmel este focul pogorât din cer; esenţa Facultăţii de Teologie de pe Muntele Fericirilor este cuvântul Evangheliei; esenţa Facultăţii de Teologie de pe Tabor este contemplarea luminii dumnezeieşti; esenţa Facultăţii de Teologie din Ierusalim este cuminecarea de la Cina cea de Taină, iar esenţa Facultăţii de Teologie a sfinţilor apostoli sunt limbile de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii.

Astfel am putea conchide, parafrazându-l pe Fericitul Augustin: „Patristica în Scriptură se ascunde, iar Scriptura în Patristică se descoperă...”

***

„Episcopul este, după Dumnezeu, dumnezeu pe pământ!” (Didascalia II, 26).

Rugăciunea neîncetată: „Respiră-L pe Dumnezeu mai mult decât aerul!” (Sf. Grigorie Teologul, Cuvântarea XXVII, P.G. 36, 16 B).

Început bun: „Viaţa noastră este alcătuită dintr-un şir de începuturi” (Sf. Grigorie de Nyssa).

„Mai bine să te încrezi în rănile prietenului decât în sărutările vrăjmaşului” (Sf. Ioan Gură de Aur, citat de Părintele Arsenie Boca).

Sfântul Ioan Gură de Aur despre sfântul Ioan Evanghelistul: „Un bărbat care grăieşte din cer şi care dă glas mai răsunător decât tunetul” (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Ioan*, Ed. Gândul Aprins, 2014, p. 11).

„Luaţi mâinile de pe voi! De veţi încerca să vă ctitoriţi, veţi înălţa o ruină!” (Fer. Augustin, cf. Ovidiu Hurduzeu, *Sclavii fericiţi*, Ed. Timpul, Iaşi, 2009, p. 98).

„În fiecare zi este trimis la noi un serafim...” (Fer. Ieronim, Epistola XVIII B1, în P.S.B. vol. 9, București, 2013, p. 118).

„Lauda vorbitorului se află în plânsul ascultătorilor” (Fer. Ieronim, Epistola XXII 35, p. 196).

„Orice ai face, orice ai porni, mâna să facă semnul crucii!” (Fer. Ieronim, Epistola XXII 37, p. 199).

„Şi cu Domnul înainte, să călcăm pe valurile veacului!” (Fer. Ieronim, Epistola XXX 13, p. 230).

„Închide-te în sfera cerului!” (Fer. Ieronim, Epistola LII 13, p. 372).

Exerciţiul minţii: „Fierul plugarului îşi păstrează luciul dacă se foloseşte; dacă nu se foloseşte, îl prinde rugina” (Clement Alexandrinul, *Stromate I* cap. I, 12. 2, în PSB vol. V, p. 17) – tot aşa şi mintea omului.

Ispite, necazuri şi încercări: „Pentru pedagogie ne-a fost îngăduită drept curea de pedeapsă coada şarpelui ca bici pentru cei în neorânduială şi neascultători” (Calist al Constantinopolului, *100 capete despre curăţia inimii*, R. T., Sibiu, nr. 3/2012, p. 309).

„Dixit abbas Hyperechius: Arbor vita e est in excelsum et ascendit ad eam umilitas monachi” – „Pomul vieţii este întru celelalte şi doar smerenia monahului ajunge până acolo” (Vitae Patrum 6, 15, 49; B.L. 73, 962).

Din „Tezaurul” Cuviosului Teognost

„Fii precum cămila, purtându-ţi păcatele şi legat, urmând celui ce cunoaşte calea lui Dumnezeu” (Sf. Antonie cel Mare, în Cuviosul Teognost, *Tezaurul*, Ed. Doxologia, Iași, 2015, XVII, 8; p. 201).

„L-a trimis unul dintre bătrâni pe ucenicul său să scoată apă. Dar fântâna era departe de chilia lor, iar ucenicul a uitat să ia frânghia cu el. Şi ajungând la fântână, şi-a dat seama că nu a luat-o cu sine şi a strigat către Domnul, zicând: «Dumnezeul părintelui meu, pentru rugăciunile lui, ajută-mă, şi să se ridice apa sus, ca să umplu ulciorul pe care îl aduc». Şi s-a ridicat apa până la gura fântânii şi, după ce a umplut fratele ulciorul, iarăşi s-a retras apa la locul ei” (Cuviosul Teognost, *Tezaurul*, op. cit., XVII, 34; p. 205).

„Avva Iulian Stâlpnicul a trimis salutare către unul dintre bătrânii cei mari, trimiţându-i lui şi trei cărbuni de foc aprinşi într-o pânză de lână. Iar acela i-a trimis şi el salutare, trimiţându-i şi el apă în aceeaşi pânză. Şi au cunoscut amândoi că au ajuns la aceleaşi măsuri (duhovniceşti) şi au fost învredniciţi de acelaşi har” (ibidem, XVII, 44; p. 207).

„Pe vârful Muntelui sfânt Sinai în ziua Cincizecimii, când se săvârşea dumnezeiasca Liturghie, când a rostit preotul «Cântarea de biruinţă...» au răspuns munţii cu glas înfricoşător: «Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de mărirea Lui». Şi a stăruit glasul, răsunând şi auzindu-se strigătul, ca la o jumătate de ceas” (ibidem, XVII, 55; p. 210).

FILOCALICE

Suliţa gândului smerit: Răstigniţi în rugăciune şi adeseori părăsiţi pe cruce, suliţa gândului smerit să ne străpungă coasta umilinţei, ca să izvorască îndată din aceasta „sânge şi apă” (cf. Ioan 19-34).

Lumina smereniei: Cei doi îngeri cu făclii aprinse care mergeau în noapte înaintea pustnicului ce fugea de slava deşartă a oamenilor (avva Ioan Colov 38) merg şi înaintea vameşului smerit din Evanghelie.

Smerenie: Să te laşi purtat prin satul lumii, cu „oale afumate şi urechi de vase” legate de grumazul tău – bârfe, clevetiri, vorbiri de rău – în lunga vinere a patimilor tale, precum avva Macarie în tinereţe (avva Macarie Egipteanul 1), dar şi bătut pe uliţe cu trestia peste cap, precum Mântuitorul Hristos.

Un gând smerit şi rugător înălţat către Dumnezeu valorează şi cântăreşte mai mult decât tot aurul lumii.

Smerenie şi cunoaştere: Nu ne putem ridica pe scara cunoaşterii lui Dumnezeu decât în măsura în care ne pogorâm şi ne adâncim pe treptele smereniei şi umilinţei.

Smerenie şi taină: „Tainele se descoperă celor smeriţi” (Isus Sirah 3, 19). Smeritului vameş din Evanghelie i se descoperă taina Rugăciunii lui Iisus, femeii samarinence i se descoperă taina închinării în Duh şi Adevăr, iar sfântului apostol Pavel i se descoperă taina răpirii la al treilea cer.

„**Prăpastia de smerenie**”: Să experiezi „prăpastia de smerenie” (Sf. Isaac Sirul) socotindu-te neîncetat neghină în ţarina lui Hristos (Matei 13, 26), aruncată în întunericul cel mai din afară, unde va fi plângerea şi scrâşnirea dinţilor (Matei 22, 13) şi unde viermele nu moare şi focul nu se stinge (Marcu 9, 44-48), fără însă să-ţi pierzi nădejdea în nesfârşita milă a lui Dumnezeu.

Acoperământul smereniei: Un copac care-şi descoperă rădăcinile, se usucă. Tot aşa se pierd şi virtuţile fără acoperământul smereniei.

Smerenie: Totdeauna bobul de grâu trebuie să aibă conştiinţa că este neghină, ca să nu cadă în mândrie.

Să fii smerit precum floarea-soarelui şi să contempli floarea de măceş ca pe un rug aprins al pământului românesc.

Pogorâre: Să ne pogorâm de pe tronul iubirii de sine, prin smerenie, precum a făcut regele cetăţii Ninive, lepădând veşmântul scump al părerii de sine, acoperindu-ne cu sac de pocăinţă şi culcându-ne în cenuşa umilinţei, ca să îndepărtăm sorocul pedepsei de după patruzeci de zile (cf. Iona 3, 4; 3, 6 şi 10).

Smeritul vameş: Neîndrăznind nici măcar să-ţi ridici ochii spre cer, precum smeritul vameş din Templu (Luca 18, 13), să te socoteşti mereu a fi aşezat „în inima pământului" (Matei 12, 40).

Vameşul pe Tabor: „Rugăciunea celui smerit va pătrunde norii (de pe Sinai, Tabor şi Muntele Măslinilor) şi nu se va mângâia până nu va ajunge acolo" (Isus Sirah 35, 18).

Strigarea celui fără haină de nuntă: O, Doamne, Doamne, fie-Ţi milă şi de mine, cel alungat de la Nunta Ta şi aruncat în întunericul cel mai dinafară, cu candela stinsă! (cf. Matei 22, 13; 25, 8).

Pocăinţă: Să-ţi schimbi ţiglele sparte de pe acoperişul cerului de deasupra ta! Sau: Să-ţi schimbi ţiglele sparte de pe acoperişul vieţii, prin pocăinţă.

Temei de umilinţă: „Nici glasul Lui nu l-aţi auzit vreodată, nici faţa Lui nu aţi văzut-o" (Ioan 5, 38).

Lacrimi şi seninătate: Numai când ţi se umplu ochii de lacrimi ţi se umple inima de pace şi sufletul de seninătate.

Aşteptând lacrimile – căci „Dumnezeu încă nu trimisese ploaie pe pământ" (Facere 2, 5).

„**Plângător**": În limba şi spiritualitatea siriacă a primelor veacuri, termenul pentru monah era acela de „plângător"! (cf. Hannah Hunt, *Plânsul de-bucurie-făcător*, Doxologia, Iaşi, 2013, p. 163).

Roua şi mana – sau lacrimi şi hrană duhovnicească: „Când cădea noaptea roua peste tabără, atunci cădea peste ea şi mana" (Numeri 11, 9).

Îndemn: Să stropeşti pământul cu lacrimi; să-ţi stropeşti Biblia cu lacrimi; să-ţi stropeşti rugăciunea cu lacrimi!

Rugăciunea cu lacrimi: Să-ţi stropeşti rugăciunea cu lacrimi, ca să poţi primi răstignirea cu liniştea unui înger.

Roata de moară a rugăciunii minţii n-o mişcă decât apele care cad din vadul plânsului.

Rugăciunea unui stejar – în vreme de furtuni şi ploi: Doamne, fii prezent înaintea mea precum înaintea stejarului de la Mamvri!

Crinul rugăciunii nu poate înflori şi înmiresma sub grindina gândurilor rele, împotriva cărora nu ne luptăm îndeajuns în războiul nevăzut al minţii, prin „Doamne, Iisuse...”.

În ceasul rugăciunii: Să fii unit în ceasul rugăciunii tale cu toţi cei ce se roagă lui Dumnezeu, deodată cu tine, oriunde pe faţa pământului.

Rugăciunea pentru celălalt deschide şi pogoară cărare de lumină de la Dumnezeu spre el.

Rugăciunea de dimineaţă este precum un răsărit de soare. Ceea ce este răsăritul soarelui pentru o zi este rugăciunea de dimineaţă pentru fiecare zi din viaţa unui creştin.

Cartea de rugăciuni din minte trebuie deschisă cât mai des, ba chiar menţinută neîncetat deschisă prin rugăciunea lui Iisus. Dumnezeu nu-ţi deschide singur Cartea de rugăciuni ca să citeşti din ea, trebuie să te sileşti şi tu.

Toate rugăciunile se cuprind, se concentrează în rugăciunea „Tatăl nostru”, iar aceasta, în rugăciunea minţii „Doamne, Iisuse”.

Rugăciunea minţii: Dacă dragostea din inimă nu este pentru Hristos, atunci nici atenţia minţii nu este la Hristos şi nici rugăciunea din minte nu este către El.

Rugăciunea lui Iisus este pânza freatică a vieţii noastre duhovniceşti. Dacă ne oprim din respiraţie sau dacă încetează bătăile inimii murim. La fel ne ofilim duhovniceşte şi murim sufleteşte dacă ne oprim din rugăciunea minţii.

Rugăciunea lui Iisus este flacăra aprinsă din candela minţii, cu care vom ieşi întru întâmpinarea Mirelui.

Rugăciunea lui Iisus: După cum fulgerul este ancora norului pe valuri de vânt, tot aşa şi rugăciunea lui Iisus este ancora minţii pe ape de gânduri.

Rugăciune şi linişte: Să-ţi îngenunchezi gândurile minţii şi să le prosterni în metanie înaintea Preasfântului Nume al Domnului Iisus, pomenit cât mai des lăuntric prin rugăciunea isihastă. Aceasta-ţi va aduce pacea şi liniştea minţii.

Gândul de foc al rugăciunii: Să-ţi arzi toate vreascurile minţii pentru ca să poţi ajunge, în cele din urmă, la unicul gând de foc al rugăciunii lui Iisus.

Suliţa de aur a rugăciunii: Să străpungi cu suliţa de aur a rugăciunii neîncetate coasta Cerului – precum sutaşul de pe Golgota – ca să-ţi izvorască sângele pocăinţei şi apa lacrimilor.

Poarta strâmtă a rugăciunii: „Siliţi-vă să intraţi prin poarta cea strâmtă...” (Luca 13, 24) – a rugăciunii lui Iisus!

Rugăciune şi inspiraţie: „Capul îmi este plin de rouă şi părul ud de vlaga nopţii” (Cânt. Cântărilor 5, 2).

Scriptură şi rugăciune: Sângele cuvântului lui Dumnezeu din inima Scripturii să curgă neîncetat prin toate arterele şi venele sufletului nostru, împins de rugăciunea minţii.

Profeţie despre Rugăciunea lui Iisus: „Căci, de la răsăritul soarelui până la apusul lui, mare este Numele Meu printre neamuri şi în orice parte se aduc *jertfe de tămâie pentru Numele Meu* şi prinoase curate, căci mare este Numele Meu printre neamuri” (Maleahi 1, 11).

„**Sabia Duhului**”: Să se lipească „Sabia Duhului – care este cuvântul lui Dumnezeu” (Efeseni 6,17) din Sfânta Scriptură – de mâna ta, în războiul nevăzut, precum s-a lipit mâna lui Eleazar, unul dintre vitejii lui David, de sabia sa, în lupta împotriva filistenilor (II Regi 23, 10).

Să nu uiţi să tămâiezi în Templul Domnului – prin rugăciunea minţii, în rândul „săptămânii” vieţii tale pământeşti (cf. Luca 1, 8-9).

Porunci: „Rugaţi-vă neîncetat!” (I Tesaloniceni 5, 17) şi „Cercetaţi Scripturile” neîncetat! (Ioan 5, 39).

Gândul tainic: Vorbind cu oamenii despre una şi despre alta, să ai gândul tainic neîncetat la Dumnezeu!

Tăcerea este hotarul dintre vorbirea noastră cu Dumnezeu prin rugăciune şi vorbirea noastră cu oamenii prin comuniune.

Tăcerea – de dincolo de cuvinte – este precum taina nopţii de dincolo de zi, precum stelele de dincolo de nori şi precum cerul de dincolo de stele...

Limba de foc: Să faci să-ţi tacă toate limbile pământului pentru ca să-ţi poată vorbi doar limba de foc a Duhului Sfânt de la Rusalii.

Lumină: Porţi sau nu porţi în tine o flacără ascunsă; porţi sau nu porţi în tine o candelă aprinsă; eşti sau nu eşti în lume un sfeşnic luminat între oameni.

Ascultarea îţi deschide uşa cerului, ca să se reverse putere dumnezeiască în mintea ta şi în sufletul tău, iar neascultarea îţi închide această uşă.

Îndemn: Să descoperi bucuria lepădării de sine prin harul ascultării şi prin cununa tăierii voii.

Omul preferă să trăiască mai degrabă în întunericul sinelui decât să iasă la lumina harului, prin lepădare de sine, tăierea voii şi ascultare.

Adevăr profetic şi confirmare filocalică: Minţile întunecate „clocesc ouă de şarpe şi urzesc pânză de păianjen" (Isaia 59, 5), prin gânduri rele nemărturisite.

Filocalice: „Să roadă piciorul tău pragurile uşilor" părintelui tău duhovnicesc (cf. Isus Sirah 6, 37).

Asceza: „A mânca ierburi amare şi azime" pentru a putea ajunge la mistica manei căzute din cer şi a apei izvorâte din stâncă (cf. Exod 12, 8; 16, 15; 17, 6).

Mistică: Să intrăm cu mintea în norul Duhului Sfânt al Teologiei, precum Moise pe Sinai şi sfinţii apostoli pe Tabor.

Rugul aprins: După ce Moise a vorbit cu Dumnezeu întâia dată nu ni se spune că rugul aprins s-ar fi stins.

Temă filocalică: Samson – leul cel tânăr de lângă viile Timnei – şi fagurele de miere din trupul lui mort (Judec. 14, 5-9).

„**Precum aud, judec**..." (Ioan 5, 30). Hristos ne judecă după cele ce „aude" de la noi: gânduri ale minţii, cuvinte ale gurii şi fapte ale mâinilor.

Harul: „Harul este ca un rai plin de binecuvântări" (Isus Sirah 40, 19) izvorâte din râul vieţii şi rodite în pomul vieţii (Apocalipsă 22, 1-2).

La Duminica Izgonirii din Rai: Ne putem întoarce în rai urmând albia râului vieţii care ieşea din Eden (Facere 2, 10).

O, „de aş da trupul meu să fie ars!" (I Corinteni 13, 3) – în lumina rugului aprins şi a Învierii de Apoi!

„**Lui Dumnezeu închină-te**!" (Apocalipsă 19, 10; 22, 9), îi poruncesc cei doi îngeri sfântului evanghelist Ioan, dar şi nouă tuturor.

Îngerul cu trestia de aur îţi măsoară neîncetat cetatea sufletului tău „şi porţile ei, şi zidurile ei" (cf. Apocalipsă 21, 15).

Adevărata fericire presupune descoperirea filonului de aur creştin, de dincolo de suprafaţa lucrurilor, adică „comoara ascunsă în ţarină" (Matei 13, 44).

Să-ţi conectezi prezenţa la atotprezenţa lui Dumnezeu şi să-ţi treci neîncetat firul gândului prin urechile acului conştiinţei, ca să nu greşeşti.

Prezență: Descoperi frumuseţea locului atunci când simţi prezenţa cerului deasupra acelui loc.

Atotprezenţă: Dacă nu-L descoperi pe Dumnezeu unde eşti, nu-L vei descoperi oriunde vei merge.

Dumnezeu trece precum un râu prin albia vieţii noastre, râu în care ne botezăm, ne scăldăm, ne purificăm şi din care ne adăpăm.

Hristos este „Calea” (Ioan 14, 6) şi „Uşa” (Ioan 10, 7 şi 9), dar şi Însoţitorul nevăzut pe cale (cf. Luca 24, 15-16).

De adâncit: „Tatăl tău Care este în ascuns” şi „Tatăl tău Care vede în ascuns” (Matei 6, 6 şi 18).

Împărăţia lui Dumnezeu, care este înlăuntrul nostru (Luca 17, 21), nu este din lumea aceasta (Ioan 18, 36).

Îndemn: Având cu toţii „câte un loc sub soare”, să ne descoperim fiecare şi locul nostru sub „Soarele dreptăţii” (Maleahi 3, 20).

„**Au fost tăiaţi cu fierăstrăul**” (Evrei 11, 37): Nu-i uşor când Dumnezeu ne bagă în „gaterul” Său, ca pe nişte buşteni noduroşi, dar altă cale nu-i!

Cumpene sufleteşti mai presus de fire: „Şi nearătându-se nici soarele, nici stelele timp de mai multe zile, şi ameninţând furtună mare” (Fapte 27, 20).

Mulţumire: Să-I mulţumim neîncetat lui Dumnezeu atât pentru Potirul vieţii, cât şi pentru Crucea vieţii.

Împăcare: Când te împaci cu crucea pe care ţi-a rânduit-o Dumnezeu, începi să-ţi simţi piroanele înmuiate în miere.

Stare: Să urcăm senini şi liniştiţi, precum Isaac pe Moria, cu lemnele în spate, având deplină încredere în Avraam al nostru!

Aşteptare: Uneori nu-ţi mai rămâne nimic altceva decât să aştepţi pe un Iosif din Arimateea să te pogoare de pe cruce...

Mâna lui Dumnezeu este îndeajuns de lungă ca să ne scoată din adâncul oricărei prăpăstii, dacă-L strigăm.

Să-ţi pleci capul sub cununa de spini a necazurilor, îngăduite de Dumnezeu spre binele tău.

Să priveşti neîncetat prin credinţă spre Hristos, preînchipuit de şarpele de aramă, ca să rămâi nevătămat de vipera din Malta, precum sfântul apostol Pavel.

Să-ţi alegi spre contemplare măcar o spiţă din roţile carului de foc al sfântului Ilie, de pe cerul Bibliei.

Să contempli serafimul în zbor cu cărbunele în mână, din vedenia sfântului prooroc Isaia, venind spre tine.

Să surprinzi neîncetat prin contemplaţia Liturghiei cosmice „zguduirea porţilor creaţiei din ţâţânele lor", ca în vedenia serafimilor din Templu (Isaia 6,4).

Să te socoteşti miridă pe discul lui Paternus şi firimitură pe antimisul Liturghiei cosmice.

Să descoperi stropul de cer în fiecare bulgăr de pământ şi să cauţi neîncetat privirea lui Dumnezeu care te priveşte.

Să te bucuri de stropul de rouă picurat de Dumnezeu pe firul de iarbă al fiecărei clipe din viaţă.

Să crezi cu adevărat şi cu toată puterea în cuvântul sfântului Pavel, devenit salut al celor dintâi creştini: „Maranatha!" – „Domnul nostru, vino!"

Să îngenunchezi cutremurat înaintea uşilor împărăteşti ale Revelaţiei lui Dumnezeu şi să simţi şi să trăieşti cutremurul de timp al treptelor acesteia.

Să se dăltuiască dumnezeieştile cuvinte ale Noului Testament pe tablele minţii şi ale inimii noastre, precum cele zece porunci pe tablele de piatră ale Legii (cf. Exod 34, 28).

Să cuprinzi în gânduri teologice cât mai mult „aur, argint sau pietre scumpe" din Scripturi, nu „lemne, fân, trestie", pentru că „lucrul (minţii) fiecăruia se va face cunoscut" în Ziua Domnului (cf. I Corinteni 3, 12-13).

Să aduni duhovniceşte spice de grâu, precum Rut (2, 2-17); să aduni creştineşte vreascuri, precum femeia văduvă din Sarepta Sidonului (III Regi 17, 10-16); să aduni arhiereşte sicomore, precum proorocul Amos (7, 14).

Să-ţi descoperi cei douăzeci de talanţi de argint ai vieţii duhovniceşti şi să îţi vindeci tatăl de orbire, precum Tobie, sub călăuzirea sfântului arhanghel Rafael din cartea Tobit.

Să dai la o parte tufişurile de pe Moria, ca să poţi contempla rugul aprins din Sinai; să dai la o parte stâlpii de sare ai lumii întoarse cu faţa înapoi, pentru a fi călăuzit de stâlpul de foc din pustie; să dai la o parte carele lui faraon din

Marea Roşie, pentru ca să poţi contempla împreună cu Elisei carul de foc din ziua răpirii sfântului Ilie la cer.

Să mori, precum sfântul arhidiacon Ştefan: strălucindu-ţi faţa „ca o faţă de înger”, mărturisind pe Hristos, fiind plin de Duhul Sfânt, văzând cerurile deschise şi pe Iisus stând de-a dreapta Tatălui, rugându-te pentru primirea sufletului, îngenunchind sub ploaia de pietre şi iertând pe cei ce te ucid (cf. Fapte cap. 6-7).

Gând filocalic: „Atunci când El ţinea strălucitoare deasupra capului meu candela Sa – actualizarea şi permanentizarea revelaţiei sfântului arhidiacon Ştefan din sinedriu (Fapte 7, 55-56) şi rugăciunea isihastă „Doamne, Iisuse” – şi luminat de ea, eu străbăteam prin întuneric!” (Iov 29, 3).

Fericiţi cei care-şi recunosc şi-şi citesc păcatele scrise de degetul lui Iisus pe pământ (Ioan 8, 6-8) şi le mărturisesc prin pocăinţă sub omoforul Arhiereului Hristos şi sub epitrahilul părintelui duhovnicesc.

Gând filocalic: „O muscă moartă strică amestecul de untdelemn al celui ce pregăteşte miresme” (Ecclesiast 10, 1) şi un gând rău tulbură „amestecul de untdelemn al celui ce pregăteşte miresme” prin rugăciunea minţii, pentru a unge pe Domnul cu mir de nard la cina din Betania.

Seceriş filocalic: „Cel care lucrează pământul (lăuntric) va înălţa stogul său” – duhovnicesc (cf. Isus Sirah 20, 29), din „snopi de grâu încinşi cu grâu” (Cânt. Cântărilor 7, 3), precum Booz în cartea Rut (3, 7).

Temă filocalică: „Înnoirea vieţii” (Romani 6, 4) prin „înnoirea minţii” (Romani 12, 2) pentru „înnoirea lumii” (Matei 19, 28). De aceea ne îndeamnă sfântul apostol Pavel: „Să vă înnoiţi în duhul minţii voastre” (Efeseni 4, 23).

Vălul lui Moise: Faţa lucrurilor şi a experienţelor duhovniceşti tainice se cuvine să fie acoperită cu vălul lui Moise de la coborârea acestuia de pe Sinai (Exod 34, 35; II Corinteni 3, 13-18).

David – „rege” al rugăciunii minţii (I Regi 16, 13): „Uns-ai cu untdelemn capul meu” (Psalm 22, 6) – pentru rugăciunea minţii, „iar untdelemnul păcătoşilor (gândurile rele) să nu ungă capul meu” (Psalm 110, 5).

O stare – precum Nabucodonosor în vremea celor şapte ani de canon, trăind printre animalele câmpului (patimile) şi păscând iarbă (deşertăciunile), cu trupul udat de rouă... (cf. Daniel 4, 22 şi 29-30).

Mirul picurat din mâna miresei şi curs din degetele ei pe închizătoarea uşii (Cânt. Cântărilor 5, 5) este semnul iubirii şi al lacrimilor rugăciunii sufletului doritor şi căutător al Mirelui Hristos.

Dacă ar fi cu putinţă aş sorbi neîncetat cuvântul lui Dumnezeu din Potirul Sfintelor Evanghelii şi m-aş hrăni cu toate firimiturile celor douăsprezece coşuri ale Noului Testament.

Contemplând Araratul: Din pământul sufletului meu devastat de potopul păcatelor, porumbelul Duhului Sfânt încă nu poate rupe şi duce în zbor ramura verde de măslin a unei noi primăveri duhovniceşti...

Îndemn: Să nu ne mai adăpăm sufletul şi fiinţa cu apa tulbure a mlaştinilor celor de-a stânga (patimi, vicii şi păcate), ci să ne adăpăm setea existenţială din izvoarele şi fântânile cu apă curată şi limpede şi din vasele cu Agheasmă de-a dreapta (harul lui Dumnezeu, rugăciunea, contemplaţia, citirea Sfintelor Scripturi şi cultivarea virtuţilor).

Sensul filocalic al unei viziuni profetice: Cele două coşuri cu smochine, bune şi rele, de dinaintea Templului, din vedenia proorocului Ieremia (24, 1-10) pot preînchipui cele „două coşuri” cu virtuţi binecuvântate şi cu patimi detestate din fiecare om, în lupta duhovnicească pentru curăţirea patimilor şi dobândirea virtuţilor.

Filocalice: Pentru a se putea săvârşi minunea înmulţirii pâinilor şi a săturării duhovniceşti a mulţimilor în pustie, prin răspunsuri filocalice competente, trebuie pregătite cele cinci pâini şi cei doi peşti, prin întrebările care se pun spre zidire sufletească şi folos duhovnicesc.

Firimituri: Fiecare creştin se cuvine să se hrănească duhovniceşte din „cele şapte coşuri cu firimituri”, purtate de cei şapte sfinţi diaconi din Faptele Apostolilor (6, 3-6). Fiecare monah sau cleric se cuvine să se cuminece teologic din „cele douăsprezece coşuri cu firimituri”, purtate de cei doisprezece sfinţi apostoli (Marcu 8, 19-20), „care cad de la masa stăpânilor” (Matei 15, 26) sau de la masa Stăpânului celor două înmulţiri ale pâinilor din pustie (Matei 14, 20; 15, 37).

Dacă Dumnezeu îngăduie, pentru păcatele noastre, să fim daţi pe mâna ghibeoniţilor spre a fi atârnaţi pe munte, de la începutul secerişului orzului până ce va da Dumnezeu ploaia milostivirii Sale din cer, nu putem decât să zicem neîncetat rugăciunea vameşului! Poate că Maica Domnului ne va apăra „ziua de păsările cerului şi noaptea de fiarele câmpului” (II Regi 21, 9-10).

Așteptare: Să nu căutăm noi să ne scoatem piroanele din mâini şi din picioare şi să nu ne aruncăm cununa de spini de pe cap, ci să aşteptăm răbdători şi senini să ne pogoare Însuşi Domnul de pe crucea pe care ne-a rânduit-o.

Răstignire: Când nu ţi se mai arată rugul aprins în pustie; când nu-ţi mai izvorăşte apă din stâncă şi nu ţi se mai trimite mană din cer; când nu te mai umbreşte norul ziua şi nu te mai călăuzeşte stâlpul de foc noaptea; când nu ţi se

mai aduce strugurele din Eşcol spre gustare şi pare că ţi se despică pământul sub picioare – atunci poţi şi trebuie să strigi de pe crucea vieţii: „Eli, Eli, lama sabahtani!” (Matei 27, 46).

Opt litere ale unui alfabet duhovnicesc: cei doi „b” – bucurie şi binecuvântare; cei doi „i” – iubire şi iertare; cei doi „l” – lacrimi şi liniştire; cei doi „p” – pocăinţă şi pomenirea morţii; cei doi „r” – răbdare şi rugăciune; un „s” şi un „u” – smerenie şi umilinţă; cei doi „t” – tăcere şi tăierea voii.

O biserică isihastă cu hramul sfinţilor mistici din Patericul egiptean: avva Pamvo, avva Sisoe şi avva Siluan (cf. avva Pamvo 1 şi 2).

Trilogie ortodoxă: Rugul aprins al Patericului, stâlpul de foc al Filocaliei şi carul de foc al Liturghiei.

Din Pateric: Venind de la Alexandria la Tebaida Egiptului cu treabă pentru „torturi de in”, în zadar vei dori să te abaţi în treacăt şi pe la avva Arsenie din Pateric (şi din Prislop), căci nu vei vedea „faţa lui” (cf. avva Arsenie 26).

Evanghelie şi Pateric: Prin răspunsul izvorât din smerenie „Nu ştiu”, dat de către avva Iosif la o întrebare pusă de avva Antonie cel Mare cu privire la un cuvânt din Scriptură, contemplăm într-o apoftegmă de Pateric duhul Sfinţilor Părinţi într-un cuvânt de Evanghelie: „Cu adevărat, avva Iosif a aflat calea...” (avva Antonie 19), „Adevărul şi Viaţa” (Ioan 14, 6), care este Hristos Domnul.

Relicve în racla de aur a Patericului egiptean: cârpa din sânul avvei Arsenie cel Mare, cu care acesta îşi ştergea lacrimile rugăciunii neîncetate (avva Arsenie 41), oalele afumate şi urechile de vase atârnate de grumazul avvei Macarie Egipteanul, în tinereţile sale (avva Macarie 1) şi coşniţa cu nisip a avvei Moise Arapul din deşert (avva Moise 2).

Firul de aur: Să cauţi, să vezi şi să descoperi totdeauna firul de aur nevăzut pe care Dumnezeu îl trece prin urechile acului cu care te înţeapă semenii în mod văzut (prin cuvinte, gesturi, atitudini).

Bunătate răsplătită: „Dumnezeu S-a milostivit de mine pentru că am fost bun cu această pasăre mică” – a răspuns în vis unui ucenic eremitul Junayd, care în timpul vieţii hrănise acea păsărică ce venea în zbor şi se aşeza la masa lui (cf. Jean Biès, *Athos – Muntele transfigurat*, Ed. Deisis, 2012, p. 222).

Iubirea de aproapele: „În ziua aceea, zice Domnul Savaot, fiecare din voi va pofti pe aproapele său sub viţa şi sub smochinul său” (Zaharia 3, 10; Miheia 4, 4). Prin virtutea iubirii creştine revărsată faţă de aproapele, fiecare dintre noi îl poftim şi-l învăluim cu dragoste frăţească şi duhovnicească pe aproapele nostru, sub „Viţa” noastră – care este Hristos Domnul, „Viţa cea adevărată” (Ioan 15, 1) – şi sub „smochinul” nostru cel roditor şi binecuvântat, nu cel blestemat (Psalm 127,

3; Ioan 1, 48; Matei 21, 18-22; Marcu 11, 13-14 şi 20-22; Luca 13, 6-9). „Astfel a trăit Iuda şi Israelul în linişte, fiecare sub viţa sa de vie şi sub smochinul său, de la Dan până la Beer-Şeba, în toate zilele lui Solomon” (III Regi 4, 25).

Milă şi îndurerare: Necesitatea actualizării ,,Istoriei omorârii balaurului şi a sfărâmării lui Bel” (de la sfârşitul Vechiului Testament) în războiul nevăzut al minţii, după Pateric şi Filocalie, mă face să mă gândesc cu milă şi îndurerare la nevinovatele oi (dintre cele de-a dreapta) aruncate zilnic două câte două, spre hrană, celor şapte lei în groapa din Babilon, în care avea să fie aruncat mai apoi şi proorocul Daniel vreme de şapte zile şi izbăvit în chip minunat, de către îngerul Domnului (cf. Ist. omorârii balaurului 1, 39).

Umilă speranţă – în nesfârşita milă a lui Dumnezeu: Cel ce poate ca şi din pietre să facă „fii ai lui Avraam” (Matei 3, 9), Cel ce la nunta din Cana Galileii, săvârşind cea dintâi minune, a prefăcut apa în vin (Ioan 2, 6-11), dacă va voi oare nu va putea „preface”, la rugăciunea ,,oilor de-a dreapta”, pe toate „caprele de-a stânga” în oi?! – putându-se astfel împlini tainicul cuvânt al părintelui anonim din Pateric: „Caprele sunt eu, iar oile le ştie Dumnezeu”! (*Patericul*, X, 11).

Viaţa duhovnicească: „Începutul a toată trebuinţa vieţii omului (viaţa duhovnicească) este: apa (Botezului), focul (harului Duhului Sfânt) şi fierul (plugului duhovnicesc), sarea (îndulcirii apei de către Elisei) şi făină de grâu (pentru prescuri), mierea (cuvântului lui Dumnezeu, din seara Învierii) şi laptele (duhovnicesc), sângele strugurelui (din Eşcol şi din Sfântul Potir), untdelemnul (din vasele fecioarelor înţelepte) şi haina (de nuntă, a sufletului)” (Is. Sirah 39, 31).

Roua de Duminică: Prin roua de Duminică, ca „rouă de lumină” (Isaia 26, 19), înţelegem rugăciunea smerită de dimineaţă, lectura biblică atentă de dimineaţă, pregătirea şi mergerea la sfânta biserică, participarea rugătoare la Utrenie şi Sfânta Liturghie, ascultarea citirii Sfintei Evanghelii şi a predicii rostite, împărtăşirea cu Sfintele Taine, primirea anaforei, integrarea în Liturghia de după Liturghie prin rugăciunea minţii „Doamne, Iisuse...”, venirea la Vecernie şi descoperirea înlăuntrul acesteia, prin „Lumină lină...”, a tainicului drum spre Emaus şi a harului Cinei din Emaus, pentru intrarea cu Hristos la Nunta Miezonopticii (cf. Matei 25, 6-10).

În vasul de alabastru cu mirul lacrimilor femeii păcătoase, care a venit la Mântuitorul în casa fariseului Simon, putem vedea şi lacrimile de pocăinţă ale lui David, lacrimile rugăciunii lui Iezechia, lacrimile plângerilor lui Ieremia, lacrimile de amar ale lui Petru şi lacrimile de dor şi iubire ale sfintei Maria Magdalena, din dimineaţa Învierii, precum şi năframa lacrimilor avvei Arsenie.

Pentru a putea fi primiţi la Cina cea de Taină şi martori în Ghetsimani, pe Golgota, apoi la Înviere, Înălţare şi Cincizecime se cuvine să luăm cu noi: de pe Ararat, curcubeul; de la Betel, scara cerului; din Sinai, rugul aprins, apa din

stâncă, mana din cer, tablele Legii de pe munte, toiagul înflorit al lui Aaron şi strugurele din Eşcol; din Iordan, pietrele lui Iosua; de la Ierihon, trâmbiţele; de la David să împrumutăm harfa; de pe Carmel să luăm focul pogorât din cer; de la fecioarele înţelepte, candelele aprinse; de la Maria din Betania, vasul de alabastru cu mir de nard de mare preţ.

Atotprezenţă: „Domnul este cu adevărat în locul acesta şi eu n-am ştiut!" – spune Iacob la Betel (Facere 28, 16), dar repetăm şi noi neîncetat, în orice loc devenit Betel sau „casă a lui Dumnezeu şi poartă a cerului" (Facere 28, 17), prin revelaţia scării cerului Atotprezenţei lui Dumnezeu, în Hristos, prin Duhul Sfânt, în conştiinţa noastră de creştini.

Prezenţă: Acolo unde prezenţa lui Dumnezeu se face simțită în conştiinţa ta, locul acela devine sfânt, iar acolo unde prezenţa lui Dumnezeu este absentă din vina ta, locul acela îţi este profan şi străin (vezi Facere 28, 16-17).

Icoană mistică: Condiţia şi explicaţia strălucirii feţei lui Moise la pogorârea de pe Sinai cu tablele Legii în mâini (Exod 34, 29-35) este convorbirea stăruitoare cu Dumnezeu „faţă către faţă" (Exod 33, 11), prin rugăciune pe muntele contemplaţiei, învăluit fiind în norul harului şi ţinerea cu toată puterea în mâini a celor două table, la pogorârea de pe Sinai, preînchipuire a Vechiului Testament şi a Noului Testament sau a Sfintei Scripturi şi a Sfintei Tradiţii.

În pustiul minţii noastre, doar *rugul aprins al rugăciunii lui Iisus* ne poate mijloci întâlnirea şi convorbirea noastră cu Dumnezeul Treimic – „Cel ce este şi Cel ce era şi Cel ce vine" (Exod 3, 14; Apocalipsă 4, 8) – şi călăuzirea noastră prin stâlpul cel de foc în toată vremea vieţii, până la răpirea „de dincolo de Iordan" în carul cel de foc al Duhului Sfânt.

Rugul din pustie. Când rugul din pustie este conectat la stâlpul de foc al dumnezeirii devine un rug aprins, iar când rugul aprins este răpit în carul cel de foc ajunge un martor al Schimbării la Faţă de pe Tabor. „Şi a zis Domnul către Moise: Iată, voi veni la tine în stâlp de nor des..." (Exod 19, 9; 24, 18) – pe Sinai, pe Tabor, pe Muntele Măslinilor şi la Parusia Domnului.

„**Ochiul ciclonului**" – de har, lumină şi iubire, contemplaţie şi cunoaştere – poate fi, metaforic, punct şi rază de întâlnire între Ochiul sau privirea lui Dumnezeu şi ochiul minţii noastre. Atunci, sfredelul de aur al gândului la Dumnezeu şi al Rugăciunii lui Iisus te ajută să descoperi cerul de deasupra fiecărui loc pe care păşeşti sau în care eşti, în lumina cuvintelor Sfintei Scripturi: „Atunci Dumnezeu i-a răspuns lui Iov, din sânul vijeliei" şi „din mijlocul furtunii" (Iov 38, 1; 40, 6).

Adevărul adevărurilor: După cum vedem în fiecare zi soarele stând „de-a dreapta cerului", tot aşa se cuvine să-L credem, să-L ştim şi să-L contemplăm

neîncetat – prin mărturia sfântului arhidiacon Ştefan din sinedriu – pe Mântuitorul Iisus Hristos şezând de-a dreapta Tatălui (cf. Fapte 7, 55-56). Văzând, crezând şi conştientizând în fiecare clipă şi în fiecare ceas Şederea Mântuitorului de-a dreapta Tatălui, să contemplăm cu uimire în minte şi cu bucurie în suflet, în fiecare zi, Parusia Domnului sau A Doua Lui Venire pe norii cerului (Fapte 1, 11).

Ascultarea desăvârşită şi credincioşia duhovnicească sunt evidenţiate de găurirea, de către stăpân, a urechii robului său cu o sulă, de Uşa-Hristos sau de uşorii uşii, care ar putea fi profeţii şi apostolii (cf. Exod 21, 5-6). Aşa i-am putea contempla pe marii ucenici ai ascultării din Sfintele Scripturi: Iosua faţă de Moise, David faţă de Samuel, Elisei faţă de sfântul Ilie, sfântul Ioan Evanghelistul faţă de Mântuitorul, Timotei şi Tit faţă de sfântul Pavel, la care se pot adăuga marii ucenici şi lucrători ai ascultării din Patericul egiptean şi Filocalie, cum este şi cuviosul Acachie.

Sfinţii şi noi: Sfinţii sunt cu haină de nuntă, iar noi, fără haină de nuntă; sfinţii au candelele aprinse, iar noi, candelele stinse; sfinţii au vas de alabastru, iar noi suntem fără vasul de alabastru; sfinţii şi-au ales „partea cea bună”, a Mariei, iar noi, a Martei; sfinţii stau de-a dreapta Dreptului Judecător, iar noi, de-a stânga; sfinţii sunt integraţi în Liturghia cosmică, iar noi, nici măcar în cea bisericească; sfinţii urmează pe Iisus printre semănături, iar noi, adeseori, aruncăm cu pietre după El; sfinţii sunt stâlpi de foc, iar noi suntem stâlpi de sare.

Lot şi femeia lui. În fiecare dintre noi este un Lot, adică conştiinţa şi femeia lui Lot, firea pământească sau trupul. Luat de mână de îngerii virtuţilor, Lot priveşte înainte spre muntele mântuirii şi spre cetatea Ţoar. Femeia lui Lot priveşte mai ales înapoi, de aceea este prefăcută întotdeauna în stâlp de sare (Facere 19, 17 şi 26). Astfel, cauza împietririi inimii noastre este privirea înapoi, spre lume şi patimi, a femeii lui Lot din noi!

Dezarmare spirituală: „Şi a luat David suliţa şi vasul cu apă de la căpătâiul lui Saul şi s-au dus ei într-ale lor... (I Regi 26, 12). Suliţa este simbolul rugăciunii, iar vasul cu apă simbolizează lacrimile şi plânsul. Atunci când acestea se iau de la noi sau le pierdem datorită somnului păcatului, suntem în primejdie sufletească de moarte, precum Saul, Abner şi toţi ai lui (I Regi 26, 6). De aceea, după ce mai întâi ţi s-a tăiat „pulpana hainei” în peşteră (I Regi 24, 6), nu-ţi mai rămâne decât să-ţi pierzi duhovniceşte şi suliţa, şi vasul cel cu apă.

Carmelul din om. Muntele Carmel din istoria biblică este simbol atât al lumii dintotdeauna şi de azi, cât şi al fiecărui om în parte, prin cele două altare zidite, unul ridicat de preoţii lui Baal şi ai Astartei, iar celălalt zidit de sfântul prooroc Ilie (III Regi 18, 19-40). Altarul idolatru şi jertfa fără de răspuns cu foc din cer a preoţilor lui Baal şi ai Astartei simbolizează jertfa păgânească, idolatră, lumească şi trupească a gândurilor rele şi demonice din minte; iar altarul din

douăsprezece pietre al jertfei bineprimite a proorocului de foc preînchipuieşte gândul rugăciunii de foc sau al Rugăciunii lui Iisus, rostită cu osârdie, dragoste şi dor, în duhul cuvintelor: „Rugaţi-vă neîncetat!” (I Tesaloniceni 5, 17).

Gând filocalic la Duminica fiului risipitor

Prinsu-ni-s-au şi gândurile noastre, precum părul lui Abesalom în crăcile unui stejar mare (II Regi 18, 9), în crengile amăgirilor, deşertăciunilor şi iluziilor lumii acesteia, fapt pentru care suntem fără putere duhovnicească în „războiul nevăzut” al minţii! De aceea, în zvârcolirile noastre, ne paşte primejdia celor trei săgeţi ucigătoare ale lui Ioab şi săbiile celor zece tineri care-i duc armele (II Regi 18, 14-15). Numai plânsul dureros de părinte duhovnicesc al lui David ne mai poate salva (II Regi 18, 33). Abesalom, fiul răzvrătit al lui David, n-a mai apucat să mai zică precum fiul risipitor: „Tată, am greşit la cer şi înaintea ta şi nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău!” (Luca 15, 21; II Regi 6, 18).

Războiul nevăzut

În războiul nevăzut, întotdeauna Nahaş amoniteanul, adică diavolul, împresurându-ne în cetatea spirituală Iabeş din Galaad – precum pe vremea lui Samuel şi a lui Saul – vrea să ne scoată fiecăruia dintre noi ochiul drept, ca să arunce necinste asupra întregului Israel (cf. I Regi 11, 1-2), întunecându-ne mintea şi tulburându-ne conştiinţa, pentru a stinge astfel candela lui Dumnezeu (I Regi 3, 3) din sufletul creştinului, pentru că „luminătorul trupului este ochiul; de va fi ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminat. Iar de va fi ochiul tău rău, tot trupul tău va fi întunecat. Deci, dacă lumina care e în tine este întuneric, dar întunericul cu cât mai mult!” (Matei 6, 22-23). „Ochiul drept” nu este numai ochiul nostru din partea dreaptă, ci ochiul curat care vede bine şi clar lucrurile, gândurile, stările şi situaţiile şi le cumpăneşte limpede.

Icoană a războiului nevăzut

David şi Goliat (I Regi 17, 1-58) reprezintă icoana cea mai limpede a războiului nevăzut „din Valea Stejarului”, din ziua a patruzecea (v. 2 şi 16) – dintre Hristos şi diavolul, Hristos şi Antihrist, creştinul şi lumea, creştinul şi trupul, creştinul şi diavolul. Praştia lui David este credinţa şi rugăciunea, iar piatra lui David este Numele Preasfânt al Domnului Iisus Hristos, pomenit prin rugăciunea minţii şi a inimii. În fiecare om este atât David, cât şi Goliat, atât omul cel nou şi omul cel vechi. „Diavolul este în luptă cu Dumnezeu, iar terenul de luptă este sufletul omului”, spunea Dostoievski.

În războiul nevăzut al minţii

În războiul nevăzut al minţii „la minte fiţi desăvârşiţi” (I Corinteni 14, 20), căci „dacă trâmbiţa va da un sunet nelămurit, cine se va pregăti de război?” – adică de războiul nevăzut (cf. I Corinteni 14, 8). Luminarea minţii presupune cinci trepte spirituale: pocăinţa, metanoia sau „schimbarea minţii”, „înnoirea minţii” (Romani 12, 2), „răpirea minţii” (Fapte 10, 10), „desăvârşirea minţii” (Înţ. lui Solomon

6, 15) şi „a avea mintea lui Hristos” (I Corinteni 2, 16). Şi, pentru că „neamurile umblă întru deşertăciunea minţii lor” (Efeseni 4, 17), voi „să vă înnoiţi în duhul minţii voastre” (Efeseni 4, 23).

Războiul minţii oglindit în Apocalipsă

„După aceasta am văzut patru îngeri stând la cele patru unghiuri ale pământului, ţinând cele patru vânturi ale pământului, ca să nu sufle vânt pe pământ, nici peste mare, nici peste vreun copac” (Apocalipsă 7, 1). Cei patru îngeri în războiul nevăzut al minţii pot fi cele patru virtuţi care stau de strajă în cele patru unghiuri ale pământului minţii: credinţa, nădejdea, dragostea şi smerenia. Aceşti patru îngeri ai virtuţilor sau aceste patru virtuţi îngereşti risipesc „cele patru vânturi ale pământului” minţii – mândria şi slava deşartă, iubirea de argint şi lăcomia pântecelui, plăcerea şi aprinderea trupească, invidia şi răutatea – pentru ca să nu sufle vânt de patimi pe pământul minţii, nici peste marea inimii, nici peste vreun copac de gând.

Ispite în războiul nevăzut al minţii

Stând pe gunoi afară din cetate şi scărpinându-mi bubele amintirilor păcatelor, cu ciobul umilinţei (Iov 2, 7-8), cuget unele ca acestea:

Când sabeenii nevăzuţi năvălesc asupra boilor care sunt la arătură (cu Elisei) şi asupra asinelor care pasc pe lângă ei (în Duminica Floriilor), când focul lui Dumnezeu căzut din cer (peste Sodoma şi Gomora) arde oile tale şi mistuieşte pe robii tăi, când caldeenii vrăjmaşi împărţiţi în trei cete (lume, trup şi diavol) dau năvală peste cămilele tale (care aduc darurile magilor), când un vânt puternic se stârneşte dinspre pustiu (de Carantania) şi izbeşte cele patru colţuri ale casei tale şi aceasta ţi se prăbuşeşte peste fiii tăi (pentru că n-a fost zidită pe stâncă) – atunci să-ţi sfâşii întru pocăinţă veşmântul nevăzut al vieţii şi, ajungând la străpungerea inimii, să te razi pe cap de toate gândurile de cârtire şi împotrivire şi, căzând la pământ şi închinându-te lui Dumnezeu, să rosteşti din tot sufletul şi din tot cugetul tău, împreună cu dreptul Iov „cel mult pătimitor”: „Gol am ieşit din pântecele maicii mele şi gol mă voi întoarce în pământ! Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvântat!” (cf. Iov 1, 14-21)... Numai astfel poţi să te apropii de pragul înmiresmat al lepădării de sine şi de toate.

Exegeză filocalică

Să nu furi copilul cel viu al nevinovăţiei aproapelui tău, punându-i în braţe – în miezul nopţii minţii tale – copilul cel mort al propriei vini, prin păcatul greu al îndreptăţirii de sine, precum femeia din celebra judecată a lui Solomon (prefigurare a lui Hristos), ca nu cumva sabia judecăţii şi dreptăţii lui Dumnezeu să scoată la iveală cruzimea răutăţii tale şi iubirea milostivă a semenului tău (cf. III Regi 3, 16-28). Drept aceea, „a zis avva Pimen, că cel ce se prihăneşte pe sine, în tot locul află odihnă” (avva Zosima 1), iar Theofil, arhiepiscopul Alexandriei, mergând odată la Muntele Nitriei şi întâmpinându-l

„Avva al muntelui” l-a întrebat arhiepiscopul pe acesta: „Ce ai aflat mai mult în calea aceasta, părinte? Şi i-a răspuns lui bătrânul: A mă prihăni şi a mă defăima pe mine întotdeauna. Şi i-a zis lui avva Theofil: Altă cale nu este, fără numai aceasta” (avva Theofil 1; vezi şi avva Zosima 1 şi avva Pimen 134).

Gând filocalic

„Şi lucrurile la Dânsul sunt cântărite” (I Regi 2, 3) – „Numărat, numărat, cântărit şi împărţit” (cf. Daniel 5, 25-28). Totdeauna în ceasul ospăţului profanator de vase sfinte ale templului Duhului Sfânt (I Corinteni 3, 16-17) din Ierusalimul nostru interior, ospăţ al idolatriei şi uitării de Dumnezeu, degetele unei mâini de Om scriu în faţa sfeşnicului mare al minţii rătăcite şi întunecate pe peretele văruit (Fapte 23, 3) dinlăuntrul nostru, înspăimântătoarele cuvinte ale sentinţei divine: „Mene, mene, techel ufarsin!” – „Numărat, numărat, cântărit şi împărţit!” (Daniel 5, 25-28). Să ne amintim şi sfârşitul lui faraon în Marea Roşie (Exod 14, 27), al lui Saul pe Muntele Ghilboa, în lupta cu filistenii (I Regi 31, 1-6; II Regi 1, 6), al regelui Ahab în lupta cu sirienii (IV Regi 22, 36), al lui Belşaţar, fiul lui Nabucodonosor (Daniel 5, 30), dar şi al lui Irod Antipa, mâncat de viermi (Fapte 12, 22-23).

Sâmbure de meditaţie

„Că pe săraci totdeauna îi aveţi cu voi, dar pe Mine nu Mă aveţi totdeauna” (Ioan 12, 8). Îl avem pe Iisus culcat în iesle; Îl avem pe Iisus purtat în braţele dreptului Simeon; Îl avem pe Iisus cuvântând pe Muntele Fericirilor; Îl avem pe Iisus umblând printre semănături; Îl avem pe Iisus săturând mulţimile în pustie; Îl avem pe Iisus schimbat la Faţă pe Tabor; Îl avem pe Iisus uns cu mir la Cina din Betania; Îl avem pe Iisus săvârşind Cina cea de Taină; Îl avem pe Iisus în Ghetsimani şi răstignit pe Cruce; Îl avem pe Iisus cel Înviat, arătându-Se pe ţărmul Tiberiadei. Însă de atâtea ori nu-L avem pe Iisus în viaţa noastră, nu-L simţim pe Iisus în rugăciunea noastră, nu pomenim Numele lui Iisus în pribegia noastră, împlinindu-se şi cu noi cuvântul din Evanghelie referitor la singurătatea ucenicilor în corabie, noaptea pe Marea Galileii: „Şi s-a făcut întuneric şi Iisus încă nu venise la ei...” (Ioan 6, 17).

Mistica – „Sfânta Sfintelor” teologiei ortodoxe

Au fost mistici: patriarhul Avraam, la stejarul Mamvri; Moise, în faţa rugului aprins şi pe Sinai; profetul Ilie, pe Carmel şi la Horeb; profetul Isaia, în Templul din Ierusalim; proorocul Iezechiel, pe malul râului Chebar; proorocul Daniel, în revelaţia „Celui Vechi de Zile”; proorocul Avacum, în turnul cel de veghe; sfântul Ioan Botezătorul, la Botezul Domnului; sfinţii apostoli Petru, Iacob şi Ioan, pe Muntele Taborului; Luca şi Cleopa, la Cina din Emaus; sfinţii apostoli, la Înălţarea Domnului şi la Pogorârea Duhului Sfânt; sfântul arhidiacon Ştefan, în revelaţia din sinedriu; sfântul Pavel, după descoperirea de pe drumul Damascului şi în răpirea la al treilea cer, sfântul evanghelist Ioan, în Duminica Apocalipsei din Patmos. Toţi aceştia şi alţii asemenea lor s-au învrednicit de a

trece „dincolo de catapeteasmă” (Evrei 9, 3), deschizând drumul marilor mistici ai Patericului egiptean şi ai întregii spiritualităţi ortodoxe filocalice.

O prăpastie de smerenie

Să te vezi izgonit dintre oameni, precum Dreptul Iov cel mult pătimitor, plin de bube, şezând pe grămada de gunoi de la marginea cetăţii lumii (Iov 2, 7-8); să te socoteşti izgonit dintre oameni, precum Nabucodonosor, locuind cu animalele câmpului şi păscând iarbă, cu trupul udat de rouă, cu părul crescut precum penele vulturilor şi cu unghiile ca şi ghearele păsărilor – vreme de şapte ani! (cf. Daniel 4, 29-30); să te socoteşti a fi „urâciunea pustiirii din locul preasfânt” (cf. Matei 24, 15) şi, în sfârşit, să te socoteşti a fi singur fără haină de nuntă şi aruncat în întunericul cel mai din afară (Matei 22, 11-13); singur cu candela stinsă la venirea Mirelui (Matei 25, 3) şi singur de-a stânga Dreptului Judecător (Matei 25, 33), conform răspunsului dat de un părinte anonim duhului necurat dintr-un om: „Caprele sunt eu, iar oile le ştie Dumnezeu” (*Patericul,* X, 11).

Recitind paremii de la proorocul Daniel

Pentru că mi-am închis fereastra rugăciunii, altădată deschisă înspre Ierusalimul cel de sus (Daniel 6, 11), în groapa cu lei a acestei lumi în care mă simt aruncat precum Iona în mare, pentru neascultare (Iona 1, 15), întunericul cel mai dinafară e tot mai greu (Matei 22, 13) şi îngerul Domnului nu mai vine pentru a astupa gurile leilor (Daniel 6, 23), iar sfântul prooroc Avacum de la Prislop întârzie cu coşul cu merinde de deasupra gropii (Ist. omorârii balaurului 1, 43-44) şi nici chiar glasul lui Darius Medul nu se mai aude în revărsatul zorilor (Daniel 6, 21)... Prin urmare, „mergi spre sfârşitul tău şi te odihneşte” (Daniel 12, 13) nădăjduind în mila lui Dumnezeu.

Hristos – Rugăciunea noastră

Cerul strigă şi pământul cheamă ca „toată suflarea să laude pe Domnul” (Psalm 150, 6), urcând pe treptele evanghelice ale rugăciunii prin lacrima zilei, prin lacrima de seară, prin lacrima nopţii şi prin lacrima dimineţii sau lacrima zorilor. Aceste stadii spirituale ar putea fi: Muntele Fericirilor, care presupune ascultarea Cuvântului; Grădina Ghetsimani, care înseamnă sudori de sânge; Golgota Rugăciunii sau crucea rugăciunii; Taborul Rugăciunii sau lumina rugăciunii; Muntele Măslinilor Rugăciunii, care înseamnă răpirea sau Înălţarea la cer a rugăciunii, prin Hristos, în Duhul Sfânt. Golgota Rugăciunii are următoarele trepte interioare: Crucea Rugăciunii, care înseamnă iubirea; Hlamida Rugăciunii, care înseamnă smerenia; Trestia Rugăciunii, care este răbdarea; Cununa de spini a Rugăciunii, adică virtuţile; Piroanele Rugăciunii, care sunt lacrimile; Întunericul de trei ceasuri al Rugăciunii, care este părăsirea pe cruce; Cutremurul Rugăciunii sau strigarea; Suliţa Rugăciunii sau mărturisirea sutaşului; Pogorârea de pe cruce a Rugăciunii, adică liniştirea; Învierea Rugăciunii sau extazul; Arătările Rugăciunii, adică rugăciunea minţii; Înălţarea la cer a Rugăciunii sau dobândirea rugăciunii inimii.

Taborul Rugăciunii lui Iisus

Rugăciunea isihastă a lui Iisus, rugăciunea minţii sau rugăciunea inimii îşi are propria ei Săptămână a Pătimirilor, dar şi propria ei Săptămână Luminată, propria ei Cină de Taină şi Cină din Emaus, propria ei grădină Ghetsimani, dar şi propria grădină a Raiului, propria ei Vinere a Patimilor, dar şi propria Duminică a Învierii, propriul ei drum spre Emaus şi propriul drum al Damascului, propria ei răpire la al treilea cer şi propria revelaţie din Patmos. Toate acestea nu sunt altceva decât trepte spre Taborul Rugăciunii lui Iisus. Rugăciunea lui Iisus pătimeşte nevoinţe în Săptămâna Patimilor, se cuminecă la Cina cea de Taină, se împărtăşeşte la Cina din Emaus și se învrednicește de dumnezeieşti arătări în Săptămâna Luminată. Rugăciunea lui Iisus varsă sudori de sânge în Ghetsimani şi lacrimi de bucurie în grădina Raiului; îşi poartă crucea spre Răstignire în Vinerea Patimilor şi înviază din amorţire sufletească în Duminica Paştilor; este însoţită de Iisus pe drumul spre Emaus şi cade la pământ în faţa dumnezeieştii străluciri de pe drumul Damascului; este răpită la al treilea cer în propriul ei car de foc, tras de caii de foc ai dorului şi dragostei de Dumnezeu. Exilată în Patmosul minţii şi al inimii, Rugăciunea lui Iisus primeşte revelaţia Apocalipsei în mijlocul celor şapte sfeşnice de aur, aude glasul celor şapte trâmbiţe, contemplă ruperea celor şapte peceţi, vede revărsarea celor şapte potire şi păşeşte prin smerenia şi umilinţa vameşului din Templu în sfânta cetate a Noului Ierusalim, ce se pogoară din cer de la Dumnezeu. Astfel, Rugăciunea lui Iisus se schimbă la faţă pe Taborul spiritualităţii profetice, apostolice şi patristice sau filocalice, în prezenţa şi lumina lui Hristos, Cel de-a pururea Schimbat la Faţă, dar și în prezenţa lui Moise de pe Sinai, a lui Ilie de pe Carmel şi Horeb şi a galileenilor pescari de oameni, Petru, Iacob şi Ioan.

Puterea rugăciunii (Facere 4, 26; I Tesaloniceni 5, 17)

Rugăciunea răstignită a lui Moise pe munte învinge oastea duşmană; rugăciunea stăruitoare de şapte zile dărâmă zidurile Ierihonului; rugăciunea deznădăjduită a lui Samson la stânca din Lehi deschide izvor de apă; rugăciunea înflăcărată a sfântului prooroc Ilie pe Carmel coboară foc din cer; rugăciunea în situaţie limită a regelui Iezechia vindecă boli; rugăciunea doxologică a celor trei tineri din cuptorul Babilonului pogoară rouă din cer, care stinge puterea focului; rugăciunea cotidiană a sfântului prooroc Daniel de trei ori pe zi, cu fereastra deschisă înspre Ierusalim, închide gurile leilor. De asemenea, mai avem: rugăciunea transfigurată de pe Muntele Tabor; rugăciunea încordată din Ghetsimani; rugăciunea iertătoare de pe Crucea Golgotei şi rugăciunea sfântului arhidiacon Ştefan din ziua muceniciei sale; rugăciunea cutremurătoare a Bisericii primare din Ierusalim şi a sfinţilor apostoli Pavel şi Sila din temniţa din Filipi. Rugăciunea desparte Marea Roşie; potoleşte furtuna pe Marea Galileii şi pe Mediterana sfântului apostol Pavel; deschide cărări şi drumuri în viaţă; dărâmă ziduri dinlăuntru și dintre oameni; sparge subterane, caverne şi peşteri lăuntrice; aduce seninătate, pace, har, iertare, iubire şi mântuire.

Rugăciuni din groapa cu lei

Doamne, Dumnezeul lui Avraam, Isaac şi Iacob, Ziditorul cerului şi al pământului, Cel ce ai îngăduit a fi strămutat din Ierusalim în Babilon, Cel ce ne-ai inspirat Cântările Sionului prin harfele atârnate în sălcii, Cel ce mi-ai deschis fereastra înspre Ierusalim, binecuvântează, iartă şi miluieşte pe toţi cei care au săpat groapa cu lei, pe toţi cei care au fost aruncaţi în groapa cu lei şi pe toţi cei care vor mai fi aruncaţi vreodată în groapa cu lei, pentru Numele Tău cel Sfânt, descoperit lui Moise în rugul aprins. Trimite tuturor pe îngerul Tău din cer ca să astupe gurile leilor, precum ai stins şi puterea focului din cuptorul cel aprins, prin adierea Ta cea sfântă şi prin roua harului Tău dumnezeiesc şi ceresc. Ai milă, Doamne, de Darius Medul, ai grijă, Doamne, de Susana cea nevinovată şi binecuvântează, Doamne, pe Anania, Misail şi Azaria, dimpreună cu proorocul Tău Avacum, pe care trimite-l cu merinde duhovniceşti, răpindu-l din Ierusalim, la toate gropile cu lei şi la toţi cei aruncaţi şi închişi acolo. Doamne Dumnezeule, Tată, Fiule şi Duhule Sfinte, astupă gurile leilor (Evrei 11, 33) şi potoleşte pe cel ce umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită (I Petru 5, 8), prin credinţa cea adevărată în Iisus Hristos, Leul din seminţia lui Iuda (Apocalipsă 5, 5), Fiul Întrupat, Dumnezeu adevărat şi Om adevărat. Doamne Dumnezeule, strămută osemintele sfâşiate ale sfântului Tău episcop Ignatie al Antiohiei, din arena păgână din Roma în câmpul plin cu oase omeneşti din vedenia proorocului Iezechiel, pentru Învierea de Apoi! (Iezechiel 37, 1-14).

Rugăciuni din întunericul cel mai din afară (cf. Matei 22, 13)

Doamne Dumnezeule, al lui Avraam, Isaac şi Iacob, Tată, Fiule şi Duhule Sfinte, legat de mâini şi de picioare şi aruncat în întunericul cel mai din afară, fără haină de nuntă şi cu candela sufletului stinsă, spre Tine, Doamne, Împărate al veacurilor, Împărat al împăraţilor şi Domn al domnilor (Apocalipsă 19, 16) şi Lumină a lumii (Ioan 8, 12; 9, 5), îmi îndrept rugăciunea mea deznădăjduită, îndrăznind a Te ruga să îngădui să cadă, în marea Ta milostivire, precum a cerut cananeanca, o firimitură de la masa Nunţii Fiului de Împărat şi un strop de Agheasmă de pe vârful degetului săracului Lazăr din sânul lui Avraam şi a prietenului Tău Lazăr, care s-a învrednicit a sta cu Tine la cina din Betania, după ce l-ai înviat din morţi (Ioan 12, 1-2). Tu, Cel ce în zilele Facerii ai despărţit lumina de întuneric, numind lumina zi şi întunericul noapte (Facere 1, 4-5), iar în ceasul Judecăţii de Apoi, vei despărţi oile cele de-a dreapta, de mine, singurul cel de-a stânga (cf. Matei 25, 32-33; *Patericul*, X, 11), fă să strălucească Faţa Ta şi peste mine robul Tău (Psalm 30, 16; 118, 135). „Nu mă lepăda de la Faţa Ta şi Duhul Tău cel Sfânt – primit prin Botez, Mirungere şi Hirotonie – nu-L lua de la Mine!” (Psalm 50, 12), ca să nu mă asemăn cu „iarba câmpului, care astăzi este şi mâine se aruncă în cuptor” (Matei 6, 30; Luca 12, 28), pentru că „apele (potopului) m-au învăluit pe de-a întregul, adâncul m-a împresurat, iar iarba mării s-a încolăcit împrejurul capului meu” (Iona 2, 6). De aceea, precum vameşul din Evanghelie, strig Ţie: „Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!” (Luca 18, 13)

şi precum tâlharul de pe cruce mă rog Ţie: „Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăţia Ta!” (Luca 23, 42).

Rugăciuni din pântecele chitului

Doamne Dumnezeule, al lui Avraam, Isaac şi Iacob, binecuvântează, iartă şi miluieşte pe robii Tăi care m-au aruncat în mare pentru păcatele mele şi pentru fuga mea de la faţa Ta în Tarsis şi fă să ajungă în pace în ţara lor şi la casele lor. Doamne Dumnezeule, ai milă de toţi cei pieriţi în apele potopului şi în adâncul Mării Moarte şi de toţi cei sfârşiţi în adâncul Mării Roşii. Doamne Dumnezeule, deschide inimile tuturor celor din Ninive la care mă trimiţi, ca să primească Cuvântul Tău, prin propovăduirea mea. Fă ca şi rugăciunea mea să ajungă în Templul Tău cel sfânt (cf. Iona 2, 8) şi pogoară un strop de rouă cerească şi peste cei închişi în pântecele iadului, prin adierea preamilostivă a Duhului Tău Sfânt. Ai milă de cei închişi în pântecele lumii din adâncul mării acestei vieţi, întinzându-le mâna precum lui Petru, prin Fiul Tău, Iisus Hristos. Strămută, Doamne, coliba mea de la răsărit de Ninive lângă cele trei colibe nefăcute de mână, de pe Taborul Schimbării Tale la Faţă.

Rugăciune din adânc

Din adânc de Mediterana şi de pe ţărm izbăvitor de Malta, strigăm împreună cu sfântul apostol Pavel şi cu cei aflaţi împreună cu el în corabie: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi, păcătoşii!

Din adânc de Tiberiada şi de pe culmi de Tabor, strigăm împreună cu sfântul apostol Petru şi cu ceilalţi sfinţi apostoli: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi, păcătoşii!

Din adânc de pântece de chit şi de pe uliţi de Ninive, strigăm cu proorocul Iona şi cu toţi ninivitenii: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi, păcătoşii!

Din adânc de gropi cu lei şi de pe maluri de Tigru, Eufrat şi Ulai, strigăm cu proorocul Daniel şi cu cei trei tineri din cuptorul Babilonului: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi, păcătoşii!

Din adânc de pârâu de Cherit şi de pe culmi de Carmel şi Horeb, strigăm împreună cu sfântul Ilie şi zicem cu ucenicul său Elisei: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi, păcătoşii!

Din adânc de Mare Roşie şi de pe culmi de Sinai şi Nebo, strigăm împreună cu Moise şi zicem cu Iosua, lângă ziduri de Ierihon: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi, păcătoşii!

Din adânc de scări de Betel şi de pe culmi de Moria, strigăm împreună cu Iacob şi zicem cu patriarhul Isaac: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi, păcătoşii!

Din adânc de ape de potop şi de pe culmi de Ararat, strigăm de sub curcubeu împreună cu Noe şi zicem cu urmaşii săi: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi, păcătoşii!

Din adânc de taine ale Bibliei şi de pe culmi de trăiri şi de umblare cu Dumnezeu a lui Enoh, strigăm împreună cu acesta: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi, păcătoşii!

Rugăciune pentru tot ceea ce se întâmplă în ceasul de faţă

Să ne rugăm pentru cei ce se nasc acum; să ne rugăm pentru cei ce mor acum; să ne rugăm pentru cei ce suferă de foame şi sete; să ne rugăm pentru cei bolnavi din spitale şi de acasă; să ne rugăm pentru cei ce sunt accidentaţi acum; să ne rugăm pentru cei ce sunt avortaţi acum; să ne rugăm pentru cei ce sunt în închisori; să ne rugăm pentru cei ce suferă în iad; să ne rugăm pentru cei ce suferă pe pământ; să ne rugăm pentru cei ce muncesc din greu; să ne rugăm pentru cei ce sunt în armată; să ne rugăm pentru cei ce călătoresc acum; să ne rugăm pentru cei ce sunt disperaţi şi singuri; să ne rugăm pentru cei ce nu se roagă; să ne rugăm pentru cei ce se roagă acum. Amin.

Tablele legii Patericului egiptean

„Mai bine este să vorbeşti din cuvintele bătrânilor...” (avva Ammun 2)

Scrise tainic de degetul lui Iisus printre dunele de nisip ale pustiului (cf. Ioan 8, 6 şi 8), primite pe culmea de Sinai a nevoinţelor, cuvintelor şi experienţelor duhovniceşti ale Sfinţilor Părinţi ai deşertului din sec. IV-V şi păstrate în chivotul de aur al monahismului creştin ortodox, tablele legii Patericului egiptean, care va fi hrănit peste veacuri viaţa duhovnicească cea „ascunsă cu Hristos în Dumnezeu” (Coloseni 3, 3) a tuturor fecioarelor înţelepte care ies întru întâmpinarea Mirelui (Matei 25, 6), ar putea fi „unele ca acestea”:

Să ne lăsăm călăuziţi de mâna cerească înspre chiliile Părinţilor deşertului (avva Ammona 7);

Să împletim împreună cu îngerul Domnului funia mântuirii noastre prin rugăciuni şi nevoinţe, precum în vedenia avvei Antonie (avva Antonie 1);

Să zicem adeseori împreună cu avva Iosif „Nu ştiu”, ca să aflăm calea smereniei (avva Antonie 19);

Să cântăm zilnic împreună cu îngerii „Sfinte Dumnezeule”, precum acel doctor cu ştiinţa din cetatea Alexandriei (avva Antonie 26);

Să stăm mai degrabă locului, neîmprăştiindu-ne pe multe drumuri, după sfatul dat de către avva Pavel părintelui său duhovnicesc, avva Antonie, atunci când a fost chemat la Constantinopol de către sfântul împărat Constantin cel Mare (avva Antonie 33);

Să mărturisim Părinţilor duhovniceşti paşii făcuţi în chilie şi mănăstire şi picăturile de apă băute, ca să nu greşim (avva Antonie 40);

Să învăţăm alfabetul gândurilor anonimului bătrân ţăran egiptean, precum avva Arsenie cel Mare (avva Arsenie 6) şi să desluşim sunetul trestiei din pustiul Egiptului (avva Arsenie 25);

Să aruncăm câte o privire pe fereastra chiliei sfinţilor, pentru ca să-i vedem peste tot învăluiţi în foc, precum a văzut ucenicul avvei Arsenie (avva Arsenie 27);

Să plutim cu linişte în corabia vieţii (şi a mănăstirii), învăluiţi de Duhul lui Dumnezeu şi hrăniţi de îngerii Lui cu faguri de miere, precum avva Arsenie şi avva Moise (avva Arsenie 38);

Să stropim cu plâns năframa avvei Arsenie cu care acesta îşi ştergea lacrimile (avva Arsenie 41);

Să ne ostenim ţinând în gura noastră piatra avvei Agathon, ca să învăţăm tăcerea (avva Agathon 15), căci tăcerea cu înţelegere este maica preaînţeleptelor gânduri (I, 10);

Să ne înfrânăm pântecele de la mâncare şi băutură, căci doar nu suntem la arie (avva Avraam 2; avva Xoie 1);

Să nu vorbim fără să avem vestire (avva Visarion 4), ca să nu se ia cuvântul lui Dumnezeu din gura bătrânilor (XI, 7);

Să întoarcem şi obrazul celălalt în pălmuiri şi ocări (I, 23; X, 6; avva Daniil 3);

Să nu ne ridicăm ochii cu îndrăzneală înspre streaşina treptelor bisericeşti înalte (avva Eladie 1);

Să ne aprindem degetele în rugăciune, precum făcliile mâinilor avvei Iosif din Panefo (avva Iosif din Panefo 7);

Să învăţăm a deprinde dulceaţa chiliei (avva Theodor al Fermei 13), căci aceasta ne va învăţa pe noi toate (avva Moise 6);

Să nu îndrăznim a sluji diaconeşte de nu vom ajunge mai întâi stâlp de foc în rugăciune (avva Theodor al Fermei 24);

Să ne prihănim şi să ne defăimăm pe noi înşine, căci altă cale nu este decât aceasta (avva Theofil al Alexandriei 1);

Să udăm cu lacrimi şi osteneli lemnul uscat al avvei Ioan Colov până ce va înverzi şi va rodi (avva Ioan Colov 1);

Să luăm pentru suflet aripi de foc, nu slabe şi neputincioase, ca să putem trece cu bine dincolo de râul acestei vieţi (avva Ioan Colov 14);

Să recunoaştem totdeauna şi înaintea tuturor că, deşi nu ne-am făcut călugări, am văzut călugări (avva Macarie Egipteanul 2);

În războiul nevăzut să luăm aminte mai degrabă la răsărit decât la apus (avva Moise 1);

Să ne socotim a fi în mormânt de trei zile (avva Moise 11) sau chiar de un an de zile (avva Pimen 2);

Să deprindem ascultarea, lăsând litera O neterminată (avva Marcu 1), ca să ne învrednicim a purta lanţul de aur al sfintei ascultări (avva Ruf 2);

Să ne socotim lepădătura tuturor (avva Nil 8) şi mai prejos decât toată făptura (avva Sisoe 13);

Să punem în fiecare zi început bun (avva Pimen 85), pentru ca în ceasul morţii să putem mărturisi că încă n-am pus început (avva Sisoe 14);

Să nu judecăm niciodată „snopii de grâu” ai aproapelui nostru (avva Pimen 114), ci să ne vedem totdeauna păcatele noastre care curg din coşniţa găurită cu nisip (avva Moise 2);

Să ne spălăm cu multe lacrimi în rugăciune slovele zapisului (II, 7);

Să ne dobândim cununa cu pietre scumpe a călugărului, care este smerenia (X, 2 şi 24);

Să ne socotim totdeauna vrednici a paşte porcii mănăstirii, ca să ne izbăvim de slava deşartă (X, 19) şi de maimuţele de pe umeri (XXV, 58);

Să nu uităm că oricând Hristos, Cel bogat întru milă, poate aştepta la poarta mănăstirii noastre (XIV, 11);

Să ni se aplece copacul iubirii faţă de aproapele, deodată cu aplecarea genunchilor noştri (XVI, 2);

Să cugetăm neîncetat la ceasul morţii şi la venirea „fratelui de sus” (II, 39; XIX, 19);

Să deprindem taina celor o sută trei rugăciuni făcute în ascuns, între oameni (XXII, 6);

Să ne oprim adeseori pe cale, ascultând cum îngerii cântă în cer (XXIII, 13);

Să ni se aprindă candela vieţii în Noaptea Sfântă de Paşti (VI, 13);

Să ne întrebăm mereu: De ne va cerceta Dumnezeu acum, ce va fi? (avva Or 1; IV, 3; XIX, 17).

Tablele legii Patericului egiptean nu trebuie sfărâmate sub munte din pricina vreunui viţel de aur turnat! (cf. Exod 32, 19).

Prihănire de sine la Judecata de Apoi a Părinţilor deşertului sau Spovedanie sub epitrahilul Părintelui Arsenie

„Fericitul Theofil arhiepiscopul a mers odată în muntele Nitriei şi a venit avva muntelui la dânsul. Şi i-a zis lui arhiepiscopul: Ce ai aflat mai mult în calea aceasta, părinte? I-a răspuns lui bătrânul: A mă prihăni şi a mă defăima pe mine întotdeauna. I-a zis lui avva Theofil: Altă cale nu este, fără numai aceasta” (avva Theofil arhiepiscopul Alexandriei 1).

Deşi încă nu m-am socotit a fi în mormânt de trei zile (avva Moise 11; avva Pimen 2), mă mărturisesc înaintea Soborului celor douăzeci şi patru de bătrâni, cunoscuţi şi necunoscuţi din Patericul egiptean, socotind că „mai bine este să vorbeşti din cuvintele bătrânilor” (avva Ammun 2), astfel:

N-am împletit împreună cu îngerul Domnului funia mântuirii mele, prin rugăciuni şi nevoinţe, precum în vedenia avvei Antonie (avva Antonie 1);

N-am zis totdeauna, împreună cu avva Iosif: „Nu ştiu”, ca să pot afla calea smereniei (avva Antonie 19) şi nici n-am cântat zilnic împreună cu îngerii: „Sfinte Dumnezeule”, precum doctorul cu ştiinţa din cetatea Alexandriei (avva Antonie 26), integrându-mă în doxologia şi Liturghia cosmică;

N-am stat mai degrabă locului, neîmprăştiindu-mă pe multe drumuri, după sfatul dat de către avva Pavel părintelui său duhovnicesc, avva Antonie, când acesta a fost chemat la Constantinopol de către sfântul împărat Constantin cel Mare (avva Antonie 33); nici n-am vestit bătrânilor numărul paşilor făcuţi sau al picăturilor de apă băute în chilia vieţii (avva Antonie 40);

N-am învăţat alfabetul gândurilor bătrânului anonim ţăran egiptean, precum avva Arsenie cel Mare (avva Arsenie 6); nici n-am deprins „sunetul

trestiei” din pustiul Egiptului (avva Arsenie 25), din Vinerea Patimilor (Matei 27, 29) şi din duhul Patericului;

N-am aruncat nici o privire înlăcrimată pe fereastra chiliei sfinţilor pentru a-i contempla învăluiţi peste tot ca un foc, precum a făcut ucenicul avvei Arsenie (avva Arsenie 27), nici n-am călătorit în linişte pe corabia vieţii, învăluit fiind de Duhul lui Dumnezeu şi hrănit de îngerii Lui cu faguri de miere, precum avva Arsenie şi avva Moise (avva Arsenie 38), pentru că n-am stropit cu lacrimi multe năframa avvei Arsenie (avva Arsenie 41);

Nu m-am ostenit ţinând în gura mea piatra avvei Agathon, pentru a deprinde tăcerea (avva Agathon 15), şi nu m-am lăsat călăuzit întotdeauna de mâna omului lui Dumnezeu, atârnată din cer, pentru a ajunge la peştera avvei Antonie (avva Ammona 7) şi la chiliile taborice ale Părinţilor deşertului;

Nu mi-am înfrânat pântecele de la mâncare şi băutură, uitând că doar nu sunt la arie (avva Avraam 2; avva Xoie 1); nici nu m-am înfrânat de la smochina atârnată înaintea ochilor de tavanul chiliei (V, 20);

N-am întors şi obrazul celălalt (avva Daniil 3; I, 23; X, 6), vorbind de multe ori fără să am vestire (avva Visarion 4);

N-am conştientizat neîncetat faptul că „Dumnezeu este în chilie şi iarăşi Dumnezeu este în afară de chilie” (avva Daniil 5);

Nu mi-au ars degetele în rugăciune, ca zece făclii de foc, câtuşi de puţin (avva Iosif din Panefo 7); nici nu mi le-am ars la lumânare în vremuri de ispite, precum sihastrul din Pateric (VI, 38); şi n-am zis: „Dumnezeul puterilor, pentru rugăciunile părintelui meu, scapă-mă!” – ca să mă aflu îndată pe calea către Schit (avva Ammun 3);

Deşi n-am udat cu lacrimi şi nevoinţe lemnul uscat, înfipt în pământ de către părintele duhovnicesc tebeu al avvei Ioan Colov (1) şi nu m-am socotit mai prejos decât toată zidirea şi n-am pus început bun (avva Sisoe 13 şi 14; avva Pimen 97), mi-am ridicat ochii cu îndrăzneală înspre streaşina arhierească a Bisericii (cf. avva Eladie 1);

N-am deprins „dulceaţa chiliei” (avva Theodor al Fermei 13) şi, nefăcându-mă stâlp de foc, am îndrăznit a sluji diaconeşte, preoţeşte şi arhiereşte (avva Theodor al Fermei 24; avva Marcu Egipteanul 1);

N-am luat aripi de foc, precum în vedenia din Pateric, ci am luat aripi slabe şi neputincioase (avva Ioan Colov 14);

În ispite am luat aminte mai mult la apus decât la răsărit (avva Moise 1); nefiind om, am îndrăznit a veni între oameni (avva Moise 4) şi n-am dovedit ascultare încât să las litera O neterminată (avva Marcu 1);

Nu m-am socotit lepădătura tuturor (avva Nil 8) şi n-am pus în fiecare zi început bun (avva Pimen 85), fapt pentru care de prea multe ori am judecat „snopii de grâu” (avva Pimen 114);

Nu m-am învrednicit să port lanţul de aur al ascultării (avva Ruf 2) şi nici nu m-am întrebat mereu: „De mă va cerceta Dumnezeu acum, cum va fi?” (avva Or 1; IV, 3; IX, 17);

Nu mi-am spălat cu lacrimi slovele zapisului (*Patericul*, II, 7) şi nu mi-am dobândit „cununa cu pietre scumpe a călugărului”, care este smerenia (X, 2 şi 24); de aceea vrednic sunt să pasc toţi porcii mănăstirilor! (X, 19);

Nu m-am aşezat pe pragul sfintei biserici pentru ca toţi să poată trece, călcând peste mine, precum a făcut episcopul ce a greşit şi care, pocăindu-se, pentru multa lui smerenie a fost iertat (X, 30);

Eu sunt bubosul ce scoate apă din fântâna cea de aur, cu găleata şi funia de aur (XV, 2), de aceea nu mi s-a aplecat niciodată copacul vieţii deodată cu aplecarea genunchilor... (XVI, 2);

Nu ştiu dacă pe cărarea vieţii paşii îmi sunt număraţi de către îngerul Domnului (XII, 3; XXI, 9), pentru că n-am secerat cum se cuvine în ţarina cu mărăcini a creştinilor care m-au miluit în viaţă (XVII, 3);

N-am deprins taina celor o sută trei rugăciuni rostite în ascuns, printre oameni (XXII, 6); şi nici nu m-am oprit pe cale, ascultând cum îngerii cântă în cer (XXIII, 13);

N-am cugetat la venirea „fratelui de sus” în ceasul morţii (II, 39; XIX, 19) şi, aruncate în foc, toate rogojinile vieţii mele ard (XXV, 75);

Pentru acestea, şi altele asemenea acestora, nu mi s-a aprins candela vieţii în Noaptea Sfântă de Paşti (VI, 13) şi de aceea „în noroi sunt cufundat până în gât şi plâng înaintea lui Dumnezeu, zicând: Miluieşte-mă!” (avva Pavel cel Mare 2).

Spovedanie înaintea Soborului celor douăzeci şi patru de bătrâni din Apocalipsă (4, 4 şi 10-11)

Mai înainte de a mă apropia cu nevrednicie de „Paharul mântuirii” (Psalm 115, 4), căzând cu smerenie pe genunchi sub epitrahilul lui Dumnezeu, mă mărturisesc eu, nevrednicul creştin, monah şi episcop, purtând numele celui aruncat şi izbăvit din groapa cu lei, zicând unele ca acestea:

Bucuraţi-vă, voi, cei ce stând pe douăzeci şi patru de scaune, înconjuraţi cu frică şi cu cutremur Tronul Dumnezeirii;

Bucuraţi-vă, voi, cei ce sunteţi îmbrăcaţi în veşminte albe, încinşi cu brâie de aur şi purtând cununi de aur pe cap;

Bucuraţi-vă, voi, cei ce neîncetat vă închinaţi Preasfintei Treimi, căzând cu faţa la pământ şi aruncând înaintea Tronului cununile de pe capetele voastre;

Bucuraţi-vă, voi, ocrotitori de patriarhi, prooroci, apostoli ai Sfintei Scripturi şi Sfinţi Părinţi ai Bisericii;

Bucuraţi-vă, voi, cei ce slujiţi neîncetat la Liturghia cosmică a lui Hristos, Mielul lui Dumnezeu Cel înjunghiat (Apocalipsă 5, 6), Cel ce ridică păcatul lumii (Ioan 1, 29);

Mărturisesc înaintea lui Dumnezeu şi înaintea Voastră, recunoscând că eu am încălcat porunca lui Dumnezeu, gustând din pomul cunoştinţei binelui şi răului, fiind izgonit din rai;

Mărturisesc că am adus jertfa nebineprimită a lui Cain şi păcatele mele au atras apele potopului peste lume;

Mărturisesc că am trudit întru deşertăciune, făcând cărămizi la turnul Babel;

Mărturisesc că n-am căzut cu faţa la pământ la stejarul Mamvri şi n-am ieşit grabnic din Sodoma şi Gomora, ca să mă izbăvesc alergând la munte;

Mărturisesc că am râs la tăierea împrejur a lui Isaac, împreună cu Ismael şi mi-am vândut dreptul de întâi-născut, împreună cu Esau;

Mărturisesc că l-am vândut pe dreptul şi nevinovatul Iosif în Egipt şi am cârtit împotriva lui Moise în Sinai, pentru că nu mi-am lepădat încălţămintea din picioare înaintea rugului aprins;

Mărturisesc că n-am împiedicat facerea viţelului de aur în pustie şi nici luarea drugului de aur de către Acan, la cucerirea Ierihonului;

Mărturisesc că toiagul preoţiei mi s-a veștejit şi cel al arhieriei încă nu a înflorit;

Mărturisesc că am trădat taina vieţii duhovniceşti, precum Samson, iar la neascultarea lui Saul faţă de Samuel m-am făcut părtaş, ca şi la alunecarea în păcat a lui David;

Mărturisesc că am ridicat altare străine în Ierusalim, precum Solomon, iar la pogorârea focului din cer pe Carmel nu m-am convertit cu desăvârşire;

Mărturisesc că n-am părăsit plugurile celor douăsprezece perechi de boi cu care mă aflam la arat, precum Elisei, şi n-am dat ascultare chemării celui ce şi-a aruncat cândva mantia peste mine;

Mărturisesc că nu m-am scăldat de şapte ori în Iordan, ca să mă vindec de lepra păcatului, precum Neeman Sirianul;

Mărturisesc că n-am îngenuncheat de trei ori pe zi în rugăciune înaintea ferestrei deschise înspre Ierusalim;

Mărturisesc că n-am avut curăţie, nevinovăţie şi credinţă în groapa cu lei a vieţii şi adeseori am fugit cu corabia din Iope spre Tarsis, temându-mă să merg în Ninive;

Mărturisesc că n-am venit cu aur, smirnă şi tămâie înaintea Pruncului Iisus la Betleem şi nici nu L-am întâmpinat în templul din Ierusalim, precum dreptul Simeon şi proorociţa Ana;

Mărturisesc că n-am urmat pe Mântuitorul Hristos printre semănături şi nu am căzut cu adevărat cu faţa la pământ nici pe Tabor, nici în Ghetsimani, nici la Înviere şi nici pe drumul Damascului;

Mărturisesc că n-am spălat cu lacrimi picioarele Mântuitorului, precum femeia păcătoasă în casa lui Simon;

Mărturisesc că n-am dobândit smerenia şi rugăciunea vameşului din Evanghelie şi nu mi-am păstrat aprinsă candela fecioarelor înţelepte pentru întâmpinarea Mirelui;

Mărturisesc că în Duminica Floriilor n-am strigat din tot sufletul: „Osana! Osana!”, iar la Cina de Taină nu mi-am plecat capul pe pieptul Mântuitorului;

Mărturisesc că în Vinerea Patimilor am strigat: „Răstigneşte-L! Răstigneşte-L!” şi chiar eu I-am împletit cununa de spini Domnului;

Mărturisesc că eu I-am cioplit crucea de lemn şi I-am bătut piroane în mâini şi în picioare, iar apoi I-am străpuns coasta cu suliţa;

Mărturisesc că m-am lepădat de mai multe ori de Domnul decât Petru, iar cântatul tuturor cocoşilor lumii nu m-a trezit cu adevărat la pocăinţă;

Mărturisesc că n-am zis împreună cu tâlharul, din tot sufletul: „Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăţia Ta!”;

Mărturisesc că n-am alergat în dimineaţa Învierii cu miruri de lacrimi la mormântul Domnului şi n-am zis împreună cu Toma: „Domnul meu şi Dumnezeul meu!”;

Mărturisesc că nu m-am lăsat însoţit şi călăuzit de Domnul pe drumul vieţii spre Emaus şi la cina de acolo am lipsit, ca şi la Cina cea de Taină;

Mărturisesc că după Înălţarea Domnului m-am depărtat de Ierusalim şi la Pogorârea Duhului Sfânt n-am fost de faţă, făcându-mă părtaş la păcatul lui Anania şi Safira;

Mărturisesc că pietrele cu care a fost ucis sfântul arhidiacon Ştefan nu le-am sărutat şi coşniţa în care a fost izbăvit sfântul apostol Pavel din Damasc nu am cinstit-o;

Mărturisesc că pe sfântul apostol Petru nu l-am urmat în închisoare, iar pe sfântul apostol Pavel nu l-am însoţit în călătoriile misionare;

Mărturisesc că la predica din Atena a apostolului neamurilor nu m-am cutremurat, precum Dionisie Areopagitul şi femeia numită Damaris;

Mărturisesc că în Milet n-am plâns îndeajuns la despărţirea de sfântul Pavel, iar în naufragiul din Insula Malta nu i-am căzut recunoscător la picioare;

Mărturisesc că n-am fost în duh în fiecare zi de Duminică în insula Patmos, iar glasul mare de trâmbiţă auzit de sfântul Ioan Evanghelistul în urma sa nu m-a trezit încă la adevărata viaţă duhovnicească în Hristos;

Mărturisesc că încă nu m-am lăsat vindecat de frunzele pomului vieţii, care sunt spre tămăduirea neamurilor şi nici nu m-am adăpat neîncetat din râul şi apa vieţii, limpede cum e cristalul şi care izvorăşte din tronul lui Dumnezeu şi al Mielului (Apocalipsă 22, 1-2).

De aceea, voi cei douăzeci şi patru de bătrâni, ajutaţi-mă cu rugăciunile şi mijlocirile voastre, ale Maicii Domnului şi ale tuturor sfinţilor, ca prin „cunoştinţa mântuirii” (Luca 1, 77), „ştiinţa sfinţilor” (Pilde 30, 3) şi „înnoirea minţii” (Romani 12, 2) să pot ajunge odată la închinarea în duh şi adevăr (Ioan 4, 23-24) a rugăciunii neîncetate (I Tesaloniceni 5, 17), înaintea „Celui Vechi de Zile” (Daniel 7, 9).

Ecuaţii teologice cu mai multe necunoscute

Ecuaţii teologice cu mai multe necunoscute – adunări de virtuţi (patriarhii, proorocii, apostolii, Sfinţii Părinţi); scăderi de păcate (ninivitenii); înmulţiri de „har peste har” (Ioan 1, 16) şi împărţiri de daruri (I Corinteni 12, 28-31):

1) „necunoscuta” convorbirii Mântuitorului cu Moise şi Ilie pe Muntele Tabor, despre sfârşitul Său din Ierusalim (Matei 17, 3; Marcu 9, 4; Luca 9, 30-31);

2) „necunoscuta” zilei şi a ceasului Parusiei Domnului (Matei 24, 36);

3) „necunoscuta” anilor şi a vremurilor pe care Tatăl le-a pus întru stăpânirea Sa (Fapte 1, 7);

4) „necunoscuta” celor ce aveau să i se întâmple sfântului apostol Pavel în Ierusalim (Fapte 20, 22-23);

5) „necunoscuta” tainei lucrurilor minunate pe care Dumnezeu le-a pregătit celor ce-L iubesc pe El; „cele ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit şi la inima omului nu s-au suit” (I Corinteni 2, 9);

6) „necunoscuta” cuvintelor de nespus, pe care le-a auzit sfântul apostol Pavel în răpirea la al treilea cer, „pe care nu se cuvine omului să le grăiască” (II Corinteni 12, 1-4);

7) „necunoscuta” semnificaţiei celor 2300 de seri şi de dimineţi, a celor 1290 de zile şi a celor 1335 de zile de la sfârşitul cărţii sfântului prooroc Daniel (Daniel 8, 14; 12, 8-13);

8) „necunoscuta” şi taina celor şapte tunete din Apocalipsă care au slobozit glasurile lor; sfântul apostol şi evanghelist Ioan fiind oprit a scrie cele ce a auzit, prin glas ceresc: „Pecetluieşte cele ce au spus cele şapte tunete şi nu le scrie” (Apocalipsă 10, 3-4);

9) „necunoscuta” celor 1260 de zile în care vor propovădui, îmbrăcaţi în sac, cei doi martori sau „cei doi măslini şi cele două sfeşnice care stau înaintea Domnului pământului”, adică sfinţii Enoh şi Ilie (Apocalipsă 11, 3-4); şi acelaşi număr de zile în care femeia învăluită în soare a fugit în pustie, după ce a născut Prunc, unde are loc pregătit de Dumnezeu pentru a fi hrănită 1260 de zile (Apocalipsă 12, 6);

10) „necunoscuta” şi semnificaţia numărului numelui fiarei antihristice – 666 (Apocalipsă 13, 16-18);

11) „necunoscuta” şi semnificaţia celor 144.000 de sfinţi aleşi care stau împreună cu Mielul lui Dumnezeu pe Muntele Sionului, având „Numele Lui şi Numele Tatălui Lui scris pe frunţile lor” (Apocalipsă 14, 1-5);

12) „necunoscuta” celor 1600 de stadii de după culegerea viei pământului şi aruncarea strugurilor „în teascul cel mare al mâniei lui Dumnezeu” (Apocalipsă 14, 18-20);

13) „necunoscuta” adâncului smereniei avvei Iosif din Panefo care a răspuns „Nu ştiu” la o chestiune legată de un cuvânt din Scriptură, pus înainte de avva Antonie cel Mare unui grup de monahi care l-au cercetat în pustie, trezind admiraţia şi confirmarea marelui călugăr: „Cu adevărat avva Iosif a aflat calea (smereniei), căci a zis *Nu ştiu*” (avva Antonie, 19);

14) „necunoscuta” glasului ceresc al lui Moise care a vorbit cu sfântul Antonie în pustiu, la rugăciunea acestuia: „Dumnezeule, trimite pe Moise ca să mă înveţe cuvântul acesta!” (din cartea Levitic) – fiind martor la această minune avva Ammona, care a mărturisit: „Glasul care vorbea l-am auzit, dar puterea cuvântului n-am înţeles-o” (avva Antonie, 28);

15) „necunoscuta” ceasului şi a felului morţii fiecăruia dintre noi.

Pentru o carte „Despre lacrimi şi plâns”

Plânsul lui Adam la izgonirea din rai (Triod şi Imnele Sf. Efrem Sirul);

Plânsul lui Agar din pustie (Fac. 21, 16);

Plânsul lui Esau, cerând binecuvântarea lui Isaac (Facere 27, 38), dar şi plânsul lui Iacob la împăcarea cu Esau (Facere 33, 4);

Plânsul lui Iosif la vederea lui Veniamin (Facere 43, 30), la întâlnirea cu fraţii săi (Facere 45, 1-4), la strămutarea în Egipt a lui Iacob (Facere 46, 29) şi la moartea tatălui său Iacob (Facere 50, 1);

Plânsul poporului evreu după facerea viţelului de aur (Exod 33, 4), după moartea lui Aaron (Numerii 20, 29) şi la moartea lui Moise (Deuter. 34, 8);

Plânsul seminţiilor lui Israel pentru decimarea seminţiei lui Veniamin (Jud. 21, 2);

Plânsul Anei, soţia lui Elcana şi viitoarea mamă a lui Samuel, necăjită de Penina în fiecare an la Şilo (I Regi 1, 20);

Plânsul lui David la despărţirea de Ionatan şi la moartea lui Saul şi a lui Ionatan (I Regi 20, 41; II Regi 1, 11-12);

Plânsul lui David la moartea întâiului-născut cu Batşeba (II Regi 12, 21-22);

Plânsul iudeilor în robie pe malurile râurilor Babilonului (Psalm 136, 2) şi la citirea Legii în Ierusalim, de către Ezdra şi Neemia, după întoarcerea din robie (Neemia 8, 9);

Plânsul celor trei prieteni ai lui Iov, la vederea acestuia (Iov 2, 11-13);

Plânsul regelui Iezechia în vremea bolii lui (Isaia 38, 3);

Plânsul proorocului Daniel în Babilon (Daniel 9, 3);

Plânsul şi glasul din Rama la uciderea pruncilor din porunca lui Irod (Matei 2, 16-18);

„Fericiţi cei ce plâng, că aceia se vor mângâia” (Matei 5, 5);

Plânsul văduvei din Nain (Luca 7, 13) şi al femeii păcătoase, la picioarele Domnului (Luca 7, 38);

Plânsul tuturor neamurilor la A Doua Venire a Domnului (Matei 24, 30);

Plânsul Mântuitorului la mormântul lui Lazăr (Ioan 11, 35) şi la Intrarea în Ierusalim (Luca 19, 41-44);

Plânsul lui Petru după lepădare (Matei 26, 75) şi plânsul femeilor mironosiţe în Vinerea Patimilor (Luca 23, 27-31);

Plânsul sfintei Maria Magdalena la mormântul Domnului, în dimineaţa Învierii (Ioan 20, 11-17);

Plânsul episcopilor şi presbiterilor din Efes la despărţirea de sfântul apostol Pavel în Milet (Fapte 20, 36-38) şi plânsul creştinilor din casa sfântului arhidiacon Filip din Cezareea, după profeţia lui Agav, cu privire la apostolul neamurilor (Fapte 21, 8-14);

„Plânsul şi scrâşnirea dinţilor” (Matei 22, 13; Luca 13, 28);

„Iar Dumnezeu va şterge orice lacrimă din ochii lor” (Apoc. 7, 17 şi 21, 4);

Plânsul sau darul lacrimilor în Patericul egiptean şi în Filocalie;

„Plânsul de bucurie făcător” în Scara sfântului Ioan Scărarul;

Felurile plânsului: de bucurie, de durere, de pocăinţă, plânsul cel veşnic;

Intensitatea şi durata plânsului; harul, binecuvântările şi roadele plânsului.

A te veseli o clipă în lumina sfinţilor

„Acela (Ioan) era făclia care arde şi luminează şi voi aţi voit *să vă veseliţi o clipă în lumina lui*” (Ioan 5, 35). Aceste cuvinte ale Mântuitorului pot însemna:

A te veseli duhovniceşte o clipă în lumina sfântului Ioan Botezătorul, în ziua pomenirii lui de 7 ianuarie;

A te veseli o clipă în lumina lui Enoh, care a umblat cu Dumnezeu şi a fost răpit la cer;

A te veseli o clipă în lumina patriarhului Avraam, care L-a primit pe Dumnezeul Treimic la stejarul Mamvri;

A te veseli o clipă în lumina lui Moise, care a vorbit cu Dumnezeu în rugul aprins;

A te veseli o clipă în lumina lui Samuel, care a fost chemat de Dumnezeu în Cortul Sfânt;

A te veseli o clipă în lumina sfântului prooroc Ilie, care s-a rugat lui Dumnezeu pe Carmel şi a vorbit cu Dumnezeu la Horeb;

A te veseli o clipă în lumina sfântului prooroc Isaia, care s-a învrednicit de vedenia şi cântarea serafimilor din Templu;

A te veseli o clipă în lumina sfântului prooroc Daniel, căruia i s-a descoperit „Cel Vechi de Zile”;

A te veseli o clipă în lumina Maicii Domnului, cea învăluită în soare, cu luna sub picioare şi cu o cunună de douăsprezece stele pe cap;

A te veseli o clipă în lumina sfinţilor apostoli Petru, Iacob şi Ioan, martori ai Schimbării la Faţă de pe Tabor;

A te veseli o clipă în lumina sfinţilor ucenici Luca şi Cleopa, pe drumul şi la Cina din Emaus;

A te veseli o clipă în lumina sfântului arhidiacon Ştefan, care L-a văzut pe Fiul Omului şezând de-a dreapta Tatălui;

A te veseli o clipă în lumina sfântului apostol Pavel, care L-a văzut pe Hristos cel Înviat pe drumul Damascului;

A te veseli o clipă în lumina sfântului apostol şi evanghelist Ioan, prin revelaţia Apocalipsei din Insula Patmos;

A te veseli o clipă în lumina avvei Pamvo, Siluan şi Sisoe, marii mistici din Patericul egiptean;

A te veseli o clipă în lumina sfântului Simeon Noul Teolog, care a scris neîntrecutele „Imne ale dragostei divine”;

A te veseli o clipă în lumina sfântului Serafim de Sarov, precum ucenicul său Motovilov;

A te veseli o clipă în lumina Preacuviosului Părinte Arsenie Boca, într-o zi de pomenire la 8 mai şi 28 noiembrie;

A te veseli o clipă în lumina tuturor sfinţilor, care este lumina lui Hristos şi care luminează tuturor.

GÂNDURI

Contemplaţie: Când vântul adie printre corzile harfei arinilor, fulgerele norilor ni se par ca străluminări ale nevăzutului stâlp de foc, care ne conduce neîncetat spre Parusie.

„**Rază de lumină**”: Pentru lumea în care trăim şi pentru vremea pe care o trăim nu este altă „rază de lumină” decât fulgerul Parusiei Domnului.

Lumea „se evaporă” în dogoarea „Soarelui dreptăţii” (Maleahi 3, 20), aşteptând şi privind spre Norul Parusiei.

Contemplaţie: „Fulgerul este frumos de văzut când izbucneşte” (Epistola lui Ieremia 1, 60) – pe cerul Parusiei Domnului (Matei 24, 27).

A trăi Parusia astăzi – împreună cu proorocul Daniel: „Am privit în vedenia de noapte, şi iată pe norii cerului venea cineva ca Fiul Omului şi El a înaintat până la Cel Vechi de Zile şi a fost dus în faţa Lui” (Daniel 7, 13).

„**Se aude venind ziua Domnului**” (Sofonie 1, 14) – cuvinte ce ar trebui scrise pe firmamentul Eshatologiei Universale.

Duhul Sfânt aşterne hainele sfinţilor pe cale, pregătind A Doua Venire a lui Hristos.

Cei sfinţi merg spre cer cu carul de foc al sfântului Ilie; noi, nevrednicii, măcar de-am merge cu carul famenului reginei Etiopiei...

Sinaxar: „Frumuseţea cerului este mulţimea stelelor” (Isus Sirah 43, 11), iar bogăţia calendarului este mulţimea sfinţilor.

Zilele calendarului şi cotidianului sunt precum filele Scripturilor: mereu aceleaşi, dar de fiecare dată cu înţelesuri tot mai adânci ale conţinutului.

Cerul înstelat al Revelaţiei dumnezeieşti nu ni s-a dat în mai multe exemplare, ci într-unul singur!

Binecuvântare: Dumnezeu ne binecuvântează cu binecuvântări, iar noi Îl binecuvântăm pentru binecuvântări.

Îngerul păzitor – către cel dat în grija sa: Fii umbra mea, precum eu sunt lumina ta!

În vremuri seismice, să rămâi neclintit şi statornic, umbrit de „norul de martori" al Ortodoxiei.

Linişte desăvârşită: De s-ar prăbuşi cerul peste noi şi de s-ar clătina pământul sub noi...

Linişte deplină: Să ai puterea sufletească de-a muri oricând şi de-a accepta să fii îngropat oriunde.

Cugetarea la moarte: După cum în fiecare seară soarele ştie că va răsări, tot aşa în fiecare dimineaţă ştie că va asfinţi...

Tablou: Să surprinzi dintr-o străfulgerare de penel, deodată, şi un răsărit şi un asfinţit de soare.

Sfârşit de august: Vedenia toamnei în plopii de lângă drum şi corăbiile norilor pe marea cerului, mişcate de vâslele razelor de soare ce le străbat.

Cutremur de timp în tablou: Cascade de nori ce se revarsă în valuri de mare şi valuri de mare ce se ridică în talazuri de nori.

Pe câmpul celest al vieţii creştine să-ţi umpli Carul Mare cu stele şi Carul Mic cu flori!

Pe câmpul vieţii sunt şi muşuroaie îngheţate, de care adeseori ne împiedicăm, rănindu-ne.

Călătorie: Călătorim inconştienţi şi ne distrăm pe vaporul şi avionul vieţii, uitând că în cele din urmă ne vom scufunda şi ne vom prăbuşi, totuşi, în moarte.

Prescuri şi tărâţe: Pe lângă traista cu prescuri, fiecare dintre noi mai poartă şi sacii cu tărâţele moştenirii noastre genetice.

Constatare: În fiecare „statuie" de creştin căldicel se ascunde stâlpul de sare al femeii lui Lot.

Omul modern se află între prăpastia deznădejdii şi mâna speranţei întinse de Iisus lui Petru în valuri.

Omul modern stă „fără de grijă – grija mântuirii – în casa lui şi bucuros de viaţă în patul lui”, precum Nabucodonosor mai înainte de visul cu tăierea copacului (Daniel 4, 1).

Constatare: Adeseori suntem precum femeia din Evanghelie cu scurgere „de energie” şi nu ne vindecăm de nu ne vom atinge prin credinţă şi rugăciune de veşmântul de har, lumină şi iubire al Mântuitorului Iisus Hristos.

Întrebare: Legătura noastră cu Dumnezeu e lanţ de aur, funie de argint, fir de aţă sau abia fir de pânză de păianjen?

Copilul „adeseori cade în foc şi adeseori în apă” (Matei 17,15) – prin necazuri, probleme şi boli, din pricina păcatelor părinţilor (cf. Exod 20, 5).

Părinţii nu pot construi case pentru copiii născuţi pe cadavrele copiilor avortaţi!

Gravitatea păcatului avortului constă şi în faptul că sufletele copiilor avortaţi sunt lipsite de îngerul păzitor, care se primeşte la Botez.

Obstacole: Cadavrele copiilor avortaţi de către mame sunt obstacole pe calea vieţii copiilor născuţi, ce nu pot fi date la o parte decât prin profundă pocăinţă sinceră şi ispăşire.

Întrebare: Un potir de Agheasmă ar putea oare limpezi mlaştina în care se scaldă o mulţime de suflete?

Studiu de caz: Şi astăzi fiii lui Dumnezeu sunt ispitiţi de „frumuseţea” fiicelor oamenilor, precum mai înainte de potop... (Facere 6, 1-2).

Învierea spirituală a tinerilor din Nain presupune ridicarea acestora din sicriul păcatelor şi din mormântul fărădelegilor.

Gând: Sunt precum berbecul lui Avraam de pe Moria, cu coarnele minţii încâlcite în tufişul patimilor şi al lumii.

Autoportret: Pustnic printre dunele de nisip din deşertul lumii, căutând pe Hristos în oaza cea duhovnicească de la Elim.

Constatare posibilă: Tăiatu-mi-s-au degetele de la picior, pentru că erau un amestec imposibil între lut şi fier... (cf. Daniel 2, 41-43).

Gând: Pare că s-au deschis cuştile ruginite cu fiare sălbatice de sub Collosseum-ul lumii de azi...

Supraveghere: Să-ţi supraveghezi animalul sălbatic sau bestia din propria grădină zoologică lăuntrică.

Adevăr: Aşa după cum animalul nu iubeşte lovirea cu bâta, aşa şi cel mândru nu poate iubi smerirea.

Constatare: Toate coarnele de cerb ale mândriei, mai devreme sau mai târziu vor fi lovite şi rupte...

Către o maică: Să facem plecăciune, fiecare, înaintea îngerului păzitor al fiecărei maici şi surori din obşte!

Uneia luptată de gândul mândriei: Uită-te în oglindă şi dacă-ţi vei vedea o stea în frunte sau vreo coroană de aur pe cap, mândreşte-te.

Unor surori: Greşeala e că voi vreţi să vă fie viaţa după cum vreţi voi şi nu lăsaţi pe Dumnezeu să lucreze în viaţa voastră.

Aşteptare: Dumnezeu nu aşteaptă de la noi să umblăm pe ape, ci să umblăm cum trebuie pe pământ, adică creştineşte!

Cuiva care se îndoia de perspectiva căsătoriei: Ce te faci dacă te vei trezi cândva cu un meteorit de iubire în braţele destinului?

Cuvânt la Cununie: Două fire de nisip ce s-ar contopi prin binecuvântarea din Eden şi Cana Galileii, în temelia unei veşnicii!

Cuvânt la Cununie: Nunta din Cana Galileii ca „început al minunilor lui Iisus" şi cele şase vase mari de piatră prezente nevăzut la fiecare slujbă a Cununiei. Cei doi miri unul către altul: „De când te-am aflat, te caut neîncetat!"

Pentru tinerii căsătoriţi: Hristos din soţ să adape neîncetat pe samarineanca din soţie. Altfel, cum ar putea un cactus îmbrăţişa un crin?

Îndemn – proclamat la o mare adunare de tineri ortodocşi: Să fiţi lumină! Să fiţi piatră! Să fiţi foc!

Urare: Să ajungi numărul anilor rânduiţi de Dumnezeu omului pe vremea lui Noe, adică 120 de ani! (Facere 6, 3).

Oastea Domnului – „dragostea dintâi" (Apocalipsă 2, 4) sau jarul de sub cenuşa anilor.

Doar o frunză: Întrebată insistent: „Eşti un trandafir?" – o frunză răspunde: „Nu, nicidecum, eu sunt doar o frunză, dar am stat cândva lângă un trandafir!"

Istorioară: La tămâioară veni un înger, care uimit de frumuseţea ei ca floare, o întrebă: „Cu ce să te răsplătesc pentru frumuseţea ta?" Floarea răspunse: „Bunule înger, să-mi dai un fir de iarbă ca să mă ascund!"

Duhovnicul este precum îngerul care se pogoară din cer, având *cheia adâncului sufletului* (cf. Matei 16, 19) şi ,,un lanţ mare în mâna lui" (Apoc. 20, 1-2).

Purtătorul de cuvinte – episcopul, preotul, duhovnicul – se cuvine să identifice viermele care roade la rădăcina neamului.

Duhovnicul – precum neurochirurgul – trebuie să extragă „cheaguri" de gânduri rele, putrede şi infecte din mintea omului, prin spovedanie, rugăciune şi convorbiri duhovniceşti.

Îndemn către un preot: Să slujeşti ca un serafim; să priveghezi ca un heruvim; să propovăduieşti ca un arhanghel şi să fii pentru credincioşi precum un înger păzitor, însoţitor şi călăuzitor înspre Păstorul cel Bun!

Preotul – evanghelistul parohiei: Să cunoască Evanghelia; să trăiască Evanghelia; să propovăduiască Evanghelia; să-şi scrie „Evanghelia"!

„**Răvaş către preoţi**" **–** sau îndemnurile, sfaturile şi învăţăturile teologice şi pastorale ale unui Arhiereu către preoţii din Eparhia sa, adunate într-un volum sau în mai multe volume...

Temă de meditaţie pascală (mai ales pentru ierarhi şi preoţi): Suflarea Mântuitorului Iisus Hristos cel Înviat, prin Duhul, asupra sfinţilor Săi ucenici şi apostoli, din seara Învierii (Ioan 20, 22).

Motto omiletic: „Pregăteşte cuvântul şi aşa vorbeşte, leagă împreună învăţătura şi răspunde" (Isus Sirah 33, 4).

Ideal teologic: „Mâinile mele au făcut harfa (prin fapte bune) şi degetele mele au întocmit Psaltirea" (prin scris teologic) (Psalm 151, 2).

Sfânta Scriptură în viaţa ierarhului (patriarhii, regii şi drepţii; profeţii, apostolii şi evangheliştii)...

Imperativ pentru pace: „Nu vă bateţi, nu vă certaţi, nenorociţilor! Cultivaţi-vă grădina!" (Voltaire, în Mircea Maliţa, *Secolul meu scurt*, 2015, p. 110).

Pace: „Şi venind (Hristos) a binevestit pace, vouă, celor de departe (magii de la Răsărit) şi pace celor de aproape" (păstorii de la Betleem) (cf. Efeseni 2, 17).

Vedere: Văzduhul plin cu porumbei care au ramuri de măslin în cioc (cf. Facere 8, 11) şi cerul plin de mulţimea celor mântuiţi, cu ramuri de finic în mâini (Apocalipsă 7, 9).

Pe cruce, Hristos a sfărâmat stâlpii iadului, dărâmându-l, precum a făcut Samson în Gaza (Judec. 16, 21-31).

De ţinut minte: Cerul – „tronul lui Dumnezeu” şi pământul – „aşternut al picioarelor Lui” (Matei 5, 34-35).

Legătură posibilă în Evanghelie – dintre „turnul Siloamului” (Luca 13, 14) şi „izvorul Siloamului” (Ioan 9, 7).

„**Orbi, şchiopi, uscaţi**” (Ioan 5, 3) – la Vitezda şi la praznicul Schimbării la Faţă de pe Tabor.

De avut în vedere: slăbănogul cerşetor de la Poarta cea Frumoasă a Templului.

Bolnavi între ucenicii sfântului Pavel: Epafrodit (Filipeni 2, 25-30) şi Trofim, lăsat bolnav de apostolul neamurilor în Milet (II Timotei 4, 20).

Drumul Damascului sfântului apostol Petru de pe ţărmul Tiberiadei şi Taborul sfântului apostol Pavel prin răpirea la al treilea cer...

Imperativ apostolic: „Cu frică şi cu cutremur lucraţi mântuirea voastră!” (Filipeni 2, 12).

O amărăciune apostolică: „Fiindcă toţi caută ale lor, nu ale lui Iisus Hristos” (Filipeni 2, 21).

O confirmare apostolică: „Domnul este aproape” (Filipeni 4, 5), în concordanţă cu: „Judecătorul stă înaintea uşilor” (Iacob 5, 9).

Temă: „Arama sunătoare” a lui Alexandru arămarul, împotrivitorul sfântului apostol Pavel (II Timotei 4, 14; I Corinteni 13, 1).

O taină pe veci ascunsă: Pecetluirea la porunca îngerului a celor spuse de glasul celor şapte tunete din Apocalipsă (Apocalipsă 10, 4).

Temă de meditație: Ciocnirea berbecului şi a ţapului din vedenia proorocului Daniel (8,3-8), de mai multe ori în istorie, dar şi în sufletul omenesc.

Temă de meditație: Necunoscutul loc de pe harta Mediteranei unde proorocul Iona a fost aruncat în mare.

Porunca Duminicii Ortodoxiei: „Mergi pe calea care se cheamă *Dreaptă*...” (Fapte 9, 11).

Pe meridianul Ortodoxiei: Nu-L putem întâlni şi descoperi pe Dumnezeul Cel adevărat decât înscriindu-ne deplin şi definitiv pe meridianul Ortodoxiei!

Șapte Sfinte Taine şi şapte daruri ale Duhului Sfânt (Isaia 11, 1-3): „Că Domnul este răsplătitor şi cu şapte părţi îţi va răsplăti” (Isus Sirah 35, 11).

O teză de doctorat nescrisă: Iisus Hristos Contemporanul nostru – adevăr dogmatic, experienţă mistică, implicaţii morale.

O întâlnire care nu a mai avut loc – între sfântul Constantin cel Mare şi sfântul Antonie cel Mare (cf. avva Antonie 33).

O posibilă denumire pentru o Asociaţie duhovnicească metaecumenică: „Veniţi *binecuvântaţii* Părintelui Meu!...” (Matei 12, 24).

Răspuns evanghelic la invitaţia „Mic dejun cu rugăciune” din Parlamentul României: „Veniţi de prânziţi!” (Ioan 21, 12).

Temă simbolică: Templul Cerului cu cruce în mijlocul ţării şi un zid chinezesc de jur împrejurul României, ca efigie a relaţiilor sino-române...

Sfintele Moaşte: „Şi oasele celor doisprezece prooroci să odrăslească din locul lor!” (Isus Sirah 49, 11).

„**Zis-a un bătrân oarecare**”: Luceafărul de pe cer n-are nevoie de vreo ,,canonizare” din partea licuricilor din crâng!

Gând: „Şi Iisus nu venise încă în sat – în Hăţăgel – ci era în locul unde Îl întâmpinase Marta...” (Ioan 11, 30) (Pentru Duminica Tuturor Sfinţilor).

Trilogie: Set născut din lacrimi; Set scăldat în lacrimi; Set – Cartea aducerilor-aminte.

Catedrala din Chartres – un munte de piatră, căruia i s-a poruncit prin credinţă „să se ridice” şi să se mute pentru totdeauna aici.

Chihlimbarul Ulpiei Christiana – temă inspirată din sublima expresie a lui Paul Johnson, „chihlimbarul Torei” (Paul Johnson, *O istorie a evreilor*, Ed. Humanitas, București, 2015, p. 176).

Ctitorie literară: Colonia Ulpia Christiana Augusta Dacica Sarmizegetusa, în jurul lui Hristos – Izvorul fântânilor, sub curgerea unui râu de nori...

Denumire: Schitul „Retezat” cu hramul „Schimbarea la Faţă” s-ar putea numi Schitul „Bine ne este nouă să fim aici!”

În grădina episcopului de Ulpia Traiana: – Ce faci tu aici, Evangelicus?/ – Stau de vorbă cu pietrele!...Trecând printre pietre, să auzi glasul lor!

Pentru Te Deum: „Iată, 1 Decembrie vine, ieşiţi întru întâmpinarea lui!” – cu candelele conştiinţei şi identităţii româneşti şi creştineşti aprinse, pentru că: „(Dumnezeu) în vifor şi în furtună Îşi face loc”, spune profetul prăznuit în această zi (Naum 1, 3).

Pentru Te Deum: Eneas, pe când ardea Troia, şi-a luat tatăl pe umeri şi a pornit spre munte. Uneori se cuvine să ne luăm părinţii sau chiar patria pe umeri... (cf. Papa Francisc, București, 2013, p. 74).

Pentru 1 Decembrie: „Nu există decât trei culori fundamentale: roşul, galbenul şi albastrul" (Vincent van Gogh, în vol. *Dragă Theo*, Ed. Art, 2012, p. 196).

Cuvânt al lui Constantin Brâncuşi, plin de nostalgia obârşiei: „Cât aş dori ca toate sculpturile mele să fie şlefuite de apa Jiului!" (cf. Anuarul Facultăţii de Teologie Ortodoxă din Bucureşti, 2012, p. 505).

Expresia românească „A lua taurul de coarne" s-ar putea tâlcui şi prin „a lua viţelul de aur de coarne", prin lupta împotriva idolatriei, lăcomiei şi a iubirii de argint (cf. Exod 32, 1-35; Coloseni 3, 5; I Timotei 6, 10).

Metaforă inspirată: Părintele profesor Dumitru Stăniloae este „Colosul din Rodos" pentru teologia românească (Pr. Prof. Dr. Ioan I. Ică, în Rev. „Renaşterea", Cluj, nr. 9/2012, p. 4).

Balsamon: „Arhiereilor li se punea în mână după moarte Sfânta Pâine şi aşa erau înmormântaţi" (Comentariu la canonul 83 al Sinodului Trullan, P.G.137, 793A).

Proverb grec: „Iepuri cu epitrahile", cu referire la lucruri ireale sau irealizabile (cf. Pr. Ioannis Romanidis, *Teologia Patristică*, Târgovişte, 2012 , p. 118).

„**Lumea e o Sahară** cu o singură oază – Parisul!" (cf. Paul Morand, Ed. Humanitas, București, 2015, p. 72).

Citind „Scrisori către Lucilius": Dacă Seneca ar fi fost creştin ar fi fost un al doilea apostol Pavel!

Revelaţia dumnezeiască este precum Cartea cu cele şapte peceţi, din dreapta Celui ce şade pe tron, scrisă pe dinăuntru şi pe dinafară. Doar teologului i se deschide Cartea, ca să se uite în ea (cf. Apocalipsă 5, 1-5).

Ferestre deschise în cer – între Înălţare şi Parusie: revelaţia sfântului arhidiacon Ştefan din sinedriu; revelaţia sfântului apostol Pavel de pe drumul Damascului; revelaţia sfântului Ioan Evanghelistul din Duminica Apocalipsei.

Contemplație: Să citim, să desluşim şi să înţelegem prin contemplaţie naturală tot ce scrie pe albastrul cerului, pe frunzele copacilor, pe florile câmpului, pe firele de iarbă şi pe feţele oamenilor.

Petale: Petalele florilor; petalele frunzelor; petalele pietrelor; petalele pomilor; petalele râurilor; petalele munţilor; petalele norilor; petalele vântului; petalele soarelui; petalele lunii; petalele stelelor.

Addenda literară – la umblarea lui Iisus cu Petru pe mare: Iisus umblând cu Noe peste apele potopului; Iisus umblând cu Lot peste apele Mării Moarte; Iisus umblând cu Moise peste apele Mării Roşii; Iisus umblând cu Iona şi cu sfântul apostol Pavel peste apele Mării Mediterane.

Din poezia dacică (titlu de volum): cruci pe umerii firelor de iarbă; cruci pe umerii florilor; cruci pe umerii frunzelor; cruci pe umerii fluturilor; cruci pe umerii păsărilor; cruci pe umerii copacilor; cruci pe umerii pietrelor; cruci pe umerii apelor; cruci pe umerii vântului; cruci pe umerii norilor; cruci pe umerii lunii; cruci pe umerii soarelui; cruci pe umerii stelelor.

Iisus – **Lumina pusă în sfeşnic** (Matei 5, 15; Marcu 4, 21; Luca 8, 16; 11, 33) şi *cetatea de pe munte* (Matei 5, 14)... „Atunci s-a suit pe cruce ca o lumină în sfeşnic şi l-a zărit de acolo pe Adam în moarte întunecată zăcând” (Sf. Roman Melodul, *Imne teologice*, Imnul XLV, 4; Ed. Doxologia, Iaşi, 2012).

Nu poţi fi răstignit decât în hainele tale: „Şi după ce L-au batjocorit, L-au dezbrăcat de purpură şi L-au îmbrăcat cu hainele Lui. Şi L-au dus să-L răstignească” (Marcu 15, 20).

Gând răstignit: De este cu putinţă, să te simţi pe Golgota ca pe Tabor, deşi nu-i uşor să poţi zice cu toată convingerea la vreme de Golgota: „Doamne, bine ne este nouă să fim aici” – cu cununa de spini pe cap, cu piroanele în mâini şi-n picioare şi cu coasta străpunsă de suliţă!

Răstignirea – „fără anestezie” şi „cu anestezie”. Mântuitorul Hristos şi sfinţii au răbdat răstignirea şi pătimirile „fără anestezie”; noi vrem răstignirea şi pătimirea „cu anestezie”.

Temă de meditație: Picăturile de sânge ale sudorii lui Iisus, care picurau pe pământ în vremea rugăciunii din grădina Ghetsimani (Luca 22, 44; Evrei 5, 7), adunate în potirul nopţii dinspre Vinerea Patimilor.

Creştinul între Vinerea Patimilor şi Duminica Învierii sau între cuvintele: „Părinte, izbăveşte-mă de ceasul acesta!” şi „Părinte, preaslăveşte numele Tău!” (cf. Ioan 12, 27-28).

Mărturie creştină: Cu pietrele cu care a fost ucis sfântul arhidiacon Ştefan să scrii pe pământ *Fapte 7, 55-56* – ca adevăr şi testament!

Gând: Nu se aruncă cu pietre decât împotriva celor care văd, cred şi mărturisesc cerurile deschise şi pe Fiul Omului şezând de-a dreapta Tatălui, precum a văzut şi a mărturisit sfântul arhidiacon Ştefan.

Tâlcuire pentru mine însumi: Îndrăznind să vin şi să mă apropii, ca episcop, la „spălarea picioarelor” sfinţilor apostoli şi a urmaşilor lor de la Cina

cea de Taină (Ioan 13, 3-10), fără haina de nuntă (Matei 22, 11-14), pierdutu-mi-am degetele de la piciorul stâng...

„**Fie voia Domnului**!” (Fapte 21, 14): Dacă Dumnezeu va porunci într-o zi, la revărsatul zorilor, unui vierme, să reteze „vrejul” de la piciorul stâng, care se va usca (Iona 4, 7) – prin „securea înfiptă la rădăcina pomilor” (Luca 3, 9), ce vom putea face decât să zicem, precum însoţitorii sfântului apostol Pavel în Cezareea: „Fie voia Domnului!”

Mărturisire: De multe ori punând mâna pe plug, m-am uitat înapoi (cf. Luca 9, 62), precum femeia lui Lot (Facere 19, 26), abătându-mi privirea lăuntrică de la Iisus-Semănătorul (Matei 13, 3). De aceea brazdele vieţii nu-mi sunt drepte!

Gând efemer: Sunt precum vrejul proorocului Iona de la răsărit de Ninive, „care şi-a luat fiinţă într-o noapte şi în alta a pierit” (Iona 4, 10), fiind retezat de un vierme la porunca lui Dumnezeu.

Gând de rouă: Peste oricine care este aruncat în focul din ,,cuptorul aprins al Babilonului” Dumnezeu trimite roua Sa cea cerească prin îngerul Său, care stinge focul (cf. Cânt. celor trei tineri 1, 26).

Gând teologic: ,,Metagalaxia” Revelaţiei dumnezeieşti sau atenţia, observaţia şi contemplaţia „constelaţiilor” teologice prin „cercetarea Scripturilor” (Ioan 5, 39).

Gând omiletic: A înconjura de şapte ori Evanghelia Duminicii lui Zaheu, mai marele vameşilor din Ierihon (Luca 19, 1-10), pentru a-i „dărâma” zidurile care ne ascund înţelesurile tainice, precum a făcut oarecând Iosua (Iosua 6).

Jug: „Trudă mare a fost hărăzită fiecărui om şi jug greu peste fiii lui Adam” (Isus Sirah 40, 1) – până la venirea lui Hristos şi până la primirea de bunăvoie a jugului Său (Matei 11, 29).

Hramul: un prilej de a da de băut credincioşilor „un pahar cu apă rece” (Matei 10, 42; Marcu 9, 41) din stânca de la Rafidim, din fântâna lui Iacob şi din duhul sărbătorii.

În fiecare zi, Iosua (prefigurare a lui Hristos) opreşte soarele şi luna pe cer, pentru rugăciune, contemplaţie şi teologhisire, dar şi pentru hram de mănăstire şi sfântă pomenire (cf. Iosua 10, 12-14).

De zugrăvit: icoana îngerului Domnului pogorât din cer, stând cu un picior pe mare şi cu celălalt pe pământ şi având în mână o carte mică deschisă pe care i-o va da spre hrană duhovnicească sfântului evanghelist Ioan (Apocalipsă 10, 2 şi 5).

Scăpare: De cele şapte potire ale mâniei lui Dumnezeu, gata pregătite să se reverse peste noi şi peste lume (Apocalipsă 16, 1-21), numai Potirul Sfintei Euharistii ne mai poate scăpa!

Gând: Încă n-am strigat munţilor şi stâncilor: „Cădeţi peste noi!” şi nici dealurilor: „Acoperiţi-ne!”. Dar cuvintele Mântuitorului de pe drumul Golgotei, ca şi cele din Apocalipsă, se vor împlini întocmai.

Lykeion: Nu lipsit de semnificaţie, Lykeion, locul unde Aristotel îşi ţinea prelegerile de filozofie în Atena, înseamnă „grădina lupilor” – prin care trec, vrând-nevrând, toţi tinerii elevi de liceu (sub stindardul dacic cu cap de lup!).

Poezia şi orizontul ei interior: „Isaa, când te aud rostind, hotarele regatului meu se lărgesc” – sultanul Abd-ar-Rahman către poetul său favorit, Isaa (Nikos Kazantzakis, în: Eugen Simion, *Timpul trăirii, timpul mărturisirii,* Ed. Univers, 2013, p. 120).

„**Puţin aluat**”: „Puţin aluat – filioque, primatul papal, purgatoriul şi azimele, sola fide, sola gratia şi sola Scriptura – dospeşte toată frământătura” (Galateni 5, 9) creştinismului occidental, deosebindu-l şi depărtându-l de Ortodoxia răsăriteană.

Vreme şi timp: Vremea are mai mult element pământesc; timpul are mai mult har ceresc. Vremea este perspectiva de jos în sus a timpului; timpul este viziunea de sus în jos a vremii. În vreme şi timp conlucrează Dumnezeu şi omul.

Urmele paşilor: Scormonind în cenuşa şcolii de Teologie Ortodoxă de la Vârşeţ, din prima jumătate a sec. XIX, am putea descoperi urmele paşilor sfântului Andrei Şaguna şi ale lui Nicolae Tincu Velea, dar şi ecoul cuvintelor lor din jarul cursurilor teologice ţinute viitorilor preoţi.

„**Topometrie**” **teologică**: Omul din viziunea proorocului Iezechiel, având înfăţişarea aramei strălucitoare, cu o sfoară de in şi o prăjină de şase coţi, care stătea la poarta noii cetăţi a Ierusalimului (Iezechiel 40, 3-4) – şi „îngerul cu trestia de aur” din Apocalipsă (21, 15; 11, 1).

O concluzie la Teologia istoriei: Oamenii vremurilor noastre n-au decât două posibilităţi: fie se angajează ca lucrători ai Templului ecclesial al lui Solomon, care este Biserica lui Hristos, fie rămân pe mai departe sclavi la piramidele faraonului lumii acesteia.

Viziune: În lumina unui gând văd poporul nostru azi ca pe o mare mulţime de oameni, străbătând cu greu o lungă mlaştină în întuneric, fiecare purtând un sac cu nisipul deşertăciunilor şi cu gunoaiele păcatelor în spate, sperând şi aşteptând zorii unui răsărit...

În subconştientul românesc colectiv este bine întemeiat atât Ierusalimul creştin-ortodox, cât şi Betania de la cincisprezece stadii de încreştinare şi Emausul de la şaizeci de stadii de Parusie, dar adeseori clocoteşte şi izbucneşte şi ţinutul gadarenilor şi Gabbata.

Mintea omului plină de gânduri s-ar putea asemăna fie cu un pom plin de flori primăvara, fie cu un pom plin de roade vara, fie cu un pom plin de frunze ofilite toamna, fie cu un pom desfrunzit şi cu ramurile îngheţate iarna, în care se oglindeşte noaptea raza lunii şi lumina stelelor.

Secvenţe despre gânduri. Gândurile bune sunt precum fulgerele luminoase pe cerul minţii noastre, iar gândurile rele sunt precum săgeţile de foc aprinse, ce vin de la cel rău. Gândurile bune luminează, înseninează şi bucură duhul omului, iar gândurile rele rănesc, otrăvesc şi înveninează, îmbolnăvind mintea şi sufletul.

Constelaţia gândurilor minţii: „Calea Lactee" a conştiinţei creştine; „Carul Mare" al dragostei de Dumnezeu şi „Carul Mic" al iubirii de oameni; „Steaua Polară" a credinţei în Hristos, „Pleiadele" virtuţilor şi „Luceafărul" smereniei, toate sub lumina „Lunii Noi" a Revelaţiei.

Ispite în „pustia Carantaniei" vieţii: Acan şi drugul de aur din Ierihon; Samson şi Dalila; David şi femeia lui Urie Heteul; Solomon spre sfârşitul vieţii; Ghehazi pedepsit cu lepră pentru cele cerute de la Neeman Sirianul; Iuda şi cei treizeci de arginţi; Anania şi Safira; Simon Magul şi Diotref, care a întristat duhul sfântului Ioan Evanghelistul, vrând să fie cel dintâi între fraţii din Biserică (III Ioan 1, 9).

Ereditate şi patimi: Turma de porci a patimilor, păcatelor şi neputinţelor, care „a păscut" în viaţa înaintaşilor noştri şi „s-a aruncat de pe ţărm", prin ereditatea noastră moştenită, în marea subconştientului nostru personal, nu „s-a înecat" încă, fiind înghiţită de „chitul" instinctelor, care adeseori „o aruncă la ţărm" – dar în alt mod decât pe Iona.

Păcatul – rădăcină şi „afluent" al necazurilor. În explicarea teologică a necazurilor oamenilor se cuvine mai întâi să identificăm şi să eradicăm rădăcinile amare sau izvoarele tulburi care alimentează ca nişte puhoaie afluenţii plini de păcate ai râului năvalnic al necazurilor, care se abate pe neaşteptate asupra sărmanilor oameni.

Păcatele şi încurcăturile vieţii: „Pentru aceasta iată că-i voi astupa drumul său cu mărăcini..." (Osea 1, 8). Mărăcinii întâlniţi adeseori de fiecare dintre noi pe calea drumului vieţii sunt problemele, încercările, necazurile, dilemele şi cumpenele de tot felul, ca urmări ale propriilor noastre păcate şi ale înaintaşilor noştri. Mărăcinii întâlniţi în drum, bolovanii sau buştenii prăbuşiţi pe drum sau gropile din drumul de sub picioarele noastre, care ne îngreunează sau ne opresc

înaintarea, nu pot fi daţi la o parte decât prin credinţă, rugăciune, spovedanie, pocăinţă, Sfânta Împărtăşanie şi îndreptarea sau corectarea vieţii.

Nelegiuire: Ahaz, regele lui Iuda, „chiar şi pe fiul său l-a trecut prin foc, urmând urâciunile popoarelor pe care le alungase Domnul de la faţa fiilor lui Israel" (IV Regi 16, 3). Tot aşa mulţi părinţi îşi trec pe fiii şi pe fiicele lor prin focul patimilor, plăcerilor trupeşti şi dezmierdărilor lumii, fără a le asigura fundamentul educaţiei moral-creştine.

Datorie: Întotdeauna Îi suntem datori lui Dumnezeu „o sută de măsuri de untdelemn" – pentru candelele fecioarelor înţelepte – nu numai „cincizeci"; şi „o sută de măsuri de grâu" – pentru Prescura Cinei celei de Taină – nu numai „optzeci" (cf. Luca 16, 6-7).

A te îndatora la bănci este precum a dori să te odihneşti punându-ţi capul pe o pernă, în care mai înainte ţi-ai înghesuit spini, adică grijile şi temerile ce-ţi risipesc liniştea sufletească şi-ţi strică armonia familiei în urma îndatorării.

Răspuns unei credincioase – suspectată de cancer la sân: Dacă sufletul copilului avortat de dumneata, cândva, s-a liniştit şi nu mai plânge în lumea de dincolo, nu vei avea cancer; iar dacă vei avea, înseamnă că el încă plânge, nemângâiat prin pocăinţa care-ţi lipseşte!

Către o maică – ctitoră şi stareţă a unei mănăstiri: Săpaţi fântâna şi zidiţi-o şi rugaţi pe Mântuitorul să vină şi să se odihnească în mănăstirea voastră, precum la fântâna lui Iacob, pe la ceasul al şaselea! Şi samarinencele vor începe să vină, alcătuindu-vă obştea...

Către o soră: Dacă nu pui mâna pe mătură pentru a face ordine şi curăţenie înlăuntrul templului tău (I Corinteni 3, 16-17; 6, 19), atunci va pune Iisus mâna pe bici, alungându-ţi prin dureri, suferinţe şi necazuri, vânzătorii porumbeilor închipuiţi din minte şi schimbătorii de bani din inimă (cf. Matei 21, 12-13; Marcu 11, 15-17; Luca 19, 45-46; Ioan 2, 13-18).

Răspuns solicitărilor unui suflet – mereu însetat de cuvinte duhovniceşti noi şi proaspete: Nu te aştepta să adaug câte un nou capitol celor patru Sfinte Evanghelii (cap. 29 la Matei; 17 la Marcu; 25 la Luca sau 22 la Ioan), ci mulţumeşte-te cu cele ce s-au scris, păstrând în taină „cărţile ce s-ar fi scris" (Ioan 21, 25).

Pe calea vieţii: Omul fără Dumnezeu merge o viaţă întreagă, fără să-şi dea seama, alături de diavol, fiind condus de el pe căile păcatului; atunci să nu se mire că acesta-i sare-n faţă în ceasul morţii, înspăimântându-l şi luându-l în primire. Omul lui Dumnezeu însă este însoţit şi călăuzit tainic de Hristos şi de îngerul lui păzitor pe calea vieţii, precum ucenicii de pe drumul spre Emaus din seara Învierii. Prin urmare: „creşteţi în har şi în cunoaşterea Domnului nostru şi

Mântuitorului Iisus Hristos” (II Petru 3, 18), pentru că „cel ce are pe Fiul are viaţa; cel ce nu are pe Fiul lui Dumnezeu nu are viaţa” (I Ioan 5, 12).

Constatare: Dacă într-o obşte sau într-o familie duhovnicească nu există un cap luminat rânduit de care să se asculte cu desăvârşire întru toate, atunci apare pe neobservate un balaur nevăzut cu mai multe capete, care răscoleşte, răvăşeşte şi răsuceşte capetele celor fără de cap din obşte!

Căsnicie: Cele şase vase de piatră umplute cu apă „până sus” şi binecuvântate de Mântuitorul la Nunta din Cana Galileii (Ioan 2, 6-7) ar putea preînchipui împlinirea în familia creştină, prin cununie religioasă în Biserică, pe şase planuri: religios-duhovnicesc, sentimental-afectiv, intelectual, profesional, material, dar şi în ceea ce priveşte sănătatea, pentru buna creştere şi educaţie a copiilor şi pentru mântuire.

Întrebări: Cine l-a cununat pe Set? Cine l-a cununat pe Enoh? Cine l-a cununat pe Noe cu soţia sa şi mama celor trei fii ai lor? Cine l-a cununat pe Avraam cu Sara? Cine l-a cununat pe Isaac cu Rebeca? Cine l-a cununat pe Iacob cu Rahela? Cine l-a cununat pe Iosif cu Asineta? Cine-l va fi cununat pe Moise cu Sefora? Cine l-a cununat pe dreptul Iov cu soţia sa, care l-a întristat în vremea bolii lui?

Drepţii şi sfinţii Iosif: dreptul Iosif din Egipt; dreptul Iosif din Nazaret; Iosif din Arimateea; Iosif numit Barsaba, zis şi Iustus (Fapte 1, 23); Iosif, cel numit de apostoli Barnaba (care se tâlcuieşte fiul mângâierii), un levit născut în Cipru, care şi-a vândut ţarina şi a adus banii la picioarele apostolilor (Fapte 4, 36); avva Iosif din Panefo (6 şi 7) şi sfântul Iosif cel Nou de la Partoş, Mitropolitul Timişoarei şi ocrotitorul Banatului.

Proiect: Schitul „Ulpia Christiana” cu hramul „Duminica Tuturor Sfinţilor”, în grădina de peste râu, cu obştea alcătuită din harnicele şi gingaşele veveriţe, avându-l pe arici duhovnic, cu greierii cântăreţi în ruinele Catedralei dacice şi cu păsări zburătoare, cântătoare şi închinătoare lui Dumnezeu, în pomii şi copacii din Anini, printre pietre de râu romane, de moară şi cu fosile.

Temelii: Desluşind umbre în negura timpului, mă gândesc la cel dintâi om care va fi păşit pe Calea Mare; la cel dintâi om care a trecut prin vadul Galbenei; la cel dintâi plug care a tras brazdă pe Bucium, cu vedere spre Retezat; la cel dintâi car ce va fi mers pe Calea Ţarinii, cu vedere spre Parâng; la cel dintâi om sau pereche, bărbat şi femeie, care şi-au făcut sălaş, adăpost sau bordei în vatra Hăţăgelului; la cel dintâi plânset sau strigăt de bucurie al unui copil răsărit aici.

Taina tăcerii la Bulzu (Ştei, com. Densuş). La Bulzu, duhul pământului strămoşesc şi românesc s-ar putea arăta în crăpătura stâncii din vârf, dimpreună cu soborul strămoşilor ancestrali adunaţi în rugăciune tăcută în jurul unei cruci

de lumină dinlăuntrul peşterii, închisă în această impresionantă, dar puţin cunoscută formaţiune geologică, sculptată de vremi, de dincolo de localitatea mai sus amintită – la intrarea căreia se pot vedea pe dreapta celebrele „bombe vulcanice” ale unei erupţii imemoriale, solidificate şi pietrificate.

Teme de meditaţie: Vulcanul de la Răchitova şi frunza de palmier pietrificată de la Densuş – cu aproximativ șaptezeci de milioane de ani în urmă (cf. „Geodiversitatea Ţării Haţegului”, Ed. Universităţii București, 2014, p. 68-69 şi 74)... Cu această frunză de palmier sau de finic de la Densuş aş fi vrut să ies întru întâmpinarea Domnului Hristos la Florii. Aceeaşi frunză aş dori s-o pot purta printre mulţimea celor cu ramuri de finic în mâini (cf. Apocalipsă 7, 9-10).

Pietrele de râu din ruinele Catedralei dacice din „Anini” strigă neîncetat, precum în Scripturi (Luca 19, 40): „Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot, plin este tot pământul de mărirea Lui!” (Isaia 6, 3) şi „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu, Atotţiitorul, Cel ce era şi Cel ce este şi Cel ce vine!” (Apocalipsă 4, 8).

„**Carul Mare şi Carul Mic**” (comentariu la apoftegma episcopului Evangelicus de Ulpia Traiana). „Să-ţi scoţi Carul Mare din stânci şi Carul Mic din pietre!” – Carul Mare al Vechiului Testament şi Carul Mic al Noului Testament sau Carul Mare al omenirii de până la Hristos şi Carul Mic al omenirii de după Hristos. Să contempli Carul Mare înţepenit în stânci şi Carul Mic împotmolit în pietre, legate de Crucea de pe umerii Mântuitorului urcând pe dealul Golgotei.

Copacul şi umbra lui: Fiecare copac îşi are umbra sa şi fiecare umbră îşi are copacul său. Un copac nu poate avea decât o singură umbră. Umbra nu se poate despărţi de copacul ei şi nici copacul nu-şi poate anula umbra sa. Copacul poate avea umbră doar în lumina soarelui ziua şi în lumina lunii pline noaptea. Stelele cerului nu pot da umbră copacului, ci doar mister.

„**Şi te scoli la ciripitul de dimineaţă al păsării**” (Ecclesiast 12, 4). Aceste cuvinte ale lui Solomon zugrăvite în tabloul bătrâneţii, de la sfârşitul cărţii sale Ecclesiastul, îmi aduc aminte de un înscris foarte nimerit şi potrivit din Parcul Naţional Retezat: „Cântul unei păsări în liniştea codrului este glasul lui Dumnezeu în tăcerea veşniciei” (Lucian Blaga).

„**Privighetori din alte ţări vin doina să ne-asculte**...” (Octavian Goga) – Credincioşi pelerini din Ţara Făgăraşului şi Ţara Bârsei, din Ţara Loviştei şi Ţara Oltului, din Ţara Zarandului şi Ţara Moţilor, din Ţara Lăpuşului şi Ţara Oaşului, din Ţara Câmpulungului şi din alte „Ţări” vin în Ţara Haţegului să-i asculte *Doina*: Doina Sarmisegetuzei, Doina Ulpiei Traiana, Doina Retezatului şi a Parângului, Doina Densuşului şi, mai ales, „Doina” mistică a Prislopului!

Valurile iubirii lui Dumnezeu şi puhoaiele mâniei Lui – creaţia lumii, Revelaţia şi inspiraţia biblică şi mântuirea în Hristos, prin Duhul Sfânt, pe de o

parte; potopul cu apă, nimicirea Sodomei şi Gomorei, plăgile Egiptului, înecarea egiptenilor în Marea Roşie, despicarea pământului sub Core, Datan şi Aviron; robia babiloniană şi dărâmarea Ierusalimului sub romani, pe de altă parte.

Metafore biblice ale Bisericii de la Drăgănescu: gura peşterii de la Horebul sfântului Ilie (III Regi 19, 13); fereastra deschisă înspre Ierusalim a proorocului Daniel (Daniel 6, 11); coliba proorocului Iona de la răsărit de Ninive (Iona 4, 5); turnul cel de veghe al proorocului Avacum (Avacum 2, 1).

Imaginea stării unei mănăstiri, de multe ori, este aceea a unei cetăţi de după cutremur, cu unele ziduri fisurate, cu alte ziduri crăpate şi cu alte ziduri prăbuşite, cetate care aşteaptă, precum Ierusalimul după robia babiloniană, un Ezdra care să-i rezidească Templul Sfânt, dar şi un Neemia, care să-i restaureze zidurile dărâmate şi arse de Nabucodonosor. Dar Ezdra şi Neemia, la rândul lor, au nevoie de arhiereul Iosua (cf. Zaharia 3, 1-10).

Hramuri noi la biserici vechi: Teofania de la Mamvri; Scara cerului de la Betel; Rugul aprins din Sinai; Miezonoptica din Cortul Sfânt; Vedenia serafimilor din Templu; Descoperirea heruvimilor de la Chebar; Revelaţia „Celui Vechi de Zile”; Arătarea din Emaus; Revelaţia din sinedriu; Arătarea de pe drumul Damascului; Revelaţia din Insula Patmos.

Moaştele sfinţilor şi duhul lor: Profeţii n-au umblat cu moaştele patriarhilor după ei prin Israel şi nici apostolii n-au umblat cu moaştele proorocilor după ei prin Imperiul roman, propovăduind Evanghelia lui Hristos, ci cu duhul lor şi cu puterea cuvintelor lor.

Drumul spre Emaus al sfântului Ignatie Teoforul – de la Antiohia până la Roma, trecând prin Seleucia, Smirna, Troada, Neapole, Filipi, Dyrachium, Brindisi şi respectiv Roma, lăsându-ne ca moştenire cele şapte Epistole (către Efeseni, Magnezieni, Tralieni, Filadelfieni, Smirneni, către sfântul Policarp şi către Romani). În cea din urmă noapte a vieţii sale – 19 spre 20 decembrie 107 – ziua muceniciei sale, prin sfâşierea de dinţii fiarelor în arenă, sfântul Ignatie ar fi putut avea o viziune încurajatoare cu cei trei tineri din cuptorul Babilonului şi cu proorocul Daniel, cel aruncat şi izbăvit din groapa cu lei!...

Anul omagial al Sfintei Spovedanii şi Sfintei Împărtăşanii (anul 2014)
Sub Epitrahilul lui Dumnezeu: regele, psalmistul şi proorocul David (sub epitrahilul lui Natan); rugăciunea de pocăinţă a Psalmului 50; pocăinţa şi postul ninivitenilor; rugăciunea de pocăinţă a regelui Manase; femeia păcătoasă; Zaheu vameşul, tâlharul de pe cruce şi sfântul apostol Petru după lepădare (sub Epitrahilul lui Hristos). *Prefigurări ale Sfintei Împărtăşanii* în Sfânta Scriptură: cuminecarea lui Avraam de către Melchisedec, cu pâine şi vin, ca prefigurare euharistică; cuminecarea evreilor în pustie vreme de patruzeci de ani cu mană

cerească; cuminecarea lui David din „pâinile punerii-înainte" de la Cortul Sfânt; cuminecarea proorocului Isaia cu cărbunele aprins luat de către un serafim cu cleştele de pe jertfelnic; şi înmulţirea pâinilor din pustie şi săturarea (cuminecarea) mulţimilor. Toate acestea converg şi se împlinesc în cuminecarea sfinţilor apostoli de la Cina cea de Taină a lumii din Joia Patimilor, pentru că „unde este Hristos, acolo este paradisul" (Sf. Ioan Gură de Aur).

Anul omagial al misiunii Parohiei şi Mănăstirii (anul 2015): A se vedea, a se medita şi a se studia relaţia dintre Parohia Drăgănescu şi Mănăstirile Sâmbăta şi Prislop, unite prin slujirea liturgică, misiunea duhovnicească şi lucrarea artistică ale aceluiași Preacuvios Părinte Arsenie Boca.

Anul comemorativ al Sfântului Antim Ivireanul şi al tipografilor bisericeşti (anul 2016). *Didahii*: Didahiile Profeţilor (Didahiile profetului Iona în Ninive); Didahiile Evangheliilor (Didahiile Mântuitorului Iisus Hristos de pe Muntele Fericirilor); Didahiile Apostolilor (Didahiile din Duminica Rusaliilor, de la Poarta cea Frumoasă a Templului, din casa lui Corneliu sutaşul, din Areopagul din Atena etc.); Didahiile Sfinţilor Părinţi; Didahia Sfinţilor Apostoli (sec. I-II).

Aşteptând „Anul omagial" al Patericului şi Filocaliei (anul 2022) în Biserica Ortodoxă Română, ca izvoare ale spiritualităţii noastre, ne gândim că anul 2022 ar putea fi declarat în întreaga Ortodoxie drept „mileniul" celui mai mare mistic bizantin – sfântul Simeon Noul Teolog († 1022).

Dacă Ortodoxia n-ar fi învins erezia iconoclastă în sec. VIII-IX, astăzi nu am mai fi avut pictura bizantină a Mănăstirii Hora, Sfânta Treime a lui Rubliov, albastrul de Voroneţ, Cina cea de Taină a lui Leonardo da Vinci, Sfânta Treime de la Densuş (cu Iisus în ie românească) sau pictura Părintelui nostru Arsenie, din Biserica de la Drăgănescu.

Vecernie fără vorbire în limbi – ca o confirmare şi împlinire a cuvântului sfântului apostol Pavel: „darul limbilor va înceta" (I Corinteni 13, 8), rămânând singura limbă de foc a Duhului Sfânt, care a inspirat la Cincizecime vorbirea în limbi a sfinţilor apostoli către neamuri, limbă de foc care se exprimă prin binecuvântarea şi ecteniile preotului, dar și prin cântările de la strană: „Doamne, strigat-am", „Să se îndrepteze", „Lumină lină", în lumina blândă a lumânărilor şi a candelelor sfintelor icoane, dar şi în mireasma de tămâie din cădelniţă.

Jertfa Brâncovenilor şi jertfele Sfintei Scripturi – recapitulate în Jertfa Mântuitorului de pe Crucea Golgotei: jertfa lui Abel (Facere 4, 4-5); jertfa lui Noe (Facere 8, 20-22); jertfele lui Avraam (Facere 15, 9-18 şi 22, 9-14); jertfa lui Ghedeon (Judec. 6, 19-24); jertfa lui Manoe (Judec. 13, 19-21); jertfa lui David (II Regi 24, 25); jertfa lui Solomon de la sfinţirea Templului (II Cronici 7, 1-5); jertfa sfântului Ilie de pe Carmel (III Regi 18, 30-39) şi jertfa proorocului Elisei (III Regi 19, 21).

Pentru o predică la înmormântare: „Închideţi fereastra! E prea frumos!” – acestea sunt ultimele cuvinte ale unui prieten al lui Flaubert (cf. Albert Camus, *Carnete*, Ed. Rao, 2014, p. 134). De asemenea, într-o predică la înmormântarea unui tânăr s-ar putea aminti cuvintele rostite de către Pericle în faţa mormântului unui tânăr: „Anul şi-a pierdut primăvara” (ibidem, p. 560).

Puşi „în mijlocul unui câmp plin cu oase omeneşti” (Iezechiel 37, 1) – pentru a lucra învierea: proorocul Iezechiel în viziunea sa, Mântuitorul în lume, episcopul în eparhia sa, preotul în parohie, sfântul în mijlocul neamului său şi Părintele nostru Arsenie în mijlocul poporului român (gânduri la întronizarea unui arhiereu, la instalarea unui preot şi la o pomenire a Părintelui Arsenie Boca).

„**Preoţii, slujitorii Domnului, să plângă între tindă şi altar**” (Ioil 2, 17) – plânsul din naos; plânsul din locul vameşului; plânsul din scaunul arhieresc; plânsul de sub policandru; plânsul de la strană; plânsul din scaunul spovedaniei; plânsul de la amvon; plânsul de pe solee; plânsul de dinaintea iconostasului; plânsul de dinaintea icoanelor împărăteşti, plânsul din uşile diaconeşti şi plânsul din uşile împărăteşti. Toate aceste plânsuri „dintre tindă şi altar” ar putea fi tot atâtea trepte duhovniceşti şi liturgice înspre plânsul de dinaintea Sfintei Mese!

La hirotonia unui preot. Preotul trebuie să fie un alt Melchisedec, care-i cuminecă pe toţi cei ce vor să ajungă în sânul lui Avraam; un alt Aaron, cu toiagul preoţiei înflorit întru virtuţi; un alt Hilchia, mereu descoperitor în templul ecclesial al Cărţii legii evanghelice a Domnului, dar şi un alt Zaharia, care în „ceasul tămâierii” liturgice slujeşte-n comuniune cu îngerii şi sfinţii, precum tatăl sfântului Ioan Botezătorul. Proorocul Isaia îi este model de integrare-n Liturghia cosmică a serafimilor din templul cel ceresc şi pământesc, proorocul Ieremia îi este pildă de plâns și de stropire cu lacrimi a zidurilor Ierusalimului, iar proorocul Avacum îi este icoană de priveghere, rugăciune şi contemplaţie în turnul cel de veghe al Ortodoxiei.

Viaţa duhovnicească a preotului: I. Viaţa lăuntrică a preotului: 1. Rugăciunea particulară; 2. Slujirea liturgică; 3. Lectura personală; 4. Spovedania preotului; 5. Sfânta Scriptură, Sfinţii Părinţi şi Sfânta Liturghie în viaţa preotului; II. Preotul în Biserică: 1. Preotul în Sfântul Altar; 2. Preotul la Amvon; 3. Preotul la scaunul Sfintei Spovedanii; III. Preotul şi Ierarhul său; IV. Preotul şi duhovnicul său; V. Preotul între fraţii săi preoţi; VI. Preotul şi credincioşii săi; VII. Preotul în familie; VIII. Preotul în societate; IX. Preotul de parohie şi preotul de mănăstire; X. Virtuţile şi icoana senină a preotului; XI. Hristos şi preotul Său; XII. Sfârşitul şi încununarea vieţii preotului.

Principala îndatorire a părintelui duhovnicesc – de a-și învăţa ucenicii să se roage – reiese în mod deosebit din cuvintele Sfintei Evanghelii: „Şi pe când se ruga Iisus într-un loc, când a încetat, unul dintre ucenicii Lui I-a zis: *Doamne,*

învaţă-ne să ne rugăm, cum a învăţat şi Ioan pe ucenicii lui. Şi le-a zis: Când vă rugaţi, ziceţi: Tatăl nostru, Care eşti în ceruri...” (Luca 11, 1-2).

Duhovnicul ca „rug aprins”: Credinciosul în faţa duhovnicului trebuie să fie precum Moise în faţa rugului aprins. Dumnezeu îi vorbeşte lui Moise din rugul aprins, iar credinciosului îi vorbeşte din rugul aprins al sufletului şi al conştiinţei duhovnicului.

Gând pastoral: Totdeauna ierarhul, preotul sau părintele duhovnicesc se cuvine să-şi adune fiii săi cei duhovniceşti în Hristos şi în Biserică, prin Duhul Sfânt, „după cum îşi adună pasărea puii săi sub aripi” (Matei 23, 37; Luca 13, 34).

Gând pastoral: Oriunde vei fi rânduit de Dumnezeu spre slujire în Biserica lui Hristos, ca preot, duhovnic, egumen sau episcop, să te sileşti mereu să zideşti pe temelia care este Hristos Domnul doar „aur, argint şi pietre scumpe”, prin predici, pastorale şi scrieri duhovniceşti şi teologice, şi nu „lemn (pentru foc), fân (pentru animale) sau trestie (pentru Vinerea Patimilor)” (cf. I Corinteni 3, 11-13).

Gând arhieresc: „Apoi mi-au dat o trestie (în ziua hirotoniei) asemenea unui toiag (arhieresc), zicând: Scoală-te şi măsoară Templul lui Dumnezeu (din Eparhie) şi altarul (catedralei episcopale) şi pe cei ce se închină în el (preoţi şi credincioşi încredinţaţi spre păstorire)” (cf. Apocalipsă 11, 1).

Gând liturgic: Fiecare arhiereu sau preot ar trebui să săvârşească mistic, prin rugăciune şi slujire înlăcrimată, „spălarea picioarelor” enoriaşilor sau credincioşilor, mai înainte de a-i împărtăşi sau cumineca la Sfânta Liturghie, precum Mântuitorul la Cina cea de Taină (Ioan 13, 1-15).

Duhovnicie: Să alternezi într-un mod pedagogic şi înţelept „masa de aer rece” (adică cuvântul de mustrare aspră) cu „masa de aer cald” (adică cuvântul de mângâiere şi întărire) asupra celor de care răspunzi duhovniceşte înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor.

Apariţiile episcopului – între preoţii şi credincioşii din Eparhie – de s-ar putea să fie precum Arătările Mântuitorului între Înviere şi Înălţare, înaintea sfinţilor Săi ucenici şi apostoli: rare, strălucitoare, intense, scurte şi cutremurătoare, aducătoare de pace, bucurie şi binecuvântare, oferind spre gustare fagurele de miere al cuvântului lui Dumnezeu (cf. Luca 24, 42).

„**Arhiereul răstignit**” (precum „Călugărul răstignit” din iconografia ortodoxă şi pictura Părintelui nostru Arsenie Boca): stihar întins pe cruce; bederniţă pălmuită cu trestia; mânecuţe în piroane; epitrahil stropit cu oţet; brâu încins cu fiere; sacos cu cunună de spini; omofor străpuns cu suliţa; mitră de plecare a capului pe cruce.

La întronizarea unui ierarh (sau la instalarea unui preot)

Misiunea apostolului, a ierarhului şi a preotului după pilda lui Mesia-Hristos este aceea de a deschide ochii celor orbi duhovniceşte, de a scoate din temniţă pe cei robiţi de păcate şi din adâncul închisorii pe cei ce locuiesc întru întunericul patimilor (cf. Isaia 42, 7), după cuvintele proorocului Isaia citite de Mântuitorul în sinagoga din Nazaret: „Duhul Domnului este peste Mine pentru că M-a uns să binevestesc săracilor; M-a trimis să vindec pe cei zdrobiţi cu inima; să propovăduiesc robilor dezrobirea şi celor orbi vederea; să slobozesc pe cei apăsaţi şi să vestesc anul plăcut Domnului" (Isaia 61, 1-2; Luca 4, 18-19). Ierarhul în Eparhie sau preotul în parohie binevesteşte Evanghelia lui Hristos celor săraci cu duhul; vindecă pe cei zdrobiţi cu inima, precum au fost femeia păcătoasă, văduva din Nain sau surorile lui Lazăr; propovăduieşte robilor (din Egipt şi Babilon) dezrobirea, iar celor orbi vederea, trimiţându-i să se spele la izvorul Siloamului; slobozeşte pe cei apăsaţi sufleteşte, prin dezlegarea de la spovedanie; şi vesteşte tuturor anul bineplăcut Domnului ca „an al mântuirii", prin pocăinţă şi convertire.

Opt harisme mistice ale oricărui Patriarh ortodox

Harismele mistice ale oricărui Patriarh ortodox (inspirate din istoria Patriarhilor biblici) sunt: umblarea neîncetată cu Dumnezeu şi răpirea la cer, precum Enoh; facerea corabiei pentru izbăvirea de apele potopului şi contemplarea curcubeului legământului, precum Noe; primirea Teofaniei de la stejarul Mamvri şi mijlocirea pentru Sodoma şi Gomora, precum Avraam; liturghisirea supremă de pe Moria, precum Isaac – icoană a lui Hristos; contemplarea scării cerului de la Betel la începutul pribegiei, precum Iacob; şederea în picioare a snopului arhieresc şi tâlcuirea viselor, precum în istoria lui Iosif; pregătirea poporului pentru cei şapte ani de foamete din Egiptul lumii şi iertarea fraţilor săi; acceptarea crucii Golgotei de pe grămada de gunoi de la marginea cetăţii, precum Iov, întru nădejdea Învierii.

Crucea de dinaintea numelui Episcopului

Crucea de dinaintea numelui Episcopului este crucea lui Hristos. Este crucea Bisericii, crucea Eparhiei, crucea tuturor preoţilor din Eparhie.

În crucea de dinaintea numelui Episcopului se concentrează şi se descoperă crucile tuturor fiilor Eparhiei încredinţate lui spre păstorire: crucea diaconilor, a preoţilor, a monahilor şi a monahiilor, crucea credincioşilor, crucea copiilor, a tinerilor, a adulților, a bătrânilor, a văduvilor şi a văduvelor, crucea celor bolnavi şi suferinzi, crucea săracilor şi a sărmanilor, crucea celor de aproape şi a celor plecaţi departe, crucea celor vii şi crucea celor morţi din cimitire, cu morminte cu cruce şi fără cruce. Toate aceste cruci atârnă de crucea Episcopului sau de crucea de dinaintea numelui său. În crucea de dinaintea numelui Episcopului se odihnesc crucile tuturor celor din Eparhie. În ea se ancorează, în ea se sprijină, în ea se transfigurează, în ea înviază!

Crucea de dinaintea numelui Episcopului se pune ca semn de căpătâi şi reazem, în perspectiva răstignirii de bunăvoie împreună cu Hristos: răstignire în rugăciune neîncetată, precum Moise pe munte cu braţele întinse; răstignire în slujire liturgică de rug aprins; răstignire în viaţa de zi cu zi, în pătimire pentru Hristos, în moarte şi în înviere. Crucea de dinaintea numelui Episcopului este candelă aprinsă, sfeşnic luminat, stea călăuzitoare şi nor de adumbrire; este toiag de păstorire, sabie de foc vâlvâitoare, piatră de hotar şi stâlp de aducere aminte.

În crucea de dinaintea numelui fiecărui Episcop „îmbrăcat în sac” sau sacos stă puterea propovăduirii lui „de o mie două sute şaizeci de zile” (cf. Apocalipsă 11, 3). Crucea de dinaintea numelui Episcopului este scară către cer pentru fiecare literă din numele lui înscris în ceruri.

Chipul ierarhului în cele şapte Epistole din Apocalipsă

Ca „înger” văzut al oricărei Biserici locale încredinţată lui spre păstorire prin Hirotonie, ierarhul sau episcopul lui Hristos se cuvine să-şi oglindească cât mai des chipul său cel duhovnicesc în „apa limpede cum e cristalul” a celor şapte epistole din Apocalipsă; să-şi confrunte statura sa duhovnicească, adâncimea teologică şi lucrarea sau slujirea sa arhierească în lumina dumnezeieştilor cuvinte ale Mântuitorului Hristos cel Înviat şi arătat în Insula Patmos, trimise celor şapte Biserici din Asia, prin sfântul apostol şi evanghelist Ioan, ucenicul iubit al Domnului. Potirul arhieriei lui Melchisedec din mâna dreaptă a ierarhului se umple cu „vinul cel bun” (Ioan 2, 10) izvorât din aceste Epistole, iar toiagul înflorit al preoţiei lui Aaron din mâna stângă a episcopului îşi poate extrage seva şi răspândi mireasma din inspiraţia acestor dumnezeieşti cuvinte. Steaua alegerii episcopului este în dreapta lui Hristos (Apoc. 1, 20; 2, 1), iar sfeşnicul rânduirii lui în Biserică (2, 5) arde şi luminează înaintea catapetesmei cerului. „Dragostea dintâi” (2, 4) aprinde sufletul episcopului şi-l ajută să biruiască în „necazul cel de zece zile” (2, 10), făcându-l credincios până la moarte, ca să poată primi „cununa vieţii” (2, 10). Episcopul ţine Numele Domnului (2, 13) prin Rugăciunea lui Iisus în minte şi inimă, hrănindu-se din pomul vieţii euharistice (2, 7) şi din mana cea ascunsă a cuvântului şi harului lui Dumnezeu, primind o „pietricică albă” (2, 17) de la Hristos în engolpion! El păstoreşte cu toiag de fier şi sfărâmă ca pe vasele olarului (2, 27) împotrivirile faţă de Adevăr şi Ortodoxie. Întotdeauna ierarhul se va îngriji şi se va bucura în mod deosebit de cei „câţiva oameni din Sardes” aleşi dintre preoţi şi credincioşi, care vor umbla cu Hristos – precum Enoh cu Dumnezeu – îmbrăcaţi în veşminte albe (3, 5). Prin Hristos-„Cheia lui David” (3, 7) nimeni nu-i va putea închide înainte „uşa deschisă” (3, 8) pe care Hristos-„Uşa oilor” (Ioan 10, 7) i-a deschis-o prin Crucea şi Învierea Sa. Ca să poată fi stâlp în templul Domnului (3, 12) şi să-i fie numele scris în cartea vieţii (3, 5), episcopul sau ierarhul trebuie să se ferească de a fi căldicel (3, 15-16). El trebuie să cumpere în dar de la Hristos „aur lămurit în foc”, pentru a se îmbogăţi duhovniceşte; „veşminte albe” ca haină de nuntă; dar şi „alifie pentru ochi” (3, 18) ca să-i cadă solzii, precum sfântului apostol

Pavel (Fapte 9, 18), prin multe lacrimi de rugăciune şi plâns de umilinţă. Atunci va putea auzi desluşit glasul Celui ce stă la uşă şi bate, pentru a-I deschide deplin şi definitiv şi a cina cu El (Apoc. 3, 20), precum ucenicii de la Emaus (Luca 24, 29-31).

Episcopul Îl contemplă pe Cel ce este şi umblă neîncetat în mijlocul celor şapte sfeşnice de aur ale Bisericii (2, 1) şi ai Cărui ochi sunt ca para focului (2, 18), mustrând pe Izabela din Tiatira lumii şi înştiinţând-o de grea boală la pat, de nu se va pocăi de spurcăciuni şi jertfe idoleşti (2, 20-23). Astfel va fi izbăvit de „ceasul ispitei ce va să vină peste toată lumea” (3, 10) şi „nu va fi vătămat de moartea cea de-a doua” (2, 11) a focului gheenei, luptându-se lupta cea bună şi săvârşindu-şi călătoria vieţii, între Efesul apostoliei şi arhieriei sfântului Timotei (I Timotei 1, 3) şi Laodiceea lui Nimfas şi a bisericii din casa lui (Coloseni 4, 15-16).

Viaţa preotului – A cincea Evanghelie

Încercând a zugrăvi prin cuvinte alese o smerită icoană a preotului, ca învăţător al Evangheliei, slujitor al Sfintelor Taine şi conducător al credincioşilor spre mântuire, am putea spune că viaţa preotului înţeleasă ca „A cincea Evanghelie” ar putea fi asemănată simbolic cu a unsprezecea poruncă nedată a Legii, cu a zecea Fericire nerostită sau cu a douăsprezecea Evanghelie a Învierii necitită, pe de-o parte, sau cu a doua carte a Faptelor Apostolilor nescrisă, cu a cincisprezecea Epistolă paulină netrimisă sau cu a opta Epistolă sobornicească neredactată, pe de altă parte. Toate acestea îl fac pe preot ca al cincilea dintre profeţii mari, al treisprezecelea dintre profeţii mici, al treisprezecelea apostol al lui Hristos şi al optulea diacon al Bisericii primare. Astfel preotul este la altar, la amvon, în biserică şi în parohie un al doilea Melchisedec, contemporan cu Avraam; un al doilea Aaron, frate al lui Moise; un al doilea preot Zaharia, rânduit la rândul cetei lui spre „ceasul tămâierii” (Luca 1, 9-11); un al doilea Ioan Evanghelistul; un al doilea apostol Pavel, o a şasea fecioară înţeleaptă şi un al doilea drept din Sodoma.

În cea de-a cincea Evanghelie, Buna Vestire e în predica preotului, Betleemul e în sufletul lui, Steaua Naşterii e în conştiinţa lui, cântarea îngerilor e în inima lui, Întâmpinarea de la Templu e în cotidianul lui, Nazaretul e în copilăria şi tinereţea lui, Iordanul e în Agheasma lui, jertfa lui Abel e în slujba lui, curcubeul lui Noe e în zarea lui, potirul lui Melchisedec e în Euharistia lui, Sinaiul e în trăirea lui, toiagul lui Aaron e în preoţia lui, vindecarea lui Neeman Sirianul şi a regelui Iezechia e în Maslul lui, Nunta din Cana e în cununia lui, Ierusalimul e în slujirea lui, Marea Galileii e în adâncul lui, Muntele Fericirilor e în cuvintele lui, Taborul e în rugăciunea lui, rugăciunea vameşului e în gândul lui, Betania e în plânsul lui, Duminica Floriilor e în venirea lui la biserică, Săptămâna Patimilor e în pătimirea lui, Pilda celor zece fecioare e în Miezonoptica lui, Cina cea de Taină e în Liturghia lui, rugăciunea din Ghetsimani e în suspinul lui, Crucea Golgotei e în fiinţa lui, plânsul lui Petru e în pocăinţa lui, Învierea Domnului e în credinţa lui, Emausul e în Vecernia lui,

Tiberiada e în Utrenia lui, Săptămâna Luminată e lumina şi bucuria lui, Muntele Măslinilor e în prezenţa lui, Rusaliile sunt în hirotonia lui, revelaţia sfântului Ştefan e în contemplaţia lui, drumul Damascului e în convertirea lui neîncetată, Patmosul e în teologia lui, harfa lui David e în cântarea lui, vasul de alabastru e în lacrimile lui, trâmbiţa de apoi este întru învierea lui.

Rugăciunea, Scriptura şi Liturghia în viaţa preotului

Cele trei perechi de câte două aripi ale serafimilor din vedenia proorocului Isaia din Templu, cu două aripi acoperindu-şi feţele, cu două acoperindu-şi picioarele şi cu două zburând spre Tronul Dumnezeirii Celei ce S-a arătat (Isaia 6, 1-7) ar putea preînchipui cele trei părţi duhovniceşti ale temei noastre teologice şi arhiereşti: „Rugăciunea, Scriptura şi Liturghia în viaţa preotului."

Prin rugăciunea lui personală de dimineaţă, de zi şi de seară și prin rugăciunea „Doamne, Iisuse...", prin conştiinţa atotprezenţei lui Dumnezeu şi prin conştiinţa celui dintâi dintre păcătoşi, întemeiată pe smerenie şi dragoste, preotul umblă cu Dumnezeu precum Enoh, se roagă răstignit în rugăciune precum Moise pe munte sau, adeseori, prin şiroaie de lacrimi precum Ana, mama lui Samuel (la uşa Cortului de la Şilo), sau precum psalmistul David îmbrăcat în sacul umilinţei, dar şi prăbuşit în cenuşa nevredniciei, precum proorocul Daniel în Babilon. Prin rugăciune preotul urcă pe Tabor şi coboară în Ghetsimani, cutremurându-şi sufletul şi închisoarea lăuntrică, precum s-a cutremurat locul de rugăciune al primilor creştini din Ierusalim și precum s-a cutremurat temniţa sfinţilor apostoli Pavel şi Sila din Filipi. Preotul este prietenul vameşului smerit din Templu şi practicantul stăruitor al rugăciunii acestuia: „Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului!" (Luca 18, 13). Rugăciunea personală este rug aprins în sufletul preotului, stâlp de foc în conştiinţa lui şi car de foc în inima lui, toate acestea în lumina, flacăra şi nimbul limbii de foc a Sfântului Duh de la Rusaliile hirotoniei lui întru preot. Rugăciunea personală a preotului este cădelniţa de aur (cf. Apocalipsă 8, 3) în care se aprinde şi arde neîncetat această tămâie binemirositoare a convorbirii lui lăuntrice cu Dumnezeu, acasă, în biserică, în parohie şi oriunde în lume.

Rugăciunea preotului este hrănită şi cu mana cuvântului lui Dumnezeu şi este adăpată cu apa cea vie a harului Sfintei Scripturi, de la stânca de Horeb a citirii stăruitoare şi de la fântâna lui Iacob a cugetării neîncetate la cuvintele Revelaţiei, conform îndemnului Mântuitorului Hristos: „Cercetaţi Scripturile, pentru că socotiţi că în ele aveţi viaţă veşnică" (Ioan 5, 39). Prin citirea Sfintelor Scripturi, pregătindu-şi predica şi hrănindu-şi sufletul, preotul urcă tainic şi îşi găseşte loc mistic pe Muntele Fericirilor, contemplând fulgerele şi auzind tunetele de pe Sinai, fiind străbătut de adierea blândă şi liniştită a Duhului Sfânt de la Horeb şi fiind purtat de mână în grădina de Eden a pildelor, minunilor şi învăţăturilor evanghelice ale Mântuitorului. Prin citirea stăruitoare a Sfintelor Scripturi şi prin înţelegerea şi tâlcuirea lor în duhul Sfinţilor Părinţi preotul se face fiu al patriarhilor, ucenic al profeţilor şi martor şi contemporan al sfinţilor

evanghelişti şi al sfinţilor apostoli, ucenicii şi urmaşii direcţi ai Mântuitorului. Dacă această Carte a Legii Revelaţiei dumnezeieşti nu se va pogorî de pe buzele preotului, cum îi spune Dumnezeu lui Iosua, şi se va călăuzi după ea „ziua şi noaptea” (Iosua 1, 8), atunci preotul va avea izbândă în căile sale pastorale, va avea „cuvânt cu putere multă” în predicile şi cuvântările sale şi va păşi cu spor pe drumul spre Emaus al preoţiei sale, alături de Hristos cel Înviat, nevăzut şi necunoscut, dar şi alături de Luca şi Cleopa de-a dreapta şi de-a stânga sa. Sfânta Scriptură stă în viaţa preotului sub semnul cuvintelor sfântului Ioan Gură de Aur: „Citirea Scripturilor – deschiderea cerurilor!” şi al imperativului occidental scolastic : „Lege Biblia; Relege Biblia, Repeta Biblia!” – citeşte Biblia, reciteşte Biblia şi reia citirea Bibliei. Citirea Sfintelor Scripturi constituie filonul de aur al predicii, înţelepciunii şi inspiraţiei preotului. Precum arhiereul Hilchia de pe vremea regelui Iosia, care a redescoperit Cartea Legii pierdută în Templul Sfânt (IV Regi 22, 8-11), tot aşa şi fiecare preot în parohia sa (iar arhiereul în eparhia sa) se cuvine să redescopere mereu şi mereu cuvântul Revelaţiei dumnezeieşti din Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie, scoţându-l de sub obrocul uitării şi al nepăsării şi punându-l în sfeşnicul cunoştinţei de Dumnezeu din biserică şi mintea credincioşilor, ca să lumineze tuturor din casa parohiei sale încredinţate (cf. Matei 5, 15), pentru că „Aceasta este viaţa veşnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat şi pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis” (Ioan 17, 3).

Citirea Sfintei Scripturi de către preot constituie pâinea şi carnea pe care corbii sfântului Ilie i-o aduc acestuia dimineaţa şi seara la pârâul Cherit al casei parohiale din faţa Iordanului (III Regi 17, 2-7), în vremea secetei duhovniceşti şi a foametei şi setei de pe pământ, de auzire a cuvintelor Domnului (Amos 8, 11). Citirea Sfintelor Scripturi de către preot nu are asemănare mai potrivită decât cu icoana adunării manei trimise din cer pentru poporul lui Israel (Exod 16, 11-22), ca prefigurare a cuvântului lui Dumnezeu şi a „Pâinii celei vii” euharistice, care se coboară din cer de la Dumnezeu şi dă lumii viaţă (Ioan 6, 32-58). În fiecare zi Dumnezeu pogoară pe paginile inspirate ale Sfintelor Scripturi mana cerească a harului cuvântului Său dumnezeiesc, pe care noi nu trebuie decât să o adunăm în vasul de aur al sufletului nostru, prin citiri stăruitoare, după cum şi Rut aduna spice în urma secerătorilor din ţarina lui Booz.

Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie este adevăratul scop şi rost al hirotoniei preotului şi al vieţii lui duhovniceşti, pastorale şi misionare. Dacă rugăciunea şi Scriptura au acelaşi rol atât în viaţa mireanului, dar mai ales a preotului, Liturghia însă, săvârşită în Duminici şi Sărbători „cu frică de Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste”, îl identifică pe preot cu preoţia. Dacă rugăciunea îl urcă pe preot pe Tabor, iar Scriptura îl suie pe Muntele Fericirilor, Liturghia este aceea care îl rânduieşte pe preot la Cina cea de Taină, pe Golgota lângă Crucea Domnului, în dimineaţa Învierii la mormânt, dar și în toate ceasurile de Arătare, de la vecernia Emausului şi utrenia Tiberiadei, până în Joia Înălţării la cer şi Duminica Epiclezei Cincizecimii sau Pogorârii Duhului Sfânt de la Rusalii. Mai

înainte de Liturghie, Hristos îi spală picioarele preotului care, la rândul lui, îşi va odihni capul pe pieptul Domnului. La Liturghie, în Liturghie şi prin Liturghie preotul ascultă uimit atât Marea Cuvântare de la Cină, cât şi Rugăciunea Arhierească a Mântuitorului. La Liturghie preotul este cuminecat şi cuminecă, precum apostolii la Cina cea de Taină şi după Cincizecime. La Liturghie preotul este cuminecat precum Avraam de către Melchisedec (icoană a lui Hristos) şi cuminecă pe credincioşi precum Melchisedec pe Avraam. La Liturghie preotul este cuminecat precum Isaia de către unul dintre serafimi şi cuminecă, la rândul lui, precum serafimul din vedenie. La Liturghie, fiind mlădiţă roditoare din Hristos – „Viţa cea adevărată" (Ioan 15, 1), preotul predică Evanghelia lui Hristos, inspirat „din cele cinci pridvoare" evanghelice: Matei, Marcu, Luca, Ioan şi din evanghelia vieţii lui personale, căci viaţa preotului este a cincea evanghelie în parohie. La Liturghie preotul este prezent la Betleem prin scoaterea Agneţului; pe Golgota, prin străpungerea Agneţului cu copia şi prin turnarea vinului şi a apei în Sfântul Potir; la Chebar, fiind răpit cu Iezechiel în carul heruvimilor, în timpul Heruvicului; cu Isaia în vedenia din Templu, la Trisaghion şi la Pogorârea Duhului Sfânt din „ceasul al treilea" de la Epicleză sau Prefacere, pentru ca mai apoi să o laude pe Maica Domnului la „Axion", împreună cu toate puterile cereşti şi îngereşti. La Liturghie preotul se mişcă fizic şi duhovniceşte între Proscomidiar şi Sfânta Masă, între Vohodul Mic şi Vohodul Mare, între Crez şi „Tatăl nostru", între Amvon şi Scaunul cel de Sus, între Sfântul Disc şi Sfântul Potir, între sfeşnic şi cădelniţă, între tămâie şi „căldura sfinţilor", între binecuvântare şi Otpust.

Prin cele două aripi ale rugăciunii de serafim preotul zboară şi se înalţă spre Dumnezeu; prin celelalte două aripi de serafim, ale citirii Vechiului şi Noului Testament, îşi acoperă picioarele, din care şi-a lepădat mai înainte încălţămintele precum Moise; iar prin cele două aripi de serafimi, de la Liturghia celor chemaţi şi de la Liturghia credincioşilor, preotul îşi acoperă faţa, pentru că toţi cei din sobor vor vedea faţa lui „ca o faţă de înger" precum a sfântului arhidiacon şi întâiului mucenic Ştefan, la Liturghia Cuvântului şi a Martiriului său (Fapte 6, 15; 7, 1-60). Atunci preotul va ieşi cu pace, întru numele Domnului, binecuvântând prin Cel ce binecuvântează pe cei ce Îl binecuvântează.

La Taina Botezului preotul este prezent la Iordan, ca martor al Botezului Domnului; la Taina Cununiei preotul este prezent la Nunta din Cana Galileii, ca martor la prefacerea apei în vin; prin Taina Spovedaniei preotul este prezent în casa lui Simon Leprosul la acordarea iertării, de către Hristos, femeii celei păcătoase care s-a spovedit fără cuvinte, dar cu nesfârşite lacrimi, udând picioarele Domnului; la Taina Sfântului Maslu preotul este prezent la toate vindecările săvârşite în mod minunat de către Mântuitorul Hristos; iar la Taina Sfintei Euharistii din cadrul Sfintei Liturghii preotul este prezent la Întâmpinarea Domnului, împreună cu dreptul Simeon, dar şi la Pogorârea de pe Cruce, împreună cu Iosif din Arimateea şi cu Nicodim, ca şi la învierea lui Lazăr din Betania, prin Ectenia şi Pomenirea morţilor. Prin Liturghie se potoleşte orice

furtună de pe Galileea sufletului preotului şi din corabia parohiei sale. Prin Liturghie preotul îngenunchează la picioarele Domnului, ascultând cuvintele Lui precum Maria, sora Martei. Prin Liturghie, având candela aprinsă şi haina de nuntă pregătită, preotul îşi aduce vasul său de alabastru (precum Maria de la cina din Betania) şi al parohiei sale la Nunta Fiului de Împărat, intrând cu ramuri de finic în mâini şi cântând „Osana! Osana!”, precum în Duminica Floriilor. La Liturghie preotul trăieşte Învierea „cea de a treia zi” a Domnului Iisus Hristos, Înălţarea Lui „peste ceruri” şi Şederea cea de-a dreapta Tatălui, dar şi Parusia mai înainte de Parusie, Învierea mai înainte de Înviere şi Judecata mai înainte de Judecata de Apoi.

Rugăciunea, Scriptura şi Liturghia în viaţa preotului constituie „Calea, Adevărul şi Viaţa” (Ioan 14, 6) autentică a preoţiei lui. Rugăciunea, Scriptura şi Liturghia îl fac pe preot ucenic iubit al lui Hristos, care îşi pleacă genunchii la rugăciune, sufletul în Scriptură şi capul pe pieptul Domnului în Liturghie. Rugăciunea, Scriptura şi Liturghia în viaţa preotului îi deschid acestuia calea şi-i orientează drumul pentru el şi pentru credincioşii săi, întru desăvârşită smerenie, sporită umilinţă şi înflăcărată dragoste, spre partea oilor celor de-a dreapta. Rugăciunea, Scriptura şi Liturghia, ca piloni esenţiali şi centrali în viaţa preotului, îl transpun şi îl strămută pe acesta în Patmosul Teologiei, contemplându-L pe Hristos cel viu în vecii vecilor, în mijlocul celor şapte sfeşnice de aur ale virtuţilor Rugăciunii, ale roadelor Scripturii şi ale harurilor Liturghiei (Apocalipsă 1, 12-18). De aceea, cel din urmă act, gest sau semn liturgic al preotului ortodox al lui Hristos nu este altul decât acela al celor douăzeci şi patru de bătrâni din Apocalipsă îmbrăcaţi în veşmânt alb, de la Liturghia cea Cerească şi Cosmică, care, căzând înaintea Dumnezeului Treimic, Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, se închină Celui ce este viu în vecii vecilor şi îşi aruncă cununile lor de aur înaintea tronului celui veşnic al Rugăciunii, Scripturii şi Liturghiei (Apocalipsă 5, 9-11). „Şi din tron ieşeau fulgere şi glasuri şi tunete; şi şapte făclii de foc ardeau înaintea Tronului, care sunt cele şapte duhuri ale lui Dumnezeu” (Apocalipsă 4, 5).

Viaţa în isihie şi vieţuirea în cetate (după o parabolă a lui Leonardo da Vinci)

O frumoasă piatră mare, spălată de ploi şi luminată de soare, se afla înconjurată de flori la înălţimea unui dâmb ce străjuia un drum printre stânci. Privind multă vreme la pietrele din drum şi cuprinsă de dorinţa de a se afla printre ele, se rostogoli până la poalele dealului, amestecându-se printre celelalte pietre din drum. Dar, după puţină vreme, roţile căruţelor, copitele cailor şi picioarele trecătorilor au adus-o de-a dreptul la disperare, pentru că toţi o loveau cu piciorul sau călcau peste ea, iar uneori, când era plină de noroi sau de mizeria animalelor, piatra se uita în zadar în sus, înspre locul pe care-l părăsise. Tot aşa, conchide Leonardo da Vinci, se întâmplă cu cel care părăseşte viaţa solitară şi contemplativă, venind în cetate, amestecându-se printre oameni şi lovindu-se de îngustimile lor (cf. Michael Whait, *Leonardo*, Ed. Orizonturi, Bucureşti, 2000, p. 101-102).

Vremuri seismice – temă posibilă de radiografie spirituală a realităţii moderne, contemporane şi cotidiene. Pentru omenire, cele dintâi vremuri seismice au fost zilele şi lunile potopului. Pentru poporul ales, vremuri seismice au fost: robia egipteană, perioada judecătorilor, despărţirea regatului între Iuda şi Israel sau între Ierusalim şi Samaria, precum şi robia babiloniană. Pentru creştinism, vremuri seismice au fost: perioada persecuţiilor romane şi păgâne şi perioada ereziilor şi a schismelor. Cele mai cumplite vremuri seismice vor coincide cu vremea lui Antihrist. În toate vremurile seismice pe care le traversăm sau le vom traversa din rânduiala şi îngăduinţa lui Dumnezeu, sau pentru păcatele noastre, avem nevoie de siguranţa corabiei lui Noe, de călăuzirea stâlpului de foc în pustie, de ancora Crucii lui Hristos (în prigoane şi încercări) şi de pomenirea numelui lui Iisus (în ispite şi în războiul nevăzut al minţii).

Cutremure ale timpului – în atingere cu veşnicia: potopul de pe vremea lui Noe şi Teofania de la stejarul Mamvri, trecerea Mării Roşii de pe vremea lui Moise şi primirea tablelor Legii de pe Sinai, oprirea soarelui şi a lunii pe cer de către Iosua şi despărţirea Iordanului, vedenia serafimilor din Templu, descoperirea heruvimilor de la râul Chebar şi revelaţia „Celui Vechi de Zile”, propovăduirea lui Iona în Ninive şi pocăinţa ninivitenilor, Naşterea Domnului în Betleem şi Botezul Mântuitorului în Iordan, Schimbarea la Faţă de pe Tabor şi Răstignirea de pe Golgota, Învierea cea de a treia zi şi Pogorârea Duhului Sfânt, Arătarea de pe drumul Damascului şi A Doua Venire a Domnului.

Curgerea timpului. Timpul curge şi se scurge dinspre trecut spre viitor, sub privirea noastră plină de uimire, a celor care stăm pe mal, în vadul prezentului, precum curge un râu dinspre izvoare spre vărsare. Sau: timpul se scurge dinspre viitor prin prezent, înapoi spre trecut, curgere percepută de noi, care înaintăm în cursul vieţii în susul râului năvalnic, dând piept cu acesta prin păşirea pe pietrele ascunse în albia lui. Amândouă aceste percepţii ar putea fi la fel de adevărate, ca şi cum râul vieţii care izvorăşte din grădina Edenului şi curge din Facere înspre Apocalipsă s-ar întâlni în prezentul nostru cu râul şi apa vieţii „limpede cum e cristalul”, care izvorăşte din tronul lui Dumnezeu şi al Mielului din cetatea Noului Ierusalim şi curge din Apocalipsă înspre noi.

Despre cele viitoare şi cele de pe urmă. „Cele viitoare” sunt toate cele ce se pot întâmpla în timp, din clipa următoare, pe cărarea viitorului. „Cele de pe urmă” (ta eshata) sunt toate cele legate de sfârşitul timpului şi al lumii, respectiv cele eshatologice. „Cele viitoare” înseamnă boala, moartea, judecata particulară şi starea sufletului după moarte. „Cele de pe urmă” înseamnă A Doua Venire a Domnului, Învierea morţilor, Judecata de Apoi, raiul şi iadul. „Cele viitoare” preced pe „cele de pe urmă”, iar „cele de pe urmă” presupun şi includ pe „cele viitoare”. „Cele viitoare” deschid calea „celor de pe urmă”. „Cele viitoare” sunt atât particulare cât şi universale, iar „cele de pe urmă” sunt universale, incluzând prin Înviere şi Judecată şi pe toate cele particulare. Origen († 254) a scris o

lucrare celebră în patru părţi, intitulată *Peri Arhon* (adică Despre Începuturi sau Despre Principii), dar încă nimeni nu a scris o lucrare atotcuprinzătoare intitulată *Peri Eshata*, adică Despre cele de pe urmă, sau eshatologice.

„Cele viitoare” îşi aştern hainele pe cale, înaintea „celor de pe urmă”!

Interferenţe între lumea de aici şi lumea de dincolo – în Sfânta Scriptură şi la Sfinţii Părinţi: minunea Schimbării la Faţă de pe Tabor, la care au venit și s-au arătat din lumea de dincolo Moise și Ilie; Pilda bogatului nemilostiv şi a săracului Lazăr; viziunea sufletelor de sub Jertfelnic (Apocalipsă 6, 9-11); moartea avvei Sisoe din Pateric (avva Sisoe 14); vedenia sfântului Ioan Gură de Aur din noaptea de dinaintea morţii sale (14 septembrie 407), în care i s-a arătat sfântul mucenic Vasilisc; cei patru Părinţi nevoitori din Patericul egiptean, care „s-au prins între dânşii să trăiască într-un suflet, împreună în veacul acesta şi iarăşi împreună să se afle în ceruri” (*Patericul*, XII, 12).

O întâmplare cu tâlc: „Venind la un înţelept şi întrebându-l pe acesta de trei ori cum ar putea şi el dobândi înţelepciunea, un tânăr a fost pus la încercare de către maestru, fiind cufundat de mai multe ori cu capul în apă, iar apoi întrebat: «Ce doreai când erai sub apă?» Şi tânărul a răspuns: «Nici înţelepciune nu mai doream (nici altceva), decât numai o gură de aer!» Zis-a înţeleptul: «Aşa să doreşti înţelepciunea, cum doreai să scapi ca să iei o gură de aer; şi o vei dobândi». Tot aşa să dorim şi noi mântuirea, pentru că adeseori suntem cu capul sub apa cea tulbure a lumii patimilor, având atâta nevoie de aerul cel duhovnicesc, curat şi înmiresmat al Duhului Sfânt” (Istorioară aflată la Părintele Arsenie, în „Tâlcuiri la Pateric”, manuscris).

Observaţie antropologică. Constatăm trei nivele, paliere sau câmpuri în spaţiul nostru existenţial, personal, interior şi exterior: 1. Nivelul sau câmpul mental al omului, cuprinzând totalitatea gândurilor lui bune sau rele, convingeri, principii, idealuri, visuri, obsesii; 2. Nivelul sau câmpul verbal al omului, cuprinzând totalitatea cuvintelor cu rost și al vorbelor fără rost; 3. Nivelul sau câmpul factual al omului, cuprinzând totalitatea gesturilor, faptelor şi acţiunilor acestuia. De studiat, reflectat şi meditat asupra legăturilor şi interferenţelor existente între aceste trei nivele sau cercuri concentrice, sub o formă imaginară posibilă de clopot – a omului – pentru învierea fiecăruia la Învierea cea de Apoi.

Lipsa de limpezime a minţii: Irod la ospăţul său; Cain la uciderea lui Abel; fraţii lui Iosif; Core, Datan şi Aviron; David la uciderea lui Urie; Abesalom; Ahab şi Izabela; Belşaţar la ospăţul său; Iona în fuga sa; Irod la uciderea pruncilor; Irod şi Pilat în Vinerea Patimilor; iudeii la uciderea sfântului Ştefan; Nero la uciderea sfinţilor apostoli Petru şi Pavel. Alte exemple: Iuda când l-a vândut pe Hristos; Petru când s-a lepădat de Domnul, Saul din Tars când L-a prigonit pe Hristos, prigonind pe creştini. Patimile tulbură mintea, păcatele întunecă mintea, fărădelegile îi pierd omului mintea... Cum putem avea mintea

limpede? Credinţa, rugăciunea, citirile sfinte şi cunoştinţa de Dumnezeu, iubirea şi smerenia ca virtuţi esenţiale, lupta împotriva gândurilor, precum şi o atitudine, o conştiinţă şi o viaţă creştină ne ajută să avem şi să ne păstrăm mintea limpede.

Decăderea spirituală, în timp, a Templului din Ierusalim de la rostul lui sacru şi principal de „casă a Tatălui" şi „casă de rugăciune pentru toate neamurile", la nivelul de „peşteră de tâlhari" şi la cel de „casă de negustorie" (Matei 21, 13; Marcu 11, 17; Ioan 2, 13-16) – în ciuda folosirii biciului de către Iisus cândva, în preajma Paştilor, împotriva celor ce „vindeau boi şi oi şi porumbei" şi a „schimbătorilor de bani" din curtea Templului – avea să ducă, încet, dar sigur şi pe neobservate, la dărâmarea Templului, după patruzeci de ani, când nu va mai rămânea „piatră pe piatră – din cea pusă de Solomon – care să nu se risipească" (Matei 24, 2; Marcu 13, 2; Luca 21, 6-7)... „Pentru că n-ai cunoscut vremea cercetării tale!" (Luca 19, 44)... „Atenţie mărită!", spunea Părintele Arsenie.

Lacrimile cuvintelor. Lacrimile cuvintelor sunt semnul gândurilor de bucurie, dar şi al gândurilor îndurerate. Lacrimile spală cuvintele, scaldă cuvintele şi sfinţesc cuvintele, stropindu-le cu agheasma lor. Lacrimile sunt roua şi ploaia cuvintelor, iar cuvintele sunt firele de iarbă verde şi florile minunate ale lacrimilor. Cuvintele izvorăsc lacrimi, iar lacrimile rodesc cuvinte. Lacrimile picură din cuvinte, precum stropii de sânge din cununa de spini a Mântuitorului. Lacrimile poartă cuvintele prin lume şi printre oameni, precum firul de izvor poartă apa din adâncuri spre vărsare, prin revărsare. Cuvintele sunt pietrele din râul lacrimilor... Odată, în câmpul minţii, un gând a dat o piatră la o parte şi îndată s-a arătat un izvor de lacrimi...

Omul şi cărţile – sau zidul şi pietrele. Lectura sau citirea cărţilor de suflet ziditoare şi de minte limpezitoare ar putea fi asemănată metaforic cu zidul şi pietrele sau cărămizile din structura sa. După cum zidul creşte şi se înalţă fiind conştient de toate pietrele şi cărămizile ce-l compun şi-l susţin, iar acestea sunt conştiente de faptul că fac parte din structură şi-i aparţin zidului, tot aşa ar putea fi şi omul, alcătuit din cărţi, structurat din cărţi şi zidit din cărţi, în decurs de ani şi zeci de ani. Iar dacă temelia zidului este stânca, temelia lecturii este Biblia.

Linişte şi tăcere. Tăcerea este virtute, liniştea este stare. Tăcerea este condiţia liniştii, rădăcina şi sâmburele liniştii, iar liniştea este rodul tăcerii. Circumferinţa liniştii este mai mare decât cercul tăcerii. Tăcerea este precum piatra aruncată într-un lac, iar liniştea este suma cercurilor concentrice ale undelor provocate de acea piatră a nevorbirii. Tăcerea este proprie omului, iar liniştea presupune şi participarea naturii ca mediu benefic al tăcerii manifestată prin linişte. Dacă tăcerea este liniştea omului, liniştea este tăcerea naturii sau a făpturii în mijlocul căreia se află omul în stare de sesizare a tainei existenţei şi creaţiei lui Dumnezeu. Tăcerea şi rugăciunea sunt condiţiile liniştii sufleteşti. În Sfintele Evanghelii avem tăcerea lui Iisus în mijlocul larmei din Vinerea

Patimilor şi liniştea aşternută mai înainte pe Marea Galileii, după potolirea furtunii de către Mântuitorul, linişte netulburată de exclamaţia plină de uimire a ucenicilor: „Cine este Acesta, că şi vântul şi marea ascultă de El?” (Marcu 4, 41).

„Pe pomul tăcerii rodeşte liniştea”, spunea Părintele Arsenie Boca.

Furtuni pe marea sufletului: Dumnezeu i-a vorbit lui Iov „din sânul vijeliei” (Iov 38, 1) şi „din mijlocul furtunii” (Iov 40, 6); lui Iona i-a vorbit din mijlocul furtunii dintre Iope şi Tarsis (Iona 1, 1-16); sfinţilor apostoli le-a vorbit în vremea absenţei Mântuitorului Iisus din corabie (Matei 14, 22-33; Ioan 6, 16-21), precum şi atunci când Mântuitorul adormise obosit la cârmă (Luca 8, 22-25), iar sfântului apostol Pavel şi celor împreună cu el în corabie, în drum spre Roma, în vremea furtunii de paisprezece zile, sfârşită prin naufragiu în Insula Malta. Tot aşa, şi pe marea sufletului se pornesc furtuni: fie atunci când fugim de la faţa lui Dumnezeu şi ne împotrivim voii Lui, precum Iona; fie atunci când Iisus este absent din viaţa noastră şi nu este trezit la cârmă; fie cu prilejul oricărei trimiteri apostolice şi misionare spre orice cetate a Romei!

„**Sfinte Paralele**” (după titlul unei scrieri patristice a Sf. Ioan Damaschinul): patriarhul Iacob îşi pune capul pe piatra de la Betel – preînchipuire a lui Hristos, primind revelaţia scării cerului (Facere 28, 11), iar sfântul apostol şi evanghelist Ioan îşi pune capul pe pieptul Mântuitorului – „Piatra cea din capul unghiului” (Efeseni 2, 20; I Petru 2, 6-7) – la Cina cea de Taină (Ioan 13, 23), urcând duhovniceşte pe scara negrăitei iubiri dumnezeieşti. De asemenea, precum a făcut Agar în pustie, şi femeia samarineancă ar fi putut numi fântâna lui Iacob, după întâlnirea cu Mântuitorul Hristos, „Izvorul Celui Viu Care m-a văzut” (Facere 16, 14), Care m-a aşteptat şi Care m-a mântuit (cf. Ioan 4, 29).

O întâmplare cu tâlc – cuprinsă în editorialul lui Nicolae Iorga, intitulat *O pâine*, pregătit pentru ziarul „Neamul românesc”, imediat după Dictatul de la Viena, editorial respins de cenzura vremii, datorită referirii subtile la dezmembrarea României decisă de către marile puteri de atunci: „Pe malul Nilului mergea un om cu o pâine sub braţ. Un crocodil s-a repezit în urma lui şi atunci omul a rupt o jumătate de pâine, aruncându-i-o. Crocodilul s-a oprit şi a mâncat-o, urmărindu-l apoi mai departe pe om. Acesta i-a aruncat şi a doua jumătate, pe care fiara a înghiţit-o, mestecându-l până la urmă în fălci şi pe el” (cf. Vlaicu Bârna, *Între Capşa şi Corso*, Ed. Polirom, 2014, p. 169).

Evenimente şi personalităţi providenţiale în Istoria Bisericii Ortodoxe Române: propovăduirea sfântului apostol Andrei în Dacia Pontică, a sfântului preot daco-roman Montanus la Singidunum şi a sfântului Niceta de Remesiana în Dacia Mediterranea; venirea sfântului Iachint de la Vicina la Curtea de Argeş, a sfântului Nicodim în Oltenia şi Ţara Haţegului, a sfântului Iosif cel Nou la Timişoara şi a sfântului Paisie Velicicovski în Moldova; tipărirea Cazaniei lui Varlaam, a Noului Testament de la Bălgrad şi a Bibliei de la Bucureşti; aducerea

moaştelor sfântului Ioan cel Nou la Suceava, a sfintei Filoteia la Argeş, a sfintei Parascheva la Iaşi şi a sfântului Dimitrie Basarabov la Bucureşti; ctitoriile domnitorilor Moldovei şi ai Ţării Româneşti (sfântul Ştefan cel Mare, sfântul Neagoe Basarab, Mihai Viteazul, Matei Basarab, sfântul Constantin Brâncoveanu şi alţii); venirea sfântului Andrei Şaguna de la Vârşeţ la Sibiu şi reînfiinţarea Mitropoliei Ardealului prin despărţirea ierarhică de la 1864; întoarcerea sfântului Ierarh Calinic de la Râmnic la Cernica; înfiinţarea Seminariilor Teologice, a Facultăţilor de Teologie şi a Academiilor Teologice din Transilvania; cursul de Teologie Mistică al lui Nichifor Crainic şi cel de Teologie Dogmatică al Părintelui Dumitru Stăniloae; mutarea Părintelui Arsenie Boca de la Sâmbăta la Prislop şi pictarea Bisericii de la Drăgănescu (urmate la timpul potrivit de canonizarea Sfinţiei Sale).

„Isapostoli” sau „cei întocmai cu apostolii”. Pe lângă Sfinţii Împăraţi Constantin şi maica sa Elena – cărora li s-a dedicat în mod deosebit anul mântuirii 2013 în Biserica Ortodoxă Română, am mai putea socoti ca fiind întocmai cu sfinţii apostoli şi împreună cu ei, pe patriarhii biblici: Enoh, Noe, Avraam, Isaac şi Iacob, dreptul Iosif şi dreptul Iov, Moise şi Iosua; pe toţi profeţii mari şi mici, începând de la Samuel până la sfântul Ioan Botezătorul, dar şi pe marii împăraţi David şi Solomon, Iezechia şi Iosia. Toţi aceştia, şi alţii asemenea lor, ar putea fi contemplaţi împreună cu sfinţii apostoli în Sfintele Evanghelii şi pe urmele Domnului, pe Muntele Fericirilor şi în pustie, pe mare în corabie şi în Capernaum, în Nain şi în Betania, pe Tabor şi la Cina cea de Taină, în Templul din Ierusalim şi la Cina din Emaus, în Arătările de după Înviere şi la Înălţare, la Cincizecime şi la sinodul apostolic.

La împlinirea a 30 de ani de la absolvirea Facultăţii de Teologie din Sibiu

Prin Seminar ne-am învrednicit de chemarea lui Samuel din Cortul Sfânt; prin Teologie am primit tablele legii credinţei ortodoxe pe Sinai; prin hirotonie am primit limbile de foc ale preoţiei; prin Liturghie pogorâm foc din cer peste jertfa euharistică de pe Carmel; prin propovăduire înmulţim pâinile Cuvântului lui Dumnezeu în pustiul lumii de azi; prin spovedanie şi pocăinţă ridicăm pedeapsa şi primejdia de deasupra enoriaşilor din Ninive, iar prin rugăciune şi străduinţă personală stăm de vorbă cu Dumnezeu în gura peşterii de la Horeb.

Gânduri la un Forum al românilor din Serbia. După modelul celor din antichitate, cele patru elemente constitutive ale românilor de pretutindeni, în general, şi ale celor din Serbia, în special, sunt: pământ, apă, aer şi foc, adică: drepturi, libertate, cultură şi credinţă, Biserică sau spiritualitate. Prin urmare: să cultivi pământul în limba română; să bei apa în limba română; să respiri aerul în limba română; să primeşti focul cel ceresc în limba română, prin Liturghie în Biserică, precum Israel la sfinţirea Templului din Ierusalim, precum sfântul Ilie prin jertfa de pe Carmel şi precum sfinţii apostoli şi lumea întreagă prin Pogorârea Duhului Sfânt sub chip de limbi de foc, la Rusalii, tot în Ierusalim.

Ora de religie

După cum copilul învaţă încă din primele luni de viaţă să umble în picioare şi să vorbească, tot aşa – având şi suflet nemuritor dăruit de Dumnezeu – trebuie să fie învăţat de familie, de Biserică şi de şcoală să vorbească cu Dumnezeu prin rugăciune, să cunoască cuvântul lui Dumnezeu prin Biblie şi Mica Biblie şi să deprindă actele religioase ortodoxe din Catehism, Istoria biblică şi bisericească, dar şi prin exemplele oferite de părinţii din familie, de preoţii din biserică şi de profesorii din şcoală. Religia în şcoală este o necesitate, o prioritate şi o legitimitate pentru formarea copilului ca om, a omului ca şi creştin şi a creştinului ca slujitor al lui Dumnezeu, mântuit prin Hristos, în Duhul Sfânt. Religia în şcoală trebuie să fie ghidul indispensabil pentru conduita morală, corectă şi civică pe drumul vieţii, ajutându-l mai târziu pe copilul de acum să discearnă binele de rău, adevărul de minciună, dreptatea de nedreptate, lumina de întuneric şi calea dreaptă de calea rătăcită, în orice situaţie sau răscruce a vieţii. După cum abecedarul şi ora de citire constituie temelia vieţii, iar aritmetica sau matematica este condiţia numărării şi socotirii, tot aşa ora de religie este fundamentul concepţiei creştine sănătoase despre lume şi viaţă.

Teză de Doctorat

Alegerea, elaborarea, redactarea, susţinerea şi publicarea unei adevărate Teze de Doctorat în Teologie Ortodoxă ar putea fi asemănată cu ridicarea şi construirea unei Catedrale cu hramul „Sfinţii Trei Teologi – Sfântul Ioan Teologul, Sfântul Grigorie Teologul şi Sfântul Simeon Noul Teolog", pe temelii profetice, evanghelice şi apostolice, din zidiri patristice şi postpatristice, având drept coloane sau stâlpi de susţinere dogmele Revelaţiei dumnezeieşti. Alegând mai întâi locul de Ararat, Moria, Sinai, Horeb, Tabor şi Golgota al „catedralei-teză", identificăm şi recomandăm printre materialele de construcţie: pietre biblice din Iordan şi de pe Carmel, cărămizi patristice ca aceea a sfântului Spiridon al Trimitundei, precum şi diamante mistice, mărgăritare liturgice şi pietre scumpe apocaliptice împrumutate toate din viziunea sfântului Ioan Evanghelistul despre cetatea sfântă a Noului Ierusalim, pentru ca la sfinţirea Templului-Catedrală a unei asemenea Teze de Doctorat, rugăciunea lui Solomon să poată pogorî foc din cer şi să umple Templul de slava Domnului şi de buna mireasmă a Duhului Sfânt.

Premiul Nobel pentru Teologie

Acordat, dacă nu în fiecare an, cel puţin în fiecare veac, de către Soborul celor 24 de bătrâni din Apocalipsă (4, 4) şi precedat de premiul „Isaia" pentru profeţie, de premiul „Daniel" pentru viziune, de premiul „Sfântul Ştefan" pentru mărturisire şi de premiul „Sfântul Apostol Pavel" pentru apostolie, „premiul Nobel pentru Teologie" l-ar fi putut primi î.d.Hs.: Moise, pentru scrierea inspirată a Pentateuhului, care deschide Biblia; David, pentru poezia Psalmilor; Solomon, pentru trilogia sa (Cântarea Cântărilor, Pildele şi Ecclesiastul); dreptul Iov, pentru cartea sa dramatică; profetul Isaia, pentru cea mai extinsă carte din

Biblie; proorocul Daniel, pentru „lărgimea şi lungimea şi înălţimea şi adâncimea” (Efeseni 3, 18) viziunilor sale; proorocul Iona, pentru concizia scrierii şi pentru mesajul său profetic; sfântul evanghelist Matei, pentru Evanghelia sa, care stă „în capul unghiului” celor trei Sfinte Evanghelii sinoptice; sfântul evanghelist Luca, pentru cele două cărţi neotestamentare scrise şi trimise preaputernicului Teofil (Luca 1, 3; Fapte 1, 1); sfântul apostol şi evanghelist Ioan, pentru zborul vulturului pe cerul Revelaţiei Noului Testament (cf. Pilde 30, 19; Apocalipsă 8, 13); sfântul apostol Pavel, pentru „merele de aur adunate în coşuleţul de argint” (Pilde 25, 11) al Epistolelor sale inspirate de Duhul Sfânt.

În perioada patristică şi postpatristică, „premiul Nobel pentru Teologie” ar fi putut fi acordat sfinţilor Atanasie şi Chiril ai Alexandriei, pentru hristologia şi ortodoxia lor; sfinţilor Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, pentru Cuvântări şi pentru Regulile Mari şi Mici, sfântului Grigorie Teologul, pentru cele „Cinci Cuvântări Teologice” şi pentru poemele sale, dar şi sfântului Ioan Gură de Aur, pentru tâlcuirea inegalabilă a Epistolelor sfântului apostol Pavel. Sfântul Dionisie Areopagitul ar fi putut primi în taina anonimatului său această distincţie pentru lucrările: „Despre numele divine”, „Ierarhia cerească şi ierarhia bisericească” şi „Teologia Mistică”; sfântul Maxim Mărturisitorul, pentru lucrările: „Ambigua”, „Răspunsuri către Talasie” şi cele „Patru sute de capete despre dragoste”; sfântul Ioan Scărarul, pentru „Scara Raiului”; sfântul Isaac Sirul, pentru „Cuvintele ascetice”; sfântul Ioan Damaschin, pentru „Izvorul cunoştinţei”, care rezidă mai ales în „Dogmatica” sa.

Patriarhul Fotie ar fi putut primi acest premiu pentru impresionanta sa „Biblioteca”; sfântul Simeon Noul Teolog, pentru întreaga sa operă teologică şi mistică (Capete, Cuvântări, Tratate şi Imne); sfântul Grigorie Palama, pentru scrierile filocalice şi, mai târziu, sfântul Serafim de Sarov, pentru duioasele sale scrieri duhovniceşti. În teologia şi spiritualitatea românească, „premiul Nobel pentru Teologie” ar fi trebuit acordat Părintelui Dumitru Stăniloae pentru Dogmatica, Ascetica şi Mistica sa, lui Nichifor Crainic şi fratelui Traian Dorz pentru poezia creştină şi, nu în ultimul rând, Preacuviosului Părinte Arsenie Boca, pentru „Cărarea Împărăţiei”, „Cuvinte vii” şi pentru teologia unică şi insondabilă a picturii din Biserica de la Drăgănescu.

Dar, din păcate sau din fericire, nu există un „premiu Nobel pentru Teologie”, deşi, sfântul apostol Pavel face referiri la un altfel de premiu: „Nu ştiţi voi că cei care aleargă în arenă, toţi aleargă, dar numai unul ia premiul? Alergaţi aşa ca să-l luaţi. Şi oricine se luptă se înfrânează de la toate. Şi aceia, ca să ia o cunună stricăcioasă, iar noi, nestricăcioasă” (I Corinteni 9, 24-25).

Cartea vieţii omului sau teologia vieţii

„Am văzut apoi în mâna dreaptă a Celui ce şedea pe tron o carte scrisă pe dinăuntru şi pe dinafară, pecetluită cu şapte peceţi” (Apocalipsă 5, 1).

După cum Cartea vieţii creaţiei, lumii, omenirii şi a istoriei este în mâna lui Dumnezeu, la fel şi cartea vieţii fiecăruia dintre noi poate fi contemplată în

dreapta Celui ce şade pe tron, „scrisă pe dinăuntru”, cu referire la cele cunoscute doar de Dumnezeu şi de om, „şi pe dinafară”, cu referire la cele văzute de cei din jurul omului. Mielul cel înjunghiat – Domnul Iisus Hristos – este singurul Care poate lua cartea şi desface, rând pe rând, cele şapte peceţi ale „cărţii vieţii omului”, corespunzătoare celor şapte zile ale „săptămânii” vieţii noastre.

Cea dintâi pecete, corespunzătoare zilei de *luni*, stă sub semnul şi ocrotirea cetelor îngereşti;

Cea de-a doua pecete, corespunzătoare zilei de *marţi*, stă sub semnul pocăinţei propovăduite de sfântul Ioan Botezătorul;

Cea de-a treia pecete, corespunzătoare zilei de *miercuri*, stă sub umbra Sfintei Cruci şi a vinderii Domnului şi a omului cu cei 30 de arginţi;

Cea de-a patra pecete, corespunzătoare zilei de *joi*, stă sub semnul apostoliei sfinţilor apostoli şi al arhieriei sfântului ierarh Nicolae;

Cea de-a cincea pecete, corespunzătoare zilei de *vineri*, stă sub semnul Sfintei Cruci, a Răstignirii Domnului şi a omului, a întunericului de trei ceasuri şi a părăsirii pe cruce;

Cea de-a şasea pecete, corespunzătoare zilei de *sâmbătă*, stă sub semnul odihnei sufleteşti şi duhovniceşti şi a pomenirii morţilor şi a morţii;

Cea de-a şaptea pecete, corespunzătoare sfintei zile de *Duminică*, stă sub semnul Învierii Domnului şi a omului, în sensul cuvintelor sfântului evanghelist Ioan: „Am fost în duh în zi de Duminică...” (Apocalipsă 1, 10).

Cele şapte peceţi corespund, prin urmare, celor şapte zile, praguri sau etape ale vieţii noastre, indiferent de scurtimea, lungimea sau numărul anilor rânduiţi şi dăruiţi de Dumnezeu.

Duminica vieţii mele

Există felurite zile în săptămâna vieţii omului. Există multe zile de *luni* din vremea pomenirii cetelor îngereşti în anii copilăriei. Există tot atâtea zile de *marţi* din vremea pocăinţei omului, vestită de sfântul Ioan Botezătorul. Există zile de *miercuri* ale Sfintei Cruci şi zile de *joi* ale sfintelor apostolii, ale spălării picioarelor, cinelor de taină şi rugăciunilor din grădinile grelelor cumpene şi încercări sufleteşti de Ghetsimani, cu lacrimi şi sudori de sânge. Nu puţine sunt zilele răstignirii de *vineri* cu cununile de spini şi crucile purtate, cu biciuiri şi pironiri, cu scuipări şi loviri cu trestia, cu oţet amestecat cu fiere, dar şi cu suliţa care-ţi străpunge neîncetat coasta. Destule sunt şi zilele de *sâmbătă*, de pomenire a morţii şi de pomeniri de morţi, de odihnă sub lespedea mormântului după pogorârile de pe cruce şi de pregătire a miresmelor mironosiţelor pentru alergarea grabnică la mormânt.

Nu-l lipseşte însă Dumnezeu pe om, pe nici un om, de sfintele, minunatele şi luminoasele zile de *Duminică*, zile de înviere şi cutremur, de căderi cu faţa la pământ şi arătări, de Liturghie a vieţii şi umplere a potirului sufletului cu harul bucuriei prin întâlnirea cu Hristos şi cu toţi oamenii, pe care El şi numai El ţi-i rânduieşte în viaţă şi ţi-i scoate înainte pe drumul vieţii tale spre Emaus. O

asemenea Duminică a vieţii mele a fost mergerea întâia dată la Seminar, păşirea prima oară la Prislop, întâlnirea cu Părintele Arsenie Boca, hirotonia întru preot şi, mai ales, hirotonia întru arhiereu. Sunt Duminici–praznice împărăteşti în viaţa omului, sunt Duminici de Florii, de Paşti şi de Cincizecime. Dar şi Duminicile aparent obişnuite din vremelnicia vieţii noastre pot fi la fel de tainice, senine, luminoase şi minunate, cu străfulgerări taborice, prin revărsări nebănuite de iubire profundă şi intensă, precum la nunta mistică din Cana sau în dimineaţa Arătării la Marea Tiberiadei şi a iertării lui Petru. De la Duminica I după Rusalii, a Tuturor Sfinţilor din viaţa omului, până la Duminica a 33-a, a Vameşului şi a fariseului, toate sfintele Duminici din calendarul vieţii omului îşi au fiecare Apostolul, Evanghelia, priceasna şi cuminecarea lor.

Sunt Duminici scurte şi Duminici lungi; Duminici cu Înainteprăznuire şi cu Odovanie; Duminici care-ţi cuprind toată viaţa sau Duminici străfulgerătoare desprinse din poarta Damascului sau din Patmos. Sunt Duminici cât anotimpul unei vieţi sau cât toate anotimpurile vieţii omului la un loc. Numai în Duminicile vieţii tale descoperi cu adevărat esenţa vieţii şi a lucrurilor şi a adevărului Evangheliei că Dumnezeu este Lumină şi Dumnezeu este Iubire.

O Duminică va fi fost Avraam pentru Isaac; Moise pentru Iosua; Samuel pentru David; sfântul Ilie pentru Elisei; sfântul apostol Pavel pentru Timotei. O Duminică a fost sfântul Antonie pentru sfântul Atanasie cel Mare, sfântul Ioan Gură de Aur pentru Proclu, sfântul Simeon Noul Teolog pentru cuviosul Nichita Stithatul, sfântul Serafim de Sarov pentru ucenicul său Motovilov... O Duminică mi-a fost Părintele Arsenie Boca!

Duminicile vieţii ne sunt făclii ce ard în candelabrul existenţei atârnat de bolta veşniciei.

Despre gânduri

Întotdeauna vrăjmaşul cel nevăzut voieşte şi unelteşte pe toate căile să-ţi scoată afară din cetatea sfântă a teologhisirii gândul-„arhidiacon” contemplativ „cu faţă de înger” al revelaţiei sfântului Ştefan şi să ţi-l ucidă cu pietrele gândurilor rele şi deşarte, ca să pierzi astfel atât cheia de boltă a Revelaţiei biblice şi a teologiei creştine, cât şi firul de aur al rugăciunii neîncetate isihaste.

În universul gândurilor teologice, biblice şi patristice putem contempla: gândul-„patriarh”, gândul-„legiuitor”, gândul-„profet”, gândul-„apostol”, gândul-„evanghelist”, gândul-„arhidiacon”, gândul-„presbiter”, gândul-„apostolul neamurilor”, gândul-„episcop” şi gândul-„Sfânt Părinte”.

Gândul-„patriarh” contemplă curcubeul legământului, primeşte Teofania la stejarul Mamvri şi urcă pe scara cerului de la Betel; gândul-„legiuitor” vorbeşte cu Dumnezeu în lumina rugului aprins, primeşte tablele Legii pe Sinai şi contemplă Canaanul de pe Muntele Nebo; gândul-„profet” se învredniceşte de chemarea din Cortul Sfânt, pogoară foc din cer pe Carmel, se integrează în doxologia serafimilor din Templu şi contemplă pe „Cel Vechi de Zile”; gândul-„apostol” ascultă Predica de pe Munte, urcă pe Tabor şi primeşte limba de foc a

Duhului Sfânt de la Rusalii; gândul-„evanghelist" îşi pleacă capul pe pieptul Mântuitorului la Cina cea de Taină, aleargă la mormânt în Dimineaţa Învierii, i se deschid ochii la Cina din Emaus şi primeşte revelaţia din Patmos; gândul-„arhidiacon" primeşte revelaţia din sinedriu cu preţul încununării, ca şi gândul-„protomartir", şi e răpit de Duhul Sfânt pentru a-l converti pe famenul etiopian; gândul-„apostolul neamurilor" se converteşte pe drumul Damascului şi este răpit la al treilea cer; gândul-„presbiter" plânge la despărţirea de apostolul neamurilor în Troa; gândul-„episcop" este rânduit arhipăstor în Efes, în Creta şi la cele şapte Biserici din Asia; gândul-„Sfânt Părinte" predică în Antiohia, tâlcuieşte în Cezareea Capadociei, păstoreşte şi teologhiseşte în Constantinopol şi în Nazianz, scrie *Ambigua* şi *Mistagogia*, alcătuieşte *Scara raiului* şi *Dogmatica* şi compune inspirat *Imnele dragostei divine*.

„**Mintea cea înaltă**" (Iov 28, 15)

„Mintea cea înaltă nu poate fi schimbată cu bulgări de aur şi argintul nu-l cântăreşti ca s-o plăteşti. Ea nu poate să fie preţuită nici cu aurul Ofirului, nici cu preţioasa cornalină, nici cu pietre de safir! Cu ea alături nu pot să stea nici aurul, nici cristalul şi cu un vas din aurul cel mai curat nu se poate schimba ea. Despre mărgean şi despre diamant, nici să mai pomenim, iar agonisirea înţelepciunii întrece cu mult pe aceea a mărgăritarelor. Topazele Etiopiei nu stau în cumpănă cu ea şi cu aurul cel mai curat nu vei plăti-o niciodată!" (Iov 28, 15-19).

„Mintea cea înaltă" care nu poate fi schimbată cu bulgări de aur, cu argint, pietre de safir, mărgean, diamante sau topaze este mintea sfinţilor patriarhi, profeţi, evanghelişti şi apostoli, curăţită, luminată, călăuzită de harul lui Dumnezeu şi de lumina Duhului Sfânt. „Mintea cea înaltă" este mintea care umblă neîncetat cu Dumnezeu vreme de două sute de ani şi e răpită la cer, necunoscând moartea. „Mintea cea înaltă" este mintea care primeşte revelaţia Preasfintei Treimi la stejarul Mamvri. „Mintea cea înaltă" este mintea care primeşte tablele Legii pe Sinai; mintea care primeşte inspiraţia Psalmilor; mintea care scrie Pildele lui Solomon; mintea care vede pe serafimi în Templu; mintea căreia i se descoperă carul heruvimilor la Chebar; mintea care contemplă pe Dumnezeu – „Cel Vechi de Zile"; mintea profetică răpită la cer în car de foc şi mintea apostolică răpită la al treilea cer.

„Mintea cea înaltă" este mintea care vede porumbelul Duhului Sfânt la Botezul Domnului. „Mintea cea înaltă" este mintea care vede şi contemplă minunea Schimbării la Faţă, Arătările de după Înviere şi Înălţarea la cer, dar mai ales mintea plină şi îndumnezeită de limbile de foc de la Rusalii. „Mintea cea înaltă" este mintea care scrie inspirat Evangheliile, mai ales Evanghelia a patra; mintea care scrie Epistolele pauline şi, mai ales, mintea căreia i se descoperă în Insula Patmos minunile, tainele şi revelaţiile Apocalipsei.

„Mintea cea înaltă" este mintea sfântului Atanasie cel Mare, a sfântului Vasile cel Mare, a sfântului Grigorie Teologul şi a sfântului Ioan Gură de Aur. „Mintea cea înaltă" este mintea sfântului Maxim Mărturisitorul, a sfântului Ioan

Scărarul, a sfântului Isaac Sirul şi a sfântului Ioan Damaschin, mintea sfântului Simeon Noul Teolog, a sfântului Grigorie Palama, a sfântului Serafim de Sarov şi a Preacuviosului nostru Părinte Arsenie de la Prislop.

„Mintea cea înaltă" priveşte liniştită minunile lui Dumnezeu (Iov 37, 14), cunoaşte legile cerului (Iov 38, 33), desluşeşte mesajul lui Dumnezeu din sânul vijeliei (Iov 38, 1) şi din mijlocul furtunii (Iov 40, 6); Îl însoţeşte pe Iisus printre semănături, ascultă neîncetat Predica de pe Munte şi Marea Cuvântare de la Cină şi este însoţită şi învăţată tainic de Iisus cel Înviat pe drumul teologhisirii spre Emaus, prăbuşindu-se în lumina contemplaţiei dumnezeieşti pe drumul Damascului.

„Mintea cea înaltă" este mintea văzătoare şi cunoscătoare de Dumnezeu, care teologhiseşte prin cuvânt şi scris. „Mintea cea înaltă" este candelă de rugăciune aprinsă, sfeşnic luminat, cădelniţă de aur şi trâmbiţă a lui Dumnezeu. „Mintea cea înaltă" vede neîncetat cerurile deschise şi pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl (Fapte 7, 55-56).

În Edenul teologic al minţii

„Turn Babel (cf. Isaia 10, 9) vrednic de surpare este însă gândul care se înalţă..." (Leon al Ohridei, *Capete despre încercările şi necazurile fără voie şi folosul care vine de aici*; în R. T., Sibiu, nr. 2/2013, p. 213).

Pornind de la cuvântul arhiepiscopului Leon al Ohridei (sec. XI), în câmpia Şinear a minţii omului am putea identifica şi contempla în Edenul teologic al minţii creştinului următoarele gânduri-metafore luminoase şi duhovniceşti: gândul-sabie de foc vâlvâitoare care păzeşte drumul spre Pomul Vieţii; gândul-porumbel cu ramură de măslin; gândul-curcubeu de legământ; gândul-stejar de Mamvri; gândul-piatră de Betel; gândul-spice pline din Egipt; gândul-rug aprins de Sinai; gândul-toiag al lui Moise; gândul-finic din Elim; gândul-toiag înflorit al lui Aaron; gândul-fulger de Sinai; gândul-chivot sfânt cu tablele Legii; gândul-potir cu rouă al lui Ghedeon; gândul-strigare a lui Samson care sfarmă cei doi stâlpi ai casei din Gaza; gândul-piatră de Eben-Ezer; gândul-harfă a lui David; gândul-ulcior cu apă de Beer Şeba; gândul-adiere de Horeb; gândul-aripi de serafimi din Templu; gândul-ochi de heruvimi de la Chebar; gândul-turn de veghe al lui Avacum; gândul-colibă de la răsărit de Ninive; gândul-cădelniţă a preotului Zaharia; gândul-crin de Buna Vestire; gândul-dar al magilor de la răsărit; gândul-plâns al femeii păcătoase; gândul-mărturisire a lui Petru; gândul-rugăciune smerită a vameşului din templu; gândul-ramură de finic de la Florii; gândul-candelă aprinsă şi vas cu untdelemn; gândul-vas de alabastru cu mir de nard de mare preţ; gândul-ulcior cu apă pentru Cina cea de Taină; gândul-plecare a capului sfântului Ioan Evanghelistul; gândul-cântare a cocoşului; gândul-năframă a sfintei Veronica; gândul-miresme de Îngropare; gândul-fagure de miere de Înviere; gândul-limbă de foc de Rusalii; gândul-revelaţie a sfântului arhidiacon Ştefan; gândul-răpirii la al treilea cer al sfântului

apostol Pavel; gândul-trâmbiţă de Apocalipsă; gândul-cădelniţă de aur a îngerului; gândul-strop din Râul Vieţii; gândul-frunză din Pomul Vieţii.

Toate aceste gânduri duhovniceşti zboară din ram în ram în pomul minţii.

Aureolă şi cunună de spini

Nici un sfânt nu s-a născut cu aureolă, dar toţi cei încununaţi cu aureolă au purtat mai înainte cunună de spini. Ca expresie a cununii celei neveștejite a slavei (II Timotei 4, 8; I Petru 5, 4; Apocalipsă 2, 10), aureola este cununa de spini transfigurată. Numai Mântuitorul a purtat aureola şi cununa de spini deodată. La sfinţi însă cununa de spini a precedat aureola şi aureola a urmat cununii de spini.

Cununa de spini este o caracteristică a vieţii creştine pământeşti până la moarte, pe când aureola este expresia slavei dăruită după moarte sau uneori după canonizare. Prin canonizarea unui sfânt i se ia de pe cap acestuia cununa de spini şi i se confirmă şi i se statorniceşte aureola. Cununa de spini este semnul răstignirii şi a Vinerii Patimilor, iar aureola este semnul Învierii, a Duminicii Paştilor şi a Săptămânii Luminate. Fiecare zi de vineri poartă cunună de spini, fiecare zi de Duminică poartă aureolă, iar Duminica Paştilor poartă nimb.

Legătura dintre cununa de spini şi aureolă ar putea fi identificată şi dezvoltată meditând asupra vieţii următorilor drepţi şi sfinţi: Abel, Iosif în Egipt, Iov pe grămada de gunoi, David prigonit de Saul şi Abesalom, cei trei tineri în cuptorul Babilonului, proorocul Daniel în groapa cu lei, sfântul arhidiacon Ştefan în sinedriu, sfântul apostol Pavel prigonit şi întemniţat în Ierusalim şi la Roma, sfântul Atanasie cel Mare exilat de cinci ori, sfântul Chiril al Ierusalimului exilat de trei ori, sfântul Ioan Gură de Aur mort în exil, sfântul Maxim Mărturisitorul prigonit pentru Ortodoxie, sfântul Simeon Noul Teolog, sfântul Grigorie Palama, dar și Părintele nostru Arsenie (scos din mănăstire şi oprit treizeci de ani de la slujire). Prin urmare, nu se poate aureolă fără cunună de spini! Niciodată cununa de spini nu te doboară, ci întotdeauna te înalţă. La sfântul arhidiacon Ştefan aureola este semnul strălucirii feţei lui, „ca o faţă de înger" (Fapte 6, 15).

Aureola sfântului presupune alergare la mormânt în dimineaţa Învierii, drum spre Emaus, gustare din fagurele de miere al Învierii, mărturisirea lui Toma, aruncarea în valuri a lui Petru şi iertarea acestuia, pe ţărmul Tiberiadei prin întreita întrebare a Mântuitorului. Canonizarea este Muntele Măslinilor sfântului.

„Să-l asculţi, pentru că-i un ierarh credincios!" (Părintele Arsenie Boca)

„La dumnezeiasca strajă – a tridecenaliei Înaltpreasfinţitului Părinte Dr. Timotei Seviciu, ca Episcop al Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului şi Arhiepiscop al Aradului – de Dumnezeu grăitorul Avacum, cel prăznuit de Biserica noastră în fiecare an în ziua de 2 decembrie, ziua întronizării Înaltpreasfinţiei Sale – să stea împreună cu noi" şi la acest început de Decembrie 2014, cu noi cei ce aducem spre închinare, Înaltpreasfinţiei Sale, cuvintele

mărturisirii inspirate şi a poruncii venită de sus, adresată mie de Preacuviosul Părinte Arsenie Boca, din „turnul cel de veghe” al Prislopului, pe când slujeam cu nevrednicie ca preot la altarul acestei Sfinte Mănăstiri, în anii '80 ai veacului trecut; pentru că „raze vii din mâna Lui pornesc”, în „izbucnirea de lumină ca la răsărit de soare” (Avacum 3, 4), după cuvintele aceluiaşi prooroc, care i-a vegheat şi pecetluit întronizarea şi lucrarea Înaltpreasfinţiei Sale, prin mâinile căruia am primit şi eu de la Dumnezeu harul preoţiei la Sfânta Mănăstire Hodoş-Bodrog, dar şi suplinirea cursului de Patrologie la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Arad, recomandarea şi binecuvântarea pentru bursa de studii pentru doctorat la Universitatea Aristotelică din Tesalonic (Grecia), precum şi vremelnica numire ca preot paroh la străvechea biserică ortodoxă a strămoşilor mei, de la Densuş, mai înainte de a mi se rândui pe umeri crucea de piatră a păstoririi preoţilor şi credincioşilor ortodocşi români din Serbia, din Episcopia Daciei Felix de la Vârşeţ.

„Acolo stă tainic ascunsă puterea Lui!” (Avacum 3, 4) – a lui Hristos cel Înviat şi a Înaltpreasfinţitului Timotei cel întronizat: întru smerenie şi discreţie, întru înţelepciune şi cuminţenie, întru ascultare şi tăcere, întru rugăciune şi priveghere, întru slujire şi propovăduire, întru iubire şi bunătate. De aceea, Înaltul Timotei scrie vedenia (arhieriei la Arad) şi o sapă cu slove pe tablele de argint ale Episcopiei şi pe cele de aur ale Arhiepiscopiei, ca să se poată citi uşor (cf. Avacum 2, 2) de contemporani şi mai ales de urmaşi!

Punctul de plecare şi linia de sosire

Punctul de plecare este credinţa în Hristos, Fiul lui Dumnezeu Întrupat, Dumnezeu adevărat şi Om adevărat. Punctul de plecare este credinţa ortodoxă în Sfânta Treime, în harul Duhului Sfânt şi al Sfintelor Taine, în Moartea şi Învierea lui Hristos, în viaţa de apoi şi în învierea morţilor. Punctul de plecare este începutul şi primul pas pe drumul spre Emaus, începutul şi primul pas pe Golgota, începutul şi primul pas pe Tabor. Linia de sosire este vederea luminii taborice, moartea şi învierea cu Hristos, dar şi Cina din Emaus. Mai presus de toate, linia de sosire este „strigarea de la miezul nopţii” prin care se vesteşte venirea Mirelui Hristos, dar şi înfăţişarea şi „alinierea” noastră, a tuturor, înaintea tronului Judecăţii de Apoi, când vom fi despărţiţi unii de alţii, „precum desparte păstorul oile de capre”. Dincolo de linia de sosire nu este decât fie viaţa veşnică pentru cei de-a dreapta, fie osânda veşnică pentru cei de-a stânga.

Centrul, raza şi cercul (în perspectiva unei geometrii spirituale)

Centrul, raza şi cercul, din punct de vedere *antropologic,* ar putea însemna: omul, privirea contemplativă şi orizontul existenţial al lui. Un centru poate avea mai multe cercuri, dar un cerc nu poate avea decât un singur centru. Centrul comprimă şi concentrează cercul, iar cercul extinde, prelungeşte şi revarsă centrul omnidirecţional. Din centru spre cerc, raza nu este finită, ci infinită, pentru că cercul nu poate fi un hotar sau un zid în calea razei, care face

legătura luminoasă între centrul incandescent şi cercul transfigurat de zori şi asfinţit. Prin raza răsăritului, centrul se deplasează spre cerc, iar prin lumina asfinţitului cercul se restrânge în centru.

Din punct de vedere *cosmologic*, centru ar putea fi prima zi a Facerii prin cuvântul: „Să fie lumină!” (Facere 1, 3), raze sunt celelalte cuvinte din celelalte zile ale Facerii, iar cerc sau cercuri concentrice sunt făpturile lumii create. Edenul este un centru, iar orizontul lumii creaţiei este un cerc. Căderea în păcat poate fi o alunecare a omului din centrul lui existenţial înspre o „gaură neagră” a păcatului. Existenţa umană este o necurmată căutare şi întoarcere spre centru prin Hristos – Centrul Revelaţiei.

Din punct de vedere *hristologic*, Hristos este centrul, care prin raza iubirii Jertfei şi Învierii Sale îl caută pe Adam şi pe toţi fiii lui căzuţi, depărtaţi şi rătăciţi pe orizonturile lumii. Întruparea este centrul hristologiei, iar Răstignirea şi Învierea constituie centrul Evangheliei, după cum Înălţarea la cer şi Şederea de-a dreapta Tatălui este cheia de boltă bizantină a teologiei.

Din punct de vedere *ecclesiologic*, Biserica este centrul istoriei, iar Cincizecimea este începutul şi centrul Bisericii, prin Duhul Sfânt. Limbile de foc sunt razele pline de lumină ale centrului, revărsate spre recuperarea şi transfigurarea cercului. Parusia Domnului este şi va fi „centrul care vine” de dincolo de seninul cerului spre „norii cercului”. „Acum toate s-au umplut de lumină: şi cerul şi pământul şi cele dedesubt. Deci să prăznuiască toată făptura Învierea lui Hristos, întru Care s-a întărit” (Sf. Ioan Damaschin, *Canonul Paştilor*).

Din punct de vedere *liturgic*, Învierea Domnului sau Sfintele Paşti este centrul, iar toate Duminicile de peste an alcătuiesc cercul sau crugul anului bisericesc, după cum fiecare Duminică este un centru, iar celelalte zile ale săptămânii sunt cercul. Prin urmare, vorba cuiva: „Noli tangere circulos meos!”

Centru de „echilibrare roţi” („firmă” la domiciliu)

– „echilibrarea roţilor nevăzute ale vieţii omului” –

Aceasta este lucrarea sfântă a Bisericii prin Pocăinţă sau Spovedanie. Aceasta este lucrarea preotului sau a duhovnicului care echilibrează *roţile nevăzute ale vieţii omului*, credinciosului sau penitentului, prin întâlnire şi convorbire duhovnicească, sfătuire şi rugăciune, după paradigma teologică a roţilor de la carul heruvimilor din descoperirea proorocului Iezechiel de la râul Chebar: „Căci duh de viaţă era şi în roţi” (Iezechiel 1, 21).

Astfel, proorocul Natan echilibrează roţile nevăzute ale vieţii proorocului David prin mustrarea acestuia şi prin pocăinţa făcută de acesta. De asemenea, proorocul Iona echilibrează roţile nevăzute ale vieţii ninivitenilor prin propovăduirea sa şi prin pocăinţa lor. Iar exemplele ar putea continua, pentru că toate roţile dezechilibrate ale vieţii oamenilor care nu-şi corectează mersul conform cu Revelaţia, cu legea şi poruncile lui Dumnezeu din Vechiul şi Noul Testament nu sfârşesc altfel decât precum roţile de la carele lui faraon din adâncul Mării Roşii, adică dezmembrate şi nimicite: „Dar în straja dimineţii a

căutat Domnul din stâlpul cel de foc şi din nor spre tabăra egiptenilor şi a umplut tabăra egiptenilor de spaimă. Şi a făcut să sară roţile de la carele lor, încât cu anevoie mergeau carele. Atunci au zis egiptenii: „Să fugim de la faţa lui Israel, că Domnul se luptă pentru ei cu egiptenii!” (Exod 14, 24-25).

Între polul pozitiv al roţilor de la carul heruvimilor şi polul negativ al roţilor de la carele lui faraon se desfăşoară drumul sau calea vieţii omului cu roţile nevăzute, adeseori dezechilibrate de păcat şi arareori echilibrate sau reparate prin pocăinţă. Pentru aceasta, s-ar cuveni să ne oprim carul vieţii noastre de pe drumul care coboară de la Ierusalim la Gaza, precum a făcut famenul dregător al reginei Candachia a Etiopiei, care, citind din cartea proorocului Isaia, a oprit mai întâi carul, rugându-l pe arhidiaconul Filip să urce şi, şezând împreună cu el, să-i tâlcuiască cele citite, vorbindu-i despre Hristos, iar mai apoi, ajungând la o apă – a Botezului şi a Pocăinţei – „a poruncit (a doua oară) să stea carul; şi s-au coborât amândoi în apă, şi Filip şi famenul, şi l-a botezat” (Fapte 8, 26-39).

Absenţa echilibrării roţilor nevăzute ale vieţii omului, prin pocăinţă, smerenie, rugăciune, umilinţă şi călăuzire, poate duce de multe ori la stricarea şi deteriorarea acestor roţi până la nivelul şi starea de posedare în „lanţuri şi obezi” (Marcu 5, 4), precum cel vindecat şi echilibrat de către Mântuitorul Hristos în ţinutul Gadarenilor.

Trei imagini folosite în convorbiri cu credincioşii

1. Unii credincioşi ajung la mine după ce şi-au spart cu piatra geamul la casă; alţi credincioşi ajung la mine după ce au luat piatra în mână şi vor să-şi spargă geamul la casă; alţii ajung la mine vrând să ia piatra în mână şi să-şi spargă geamul, printr-o lovitură nechibzuită; în sfârşit, alţi credincioşi vin la mine, ocolind pietrele din drum şi păzindu-şi bine geamul de la casă. În prima situaţie, trebuie reparat geamul şi certat omul, duhovniceşte; în cea de a doua situaţie trebuie convins omul să lase jos piatra din mână şi să nu o arunce în propriul geam; în cea de a treia situaţie, trebuie înştiinţat omul ca să nu se lase ispitit să ia vreo piatră în mână, cu care şi-ar putea sparge geamul la casă; iar în cea de a patra situaţie, trebuie încurajat, sfătuit şi binecuvântat omul pentru a nu lua în seamă pietrele din drum, altfel decât cu privirea, păstrându-şi astfel geamul la casă intact şi curat.

2. Relaţia dintre întâmplările nedorite şi neplăcute din viaţa copiilor, nepoţilor şi strănepoţilor şi păcatele părinţilor, bunicilor şi străbunicilor, după Sfânta şi dumnezeiasca Scriptură (Exod 20, 5-6; 34, 7; Deuteronom 5, 9-10) ar putea fi exprimată ilustrativ astfel: Pe un drum de munte drept şi minunat, ca un posibil drum al vieţii, merg copiii, nepoţii şi strănepoţii. În stânga drumului este prăpastia unui pârâu vijelios, iar în dreapta drumului este o coastă de deal sau de munte pe care vedem, în partea de sus, pe străbunicii care au dislocat şi rostogolit pietre mari şi bolovani, prin păcatele lor, care pot cădea peste strănepoţii de pe drum. În partea de mijloc a coastei dealului sau muntelui îi văd

pe bunicii care au tăiat buşteni, plini de putregaiul păcatelor, ce se pot rostogoli peste nepoţii din drum; iar în partea de jos a dealului sau muntelui îi văd pe părinţi, care prin felurite păcate (avorturi, concubinaj, desfrânare, adulter, beţie şi, mai ales, necredinţă) declanşează adevărate alunecări şi prăbuşiri de teren peste copiii lor din drum. Prin credinţă, rugăciune, mărturisire şi pocăinţă se mai pot însă opri în loc, de la prăbuşire şi rostogolire, atât pietrele şi bolovanii păcatelor străbunicilor, cât şi buştenii cu putregaiul păcatelor bunicilor, precum şi alunecările de teren interior ale păcatelor părinţilor. Pentru aceasta este nevoie de explicarea necazurilor, luminarea minţii şi smerirea inimii, prin duhovnic, înaintea lui Hristos-Dumnezeu.

3. Mulţimea înfricoşătoare şi răzbunătoare a avorturilor săvârşite de zeci de ani în familiile, spitalele şi compartimentele sociale româneşti am putea-o asemăna cu un nor imens de fluturi negri, reprezentând toate sufletele nevinovate ale copiilor avortaţi, nebotezaţi, nemângâiaţi, neodihniţi şi nemântuiţi, din spaţiul românesc, nor care ar putea oricând întuneca cerul de deasupra noastră, asistând, aproape neputincioşi, la o adevărată „rupere de nori”, prin necazuri, probleme, situaţii şi poate chiar catastrofe nebănuite, ca expresie a justiţiei divine, care poate oricând covârşi, pentru o vreme, iubirea, iertarea şi milostivirea lui Dumnezeu. Aproape fiecare familie de români are, din păcate, în acest nor, proprii fluturi negri – prin părinţi, bunici şi străbunici – de care se face responsabilă şi chiar vinovată.

Prin urmare, luminaţi-vă şi preschimbaţi-vă fluturii negri în fluturi albi, prin credinţă, pocăinţă, spovedanie şi canon, aprinzând lumânări la morţi pentru cei omorâţi, îmbrăcând copii săraci sau orfani, pentru cei avortaţi, dar şi înfiindu-vă şi botezându-vă sufletele copiilor avortaţi, în propriile lacrimi. Cadavrele copiilor avortaţi sunt obstacole pe drumul vieţii copiilor născuţi, iar muntele de cadavre ale copiilor avortaţi în România încă nu s-a ridicat şi nu a fost aruncat în marea iertării lui Dumnezeu, prin credinţa grăuntelui de muştar (Matei 17, 20; Luca 17, 6). Este nevoie de pocăință pentru ca nu cumva din norul de fluturi negri să se desprindă şi să se abată peste ţară norul de lăcuste, precum peste Egipt (Exod 10, 12-19).

Aşa explicăm situaţia, mlaştina în care ne aflăm ca ţară, neam şi popor, în aceste vremuri, în care Iona, prin pelerinajul de la mormântul Părintelui nostru Arsenie de la Prislop, străbate tainic cetatea românească a Ninivei (Iona 3, 1-10).

Icoana Cuvioasei Maici Prislopeia

„Ia mai faceţi-vă şi voi icoane!” (Părintele Arsenie)

Una dintre cele cinci fecioare înţelepte, ucenică a Maicii Domnului şi a sfintelor femei mironosiţe, prezentă tainic lângă Crucea Mântuitorului la Răstignire pe Golgota şi discipolă a sfântului Ioan Evanghelistul în Patmos, este Cuvioasa Maică Prislopeia. Pe aceasta o vedem, peste veacuri, adunătoare şi aducătoare de daruri din împrejurimi, pe vremea ctitoririi sfintei Mănăstiri a Prislopului de către sfântul Nicodim cel Sfinţit, pentru ca mai apoi să fie

împreună nevoitoare în duh cu sfântul Ioan de la Prislop, în sihăstria veche a mănăstirii, iar mult mai târziu (aproape de vremurile noastre) o vedem ucenică nevoitoare şi ascultătoare a Preacuviosului Părinte Arsenie Boca, în obştea Sfinţiei Sale de la Prislop, Sinaia şi iarăşi Prislop.

Smerită şi rugătoare, tăcută, ascultătoare şi iubitoare, plină de bunătate şi discreţie, milostivă şi adânc cunoscătoare a Sfintelor Scripturi, a Patericului egiptean şi a Filocaliilor, a Vieţilor Sfinţilor şi a rânduielilor bisericeşti ortodoxe, Cuvioasa Maică Prislopeia va fi fost apropiata şi însoţitoarea domniţei Zamfira, prezentă la sfinţirea mănăstirii de către episcopul Ghenadie, precum şi jelitoare şi păstrătoare tainică a „Plângerii Sfintei Mănăstiri a Silvaşului de la Prislop", de mai târziu. Nevoitoare în Prislop şi odihnitoare în toate mormintele maicilor şi surorilor din poieniţă, aşteptând „strigarea de la miezul nopţii" (Matei 25, 6) şi învierea morţilor, Cuvioasa Maică Prislopeia întruchipează seninul şi harul hramurilor mănăstirii pe chipul ei. Preocuparea şi îngrijorarea cu privire la propria-i mântuire îi este trăsătura dominantă a fiinţei. Rugăciunea lui Iisus îi este lucrare lăuntrică neîncetată, metaniile-i sunt nedespărţite de mâna stângă, iar Sabia Duhului care este Cuvântul lui Dumnezeu (Efeseni 6, 17) îi este nevăzut prezentă în mâna dreaptă. Ochii plecaţi îi sunt spălaţi de lacrimi şi faţa îi este adeseori scăldată în plânsul cel după Dumnezeu. Biserica mănăstirii îi este văzuta cămară de nuntă şi ascultarea desăvârşită îi este bucuria deplină. Glasul clopotniţei de pe stâncă îi este priveghere şi trezvie, iar mormântul Părintelui, ancoră şi nădejde. Hristos îi este Mirele vieţii ei, iar Prislopul îi este atât Munte al Fericirilor şi Tabor, cât şi Ghetsimani şi uneori Golgotă, dar totdeauna Emaus, Munte al Măslinilor şi Cincizecime. Pomenirea morţii îi este însoţitoare de fiecare zi, iar războiul nevăzut îi este deprindere şi statornicie. Contemplaţia naturală a Edenului Prislopului îi este desfătare; cuvintele duhovniceşti ale Părintelui Arsenie îi sunt cugetare, iar fântâna lui Iacob, loc al întâlnirii dese cu Hristos. Îngenuncherea la picioarele Lui şi ascultarea cuvintelor Lui (Luca 10, 39) îi sunt hrană duhovnicească, dimpreună cu Împărtăşania euharistică, iar Mahrama sfintei Veronica din suflet, cu chipul Mântuitorului, îi este odorul cel mai de preţ. Vasul de alabastru al Mariei din Betania îi este comoară şi datorie pentru ungerea cu mir de nard, iar candela fecioarelor înţelepte şi vasul lor cu untdelemn îi sunt neîncetat rost şi neabătut sens al vieţii.

Cunoscătoare a profeţilor, iubitoare a apostolilor şi cinstitoare a Sfinţilor Părinţi, Cuvioasa Maica noastră Prislopeia este următoare a lui Hristos şi a Maicii Domnului pe calea sfintelor femei mironosiţe, muceniţe şi cuvioase din calendar şi sinaxar. De aceea, la Judecata de Apoi, chipul ei de icoană va străluci întru curăţie, se va transfigura întru smerenie şi se va desăvârşi întru iubire şi cunoştinţă veşnică.

Scrisoare către o fiică duhovnicească

Te-am întâlnit căzută între tâlhari pe drumul ce coboară de la Ierusalim la Ierihon, iar rostul meu nu este altul decât acela de a-ţi arăta calea cea adevărată

şi dreaptă spre locul tău cel de acum înainte: acela de a te şti, de a fi şi de a rămâne pentru totdeauna, îngenuncheată la picioarele Domnului, precum Maria, sora Martei, şi de a asculta cu atenţie, iubire, smerenie şi uneori printre lacrimi, dumnezeieştile Lui cuvinte. Ca să ajungi să cazi, să îngenunchezi, să stai şi să asculţi cuvintele Lui s-ar cuveni să-ţi trec pe dinaintea ochilor duhovniceşti icoanele tuturor femeilor sfinte, credincioase, curate, drepte şi alese din Biblie, atât din Vechiul Testament, cât şi din Noul Testament, de pe iconostasul luminat, minunat şi zugrăvit de Cuvântul lui Dumnezeu din Catedrala Sfintelor Scripturi. Vei face neîncetate metanii înlăcrimate în gândul tău, ca încet, încet să-ţi cadă solzii de pe ochi – precum sfântului apostol Pavel în casa lui Anania din Damasc – şi să începi să vezi, mai întâi imaginea străveche a slujnicei Agar (slujnica Sarrei lui Avraam), ajunsă de două ori în pustiu, fără de apă, întâlnită de îngerul Domnului la un izvor de apă în pustiu, de lângă calea ce duce către Şur (Facere 16, 7), iar mai apoi să o vezi rătăcind prin pustiul Beer-Şeba, sfârşindu-i-se apa din burduf şi părăsindu-şi fiul sub un mărăcine, „ca la o bătaie de arc", căci nu voia şi nu putea să vadă moartea copilului său. Ridicându-şi glasul şi plângând, Dumnezeu îi vede durerea, îi aude strigarea, încredinţând-o de acestea prin îngerul Său şi deschizându-i ochii ca să vadă fântâna cu apă izbăvitoare şi salvatoare, pentru ea şi fiul ei – şi pentru tine! – (Facere 21, 14-19). „Izvorul Celui viu Care m-a văzut", dintre Cadeş şi Bered (Facere 16, 14), este Hristos, iar fântâna de la Beer-Şeba este Biserica lui Hristos şi Sfânta şi dumnezeiasca Scriptură, dar şi Sfânta Liturghie. A doua parte a vieţii duhovniceşti a lui Agar este marcată de acest izvor din pustiul Şur şi de această fântână din deşertul Beer-Şeba, unde va fi adăpat mult mai târziu şi sfântul prooroc Ilie, de către îngerul Domnului, cu un ulcior cu apă adus sub ienupăr (III Regi 19, 5-8). „Izvorul Celui viu" al lui Agar din pustiul Şur este acelaşi cu „Izvorul celui ce strigă" al lui Samson, de la stânca din Lehi (Judec. 15, 19), iar fântâna lui Agar de la Beer-Şeba te trimite, prin fântânile Rebecăi şi Rahilei din Mesopotamia, dar şi a Seforei lui Moise din pustiul Madian, la fântâna lui Iacob din Evanghelie, devenită şi fântâna samarinencei (Ioan 4, 5-6). Acolo te aşteaptă Hristos, ca să-ţi dezvăluie trecutul, precum cel al samarinencei; ca să ţi se descopere ca Mesia-Hristos şi ca să te înveţe pentru veşnicie taina închinării celei adevărate în Duh şi Adevăr.

Nu putem ajunge la fântâna lui Iacob fără credinţa femeii cananeence, fără plânsul şi pocăinţa femeii păcătoase şi fără vasul de alabastru al Mariei de la Cina din Betania, după cum nu putem ajunge la Nunta Fiului de Împărat fără haina de nuntă şi fără candelele aprinse ale celor cinci fecioare înţelepte. În vasul de alabastru al Mariei din Betania (dar şi în candelele fecioarelor înţelepte), pe lângă mirul de nard de mare preţ al dragostei faţă de Iisus Hristos, vedem revărsată rugăciunea sfintei Ana, mama lui Samuel, dar şi rugăciunea celeilalte sfinte Ana, fiica lui Fanuel, prezentă la Întâmpinarea Domnului, împreună cu bătrânul şi dreptul Simeon, fiind plină de bucurie şi smerenie, dar şi învăluită în tăcere.

La fântâna lui Iacob le văd venind şi alergând în grabă pe toate femeile samarinence ale lumii, pe toate sfintele muceniţe şi cuvioase, mironosiţe, uceniţe şi mirese ale lui Hristos, de peste veacuri. La fântâna lui Iacob o contemplăm pe Mariam, sora lui Moise, dar şi pe judecătoarea Debora, pe diaconiţa Febe din Chenhrea şi pe Lidia din Filipi, pe Tabita din Iope şi, mai ales, pe Susana din Babilon şi pe moabiteanca Rut de la Betleem. Toate adună spice, precum Rut în urma secerătorilor, în ţarina lui Boaz, preînchipuire a lui Hristos. Toate vin cu candele aprinse la nunta lor cu Hristos şi cu untdelemn în vase. Toate îşi aduc vasul de alabastru cu mir de nard de mare preţ. Fântâna lui Iacob este totodată şi stogul lui Boaz. Aici sfântul Ilie o aduce pe văduva din Sarepta Sidonului, sfântul Elisei o aduce pe văduva îndatorată, căreia i-a înmulţit untdelemnul în vase, dar şi pe femeia din Şunem.

Tuturor şi fiecăruia în parte, Mântuitorul Hristos li se adresează, precum femeii gârbove din sinagogă: „Femeie, eşti dezlegată de neputinţa ta!" (Luca 13, 12). Şi tu poţi fi dezlegată de neputinţa ta! Precum femeia văduvă din Sarepta Sidonului şi tu poţi aduna „vreascuri" pentru supravieţuire duhovnicească şi atunci vei vedea minunea faptului că făina din vasul sufletului tău nu va scădea şi untdelemnul din ulciorul inimii tale nu se va împuţina, pentru a-ţi putea pregăti, frământa şi dărui lui Hristos prescura vieţii tale, la Proscomidia Liturghiei celei Cosmice (cf. III Regi 17, 8-16). Pentru aceea, adună spice de grâu precum Rut pentru Noemi, adună vreascuri precum femeia văduvă din Sarepta Sidonului pentru sfântul prooroc Ilie, ca să ajungi să aduni sicomore duhovniceşti precum proorocul Amos (7, 14). Amin!

Un gând de la Hamangia

Privind cu atenţie şi contemplând grupul statuar preistoric „Gânditorul de la Hamangia" şi „Femeia şezând" de la Muzeul de Istorie Naţională şi Arheologie din Constanţa am putea încerca să intuim şi să descoperim gândul-filon de aur, gândul-rază de lumină sau gândul profund şi esenţial care, de mii de ani, se naşte şi se exprimă tainic şi mistic în mintea „Gânditorului", care stă cu capul sprijinit în palme, cu braţele pe genunchi, şezând pe scăunel (paradoxal: în poziţie isihastă!) – sculptat cu foarte mult timp înainte de cel sculptat de Rodin, maestrul lui Brâncuşi, pentru o vreme.

„Gânditorul de la Hamangia" şi soaţa sau femeia lui par a fi replica originară a lui Adam şi a Evei pe pământ românesc. Trezit din somn într-o dimineaţă preistorică, „Gânditorul de la Hamangia" poate cugetă uimit la visul care-l va fi avut şi în care i se va fi descoperit întreaga istorie a Scythiei Mici, a Daciei Pontice sau a Daciei întregi şi a României. Sau „Gânditorul de la Hamangia" şi femeia lui vor fi poposind în prispa casei de lemn sau lut după o zi de trudă la semănat sau secerat; sau poate se vor fi resemnând după vreo înmormântare a cuiva apropiat sau posibil într-o aşteptare a cuiva care trebuia să vină pe lume.

Gânditorul priveşte adânc în sine, dar totodată departe, dincolo de linia Pontului Euxin sau poate a bătrânului Danubius. Sau de ce nu, Gânditorul de la Hamangia cugetă la condiţia umană şi la propria lui trecere prin lume, la asfinţitul său, adică la moarte. Femeia lui îşi ţine mâinile pe genunchiul cel drept, cu nădejdi de plecare în rugăciune. Ea stă pe pământ, în vatră, iar el stă pe scăunel. Amândoi însă par a-l aştepta pe sfântul apostol Andrei, ca să aducă Evanghelia lui Hristos la apus de Marea Neagră, în binecuvântatul pământ al Daciei.

Ar putea fi oare Gânditorul de la Hamangia şi femeia lui o pereche de protopărinţi ai noştri şi simbol naţional şi originar, precum Sfinxul din Bucegi? De ce nu?! Poate fiecare dintre noi, fără să conştientizăm, purtăm în noi pe Gânditorul de la Hamangia, iar gândurile lui din nebuloasa preistorie ajung până la noi şi ni se traduc, cotidian, în inspiraţii, cuvinte şi fapte sau acţiuni. Dacă încercăm să-i intuim gândurile, nu putem nicidecum să-i auzim cuvintele, pentru că Gânditorul de la Hamangia şi femeia lui sunt o pereche originară de oameni ai tăcerii, icoană a acestei virtuţi.

Gânditorul de la Hamangia este simbolul cugetării româneşti şi efigia tăcerii şi răbdării româneşti, paradigma noastră esenţială, existenţială şi chiar naţională, care se cere redescoperită şi pusă precum o lumină în sfeşnic.

Parohia, Mănăstirea şi Catedrala azi

– încercare de transfigurare a temei prin imagini şi paradigme biblice –

„Şi m-a dus pe mine, în duh într-un munte mare şi înalt şi mi-a arătat cetatea cea sfântă, Ierusalimul, pogorându-se din cer, de la Dumnezeu, având slava lui Dumnezeu. Lumina ei era asemenea cu cea a pietrei de mare preţ, ca piatra de iaspis, limpede cum e cristalul...” (Apocalipsă 21, 10-11).

Hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române – adumbrit de Duhul Sfânt – ca anul mântuirii 2015 să fie *Anul omagial al misiunii Parohiei şi Mănăstirii azi* în Patriarhia Română, ne-ar putea răpi mistic precum pe sfântul apostol şi evanghelist Ioan, faptic şi în duh, „pe un munte mare şi înalt” al Teologiei şi teologhisirii ortodoxe pe marginea acestui subiect inspirat, necesar şi atât de actual. Apostolul iubirii sau ucenicul iubit al Domnului vede pogorârea cetăţii celei sfinte a Ierusalimului ceresc învăluită în lumina slavei lui Dumnezeu, asemenea nestematei de mare preţ, limpede cum e cristalul, lumină în care şi noi, aici pe pământ, am putea contempla în acest an omagial aura Parohiei, nimbul Mănăstirii şi slava Catedralei, ca reflex al celor trei colibe nefăcute de mână, dar gândite, dorite şi văzute de sfântul apostol Petru pe Tabor, la Schimbarea la Faţă (Matei 17, 4): coliba Parohiei pentru Moise, coliba Mănăstirii sau a Sihăstriei pentru Ilie şi coliba Catedralei pentru Hristos–Capul Bisericii (Efeseni 5, 23). Această *Icoană taborică a Parohiei, Mănăstirii şi Catedralei* azi o contemplăm ca stând deasupra uşilor împărăteşti ale Anului omagial 2015. După ea urmează alte prăznicare, cum ar fi: *Icoana Parohiei zugrăvită de către Iosua* (aflat jos în vale, în luptă cu amaleciţii, după trecerea

Mării Roşii) şi *Icoana Mănăstirii transfigurată de către Moise* (aflat în rugăciune, cu mâinile ridicate spre cer, ca preînchipuire a răstignirii lui Hristos pe cruce şi pentru biruinţa parohului Iosua în lupta sa cea duhovnicească). Parohia, prin preoţi şi enoriaşi, este mereu în luptă duhovnicească cu amaleciţii patimilor, păcatelor, ispitelor, fărădelegilor, problemelor şi situaţiilor diverse. Mănăstirea, sus pe munte, prin stareţ, egumen, duhovnic şi monahi sau monahii, trebuie să fie mereu răstignită în rugăciune, cu mâinile ridicate spre cer, prin slujire, ascultare, Ceasuri, Liturghii şi, mai ales, prin rugăciunea isihastă „Doamne, Iisuse...”. Astfel, Mănăstirea ajută Parohia, precum Moise pe Iosua (Exod 17, 8-16). Dacă Moise este egumenul, Aaron este preotul, iar Or este duhovnicul tainic al Mănăstirii, amândoi ajutând braţele obosite ale egumenului şi toţi trei întărind sabia cea duhovnicească a parohului Iosua, din valea Enoriei.

O altă icoană prăznicară a Parohiei şi a Mănăstirii azi ar putea fi zugrăvită de *cei doi heruvimi de aur* care străjuiau chivotul sfânt din Cortul Sfânt şi mai apoi din Templul Sfânt al Catedralei: „Apoi să faci doi heruvimi de aur; şi să-i faci ca dintr-o bucată, ca şi cum ar răsări din cele două capete ale capacului; să pui un heruvim la un capăt şi un heruvim la celălalt capăt al capacului. Şi heruvimii să-i faci ca şi cum ar ieşi din capac. Heruvimii aceştia să fie cu aripile întinse pe deasupra capacului, acoperind cu aripile lor capacul, iar feţele să şi le aibă unul spre altul; spre capac să fie feţele heruvimilor. Apoi să pui acest capac deasupra la chivot, iar în chivot să pui Legea ce îţi voi da. Acolo, între cei doi heruvimi de deasupra chivotului Legii, Mă voi descoperi ţie şi îţi voi grăi de toate câte am a porunci prin tine fiilor lui Israel” (Exod 25, 18-22). În chivotul cel de aur al Ortodoxiei, aripile heruvimului Parohiei şi aripile heruvimului Mănăstirii ocrotesc, propovăduiesc şi mărturisesc deopotrivă – precum cele două trâmbiţe de argint de pe vremea lui Moise (Numerii 10, 2) – tablele legii Evangheliei lui Hristos, Potirul cu mana euharistică şi toiagul cel înflorit al preoţiei lui Hristos şi al succesiunii apostolice. După cum cei doi heruvimi de aur aveau feţele unul către altul (Exod 25, 20), tot aşa şi chipul Parohiei se transfigurează în faţa Mănăstirii, iar faţa Mănăstirii, la rândul ei, radiază înspre chipul Parohiei. „Acolo, între cei doi heruvimi de deasupra chivotului Legii, Mă voi descoperi ţie...” (Exod 25, 22). Prin urmare, Dumnezeul lui Avraam, Isaac şi Iacob, adică Dumnezeul Treimic – Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt – se descoperă și omului contemporan şi lumii de azi între Parohie şi Mănăstire şi prin Parohie şi Mănăstire.

O a treia icoană biblică posibilă a Parohiei şi Mănăstirii azi ar putea fi înrămată de *cei doi stâlpi de aramă* de la intrarea Templului Sfânt al lui Solomon, numiţi Iachin şi Booz, de câte treizeci şi cinci de coţi înălţime fiecare şi cu câte o sută de rodii sculptate în vârf (II Cronici 3, 17), semn al altitudinii spirituale şi al rodirii şi frumuseţii duhovniceşti. Iachin şi Booz – adică Parohia şi Mănăstirea – străjuiesc şi însoţesc drumul şi intrarea vameşului smerit din Evanghelie, în Templul Sfânt al Catedralei (Luca 18, 10-14).

Cea de-a patra icoană şi paradigmă biblică a Parohiei şi Mănăstirii azi ar putea fi *cei doi sfinţi ucenici Luca şi Cleopa*, de pe drumul şi de la Cina din Emaus, care mergeau împreună cu Hristos cel Înviat, dar necunoscut de ei, în seara Învierii (Luca 24, 13-35). Parohia şi Mănăstirea azi merg neîncetat împreună cu Hristos în seara Sfintei Învieri, de la Ierusalimul biblic înspre Emausul eshatologic. Pe acest drum al Emausului ecclesial, Hristos, Cel ce însoţeşte, binecuvântează, ocroteşte şi călăuzeşte prin Duhul Sfânt atât Parohia cât şi Mănăstirea aprinde inima parohului Luca şi a egumenului Cleopa, vorbindu-le pe cale, peste veacuri şi prin veacuri, „în toate zilele" (Matei 28, 20) şi tâlcuindu-le Scripturile (Luca 24, 32) în duhul Sfinţilor Părinţi. Astfel, Hristos cel Răstignit şi Înviat şi Înălţat la ceruri, Care şade de-a dreapta Tatălui (Fapte 7, 55-56) este neîncetat cu Parohia şi cu Mănăstirea, deopotrivă atotprezent şi în Parohie şi în Mănăstire, descoperindu-li-Se întru slavă la Cina liturgică şi eshatologică din Emausul Catedralei cerurilor, rugat fiind neîncetat să rămână cu noi, „căci este spre seară şi ziua – cu zăduful ei – aproape a trecut" (Luca 24, 29). Hristos cel Înviat frânge neîncetat pâinea, dăruindu-Se pe Sine ca Pâine a Vieţii (Ioan 6, 35) şi în Parohie şi în Mănăstire; şi în prezenţa Parohiei şi în prezenţa Mănăstirii, la Cina Sfintei Liturghii, pe care El, Cel Nevăzut, o săvârşeşte prin arhiereii şi preoţii văzuţi, ajutaţi de diaconi în prezenţa sfinţilor îngeri, a tuturor sfinţilor şi înaintea tuturor credincioşilor.

La rândul ei, aura, nimbul şi slava Catedralei – Eparhială, Mitropolitană sau Patriarhală – le vedem pe toate reflectate în imaginea vechitestamentară a Munţilor Sinai, Carmel şi Horeb; în paradigma Templului lui Solomon din Ierusalim; în icoanele noutestamentare ale Muntelui Fericirilor, Muntelui Tabor şi Muntelui Măslinilor, pentru ierarh, preoţi şi credincioşi, ca fii ai Eparhiei, dar mai ales în lumina „limpede cum e cristalul" a cetăţii sfinte a Noului Ierusalim. Pe de o parte, am putea spune că Parohia este pridvorul sau pronaosul, Mănăstirea este naosul, iar Catedrala este altarul unei Eparhii (sau Parohia şi Mănăstirea sunt „Sfânta", iar Catedrala este „Sfânta Sfintelor" unei Eparhii, precum în Templul Sfânt).

Subiectul meditaţiei noastre s-ar putea dezvolta teologic şi extinde contemplativ şi în felul următor: Moise şi Parohia sa din pustiul Sinai, Parohie care stă sub semnul rugului aprins al Revelaţiei, al stâlpului de foc al contemplaţiei şi al tablelor legii Teologiei, nepierzând din vedere mana cerească a Cuvântului lui Dumnezeu şi apa izvorâtă din stânca harului lui Dumnezeu. Ca paroh, Moise îi scoate pe enoriaşi din robie, despărţind cu toiagul Marea Roşie; îi odihneşte sufleteşte pe enoriaşi sub cei şaptezeci de finici de la Elim şi-i adapă duhovniceşte din cele douăsprezece izvoare profetice şi apostolice de la aceeaşi oază a Bisericii lui Hristos (Exod 15, 27); îi pregăteşte şi-i scoate pe enoriaşi întru întâmpinarea lui Hristos pe Sinaiul Bisericii, de unde le pogoară tablele legii evanghelice prin predici, cateheze, îndemnuri şi povăţuiri duhovniceşti; apoi ridică Cortul Sfânt în mijlocul Parohiei lui Israel, cu toate lucrurile sfinte, veşmintele arhiereşti şi preoţeşti şi obiectele liturgice, după ce mai înainte a

sfărâmat şi va sfărâma neîncetat toţi viţeii de aur ai idolatriei şi rătăcirii de orice fel din Parohie. În Parohia lui Moise, pământul nu ezită să se deschidă şi să înghită pe toţi răzvrătiţii, potrivnicii şi adepţii eretici ai lui Core, sectanţi ai lui Datan şi schismatici ai lui Aviron (Numerii 16, 1-35). În Parohia creştin-ortodoxă a lui Moise, neîncetat înfloreşte şi rodeşte toiagul preoţiei celei drepte a lui Aaron, cu rădăcinile mistice în Potirul preoţiei lui Melchisedec. În Parohia lui Moise se aduce pe umeri strugurele din Eşcol de către Iosua şi Caleb (Numerii 13, 24-25), ca preînchipuire a lui Hristos, „Viţa cea adevărată" (Ioan 15, 1). Nu în ultimul rând, în Parohia lui Moise se înalţă neîncetat icoana hristică a șarpelui de aramă înaintea credincioşilor, pe Crucea Golgotei, ca izbăvire şi mântuire – „prin ochii aţintiţi asupra lui Iisus" (Evrei 12, 2) – de muşcăturile şerpilor veninoşi. Făcând astfel, parohul Moise se va săvârşi în cele din urmă pe Muntele Nebo, deplâns de enoriaşi treizeci de zile, după ce mai înainte s-a învrednicit să contemple minunata Ţară a Făgăduinţei, Canaanul de dincolo.

Despărţind Iordanul biblic, cu mantia sfântului Ilie din braţele lui Elisei (IV Regi 2, 13-14), l-am putea contempla cu ochii cei duhovniceşti ai minţii pe Iosua (urmaşul lui Moise) şi Parohia sa din Canaan, care presupune mai ales dărâmarea zidurilor Ierihonului păcatului, prin glasul trâmbiţelor sfinte şi oprirea Soarelui-Hristos şi a lunii Theotokos pe cerul Parohiei sale (Iosua 10, 12-14). Ca paroh, Iosua mărturiseşte înaintea tuturor şi dăltuieşte în sufletul fiecărui credincios cuvintele sale devenite testament: „Iată eu şi casa mea, vom sluji Domnului, că Sfânt este!" (Iosua 24, 15).

Lucrarea pastorală a lui Samuel, cel din urmă dintre judecători şi cel dintâi dintre profeţi, în Parohia sa din Israel, stă şi va sta sub semnul pietrei de hotar de la Eben-Ezer: „Până aici Domnul ne-a ajutat!" (I Regi 7, 12), piatră care ne strigă cuvintele tânărului profet din Cortul Sfânt: „Vorbeşte Doamne, căci robul tău ascultă!" (I Regi 3, 10). Uns de către Samuel ca rege al lui Israel şi paroh, David alungă prin Psalmii harfei sale duhul cel rău de la Saul, precum ar trebui să facă orice preot cu Saulii din Parohia sa, liniştindu-le şi limpezindu-le sufletul prin Spovedanie şi Sfântă Împărtăşanie, rugăciune şi tâlcuirea Evangheliei. Şi astăzi harfa lui David trebuie să cânte „cântările Sionului" în Parohie, Mănăstire şi Catedrală, oricâte suliţe va zvârli Saul cel nevăzut împotriva „harfelor atârnate în sălcii" (Psalm 136, 2).

Schitul sfântului prooroc Ilie de la pârâul Cherit – unde acesta a fost hrănit de către corbii lui Dumnezeu, dimineaţa şi seara, cu pâine şi carne (III Regi 17, 6) – şi sihăstria sa din gura peşterii de la Horeb, unde Dumnezeu i-a vorbit în adierea blândă şi liniştită a Duhului Sfânt (III Regi 19, 9-14) sunt paradigme ale oricărei Mănăstiri întemeiată ca o cetate aflată pe munte (Matei 5, 14), iar pogorârea focului din cer peste jertfa sa de pe Carmel, înaintea poporului dus în rătăcire de către preoţii lui Baal şi ai Astartei, ar trebui să constituie esenţa oricărei lucrări duhovniceşti a preotului paroh şi duhovnic pe altarul de pe Carmelul Parohiei sale (cf. III Regi 18, 36-39).

În pântecele cărţii proorocului Iona descoperim atât icoana proorocului trimis de către Dumnezeu ca paroh şi profet în Ninive, cât şi statura bărbatului desăvârşit (Efeseni 4, 13) a pustnicului din coliba de la răsărit de Ninive, însemnate de cuvintele celei mai scurte predici din Biblie: „Încă patruzeci de zile şi Ninive va fi distrusă!” (Iona 3, 4), dar cu cel mai puternic efect: pocăinţa celor o sută douăzeci de mii de enoriaşi niniviteni, care nu ştiau să deosebească dreapta de stânga lor (Iona 4, 11). La umbra vrejului lui Iona, ca şi la umbra ienupărului sfântului prooroc Ilie de la Beer-Şeba (Iona 4, 6-10; III Regi 19, 4-5), putem găsi adăpost duhovnicesc şi odihnă sufletească fiecare dintre noi.

Parohia, Mănăstirea şi Catedrala azi şi-ar putea contempla rostul, menirea şi harul şi în alte icoane biblice, cum ar putea fi: Schitul celor trei tineri din Babilon şi din cuptorul Babilonului (Daniel 3); Schitul sfântului Ioan Botezătorul de la Iordan, cu hramul Epifaniei de la Botezul Domnului; Parohia de pe Muntele Fericirilor; Parohia de la înmulţirea pâinilor din pustie; Mănăstirea celor trei colibe de pe Tabor, cu hramul Schimbării la Faţă; Parohia apostolică din corabia de pe Marea Galileii, la care vine totdeauna Hristos pe valuri; Mănăstirea apostolică de pe Muntele Măslinilor şi, mai presus decât toate, Parohia celor dintâi creştini din Ierusalim, de la Rusalii şi de după vindecarea slăbănogului de la Poarta cea Frumoasă a Templului (Fapte 2 şi 3). În Schitul celor trei tineri din cuptorul Babilonului întotdeauna se pogoară Fiul lui Dumnezeu sub chipul Celui de-al patrulea, aducând roua cerului peste focul păgânilor pământului (Daniel 3, 24-25; Cânt. celor trei tineri 1, 25-26). Schitul sfântului Ioan Botezătorul de la Iordan este mereu vegheat de porumbelul Duhului Sfânt şi luminat de cerurile deschise odată pentru totdeauna. Parohia de pe Muntele Măslinilor stă sub semnul ascultării cuvântului lui Dumnezeu, al celor nouă Fericiri, al rugăciunii ,,Tatăl nostru” şi al casei zidite pe stâncă (Matei 5-7). Parohia de la înmulţirea pâinilor în pustie stă sub semnul săturării mulţimilor cu pâinea aceluiaşi cuvânt al lui Dumnezeu. Mănăstirea celor trei colibe de pe Tabor, ca Lavră a tuturor Mănăstirilor, stă sub semnul contemplaţiei luminii taborice şi al celor trei virtuţi teologice, fundamentale şi absolut necesare: credinţa lui Petru, nădejdea lui Iacob şi dragostea lui Ioan (I Corinteni 13, 13). Parohia apostolică din corabia de pe Marea Galileii stă sub semnul potolirii neîncetate a furtunilor inerente (Ioan 6, 18-21), a trezirii lui Hristos din corabia Enoriei prin rugăciune (Marcu 4, 37-41), a umblării pe ape şi a ridicării oricărui Petru mirean din valuri (Matei 14, 23-33). Mănăstirea apostolică de pe Muntele Măslinilor, cu hramul Înălţării Domnului la cer, stă sub semnul pironirii ucenicilor cu ochii spre cer, în perspectiva aşteptării şi apropierii celei de A Doua Lui Veniri, pe norii cerului, cu slavă şi cu putere multă, ca să judece viii şi morţii (Fapte 1, 10-11).

Parohia celor dintâi creştini din Ierusalim, păstorită de Hristos şi condusă de Duhul Sfânt prin soborul celor doisprezece sfinţi apostoli, ajutaţi de cei şapte sfinţi diaconi, stă sub semnul limbilor de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii, având ca lucrare duhovnicească vindecarea tuturor slăbănogilor de la Poarta cea

Frumoasă a Templului, mărturisirea şi propovăduirea lui Hristos cu putere multă, dar şi rugăciunea cutremurătoare din Ierusalim (Fapte 4, 31). Ca şi cheie de boltă, are revelaţia sfântului Ştefan din sinedriu, iar drept cunună, descoperirea minunată de pe drumul Damascului, convertirea sfântului apostol Pavel, desăvârşită prin botezul primit prin Anania din Damasc, dar şi căderea solzilor de pe ochi – scop al oricărei lucrări duhovniceşti a unui părinte cu ucenicii, enoriaşii sau fiii săi duhovniceşti (Fapte 9, 18). Parohia apostolică din Ierusalim, icoană şi paradigmă absolută pentru orice Parohie creştină dintotdeauna şi de pretutindeni, pe lângă viaţa de obşte desăvârşită (Fapte 2, 42-47; 4, 32-37), dragostea frăţească, frângerea pâinii şi învăţătura apostolică, se defineşte şi se actualizează în vremea noastră şi prin convertirea şi botezul famenilor Etiopiei lumii, prin vindecarea tuturor bolnavilor Eneas din Lida, învierea tuturor Tabitelor din Iope, convertirea tuturor sutaşilor din Cezareea, având ca punct culminant Pogorârea Duhului Sfânt peste cei ce auzeau cuvântul în casa lui Corneliu Sutaşul, din gura de aur a oricărei predici rostite în duh apostolic şi patristic, ca supremă ţintă omiletică: „Încă pe când Petru vorbea aceste cuvinte, Duhul Sfânt a căzut peste toţi cei care ascultau cuvântul...” (Fapte 10, 44).

Exemplele ar mai putea continua cu Parohia din Antiohia, „unde întâia dată ucenicii s-au numit creştini” (Fapte 11, 26), din Efesul sfântului Timotei şi din Creta sfântului Tit, din Atena sfântului Dionisie Areopagitul, din Corintul lui Ştefanas, Fortunat şi Ahaic şi din Roma „Păstorului lui Herma”, la care s-ar mai putea adăuga cele şapte Parohii sau Biserici din Asia, destinatare ale celor şapte Epistole din Apocalipsă (cap. 2 şi 3), în oglinda cărora ne regăsim fiecare dintre noi: episcopi, parohi, egumeni sau duhovnici.

Parohia, Mănăstirea şi Catedrala azi îşi au drept temelie pe Hristos (I Corinteni 3, 11) şi pe cei doisprezece sfinţi apostoli, precum zidul Noului Ierusalim (Apocalipsă 21, 14), iar zidul spiritual al fiecărei Parohii, Mănăstiri sau Catedrale are douăsprezece porţi, precum douăsprezece mărgăritare, „şi la porţi doisprezece îngeri” (Apocalipsă 21, 12 şi 21). Prin urmare, fiecare Parohie, Mănăstire şi Catedrală poate avea temeliile zidului cetăţii împodobite cu douăsprezece pietre scumpe, douăsprezece porţi de mărgăritare şi doisprezece îngeri păzitori!

„Şi cel ce vorbea cu mine avea pentru măsurat o trestie de aur, ca să măsoare cetatea – Parohiei, Mănăstirii şi Catedralei azi – şi porţile ei şi zidurile ei” (Apocalipsă 21, 15), cuvinte care se regăsesc şi în alt context din sfânta carte a Apocalipsei: „Apoi mi-au dat o trestie, asemenea unui toiag, zicând: Scoală-te şi măsoară templul lui Dumnezeu şi altarul şi pe cei ce se închină în el” (Apocalipsă 11, 1). Prin urmare, în acest An omagial 2015, suntem cu toţii măsuraţi şi „cântăriţi” (Daniel 5, 27) – Parohie, Mănăstire şi Catedrală, ierarhi, preoţi, egumeni, monahi şi monahii, enoriaşi şi credincioşi – de către trestia de aur a îngerului Domnului, care a cuprins şi transfigurat în ea trestia din Vinerea Patimilor (Matei 27, 29-30), şi anume: cât „aur, argint sau pietre scumpe” am zidit pe această temelie, sau cât ne-am risipit întru deşertăciune, prin „lemne, fân,

trestie...” (cf. I Corinteni 3, 12-13). Căci lucrul fiecăruia se va face cunoscut în ziua Domnului!

Parohia, Mănăstirea şi Catedrala azi, respectiv toate Parohiile, toate Mănăstirile şi toate Catedralele din Patriarhia Română s-ar putea asemăna, spre încununare, cu snopii fraţilor lui Iosif din visul acestuia: „Ascultaţi visul ce am visat: Parcă legam snopi în ţarină şi snopul meu parcă s-a sculat şi stătea drept, iar snopii voştri s-au strâns roată şi s-au închinat snopului meu” (Facere 37, 6-7). În ţarina Bisericii Ortodoxe Române contemplăm astăzi snopii tuturor Parohiilor, Mănăstirilor şi Catedralelor, închinându-se, plecându-se şi făcând metanie snopului cetăţii celei sfinte a Noului Ierusalim din cer, care s-a sculat prin Învierea lui Hristos şi stă drept, de-a dreapta Tatălui, aşteptându-L şi noi, întru Parusie, Înviere şi Judecată!

Puncte cardinale în gândirea, trăirea şi opera fratelui Traian Dorz

Simpozionul de suflet de la Cluj, pregătitor centenarului dedicat omului lui Dumnezeu, Traian Dorz, din anul 2014, este un moment de popas duhovnicesc, de răgaz sufletesc şi de reflecţie teologică şi intelectuală asupra vieţii, pătimirii pentru Hristos şi trăirii creştine a celui pomenit şi sărbătorit la 24 de ani după trecerea în veşnicie.

Într-un astfel de moment de răscolitoare amintiri şi sfinte-aduceri aminte punctul de vedere devenit perspectivă este luminat de raza unei teme care ar dori să surprindă esenţialul şi să circumscrie potenţialul moştenirii religioase creştin-ortodoxe a celui care a fost îndrumătorul şi conducătorul spiritual văzut şi recunoscut al Oastei Domnului în vremuri de grele încercări, ale unei perioade din istoria Bisericii şi neamului, răstignită şi învăluită în întunericul de trei ceasuri de pe Golgota, şi anume: Puncte cardinale în gândirea, trăirea şi opera fratelui Traian Dorz.

Ca să surprinzi şi să evidenţiezi aceste puncte cardinale, însemnându-le cu câte o piatră de Eben-Ezer pecetluită cu Semnul Fiului Omului, de către cel îmbrăcat în haină de in din vedenia proorocului Iezechiel (9, 2-4), s-ar cuveni să ai o privire de ansamblu şi o viziune de amănunt asupra vieţii şi operei celui pomenit, în orizontul de lumină şi har care înconjoară, precum slava Noului Ierusalim, spaţiul şi câmpul nostru existenţial şi spiritual creştin-ortodox, „limpede cum e cristalul” (Apocalipsă 21, 11), în care se înscrie şi Oastea Domnului. Din punctul nostru de vedere – străluminat de limba de foc a Duhului Sfânt primită la hirotonia întru arhiereu, dar aprins oarecând şi de „candela lui Dumnezeu care nu se stinsese încă” (I Regi 3, 3), a unui legământ făcut şi rostit pe genunchi în anii de Seminar, chiar în casa fratelui Traian Dorz de la Livada Beiuşului, cu prilejul celei dintâi întâlniri – patru puncte cardinale, ca tot atâtea braţe ale unei sfinte cruci, ar putea fi desluşite în gândirea, trăirea şi opera fratelui Traian Dorz, şi anume: *Biblia*, ca şi cuvânt al lui Dumnezeu; *Biserica*, ca şi trup şi mireasă a lui Hristos; *Neamul*, ca entitate colectivă încreştinată, care se cere mereu trezită, înnoită şi înviorată; *Oastea Domnului*, ca lucrare şi suflare a

Duhului Sfânt în Biserică, peste neam şi ţară; într-o adiere începută în deceniul trei al veacului trecut la Sibiu, prin părintele Iosif Trifa, ca într-o altă gură a peşterii de la Horeb, după vijelia, cutremurul şi focul primului război mondial (III Regi 19, 11-14) şi după unirea Regatului lui Iuda şi Veniamin – al României Mici cu Transilvania lui Israel, de la Alba-Iulia, din 1918.

De ce Biblia, de ce Biserica, de ce Neamul şi de ce Oastea Domnului? Pentru că sunt realităţi, valori şi permanenţe care răzbat dincolo de regimuri pământeşti şi trecătoare, războaie, prigoniri, gratii şi zăbrele de închisori, pe care le-au traversat purtând nevăzute cruci în spate şi cununi de spini pe cap, dar pe care le-au depăşit prin biruinţă şi înviere, după pilda lui Hristos, marii şi adevăraţii oameni ai lui Dumnezeu, pătimitori şi creştini autentici, în faţa cărora ne plecăm capetele şi le sărutăm lanţurile, ridicându-ne cununa mitrei de pe cap, precum cei douăzeci şi patru de bătrâni (Apocalipsă 4, 9-10).

Fără a ignora pe Sfinţii Părinţi şi fără a neglija monumentele Sfintei Tradiţii, pentru fratele Traian Dorz (ca şi pentru orice creştin ortodox şi membru al Oastei Domnului) Biblia a fost cartea de căpătâi şi Cartea Cărţilor, apa din stânca de la Rafidim, vasul de aur cu mană, hrana duhovnicească şi coşul cu firimituri din Pâinea Cuvântului lui Dumnezeu, cu care va trăi omul şi care iese din gura lui Dumnezeu (cf. Deuteronom 8, 3; Matei 4, 4; Luca 4, 4). Biblia l-a luminat, Biblia l-a învăţat, Biblia l-a hrănit, Biblia l-a inspirat în poezii, cântări şi meditaţii, Biblia l-a mângâiat în singurătăţi, Biblia l-a însoţit în peregrinări. Biblia a iubit-o, Biblia a stropit-o cu lacrimi, Biblia i-a fost pânza freatică a rugăciunilor înlăcrimate şi vatra de jar a predicilor înflăcărate. Prin Biblie a stat de vorbă cu Dumnezeu Cel în Treime lăudat şi închinat; prin Biblie l-a cunoscut pe Hristos „Calea, Adevărul şi Viaţa” (Ioan 14, 6). Prin Biblie a mers cu Hristos şi cu Luca şi cu Cleopa pe drumul spre Emaus. Prin Biblie Hristos i-a vorbit şi i-a aprins inima pe cale, precum celor doi ucenici în seara Învierii. Biblia i-a acordat corzile harfei, ca ale unui nou psalmist dăruit şi înzestrat cu zeci de talanţi.

Fratele Traian Dorz a iubit Biserica, atât ca instituţie divino-umană, cât şi ca locaş de cult, de Liturghie, slujbă şi închinare. Fratele Traian Dorz s-a născut în Biserică şi a fost botezat în ea, a trăit în Biserică şi a slujit-o ca şi creştin mirean sau laic şi a murit şi a fost îngropat ca ortodox în curtea şi la umbra Bisericii. Fratele Traian Dorz aparţine Bisericii Ortodoxe Române şi nu poate fi nici revendicat şi nici confiscat de altcineva. Bisericii i-a lăsat zestrea, moştenirea spirituală şi opera intelectuală. Poeziile lui creştine se rostesc adeseori în Biserică, iar cântările lui împodobesc slujbele ca pricesne.

Fratele Traian Dorz a iubit Neamul. S-a născut ca şi român, a trăit ca şi român, a murit ca şi român. El aparţine Bisericii, dar aparţine deopotrivă şi Neamului. A vorbit, s-a rugat, a scris, a cuvântat şi a predicat numai în limba română. Fratele Traian Dorz a dorit binele Neamului şi mântuirea lui. Prin viaţa sa de creştin pătimitor şi mărturisitor, dar şi prin opera de poet şi scriitor creştin a îmbogăţit Neamul, a sporit tezaurul Neamului şi a pecetluit cultura religioasă a

Neamului, înscriindu-se în galeria şi şirul marilor personalităţi ale Neamului, ca o verigă de aur într-un lanţ de aur şi ca o piatră preţioasă în cununa sau coroana Neamului nostru românesc, „creştinesc şi de Hristos iubitor".

Fratele Traian Dorz n-ar fi cunoscut Biblia fără Oastea Domnului, n-ar fi iubit şi slujit Biserica fără Oastea Domnului şi n-ar fi înţeles istoria transfigurată a Neamului fără mişcarea religioasă a Oastei Domnului din sânul Bisericii Ortodoxe şi stropită cu agheasma picurată de pe streaşina Bisericii. Oastea Domnului n-a apărut din senin, ci din norul Duhului Sfânt, care plouă din când în când „vremuri de înviorare" (Fapte 3, 20), într-un mod providenţial şi prin oameni providenţiali, deoarece părintele Iosif Trifa, cu binecuvântarea Mitropolitului Nicolae Bălan, n-a vrut altceva decât ca, încă o dată, să răsară soarele lui Hristos peste cei răi, ca să se facă buni, iar peste cei buni, ca să se facă şi mai buni, precum şi fratele Traian Dorz, prin ale cărui scrieri, poezii şi cântări Dumnezeu încă trimite ploaie duhovnicească prin biserici şi adunări, peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi (cf. Matei 5, 45), peste cei cu legământ şi peste cei fără legământ, peste cei ce recunosc şi peste cei ce întârzie sau refuză să recunoască. După cum aparţine cu desăvârşire Bisericii şi Neamului, fratele Traian Dorz aparţine şi va aparţine deopotrivă, pentru totdeauna, şi Oastei Domnului, pe care a îmbogăţit-o, a călăuzit-o şi a îndrumat-o, identificându-se şi contopindu-se cu această mişcare religioasă de trezire duhovnicească.

Toate aceste patru puncte cardinale din gândirea, trăirea şi opera fratelui Traian Dorz, pe care am încercat a le identifica şi nicidecum a le epuiza, stau sub lumina curcubeului legământului lui Dumnezeu, prin Fiul Său Iisus Hristos, în Duhul Sfânt (cf. Facere 9, 9-17). Fratele Traian Dorz L-a iubit, L-a slujit, L-a mărturisit pe Hristos şi a pătimit pentru Hristos „ca un bun ostaş al lui Hristos" (II Timotei 2, 3), îmbrăcat cu toate armele duhovniceşti recomandate de sfântul Pavel la sfârşitul Epistolei către Efeseni. Fratele Traian Dorz a fost încins cu adevărul Revelaţiei divine a Vechiului şi Noului Testament, a fost îmbrăcat cu platoşa dreptăţii, a fost pregătit pentru Evanghelia păcii, având pavăza credinţei creştin-ortodoxe, coiful mântuirii şi sabia Duhului Sfânt (cf. Efeseni 13, 18).

De aceea, în raza de lumină a unui gând vizionar l-am putea vedea pe fratele Traian Dorz îngenuncheat smerit la picioarele Crucii lui Hristos, Cruce de pe care, fiind răstignit, Mântuitorul îşi desprinde mâna dreaptă din cui – precum într-o celebră pictură a Răstignirii, a Preacuviosului Părinte Arsenie Boca, din Biserica de la Drăgănescu – încredinţându-i fratelui Traian o harfă care nu va mai fi niciodată atârnată în sălcii... (cf. Psalm 136, 2).

Aceste patru puncte cardinale (precum cele patru Evanghelii) – Biblia, Biserica, Neamul şi Oastea Domnului – ar putea fi un adevărat testament scris şi nescris pe „pietre mari date cu var" (cf. Deuteronom 27, 2-4) ale acestui simpozion şi ale anului comemorativ următor.

Paradigme ale Oastei Domnului în cartea proorocului Daniel

Meditând asupra sensului şi rolului Oastei Domnului, ca mişcare religioasă înnoitoare şi înviorătoare în Biserica Ortodoxă Română, identificăm patru dimensiuni ale acesteia: dimensiunea morală, ca înnoire, schimbare şi transfigurare a vieţii creştine în Hristos, prin Duhul Sfânt; dimensiunea doxologică, privită ca laudă şi preamărire adusă lui Dumnezeu, prin rugăciuni învăpăiate şi cântări înlăcrimate; dimensiunea misionară, de vestire a lui Hristos şi chemare la Hristos, prin predici înflăcărate; dimensiunea profetică, prin descoperirea unor paradigme ale acesteia în cartea proorocului Daniel.

În primul rând, Oastea Domnului ar trebui să rămână nespurcată de bucatele sau roşcovele lumii de la masa lui Nabucodonosor, precum proorocul Daniel şi cei trei tineri Anania, Misael şi Azaria (Daniel 1, 3-20).

În al doilea rând, Oastea Domnului trebuie să rămână verticală, neplecată în faţa antihristicului chip de aur al lui Nabucodonosor din Valea Dura, în ciuda glasurilor de sirene – ale trâmbiţei, flautului, chitarei, harpei, psalterionului, cimpoiului şi ale tuturor instrumentelor muzicale babiloneşti (Daniel 3, 1-18).

În al treilea rând, Oastea Domnului poate şi trebuie să rămână nevătămată în mijlocul cuptorului de foc al Babilonului contemporan (Daniel 3, 19-33), datorită prezenţei şi strălucirii taborice a „chipului celui de-al patrulea, ca faţa unuia dintre fiii zeilor” (Daniel 3, 25).

În al patrulea rând, Oastea Domnului ar trebui să fie o tâlcuitoare profetică, atât a celor două vise ale lui Nabucodonosor (Daniel 2 şi 4), cât şi a cuvintelor tainice scrise de mâna lui Dumnezeu astăzi pe pereţii lumii idolatre ai lui Belşaţar (Daniel 5, 1-30). Astfel, Oastea Domnului va fi îmbrăcată în veşmânt de purpură, punându-i-se lanţul cel de aur al profetului Daniel la gât (şi „va împărăţi” ca a treia în Patriarhie, după Parohie şi Mănăstire).

În al cincilea rând, Oastea Domnului se cuvine să-şi aibă fereastra credinţei, nădejdii, dragostei, smereniei şi rugăciunii neîncetat deschisă înspre Ierusalimul cel de sus (Daniel 6, 11; Galateni 4, 26; Apocalipsă 21, 9-11) – după cum fereastra de sub acoperişul corabiei lui Noe avea să se deschidă spre cer (Facere 6, 16; 8, 6-12).

În al şaselea rând, Oastea Domnului va fi astfel izbăvită în chip minunat din groapa cu lei a oricăror satrapi ai lui Darius, din viitor (cf. Daniel 6, 1-29).

În al şaptelea sau în ultimul rând, Oastea Domnului va fi astfel învrednicită de contemplarea „Celui Vechi de Zile” (Daniel 7, 9) şi de închinarea în Duh şi Adevăr înaintea Preasfintei Treimi.

Pentru că Uşa corabiei lui Noe este Hristos (Ioan 10, 6 şi 9), iar fereastra corabiei este Duhul Sfânt (cf. Facere 6, 16), ca fiică a Bisericii Ortodoxe, răsărită şi înflorită sub streaşina acesteia, Oastea Domnului ar trebui să fie precum fereastra de sub streaşina corabiei lui Noe, la un cot sub acoperiş.

Precuvântare (prefaţă la monografia „Aşezământul monahal Sredıştea Mică”, de prof. dr. Dorinel Stan).

„Am văzut răsăritul şi apusul multor mănăstiri”(Părintele Arsenie Boca).

Cartea-monografie a d-lui prof. dr. Dorinel Stan din Vârşeţ, „Aşezământul monahal Sredıştea Mică”, care ni se deschide înaintea ochilor, este un monument cultural şi un eveniment spiritual binecuvântat şi mult aşteptat. Rod al unei serioase cercetări ştiinţifice competente şi încununarea multor osteneli de adevărată arheologie culturală şi spirituală, întemeiată pe manuscrise, documente, arhive şi vechi tipărituri, cartea domnului profesor ne descoperă, după foarte multă vreme, de sub movila timpului, o adevărată „Troia” românească de la Sredıştea Mică, un „Far” din Alexandria Banatului şi o stea monahală luminoasă oarecând într-o constelaţie bisericească ortodoxă, având ca pietre de hotar: Vârşeţ, Caransebeş, Timişoara, Karlovitz şi Tismana!

Monografia „Aşezământul monahal Sredıştea Mică”, scoţând la iveală jarul de sub cenuşa vremurilor, ne îmbie spre contemplaţie o „cetate aşezată pe munte” (Matei 5,14), la alfa şi omega Carpaţilor, iar lecturarea ei ne face să ne gândim la cei dintâi şi la cei de pe urmă monahi vieţuitori de aici, la preoţi, egumeni, stareţi şi duhovnici, la ctitori şi binefăcători, la vlădici binecuvântători şi la fraţi începători, la cea din urmă tundere în monahism de dinainte de 1777, la Liturghiile şi Privegherile din biserica care nu mai este decât temelie celei de azi, la Slujbele şi Ceasurile săvârşite, la dorul după Dumnezeu şi lacrimile de rugăciune, la plânsul şi metaniile de la chilii şi la necazurile şi problemele de zi cu zi şi de veac de veac. Călugării români şi sârbi care au trecut pe la Sredıştea Mică şi care odihnesc la umbra unor cruci nevăzute în glia de la Pârneaura au mers cu Hristos pe drumul lor spre Emaus (Luca 24, 13-34), respirând pe Dumnezeu mai mult decât aerul (cf. Sf. Grigorie Teologul), între punctul de plecare al vieţii creştine şi linia de sosire a vieţii monahale.

De aceea, la sfârşitul Anului omagial al misiunii Parohiei şi Mănăstirii azi în Patriarhia Română, nu putem şi nu ne rămâne decât să binecuvântăm arhiereşte apariţia acestei lucrări, mulţumind şi felicitându-l pe autor şi recomandând-o cu căldură şi însufleţire tuturor preoţilor, credincioşilor şi cititorilor.

Precuvântare (prefaţă la monografia „Bisericile româneşti din Banatul sârbesc”, autori Costa Roşu şi Adrian Negru).

,,La început a făcut Dumnezeu cerul şi Banatul. Şi Banatul era netocmit şi gol, şi întuneric era deasupra Banatului şi Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor... Apoi a zis Dumnezeu: «Să dea Banatul din sine verdeaţă: iarbă cu sămânţă într-însa, după felul şi asemănarea ei, şi pomi roditori, care să dea rod cu sămânţă în sine, după fel, pe pământul Banatului». Banatul a dat din sine verdeaţă: iarbă, care face sămânţă, după felul şi după asemănarea ei, şi pomi roditori, cu sămânţă, după fel, pe pământul Banatului. Şi a văzut Dumnezeu că este bine. Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua a treia... Iată obârşia cerului şi a

pământului Banatului de la Pre-Facerea lor, din ziua când Domnul Dumnezeu a făcut cerul şi Banatul... când numai un abur ieşea din pământ şi uda toată faţa Banatului. Atunci, luând Domnul Dumnezeu ţărână din Banat l-a făcut pe Om şi a suflat în faţa lui suflare de viaţă, şi s-a făcut omul fiinţă vie. Apoi Domnul Dumnezeu a sădit o grădină în Banat, spre răsărit – către Ţara Haţegului – şi a pus acolo pe Omul pe care-l zidise... Şi din Banat ieşea un râu, care uda raiul, iar de acolo se împărţea în patru braţe. Numele unuia era Tibiscus... Şi a luat Domnul Dumnezeu pe Omul pe care-l făcuse şi l-a pus în grădina cea din Banat, ca s-o lucreze şi s-o păzească" (cf. Facere 1 și 2).

Cu condeiul unei raze de inspiraţie am încercat cândva, la Timişoara şi Zrenianin, să dăltuim pe seninul cerului acest *Prolog la cartea Pre-Facerii Banatului*, prolog pe care l-am aşezat şi la începutul acestei Precuvântări, ca pe o piatră de temelie a monografiei „Bisericile româneşti din Banatul sârbesc", scrisă cu atâta dragoste şi trudă de către cunoscuţii şi eminenţii oameni de litere şi de cultură români, domnul Costa Roşu (de la Torac, Novi Sad şi Zrenianin) şi domnul Adrian Negru (de la Alibunar). Când spunem Bisericile româneşti din Banatul sârbesc ne gândim, ca episcop, preoţi, credincioşi şi cititori, la cele patruzeci de case ale Domnului zidite pe stâncă (Matei 7, 24-25) sau la cele patruzeci de cetăţi aşezate pe munte, care nu pot rămâne ascunse, fiind lumini ale lumii românilor din Banatul sârbesc, sare a pământului românilor din Voivodina şi sfeşnice care luminează tuturor celor din casa românilor din Serbia (Matei 5, 13-15). Bisericile româneşti din Banatul sârbesc prezentate în această carte sunt patruzeci de potire de cristal cu Agheasmă şi Cuminecătură; patruzeci de altare liturgice ale jertfei bineprimite a lui Abel şi a sfântului prooroc Ilie de pe Carmel; patruzeci de stâlpi de foc călăuzitori în Sinaiul Banatului; patruzeci de candele aprinse de moşi şi de strămoşi şi pregătite pentru a ieşi întru întâmpinarea Mirelui Hristos (Matei 25, 1); patruzeci de „noduri divine care leagă lucrurile" (după fericita expresie a lui Saint-Exupéry) şi care dezleagă de sute de ani aripile sufletelor românilor ortodocşi, în zborul lor şi al nostru spre „Ţara de peste veac" (Nichifor Crainic).

Ca episcop al românilor din Serbia, am contemplat mereu transfigurate cele patruzeci de biserici româneşti din Banatul sârbesc în tot atâtea turnuri de veghere precum cel al sfântului prooroc Avacum (2, 1) şi în tot atâţia finici din cei şaptezeci de la oaza de Elim a Episcopiei Daciei Felix de la Vârşeţ, unde poporul ales s-a odihnit după robia egipteană şi trecerea minunată a Mării Roşii (cf. Exod 15, 27). Pentru că Dumnezeu lucrează kilometric în fapte şi milimetric în gânduri, cartea–monografie completă a distinşilor autori de mai sus, ne deschide uşile bisericilor noastre româneşti (precum într-o Noapte de Înviere) şi arhivele bogate ale parohiilor noastre, îndemnându-ne să ne-nsemnăm cu semnul sfintei cruci atunci când le trecem pragul și să ne închinăm cu evlavie la icoane străvechi, să sărutăm Evanghelii picurate cu ceară, să ne lăsăm înmiresmaţi de cădelniţe pline cu tămâie din străbuni, să ne atingem cu cucernicie de cărţile de slujbă din altar şi din strană, să ne minunăm de iconostase, să ne prosternăm,

noi, clericii, înaintea Sfintelor Prestoluri din altare, deodată cu îngenuncherea tuturor celor din naos, în dangăt de clopote cu inscripţii bătrâne şi-n adierea blândă şi liniştită a Duhului Sfânt de la Horeb (III Regi 19, 12), printre steaguri sau prapori de hramuri, înmormântări şi înălţătoare slujbe de Paşti.

Atunci vom vedea curcubee-n tricolor de la Torac la Kovin, de la Ecica la Marcovăţ, de la Jamul Mic la Ofcea, de la Coştei la Glogoni, de la Iancaid la Grebenaţ şi de la Uzdin la Biserica Albă, cu încrucişări în Sân-Mihai şi Alibunar, în Panciova şi Vârşeţ, prin Râtişor, Nicolinţ, Petrovasâla şi Satu-Nou; ca să ajungem la necunoscutul mormânt din albia Dunării al sfântului preot daco-roman Montanus din Singidunum şi al soţiei sale Maxima († 26 martie 304), cu trimitere spre Horreum Margi de pe Valea Moravei şi Aquae de pe Valea Timocului, ca episcopate daco-romane, reînviate acum prin bisericuţele-catedrale şi catacombe de la Mălainiţa şi Isakova, de la Negotin şi Bor, de la Bobova şi Gorneana şi din alte locuri.

Citind şi răsfoind cartea domnilor Costa Roşu şi Adrian Negru, ni se deschide înaintea ochilor zarea unei vedenii din veacuri trecute, în care desluşim umbre luminoase de preoţi, protopopi şi cântăreţi, ctitori, zugravi şi mulţimi de credincioşi, dar şi chipuri de vlădici, români şi sârbi, trecători în vizite canonice şi slujitori la târnosiri şi hramuri, picurându-şi semnătura pe hrisoave, antimise şi Sfinte Evanghelii. De aceea, binecuvântând osteneala autorilor şi vremea lecturii cititorilor nu putem închide uşa cuvântului în urma noastră decât cu cheia de aur a unei viziuni din Sinaxar, despre cununile pogorâte din cer peste capetele celor patruzeci de sfinţi mucenici din Iezerul Sevastiei, cununi pe care le-am putea vedea aşezându-se şi peste turlele şi cupolele sfintelor şi cuvioaselor noastre biserici româneşti din Banatul sârbesc, care ascund tainic şi descopăr mistic, fiecare, stejari de la Mamvri (Facere 18, 1), scări ale cerului de la Betel (Facere 28, 11-22), pietre de hotar de la Eben-Ezer (I Regi 7, 12), care de foc ale revelaţiei de la Chebar (Iezechiel 1, 1-28), fântâni ale lui Iacob din Evanghelia samarinencii (Ioan 4, 6-7), izvoare ale Siloamului (Ioan 9, 7) şi vase de alabastru cu mir de nard de mare preţ ale Mariei din Betania (Ioan 12, 3). De aceea, cele patruzeci de biserici româneşti din acest volum sunt tot atâtea drumuri spre Emaus, drumuri ale Damascului şi insule Patmos ale revelaţiei românilor din Banatul sârbesc! Cu arhierească binecuvântare, autorilor şi cititorilor.

***

„**Vorbeau azi-noapte două ape**...” (Octavian Goga)

Dacă în profund inspirata, dar puţin cunoscuta poezie cu titlul de mai sus, poetul „pătimirii noastre” de la Răşinari se referea în 1912 la dialogul mistic şi tragic dintre cele două râuri, Prutul şi Mureşul, care purtau (şi cel dintâi încă mai poartă) durerea, jalea şi crucea Basarabiei şi a Transilvaniei, încercând să

parafrazăm acest vers şi titlu de adevărată „Doină” a lui Octavian Goga, îndrăznind am putea spune unele ca acestea:

„Vorbeau azi-noapte două ape...” – Nilul şi Iordanul – despre minunile lui Moise şi Botezul lui Hristos;

„Vorbeau azi-noapte două ape...” – Tigrul şi Eufratul – despre proorocul Daniel şi cei trei tineri din Babilon;

„Vorbeau azi-noapte două ape...” – Dunărea şi Volga – despre Europa şi Asia;

„Vorbeau azi-noapte două ape...” – Galbena şi Râul Mare – despre Ţara Haţegului şi Munţii Retezat.

Risipind şi înmulţind lumina inspiraţiei poetului, precum dintr-o făclie de Paşti, am mai putea adăuga:

Vorbeau azi-noapte două vârfuri... – Sinai şi Carmel; Taborul şi Muntele Măslinilor;

Vorbeau azi-noapte două peşteri... – de la Horeb şi Betleem;

Vorbeau azi-noapte două stele... – Steaua lui Iacob şi (sau) Steaua Naşterii Domnului;

Vorbeau azi-noapte două taine... – Taina cea din veac ascunsă şi de îngeri neştiută şi Taina Parusiei Domnului.

Prolog la Cartea Pre-Facerii Banatului (cf. Facere 1 și 2)

1. La început a făcut Dumnezeu cerul şi Banatul.
2. Şi Banatul era netocmit şi gol, şi întuneric era deasupra Banatului, şi Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor...
3. Apoi a zis Dumnezeu: ,,Să dea Banatul din sine verdeaţă: iarbă cu sământă într-însa, după felul şi asemănarea ei, şi pomi roditori, care să dea rod cu sământă în sine, după fel, pe pământul Banatului”.
4. Banatul a dat din sine verdeaţă: iarbă, care face sământă, după felul şi după asemănarea ei, şi pomi roditori cu sământă, după fel, pe pământul Banatului.
5. Şi a văzut Dumnezeu că este bine.
6. Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua a treia...”
7. „Iată obârşia cerului şi a pământului Banatului de la Pre-Facerea lor, din ziua când Domnul Dumnezeu a făcut cerul şi Banatul... când numai un abur ieşea din pământ şi uda toată faţa Banatului.
8. Atunci, luând Domnul Dumnezeu ţărână din Banat l-a făcut pe Om şi a suflat în faţa lui suflare de viaţă şi s-a făcut omul fiinţă vie.
9. Apoi Domnul Dumnezeu a sădit o grădină în Banat, spre răsărit – către Ţara Haţegului – şi a pus acolo pe Omul pe care-l zidise...
10. Şi din Banat ieşea un râu, care uda raiul, iar de acolo se împărţea în patru braţe.
11. Numele unuia era Tibiscus...
12. Şi a luat Domnul Dumnezeu pe Omul pe care-l făcuse şi l-a pus în grădina cea din Banat, ca s-o lucreze şi s-o păzească.

Troiţe de drepţi şi sfinţi

Cei trei patriarhi ai Vechiului Testament: Avraam, Isaac şi Iacob;
Cei trei mari judecători ai lui Israel: Ghedeon, Samson şi Samuel;
Cei trei mari regi ai poporului ales: David, Solomon şi Iezechia;
Cei trei viteji ai lui David: Ioşeb, Eleazar şi Şama (II Regi 23, 8-12);
Cei trei mari bărbaţi din cartea proorocului Iezechiel: Noe, Daniel şi Iov (Iezechiel 14, 12-20);
Cei trei tineri din cuptorul Babilonului: Anania, Misael şi Azaria;
Cei trei conducători la întoarcerea din exil: Ezdra, Neemia şi Zorobabel;
Cei trei mari arhierei din Scripturi: Melchisedec, Aaron şi Simeon, fiul lui Onie (Isus Sirah 50, 1-24);
Cei trei preoţi vestiţi din istoria biblică: Ietro, preotul din Madian; Eli, preotul de la Cortul Sfânt; Zaharia, preotul de la Templu şi tatăl sfântului Ioan Botezătorul;
Cei trei ucenici desăvârşiţi ai sfinţilor: Iosua, al lui Moise; Elisei, al sfântului prooroc Ilie; Timotei, al sfântului apostol Pavel;
Cei trei apostoli aleşi şi martori pe Tabor: Petru, Iacob şi Ioan;
Cei trei vameşi cunoscuţi din Evanghelie: Levi-Matei, vameşul smerit de la Templu şi Zaheu, mai marele vameşilor din Ierihon;
Cei trei stâlpi ai Bisericii din Ierusalim: Petru, Iacob şi Ioan (Galateni 2, 9);
Cei trei răpiţi la cer: Enoh, sfântul Ilie şi sfântul Pavel (II Corinteni 12, 2-4);
Cei trei expeditori ai Epistolelor către Tesaloniceni: Pavel, Silvan şi Timotei (I Tesaloniceni 1, 1; II Tesaloniceni 1, 1);
Cei Trei Sfinţi Ierarhi ai Bisericii Ortodoxe: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul şi Ioan Gură de Aur;
Cei trei mistici ai Patericului egiptean: avva Pamvo, avva Siluan şi avva Sisoe;
Cei trei Teologi ai Bisericii lui Hristos: sfântul Ioan Teologul, sfântul Grigorie Teologul şi sfântul Simeon Noul Teolog.

Omul providenţial

Dacă lui Iosua i s-ar fi cerut să vorbească despre omul providenţial din viaţa sa, ar fi vorbit despre Moise;
Dacă lui David i s-ar fi cerut să vorbească despre omul providenţial din viaţa sa, ar fi vorbit despre Samuel;
Dacă lui Elisei i s-ar fi cerut să vorbească despre omul providenţial din viaţa sa, ar fi vorbit despre sfântul prooroc Ilie;
Dacă lui Timotei i s-ar fi cerut să vorbească despre omul providenţial din viaţa sa, ar fi vorbit despre sfântul apostol Pavel;
Dacă sfântului Atanasie cel Mare i s-ar fi cerut să vorbească despre omul providenţial din viaţa sa, ar fi vorbit despre avva Antonie cel Mare;
Dacă sfântului Proclu i s-ar fi cerut să vorbească despre omul providenţial din viaţa sa, ar fi vorbit despre sfântul Ioan Gură de Aur;

Dacă sfântului Simeon Noul Teolog i s-ar fi cerut să vorbească despre omul providenţial din viaţa sa, ar fi vorbit despre Cuviosul Simeon Evlaviosul;
Dacă Cuviosului Nichita Stithatul i s-ar fi cerut să vorbească despre omul providenţial din viaţa sa, ar fi vorbit despre sfântul Simeon Noul Teolog;
Dacă nouă ni s-ar cere să vorbim despre omul providenţial din viaţa noastră, am vorbi despre Preacuviosul Părinte Arsenie de la Prislop.

Să-ţi aduci aminte

Când eşti într-o grădină, să-ţi aminteşti de Eden şi Ghetsimani;
Când te apropii de-un altar, să-ţi aminteşti de jertfa lui Abel şi a sfântului Ilie;
Când vezi un curcubeu, să-ţi aduci aminte de legământul lui Dumnezeu cu Noe;
Când dai de-un izvor, să-ţi aminteşti de Agar, Samson şi orbul de la Siloam;
Când priveşti spre orizont, să vezi Teofania de la Mamvri;
Când priveşti în noapte, să contempli scara cerului de la Betel şi Steaua Naşterii Domnului;
Când priveşti spre pustiu, să contempli revelaţia rugului aprins din Sinai;
Când te opreşte-un zid, să-ţi aminteşti de zidurile Ierihonului;
Când vezi un nor, să-ţi aminteşti de Sinai, Tabor şi Muntele Măslinilor;
Când vezi o piatră, să-ţi aminteşti de Eben-Ezer şi de Piatra din capul unghiului;
Când eşti în furtună, să-ţi aminteşti de dreptul Iov, cel mult pătimitor;
Când intri în templu, să contempli vedenia serafimilor sfântului prooroc Isaia;
Când eşti pe malul râului, să contempli descoperirea heruvimilor de la Chebar;
Când priveşti înspre un râu, să contempli cerurile deschise şi porumbelul Duhului Sfânt de la Iordan;
Când eşti la ţarină, să-L zăreşti pe Domnul printre semănături;
Când te întâmpină o fântână, să-L vezi pe Iisus lângă ea, aşteptându-te precum pe samarineanca;
Când eşti pe mare, să-ţi aminteşti de proorocul Iona şi de apostolul Petru;
Când priveşti spre munte, să contempli Schimbarea la Faţă de pe Tabor;
Când treci pe lângă-o cruce sfântă, să-ţi aminteşti de Răstignirea Domnului;
Când priveşti în „dimineaţa fără nori”, să contempli Învierea Domnului, alergând la Mormânt;
Când priveşti spre asfinţit, să contempli drumul şi Cina din Emaus;
Când mergi pe-un drum, să-ţi aminteşti de drumul spre Emaus şi de drumul Damascului;
Când eşti pe-o insulă-n exil, să contempli revelaţia din Patmos;
Când auzi un clopot bătând, să desluşeşti trâmbiţele de la Ierihon şi trâmbiţele Apocalipsei;
Când picură lumina unui fulger din cer, să-ţi aduci aminte de Parusia Domnului.

În fiecare zi

În fiecare zi Abel aduce jertfă bineprimită lui Dumnezeu;
În fiecare zi Noe contemplă curcubeul legământului;
În fiecare zi Avraam se închină Preasfintei Treimi la stejarul Mamvri;
În fiecare zi Moise vorbeşte cu Dumnezeu în lumina rugului aprins;
În fiecare zi Iosua opreşte soarele şi luna pe cer;
În fiecare zi sfântul prooroc Ilie pogoară foc din cer şi se înalţă la cer;
În fiecare zi proorocul Isaia vede serafimii şi-i aude cântând în Templu;
În fiecare zi proorocul Iezechiel contemplă carul heruvimilor de la Chebar;
În fiecare zi proorocul Iona trece propovăduind prin Ninive;
În fiecare zi proorocul Daniel contemplă pe „Cel Vechi de Zile";
În fiecare zi proorocul Avacum se suie în turnul cel de veghe;
În fiecare zi Mântuitorul rosteşte Predica de pe Munte;
În fiecare zi Mântuitorul stă de vorbă cu samarineanca la fântâna lui Iacob;
În fiecare zi Mântuitorul se schimbă la Faţă pe Muntele Tabor;
În fiecare zi Mântuitorul intră în Ierusalim;
În fiecare zi Mântuitorul se răstigneşte pe Crucea Golgotei;
În fiecare zi Mântuitorul înviază din morţi;
În fiecare zi Mântuitorul se înalţă la cer de pe Muntele Măslinilor;
În fiecare zi sfântul Ştefan îl vede pe Iisus în cer de-a dreapta Tatălui;
În fiecare zi Mântuitorul se arată în lumină dumnezeiască la poarta Damascului şi se descoperă în Insula Patmos;
În fiecare seară cei doi îngeri ajung la poarta Sodomei;
În fiecare seară are loc Cina cea de Taină;
În fiecare seară ucenicii Luca şi Cleopa merg spre Emaus;
În fiecare noapte Iacob visează scara cerului de la Betel;
În fiecare noapte Samuel este chemat de către Dumnezeu în Cortul Sfânt;
În fiecare noapte Nicodim stă de vorbă cu Iisus;
În zorii fiecărei zile Iacob se luptă cu îngerul Domnului;
În fiecare dimineaţă femeile mironosiţe aleargă la mormântul Domnului;
În fiecare dimineaţă Duhul Sfânt se pogoară sub chip de limbi de foc la Cincizecime.

„Nu în fiecare zi trece Dumnezeu la mine prin ogradă"

(cf. Rev. „Lumină lină", New York, nr. 4/2013, p. 14)

Nu în fiecare zi ni se arată Preasfânta Treime la stejarul Mamvri;
Nu în fiecare noapte ni se descoperă scara cerului de la Betel;
Nu în fiecare zi ne vorbeşte Dumnezeu din rugul aprins;
Nu în fiecare noapte ne cheamă Dumnezeu din Cortul Sfânt;
Nu în fiecare zi ne vorbeşte Dumnezeu în gura peşterii de la Horeb;
Nu în fiecare zi ni se arată vedenia serafimilor din Templu;
Nu în fiecare zi primim revelaţia „Celui Vechi de Zile";
Nu în fiecare noapte ne călăuzeşte Steaua Naşterii de la Betleem;

Nu în fiecare zi primim pe braţe pe Pruncul Iisus în Templu;
Nu în fiecare zi contemplăm pe Duhul Sfânt sub chip de porumbel la Iordan;
Nu în fiecare zi ascultăm Predica de pe Muntele Fericirilor;
Nu în fiecare zi urcăm cu Petru, Iacob şi Ioan pe Tabor;
Nu în fiecare zi trece Iisus prin Ierihon, ca să găzduiască-n casa lui Zaheu;
Nu în fiecare dimineaţă alergăm cu mironosiţele la mormântul gol;
Nu în fiecare seară cinăm cu Luca şi Cleopa în Emaus;
Nu în fiecare zi simţim limbile de foc de la Rusalii;
Nu în fiecare zi se descoperă în sinedriu Șederea lui Hristos de-a dreapta Tatălui;
Nu în fiecare zi suntem copleşiţi de lumina lui Hristos cel Înviat pe drumul Damascului;
Nu în fiecare zi suntem răpiţi cu apostolul neamurilor la al treilea cer;
Nu în fiecare zi auzim glasul ca de trâmbiţă din Insula Patmos.
De aceea, ni se par întru totul potrivite cuvintele Fericitului Augustin: „Timeo Deum transeuntem!” („Mă tem ca nu cumva Dumnezeu să treacă şi să nu sesizez!”).

Recapitulare

Toţi oamenii sunt recapitulaţi din punct de vedere dogmatic în Hristos;
Toate grădinile sunt recapitulate în grădina Edenului;
Toate săbiile duhovniceşti sunt recapitulate în sabia de foc vâlvâitoare a heruvimului;
Toţi porumbeii sunt recapitulaţi în porumbelul lui Noe;
Toate potirele sunt recapitulate în potirul lui Melchisedec;
Toţi stejarii sunt recapitulaţi în stejarul Mamvri;
Toate scările sunt recapitulate în scara lui Iacob;
Toate flăcările sunt recapitulate în rugul aprins;
Toate stâncile sunt recapitulate în stânca de la Horeb;
Toate poruncile sunt recapitulate în tablele Legii;
Toate toiegele sunt recapitulate în toiagul cel înflorit al lui Aaron;
Toţi strugurii sunt recapitulaţi în strugurele de la Eşcol;
Toate spicele sunt recapitulate în spicele lui Rut;
Toţi snopii sunt recapitulaţi în snopul lui Iosif;
Toate stogurile sunt recapitulate în stogul lui Boaz;
Toate candelele sun recapitulate în candela lui Dumnezeu;
Toate pietrele sunt recapitulate în piatra de la Eben-Ezer;
Toate harfele sunt recapitulate în harfa lui David;
Toate bisericile sunt recapitulate în Templul lui Solomon;
Toţi corbii sunt recapitulaţi în corbii sfântului prooroc Ilie;
Toate altarele sunt recapitulate în altarul de pe Carmel;
Toate stelele sunt recapitulate în Steaua Naşterii Domnului;
Toate apele sunt recapitulate în apa Iordanului;

Toate predicile sunt recapitulate în Predica de pe Munte;
Toate fântânile sunt recapitulate în fântâna lui Iacob;
Toate pâinile sunt recapitulate în Pâinea cea Vie, Care s-a pogorât din cer;
Toate mările sunt recapitulate în Marea Galileii;
Toţi munţii sunt recapitulaţi în Muntele Taborului;
Toate fulgerele sunt recapitulate în fulgerul Parusiei;
Toţi duzii sunt recapitulaţi în dudul lui Zaheu din Ierihon;
Toate lacrimile sunt recapitulate în lacrimile Mântuitorului de la mormântul lui Lazăr;
Toate Liturghiile sunt recapitulate în Cina cea de Taină;
Toate jertfele sunt recapitulate în Jertfa lui Hristos;
Toate crucile sunt recapitulate în Crucea Golgotei;
Toate minunile sunt recapitulate în minunea Învierii Domnului;
Toate drumurile sunt recapitulate în drumul spre Emaus;
Toate trâmbiţele sunt recapitulate în trâmbiţa lui Dumnezeu;
Toate insulele sunt recapitulate în Insula Patmos;
Toţi norii sunt recapitulaţi în norul Parusiei;
Toate tronurile sunt recapitulate în tronul Judecăţii;
Toate cărţile sunt recapitulate în Cartea Vieţii;
Toate râurile sunt recapitulate în râul vieţii;
Toţi pomii sunt recapitulaţi în pomul vieţii;
Toţi grecii sunt recapitulaţi în sfântul Grigorie de Palama;
Toţi rușii sunt recapitulaţi în sfântul Serafim de Sarov;
Toţi românii sunt recapitulaţi în Părintele Arsenie Boca.

„Mai sunt atâtea aurore care n-au strălucit încă"

La acest cuvânt profund din înţelepciunea indiană am putea adăuga:
Mai sunt atâtea asfinţituri care încă nu ne-au minunat;
Mai sunt atâtea nopţi înstelate care încă n-au strălucit;
Mai sunt atâţia zori care încă nu s-au ivit;
Mai sunt atâtea răsărituri care încă nu s-au arătat;
Mai este atâta rouă care încă n-a căzut;
Mai sunt atâtea flori care încă n-au înflorit;
Mai sunt atâţia pomi care încă n-au rodit;
Mai sunt atâţia copaci care încă n-au înverzit;
Mai sunt atâţia salcâmi care încă n-au înmiresmat;
Mai sunt atâţia fluturi care încă nu ne-au bucurat;
Mai sunt atâtea păsări care încă n-au zburat;
Mai sunt atâtea vânturi care încă n-au suflat;
Mai sunt atâţia nori care încă nu s-au revărsat;
Mai sunt atâtea ploi care încă n-au căzut;
Mai sunt atâtea fulgere care încă n-au luminat;
Mai sunt atâtea izvoare care încă n-au curs;

Mai sunt atâtea rugăciuni care încă nu s-au rostit;
Mai sunt atâtea lacrimi care încă n-au plâns;
Mai sunt atâtea gânduri care încă nu s-au născut;
Mai sunt atâtea cărţi care încă nu s-au scris;
Mai sunt atâtea cruci pe care încă nu s-a răstignit nimeni;
Mai sunt atâtea temple care încă nu s-au ridicat;
Mai sunt atâţia paşi care încă nu s-au făcut;
Mai sunt atâtea cuvinte care încă nu s-au spus;
Mai sunt atâtea tăceri care încă nu s-au rostit;
Mai sunt atâtea aşteptări care încă nu s-au împlinit;
Mai sunt atâţia porumbei care încă nu s-au întors cu ramură de măslin;
Mai sunt atâtea Teofanii care încă n-au avut loc;
Mai sunt atâtea ruguri care încă nu s-au aprins în pustie;
Mai sunt atâtea mări care încă nu s-au despărţit;
Mai sunt atâtea stânci care încă n-au izvorât apă;
Mai sunt atâtea altare peste care încă nu s-a pogorât foc din cer;
Mai sunt atâtea sălcii în care încă nu s-au atârnat harfe;
Mai sunt atâtea gropi cu lei în care n-am fost aruncaţi;
Mai sunt atâtea minuni care încă nu s-au săvârşit;
Mai sunt atâtea cununi care încă n-au încununat;
Mai sunt atâtea vase cu apă care încă nu s-au prefăcut în vin;
Mai sunt atâtea Schimbări la Faţă la care încă n-am fost martori;
Mai sunt atâtea ramuri de finic care încă nu s-au rupt;
Mai sunt atâtea veşminte care încă nu s-au aşternut pe cale;
Mai sunt atâtea alabastre care încă nu s-au spart;
Mai sunt atâtea Liturghii care încă nu s-au săvârşit;
Mai sunt atâtea Evanghelii care încă nu s-au tâlcuit;
Mai sunt atâţia îngeri care încă nu s-au pogorât;
Mai sunt atâtea trâmbiţe care încă n-au sunat;
Mai sunt atâtea lespezi care încă nu s-au dat la o parte;
Mai sunt atâtea morminte care încă nu s-au deschis;
Mai sunt atâtea Învieri care încă nu s-au întâmplat;
Mai sunt atâtea Arătări care încă nu s-au descoperit;
Mai sunt atâtea drumuri spre Emaus pe care încă n-am păşit;
Mai sunt atâtea Înălţări care încă nu s-au ascuns în nor;
Mai sunt atâtea Cincizecimi care încă nu s-au pogorât;
Mai sunt atâtea porţi ale Damascului înaintea cărora încă nu ne-am prăbuşit;
Mai sunt atâtea Parusii care încă n-au venit!

Plângeri ale lui Ieremia, pentru vremuri antihristice

„*Moara nu mai este acolo, dar vântul tot mai suflă*” (Van Gogh)

Ramura de măslin nu mai este, dar porumbelul tot mai zboară;
Corabia nu mai este, dar curcubeul tot se mai arată;

Stejarul nu mai este, dar Teofania tot ne mai aşteaptă;
Coşul nu mai este, dar Moise tot mai plânge;
Moise nu mai este, dar rugul tot mai arde;
Lespezile nu mai sunt, dar poruncile se mai aud;
David nu mai este, dar harfa tot mai cântă;
Alabastrul nu mai este, dar mirul se tot varsă;
Crucea nu mai este, dar Răstignirea se continuă;
Lespedea nu mai este, dar Învierea se petrece;
Emausul nu mai este, dar cina se tot ţine;
Altarul nu mai este, dar Liturghia se mai ţine;
Icoana nu mai este, dar candela tot mai plânge;
Cădelniţa nu mai este, dar tămâia-nmiresmează;
Biserica veche nu mai este, dar slujba se mai ţine;
Crucea de lângă drum nu mai este, dar trecătorii se închină;
Izvorul nu mai curge, dar însetaţii tot mai vin;
Marea se tot desparte, dar poporul nu mai trece!
Fântâna tot aşteaptă, dar samarineanca nu mai vine!
Fecioarele nu mai aşteaptă, dar Mirele tot mai vine!

„Pastorale” actuale şi necesare

Pastorala patriarhului Avraam către fiii lui Ismael şi ai lui Isaac;
Pastorala lui Moise către fiii poporului ales;
Pastorala lui David la Naşterea Domnului;
Pastorala proorocului Isaia la Naşterea Domnului;
Pastorala magilor de la Răsărit la Naşterea Domnului;
Pastorala păstorilor de la Betleem la Naşterea Domnului;
Pastorala dreptului Simeon la Naşterea şi Întâmpinarea Domnului;
Pastorala sfântului Ioan Botezătorul la Botezul Domnului;
Pastorala lui Moise şi Ilie la Schimbarea la Faţă a Domnului;
Pastorala sfinţilor apostoli la Învierea Domnului;
Pastorala sfinţilor Luca şi Cleopa la Învierea Domnului;
Pastorala sfântului apostol Toma la Învierea Domnului;
Pastorala sfântului apostol Petru la Arătarea de la Marea Tiberiadei;
Pastorala sfântului apostol şi evanghelist Ioan la Învierea Domnului;
Pastorala sfinţilor apostoli la Înălţarea la cer;
Pastorala sfinţilor apostoli la Pogorârea Duhului Sfânt;
Pastorala sfântului arhidiacon Ştefan la Şederea de-a dreapta Tatălui;
Pastorala sfântului apostol Pavel la Arătarea de pe drumul Damascului;
Pastorala sfântului apostol şi Evanghelist Ioan la Duminica Apocalipsei;
Pastorala patriarhului Noe şi a sfântului Petru despre potopul cel cu foc;
Pastorala proorocului Iezechiel la Învierea de Apoi;
Pastorala proorocului Daniel şi a sfinţilor apostoli la A Doua Venire a Domnului.

„Iară şi iară cu pace” despre Părintele Arsenie

Părintele Arsenie este *mlădiţa roditoare din Viţa-Hristos* (cf. Ioan 15, 1-8). Cele trei mlădiţe roditoare de la Prislop – după visul paharnicului lui faraon din cartea Facerii – sunt: sfântul Nicodim cel Sfinţit de la Tismana şi Prislop, sfântul Ioan de la Prislop şi Părintele nostru Arsenie Boca.

Icoana Părintelui Arsenie poate fi zugrăvită şi transfigurată prin contemplaţii scripturistice (III Regi 19, 11-12; Apocalipsă 7, 1; 8, 3-4), viziuni patristice (avva Arsenie 27 şi 38), mărturii contemporane şi metafore spirituale.

Cununile Părintelui Arsenie: ca şi creştin – „cununa dreptăţii” (II Timotei 4, 8); ca şi preot – „cununa cea neveştejită a slavei” (I Petru 5, 4); ca şi monah – „cununa cea de pietre scumpe a smereniei” (*Patericul*, X, 2 şi 24); ca şi sfânt – „cununa vieţii” (Apocalipsă 2, 10).

Asemănare: Proorocul Ieremia şi poporul lui Israel; Părintele Arsenie şi poporul român: „Turn te-am pus în mijlocul poporului Meu şi stâlp, ca să afli şi să urmăreşti drumul lor...” (Ieremia 6, 27).

Părintele Arsenie Boca este *o explozie a conştiinţei creştine româneşti*. A se vedea şi icoana îngerului care se ridica de la Răsăritul Soarelui şi avea pecetea Dumnezeului Celui Viu (Apocalipsă 7, 2).

După cum nu se poate concepe fizica fără Einstein, tot aşa nu se poate concepe teologia şi spiritualitatea ortodoxă românească fără Părintele Arsenie.

Scoaterea Părintelui Arsenie din Sfânta Mănăstire Prislop, în luna mai 1959, s-ar putea asemăna cu oprirea scrierii Evangheliei de la Ioan cap. 7.

Crucea şi cununa de spini a Părintelui Arsenie. Părintele Arsenie este „călugărul răstignit” de la Prislop... Răstignirea Părintelui continuă. Părintele Arsenie încă n-a fost pogorât de pe cruce.

„Chivotul” Părintelui Arsenie: Să nu îndrăznească cineva, precum Uza (II Regi 6, 6-8), să-şi întindă mâinile înspre „chivotul” Părintelui Arsenie!

Întrezărire: Preacuviosul Părinte Arsenie mijlocind pentru noi, pentru ţară şi lume, înaintea tronului de foc al „Celui Vechi de Zile” (cf. Daniel 7, 9-10).

Vedenie: România îngenuncheată sub epitrahilul Părintelui nostru Arsenie de la Prislop, spovedindu-se înlăcrimată!

O viziune care ar fi putut avea loc: Papa Francisc îl vede într-o străfulgerare în Capela Sixtină din Roma, în seara alegerii din 13 martie 2013, pe cel al cărui nume îl va purta, pictat în „Capela Sixtină a Ortodoxiei româneşti” din Drăgănescu...

Imagine: Atlas purtând Pământul pe umeri, iar Părintele Arsenie Boca purtând România pe umeri.

Prislopul Părintelui nostru Arsenie este *ancora şi catargul corabiei neamului*, ce se află în furtună pe mările contemporane!

Hristos către Părintele Arsenie: „Du corabia neamului tău românesc în portul veşniciei!”

Hristos către fiecare român: „Mergi de te spală la scăldătoarea Siloamului!” – care tălmăcit însemnează Prislop... (cf. Ioan 9, 7).

Noile „Plângeri” ale lui Ieremia: Parcă trăim vremurile lui Nabucodonosor, văzând cu ochii noştri cum se dărâmă *templul Prislopului!*...

Părintele Arsenie este *cel mai mare om născut din femeie pe pământ românesc* (cf. Matei 11, 11).

„Polul solar” al neamului românesc şi „polul selenar” al neamului. Părintele nostru Arsenie Boca şi Soborul sfinţilor români, ca „pol solar” al Neamului. Scăderile, scăpările şi alunecările de la legea Evangheliei lui Hristos, ca „pol selenar” al neamului.

„Cel ce trimiţi izvoare în văi (Prislopul), prin mijlocul munţilor (Carpaţi) vor trece ape” (Psalm 103, 11) – apele evlaviei fraţilor bucovineni, moldoveni, munteni, dobrogeni, olteni, bănăţeni şi ardeleni faţă de Preacuviosul Părinte Arsenie de la Prislop!

Unora dintre cei care merg la Prislop li se mai şterge fereastra sufletului, prin închinare; altora li se mai spală fereastra sufletului prin lacrimi şi plâns; iar nu la puţini li se deschide fereastra sufletului spre cer către Dumnezeu, prin pocăinţă, hotărâre sfântă şi îndreptare a vieţii.

Mulţimile care vin la Prislop s-ar putea asemăna cu mulţimile de iudei ce veneau la Iordan, la sfântul Ioan Botezătorul. Venind mulţimile la sfântul Ioan Botezătorul, acesta le *trimite la Hristos* (Matei 3, 5-12; Marcu 1, 5-9; Luca 3, 2-18; Ioan 1, 26-34)...

Dacă Părintele nostru Arsenie şi-a înţeles destinul sărutând mâna dreaptă din raclă a sfântului Ioan Botezătorul şi Înaintemergătorul Domnului, de la Mănăstirea Dionisiu din Sfântul Munte Athos, noi ne-am fi putut înţelege mai bine destinul sărutându-i dreapta Sfinţiei Sale în timpul vieţii, iar numeroşii pelerini, sărutându-i crucea sfântă de la mormânt.

Prislopul este *copacul răsărit şi crescut din grăuntele de muştar* aruncat în pământ, în ramurile căruia se sălăşluiesc păsările cerului, adică pelerinii care

vin şi revin la mormântul Preacuviosului Părinte Arsenie (cf. Matei 13, 31-32; Marcu 4, 30-31; Luca 13, 19).

Prislopul este *cetatea aflată pe vârf de munte*, care nu se poate ascunde, avându-l pe Părintele nostru Arsenie „făclie pusă în sfeşnic, ca să lumineze tuturor celor din casă" (cf. Matei 5, 14-15).

Prislopul este *colină de mirt* şi *munte de tămâie* (Cânt. Cântărilor 4, 6), datorită prezenţei mormântului Preacuviosului Părinte Arsenie şi a pelerinajului impresionant şi continuu ce se face la crucea Sfinţiei Sale.

Stejarul cu cruce: Mai înainte de a se odihni în cimitirul pământului, stelele cerului coborâră şi se aninară în ramurile stejarului cu cruce de dinaintea Mormântului Părintelui...

Prislopul cu mormântul Părintelui nostru Arsenie este *adevăratul scut antirachetă al neamului*. Pentru aceea, „în toate luaţi scutul credinţei, cu care veţi putea să stingeţi toate săgeţile cele arzătoare ale vicleanului" (Efeseni 6, 16).

Mormântul Părintelui Arsenie este ca un izvor sau *fântână cu Agheasmă Mare pentru credincioşi*, iar Mănăstirea Prislop este ca o oglindă a cerului faţă de pământ şi ca o oglindă a pământului faţă de cer, pentru că Părintele Arsenie este: izvor cu apă limpede într-un pustiu, munte înalt într-un câmp întins, stea luminoasă pe un cer înnegurat şi fulger strălucitor în noapte.

Lumini: „Ca, venind Petru, măcar umbra lui să umbrească pe vreunul dintre ei" (Fapte 5, 15). Am putea asocia umbra vindecătoare a sfântului apostol Petru, trecând peste bolnavii întinşi pe uliţele Ierusalimului, cu umbra luminoasă a Preacuviosului Părinte Arsenie, trecând răcoritoare şi înviorătoare peste mulţimile de la hramurile şi pomenirile Sfinţiei Sale de la Prislop!

Canonizarea Preacuviosului Părinte Arsenie de la Prislop o vedem şi o simţim ca pe o adevărată Cină de Taină a neamului, care ar presupune atât aşternerea hainelor noastre pe cale şi spălarea picioarelor pentru această Cină, cât şi vasul de alabastru de la Cina din Betania şi ulciorul cu apă de la Cina din Ierusalim. Toate acestea, pentru *Cina cea de Taină a canonizării de la Prislop!*

Prin pomenirile Părintelui Arsenie, în 8 mai şi 28 noiembrie, are loc *Cina din Betania Prislopului*, prin care se umple casa (Ioan 12, 3), mănăstirea şi ţara de „mireasma mirului" de nard al Părintelui, „Îngerul cu cădelniţa de aur" (Apocalipsă 8, 3) căruia i s-a dat „tămâie multă", ca s-o aducă împreună cu rugăciunile tuturor sfinţilor înaintea tronului de aur al lui Dumnezeu. Hramul şi pomenirile Părintelui de la Prislop pregătesc atât *Cina cea de Taină a canonizării Părintelui* (pentru care este necesară „spălarea picioarelor" noastre ca pelerini şi credincioşi), cât şi *Cina învierii (neamului) din Emaus*.

Cuvânt profetic şi evanghelic pentru icoana Părintelui Arsenie: „Cei care vor fi îndrumat pe mulţi pe calea dreptăţii vor fi ca stelele în vecii vecilor" (Daniel 12, 3); „Atunci cei drepţi vor străluci ca soarele în împărăţia Tatălui lor" (Matei 13, 43). Părintele Arsenie este o stea care străluceşte pe firmamentul Bisericii şi un soare care luminează şi dogoreşte din Împărăţia Tatălui!

Părintele Arsenie şi îngerul pogorât din cer: „După acestea, am văzut un alt înger pogorându-se din cer, având putere mare, şi pământul s-a luminat de slava lui" (Apocalipsă 18, 1). Precum pământul s-a luminat de slava îngerului, tot aşa şi pământul românesc se luminează şi se va lumina tot mai mult de slava, harul şi darul, harisma şi personalitatea Părintelui nostru Arsenie şi de evlavia curată şi cultul ortodox pe care poporul nostru le are faţă de Sfinţia Sa.

Pentru „poporul (român) care stătea în întuneric" (Matei 4, 16), Dumnezeu a zis: *Să fie Părintele Arsenie! Şi a fost lumină* (cf. Facere 1, 3) – parafrază după epitaful dedicat de Alexander Pope lui Isaac Newton: „Natura şi legile naturii stăteau ascunse în noapte; Dumnezeu a zis: Să fie Newton! Şi a fost lumină." (în Bill Bryson, *Despre toate, pe scurt, de la Big Bang la ADN*, Ed. Polirom, 2015, p. 60).

„Cărarea Împărăţiei". După cum nu este uşor „a traduce" albastrul de Voroneţ în limba engleză sau Coloana Infinitului lui Brâncuşi în engleza americană, tot aşa nici „Cărarea Împărăţiei", cartea Părintelui nostru Arsenie nu este uşor de tradus.

Temă de meditaţie: Buruiana sălbatică otrăvitoare din căldarea fiilor proorocilor şi *făina presărată* de sfântul prooroc Elisei (IV Regi 4, 38-41), dar presărată şi de Părintele nostru Arsenie la hramurile Sfintei Mănăstiri Prislop. La aceasta adăugăm două cuvinte ale Părintelui Arsenie: „A fi ucenicul lui Iisus înseamnă a prevedea un război şi a-ţi zidi o cetate" şi: „Porumbelul Duhului Sfânt zboară în preajma noastră, dar dacă nu-i întindem nici măcar o rămurea..."

Pentru că gândurile mi-au devenit carii, iar şuviţele mi s-au făcut funii (cf. *Patericul*, II, 20; XXV, 67), nu mi-am lepădat încălţămintea din picioare ca să mă mai pot apropia cum se cuvine de rugul aprins de la mormântul Părintelui Arsenie, rămânând astfel încă neîmplinită porunca pe care mi-a dat-o cândva la Prislop: „Te îndatorez să le înveţi războiul nevăzut după Pateric şi Filocalie!"

„Ia ţara foc din Prislop". Fiind *stâlp de foc* al neamului nostru în pustiul lumii de azi, dar şi *cutremur şi foc*, după vijelie – precum pe Horeb (III Regi 19, 11-12) – Preacuviosul Părinte Arsenie ar mai putea fi asemănat cu *o adiere blândă şi liniştită*, în care Dumnezeu i s-a descoperit şi i-a vorbit sfântului Ilie în gura peşterii din munte. Părintele Arsenie este şi o *rouă duhovnicească* pogorâtă şi revărsată în cuptorul cel de foc al spaţiului şi neamului nostru, dar şi *un senin pe cerul României* de azi şi de mâine. Părintele Arsenie este deopotrivă: vijelie ce rupe din tine uscăturile, cutremur care te mişcă sufleteşte, foc care te aprinde

duhovniceşte, dar mai ales adiere blândă şi liniştită, care-ţi aduce pacea lăuntrică, prin Duhul Sfânt.

„Ia ţara foc din Prislop!” – ţara tristă, ţara nemângâiată, ţara nedumerită, ţara înnegurată, ţara înfrigurată, ţara amorţită, ţara degerată, ţara îngheţată – ia foc ca să se lumineze, ia foc ca să se încălzească, ia foc ca să se aprindă, ia foc care să mistuie relele, ia foc care să dogorească. Astfel, destinul Prislopului este acela de a fi un rug aprins, un stâlp de foc, un car de foc şi o limbă de foc a Duhului Sfânt pentru Biserică şi Neam... Vezi și degetele avvei Iosif din Panefo văzute de către avva Lot, ca zece făclii de foc (avva Iosif din Panefo 6 şi 7); avva Arsenie cel Mare învăluit în foc (avva Arsenie 27); stâlpul de foc (avva Theodor al Fermei 24; avva Marcu Egipteanul 1) şi aripile de foc de la avva Ioan Colov 14.

România este precum femeia bolnavă de zeci de ani de „scurgere de sânge” prin avorturi, care nu se va putea vindeca decât prin atingere cu credinţă de poala hainei lui Iisus (Luca 8, 44), dar şi prin atingere cu evlavie de crucea de la mormântul Preacuviosului Părinte Arsenie de la Prislop, care a condamnat, a combătut şi a explicat cel mai mult acest greu păcat al neamului nostru! Numai astfel poate avea loc învierea fiicei româneşti a lui Iair (gând la Evanghelia învierii fiicei lui Iair şi a vindecării femeii cu scurgere de sânge – Luca 8, 54-56).

Lupta duhovnicească a Părintelui Arsenie poate fi asemănată cu marea luptă duhovnicească a sfântului apostol Pavel – precum a lui Moise în rugăciune pe munte, în vremea luptei lui Iosua cu amaleciţii – pentru coloseni „şi pentru cei din Laodiceea şi pentru toţi cei care n-au văzut faţa mea în trup” (Coloseni 2, 1). La fel poate fi lupta duhovnicească a Părintelui nostru Arsenie în rugăciune mijlocitoare pentru toţi cei ce nu i-au văzut faţa în trup, dar îi caută chipul şi duhul în crucea de la mormântul Sfinţiei Sale de la Prislop.

„Când Dumnezeu te aruncă într-o mare de oameni, trebuie să ştii cum să te porţi!” (Părintele Arsenie) – mare de oameni şi pelerini, care trebuie potolită, liniştită, limpezită şi sfinţită, deoarece Prislopul a devenit un „vulcan spiritual”, iar Părintele nostru Arsenie este precum „lumina pusă în sfeşnic, ca să lumineze tuturor celor din casă” (cf. Matei 5, 15), adică din Biserică, neam, ţară şi popor. De aceea am putea identifica câteva paradigme biblice ale Prislopului: stejar de Mamvri, scară de Betel, oază de Elim, Sinai românesc, Tabor transilvan şi Golgotă, drum spre Emaus, drum al Damascului şi Insulă Patmos.

În pustiul Sinai, poporul a fost ţinut departe de munte atunci când Dumnezeu i-a dat tablele Legii lui Moise (Exod 19,10-25; Evrei 12,18-24), iar la Prislop poporul dă năvală spre munte, grăbindu-se să fie învăluit în stâlp de nor de har, s-audă tunete teologice, să contemple fulgere duhovniceşti şi să desluşească sunet de trâmbiţe de înviere la mormântul Preacuviosului Părinte Arsenie (cf. Exod 19,9 şi 16).

Cei patru sfinţi ai Mănăstirii Prislopului. Cei patru îngeri care stau în cele patru unghiuri ale pământului, ţinând cele patru vânturi (Apocalipsă 7, 1) ar putea avea corespondenţi, în istoria românească zbuciumată şi în spiritualitatea ortodoxă a sfintei Mănăstiri a Prislopului, cu cei patru sfinţi ai acestei lavre şi vetre duhovniceşti: sfântul Ioan Evanghelistul – Ocrotitorul; sfântul Nicodim cel Sfinţit – Ctitorul; sfântul Ioan de la Prislop – Nevoitorul; şi Preacuviosul Părinte Arsenie – Mărturisitorul, stând în cele patru unghiuri ale Prislopului şi străjuind „Piatra cea din capul unghiului".

Nu ne rămâne decât să ne rugăm şi să aşteptăm ca Dumnezeu să poruncească unui alt „vierme" să reteze grabnic „vrejul" de lemn, nepotrivit, de pe mormântul Părintelui nostru Arsenie de la Prislop!

Pentru o pomenire a Părintelui Arsenie: „După aceea, întorcându-se, Iosia a ridicat ochii la mormântul omului lui Dumnezeu care prezisese întâmplarea aceasta, şi a zis: «Ce mormânt este acesta, pe care-l văd eu?» Iar locuitorii cetăţii i-au răspuns: „*Acesta este mormântul omului lui Dumnezeu,* care a venit din Iuda şi a prevestit cele ce tu faci cu jertfelnicul din Betel". Iosia a zis: «Lăsaţi-l în pace, *nimeni să nu se atingă de oasele lui*». Şi au păstrat oasele lui şi oasele proorocului care venise din Samaria" (IV Regi 23, 16-18).

De dorul Părintelui Arsenie. Au murit cu dorul Canaanului evreii din ţinutul Goşen din Egipt şi s-au sfârşit de dorul Ierusalimului iudeii duşi în robia de şaptezeci de ani de „pe malurile râurilor Babilonului", împreună cu sfinţii prooroci Iezechiel şi Daniel şi cu cei trei tineri izbăviţi din cuptorul cel de foc. Ne vom sfârşi şi noi în lume, „îmbătrâniţi în zile rele", de dorul Părintelui Arsenie şi al Prislopului...

Sfinte aduceri aminte: Nu se poate aduna decât în stropul de rouă al unei lacrimi „adierea blândă şi liniştită", dar şi răscolitoare, a sfintelor aduceri aminte din vremea când umblam cu Părintele Arsenie pe urmele Mântuitorului şi ale sfinţilor săi ucenici şi apostoli printre semănături, învăţând a smulge spice, a le freca în mâini şi a mă hrăni cu ele duhovniceşte, la Drăgănescu, Prislop, Sinaia şi Retezat (Recitind Luca 6, 1).

Transfigurarea Prislopului

Aşezată într-un adevărat colţ de rai numit „Crucea Prislopului", la trecerea dintre Ţara Haţegului înspre Ţara Pădurenilor, Mănăstirea Prislop poate fi astăzi contemplată atât prin cununa de spini a trecutului, cât şi prin nimbul de lumină al prezentului, pecetluit pentru totdeauna cu monograma lui Hristos de personalitatea duhovnicească copleşitoare a Părintelui Arsenie Boca (1910-1989) înmormântat aici.

Un braţ al Crucii Prislopului a fost atins mereu de umbra Golgotei, prin arderea Mănăstirii în 1762 şi prin închiderea ei în 1960, iar celălalt braţ a fost

scăldat neîncetat în lumina Taborului, mai ales prin cei patru sfinţi ai Mănăstirii: sfântul Ioan Evanghelistul – Ocrotitorul (8 mai); sfântul Nicodim cel Sfinţit – Ctitorul, de la sfârşitul sec. al XIV-lea (26 decembrie); sfântul Ioan de la Prislop – Nevoitorul, din sec. al XVI-lea (13 septembrie) şi Părintele Arsenie – Mărturisitorul, din a doua jumătate a sec. XX (28 noiembrie), al cărui mormânt atrage, de douăzeci şi cinci de ani, zeci de mii şi sute de mii de credincioşi şi pelerini, români şi chiar străini, ca în zorii unei dimineţi de Înviere spirituală pentru Transilvania, România şi Biserica Ortodoxă Română.

Temelia Crucii Prislopului este credinţa ortodoxă în Hristos, Dumnezeu adevărat şi Om adevărat, în expresie şi duh românesc, iar vârful Crucii Prislopului atinge cerul de stele, precum Coloana Infinitului lui Brâncuşi. Într-o icoană încă nezugrăvită, Mănăstirea Prislop poate fi reprezentată ca un rug aprins în istorie, un Ghetsimani în prigoniri, un Ararat la sfârşit de potop cu ape tulburi, un stâlp de foc călăuzitor în prezent şi un Emaus pe drumul învierii de mâine. Petalele Prislopului, precum mulţimea de flori de la mormântul Părintelui Arsenie, nu-şi dezvăluie toate şi deodată frumuseţea de Eden şi mireasma mirului de nard al Mariei din Betania (Ioan 12, 3) decât prin stropii de rouă ai lacrimilor, străpunşi de raza iubirii divine în întâlnirea mistică a omului cu Dumnezeu prin Hristos şi a oamenilor unii cu alţii, prin Duhul Sfânt, ca fraţi şi membrii ai Bisericii. „Tetraevangheliarul” sfântului Nicodim, copiat aici, şi „Plângerea Sfintei Mănăstiri a Silvaşului” din Prislop, alcătuită de călugărul Efrem, îşi adaugă tainic, rând pe rând şi zi de zi, câte o nouă filă, ce va fi cândva răpită şi înscrisă în Cartea Vieţii Mielului (Apocalipsă 20, 12). Mănăstirea Prislop este unul dintre cei şaptezeci de finici ai oazei de Elim românesc (cf. Exod 15, 27).

Aura Mănăstirii Sâmbăta şi nimbul Mănăstirii Prislop

La împlinirea a douăzeci și cinci de ani de la trecerea la cele veşnice a Preacuviosului Părinte Arsenie, tâlcuim unele ca acestea: douăzeci și cinci de ani de rugăciune, douăzeci și cinci de ani de pomenire, douăzeci și cinci de ani de pelerinaj, douăzeci și cinci de ani de despărţire, douăzeci și cinci de ani de dor, douăzeci și cinci de ani înlăcrimaţi, douăzeci și cinci de ani de sfinte aduceri aminte, douăzeci și cinci de ani de aşteptare, douăzeci și cinci de ani de speranţă pentru întâlnire la Înviere.

La împlinirea a douăzeci și cinci de ani de la trecerea la cele veşnice a Părintelui nostru Arsenie Boca, din muntele Revelaţiei dumnezeieşti a Sfintei Scripturi şi a Sfintei Tradiţii, vom încerca astăzi să doborâm o stâncă şi să prăvălim o piatră de „Eben-Ezer”, cu prilejul acestei pomeniri sau comemorări de la Mănăstirea Prislop, folosindu-ne de unsprezece lovituri de clopot.

La douăzeci și cinci de ani de la răpirea lui Enoh la cer (la vârsta de 365 de ani), fiul său Matusalem îşi va fi adus aminte de tatăl său Enoh, de umblarea lui cu Dumnezeu vreme de 200 de ani şi de răpirea lui tainică la cer;

La douăzeci și cinci de ani de la moartea patriarhului Noe (care a murit la vârsta de 950 de ani, trăind după potop 350 de ani), fiii săi Sem, Ham şi Iafet îşi

vor fi adus aminte de tatăl lor, de corabia potopului, de Muntele Ararat şi de curcubeul legământului;

La douăzeci și cinci de ani de la moartea patriarhului Avraam (care a murit la 175 de ani), fiul său Isaac îşi va fi adus aminte de părintele său şi de jertfa de pe Moria, iar Lot, nepotul lui Avraam, îşi va fi adus aminte de unchiul său şi de mijlocirea lui înaintea lui Dumnezeu pentru Sodoma şi Gomora;

La douăzeci și cinci de ani de la moartea lui Moise (care a trăit 140 de ani), urmaşul său Iosua îşi va fi adus aminte de trecerea minunată prin Marea Roşie, de apa izvorâtă din stâncă şi de mana pogorâtă din cer, de tablele Legii primite pe Muntele Sinai, de cortul sfânt şi de moartea lui Moise, într-un loc necunoscut de oameni, ci doar de Dumnezeu. În cei douăzeci și cinci de ani de la moartea lui Moise, Iosua a despărţit Iordanul, a dărâmat zidurile Ierihonului în glas de trâmbiţă şi a oprit soarele şi luna pe cer!

La douăzeci și cinci de ani de la moartea lui David (care a trăit peste 70 de ani), fiul său Solomon îşi va fi adus aminte de Psalmii şi harfa părintelui său, iar în această perioadă Solomon va fi ridicat şi sfinţit Templul din Ierusalim.

La douăzeci și cinci de ani de la înălţarea sfântului prooroc Ilie la cer în car de foc, tras de cai de foc, ucenicul său iubit Elisei îşi va fi adus aminte de chemarea lui, prin aruncarea mantiei de către prooroc, de despărţirea Iordanului, de înălţarea lui la cer şi de mantia lăsată să cadă din văzduh, ca un odor şi relicvă sfântă. În această perioadă Elisei îl va fi vindecat pe generalul Neeman Sirianul de lepră şi va fi înviat pe fiul femeii din Şunem.

La douăzeci și cinci de ani de la moartea sfântului apostol Pavel, prin tăierea capului din porunca împăratului Nero de la Roma (în 29 iunie, anul 67), sfântul apostol Timotei îşi va fi adus aminte (în anul 92 d. Hr.) de întâlnirile cu sfântul apostol Pavel, de călătoriile lui misionare, de predicile şi cuvântările lui înflăcărate şi de cele două Epistole, pe care episcopul din Efes le-a primit de la apostolul neamurilor întemniţat în Roma.

La douăzeci și cinci de ani de la moartea sfântului Ioan Gură de Aur (14 septembrie 407), ucenicul său Proclu îşi va fi adus aminte de preoţia sfântului Părinte din Antiohia şi de arhieria lui din Constantinopol şi mai ales de viziunea în care a zărit duhul sfântului apostol Pavel, asistându-l pe sfântul Ioan Gură de Aur la comentariile Epistolelor pauline.

La douăzeci și cinci de ani de la moartea sfântului Simeon Noul Teolog (care a trăit 76 de ani şi a murit în anul 1022), ucenicul său, cuviosul Nichita Stithatul, îşi va fi adus aminte de convieţuirea împreună cu sfântul în Mănăstirea Sfântul Mamas din capitala Bizanţului, de cele 3 cuvântări teologice, cele 15 cuvântări morale, cele 37 de cateheze, cele 225 de capete şi cele 58 de Imne ale dragostei divine.

La douăzeci și cinci de ani de la moartea sfântului Grigorie Palama (din anul 1359), ucenicul său, Patriarhul Filotei Kokinos îşi va fi adus aminte de predicile, cuvântările şi scrierile filocalice, despre rugăciunea isihastă şi energiile divine necreate, din volumele marelui Arhiepiscop al Tesalonicului.

La douăzeci și cinci de ani de la moartea sfântului Serafim de Sarov (întâmplată în anul 1833), ucenicul său Motovilov îşi va fi adus aminte de faţa mai strălucitoare decât soarele a sfântului Serafim, de care s-a învrednicit acesta prin iconomie dumnezeiască, în poieniţa din pădurile Sarovului.

La douăzeci și cinci de ani de la moartea Părintelui nostru Arsenie Boca de la Prislop (din 28 noiembrie 1989), astăzi, 28 noiembrie 2014, ne aducem aminte cu emoţie, bucurie şi smerenie, de întâlnirile, convorbirile şi călătoriile cu Sfinţia Sa, la Drăgănescu, Prislop, Sinaia şi Retezat şi de toate pomenirile din 8 mai şi 28 noiembrie, la care am participat aici, fie ca preot, fie ca episcop.

Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus a fost candela ctitorită de Sfinţii Brâncoveni, iar Părintele nostru Arsenie a fost cel rânduit de Dumnezeu ca să aprindă această candelă. Părintele Arsenie a dat aură Mănăstirii Sâmbăta şi nimb sfintei Mănăstiri a Prislopului. De aceea aceste două sfinte Mănăstiri au devenit locuri importante şi speciale de pelerinaj, ca şi Biserica de la Drăgănescu, pictată de Sfinţia Sa.

***

„Iară şi iară cu pace" despre Părintele Arsenie (Din *Cuvânt înainte*, în: Florin Duţu, *„Şi cărţile au fost deschise" (Apoc. 20, 12) Părintele Arsenie Boca (1910-1989) – o biografie",* Ed. Floare Albă de Colţ, București, 2013)

„După acestea, am văzut un alt înger pogorându-se din cer, având putere mare, şi pământul s-a luminat de slava lui" (Apocalipsă 18, 1).

„Cântăreşte de trei ori cuvintele şi de şapte ori ceea ce scrii", spunea Preacuviosul Părinte Arsenie Boca, cel „zidit acum întru tăcere", până la Înviere. Chipul de icoană al Părintelui Arsenie, sculptat – într-o viziune – peste ani şi ani, pe un versant nordic al Munţilor Făgăraşului, cu vedere dinspre Olt, ca o efigie protectoare a neamului, după cum şi Sfinţia Sa L-a văzut şi L-a reprezentat în pictură pe Mântuitorul Iisus Hristos deasupra acestor munţi, se reflectă şi în cartea d-lui Florin Duţu pe care o avem deschisă în faţă: *„Şi cărţile au fost deschise" (Apocalipsă 20, 12) Părintele Arsenie Boca (1910-1989) – o biografie"* (şi nu o aghiografie!). Această carte ne aduce aminte de faptul că adevărata „Viaţă a lui Moise" nu putea fi nicidecum scrisă şi tâlcuită magistral de către sfântul Grigorie de Nyssa numaidecât după eventualele „dosare de la CNSAS" din Egiptul faraonilor, ci numai după scrierile biblice inspirate din Exod, Levitic, Numerii şi Deuteronom, referitoare la marele legiuitor. La fel nici viaţa sfântului prooroc Daniel n-ar putea fi scrisă şi descrisă vreodată după „dosarele de la CNSAS" din Babilon, ci după minunile şi revelaţiile din cartea proorociei sale, din Istoria Susanei şi din Istoria omorârii balaurului şi a sfărâmării lui Bel. De asemenea, într-un mod fals şi incomplet s-ar fi putut reflecta prima parte a vieţii sfântului apostol Pavel de după convertire, în „dosarele de la CNSAS" ale „dregătorului regelui Areta" din Damasc (II Corinteni 11, 32) şi cu totul altfel ar fi putut scrie singur sau împreună cu Tit, sfântul apostol Timotei, „o viaţă" aghiografică a marelui apostol al neamurilor.

Tot aşa, credem noi, şi în situaţia Părintelui nostru Arsenie de la Prislop, a cărui viaţă în Hristos, biografie şi mai ales aghiografie de aşezat în Sinaxar se reflectă şi se oglindeşte mai mult decât în orice altceva în „dosarele" de pelerinaj ale miilor şi zecilor de mii de credincioşi care-l caută cu dragoste şi i se roagă cu credinţă la crucea de la mormântul Sfinţiei Sale de la Sfânta Mănăstire Prislop. Dosarele „de urmărire" de la CNSAS ale celui ce L-a urmat neabătut pe Hristos, Părintele Arsenie Boca – „Omul îmbrăcat în haină de in", „Îngerul cu cădelniţa de aur" şi „Arhanghelul" de la Prislop, în viziunea teologică, în concepţia duhovnicească şi în mărturisirea noastră arhierească – nu pot reflecta vreodată altceva decât întunecata perspectivă antihristică, dintr-o perioadă la fel de antihristică, asupra „celui mai mare om născut din femeie" (Matei 11, 11; Luca 7, 28) pe pământ românesc şi a celei mai mari personalităţi creştine răsărite pe acelaşi binecuvântat pământ daco-roman, de la sfântul apostol Andrei până astăzi.

Icoana Părintelui Arsenie zugrăvită şi transfigurată prin contemplaţii scripturistice (III Regi 19, 11-12; Apocalipsă 7, 1; 8, 3-4), viziuni patristice (avva Arsenie 27 şi 38), mărturii contemporane şi metafore spirituale pregăteşte canonizarea unui adevărat „rug aprins". În acest sens, sfântul lui Dumnezeu şi canonizarea lui de către Biserica Ortodoxă s-ar putea asemăna cu rugul aprins din Sinai şi cu stâlpul de foc din pustie. Prin canonizare, „rugul aprins" devine „stâlp de foc" pentru neam, popor şi ţară. Prin canonizare, „rugul aprins" se transfigurează în „stâlp de foc" şi luminează ca şi „stâlp de foc", între ţărmul Mării Roşii şi malul Iordanului. Sau, prin canonizare, „rugul aprins" devine „stâlp de foc", se transfigurează în „car de foc" şi rourează ca „limbă de foc" a Duhului Sfânt. „După acestea, am văzut un alt înger pogorându-se din cer, având putere mare, şi pământul s-a luminat de slava lui" (Apocalipsă 18, 1). Tot aşa şi pământul românesc se luminează şi se va lumina tot mai mult de slava, harul şi darul, harisma şi personalitatea Preacuviosului Părinte Arsenie de la Prislop şi de evlavia curată şi cultul ortodox pe care poporul nostru le are faţă de Sfinţia Sa.

Parcurgând cu atenţie şi cu dragoste cuprinsul bogat al cărţii d-lui Florin Duţu – până în prezent cea mai documentată biografie a Părintelui Arsenie, fără pretenţia de a fi nicidecum exhaustivă – nu putem ajunge decât la concluzia inspirată de la sfârşitul Evangheliei sfântului apostol şi evanghelist Ioan: „Sunt şi alte multe lucruri pe care le-a făcut Iisus, care nu sunt scrise în cartea aceasta (Ioan 20, 30) şi care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta nu ar cuprinde cărţile ce s-ar fi scris. Amin." (Ioan 21, 25), cuvinte pe care le-am putea traduce astfel: sunt şi alte multe lucruri, fapte, minuni şi semne; cuvinte, învăţături şi sfaturi; rugăciuni, viziuni şi tăceri; experienţe, trăiri şi simţiri pe care le-a avut sau le-a făcut Părintele nostru Arsenie, care nu sunt scrise în cartea aceasta şi care, dacă s-ar putea scrie de cineva cu de-amănuntul, cred că nici în tainica şi profetica chilie a Sfinţiei Sale de sub Fereastra Sâmbetei din Munţii Făgăraşului n-ar putea încăpea cărţile ce s-ar fi scris, ce se scriu şi ce se

vor mai scrie despre Sfinţia Sa, care, ascuns în taina cuvintelor sfântului prooroc Ieremia: „Turn te-am pus în mijlocul poporului Meu şi stâlp, ca să afli şi să urmăreşti drumul lor...” (Ieremia 6, 27), spunea printre altele: „Călugării sunt chemaţi să umple lumea de duhul Parusiei şi să pună jăratec pe lemnul uscat al lucrurilor”, pentru a le reaprinde prin Duhul Sfânt.

Părintele Arsenie – Mărturisitorul (Din *Cuvânt înainte,* în: *Vreau să schimb lacrimile voastre în bucurie,* Ed. Agaton, Făgăraș, 2014)

„Atunci unul dintre serafimi a zburat spre mine, având în mâna sa un cărbune, pe care îl luase cu cleştele de pe jertfelnic” (Isaia 6, 6).

Dacă ne-am învrednici să stăm de vorbă cândva în duh cu Preacuviosul Părinte Arsenie de la Prislop, în gura chiliei Sfinţiei Sale săpată în stânca muntelui de sub „Fereastra Sâmbetei” – precum a vorbit oarecând sfântul prooroc Ilie cu Dumnezeu în gura peşterii de la Horeb (III Regi 19, 9-18) – cred că ne-ar mustra aspru pe mulţi pentru graba, uşurătatea, superficialitatea şi lipsa de seriozitate şi profunzime cu care se scrie şi se publică o avalanşă de cărţi şi cărţulii despre Sfinţia Sa. Pentru că orice avalanşă nu aduce cu sine numai frumuseţea şi puritatea zăpezii, ci şi pietre, stânci, lemne şi destule uscături. „Iar într-o casă mare, zice sfântul apostol Pavel, sunt nu numai vase de aur şi de argint, ci şi de lemn şi de lut; şi unele sunt spre cinste, iar altele spre necinste (II Timotei 2, 20). Opera şi personalitatea Părintelui sunt precum „o casă mare”, iar despre Sfinţia Sa s-au scris şi se mai scriu încă binevenite cărţi „de aur şi de argint”, dar şi slabe cărţi „de lemn şi de lut!” Cred că multe cărţi „de lemn” despre Sfinţia Sa, Părintele le-ar pune pe foc şi multe cărţi „de lut” despre cuvintele, semnele şi minunile Sfinţiei Sale, Părintele le-ar sparge cu toiagul mustrării! Sunt sigur de aceasta. Pentru că nu întâmplător Părintele Arsenie mi-a spus cândva la Prislop acest cuvânt cu adevărat profetic: „Tu va trebui să mă aperi de oameni!” Dar n-am în mâinile mele nevrednice, nici sabia de foc a sfântului arhanghel Mihail, nici crinul curat şi înmiresmat al sfântului arhanghel Gavriil, deşi harul şi darul, puterea şi lucrarea arhieriei m-ar îndreptăţi la aceasta; pentru că Preacuviosul Părinte Arsenie Mărturisitorul şi Luminătorul este precum un izvor cu apă limpede într-un pustiu, munte înalt într-un câmp întins, stea luminoasă pe un cer înnegurat şi fulger strălucitor în noapte. Din izvor ne adăpăm cu agheasmă, muntele îl contemplăm, de stea ne bucurăm şi de fulger ne minunăm şi ne cutremurăm! Şi pentru a le surprinde pe toate acestea în ramă de icoană teologică s-ar cuveni să ne apropiem cu sufletul şi să ne ridicăm cu mintea spre turnul cel de veghe al sfântului prooroc Avacum (2, 1), pentru ca de la înălţimea duhovnicească a acestuia să contemplăm mistic pe Preacuviosul Părinte Arsenie, precum l-a văzut sfântul prooroc Isaia pe serafimul din vedenia din Templu, care s-a desprins din soborul celorlalţi serafimi şi s-a apropiat venind în zbor cu cărbunele în mână, luat de pe jertfelnic de evanghelistul Vechiului Testament, „cuminecându-l” (Isaia 6, 1-7).

Serafimul în zbor, cu cărbunele în mână (Isaia 6, 6-7) este prototip al Mântuitorului Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, icoană a fiecărui prooroc şi sfânt apostol, imagine a fiecărui episcop, pildă a fiecărui preot sau duhovnic şi paradigmă a oricărui sfânt (Părintele Arsenie în zbor cu cărbunele în mână...). Moise a fost precum un serafim „în zbor”, cu cărbunele tablelor Legii în mână, către poporul evreu; proorocul Samuel a fost precum un serafim „în zbor”, cu cărbunele în mână, către Israel, prin misiune, dar şi către David, prin ungere; sfântul prooroc Ilie a fost precum un serafim „în zbor”, cu cărbunele în mână, către popor, pe vremea rătăcirii lui Ahab şi a Izabelei; iar proorocul Iona a fost precum un serafim „în zbor”, cu cărbunele în mână, către niniviteni. Prin întrupare, Hristos Domnul vine „în zbor” cu cărbunele în mână către fiecare dintre noi. Cărbunele luat cu cleştele de pe jertfelnic este atât imagine a cuvântului Său dumnezeiesc, cât şi a Trupului şi Sângelui Său euharistic. Hristos vine „în zbor” cu cărbunele cuvântului Său dumnezeiesc în mână – precum serafimul din vedenie – mai întâi către sfinţii Săi ucenici şi apostoli şi către mulţimile de oameni, prin Predica de pe Muntele Fericirilor; către Petru, Iacob şi Ioan pe Tabor; către sfinţii apostoli la Cina cea de Taină şi în seara Învierii, prin uşile încuiate; către Luca şi Cleopa pe drumul spre Emaus, aprinzându-le inimile, şi la Cina din Emaus, frângând pâinea Cărbunelui aprins.

Sfinţii apostoli şi sfântul apostol Petru vin „în zbor” cu cărbunele în mână prin predica şi vorbirea în limbi din Duminica Rusaliilor, către cei dintâi creştini şi către lumea întreagă. Sfântul apostol Petru vine „în zbor” cu cărbunele în mână către slăbănogul de la Poarta cea Frumoasă a Templului, către creştinii din Samaria, către Eneas din Lida, către Tabita din Iope, către sutaşul Corneliu din Cezareea şi prin Epistolele sale soborniceşti, către noi toţi. Sfântul arhidiacon Ştefan vine „în zbor” cu cărbunele în mână către lumea întreagă, prin descoperirea şi mărturisirea revelaţiei din sinedriu, despre Șederea lui Hristos cel Înviat de-a dreapta Tatălui (Fapte 7, 55-56), iar sfântul arhidiacon Filip face acelaşi lucru, convertindu-l pe famenul reginei Etiopiei. Sfântul apostol Pavel vine „în zbor” duhovnicesc cu cărbunele în mână, după convertirea minunată de pe drumul Damascului şi după botezul primit în Damasc, către ucenicii de aici, către cei din Ierusalim şi Antiohia – unde întâia dată s-au numit creştini – şi către toate bisericile Galatiei, Asiei, Macedoniei, Ahaiei, Iliricului şi Italiei – până la Roma şi poate chiar până în Spania, iar prin cele paisprezece epistole din Noul Testament, la fiecare dintre noi. Sfântul apostol şi evanghelist Ioan vine „în zbor” către noi, cu cărbunele Apocalipsei în mână, luat de pe jertfelnicul revelaţiei din Insula Patmos.

Fiecare episcop sau ierarh vine „în zbor” cu cărbunele în mână către preoţii şi credincioşii din Eparhia sa, prin prezenţă, slujire, cuvântare, pastorală şi vizite canonice. Fiecare preot sau duhovnic, la rândul lui vine „în zbor” cu cărbunele în mână către enoriaşii săi din parohie şi către fiii săi duhovniceşti, prin povăţuire. Fiecare sfânt ridicat dintr-un neam vine „în zbor”, precum serafimul din vedenie, cu cărbunele în mână către neamul său, către

contemporanii săi şi, mai ales, către urmaşi. Nu în ultimul rând îl vedem, îl contemplăm şi îl simţim pe Preacuviosul Părinte Arsenie de la Prislop, venind „în zbor” cu cărbunele în mână către noi, către credincioşi şi către pelerini, în fiecare zi, în Duminici şi sărbători, dar mai ales în zilele de hram şi „vedenie” din 8 mai şi 28 noiembrie!

Astfel, contemplând cununile Părintelui nostru Arsenie (şi ale tuturor sfinţilor): „cununa dreptăţii” (II Timotei 4,8), ca şi creştin; „cununa cea neveștejită a slavei” (I Petru 5, 4), ca şi preot; „cununa cea de pietre scumpe a smereniei” (*Patericul*, X, 2 şi 24), ca şi monah; „cununa vieţii” (Apocalipsă 2, 10), ca şi sfânt al Bisericii lui Hristos, canonizat deja de Dumnezeu şi de popor – urmând ca şi Sfântul Sinod să confirme aceasta la o apropiată şi mult aşteptată „plinire a vremii” (Galateni 4, 4) – ne-am putea integra cu toţii în întreita cântare a serafimilor din Templu şi de la fiecare Sfântă Liturghie: „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de mărirea Lui!” (Isaia 6, 3). Pentru că „cei care vor fi îndrumat pe mulţi pe calea dreptăţii vor fi ca stelele în vecii vecilor” (Daniel 12, 3), iar „cei drepţi vor străluci ca soarele în împărăţia Tatălui lor” (Matei 13, 43). Părintele Arsenie este o stea care străluceşte pe firmamentul Bisericii şi un soare care luminează şi dogoreşte, din Împărăţia Tatălui!

Şi prin această „Antologie” de cuvinte duhovniceşti ale Sfinţiei Sale, îngrijită de doamna profesor Natalia Corlean şi publicată la Editura Agaton din Făgăraş, pare-se că Părintele Arsenie vine încă o dată înspre noi toţi „în zbor”, cu cărbunele harului ceresc şi dumnezeiesc în mâini, schimbându-ne lacrimile în bucurie şi dovedindu-ne că de dincolo ne ajută mai mult, precum ne-a şi încredinţat. Noi să fim în Templu, precum Isaia, adică în Ortodoxie!

Binecuvântare cititorilor, răsplată ostenitorilor şi mântuire împlinitorilor!

„*Omul îmbrăcat în haină de in*” (Iezechiel 9, 3) *şi uniforma Armatei Române*. „Şi oştile din cer veneau după El, călare pe cai albi, purtând veşminte de vison alb, curat” (Apocalipsă 19, 14).

Sfinţii militari din pictura Preacuviosului Părinte Arsenie Boca (1910-1989) din Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” de la Drăgănescu, de lângă Bucureşti, şi tema vârstelor duhovniceşti filocalice – curăţire, iluminare şi desăvârşire – exprimată prin imaginea celor trei ostaşi îmbrăcaţi în uniforma propusă de către sfântul apostol Pavel la sfârşitul Epistolei către Efeseni, ca şi încununarea cerească, din ultimul moment, a soldatului roman care păzea pe sfinţii din Iezerul Sevastiei, din aceeaşi pictură a „Capelei Sixtine” a Ortodoxiei Româneşti, dar nu în ultimul rând cele două icoane ale sfântului arhanghel Mihail cu sabia de foc, „mai marele oştirilor cereşti”, de pe iconostasul de la Drăgănescu şi Prislop şi din Epitaful Adormirii Maicii Domnului de la Sâmbăta ar putea constitui temeliile concepţiei vizionare, mistice şi spirituale a „Arhanghelului” de la Prislop (care în anii tinereţii Sfinţiei Sale a dorit la un moment dat să se înscrie la Şcoala de Aviaţie de la Cotroceni!) despre ostaşi, armată şi Armata Română.

Este cunoscut în Sfânta Evanghelie faptul că Mântuitorul nostru Iisus Hristos a găsit cea mai mare credinţă în Israel la un sutaş sau ofiţer roman (Matei 8, 5-13), iar sfântul apostol Pavel îl îmbracă în lupta cea duhovnicească pe fiecare creştin cu armele duhovniceşti sau cu toată armătura lui Dumnezeu: „Îmbrăcaţi-vă cu toate armele lui Dumnezeu, ca să puteţi sta împotriva uneltirilor diavolului. Căci lupta noastră nu este împotriva trupului şi a sângelui, ci împotriva începătoriilor, împotriva stăpâniilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutăţii, care sunt în văzduhuri. Pentru aceea, luaţi toate armele lui Dumnezeu, ca să puteţi sta împotrivă în ziua cea rea, şi, toate biruindu-le, să rămâneţi în picioare. Staţi deci tari, având mijlocul vostru încins cu *adevărul* şi îmbrăcându-vă cu *platoşa dreptăţii*, şi încălţaţi picioarele voastre gata fiind pentru Evanghelia păcii. În toate luaţi *pavăza credinţei*, cu care veţi putea să stingeţi toate săgeţile cele arzătoare ale vicleanului. Luaţi şi *coiful mântuirii* şi *sabia Duhului*, care este cuvântul lui Dumnezeu” (Efeseni 6, 11-17). Aceste arme duhovniceşti le-au îmbrăcat mai întâi cei 318 oşteni ai patriarhului Avraam, cu prilejul eliberării lui Lot (Facere 14, 14-16); ostaşii lui Iosua în lupta cu amaleciţii (Exod 17, 8-16); cei 300 de ostaşi viteji ai lui Ghedeon înarmaţi doar cu trâmbiţe şi cu ulcioare cu făclii aprinse, în lupta cu madianiţii (Judec. 7, 5-22); tânărul şi viitorul rege David, cu praştia sa şi cu cele cinci pietricele de râu, în lupta cu Goliat filisteanul (I Regi 17, 1-58), precum şi bravii Macabei, de la sfârşitul perioadei Vechiului Testament. În istoria Bisericii creştine, aceste arme duhovniceşti le-au purtat şi le-au îmbrăcat sfântul Gheorghe Purtătorul de Biruinţă, sfântul Dimitrie Izvorâtorul de Mir, sfântul Nestor, sfântul Mina, sfântul Teodor Tiron, sfântul Teodor Stratilat, sfântul Haralambie, sfântul Mercurie şi, mai ales, sfântul împărat Constantin cel Mare, cel întocmai cu apostolii.

De aceea cuvintele inspirate ale Părintelui nostru Arsenie Boca – „Omul îmbrăcat în haină de in” (Iezechiel 9, 3) şi „îngerul cu cădelniţa de aur” (Apocalipsă 8, 3) – selectate de către Preacucernicul preot militar Traian Chircu de la Unitatea Militară din Floreşti (Cluj-Napoca) şi publicate cu binecuvântarea Înaltpreasfinţitului Părinte Dr. Andrei Andreicuţ, Arhiepiscopul şi Mitropolitul Clujului – pentru folosul duhovnicesc al tuturor celor ce slujesc lui Dumnezeu şi Patriei în Armata Română, în ţară sau în străinătate, apărând fiinţa, hotarele, onoarea, demnitatea şi integritatea poporului român, „creştinesc şi de Hristos iubitor” – nu pot fi decât un prilej sporit de bucurie, comuniune şi solidaritate creştinească şi românească, sub stindardul imnului naţional „Preoţi cu crucea-n frunte, căci oastea e creştină!”, în duhul cuvintelor Părintelui Arsenie: „Legea războiului nu este să-ţi ucizi adversarul, ci să-l capturezi”, pentru a nu încălca porunca divină care spune: „Să nu ucizi!” (Exod 20, 13; Deuteronom 5, 17; Matei 5, 21), deoarece „fiecare avem în noi câte un Lie, câte un Goliat, câte o scorpie de biruit: pe ucigaşii virtuţilor”. Altfel, „fărădelegile atrag pustiirea pe pământ” (Înţ. lui Solomon 5, 23), prin sabia lui Cain şi a celor ce-l urmează – din aceeaşi pictură pe care scrie: „Sabia pedepseşte pe ucigaşi şi confirmă pe sfinţi.”

În vremuri în care parcă desluşim ropotul copitelor cailor Apocalipsei (6, 2-8) şi „auzim de războaie şi veşti de războaie” (Matei 24, 6) îl contemplăm în duh pe Părintele nostru Arsenie Boca, stând împreună cu toţi sfinţii neamului în „Sfânta Sfintelor” de dincolo de catapeteasma hristică a Catedralei Mântuirii Neamului, în neîncetată rugăciune stăruitoare către tronul Preamilostivului Dumnezeu, Cel în Treime lăudat, cu mâinile ridicate spre cer, precum Moise pe munte, „până la asfinţitul soarelui” din Vinerea Patimilor de pe Golgota şi din cea a Istoriei (Exod 17, 11-12). Şi toate acestea, pentru a evita, a amâna sau a anula (dacă este posibil) împlinirea cuvintelor-avertisment şi în acelaşi timp profetice ale aceluiaşi sfânt părinte al vremurilor noastre, din mormântul de la Prislop: *„Si vis pacem, para bellum...* şi pământul va fi stea.”

Apologia Părintelui Arsenie Boca

Deoarece Sfântul Părinte Antonie cel Mare, „Patriarhul monahismului ortodox”, ne spune că „în tot ce faci să ai mărturia Sfintelor Scripturi” (*Patericul*, avva Antonie 5) rânduim la începutul cuvântului nostru arhieresc, teologic şi duhovnicesc de apărare a Preacuviosului Părinte Arsenie de la Prislop, la 26 de ani de la trecerea Sfinţiei Sale la cele veşnice, spre ştiinţă, înştiinţare şi luare-aminte, acest cuvânt dumnezeiesc din cărţile Regilor: „Atunci au luat filistenii chivotul Domnului şi l-au dus din Eben-Ezer la Aşdod. Apoi au ridicat filistenii chivotul Domnului şi l-au vârât în capiştea lui Dagon şi l-au pus lângă Dagon. Iar a doua zi s-au sculat aşdodenii dis-de-dimineaţă şi iată Dagon zăcea cu faţa la pământ înaintea chivotului Domnului. Şi au luat ei pe Dagon şi l-au pus iar la locul lui. Şi s-au sculat ei dis-de-dimineaţă în ziua următoare, şi iată Dagon zăcea cu faţa la pământ înaintea chivotului Domnului; dar capul lui Dagon şi amândouă picioarele şi mâinile lui zăceau tăiate pe prag, fiecare deosebi, şi rămăsese numai trunchiul lui” (I Regi 5, 1-4).

Sfântul Părinte Simeon Noul Teolog (946-1022), apărând cultul ortodox al părintelui său duhovnicesc, Cuviosul Simeon Evlaviosul de la Mănăstirea Studion din Constantinopol, spune: „Cine nu este în comuniune cu sfinţii contemporani lui, este lipsit de comuniunea sfinţilor!” Întrucât s-au ridicat în ultima vreme destui „Atoni” împotriva Părintelui Arsenie Boca şi al cultului uimitor şi copleşitor pe care marea majoritate a românilor ortodocşi îl au faţă de Sfinţia Sa, prin pelerinajele de la Prislop, Sâmbăta şi Drăgănescu, adăugăm şi acest fragment cunoscut, din Sinaxarul zilei de 15 august: „Atunci s-a întâmplat unuia din numărul preoţilor din legea veche, anume Atonie, de a ieşit la drum. Acela, după ce norul s-a ridicat la înălţime după dumnezeiasca rânduială şi pentru o mai mare minune, a văzut pe sfinţii apostoli şi mulţimea credincioşilor cu lumânări şi cu cântări de Psalmi, înconjurând patul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, şi, umplându-se de zavistie, a înnoit în sine vechea răutate asupra Domnului nostru Iisus Hristos, şi a zis: «Acesta este trupul care a născut pe înşelătorul acela care a stricat legea părinţilor noştri! Vezi ce fel de cinste are?» Şi fiind tare cu trupul, de mare mânie, s-a repezit cu sălbăticie şi a alergat spre

pat, voind să răstoarne la pământ Preacuratul trup al Preasfintei Fecioare Maria. Dar când mâinile lui cele îndrăzneţe s-au atins de pat îndată au fost tăiate de sabia cea nematerialnică a izbândirii lui Dumnezeu de îngerul cel nevăzut; şi au rămas lipite de pat, iar Atonie a căzut, răcnind şi văitându-se cu amar" (*Vieţile Sfinţilor* pe luna August, *Sinaxarul Praznicului Adormirii Maicii Domnului*).

De la începutul slujirii, lucrării, propovăduirii şi misiunii duhovniceşti a Părintelui Arsenie în „mijlocul câmpului – şi spaţiului ninivitean românesc – plin cu oase omeneşti" (cf. Iezechiel 37, 1), de la Sâmbăta, Prislop şi Drăgănescu, Sfinţia Sa a fost precum „un semn care va stârni împotriviri" (Luca 2, 34) – după cuvintele profetice ale dreptului Simeon, rostite în ziua Întâmpinării Domnului, către Sfânta Fecioară Maria Născătoare de Dumnezeu, cu referire la Pruncul Iisus Hristos, adus la patruzeci de zile la Templul din Ierusalim, „împotriviri" de care sunt pline dosarele de urmărire antihristică de la C.N.S.A.S., iar în ultimul timp gura lumii şi gura iadului de pe Internet.

Părintele Arsenie Boca a deranjat în timpul vieţii şi deranjează încă şi mai mult după moarte! Părintele Arsenie Boca nu are nevoie nici de evlavia cuiva, nici de unanimitate şi nici măcar de vreo canonizare. Părintele Arsenie Boca este ceea ce este: creştin ortodox botezat; absolvent al Facultăţii de Teologie Ortodoxă din Sibiu; ucenic al Sfântului Munte Athos; ctitor spiritual al Mănăstirii „Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus (căreia i-a dat aură) şi stâlp de foc la Sfânta Mănăstire Prislop (căreia îi dă nimb). Părintele Arsenie Boca a fost vreme de şase ani diacon al Catedralei Mitropolitane din Sibiu; preot vrednic al lui Hristos, duhovnic iscusit, propovăduitor şi trăitor al Evangheliei Domnului, slujitor înflăcărat şi înlăcrimat al Sfintei şi dumnezeieştii Liturghii, păstor de suflete, om al lui Dumnezeu, mărturisitor şi pătimitor pentru Hristos, în închisori şi la Canal, dar şi pictor bisericesc, desfăşurându-ne spre contemplare înaintea ochilor duhovniceşti – după „Cărarea Împărăţiei" de la Sâmbăta şi Predicile („Cuvinte vii") de la Prislop – „O smerită mărturisire ortodoxă de credinţă, exprimată plastic"(cf. Pisania), prin pictura Bisericii de la Drăgănescu de lângă Bucureşti.

Părintele Arsenie Boca n-a avut nici o condamnare politică şi nici o condamnare canonică! Sfinţia Sa a fost scos pe nedrept din mănăstire în contextul decretului 410 din 1959, printr-un ordin scris al Episcopiei de care aparţinea atunci Sfânta Mănăstire Prislop. A fost izgonit şi aruncat în lume civil, dorind mereu să se întoarcă, împreună cu Maica Zamfira şi cu obştea de monahii aruncată pe drumuri, la Prislop şi nu în altă parte! În cei treizeci de ani de exil (1959-1989), precum sfântul Ioan Evanghelistul în Insula Patmos sau precum Moise în pribegie prin Sinai vreme de patruzeci de ani mai înainte de revelaţia rugului aprins, Părintele nostru Arsenie Boca şi-a înţeles şi a acceptat crucea rânduită şi îngăduită de Dumnezeu prin oamenii Cezarului roşu de atunci. Dar Părintele nu şi-a întrerupt rugăciunea minţii şi rugăciunea inimii sau rugăciunea lui Iisus şi închinarea în Duh şi Adevăr, lucrare duhovnicească şi mistic-filocalică, ce constituie proscomidia, miezul, esenţa şi epicleza Liturghiei

interioare. De aceea Sfinţia Sa, începând de la Sâmbăta şi Prislop şi cu atât mai mult de la Drăgănescu şi Sinaia, s-a învrednicit de haruri şi harisme, de daruri duhovniceşti deosebite, de care puţini se învrednicesc cu adevărat într-o sută sau în sute de ani. Străvederea cu duhul, cunoaşterea, citirea şi descoperirea gândurilor, dezvăluirea trecutului omului şi descoperirea profetică a viitorului omului, ţării şi a lumii au fost şi sunt lucrări ale Duhului Sfânt, care s-au manifestat din belşug în viaţa curată moral şi sfântă duhovniceşte a Sfinţiei Sale (în ciuda oricăror calomnii), în scrierile pline de înţelepciune, claritate, precizie, concizie şi limpezime, dar şi în pictura străbătută de transparenţă în haruri şi lumini taborice, care o fac unică în ţară, unică în Ortodoxie şi unică în lume, ca expresie estetică a Revelaţiei dumnezeieşti întemeiată pe Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie, cu nuanţe reale de originalitate şi aplicare la omul modern, ca mesaj profund teologic, curat dogmatic, limpede ecumenic şi nu lipsit pe alocuri de accente profetice, care ar trebui să ne pună pe toţi pe gânduri.

Fără îndoială că satana sau diavolul (reprezentat în pictura Părintelui în scena „Călugărul răstignit" şi în cea a Judecăţii particulare) – „Sărsăilă", cum îl numea Părintele – nu s-a bucurat nici de predicile Părintelui Arsenie la Sâmbăta, nici de duhovnicia Sfinţiei Sale din mijlocul mulţimilor, nici de semnele şi minunile din închisoare şi de la Canal (adeverite de martori), nici de smerenia adâncă a Sfinţiei Sale, precum nici de dragostea de Dumnezeu şi de oameni, trăită la cea mai înaltă intensitate, prin nevoinţe numai de Dumnezeu ştiute. Nu se bucură diavolul nici de chilia Părintelui Arsenie săpată în munţi, nici de pictura de la Drăgănescu, nici de semnele şi minunile de la crucea şi de la mormântul Sfinţiei Sale şi cu atât mai puţin de râul de oameni devenit fluviu de pelerini, din aproape toate părţile şi toate locurile unde vieţuiesc români, în ţară şi străinătate, care se revarsă spre Prislop. Sabia de foc a Părintelui nostru Arsenie – „Arhanghelul" de la Prislop! – care a tăiat în cangrena păcatului la noi, la români (avorturi, necurăţie, beţie, fumat, înjurături şi toate celelalte), îl ustură şi-l arde pe vrăjmaşul cel nevăzut al mântuirii oamenilor. De aceea nu este de mirare faptul că, aşa după cum de câteva ori iudeii au luat pietre în mâini ca să arunce după Iisus şi împotriva lui Iisus (Ioan 8, 59; 10, 31; 11, 38), precum mai târziu împotriva sfântului arhidiacon Ştefan, ucigându-l, pentru că nu puteau răbda şi accepta mărturisirea revelaţiei din sinedriu – Şederea Mântuitorului Iisus Hristos cel Răstignit şi Înviat, în cerurile deschise, pe tron, de-a dreapta Tatălui (Fapte 7, 55-60), tot aşa nu ne mirăm nicidecum şi nu ne vom mira de cei ce au făcut acelaşi lucru cu sfinţii în vieţile lor şi cu Părintele nostru Arsenie în vremea noastră. Maica Domnului a fost oarecând înjunghiată în obraz, în Icoană, în Muntele Athos, chiar de către cineva care purta haină neagră şi lungă! Până la canonizare, răstignirea Părintelui Arsenie Boca continuă! Dacă hulitorii şi batjocoritorii de pe Golgota din Vinerea Patimilor se transferă pe Internet nu e nici o mirare! Însă „Vedeţi că nimic nu folosiţi. Iată că lumea se duce după El" (Ioan 12, 19) – după Hristos în Ierusalim şi după Părintele Arsenie la Prislop!

Sfârşindu-şi viaţa în exil la Aşezământul monahal de la Sinaia în 28 noiembrie 1989, spovedit şi cuminecat cu Sfintele Taine ale lui Hristos, precum sfinţii Ioan Gură de Aur (în anul 407 la Comana), Maxim Mărturisitorul (în 662 la Lazica) şi Simeon Noul Teolog (în anul 1022 la Mănăstirea Sfânta Marina), dar şi atâţia alţi sfinţi, Părintele Arsenie Boca este un Părinte al neamului nostru, un mijlocitor, un călăuzitor, un ocrotitor şi un rugător fierbinte către Dumnezeu. Eu îl văd şi îl socotesc pe Părintele nostru Arsenie Boca ca pe unul dintre preoţii sfinţi ai Bisericii noastre Ortodoxe, purtători ai chivotului lui Hristos peste Iordanul istoriei, în spaţiul nostru românesc (cf. Iosua 3, 14-17). Văzându-L şi simţindu-L răstignit pe Mântuitorul Hristos în regimul trecut, vreme de zeci de ani, pe o cruce nevăzută mai mare decât cea de pe Caraiman, Părintele nostru Arsenie a fost printre puţinii, dacă nu chiar singurul – precum sfântul Ioan Evanghelistul – care a stat cu deplină statornicie şi cu desăvârşită verticalitate lângă Crucea lui Hristos, fără vreun compromis cu cei fără de Dumnezeu.

Cuvintele unui mare ierarh, rostite cu un veac în urmă: „Ţineţi cu poporul, ca să nu rătăciţi!” se potrivesc întocmai şi în cazul Părintelui Arsenie de la Prislop. Şi poporul ţine cu Sfinţia Sa, pentru că-i confirmă sfinţenia vieţii; îi pecetluieşte ortodoxia învăţăturii şi a spiritualităţii, îi simte şi îi poartă pe umeri autenticitatea cultului şi a evlaviei, până în pragul şi în ziua „plinirii vremii” canonizării! Urmaşii răzvrătiţilor lui Core, Datan şi Aviron împotriva evidenţei (Numerii 16, 1), precum şi discipolii tâlharului batjocoritor, răstignit de-a stânga Domnului (Luca 23, 39), singuri se osândesc pe ei înşişi în faţa lui Dumnezeu şi a neamului românesc, sporindu-şi vina, împreună cu toţi hulitorii, specialişti în pălmuiri, cărora Iisus le răspunde peste veacuri: „Dacă am vorbit rău, dovedeşte că este rău, iar dacă am vorbit bine, de ce Mă baţi?” (Ioan 18, 23), pentru că la Judecata de Apoi se vor da pe faţă „gândurile multor inimi” (cf. Luca 2, 35).

***

Mărturisirea din Cezareea Prislopului:

– Cine zic oamenii că sunt eu, Părintele Arsenie?

– Unii zic că sunteţi Sfântul Ardealului; alţii zic că sunteţi făcător de minuni şi împlinitor de dorinţe; alţii zic că sunteţi rugător, ocrotitor şi mijlocitor pentru noi înaintea lui Dumnezeu.

– Dar voi cine ziceţi că sunt?

Răspunzând unul, al Daciei Felix, a zis:

– Sfinţia Voastră, Părinte Arsenie, sunteţi „Omul îmbrăcat în haină de in”, „Îngerul cu cădelniţa de aur”, „Arhanghelul de la Prislop”, „Sfântul sfinţilor” români şi Sfântul vremurilor noastre!

Şi răspunzând Părintele Arsenie, a zis:

– Fericit eşti tu, episcop al Daciei Felix, că nu trup şi sânge ţi-au descoperit ţie acestea, ci harul Duhului Sfânt primit la hirotonia întru arhiereu al lui Hristos! (cf. Matei 16, 13-17).

Scrisori către Părintele Arsenie

„*Cuvintele acestea pe care vi le spun sunt lumină, uneori poate scânteietoare, orbitoare chiar!*” (Părintele Arsenie, *Tâlcuiri la Pateric,* manuscris).

De un sfert de veac mă gândesc adeseori la cuvântul pe care mi l-aţi spus cândva la Prislop: „Plec dincolo, ducând cu mine taine, pentru că n-am cui le spune.” Şi mă gândesc adeseori la tainele descoperite şi împărtăşite de către Dumnezeu Sfinţiei Voastre, prin trăiri, rugăciuni şi nevoinţe, care se află dincolo de capitolele din „Cărarea Împărăţiei”, dincolo de predicile din „Cuvinte vii” şi de cele scrise în manuscrisele inedite, precum şi dincolo de cele zugrăvite şi înscrise pe pereţii sfintei Biserici de la Drăgănescu. Şi cuget iarăşi la faptul că niciunul dintre cei ce v-am întâlnit şi cunoscut în timpul vieţii nu ne-am învrednicit de-a auzi, de-a păstra şi de-a purta aceste taine, care mai mult decât ne-ar fi îmbogăţit viaţa, ne-ar fi copleşit sufletul sub greutatea şi lumina lor. Însă cât de săracă ar fi fost cartea Faptele Apostolilor şi Epistola a II-a către Corinteni dacă sfântul apostol Pavel nu ne-ar fi împărtăşit în trei rânduri minunea Arătării şi a convertirii sale de pe drumul Damascului (Fapte 9, 3-20), dar şi taina răpirii sale la al treilea cer (II Corinteni 12, 1-10). Aceste taine alcătuiesc nevăzut viaţa pământească a Sfinţiei Voastre şi atrag prin harul lor miile şi zecile de mii de credincioşi la crucea smerită de lemn ce vă străjuieşte mormântul, de unde zidit întru tăcere ne pregătiţi pe toţi pentru Înviere.

Unele lucruri ni le-aţi spus, atât cu privire la noi şi la viaţa noastră creştinească, cât şi cu privire la lume şi la cele ce vor urma să fie. Unele le-am înţeles, altele le-am priceput mai târziu, iar altele nici până astăzi. Ne-aţi descifrat firul vieţii şi ne-aţi luminat sensul ei ca nimeni altul. Ne-aţi ajutat să înţelegem creştinismul ca fiind umbra trecerii luminoase a lui Iisus pe pământ. De aceea viaţa noastră se adapă, se hrăneşte şi se prelungeşte din viaţa Sfinţiei Voastre şi din cuvintele pe care ni le-aţi spus, ca venind de la Dumnezeu, pentru că destinul nostru, al tuturor celor care v-am cunoscut şi vă iubim, s-a întâlnit cândva în mod providenţial cu destinul Sfinţiei Voastre, cu care se împleteşte în Hristos, prin harul Duhului Sfânt şi în Biserică. De aceea ne sunt de mare ajutor cuvintele pe care le-aţi spus cândva obştii de la Sinaia: „Cine se ţine de noi, cu noi va fi.” Aţi dorit să ne fie mintea limpede precum cerul senin şi ne-aţi dat de înţeles că nu putem veni la Iisus fără vasul de alabastru cu mir de nard al Mariei din Betania (Ioan 12, 3). Dar, din nefericire pentru noi, încă nu ne-am ars toate vreascurile minţii, ca să putem ajunge la unicul gând al rugăciunii lui Iisus.

Este foarte adevărat faptul că, după plecarea Sfinţiei Voastre dintre noi, lăsându-ne în suflet o durere nesfârşită, dar şi o nădejde neclintită, orfani fiind, ne-am simţit adeseori precum Iosua, în lupta cea duhovnicească în vale, cu amaleciţii cei nevăzuţi, iar pe Sfinţia Voastră vă simţeam şi vă simţim mereu ca pe un alt Moise în rugăciune, sus pe munte, cu braţele ridicate spre cer (Exod 17, 8-16). Suntem mult mai singuri fără Sfinţia Voastră şi mult mai săraci fără cuvântul cel viu şi ziditor al Sfinţiei Voastre, care de atâtea ori în viaţă ne-a fost sprijin şi

adăpost în ploile, vijeliile şi furtunile ce s-au abătut asupra noastră. De aceea, câte n-am avea să vă spunem şi câte n-aţi avea să ne ziceţi de la amvonul Bisericii celei biruitoare din cer?! Corabia ne este învăluită de valuri, iar naufragiul din Malta pare foarte aproape (Fapte 27, 13-44; 28, 1). Pentru vinovăţiile noastre, ale părinţilor şi strămoşilor noştri suntem aruncaţi adeseori din corabie, precum Iona, în mare (Iona 1, 1-16). Dar, pentru rugăciunile şi mijlocirile Maicii Domnului, ale tuturor sfinţilor şi ale Sfinţiei Voastre, ori ne va înghiţi chitul în mod salvator, ori ne va întinde Hristos mâna, precum lui Petru, în chip mântuitor (Matei 14, 24-33)! Probleme sunt peste tot, necazuri sunt peste tot, păcate sunt peste tot, vinovăţii sunt peste noi. Am semănat păcate şi de aceea culegem necazuri. „Căzut-a cununa de pe capul nostru; vai nouă, că am păcătuit!" (Plângeri 5, 16). Untdelemnul ni se împuţinează în vase, candela sufletului ni se stinge (Matei 25, 8), vasul de alabastru cu mir de nard ne lipseşte, lacrimile ni se împuţinează, haina de nuntă ni se întinează şi dorul după Mirele Hristos adeseori ni se stinge. Sfinţia Voastră aţi trecut prin ţară, prin neam şi Biserică, precum Iona prin Ninive, chemându-ne la Dumnezeu şi vestind cele ce aveau să vină, dar noi, ninivitenii de azi, nu ne-am pocăit încă în sac şi cenuşă. Vremurile sunt tulburi şi, cum ne spuneaţi Sfinţia Voastră: „Lumea se clatină şi noi ne bucurăm pentru că lumea se clatină, pentru că sunt pe lume semnele apropierii celei de A Doua Veniri a lui Hristos", dar noi nu suntem treji şi priveghetori pentru ea. Somnul ucenicilor osteniţi din Ghetsimani ne-a cuprins şi pe noi. Numai glasul arhanghelului şi trâmbiţa lui Dumnezeu ne mai poate trezi (I Tesaloniceni 4, 16). Un glas de arhanghel aţi fost şi sunteţi Sfinţia Voastră, precum şi o trâmbiţă a lui Dumnezeu, peste câmpul plin cu oase omeneşti, din vedenia proorocului Iezechiel (Iezechiel 37, 1-14). De aceea, de dinaintea tronului ceresc al Preasfintei Treimi şi din soborul tuturor sfinţilor şi al celor douăzeci şi patru de bătrâni din Apocalipsă, îmbrăcaţi în veşminte albe şi cu cununi de aur pe cap (Apocalipsă 4, 4 şi 9-11), aduceţi-vă aminte de noi şi nu ne uitaţi când scoateţi miridă din prescura rugăciunii de foc la Proscomidia Liturghiei cosmice cea fără de Otpust, la care slujiţi neîncetat. De noi cei ce v-am cunoscut şi de toţi cei care nu v-au cunoscut, de cei ce v-au urmat, urmându-L pe Hristos, dar şi de cei ce nu v-am ascultat întru toate, cum ar fi trebuit şi cum s-ar fi cuvenit.

***

„Ia ţara foc din Prislop!" – îmi spuneaţi odată, din capul scării celei vechi, la Sfânta Mănăstire, iar florile de la mormântul Sfinţiei Voastre sunt semnele şi miresmele luminilor de Paşti cu care credincioşii şi pelerinii pleacă de acolo, aprinse de darul şi duhul Sfinţiei Voastre. Şi focul acesta s-a răspândit şi se răspândeşte peste tot din evlavia pe care credincioşii şi pelerinii de pretutindeni v-o poartă. Căci pentru noi sunteţi un rug aprins în pustie şi un stâlp de foc călăuzitor spre Hristos, în deşertul vieţii. Aţi umblat cu Dumnezeu precum Enoh, de aceea El v-a luat la Sine (cf. Facere 5, 22-24). Aţi purtat crucea lui Hristos asemenea lui Simon Cirineanul şi aţi fost răstignit împreună cu

Hristos, după cuvintele sfântului apostol Pavel (Galateni 2, 20) şi precum în pictura cu călugărul răstignit, de aceea înviaţi împreună cu El. Întâlnindu-vă, cunoscându-vă şi însoţindu-vă de atâtea ori la Drăgănescu, Bucureşti, Prislop, Sinaia şi Retezat, am gustat din bucuria drumului spre Emaus şi ne-am împărtăşit de Cina de la capătul drumului. Târziu v-am înţeles cuvintele: „În loc să mergem mai singuri pe cale...” şi nu de puţine ori v-am întristat aşteptările, încât mi-aţi zis: „Credeam că se poate face şi din tine ceva...”. Însă cuvintele pe care mi le-aţi spus la Prislop la începutul lui mai 1986: „Dacă tu nu veneai preot aici, eu pe aici nu mai aveam ce căuta!” îmi sunt o rază de speranţă. N-am putut împlini decât în parte cuvântul: „Tu va trebui să mă aperi de oameni”, fapt ce se adaugă cererii mele smerite de iertare, însă mereu îmi răsună în minte cuvintele Sfinţiei Voastre: „Să-ţi vezi de carte!”, „Să mănânci cartea!” şi „Să stai de vorbă cu pietrele.” Rod al acestui cuvânt sunt pietrele de la Schitul „Schimbarea la Faţă” din Munţii Retezat şi, mai ales, cele din grădina de peste râu din satul natal, de sub streaşina de miazăzi a Prislopului, orânduite în ruinele din pietre mari de râu ale „Catedralei dacice” a Domnului Hristos, cu hramul pomenirii Sfinţiei Voastre, căci scrierile pe care ni le-aţi lăsat sunt o catedrală de cuvinte.

Cel mai înfricoşător şi cutremurător lucru şi cuvânt pe care mi l-aţi spus a fost însă cel rostit de către Sfinţia Voastră când urcam împreună înspre „Pietrele” din Retezat: „Ei, fiule, s-apropie sfârşitul! Aşa că în scurtă vreme luptă-te lupta cea bună...” De aceea aşteptăm cu frică de Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste strigarea de la miezul nopţii din Pilda celor zece fecioare (Matei 25, 6), dar şi sfâşierea catapetesmei templului, de sus până jos, prin Parusia Domnului – orizontul nostru de aşteptare.

***

„La Judecata de Apoi, puterea lui Dumnezeu mă va aduce martor că v-am spus câte v-am spus!” – ne-aţi zis în obşte, la o masă, vecină cu Cina de Taină, din trapeza veche a Sfintei Mănăstiri Prislop. Şi câte nu ne-aţi spus?! – nouă şi credincioşilor, la Sâmbăta, Prislop şi Drăgănescu. Şi cu câtă iubire ne-aţi spus! Şi ce adânc de smerenie ne-aţi arătat, învăţându-ne că: „Starea normală a minţii este smerenia şi numai smerenia.” V-am cunoscut pe când eraţi prigonit şi marginalizat, îmbrăcat în civil, într-o colibă taborică de la răsărit de Ninive, căci aşa aţi străbătut spaţiul ninivitean românesc, mărturisind şi urmând pe Hristos, Dumnezeu adevărat şi Om adevărat. Nu v-am văzut îmbrăcat în haine călugăreşti şi în veşminte preoţeşti decât în sicriu, mai înainte de înmormântare şi în ziua înmormântării de 4 decembrie 1989, dar dulama smereniei şi veşmântul sfinţeniei v-au învăluit totdeauna. Mi-aţi zis cândva la Prislop: „Să te simţi tot timpul ca-n sfântul Altar”, dorind a ne învăţa să descoperim prezenţa lui Dumnezeu şi atotprezenţa Lui, pe fundamentul Sfintei Scripturi şi pe temelia Patericului egiptean şi a Filocaliei Sfinţilor Părinţi, conectându-ne existenţa la atotprezenţa Lui – mental, sentimental şi moral.

***

„Aceasta-i dogma mea!” – îmi spuneaţi odată, pe când vorbeam împreună despre „legea ispăşirii” păcatelor părinţilor în copii şi a strămoşilor în nepoţi şi strănepoţi, „până la al treilea şi la al patrulea neam” (Exod 20, 5-6; Deuteronom 5, 9-10) sau generaţie. Aţi combătut necredinţa şi alcoolismul, păcatele trupeşti şi avortul, ca nimeni altcineva în neamul românesc, al cărui bine l-aţi dorit şi pentru a cărui regenerare şi mântuire aţi luptat, spunându-mi altădată: „Eu fac muncă de pompier: salvez ce se mai poate salva.” Folosind „cheia pastorală” de care mi-aţi vorbit şi mi-aţi confirmat-o, am constatat şi eu în decursul anilor de pastoraţie şi încercare de duhovnicie, marele adevăr rostit de Sfinţia Voastră: „Au părinţii probleme cu copiii făcuţi, în contul celor nefăcuţi” şi uneori: „Mor copiii făcuţi în contul celor nefăcuţi”, ajungând la concluzia fermă: cadavrele copiilor avortaţi de către mame încurcă, îngreunează și sunt obstacole în drumul vieţii copiilor născuţi. Şi cât de greu este să-i lămurim pe oameni în legătură cu acest lucru şi uneori cât de tardiv este să le explicăm acest fapt, după grele necazuri prăvălite peste ei şi peste noi toţi. De aceea se întâmplă câte se întâmplă. De aceea sunt accidente, boli, dureri, suferinţe şi morţi premature. De aceea este nevoie de Spovedanie, canon de iertare, ispăşire şi Sfânta Împărtăşanie. Fiind martor odată la o convorbire a Sfinţiei Voastre cu cineva, pe această temă, la sfârşit mi-aţi spus: „Vezi cât e de greu să te lupţi cu diavolul din mintea oamenilor?”, constatând cu amărăciune pe drumul vieţii noastre cât întuneric, câtă ignoranţă şi câte pânze de păianjen avem de risipit ca preoţi şi episcopi, din minţile oamenilor şi credincioşilor, încredinţaţi spre păstorire şi povăţuire.

***

„Când împlineşti porunca iubirii, iei foc!” – v-am auzit spunând odată la Prislop, vorbindu-ne despre focul Duhului Sfânt pe care Mântuitorul Iisus Hristos a vrut să-l aducă pe pământ şi să-l aprindă în inimile noastre prin rugăciunea arzătoare şi pomenirea Numelui Său Preasfânt, neîncetat, în minte şi în inimă (Luca 12, 49; I Tesaloniceni 5, 17). Această dogoare duhovnicească şi mistică, întemeiată pe asceză ortodoxă şi nevoinţe ale Sfinţiei Voastre, numai de Dumnezeu ştiute, am simţit-o şi noi în preajma Sfinţiei Voastre, o simt şi cei ce vă citesc scrierile şi cuvintele, cei ce vă contemplă pictura bisericească şi sfintele icoane şi cei ce se apropie şi vă înconjoară mormântul. De aceea unii vă văd şi vă vedem în calendar, la „plinirea vremii” canonizării, deşi nu puţini, fără dreaptă socoteală şi fără a-i putea lămuri şi opri au luat-o înainte, fără binecuvântarea Sfântului Sinod, alcătuind, citind şi răspândind neinspirate acatiste şi paraclise. De aceea nu îndrăznim să vă cerem binecuvântare pentru canonizare, pentru că avem deplină încredere în orânduirea de către Dumnezeu a lucrurilor, la timpul potrivit şi în ceasul rânduit, dar simţim şi vedem cu bucurie cum, încet, încet, vălul de deasupra icoanei Sfinţiei Voastre se dă la o parte, precum oarecând de pe faţa strălucitoare a lui Moise (II Corinteni 3, 14-16). Pentru aceea vă cerem iertare, pentru că noi, nedesăvârşiţi oameni ai Bisericii, n-am

putut nici împiedica, nici stăvili devieri şi abateri de la dreptarul unei evlavii manifestată în cel mai curat duh ortodox, lipsit de exagerările şi devierile pe care le-aţi condamnat şi-n timpul vieţii şi care v-au întristat nu de puţine ori. Dar judecata lui Dumnezeu va cerne toate neghinele din gânduri şi va discerne toată pleava din vorbe rostite, scrise, publicate şi difuzate. Şi în cele din urmă va rămâne numai aurul curat care va cântări şi grâul curat care va hrăni generaţii de creştini ortodocşi, câte vor mai fi.

***

Pentru că şi ziua vieţii noastre se pleacă spre seară (cf. Luca 24, 29) şi fiecare ne vom trece râul vieţii prin propriul nostru „vad al Iabocului”, precum patriarhul Iacob la întoarcerea din Mesopotamia (Facere 33, 22); şi pentru că nu ne-am purtat cum se cuvine crucea călugăriei, jugul preoţiei şi cununa arhieriei simţim nevoia mărturisirii în conştiinţă a psalmistului David şi a rugăciunii de pocăinţă a regelui Manase, a plânsului femeii păcătoase de la picioarele Domnului (Luca 7, 37-38) şi a plecării capului pe pieptul Mântuitorului la Cina cea de Taină (Ioan 13, 23), fără a fi deplin încredinţaţi dacă jertfa vieţii noastre va fi bineprimită precum jertfa lui Abel (Facere 4, 4) şi dacă pe altarul „Dumnezeului necunoscut” din noi (Fapte 17, 23) se va fi pogorât cu adevărat, prin rugăciunea lăuntrică, focul cel duhovnicesc, precum pe altarul sfântului prooroc Ilie de pe Carmel (III Regi 18, 36-39). În faţa „Celui Vechi de Zile” (Daniel 7, 9), înaintea Căruia stăm de la naştere până la moarte şi de la Botez până la Înmormântare, suntem vinovaţi cu toţii, fapt pentru care cerem mila lui Dumnezeu şi iertarea Lui, prin mijlocirile Sfinţiei Voastre. Ne-am pierdut pe drum dragostea dintâi (Apocalipsă 2, 4) şi deşi ne merge numele că trăim, suntem morţi duhovniceşte (Apocalipsă 3, 1). Rugăciunile noastre n-ajung, cum s-ar cuveni, în templul cel sfânt al Domnului, precum spunea proorocul din pântecele chitului (Iona 2, 8). Se aude vuiet de ploaie (III Regi 18, 41) şi harfele ne sunt atârnate în sălcii (Psalm 136, 2). Abia am ieşit din robia egipteană, ca neam, popor şi ţară, că am şi intrat în cea babiloniană! Ieremia plânge pe ruinele templului nostru din Carpaţi. Rahila îşi plânge fiii avortaţi zilnic în Rama şi nu vrea să se mângâie, pentru că nu mai sunt (Matei 2, 18). Întunericul de trei zile a pus stăpânire peste noi şi nu mai este lumină decât în Goşen (Exod 10, 22-23). Seninul cerului românesc se înnourează şi oricând pot izbucni tunete şi ne pot lovi fulgere, pentru păcatele noastre şi ale părinţilor noştri. Ne spuneaţi cândva tot la Prislop: „Nu îngreuiaţi norul de păcat al omenirii!”, dar nu v-am ascultat şi l-am îngreunat şi l-am înnegurat, ca neam, ţară şi popor. Ce va fi, numai Dumnezeu ştie, iar Sfinţia Voastră ne-aţi înştiinţat: „Rugaţi-vă să nu vină şi peste voi, ceea ce o să vină peste lumea întreagă”, pentru că numai apele potopului vor mai putea stinge focul Apocalipsei! Şi tot Sfinţia Voastră spuneaţi la Sâmbăta: „Ce este, cu ce stă scris, dă ce vine!”.

Pentru că după plecarea Sfinţiei Voastre la cele veşnice traversăm vremea celor şapte spice goale (Facere 41, 5-8), noi, cei ce suntem în pustie, teologi în „epoca de piatră” a lumii de azi, avem nevoie de rugul aprins al rugăciunilor

Maicii Domnului, al tuturor sfinţilor şi al Sfinţiei Voastre. În zăduful zilei căutăm umbra finicilor de la Elim (Exod 15, 27) şi însetăm după apa cea vie izvorâtă din stânca de la Rafidim (Exod 17, 6) şi din fântâna femeii samarinence (Ioan 4, 10). În foametea duhovnicească care ne-a cuprins (Amos 8, 11) avem nevoie de coşurile cu firimituri din pustie (Matei 14, 20), de mana cea ascunsă (Apocalipsă 2, 17) şi de pâinile punerii înainte din care s-a hrănit David în pribegia sa (I Regi 21, 3-6; Matei 12, 3-4). Cei din cuptorul Vavilonului avem nevoie de roua cea duhovnicească (Daniel 3, 1-33; Cânt. celor trei tineri 1, 25-26), iar cei din groapa cu lei, de îngerul Domnului care să le astupe gura şi de coşul cu merinde al sfântului prooroc Avacum (Daniel 6, 1-29; Ist. omorârii balaurului 1, 35-50). Umbra sfântului apostol Petru să treacă peste noi şi ne vom vindeca, iar ştergarele sfântului apostol Pavel să le atingem şi ne vom tămădui, cu rugăciunile Sfinţiei Voastre (cf. Fapte 5, 15; 19, 12), căci altfel, se va împlini cuvântul pe care ni l-aţi spus cândva: „Pleavă dragă, fă-te grâu, că vine focul şi te arde!”

***

La înmormântarea Sfinţiei Voastre, am îndrăznit a rosti, parafrazând cuvintele Domnului în drum spre Golgota: „Fiice ale Ierusalimului, nu Mă plângeţi pe Mine, ci plângeţi-vă pe voi înşivă şi pe copiii voştri, pentru că vor veni zile când veţi zice munţilor (Făgăraşului): Cădeţi peste noi! Şi dealurilor (Prislopului): Acoperiţi-ne!” (cf. Luca 23, 28-31). Şi atunci am înţeles că suntem lemne uscate şi nu verzi, care trebuie udate cu multă apă duhovnicească, „limpede, cum e cristalul” (Apocalipsă 22, 1), precum lemnul uscat al avvei Ioan Colov din Patericul egiptean, care după trei ani de nevoinţe ale sfântului a odrăslit, a înverzit şi a făcut rod (avva Ioan Colov 1). Ştim că suntem mlădiţe neroditoare în Via lui Hristos (Ioan 15, 6), dar avem nevoie de Strugurele euharistic din Eşcol adus de Iosua şi Caleb din Canaan în Sinai (Numeri 13, 24-25). Pentru aceea, rugaţi-Vă şi iarăşi vă rugăm: rugaţi-Vă!

***

Dacă n-am luat aminte la cuvântul Sfinţiei Voastre, spus cândva studenţilor în Teologie de la Sibiu: „Luaţi aminte, ca nu cumva să ajungeţi preoţi, mai înainte de a deveni creştini!”, cu atât mai puţin cred că n-am ţinut seama de ceea ce ne-aţi fi putut spune, în acelaşi sens, celor chemaţi la crucea, jugul şi cununa arhieriei: „Luaţi aminte, ca nu cumva să ajungeţi arhierei, mai înainte de a deveni monahi cu adevărat!” Crucea creştinului este de lemn, crucea preotului este de fier, dar crucea arhiereului este de cele mai multe ori de piatră. Dacă creştinului i se cere, după Pilda Semănătorului, să aducă roade cel puţin „treizeci”, iar preotului cel puţin „şaizeci”, monahului şi mai ales arhiereului i se cere să aducă roadă duhovnicească „o sută” (Matei 13, 23). Crucea arhiereului este grea, precum sarcina de lemne pentru jertfă a tânărului Isaac pe Moria (Facere 22, 6). Nu ne-am luptat întotdeauna cum s-ar fi cuvenit „lupta cea bună” (II Timotei 4,

7) şi nu am alungat cu sabia de foc a rugăciunii lui Iisus păsările răpitoare ale gândurilor rele, precum a făcut patriarhul Avraam în seara jertfei sale adusă lui Dumnezeu (Facere 15, 11). Adeseori gândurile minţii ni s-au încâlcit în copacii lumii şi ai vieţii, precum părul capului lui Abesalom într-unul din stejarii unde şi-a găsit sfârşitul (II Regi 18, 9-15). De multe ori am uitat că „Tatăl nostru este în ascuns" şi că „Tatăl nostru vede în ascuns" (Matei 6, 6 şi 18). Ne-am vândut dreptul de întâi-născut pe un blid de linte (Facere 25, 29-34) şi n-am căzut copleşiţi de lumină dumnezeiască în pulberea de la poarta Damascului. Rugăciunile şi puţinele noastre fapte bune nu au ajuns cu adevărat înaintea lui Dumnezeu, precum rugăciunile şi milosteniile sutaşului Corneliu (Fapte 10, 4-6). Dar totuşi trimitem chemări şi rugări la Iope, în casa lui Simon tăbăcarul, după Sfinţia Voastră, precum sutaşul roman după Petru, ca să ne vestiţi cuvântul în Cezareea lumii. Aripile ne sunt frânte şi pe scara cerului de la Betel n-am urcat nici măcar o treaptă. În turnul cel de veghe al proorocului Avacum dinlăuntrul nostru nu mai priveghem cum se cuvine (Avacum 2, 1). La chemarea şi strigarea lui Dumnezeu din cer nu mai răspundem prin ascultare, precum tânărul Samuel în noaptea chemării din Cortul Sfânt (I Regi 3, 10). Fereastra deschisă înspre Ierusalim a proorocului Daniel din Babilon (Daniel 6, 11) n-am mai stropit-o demult cu lacrimi în rugăciune, iar înaintea lui Hristos şi a slavei Lui dumnezeieşti încă n-am căzut cu faţa la pământ, precum Avraam la stejarul Mamvri, precum ucenicii pe Tabor sau ostaşii în Ghetsimani (Facere 18, 2; Matei 17, 6; Ioan 18, 6). N-am alergat la Mormânt cu lacrimi şi miruri, ca Maria Magdalena şi ca celelalte femei mironosiţe, dar totuşi nădăjduim că în zorii de la capătul nopţii Îl vom vedea pe Hristos cel Înviat pe ţărmul Tiberiadei (Ioan 20, 11; 21, 4-5) şi pe Sfinţia Voastră întrebându-ne: „Fiilor, mai aveţi ceva din mâncarea cea duhovnicească, pe care v-am dat-o şi lăsat-o (cu atâta dragoste şi trudă)?" – precum aţi scris în pisania sfintei Biserici de la Drăgănescu, ca pe o moştenire şi un testament. În pustiul Madian în care suntem avem nevoie de rugul aprins. În pustiul Sinai în care pribegim avem nevoie de norul luminos şi de stâlpul cel de foc, pentru a nu pieri şi a ajunge stâlpi de sare, privind înapoi precum femeia lui Lot (Facere 19, 26). În ţara sfântă a Canaanului duhovnicesc avem nevoie ca trâmbiţele de la Ierihon să ne vestească învierea spirituală, iar Iosua, icoană a lui Hristos, să ne oprească soarele şi luna pe cer în războiul nevăzut (Iosua 6, 20; 10, 12-14).

Ne-aţi învăţat să ne nevoim prin „înnoirea minţii" (Romani 12, 2), limpezindu-ne gândurile prin rugăciune, precum scrie la Pateric (avva Pimen 106); să gândim precum ne învăţaţi, ca să nu fim asemenea berbecului ce trebuia adus spre jertfă, cu coarnele încurcate într-un tufiş pe Moria (Facere 22, 13), deoarece crinul rugăciunii nu poate înflori şi înmiresma sub grindina gândurilor rele, împotriva cărora nu ne luptăm niciodată îndeajuns în războiul nevăzut al minţii, prin „Doamne, Iisuse..."

***

Sfinte Preacuvioase Părinte Arsenie, ne-am luat îndrăzneala după atâta vreme de a ne dezvălui sufletul înaintea Domnului, precum Ana, mama lui Samuel, în rugăciunea sa de la Cortul Sfânt (I Regi 1, 15) şi înaintea Sfinţiei Voastre, mulţumind lui Dumnezeu că v-am întâlnit cândva în viaţă, „sub paşii veşniciei Sale” (Avacum 3, 6). De aceea venim acum cu umilinţă şi smerenie, precum au venit oarecând ghibeoniţii la Iosua – icoană a lui Hristos – cu „saci vechi cu pâine şi vin în burdufuri vechi, rupte şi cârpite”, iar în picioarele noastre purtând „încălţăminte şi sandale vechi şi peticite” şi pe noi haine rele, căci „pâinea noastră de drum este uscată, mucedă şi sfărâmată” (Iosua 9, 3-13), precum roşcovele fiului risipitor din Evanghelie, care s-a întors din ţară îndepărtată (Luca 15, 15-21), cu pocăinţă şi inimă curată şi nu cu vicleşugul celor dintâi, dorind a putea rosti odată: „Iată, avva Arsenie a venit!” – precum a rostit avva Sisoe în ceasul morţii sale: „Iată, avva Antonie a venit!” (avva Sisoe 14). Pentru aceea, când se întâlneşte un bob de tămâie cu un strop de lacrimă, în cădelniţa sufletului răsare raza unor rugăciuni stăruitoare: „Sfinte Preacuvioase Părinte Arsenie, daţi-ne din untdelemnul Sfinţiei Voastre, căci se sting candelele noastre!” şi: „Sfinte Preacuvioase Părinte Arsenie, am greşit la cer şi înaintea Sfinţiei Voastre şi nu mai sunt vrednic să mă numesc între fiii Sfinţiei Voastre, ci faceţi-mă ca pe unul din argaţi...” – lucrător în templul nevăzut de la Prislopul Sfinţiei Voastre!

***

Din gura peşterii de la Horeb, unde v-aţi ascuns, acoperindu-vă faţa cu mantia (cf. III Regi 19, 13), vorbiţi cu Dumnezeu despre noi şi pentru noi. Rugaţi-vă pentru fiecare dintre noi! Rugaţi-vă pentru cei care nu se roagă; şi nu se roagă pentru că nu cred, sau nu cred destul, sau cred greşit.

Rugaţi-vă pentru cel dintâi om, făptură a lui Dumnezeu, care a păşit întâia dată şi a contemplat în vremuri străvechi pământul şi spaţiul românesc. Rugaţi-vă pentru cel care şi-a plecat întâia dată genunchii în rugăciune pe vatra românească; pentru cei dintâi botezaţi în Iordanul Carpaţilor; pentru cel ce întâia dată s-a însemnat cu semnul sfintei cruci la noi; pentru cel dintâi cuminecat la noi de către sfântul Andrei; pentru cel dintâi preot hirotonit la noi şi pentru cei ce-au zidit cea dintâi biserică creştină la noi. Rugaţi-vă pentru cel ce a cioplit în lemn sau piatră şi a ridicat cea dintâi cruce înspre cerul românesc. Rugaţi-vă pentru românii din afara României; pentru românii din jurul României; pentru cei plecaţi mai aproape sau mai departe; pentru cei sfârşiţi şi mistuiţi de dorul de ţară. Rugaţi-vă pentru sufletele copiilor ucişi de către mame în pântecele lor, ca să se amâne împlinirea cuvintelor Scripturii scrise de către Sfinţia Voastră în pictura „Biserica şi lumea” de la Drăgănescu: „Fărădelegile atrag pustiirea pe pământ” (Înţ. lui Solomon 5, 23). Rugaţi-vă pentru unirea tuturor celor ce cred în Hristos, care va fi – aşa cum mi-aţi răspuns la o întrebare – „atunci când creştinii vor avea un duşman comun!” Fiţi Părintele neamului nostru! Aşa cum strămoşii

noştri daci l-au avut pe marele lor preot Deceneu, noi dorim să vă avem pe Sfinţia Voastră. Şi poate că mâine sau poimâine cuvintele Sfinţiei Voastre: „Ia ţara foc din Prislop!” se vor traduce: „Ia lumea întreagă foc din România!” – pentru că nu fără un tainic rost patriarhii noştri poartă, rând pe rând, dulamă şi rasă albă, precum giulgiurile Mântuitorului de la Îngropare şi Înviere...

Şi fie ca aceste risipite „scrisori” să poată fi începutul şi miezul „Epistolei către Români”, pentru care mi-aţi dat cândva, în toamna anului 1988 la Prislop, binecuvântarea şi încurajarea de-a o scrie! De aceea, primiţi vă rog aceste câteva stele căzătoare din galaxia gândurilor minţii unui arhiereu.

***

Temă: *Flacăra de 49 de coţi a rugăciunii de foc* a Părintelui nostru Arsenie (cf. Cânt. celor trei tineri 1, 23).

Temă: *Taina celor 103 rugăciuni* făcute în ascuns de fratele din Pateric (XXII, 6), la împlinirea a 103 ani de la naşterea Părintelui Arsenie...

Convorbiri cu Părintele nostru Arsenie în gura chiliei Sfinţiei Sale de sub „Fereastra” Sâmbetei...

O, de-aş putea rosti odată: „Iată, avva Arsenie a venit!” – precum a rostit avva Sisoe în ceasul morţii sale: „Iată, avva Antonie a venit!” (avva Sisoe 14).

Temă: Trepte spre Prislop, în „Anini” şi crucea albă în apă.

Prislopul – adevărata „raclă” a Părintelui Arsenie.

Vis minunat şi înlăcrimat cu Părintele (Viena, AKH, 27 septembrie 2014).

Părintele Arsenie – „zidit întru tăcere” până la Înviere...

Părintele Arsenie – „o flacără aprinsă în furtună”.

Părintele Arsenie Luminătorul – temă pentru calendar şi sinaxar.

Părintele Arsenie Mărturisitorul – titlu definitiv.

Temă: Aureola Părintelui Arsenie Boca.

A ne înscrie şi a rămâne pe „orbita” Părintelui Arsenie Boca...

Către pelerini: Primăvara începe la Prislop...

Părintele Arsenie este Duminica vieţii mele.

Din cuvintele Părintelui Arsenie Boca

„Îmi place să mă acopăr cu plapuma ocărilor!”

„Nu poţi fi liniştit decât când eşti trântit la pământ, smerit.”

„Când te hotărăşti să asculţi până la moarte, te linişteşti.”

„Liniştea deplină se vede pe faţă.”

„Smereşte gândul mândriei mai înainte ca mândria să te umilească.”

„Apărarea şi smerenia sunt ca apa cu focul: una stinge pe alta.”

„Cea mai mare mânjeală-i iubirea de sine.”

„După ce ştii un lucru eşti judecat după lucrul pe care l-ai ştiut.”

„Câtă vreme crezi şi nu te angajezi, e curată poveste.”

„Plata se ia pentru toate: şi pentru ce faci şi pentru ce nu faci.”

„Apocalipsa e contemporană cu toate rândurile de oameni.”

„Ori trăim în co-existenţă, ori trăim sfârşitul existenţei.”

„Fiecare stăm pe faptele noastre şi vom merge la locurile noastre.”

„Ce este, cu ce stă scris, dă ce vine!”

„Vor veni vremuri zăpăcite!”

„Nici o întâmplare nu-i întâmplătoare (sau la întâmplare)”.

„Bate Dumnezeu neorânduiala ca să se facă rânduială.”

„Ajutorul lui Dumnezeu vine şi cu nuiaua.”

„Pentru valoarea mântuirii nici un necaz nu-i prea mare.”

„Unde sunt Eu, va fi şi ucenicul Meu: pe cruce.”

„Cuvintele bine gândite îşi au rădăcina în tăcerea adâncă.”

„Cântăreşte de trei ori cuvintele şi de şapte ori ceea ce scrii.”

„Atenţie! Diavolul se mulţumeşte şi cu virtuţi!...”

„Călătoria noastră e călătorie cu mintea şi cu atenţia.”

„Slujirea lui Dumnezeu e slujirea cu mintea” (rugăciunea minţii).

„Cei ce n-au exerciţiul atenţiei la gânduri, n-au ce căuta pe calea călugăriei.”

„Cel mai mult avem trebuinţă de minte: şi de minte mai multă şi de minte mai curată.”

„Să nu laşi să treacă nici o zi fără să citeşti, fără să vezi sau fără să auzi ceva frumos.”

„Ori de câte ori nu adaugi zilnic la cunoştinţa pe care o ai, aceasta scade în fiecare zi.”

„Orice eveniment trebuie să fie pentru caracterul tău o ocazie de antrenament moral.”

„Câtă vreme nu eşti de părere cu măsura lui Dumnezeu, eşti împotriva Lui.”

„Una dintre cauzele nevrozei e conflictul între omul tău cel vechi şi omul cel nou.”

„Dacă te linişteşti cum scrie la Predica de pe Munte, îţi trece şi de câte o boală.”

„Ţine-te strâns legat de Patimile Domnului Hristos ca să ai puterea Lui în necazurile tale.”

„Se plimbă moartea prin noi, dar nu murim decât când se împlineşte o socoteală dumnezeiască.”

„Trupul ar fi boul de jug al sufletului, cu care trebuie să care greutatea virtuţilor.”

„Dacă nu dai vina pe tine totdeauna, atunci dau alţii vina pe tine, la cântar (adică la judecată).”

„Cel ce stă pe loc să nu creadă că a stat pe loc, ci că a îndărăptat, pentru că vremea s-a dus.”

„Dumnezeu nu cere ca omul să plângă spre sfărâmarea inimii, ci din dragoste către El să plângă de bucurie.”

„Când eşti hotărât cu toată puterea să rabzi orice pentru Dumnezeu, ţi se uşurează orice durere şi greutate.”

„Ca să poţi birui necazul trebuie să ai două lucruri: încredere absolută în Dumnezeu şi răbdarea lui Iov, răbdare care stă şi ea atârnată de Dumnezeu.”

„După cum viţa-de-vie n-are anotimpuri, tot aşa şi smerita cugetare nu are anotimp: e la fel în vremea ispitelor, în vremea de pace şi în vremea patimilor.”

„Călugării sunt chemaţi să umple lumea de duhul Parusiei şi să pună jăratec pe lemnul uscat al lucrurilor.”

„Să nu staţi pe lângă cei mari ai Bisericii ca să nu vedeţi cât sunt de mici!...”

„Aveţi grijă să nu ajungeţi preoţi înainte de a deveni creştini!” (Părintele Arsenie către studenţii teologi de la Sibiu).

„Ia mai faceţi-vă şi voi icoane!” (răspunsul Preacuviosului Părinte Arsenie la rugămintea unei maici de a le face şi lor o icoană pentru obşte).

„Planurile lui Dumnezeu cele de pe urmă sunt răsfirate prin toate clipele vieţii noastre de pe pământ.”

„Suntem intenţii divine” – iar intenţiile divine se oglindesc în om precum raza de soare în stropul de rouă.

„Cuvintele acestea pe care vi le spun sunt lumină, uneori poate scânteietoare, orbitoare chiar” – cuvinte cheie la o Teologie filocalică a Părintelui Arsenie.

„Fii cu smerenie la înălţimea destinului tău!” (Părintele Arsenie către Maica Zamfira, într-o carte poştală trimisă de la Cernavodă, în vremea detenţiei de la „Canal”, între 1951-1952).

„Stranie-i umbra din ochii lui Caiafa, lungită ca o dâră din depărtarea lui de vremi, până pe marginea veşmintelor mele – alături de privirea Celuilalt, de dincolo de calendarul stelelor, ce-mi luminează pe dinăuntru conştiinţa ca o stea... Umbra trece cu haina, lumina dăinuieşte cu Veşnicul din om” (Părintele Arsenie, pe o carte poştală trimisă Măicuţei Zamfira la Prislop, de la „Canal” – Cernavodă, în august 1951).

„Nu va mai trece multă vreme până va intra secera şi ciocanul în ţară şi nu vor mai ieşi aproape o jumătate de veac. Vi se vor lua pământurile şi veţi lucra, două, trei familii cu câte o vită. Vă veţi duce şi veţi bea apă din pârâu, nu veţi putea bea, căci apa va fi infectată şi mirositoare. Se va termina acest război şi când va spune toată lumea „pace, pace”, atunci sfârşitul va fi aproape. Se va

certa frate cu frate, copilul îl va ucide pe părinte, vă veţi duce la morminte să spuneţi: „Morţilor, ieşiţi voi, să intrăm noi!" Când n-or mai fi hotare între ţări, când se vor înmulţi sectele și religiile, iar oamenii vor avea libertate de-a face ce voiesc, va fi vremea să vă pregătiţi de Judecata cea mare." (înfricoşător, cutremurător şi actual cuvânt profetic al Părintelui Arsenie, de la începutul anilor '40).

„Te lapezi – te bucuri; te aperi – te tulburi!" Adică: lepădarea de sine este izvor de bucurie duhovnicească, pe când apărarea de sine este prilej de tulburare sufletească. Lepădarea de sine este semn şi exerciţiu al smereniei, iar apărarea de sine este dovada mândriei, a eului şi slavei deşarte. *„Când te aperi, îl aperi pe el – adică pe diavolul care te ispiteşte"*, ne mai spunea Părintele.

Propovăduire: *„Eu ştiu că poporul acesta nu mai ascultă; dar voi va trebui mai departe să vestiţi cuvintele Domnului!"* (Părintele Arsenie către noi, în anii '80, la Drăgănescu).

„În răbdarea ta să-ţi duci crucea până la capătul drumului, acolo unde te vei mântui. Aşa avem cuvântul. Arsenie" (cuvinte scrise de Părintele Arsenie pe o icoană cu sfântul apostol Andrei, dăruită Maicii Teoctista).

„Trebuie să înveţi cum se ţine o flacără în furtună", spunea Părintele Arsenie cuiva la Mănăstirea Sâmbăta, în primăvara anului 1948 („Flacăra în furtună" este flacăra credinţei, flacăra iubirii, flacăra rugăciunii și flacăra sufletului ţinută şi păstrată aprinsă în furtunile vieţii, în vijeliile ispitelor şi necazurilor, dar şi în furtunile istoriei, precum o făclie de Paşti).

O rugăciune a Părintelui nostru Arsenie pentru întâi-stătătorii Bisericii

„Doamne, Dumnezeul nostru, Cel în Treime închinat, Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt,
pentru rugăciunile Preasfintei Fecioare Maria şi ale Sfântului Prooroc
Înaintemergător şi Botezător Ioan şi ale tuturor Sfinţilor celor dintre oameni,
ştiuţi şi neştiuţi, precum şi ale celor din neamul nostru,
cu plecare de genunchi şi cu slabă smerenie, pe mai-marii noştri
pe care îi îmbrăcăm în inima noastră cu dragoste, apără-i, Doamne!
Întăreşte sufletul lor cu pilda Ta, a Jertfei,
ca să nu slăbănogească cruţarea pământească de sine slujba de stâlpi
ai Bisericii. Întăreşte-le, Doamne, ascultarea de Întâiul-stătător al Bisericii,
Patriarhul Ţării, ca nu cumva din dezbinarea vicleană
corabia Bisericii să se primejduiască de valuri...
Odată dormeai, Doamne, la căpătâiul unei corăbii în furtună,
iar ucenicii, văzând valurile mării, au îndrăznit să Te trezească, să-i izbăveşti;
şi ai liniştit valurile. Acum dormim noi şi valurile patimilor ne învăluie.
Trezeşte-ne!"

***

Gânduri la Sărbători

Gânduri la Sărbătoarea Naşterii Domnului

„Am văzut la Răsărit steaua Lui şi am venit să ne închinăm Lui" (Matei 2, 2). Nu poţi să te închini decât văzând steaua Lui şi, văzând steaua, nu poţi să nu te închini Lui!

„Cuvinte de nespus" – sau Sărbătoarea Naşterii Domnului ca *o răpire la al treilea cer*, ca o răpire în rai (cf. II Corinteni 12, 1-4). Praznicul Naşterii Domnului poate fi văzut și ca *o Nuntă a Fiului de Împărat* (Matei 22, 2-14).

Aşteptarea lui Mesia în Postul Naşterii Domnului. Dreptul Simeon aştepta în Ierusalim „mângâierea lui Israel" (Luca 2, 25); la Iordan „poporul era în aşteptare" (Luca 3, 15); slujitorii îşi aşteaptă Stăpânul să se întoarcă de la nuntă (Luca 12, 36); fecioarele înţelepte aşteaptă cu candelele aprinse pe Mirele Hristos, pentru ca să intre la nuntă (Matei 25, 1, 13); după Înălţare, sfinţii apostoli aşteaptă în Ierusalim „făgăduinţa Tatălui", adică pe Duhul Sfânt (Fapte 1, 4); noi, aşteptând sfintele sărbători, „aşteptăm ceruri noi şi pământ nou în care va locui dreptatea..." (II Petru 3, 13).

„Şi a născut un Prunc de parte bărbătească, care avea să păstorească toate neamurile *cu toiag de fier"* (Apocalipsă 12, 5). A se evidenţia legătura dintre toiagul cel înflorit al preoţiei lui Aaron (Numeri 17, 8) şi toiagul cel de fier al arhieriei lui Hristos (Apocalipsă 12, 5).

Asociații: *Steaua Naşterii lui Hristos* văzută de magii de la Răsărit (Matei 2, 1-2 şi 9, 10), *cele şapte stele din mâna dreaptă a Mântuitorului*, descoperite sfântului evanghelist Ioan în mijlocul celor şapte sfeşnice de aur, în Insula Patmos (aceștia preînchipuiesc pe cei şapte îngeri ai celor şapte Biserici din Asia – cf. Apocalipsă 1, 16 şi 20; 2, 1; 3, 1) şi *cele douăsprezece stele din cununa Maicii Domnului*, învăluită în soare, cu luna sub picioare (Apocalipsă 12, 1). Steaua Naşterii lui Hristos face trimitere la cele şapte stele şi le prevesteşte, iar îngerii sau episcopii celor şapte Biserici, preînchipuiţi prin cele şapte stele, contemplă neîncetat lumina Stelei Naşterii Domnului, lăsându-se călăuziţi de aceasta, în viaţă şi în Biserică, precum oarecând magii. Steaua Naşterii Domnului luminează şi cununa de douăsprezece stele a Maicii Domnului, după numărul celor doisprezece apostoli ai Mântuitorului, cu trimitere şi la *cele unsprezece stele ale patriarhilor* din visul dreptului Iosif, fiul lui Iacob (Facere 37, 9).

„Dar ei nu întreabă: *Unde este Dumnezeu Cel ce ne-a făcut,* El care dăruieşte nopţii cântări de veselie?" (Iov 35, 10); „*Unde este regele iudeilor, Cel ce S-a născut?* Căci am văzut la Răsărit steaua Lui şi am venit să ne închinăm Lui" (Matei 2, 2). Întrebarea magilor de la Răsărit precede cântarea îngerilor de la Betleem, din noaptea Naşterii Domnului: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire!" (Luca 2, 14), iar întrebarea sfintelor

femei mironosiţe din dimineaţa Învierii: „Cine ne va prăvăli nouă piatra de la uşa mormântului?” (Marcu 16, 3) precede toate cântările de bucurie din noaptea şi zilele Sfintelor Paşti: Troparul „Hristos a înviat”, Stihurile Paştilor şi Canonul Învierii alcătuit de către sfântul Ioan Damaschin.

Tămâia magilor – dăruită Pruncului Iisus, dimpreună cu aurul şi smirna (Matei 2, 11) – a fost adusă atât pentru sporirea „fumului” din Templul Sfânt (Isaia 6, 4), cât şi pentru înmulţirea „tămâiei rugăciunilor tuturor sfinţilor” din cădelniţa de aur a îngerului (Apocalipsă 8, 3-4), în care regăsim şi rugăciunea stăruitoare şi de foc a Părintelui Arsenie de la Prislop.

Gânduri la Anul Nou

„Şi le-a spus pilda aceasta: Cineva avea un smochin sădit în via sa şi a venit să caute rod în el, dar n-a găsit. Şi a zis către vier: Iată, trei ani sunt de când vin şi caut rod în smochinul acesta şi nu găsesc. Taie-l; de ce să ocupe locul în zadar? Iar el, răspunzând, a zis: Doamne, *lasă-l şi anul acesta* până ce îl voi săpa împrejur şi voi pune gunoi” (Luca 13, 6-8).

Tăierea smochinului neroditor din via cea adevărată, care este Hristos Domnul (Ioan 15, 1), se aseamănă cu tăierea copacului din visul lui Nabucodonosor (Daniel 4, 11 şi 20). De asemenea, fiecare an nou care ne este îngăduit şi rânduit la rugămintea vierului are rostul de a ne face să săpăm de jur împrejur smochinul nostru neroditor, punându-i gunoi la rădăcină și socotind toate ale lumii drept gunoaie (Filipeni 3, 8), pentru ca dobândind pe Hristos să rodim însutit întru ramuri (Galateni 5, 22) şi să nu ajungem a fi blestemaţi de Iisus, precum smochinul neroditor, uscându-ne îndată (Matei 21, 19).

Pilda neghinei în sfeşnicul Anului Nou (Matei 13, 24-30; 36-43)

Ţarina este lumea, sământa cea bună sunt fiii Împărăţiei, iar neghina sunt fiii celui rău (Matei 13, 38); Ţarina este mintea omului, sămânţa cea bună sunt gândurile bune, iar neghina sunt gândurile rele. Ţarina este omul, sămânţa cea bună sunt faptele bune, iar neghina sunt faptele rele. Ţarina este omul, sămânţa cea bună sunt virtuţile, iar neghina sunt patimile.

Doar prin fapte bune și virtuţi împletim cu adevărat cununa anului.

Gânduri la Botezul Domnului

Epifanie şi Teofanie: De Bobotează, să auzim glasul Tatălui, să vedem cerurile deschise şi să contemplăm porumbelul Duhului Sfânt pogorându-se peste Mântuitorul, peste ape şi peste lume!

Ca să poată vedea cerul deschizându-se şi pe Duhul Sfânt pogorându-se sub chip de porumbel, *gândul-„pustnic” al minţii noastre* s-ar cuveni să fie învăluit în îmbrăcămintea din păr de cămilă a nevoinţelor, încins cu cingătoarea de piele a înfrânării şi a adevărului (Efeseni 6, 14), dar şi hrănit cu lăcustele şi mierea sălbatică a ascezei cugetării (cf Matei 3, 4; Marcu 1, 6).

Gânduri pentru Buna Vestire

„Ziua aceasta este zi de veste bună” (IV Regi 7, 9), zic cei patru leproşi de la poarta Samariei, care se fac binevestitori în cetate ai izbăvirii minunate de foamete, conform profeţiei sfântului Elisei făcută cu o zi înainte (IV Regi 7, 1-20).

Scară către Buna Vestire

Între îngerii lui Dumnezeu care se suiau şi se pogorau pe Scara cerului, contemplată de către patriarhul Iacob la Betel, în noaptea Revelaţiei dumnezeieşti (Facere 28, 12-13), l-am putea contempla şi pe sfântul arhanghel Gavriil venind în Nazaret la Sfânta Fecioară Maria, de Buna Vestire (Luca 1, 26-38); pe îngerul care a vestit păstorilor Naşterea Domnului şi pe cei ce cântau, slăvind pe Dumnezeu (Luca 2, 8-15); pe îngerii din Carantania, care au venit la Mântuitorul şi-I slujeau după ispitire (Matei 4, 11); pe îngerul de la Vitezda care se pogora din când în când în scăldătoare şi tulbura apa (Ioan 5, 4); pe îngerul din Ghetsimani, care s-a arătat Mântuitorului şi-L întărea (Luca 22, 43); pe îngerii de la Înviere (Matei 28, 2-7; Ioan 20, 12-13) şi Înălţare (Fapte 1, 10-11); pe îngerul care i s-a arătat sutaşului Corneliu în Cezareea (Fapte 10, 1-7); pe îngerul care l-a eliberat pe sfântul Petru din închisoare (Fapte 12, 7-11); pe îngerul care i-a vorbit în vedenie sfântului Pavel mai înainte de naufragiul din Malta (Fapte 27, 23-24) şi pe toţi îngerii din Apocalipsă: cei patru îngeri care ţin cele patru vânturi ale pământului şi îngerul care avea pecetea Dumnezeului Celui Viu (7, 1-3), cei şapte îngeri cu cele şapte trâmbiţe şi îngerul cu cădelniţa de aur (8, 2-6), îngerul cu cartea deschisă (10, 11), cei şapte îngeri cu cele şapte potire ale mâniei lui Dumnezeu (15, 1-8; 16, 1), îngerul care vesteşte căderea Babilonului celui mare (18, 1-2), îngerul ce se pogoară din cer având cheia adâncului şi un lanţ mare (20, 1-2), dar şi îngerul cu trestia de aur (21, 15).

„Ce fel de închinăciune poate să fie aceasta?” (Luca 1, 29)

Din acest gând sau cuget tainic al Maicii Domnului, răsărit în urma venirii şi arătării sfântului arhanghel Gavriil, a rostirii cuvintelor şi a închinăciunii acestuia, la Buna Vestire din Nazaret, ne răsar în câmpul minţii gânduri cuvioase şi cuvinte duhovniceşti spre teologhisire, cu privire la: închinăciunea de Buna Vestire; închinăciunea magilor şi a păstorilor de la Naşterea Domnului; închinăciunea şi cuvintele dreptului Simeon de la Întâmpinarea Domnului; închinăciunea sfântului Ioan Botezătorul şi a întregii făpturi de la Botezul Domnului; închinăciunea de la Schimbarea la Faţă; închinăciunea de Florii; închinăciunea de Paşti sau de Înviere; închinăciunea din Duminica Tomii; închinăciunea în Duh şi Adevăr din Duminica Samarinencii; închinăciunea din Duminica Orbului („Cred, Doamne. Şi I S-a închinat” – Ioan 9, 38); închinăciunea de la Înălţarea Domnului; închinăciunea de Rusalii sau Pogorârea Duhului Sfânt; închinăciunea de Înălţarea Sfintei Cruci. Toate acestea, şi altele asemenea lor, sunt trepte pregătitoare pentru „Închinăciunea de Parusia Domnului!”. De asemenea, în grădina duhovnicească a praznicului Bunei Vestiri din Nazaret putem contempla florile minunate şi înmiresmate ale altor Bunevestiri din Sfânta

Scriptură, lucrate de Dumnezeu şi mijlocite prin îngerii Săi, cum ar putea fi: Bunavestire din pustiul Şur, de care s-a învrednicit Agar, îngrijorată pentru fiul ei Ismael; Bunavestire de pe Moria, de care s-a învrednicit patriarhul Avraam şi fiul său Isaac, prin arătarea de către îngerul Domnului a berbecului încurcat cu coarnele într-un tufiş, ce va fi jertfit; Bunavestire din rugul aprins din Sinai, de care s-a învrednicit Moise, căruia i s-a vestit eliberarea poporului ales din robia egipteană; Bunavestire de la Ierihon, ce i s-a arătat şi vestit lui Iosua, în Canaan; Bunavestire de la stejarul Ofra, de care s-a învrednicit Ghedeon, prin cuvintele îngerului: „Domnul este cu tine, viteazule!" (Judec. 6, 12); Bunavestire adusă lui Manoe şi soţiei sale, despre naşterea fiului lor Samson; Bunavestire adusă lui David, prin arătarea îngerului cu sabia scoasă, la sfârşitul ciumei; Bunavestire din Beer-Şeba, prin arătarea îngerului Domnului, care l-a adăpat şi hrănit pe sfântul Ilie, în drumul spre Horeb; Bunavestire din cetatea Dotan, când ucenicul sfântului Elisei o vede înconjurată şi apărată de îngeri, la rugăciunea proorocului; Bunavestire a serafimilor din Templu, din vedenia sfântului prooroc Isaia; Bunavestire a carului de foc al heruvimilor, de care s-a învrednicit sfântul prooroc Iezechiel la râul Chebar; Bunavestire din groapa cu lei, când îngerul Domnului a închis gurile leilor la care fusese aruncat sfântul prooroc Daniel; Bunavestire a arhanghelului Gavriil de la râul Eufrat, tot din cartea aceluiaşi prooroc; Bunavestire a arhanghelului Rafael de la sfârşitul călătoriei lui Tobie; Bunavestire primită de preotul Zaharia în Templu, în legătură cu naşterea sfântului Ioan Botezătorul; Bunavestire a îngerului către păstorii de la Betleem; Bunavestire a îngerului din dimineaţa Învierii Domnului, către sfintele femei mironosiţe; Bunavestire a celor doi bărbaţi îmbrăcaţi în alb de la Înălţarea Domnului, despre A Doua Lui Venire; Bunavestire a eliberării sfântului apostol Petru din închisoare în mod minunat, de către îngerul Domnului; Bunavestire din corabie, prin care i s-a vestit sfântului apostol Pavel salvarea din naufragiul din Malta; Bunavestire din Apocalipsă, despre toate cele ce vor veni.

Buna Vestire şi Evanghelia veşnică din Apocalipsă

„Şi am văzut apoi alt înger, care zbura prin mijlocul cerului, având să binevestească Evanghelia veşnică celor ce locuiesc pe pământ şi la tot neamul şi seminţia şi limba şi poporul, zicând cu glas puternic: Temeţi-vă de Dumnezeu şi daţi Lui slavă, că a venit ceasul judecăţii Lui, şi vă închinaţi Celui ce a făcut cerul şi pământul şi marea şi izvoarele apelor" (Apocalipsă 14, 6-7). Această icoană a Evangheliei veşnice de pe Iconostasul Revelaţiei dumnezeieşti, stând alături de Evanghelia şi icoana Bunei Vestiri, cuprinde: Evanghelia existenţei lui Dumnezeu; Evanghelia creării lumii văzute şi nevăzute; Evanghelia patriarhilor şi proorocilor, a regilor şi a drepţilor; Evanghelia Întrupării sau a Naşterii Domnului; Evanghelia Întâmpinării şi a Botezului Domnului; Evanghelia predicilor şi minunilor Domnului; Evanghelia Schimbării la Faţă; Evanghelia Floriilor şi a Patimilor Domnului; Evanghelia Învierii şi a Înălţării Domnului; Evanghelia Pogorârii Duhului Sfânt; Evanghelia apostolilor şi evangheliştilor;

Evanghelia Apocalipsei şi a Parusiei Domnului. Toate acestea le înţelegem ca fiind capitole şi versete sau stihuri ale Evangheliei celei veşnice, cu care îngerul Domnului zboară prin mijlocul cerului Revelaţiei, de la Facere la Apocalipsă.

Gânduri pentru Sfintele Paşti

Să aştepţi Paştile *cu uşile încuiate*, precum sfinţii apostoli în seara Învierii (Ioan 20, 19 şi 26), dar cu inimile deschise, precum sfintele femei mironosiţe în dimineaţa Învierii.

Temă de meditaţie pascală (mai ales pentru ierarhi şi preoţi): Suflarea Mântuitorului Iisus Hristos cel Înviat, prin Duhul, asupra sfinţilor Săi ucenici şi apostoli, din seara Învierii (Ioan 20, 22).

Temă de meditaţie: „Căci pentru aceasta a murit şi a înviat Hristos, ca să stăpânească şi peste morţi şi peste vii” (Romani 14, 9).

„*Adevărat, adevărat zic vouă... Cel ce intră prin uşă este Păstorul oilor*” (Ioan 10, 1-2); „Şi fiind seară în ziua aceea, întâia a săptămânii, şi uşile fiind încuiate unde erau ucenicii adunaţi de frica iudeilor, a venit Iisus şi a stat în mijloc şi le-a zis: Pace vouă!” (Ioan 20, 19); „Şi după opt zile, ucenicii Lui erau iarăşi înăuntru, şi Toma împreună cu ei. Şi a venit Iisus, uşile fiind încuiate, şi a stat în mijloc şi a zis: Pace vouă!” (Ioan 20, 26). Învierea Domnului confirmă cuvintele Domnului despre Sine, ca Păstorul cel Bun sau „Păstorul oilor”, Care vine şi intră prin uşă în seara Învierii, adică prin „uşile încuiate”, ca Cel ce este „Uşa oilor” (Ioan 10, 7-9).

„Şi cu mare putere apostolii mărturiseau despre Învierea Domnului Iisus Hristos şi mare har era peste ei toţi” (Fapte 4, 33). Curând după Pogorârea Duhului Sfânt şi după vindecarea slăbănogului de la Poarta cea Frumoasă a Templului, sfinţii apostoli mărturiseau cu mare putere duhovnicească adevărul despre Învierea Mântuitorului Iisus Hristos – mărturisire pe care ar trebui să o facem şi noi în toată viaţa noastră, dar mai ales la fiecare Praznic al Sfintelor Paşti... „Și mare har era peste ei toţi”, har pe care-l dorim să fie şi peste noi.

„Învierea lui Hristos *văzând, să ne închinăm* Sfântului, Domnului Iisus, Unuia Celui fără de păcat...”; „Cred Doamne, şi I s-a închinat” (Ioan 9, 38). „Şi văzându-L, I s-au închinat, ei care se îndoiseră” (Matei 28,17)... Vederea sau contemplaţia este premergătoare închinării, fiind premiza acesteia, iar închinarea adevărată este consecinţa şi încununarea vederii. *„Văzând”*: Avacum, îngerii de la Înviere, femeile mironosiţe, sfinţii apostoli, sfântul arhidiacon Ştefan, sfântul apostol Pavel, sfântul evanghelist Ioan. *„Să ne închinăm”*: patriarhii Avraam şi Iacob, Moise înaintea rugului aprins, proorocul Isaia în Templu, proorocul Iezechiel la râul Chebar, proorocul Daniel pe malul râului Tigru, magii şi păstorii la Naşterea Domnului, sfinţii apostoli Petru, Iacob şi Ioan pe Tabor, cel ce fusese orb din naştere, femeile mironosiţe în dimineaţa Învierii, sfinţii apostoli în Galileea, „la muntele unde le poruncise lor Iisus” (Matei 28, 16-17).

Paşi spre Înviere: piatra dată la o parte din Betania; ramurile de finic tăiate în Ierusalim; hainele aşternute pe cale; vasul de alabastru din Betania; ulciorul cu apă de la Cina cea de Taină; spălarea picioarelor sfinţilor apostoli, dar şi ale noastre; plecarea capului pe pieptul Mântuitorului; împărtăşirea cu Trupul şi Sângele Său euharistic; rugăciunea cu sudori de sânge din Ghetsimani; Simon Cireneanul; Maica Domnului şi sfântul evanghelist Ioan lângă Crucea Domnului; pocăinţa tâlharului de-a dreapta; mărturisirea sutaşului; pogorârea de pe Cruce de către Iosif din Arimateea şi Nicodim; pogorârea îngerului Domnului din cer; vestirea sfintelor femei mironosiţe; drumul sfinţilor apostoli Luca şi Cleopa spre Emaus şi intrarea prin uşile încuiate la sfinţii ucenici şi apostoli.

Gânduri pentru Rusalii

Limbile de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii sunt precedate de sabia de foc a heruvimilor de la pomul vieţii, de rugul aprins din Sinai şi de stâlpul de foc din pustie, precum şi de carul de foc al sfântului Ilie.

Rusalii: Rusaliile lui Moise din Sinai, rugul aprins şi tablele Legii (Exod 3, 1-14; 20, 1-17); Rusaliile lui Solomon din ziua sfinţirii Templului din Ierusalim, când s-a pogorât foc din cer în urma rugăciunii sale, peste arderea de tot şi jertfele aduse (II Cronici 7, 1); Rusaliile sfântului prooroc Ilie de pe Carmel prin focul pogorât din cer peste jertfa sa (III Regi 18, 38); Rusaliile Cincizecimii sfinţilor apostoli din Ierusalim (Fapte 2, 1-4); Rusaliile pogorârii Noului Ierusalim din Apocalipsă (Apocalipsă 21, 10-11).

Gânduri pentru Schimbarea la Faţă

„Omul îşi are rădăcinile în adâncul cerului” (Părintele Arsenie). Prin Schimbarea la Faţă a Domnului şi Dumnezeului nostru Iisus Hristos de pe Muntele Taborului ni se revelează, prin lumina dumnezeiască necreată, adâncul cerului şi rădăcinile noastre fiinţiale, înfipte în acest adânc, din care ne extragem seva, harul, lumina şi iubirea pentru viaţa noastră de fiecare zi şi pentru veşnicia noastră de fiecare clipă.

Tabor şi Parusie – sau caracterul eshatologic al Schimbării la Faţă. La Schimbarea la Faţă, sfinţii apostoli Petru, Iacob şi Ioan trăiesc pe Tabor Parusia Domnului, mai înainte de Înviere, Înălţare şi Cincizecime! Schimbarea la Faţă poate fi văzută ca o anticipare a Parusiei Domnului.

Ce ne schimbă la faţă? Ne schimbă la față: credinţa lui Avraam şi a lui Petru; rugăciunea lui Moise, a Anei şi a sfântului Ilie; curăţia lui Iosif în Egipt şi a proorocului Daniel în Babilon; ascultarea lui Samuel; răbdarea lui Iov; pocăinţa lui David, a ninivitenilor, a regelui Manase şi a lui Zaheu vameşul; înţelepciunea lui Solomon şi a lui Isus Sirah; nădejdea celor trei tineri din cuptorul aprins şi a proorocului Daniel din groapa cu lei; plânsul femeii păcătoase şi al lui Petru; smerenia vameşului; dragostea sfintei Maria Magdalena şi iubirea sfântului Ioan Evanghelistul; viziunea sfântului arhidiacon Ştefan. Ne

întunecă la faţă: invidia lui Cain, ura lui Esau, răutatea lui faraon, răzvrătirea lui Core, Datan şi Aviron; neascultarea lui Saul, răzmeriţa lui Abesalom, idolatria lui Ahab şi a Izabelei, desfrânarea fiului risipitor, mândria fariseului, lăcomia tânărului bogat, iubirea de arginţi a lui Iuda şi deznădejdea acestuia, dar şi minciuna lui Anania şi Safira.

Cum ne apropiem de Tabor? Ne apropiem de Tabor purtând crucea şi jugul lui Hristos, vasul de alabastru al femeii păcătoase şi al Mariei din Betania, candela aprinsă a fecioarelor înţelepte şi haina de nuntă.

Temă: Strugurele din Eşcol (Numeri 13, 24-25) şi binecuvântarea strugurilor la Schimbarea la Faţă – Iosua şi Caleb; Moise şi Ilie pe Tabor; Iosif din Arimateea şi Nicodim în Vinerea Patimilor.

Munţii Evangheliilor: Muntele Fericirilor, pe care ascultăm cuvântul lui Dumnezeu; Muntele Taborului, pe care contemplăm Schimbarea la Faţă a Cuvântului lui Dumnezeu; Muntele Golgota, pe care ne răstignim împreună cu Hristos; Muntele Măslinilor, de pe care ne înălţăm împreună cu Hristos cel Înviat, întru slavă.

Contemplaţii pe faţa cerului, pe faţa pământului şi pe faţa omului

Pe *faţa cerului* contemplăm curcubeul legământului, norul de pe Sinai, Tabor şi Muntele Măslinilor; Steaua Naşterii Domnului; Semnul Fiului Omului şi fulgerul Parusiei Domnului. Pe *faţa pământului* vedem pâraiele potopului, şanţurile cataclismelor, tranşeele războaielor, semnele nenorocirilor, ridurile păcatelor oamenilor şi urmele paşilor Domnului. Pe faţa omului desluşim lumini şi umbre, bucurii şi tristeţi, senin şi neguri, riduri şi lacrimi, dureri şi plâns, liniştire şi transfigurare – precum pe faţa sfântului arhidiacon Ştefan văzută de cei din sinedriu „ca o faţă de înger” (Fapte 6, 15). Pe Faţa Domnului, strălucind „ca soarele” (Matei 17, 2), contemplăm căzuţi cu faţa la pământ lumina dumnezeiască necreată şi iubirea dumnezeiască negrăită, bunătatea desăvârşită şi seninul dumnezeiesc nepătruns, mila pentru cei păcătoşi şi lacrimile pentru Lazăr şi Ierusalim, cununa de spini şi lumina Învierii, dar şi dreptatea înfricoşătoare a Dreptului Judecător.

La Praznicul Schimbării la Faţă *să înconjurăm Taborul cu trâmbiţe de cântări de bucurie*, precum au înconjurat israeliţii zidurile Ierihonului. Pe Tabor contemplăm astăzi altarul jertfei lui Abel, curcubeul legământului lui Noe, stejarul de la Mamvri al lui Avraam, piatra de la Betel şi de la Eben-Ezer, rugul aprins şi stâlpul de foc din Sinai, harfa lui David şi carul de foc al sfântului Ilie. Pe Tabor auzim, împreună cu Isaia proorocul, cântarea serafimilor din Templu. Astăzi o vedem pe femeia păcătoasă spălând Taborul cu lacrimi. Astăzi îl vedem pe vameşul smerit rostind în *Templul Taborului* rugăciunea „Doamne Iisuse”, neîndrăznind nici ochii să şi-i ridice spre *cerul Schimbării la Faţă*. Astăzi o vedem pe Maria din Betania înmiresmând Taborul cu mir de nard de mare preţ,

din vasul său de alabastru. Astăzi Îl auzim pe Domnul rostind către tâlharul cel de-a dreapta Sa: „Astăzi vei fi cu Mine pe Tabor...”Astăzi îi vedem pe Luca și Cleopa, mergând tainic cu Domnul pe drumul spre *Emausul Taborului*.

Taborul este o culme a Evangheliilor. Jos este Carantania, ținutul Gherghesenilor și Halchedama sau Țarina Olarului, devenită Țarina Sângelui. Nu putem urca pe Tabor decât dacă am învățat căderea cu fața la pământ.

Minunea Schimbării la Față poate fi percepută dinlăuntrul ei (precum au perceput-o Moise și Ilie; Petru, Iacob și Ioan), dar și din afara ei: evangheliștii Matei, Marcu și Luca, care au relatat-o în Evangheliile lor; ceilalți sfinți apostoli și mulțimea tuturor credincioșilor care cred și prăznuiesc de veacuri această minune. An de an, prin praznicul Schimbării la Față, parcurgem din exterior spre interior drumul spre lăuntrul minunii. Au pătruns și au străbătut drumul lăuntric al minunii Taborului: avva Pamvo, avva Siluan și avva Sisoe, sfântul Simeon Noul Teolog, sfântul Serafim de Sarov și toți sfinții.

Schimbarea la Faţă şi cetatea sfântă a Noului Ierusalim: „Şi m-a dus pe mine, în duh, într-un munte mare şi înalt, şi mi-a arătat cetatea cea sfântă, Ierusalimul, pogorându-se din cer, de la Dumnezeu, având slava lui Dumnezeu. Lumina ei era asemenea cu cea a pietrei de mare preţ, ca piatra de iaspis, limpede cum e cristalul” (Apocalipsă 21, 10-11). De fiecare dată la praznicul Schimbării la Faţă am putea fi răpiţi în duh, într-un munte mare şi înalt, precum sfântul apostol şi evanghelist Ioan, contemplând pogorârea din cer, de la Dumnezeu, a cetăţii sfinte a Noului Ierusalim, învăluită în slava lui Dumnezeu, având douăsprezece porţi, străjuite de doisprezece îngeri şi douăsprezece pietre de temelie, cu numele celor doisprezece sfinţi apostoli, fiind împodobite cu douăsprezece pietre scumpe (Apocalipsă 21, 12-21).

Taborul de la sfârşitul Apocalipsei: „Şi vor vedea faţa Lui (precum Petru, Iacob şi Ioan pe Tabor) şi Numele Lui va fi pe frunţile lor” (Apocalipsă 22, 4) – înscris şi întipărit prin rugăciunea neîncetată a lui Iisus, după Pateric şi Filocalie. Sfânta carte a Apocalipsei sfântului evanghelist Ioan, care încheie Biblia, ascunde în cuprinsul ei Golgota Bisericii lui Hristos în lume şi în istorie, dar revelează totodată şi Taborul cel veşnic al Împărăţiei lui Dumnezeu, întru Schimbarea la Faţă a lumii şi a omului, prin transfigurare şi îndumnezeire, în Hristos şi în Duhul Sfânt. Toţi cei rânduiţi de-a dreapta Dreptului Judecător (Matei 25, 33-34), toţi cei aleşi ca să fie pe veci răscumpăraţi de Mielul lui Dumnezeu pe Muntele Sionului, având „Numele Lui şi Numele Tatălui Lui scris pe frunţile lor” (Apocalipsă 14, 1), vor vedea Faţa Lui întru contemplaţie, fiind curaţi cu inima (Matei 5, 8) şi fiind botezaţi „în Numele Tatălui şi-al Fiului şi al Sfântului Duh”(Matei 28, 19) şi „în Numele lui Iisus Hristos” (Fapte 2, 38). Aceştia sunt „cei ce cred în Numele Lui” (Ioan 1, 12) şi rostesc Numele Lui (II Timotei 2, 19) şi nu tăgăduiesc Numele Lui (Apocalipsă 3, 8), deşi sunt urâţi, duşmăniţi şi prigoniţi de toţi din pricina Numelui Lui (Matei 10, 22). Dar, pentru că se adună doi sau trei în Numele Lui (Matei 18, 20) – precum Petru, Iacob şi Ioan pe Tabor,

precum Luca şi Cleopa pe drumul spre Emaus, precum Pavel şi Sila în temniţa din Filipi – şi fiecare îşi adună gândurile minţii şi simţirile inimii întru Numele Lui, ei vor avea Numele Lui înscris şi întipărit, pecetluit şi desluşit pe frunţile lor (Apocalipsă 22, 4). Numele lui Iisus Hristos (Matei 1, 21) este „mai presus de orice nume, pentru ca în Numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cereşti şi al celor pământeşti şi al celor de dedesubt, şi să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl" (Filipeni 2, 9-11). Acestea confirmă cuvintele mărturisirii sfântului apostol Petru rostite după vindecarea slăbănogului de la Poarta cea Frumoasă a Templului, că „întru nimeni altul nu este mântuirea, căci nu este sub cer nici un alt nume dat între oameni, întru care trebuie să ne mântuim noi" (Fapte 4, 12) decât Preasfântul şi dumnezeiescul Nume al Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Având numele nostru scris în cartea vieţii în ceruri, prin botez (cf. Luca 10, 20; Filipeni 4, 3) – pentru că oricine nu va fi aflat scris în cartea vieţii la Judecata de Apoi va fi aruncat în iezerul de foc (Apocalipsă 20, 15) – să credem în Numele lui Iisus Hristos; să iubim Numele lui Iisus Hristos; să nădăjduim întru Numele lui Iisus Hristos; să rostim cât mai des cu putinţă şi să pomenim Numele lui Iisus Hristos; să practicăm şi să exersăm rugăciunea minţii şi a inimii prin Numele lui Iisus Hristos, pentru ca astfel Numele lui Iisus Hristos să ni se sădească, să ni se înrădăcineze, să odrăslească, să rodească, să ni se înflăcăreze, să ni se transfigureze şi să ni se înmiresmeze în minte, pentru că în cetatea Noului Ierusalim „nu va intra nimic pângărit şi nimeni care e dedat cu spurcăciunea şi cu minciuna, ci numai cei scrişi în cartea vieţii Mielului" (Apocalipsă 21, 27).

Împlinind porunca lui Dumnezeu – de a crede întru Numele lui Iisus Hristos, Fiul Său, şi de a ne iubi unul pe altul (I Ioan 3, 23) – şi având ca şi creştini numele nostru înscris în ceruri vom putea nădăjdui ca prin mila, harul şi darul lui Dumnezeu să ne regăsim şi noi în veşnicie pe malurile râului vieţii, „limpede cum e cristalul, şi care izvorăşte din tronul lui Dumnezeu şi al Mielului", hrănindu-ne din pomul vieţii (Apocalipsă 22, 1-2), contemplând întru smerenie Faţa Lui şi având încă din această viaţă Numele Lui pe frunţile noastre (Apocalipsă 22, 4). Numele lui Iisus Hristos de pe fruntea noastră este cununa noastră, pecetea noastră, lumina noastră, cugetarea noastră, iubirea noastră şi toată dorirea noastră, după cuvintele psalmistului: „Doamne, înaintea Ta este toată dorirea mea, şi suspinul meu de la Tine nu s-a ascuns" (Psalm 37, 9). Două sunt, după sfântul evanghelist Ioan, semnele şi caracteristicile celor aleşi, izbăviţi, mântuiţi şi desăvârşiţi: vederea feţei lui Dumnezeu prin Schimbarea la Faţă a Mântuitorului pe Muntele Tabor şi întipărirea Numelui lui Iisus Hristos pe frunţile tuturor, ca expresie a cugetării, a iubirii, a cunoaşterii şi a rostirii Unicului şi dumnezeiescului Nume. Seninul chipului prin pacea lăuntrică dăruită de Hristos la Cina cea de Taină şi după Înviere (Ioan 14, 27; 20, 19-21) şi limpezirea frunţii prin limpezirea gândurilor dinlăuntru fac cu putinţă întipărirea Numelui lui Iisus Hristos pentru veşnicie pe frunţile noastre. Fiind Păstorul cel

Bun (Ioan 10, 11), El îşi cheamă pe nume oile (Ioan 10, 3) care cheamă Numele Lui, după cuvântul Scripturii: „Tot cel ce va chema Numele Domnului, se va mântui” (Ioil 2, 32; Fapte 2, 21; Romani 10, 13). Numele Lui va fi pe fruntea smerită, pe fruntea senină, pe fruntea luminată, pe fruntea plecată.

Astfel, contemplăm, citim şi desluşim Numele lui Iisus pe fruntea lui Abel, aducând jertfa cea bineprimită; pe fruntea lui Enoh, în umblarea lui cu Dumnezeu; pe fruntea lui Noe, strălucind în lumina curcubeului; pe fruntea lui Avraam, Isaac şi Iacob, la Mamvri, pe Moria şi la Betel; pe fruntea lui Iosif în Egipt; pe fruntea lui Moise şi Ilie, prezenţi pe Tabor, înscris prin rugul aprins şi prin carul de foc; pe fruntea lui Iosua, ca prototip al Mântuitorului, în Canaan; pe fruntea lui Samuel, în Cortul Sfânt; pe fruntea lui David, la ungerea lui ca rege inspirat al Psalmilor şi pe fruntea lui Solomon, la zidirea şi sfinţirea Templului. Numele lui Iisus Îl vedem pe fruntea profeţilor mari şi a profeţilor mici: pe fruntea lui Isaia, în Templu; pe fruntea lui Ieremia, plângând pe zidurile Ierusalimului; pe fruntea lui Iezechiel, la râul Chebar; pe fruntea lui Elisei, înscris prin chemarea ca ucenic al profetului, dar şi pe fruntea lui Iona în Ninive. Numele lui Iisus Îl vedem pe fruntea lui Daniel în groapa cu lei şi pe fruntea celor trei tineri din cuptorul Babilonului; pe fruntea lui Avacum, în turnul cel de veghe; pe fruntea tuturor patriarhilor, regilor, proorocilor, credincioşilor şi drepţilor Vechiului Testament, inclusiv pe fruntea dreptului Iov, „cel mult pătimitor”, care este o icoană a pătimirii şi răbdării lui Hristos pe Cruce.

În lumina Noului Testament contemplăm Numele lui Iisus pe fruntea Maicii Domnului în Nazaret, la Betleem, în Cana Galileii şi lângă Crucea Mântuitorului. Numele lui Iisus este înscris pe fruntea magilor de la răsărit şi a păstorilor de la Betleem, a dreptului Iosif prin fuga în Egipt şi a dreptului Simeon la Întâmpinare. Numele lui Iisus e scris pe fruntea sfântului Ioan Botezătorul la Iordan, pe fruntea sfinţilor apostoli în Evanghelii, urmându-L prin semănături, ascultându-L pe Muntele Fericirilor, mai înainte de Patimi şi la Cina cea de Taină, iar Petru, Iacob şi Ioan, contemplându-L pe Tabor. Numele lui Iisus e înscris pe fruntea lui Zaheu din Ierihon şi a lui Lazăr din Betania; pe fruntea lui Simon din Cirene şi a tâlharului celui de-a dreapta; pe fruntea lui Iosif din Arimateea şi a lui Nicodim; pe fruntea femeii păcătoase, a samarinencii, a sfintei Maria Magdalena şi a tuturor mironosiţelor; pe fruntea ucenicilor de la Emaus, Luca şi Cleopa şi pe fruntea lui Toma, la opt zile de la Înviere. Numele lui Iisus e înscris prin limbile de foc ale Rusaliilor revărsate peste sfinţii ucenici şi apostoli, pe frunţile celor dintâi creştini; pe fruntea sfântului arhidiacon şi întâiul mucenic Ştefan, prin revelaţia din sinedriu şi martiriul său; pe fruntea sfântului Pavel pe drumul Damascului; pe fruntea lui Corneliu, sutaşul din Cezareea; pe fruntea episcopilor Timotei din Efes, Tit din Creta şi Filimon din Colose şi pe fruntea tuturor celorlalţi creştini şi creştine din Noul Testament, pe fruntea mucenicilor din toate veacurile, a cuvioşilor din toate pustiurile, Patericele şi Filocaliile, pe fruntea mărturisitorilor din toate areopagurile şi Sinaxarele şi pe fruntea tuturor Sfinţilor Părinţi ai Bisericii din

toate vremurile şi locurile. Numele lui Iisus este pe fruntea încununată a celor douăzeci şi patru de bătrâni din Apocalipsă (4, 4).

Numai având Numele lui Iisus pe fruntea ta, gândul ţi se poate îndrepta spre El întru rugăciune fierbinte, închinare adâncă şi contemplaţie înaltă, „pentru că în El trăim şi ne mişcăm şi suntem" (Fapte 17, 28). De frunţile unora ca acestora, pecetea fiarei nu se poate apropia (Apocalipsă 13, 16-18), iar de pe Taborul de la sfârşitul Apocalipsei ucenicii nu se mai pogoară niciodată (cf. Matei 17, 9). Când „Numele Lui va fi pe frunţile lor" (Apocalipsă 22, 4), atunci Dumnezeu „va şterge orice lacrimă din ochii lor şi moarte nu va mai fi; nici plângere, nici strigăt, nici durere nu vor mai fi, căci cele dintâi au trecut" (Apocalipsă 21, 4), „nici blestem nu va mai fi... şi noapte nu va mai fi; şi nu au trebuinţă de lumina lămpii sau de lumina soarelui, pentru că Domnul Dumnezeu le va fi lor lumină şi vor împărăţi în vecii vecilor" (Apocalipsă 22, 3-5).

Gânduri pentru 8 mai

„Şi a zis lui Petru ucenicul acela pe care-l iubea Iisus: Domnul este!" (Ioan 21, 7). După ce a ajuns cea dintâi la mormânt (Ioan 20, 4-5), Iubirea este cea care-L recunoaşte pe Iisus cel Înviat, pe ţărmul Tiberiadei, în dimineaţa fericitei Arătări, recunoscându-I glasul cel unic şi dumnezeiesc şi recunoscându-l ca Săvârşitor al minunii pescuirii minunate (precum mai înainte, la chemarea sfinţilor apostoli). Sfântul apostol şi evanghelist Ioan îi şopteşte lui Petru, mărturiseşte Bisericii şi strigă lumii întregi: „Domnul este!" – din corabia apostolilor de pe Tiberiada; de la înălţimea Evangheliei a patra, din adâncul Epistolelor sale soborniceşti şi prin taina tainelor Apocalipsei. Totodată, sfântul apostol şi evanghelist Ioan ne vesteşte nouă tuturor în fiecare an, la 8 mai, din corabia istorică a sfintei Mănăstiri Prislop, acelaşi adevăr: „Domnul este!" – „Cel ce este" (Exod 3, 14). Pelerinii de la Prislop sunt astfel precum peştii prinşi în mreaja spirituală a „pescuirii minunate" a Părintelui nostru Arsenie.

Reactualizarea revelaţiei din Insula Patmos. Fiecare pomenire a sfântului evanghelist Ioan – ucenicul iubit al Domnului și ocrotitorul Maicii Domnului, după Răstignire, dar şi al sfintei Mănăstiri a Prislopului, după ctitorire – ne-ar putea reactualiza revelaţia din Insula Patmos, în sensul contemplării Domnului Iisus Hristos cel Înviat, în mijlocul celor şapte sfeşnice de aur. Sfânta și dumnezeiasca Liturghie arhierească de hram ar putea fi un prilej de cădere cu faţa la pământ, pentru ca apoi Mântuitorul să-şi pună mâna dreaptă peste fiecare dintre noi, precum peste ucenicul Său iubit în Patmos (Apocalipsă 1, 9-20).

Gânduri de Sfântul Ilie

Închinare: „Dar a treia căpetenie venind şi căzând în genunchi înaintea lui Ilie..." (IV Regi 1, 13).

A nu-i pierde pe sfinţi din ochi: „Greu lucru ceri! Dar de mă vei vedea când voi fi luat de la tine, va fi aşa; iar de nu mă vei vedea, nu va fi" (IV Regi 2, 10).

Întrebare esenţială: „Unde este acum Domnul Dumnezeul lui Ilie?” (IV Regi 2, 14) – în cer şi pe pământ, în Sfânta Scriptură şi în Sfântul Chivot, în Sfânta Biserică şi în sufletul fiecărui om, în sfânta icoană şi în Sfântul Potir, în Sfânta Liturghie şi în rugăciunea smerită şi înlăcrimată.

Mărturia fiilor proorocilor din Ierihon: „Duhul lui Ilie s-a odihnit peste Elisei! Şi au ieşit înaintea lui şi i s-au plecat până la pământ” (IV Regi 2, 15). Această mărturie poate fi extinsă: „Duhul lui Moise s-a odihnit peste Iosua”; „Duhul lui Samuel s-a odihnit peste David”; „Duhul lui Pavel s-a odihnit peste Timotei”; „Duhul sfântului Antonie cel Mare s-a odihnit peste avva Sisoe”; „Duhul Părintelui Arsenie s-a odihnit peste Prislop!” Astfel, cu mantia sărbătorii sfântului prooroc Ilie Tesviteanul să desparţi Iordanul întristării în plâns de bucurie, precum sfântul Elisei! (cf. IV Regi 2, 14).

Gânduri la Ziua Crucii

Crucea – chivot al Învierii. Sfânta Cruce ascunde şi descoperă, precum un chivot de pe Sfânta Masă a creştinismului, minunea Învierii celei de a treia zi, cele unsprezece Evanghelii ale Învierii, cele zece Arătări de după Înviere, toate scăldate în Lumina Sfintei Învieri. Sfânta Cruce este temeiul Învierii de Apoi.

Ce vedem când privim Sfânta Cruce? Pe Hristos răstignit pe Crucea de pe dealul Golgotei, pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire (Ioan 19, 16-18); pe Moise răstignit în rugăciune, ajutat de Aaron şi Or pe munte, după trecerea Mării Roşii, când Iosua era jos în vale în luptă cu amaleciţii (Exod 17, 8-16); pe „Omul îmbrăcat în haină de in”, pecetluind cu semnul crucii pe cei izbăviţi din Ierusalim, conform vedeniei proorocului Iezechiel (Iezechiel 9, 2-6); Semnul Fiului Omului ce se va arăta pe cer la A Doua Venire a Domnului (Matei 24, 30).

Parafrazând cuvintele unui poet romantic polonez, Juliusz Slowacki, care se ruga lui Dumnezeu să ţină Polonia pe cruce până ce va avea puterea să se ţină singură pe picioare (cf. Timothy Snyder, *Tărâmul morții*, Ed. Humanitas, 2012, p. 181), putem să spunem și noi: Adeseori eşti ţinut pe cruce până când vei putea să te ţii singur pe picioare!

Piroanele din crucea sfinților. Nu există cruce a vieţii fără piroane înfipte în ea... (încercări şi ispite, necazuri şi probleme, dureri şi suferinţe, boli de tot felul). Crucea este aceeaşi, dar piroanele sunt diferite. De meditat la: piroanele din Crucea Mântuitorului (invidia, ura şi duşmănia fariseilor, cărturarilor şi saducheilor); piroanele din crucea dreptului Iosif din Egipt (groapa în care l-au aruncat fraţii săi şi temniţa în care l-a aruncat Putifar); piroanele din crucea lui Moise (pribegia din Madian şi cârtirile evreilor în pustiul Sinai); piroanele din crucea lui David (prigonirea de către Saul şi răzvrătirea lui Abesalom); piroanele din crucea sfântului prooroc Daniel (groapa cu lei); piroanele din crucea sfântului apostol Pavel (II Corinteni 6, 4-10; 11, 23-33); piroanele din crucea Sfinţilor Părinţi (sfinții Ignatie al Antiohiei, Policarp al Smirnei, Ciprian al

Cartaginei, Maxim Mărturisitorul, Simeon Noul Teolog); piroanele din crucea sfântului Grigorie Teologul (nedreptatea ce i s-a făcut în Constantinopol); piroanele din crucea sfântului Ioan Gură de Aur (exilul); piroanele din crucea Părintelui nostru Arsenie Boca.

Răstignirea lui Moise pe munte, cu braţele întinse pe crucea rugăciunii, după trecerea Mării Roşii – fapt istoric, prefigurare hristică a Răstignirii Domnului pe Crucea Golgotei şi semnificaţie duhovnicească a rugăciunii creştinului, în războiul nevăzut.

Ziua Crucii este şi *ziua răstignirii copiilor prin avorturi*, de aceea am putea spune că „Marea Roşie” inundă România prin sângele copiilor avortaţi!

Gânduri la Sfinţii Arhangheli

„Cel ce face pe îngerii Săi duhuri şi pe slugile Sale pară de foc” (Psalm 103, 5; Evrei 1, 7). În ziua pomenirii sfinţilor arhangheli Mihail şi Gavriil şi a tuturor puterilor cereşti se cuvine ca fiecare să ne aducem aminte de îngerul nostru păzitor şi să-l contemplăm suindu-se şi pogorându-se, împreună cu toţi îngerii lui Dumnezeu, pe scara cerului de la Betel (Facere 28, 12). În scara cerului de la Betel, descoperită patriarhului Iacob, noi putem contempla – „suindu-se şi pogorându-se” – toate anghelofaniile Vechiului şi Noului Testament şi toate arătările de îngeri din Vieţile Sfinţilor, Paterice, Filocalii, Proloage şi Sinaxare.

Între îngerii lui Dumnezeu care se suiau şi se pogorau pe scara cerului (cf. Facere 28, 12) putem contempla pe heruvimii cu sabie de foc vâlvâitoare, puşi să păzească drumul către pomul vieţii (Facere 3, 24); pe îngerul Domnului care a întâlnit-o pe Agar la izvorul de apă în pustiu, de lângă calea ce duce spre Şur (Facere 16, 7); pe cei doi îngeri care l-au scos grabnic pe Lot din Sodoma (Facere 19, 16-22); pe îngerul Domnului care opreşte mâna lui Avraam de a-l junghia pe Isaac pe Moria (Facere 22, 10-13); pe îngerii lui Dumnezeu care-l întâmpină pe Iacob la Mahanaim, la întoarcerea lui din Mesopotamia (Facere 32, 1-2); pe îngerul Domnului care a călăuzit pe poporul lui Israel la trecerea prin Marea Roşie (Exod 14, 19-20); pe îngerul Domnului de pe cărarea dintre vii, care-l opreşte pe Valaam din calea lui cea rea (Numeri 22, 22-35); pe căpetenia oştirii Domnului care i se arată lui Iosua, lângă Ierihon (Iosua 5, 13-15); pe îngerul Domnului care i se arată lui Ghedeon la stejarul de la Ofra (Judec. 6, 11-24); pe îngerul Domnului care i-a vestit lui Manoe şi femeii sale naşterea lui Samson şi care s-a înălţat spre cer deodată cu flacăra jertfei de pe altar (Judec. 13, 1-25); pe îngerul Domnului care i s-a arătat lui David pe vremea ciumei (I Cronici 21, 15-18 şi 27); pe îngerul Domnului care-l adapă şi-l hrăneşte pe sfântul Ilie lângă ienupărul de la Beer-Şeba (III Regi 19, 5-8); pe îngerii lui Dumnezeu care-l apără pe proorocul Elisei la Dotan (IV Regi 6, 15-17); pe îngerul Domnului trimis din cer pentru a nimici oastea regelui Asiriei, care împresurase Ierusalimul, pe vremea regelui Iezechia şi a proorocului Isaia (II Cronici 32, 20-22); pe serafimii din Templu (Isaia 6, 1-7) şi pe heruvimii de la râul Chebar (Iezechiel 1, 1-28); pe îngerul

Domnului care pogoară rouă din cer în cuptorul Babilonului (Daniel 3, 25-33; Cânt. celor trei tineri 1, 25-26); pe îngerul Domnului, pogorât din cer cu porunca tăierii copacului din vedenia lui Nabucodonosor (Daniel 4, 10-21); pe îngerul Domnului trimis din cer în groapa cu lei din Babilon, în care fusese aruncat proorocul Daniel, pe vremea lui Darius (Daniel 6, 23); pe miriadele de îngeri din revelaţia ,,Celui Vechi de Zile" (Daniel 7, 9-10); pe sfinţii arhangheli Mihail şi Gavriil din cartea proorocului Daniel (Daniel 8, 16; 10, 13 şi 21) şi pe sfântul arhanghel Rafael din cartea Tobit (Tobit 12, 15-22); pe arhanghelul Gavriil care-i vesteşte preotului Zaharia în Templu naşterea sfântului Ioan Botezătorul (Luca 1, 11-20), iar Sfintei Fecioare Maria îi aduce Buna Vestire din Nazaret (Luca 1, 26-38); pe îngerul Domnului care vesteşte păstorilor de la Betleem Naşterea Domnului şi mulţimea de oaste cerească care laudă minunea Întrupării (Luca 2, 9-15); pe îngerii care-I slujesc Mântuitorului după ispitirea din pustia Carantaniei (Matei 4, 11) şi pe îngerul care L-a întărit în grădina Ghetsimani (Luca 22, 43); pe îngerii de la Înviere şi de la Înălţare (Matei 28, 2-7; Marcu 16, 5-7; Luca 24, 4-7; Ioan 20, 12-13; Fapte 1, 10-11); pe îngerul Domnului care-i eliberează pe sfinţii apostoli din temniţă (Fapte 5, 19-20), iar mai apoi pe sfântul Petru (Fapte 12, 7-11); pe îngerul Domnului care-l îndrumă pe sfântul arhidiacon Filip „pe calea care coboară de la Ierusalim la Gaza" (Fapte 8, 26), pentru a-l converti pe famenul reginei Etiopiei; pe îngerul Domnului care se arată sutaşului Corneliu din Cezareea (Fapte 10, 1-7) şi pe îngerul Domnului care i se arată sfântului apostol Pavel noaptea, mai înainte de naufragiul din Insula Malta (Fapte 27, 23-24).

Nu în ultimul rând, pe scara cerului de la Betel îi vedem „suindu-se şi pogorându-se" pe toţi sfinţii îngeri cu trâmbiţe şi cu potire, dar şi pe sfântul arhanghel Mihail, din cartea Apocalipsei (Apocalipsă 12, 7; 22, 8-10).

Patru Icoane ale Sfinţilor Arhangheli pe catapeteasma Teologiei: *Cei doi heruvimi de aur* care străjuiau chivotul sfânt al Legii celei vechi (Exod 37, 7-9) – Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil, străjuind chivotul sfânt al Revelaţiei dumnezeieşti; *Cei doi îngeri în veşminte albe* văzuţi de către sfânta Maria Magdalena în dimineaţa Învierii, şezând la Mormântul Domnului, „unul către cap şi altul către picioare, unde zăcuse trupul lui Iisus" (Ioan 20, 12); *Cei doi bărbaţi îmbrăcaţi în haine albe* contemplaţi de către sfinţii apostoli pe Muntele Măslinilor la Înălţarea Domnului, care vestesc A Doua Venire a Lui Hristos (Fapte 1, 10-11); *Cei doi îngeri din Pateric* trimişi de Dumnezeu cu făclii ca să lumineze în noapte calea bătrânului călugăr pustnic, care, voind şi trebuind să meargă la un altul ce era pe moarte, se ferea şi fugea de slava deşartă de la oameni (avva Ioan Colov 38).

O posibilă „Dogmatică" a Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil

a) Viziune: sfinţii arhangheli Mihail şi Gavriil „scriind" Dogmatica – sfântul arhanghel Mihail scrie cu razele sabiei de foc pe petalele crinului Buneivestiri, al arhanghelului Gavriil.

b) Prefaţă la „Dogmatica" sfinţilor arhangheli Mihail şi Gavriil, scrisă

între Înălţare şi Parusie. „Dogmatica” sfinţilor arhangheli Mihail şi Gavriil este cea mai înaltă Dogmatică posibilă, pentru că este o Dogmatică celestă. „Dogmatica” sfinţilor arhangheli este tainică, mistică şi necitită de pământeni, la ea având acces doar sfinţii, precum sfântul apostol Pavel, răpit la al treilea cer, când a auzit „cuvinte de nespus” (II Corinteni 12, 4). „Dogmatica” sfinţilor arhangheli Mihail şi Gavriil ar putea cuprinde „Cele ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit şi la inima omului nu s-au suit...” (I Corinteni 2, 9). „Iar nouă ni le-a descoperit Dumnezeu prin Duhul Său, fiindcă Duhul toate le cercetează, chiar şi adâncurile lui Dumnezeu” (I Corinteni 2, 10).

O scurtă Prefaţă din citate biblice la „Dogmatica” Sfinţilor Arhangheli

„Mare este Adevărul şi mai puternic decât orice” (Zorobabel, III Ezdra 4, 41).

„Atunci am auzit un glas de om deasupra fluviului Ulai, glas care striga şi spunea: «Gavriile, tâlcuieşte celui de acolo vedenia!»” (Daniel 8, 16) – vedenia Revelaţiei dumnezeieşti. De aceea, „m-am dus la uşa Templului (Teologiei) şi iată de sub pragul Templului curgea o apă spre răsărit; pentru că Templul era cu faţa spre răsărit şi apa curgea de sub partea dreaptă a Templului, pe partea de miazăzi a jertfelnicului. M-a scos apoi pe partea cea de la miazănoapte şi m-a dus pe dinafară, împrejur, la poarta care dă spre răsărit şi iată apa curgea pe partea dreaptă. Când bărbatul acela mergea spre răsărit, ţinea în mână o sfoară şi a măsurat o mie de coţi; şi m-a dus prin apă şi apa era până la glezne. A mai măsurat apoi o mie de coţi şi m-a dus prin apă şi apa era până la genunchi. Şi a mai măsurat încă o mie de coţi şi apa era până la brâu. Şi a mai măsurat încă o mie de coţi şi era un râu pe care nu-l puteam trece, căci apele crescuseră; erau ape de trecut înotând, un fluviu care nu se putea trece. Atunci mi-a zis bărbatul acela: «Ai văzut, fiul omului?» Şi el m-a dus înapoi la malul râului” (Iezechiel 47, 1-6) – Teologiei – din care am învăţat că: „După ce Dumnezeu – întru Care trăim şi ne mişcăm şi suntem (Fapte 17, 28) – odinioară, în multe rânduri şi în multe chipuri, a vorbit părinţilor noştri prin prooroci, în zilele acestea mai de pe urmă, la „plinirea vremii” (Galateni 4, 4), ne-a grăit nouă prin Fiul, pe Care L-a pus moştenitor a toate şi prin Care a făcut şi veacurile; Care, fiind strălucirea slavei şi chipul fiinţei Lui şi Care ţine toate cu cuvântul puterii Sale, după ce a săvârşit, prin El Însuşi, curăţirea păcatelor noastre, a şezut de-a dreapta slavei, întru cele preaînalte, făcându-Se cu atât mai presus de îngeri cu cât a moştenit un nume mai deosebit decât ei” (Evrei 1, 1-4). Astfel putem spune: „Cu adevărat, mare este taina dreptei credinţe: Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălţat întru slavă” (I Timotei 3, 16). De aceea se cuvine, o, creştine, „să păzeşti porunca fără pată, fără vină, până la Arătarea Domnului nostru Iisus Hristos pe care, la timpul cuvenit, o va arăta Fericitul şi singurul Stăpânitor, Împăratul împăraţilor şi Domnul domnilor, Cel ce singur are nemurire şi locuieşte întru lumină neapropiată; pe Care nu L-a văzut nimeni dintre oameni, nici nu poate să-L vadă; a Căruia este cinstea şi puterea veşnică! Amin” (I Timotei 6, 14-16). Şi de

aceea strigăm toţi, în cer şi pe pământ, împreună cu sfântul apostol Pavel: „O, adâncul bogăţiei şi al înţelepciunii şi al ştiinţei lui Dumnezeu! Cât sunt de necercetate judecăţile Lui şi cât de nepătrunse căile Lui! Căci cine a cunoscut gândul Domnului sau cine a fost sfetnicul Lui? Sau cine mai înainte i-a dat Lui şi va lua înapoi de la El? Pentru că de la El şi prin El şi întru El sunt toate, A Lui să fie mărirea în veci. Amin!" (Romani 11, 33-36). Şi: „Mulţumind cu bucurie Tatălui celui ce ne-a învrednicit pe noi să luăm parte la moştenirea sfinţilor, întru lumină, (pentru că) El ne-a scos de sub puterea întunericului şi ne-a strămutat în împărăţia Fiului iubirii Sale, întru Care avem răscumpărarea prin Sângele Lui, adică iertarea păcatelor. Acesta este chipul lui Dumnezeu celui nevăzut, mai întâi născut decât toată făptura. Pentru că întru El au fost făcute toate, cele din ceruri şi cele de pe pământ, cele văzute, şi cele nevăzute, fie tronuri, fie domnii, fie începătorii, fie stăpânii. Toate s-au făcut prin El şi pentru El. El este mai înainte decât toate şi toate prin El sunt aşezate. Şi El este capul trupului, al Bisericii; El este începutul, întâiul născut din morţi, ca să fie El cel dintâi întru toate. Căci în El a binevoit (Dumnezeu) să sălăşluiască toată plinirea. Şi printr-Însul toate cu Sine să le împace, fie cele de pe pământ, fie cele din ceruri, făcând pace prin El, prin sângele crucii Sale" (Coloseni 1, 12-20). Aceasta este „Taina cea din veci ascunsă neamurilor, iar acum descoperită sfinţilor Săi" (Coloseni 1, 26). „Şi ca ei, strâns uniţi în iubire, să aibă belşugul deplinei înţelegeri pentru cunoaşterea tainei lui Dumnezeu-Tatăl şi a lui Hristos, întru care sunt ascunse toate vistieriile înţelepciunii şi ale cunoştinţei" (Coloseni 2, 2-3); şi Care „ieri şi azi şi în veci este Acelaşi!" (Evrei 13, 8).

Prin urmare, „Împăratului veacurilor, Celui nestricăcios, nevăzutului, singurului Dumnezeu – Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt (Matei 28, 19) – fie cinste şi slavă în vecii vecilor. Amin!" (I Timotei 1, 17).

Gând la Duminica Înfricoşătoarei Judecăţi

Ne aşează de-a dreapta virtuţile: jertfa lui Abel, credinţa lui Avraam, curăţia lui Iosif, ascultarea lui Samuel, cântarea lui David, dragostea sfântului apostol şi evanghelist Ioan, smerenia vameşului, plânsul femeii păcătoase, dorul mironosiţelor, mărturisirea sfântului arhidiacon Ştefan, milosteniile lui Corneliu sutaşul, propovăduirea sfântului apostol Pavel, pocăinţa tâlharului de-a dreapta.

Ne pun de-a stânga patimile: invidia lui Cain, răzvrătirea lui Core, Datan şi Aviron, neascultarea lui Saul, răscoala lui Abesalom, fiul lui David, dar şi răscoala lui Dimitrie Argintarul din Efes, idolatria lui Ahab şi a Izabelei, cruzimea lui Irod, lipsa de milă a bogatului nemilostiv, mândria fariseului, lăcomia tânărului bogat, iubirea de argint şi trădarea lui Iuda, minciuna lui Anania şi Safira, răutatea lui Alexandru Arămarul, împietrirea tâlharului de-a stânga.

Pocăinţa este singura cale de a putea trece de la stânga la dreapta Dreptului Judecător: David, Manase, fiul risipitor, femeia păcătoasă, Zaheu vameşul, tâlharul de-a dreapta, sfântul apostol Petru, Saul din Tars.

Să luăm aminte! Iuda este singurul care trece din partea dreaptă în partea stângă, devenind din apostol, trădător.

Gânduri de Sfântul Apostol Andrei

„Şi şezând pe Muntele Măslinilor, în faţa Templului, Îl întrebau de o parte, Petru, Iacob, Ioan şi cu Andrei: Spune-ne nouă când vor fi acestea? Şi care va fi semnul când va fi să se împlinească toate acestea?” (Marcu 13, 3-4). Prezenţa sfântului apostol Andrei în grupul celor trei ucenici, Petru, Iacob şi Ioan (martori ai minunii de pe Tabor, ai învierii fiicei lui Iair şi ai rugăciunii cu sudori de sânge din Ghetsimani, dar şi „socotiţi a fi stâlpi” (Galateni 2, 9) ai Bisericii primare din Ierusalim), care L-au întrebat pe Mântuitorul Iisus Hristos pe Muntele Măslinilor despre dărâmarea Ierusalimului şi sfârşitul lumii, ar putea fi adevărata rădăcină teologică a vocaţiei, tensiunii şi aşteptării eshatologice a poporului român, ocrotit în istorie de mantia „celui întâi chemat” la apostolat.

Gând la pomenirea sfântului prooroc Ioil (19 octombrie): Să ne bucurăm de soarele rânduit de Dumnezeu ca să răsară peste cei răi şi peste cei buni (Matei 5, 45), mai înainte de a se întuneca (Ioil 3, 4) şi a se face negru ca un sac de păr (Apocalipsă 6, 12); să contemplăm luna mai înainte de a se face întreagă roşie ca sângele (Ioil 3, 4; Apocalipsă 6, 12), minunându-ne de stele mai înainte de a cădea din cer ca smochinele verzi (Apocalipsă 6, 13).

Pentru Duminica cananeencei: Stăruinţa femeii cananeence (Matei 15, 22-28) se poate oglindi în lupta lui Iacob cu îngerul Domnului: „Nu te voi lăsa până nu mă vei binecuvânta” (Facere 32, 26). „Nu Te voi lăsa până nu-mi vei vindeca fiica”, pare să spună femeia cananeancă către Mântuitorul Iisus Hristos.

Pentru Duminica orbului: „Tocmai în aceasta stă minunea” (Ioan 9, 30) din Duminica Orbului – că aceasta este Duminica în care se cuvine ca toţi, trimişi de Iisus, să ne spălăm la izvorul Siloamului şi să ne întoarcem văzând (Ioan 9, 7).

Pentru Duminica fiului risipitor. ,,Duminica fiilor risipitori” care se întorc acasă: împăratul David, ninivitenii, regele Manase, femeia păcătoasă, tâlharul de-a dreapta, sfântul apostol Pavel, famenul etiopian, Corneliu sutaşul, temnicerul din Filipi.

Pentru Duminica samarinencii: „Eu sunt Alfa şi Omega, Începutul şi Sfârşitul. Celui ce însetează îi voi da să bea, în dar, din izvorul apei vieţii” (Apocalipsă 21, 6; Psalm 35, 9). „Şi cel însetat să vină, cel ce voieşte să ia în dar apa vieţii” (Apocalipsă 22, 17).

Pentru Duminica Tuturor Sfinţilor: Dreptul Abel (de la începutul Facerii) şi mucenicul Antipa din Pergam (de la începutul Apocalipsei) sunt cele două pietre de hotar biblice ale Duminicii întâia după Rusalii.

***

Despre tăcere

„Fericirea e un nufăr care creşte pe lacul tăcerii” (Anonim).

„Cel tăcut e-acel spre care se înclină orice lucru” (Rainer Maria Rilke).

„Un copac care cade face mai mult zgomot decât toată pădurea care creşte în tăcere” (Lao Tzu).

„Cine e zgomotos pe dinafară e gol pe dinăuntru” (proverb chinezesc).

Tăcere şi cânt: „Lebăda tace toată viaţa ca să poată cânta desăvârşit o singură dată” (Pitagora).

Cuvinte înţelepte

„Scara ştiinţei este ca aceea a lui Iacob: sfârşeşte la picioarele lui Dumnezeu” (Albert Einstein; în Rev. „Iisus Biruitorul” nr. 1/2013, p. 1).

„Trăim atât de puţin şi suntem morţi atât de mult timp” (*Cronica ilustrată a omenirii*, vol. XI, pg. 186).

„Moara nu mai este, dar vântul tot mai suflă” (Van Gogh, în vol. *Dragă Theo*, Ed. Art, 2012, p. 372) – „Vântul suflă unde voieşte şi tu auzi glasul lui, dar nu ştii de unde vine, nici încotro merge” (Ioan 3, 8).

„Îţi poţi croi drum prin zgomot, ca să ajungi în zona liniştită” – cuvânt de inspiraţie filocalică (Saul Below, în Prelegerea susţinută cu prilejul decernării premiului Nobel pentru Literatură).

Căsătoria sau familia – „un proiect de fericire” (cf. Pavel Basinski, Lev Tolstoi, *Fuga din rai*, Humanitas, 2015, p. 221).

„Cincizecimea trimite pe pământ respiraţia cerului” (Nicholas Th. Wright, *Cum a devenit Dumnezeu Împărat*, Deisis, 2015, p. 281).

„În fiecare zi ia viaţa de la început” (din înţelepciunea chineză).

„Moartea este o cămilă neagră care îngenunchează în faţa fiecărei porţi” (proverb oriental).

„Toate învăţăturile teologice trebuiesc trecute prin sita patristică” (Arhim. Ioannikios Kotsonis, *Patericul athonit*, Ed. Bunavestire, 2000, p. 135).

Sublim: „Ca să poţi scrie despre Mozart, ar trebui să-ţi înmoi pana în culorile curcubeului”, spunea Henri Bergson.

„Profesorul mediocru vorbeşte; profesorul bun explică; profesorul foarte bun demonstrează; profesorul eminent inspiră” (William A. Ward, cf. „Libertatea” – săptămânal al românilor din Serbia, nr. din 19 decembrie 2015).

***

Să pogori cerul peste locul în care trăieşti din mila lui Dumnezeu.

Să stropeşti cu lacrimi locurile pe unde treci în viaţă.

Să descoperim cerul senin al Ierusalimului în Babilonul în care trăim.

Să mergi pe picioarele tale purtat de aripile Duhului.

Să nu fi absent din tine însuţi.

Să-i învălui pe toţi în raza iubirii şi în roua binecuvântării.

Să te învălui şi să te închizi într-o lacrimă.

Să-ţi identifici punctele slabe, ca să ţi le poţi corecta prin linii de foc!

Să-ţi schimbi ţiglele sparte de pe acoperişul vieţii, prin pocăinţă.

Să-ţi spargi la spovedanie toate nucile gândurilor rele din cap!

Să te spovedeşti neîncetat sub Epitrahilul lui Dumnezeu şi al duhovnicului.

Să te cumineci mereu din potirul cu rouă şi cu mană ascunsă.

Să dai neîncetat patruzeci de pomeniri la Liturghia cosmică.

Să aştepţi „turta de smochine" a proorocului Isaia, pentru vindecare.

Să-ţi ridici mintea din dărâmături spre templul Domnului.

Să-ţi strămuţi coliba vieţii de la răsărit de Ninive, pe Tabor.

Să nu ne abatem, să nu rătăcim şi să nu părăsim Drumul spre Emaus!

Să fii „în duh" în fiecare zi de Duminică din Patmosul vieţii.

Să te pregăteşti a-ţi trece râul vieţii prin propriul tău „vad al Iabocului".

În vremuri seismice să te ancorezi şi să atârni de *Faptele Apostolilor 7, 55-56*.

Bunăcuviinţă: Să nu baţi cu pumnii în porţile cerului!

Toţi suntem pe pomelnicul lui Dumnezeu.

Providenţă: Dumnezeu aşază în raftul lumii cartea vieţii fiecăruia.

Dumnezeu lucrează kilometric în fapte şi milimetric în gânduri.

Temă: Rugăciune către îngerul păzitor al aproapelui nostru.

Rugăciunea minţii se rosteşte fără dangăt de clopot şi glas de toacă.

Dacă nu exersezi rugăciunea în lume, n-o s-o lucrezi nici în pustie.

Isihie: Să asculţi cum râul zice: „Doamne Iisuse...”

Aprinde-ţi lumina din minte!

Din caierul gândurilor, să-ţi torci firul rugăciunii.

Să auzi vântul adiind printre copacii gândurilor, într-o clipă de inspiraţie.

Să-ţi aprinzi cu smerenie candelabrul gândurilor în catedrala de cuvinte.

Gândul-miridă pe discul Sfintei Proscomidii a rugăciunii pentru ceilalţi...

Gândurile adânci vin dintr-un adânc de suflet şi dintr-un înalt de cer.

Glasul gândului este uneori mai puternic decât glasul cuvântului.

Adeseori omul îşi desenează visele prin propriile sale gânduri.

Cuvintele ies din simţiri precum scânteile din piatră.

Unele cuvinte au în auz gust de miere, iar alte cuvinte au gust de fiere.

Să retezi unele întrebări ale oamenilor cu sabia de foc a cuvântului.

Nu răsuci decât arareori bisturiul gândurilor în rana cuvintelor...

În exces, cuvintele decad în vorbe.

Temă: Un munte de cuvinte.

Joc de cuvinte: Carii dentare şi carii verbale – sau „cuvinte cariate”.

Atenţie: pureci şi păduchi în gânduri...

Atenţie în situaţie de polei mental!

Criză de oameni smeriţi... (într-o lume care dă furaje la orgoliu).

Nu ne trezim până nu ne smerim.

Fierbe mândria în oala orgoliului, la focul iubirii de sine.

Coarnele de cerb ale mândriei nu vor trece prin urechile acului.

Încă n-aţi gustat din fagurele de miere al smereniei şi umilinţei (unor surori).

Tablele Legii le poţi primi numai pe vârf de Sinai, nu între dune de nisip.

Cu neputinţă este să numeri razele din aripa unui înger...

Despre plâns nu se scrie; despre plâns se plânge!

Temă: spovedania femeii păcătoase şi împărtăşirea proorocului Isaia...

Evanghelia, Potirul şi Racla – adică: Cuvântul, Viaţa şi Sfinţenia.

Joia Mare: Firimituri de la Cina cea de Taină...

Liturghia cosmică nu are otpust!

În cer este o Duminică neîntreruptă.

La urma urmei, fiecare urcă singur pe Golgota sa...

Fiecare suntem pe câte o insulă plutitoare, în direcţii diferite.

Linia contemplaţiei este alcătuită din nesfârşite „puncte de vedere”.

De meditat: „Ostenelile înţelepciunii rodesc sfinte puteri” (Înţ. lui Solomon 8, 7).

Hristos Care a fost + Hristos Care vine = Hristos Care este!

Viziune: O biserică zidită din pietre cu fosile de melci pietrificaţi...

Intenţie: Aş face case şi biserici numai din pietre mari de râu.

Pietrele ascund – şi ne vorbesc despre – tăcerea lui Dumnezeu.

Adunat-am în grădina de peste râu pietrele risipite ale unei biserici lăuntrice.

Apa care îşi ia rămas bun de la pietrele peste care (sau printre care) trece...

Cărare din pietre de moară măcinate de vreme...

Pietre la rădăcini – ca temelie a pomilor.

Cuvânt despre predici rostite: Întrebaţi zidurile catedralei!

„Anini”: Pietre puse în sfeşnic.

Ţara Haţegului e mai mult decât o „ţară”... e un continent.

Fapte 7, 55-56 – Revelaţia din sinedriu sau „teoria relativităţii” mele.

Să-ţi scoţi Carul Mare din stânci şi Carul Mic din pietre!

Să sporim seninul Planetei Albastre.

Noapte: Să contempli luna nouă sau plină în palma lui Dumnezeu.

Prin fulgii de nea se coboară stele din cer, prin nori purtători de flori...

Viziune: Pământul ca cimitir al stelelor...

Speranţa răsăritului de soare de la asfinţitul zilei...

Stih: A zis Preasfinţitul că vine asfinţitul...

Hotărâre amânată: Aşteaptă o mie de asfinţituri...

Să mori sub cerul sub care te-ai şi născut.

Norul vinovăţiei pluteşte peste toţi şi peste fiecare în parte (cf. Psalm 13, 3).

Dacă din primăvara vieţii frunzele îţi sunt ofilite, la ce să te mai aştepţi?

Omul este un copac sălbatic care trebuie să devină pom roditor în Hristos.

Dostoievski: „Peste văpaia îndoielilor, a mea Osana a venit!"

Lumea – femeia prinsă în păcat (cf. Ioan 8, 3).

Lupta duhovnicească cu fiara din fire...

Păcatul se lipeşte de suflet precum piatra de dinţi.

Durerea şi suferinţa fizică îţi smeresc şi-ţi corectează gândirea.

Durerea – semnul că Dumnezeu îşi aduce aminte de noi.

Bolile şi durerile: nuiele de aur trimise din cer pentru păcatele noastre.

Dacă nu este bucurie în răstignire, nu va fi nici întru înviere.

Lumina Învierii izvorăşte din întunericul de trei ceasuri de pe Golgota.

Cu cât cununa de spini e mai grea, cu atât cununa de slavă va fi mai mare.

Cât de frumos este seninul cerului după o furtună năprasnică!

Orice cutremur aşează mai bine temeliile pământului.

Sunt un Ghehazi nevrednic de Elisei şi plin de lepra lui Neeman Sirianul!...

Regăsire în Psalmi: „prin fier a trecut sufletul lui" (Iosif) (Psalm 104, 18).

Dreptatea este Judecata lui Dumnezeu peste judecăţile oamenilor.

Cauza insomniei – spinii păcatelor din perna conştiinţei!

Dezlegare neîncetată pentru „păcatele zilei şi ispitele nopţii”.

Pe scurt: Îmi spui ce ai; îţi spun de ce ai şi ce să faci ca să nu mai ai!

Rostul meu este să vă torn untdelemn în vase.

Duhovnicul – asemenea unui copac în care mulţi îşi atârnă desagii cu poveri.

Pastoraţia înseamnă a transforma o junglă într-o grădină.

Îndemn către femei: Să vă înfiaţi copiii avortaţi!

Constatare: Sângele copiilor avortaţi picură pe destinul copiilor născuţi...

Sângele copiilor avortaţi este ca o Mare Roşie care inundă România...

„Broasca înoată în apă” – şi patimile în mlaştina sufletului.

Îndemn: „Căci este chiar ceasul să vă treziţi din somn!” (Romani 13, 11).

Zorii Parusiei: „Noaptea e pe sfârşite; Ziua este aproape” (Romani 13, 12).

Doar apele potopului ar putea stinge focul Apocalipsei.

Abia ieri a fost Înălţarea, azi e Cincizecimea, iar mâine va fi Parusia!

Să ai în vedere neîncetat Parusia Domnului ca orizont de aşteptare.

Iisus – de-a dreapta Tatălui şi la poarta Damascului (Fapte 7, 55-56; 9, 3-6).

Şederea de-a dreapta Tatălui – cumpănă între Protologie şi Eshatologie.

Necazul de zece zile al creştinilor Bisericii din Smirna (Apocalipsă 2, 10).

Pagină a Revelaţiei: Când cerul se va da la o parte ca un sul (Apocalipsă 6,14).

Vărsarea cupei în soare de către al patrulea înger şi încălzirea planetei... (Apoc. 16, 8-9).

„Acestea se petreceau în Betabara, dincolo de Iordan” (Ioan 1, 28)...

Temă plastică şi posibil monument funerar: Rug aprins din care răsare o cruce.

Mulţimea celor îmbrăcaţi în veşminte albe, cu ramuri de finic în mâini...

Să auzi ce le-ar spune Iisus lui Platon şi Aristotel pe drumul spre Emaus.

Studentul model trebuie să fie „uşă de biserică” şi „şoarece de bibliotecă”.

Titlu de carte: Preot la Prislop şi episcop în lume.

Sinteză: Teologia Episcopului Evangelicus de Ulpia Traiana.

Între Prislop şi Ulpia Traiana...

Remesiana – titlu de nuvelă sau roman religios.

Titlu: Cuvinte din grădina „Ulpia Christiana”.

Icoană: Maica Prislopeia...

Să mergi până la Viena, ca să te întâlneşti cu nişte gânduri...

Vremea celor şapte spice goale (Facere 41, 5-8) – temă de actualitate.

Jertfa lui Cain adusă de Saul la Ghilgal (I Regi 13, 1-14)...

Erupţie lăuntrică: Când Etna va deveni Vezuviu...

Metaforă: A trage brazde în stâncă...

„Adevărul mereu umblă cu capul spart!” (proverb citat de Părintele Arsenie).

Temă: „Eldad şi Medad proorocesc în tabără...” (Numerii 11, 27).

Temă: Ieremia – „prooroc pentru popoare” (Ieremia 1, 5).

Temă: Cuvântul cuvintelor (cf. Facere 1, 3 şi Ioan 1, 1).

Fericitul Augustin – „doctor Verbi şi doctor a eternus”.

A nu te apuca de mai multe piramide deodată...

Temă: O ţară fără drumuri, dar plină de cărări!

Chitul lui Iona din acvariu – temă de eseu sau nuvelă.

Temă: „În-Cântarea cântărilor”...

Luna lui cuptor şi cei trei tineri din cuptorul Babilonului...

Temă: Închisoarea penitenţilor din „Scara” Sfântului Ioan Scărarul (cap.V).

Te Deum, pentru 1 decembrie: România atârnată de cer...

PASTORALE

NAŞTEREA DOMNULUI – 2014

– O smerită icoană a creştinului –

Încercând a zugrăvi pe pânza cotidianului o smerită icoană a creştinului de zi cu zi sau dorind a dăltui în marmura idealului statura creştinului care păşeşte împreună cu Iisus pe Galileea vremelniciei, inspirându-ne din scurta scriere a sfântului Grigorie de Nyssa: „Despre înţelesul numelui de creştin, către Armoniu” (P.S.B. vol. 30, p. 436-443), am putea spune că, fiind născut din nou prin Botez, din apă şi din Duh (Ioan 3, 5) şi răstignit împreună cu Hristos prin pătimire pentru El (Galateni 2, 20), creştinul poartă cu frică şi cu cutremur comoara limbii de foc a Duhului Sfânt de la Rusalii în vasul de lut al făpturii sale (II Corinteni 4, 7), având neîncetat „gândul lui Hristos” (I Corinteni 2, 16), care-i este Cap (Efeseni 4, 15). După sfântul apostol Pavel, creştinul este un om nou (Efeseni 2, 24) şi o făptură nouă (II Corinteni 5, 17). Fiind „omul cel tainic al inimii” (I Petru 3, 4), creştinul crede în Hristos, precum tatăl fiului bolnav de după Schimbarea la Faţă (Marcu 9, 24). El mărturiseşte credinţa în Hristos – Dumnezeu adevărat şi Om adevărat – precum sfântul apostol Petru în Cezareea lui Filip (Matei 16, 16); precum Natanael, cel din Cana Galileii (Ioan 1, 49); precum orbul din naştere (Ioan 9, 38); precum Marta, sora lui Lazăr din Betania (Ioan 11, 27); precum sutaşul de pe Golgota (Matei 27, 54) şi precum sfântul apostol Toma la opt zile după Înviere (Ioan 20, 28). Creştinul îl iubeşte pe Hristos şi-L aşteaptă precum fecioarele înţelepte (Matei 25, 1-13). El îl urmează pe Hristos, împreună cu sfinţii apostoli, printre semănăturile creaţiei (Matei 12, 1), purtându-şi crucea împreună cu sfântul Ioan Evanghelistul până la Golgota şi până la mormântul gol din dimineaţa Învierii (Ioan 19, 26-27; 20, 2-8).

În toată viaţa lui, „cu timp şi fără de timp” (II Timotei 4, 2), creştinul se străduieşte să aducă lui Dumnezeu jertfa bine primită a lui Abel (Facere 4, 4),

umblând neîncetat cu Dumnezeu, precum Enoh (Facere 5, 22), pentru a-şi putea lepăda încălţămintea înaintea rugului aprins din Sinai (Exod 3, 5). Creştinul se adapă din stânca de la Rafidim (Exod 17, 6) şi din ulciorul cu apă al sfântului Ilie de la Beer-Şeba (III Regi 19, 5-8), pentru ca să poată sta de vorbă cu Dumnezeu în gura peşterii de la Horeb (III Regi 19, 8-14), după ce va fi răspuns din tinereţile sale chemării lui Samuel din Cortul Sfânt (I Regi 3, 10). Creştinul se hrăneşte cu mana cea ascunsă căzută din cer (Exod 16, 14-15; Apocalipsă 2, 17) şi cu merindea trimisă de Dumnezeu prin proorocul Avacum lui Daniel în groapa cu lei din Babilon (Ist. omorârii balaurului 1, 40-46). Atârnându-şi adeseori harfele în sălcii pe malurile râurilor Babilonului (Psalm 136, 1-2) creştinul contemplă cutremurat descoperirea serafimilor din Templu (Isaia 6, 1-10) şi primeşte revelaţia „Celui Vechi de Zile" (Daniel 7, 9), pentru a putea trece propovăduind prin Ninive, ridicându-şi colibă la răsăritul acesteia, ca ucenic al lui Iona în lume (Iona 3, 4), întru aşteptarea colibelor de pe Tabor (Matei 17, 4). Creştinul este hrănit de Iisus în pustie cu cinci pâini şi doi peşti, dar e şi adăpat împreună cu samarineanca, cu apa cea vie la fântâna lui Iacob. El îl caută pe Iisus noaptea, pentru convorbire în rugăciune, precum Nicodim (Ioan 3, 1-2), vărsând multe lacrimi la picioarele Domnului, împreună cu femeia păcătoasă (Luca 7, 37-38), ca să poată apoi asculta cuvintele Lui, precum Maria, sora Martei, care partea cea bună şi-a ales (Luca 10, 38-42). Astfel, creştinul este un înviat din morţi, precum Lazăr, aducându-şi vasul de alabastru cu mir de nard de mare preţ la Cina din Betania (Ioan 12, 3), după ce mai înainte şi-a aşternut hainele pe cale, tăind şi ţinând ramuri de finic în mâini la Florii (Marcu 11, 8). Creştinul îşi aduce ulciorul cu apă pentru Cina cea de Taină (Marcu 14, 13), primind cu umilinţă spălarea picioarelor şi cuminecarea cu Trupul şi Sângele Domnului la cea dintâi Sfântă şi dumnezeiască Liturghie săvârşită de Însuşi Domnul, urmându-L apoi în Ghetsimani şi plângând cu amar orice lepădare a sa sau a altcuiva de Hristos (Matei 26, 75). Creştinul îşi pregăteşte miresmele de îngropare pentru Domnul, precum mironosiţele; călătoreşte pe drumul spre Emaus împreună cu Luca şi Cleopa, fiind însoţit şi călăuzit de Iisus; se învredniceşte de deschiderea ochilor celor dinlăuntru la frângerea pâinii în Emaus (Luca 24, 30-31); gustă din fagurele de miere al harului Învierii şi se aruncă în valuri împreună cu Petru, ca să ajungă mai grabnic la Cel Înviat, pentru a-şi mărturisi iubirea eternă şi a primi desăvârşita iertare (Ioan 21, 7-22).

Creştinul îşi pironeşte ochii spre cer la Înălţare (Fapte 1, 11), nedespărţindu-se de Ierusalim şi aşteptând făgăduinţa Tatălui, dăruită prin Fiul şi adeverită prin Duhul Sfânt la Rusalii (Fapte 1, 4-5; 2, 4). După ce a fost martor la Schimbarea la Faţă pe Tabor, la Răstignire pe Golgota, la Înviere în Emaus, Ierusalim şi pe ţărmul Tiberiadei, dar şi la Înălţare pe Muntele Măslinilor, creştinul, ca ucenic al lui Hristos, propovăduieşte şi mărturiseşte la Cincizecime pe Hristos, împreună cu Petru şi cu ceilalţi apostoli, pentru ca să se poată sui la templu, pentru rugăciunea din ceasul al nouălea, împreună cu Petru şi Ioan – credinţa şi iubirea – (Fapte 3, 1) şi cu smeritul vameş din pilda Domnului, lucrător al rugăciunii lui Iisus (Luca 18, 10-14), pogorându-se mai îndreptat la casa sa, după ce s-a

învrednicit de vederea cerurilor deschise împreună cu sfântul Ştefan în sinedriu (Fapte 7, 55-56), fapt care i-a confirmat şi conturat „faţa lui ca o faţă de înger" (Fapte 6, 15), fiind în cele din urmă copleşit de revelaţia de pe drumul Damascului (Fapte 9, 3) şi de descoperirea din Duminica Apocalipsei din Insula Patmos (Apocalipsă 1, 10-20). După ce s-a rugat pentru cei ce-l răstigneau (Luca 23, 34) şi-l ucideau cu pietre (Fapte 7, 60) creştinul este trimis de îngerul Domnului, împreună cu sfântul arhidiacon Filip, ca să convertească la Hristos şi să boteze pe toţi famenii reginei Etiopiei lumii, fiind apoi răpit de Duhul (Fapte 8, 26-40).

Contemplând această smerită şi posibilă icoană scripturistică a creştinului, poate ne vor cădea şi nouă solzii de pe ochi (Fapte 9, 18), convertindu-ne precum Corneliu sutaşul prin sfântul apostol Petru (Fapte 10, 1-48) sau precum temnicerul din Filipi prin sfântul apostol Pavel (Fapte 16, 30-34), pentru ca la sfârşitul Faptelor Apostolilor şi a furtunii de pe Mediterana contemporaneităţii să adunăm la vreme de ploaie şi frig vreascuri împreună cu sfântul Pavel, în Malta vremurilor noastre (Fapte 28, 1-3). Luptându-se lupta cea bună a credinţei (I Timotei 6, 12), creştinul îl înfruntă împreună cu David pe Goliat cel nevăzut (I Regi 17, 38-52), neplecându-şi genunchii înaintea lui Baal (III Regi 19, 18) şi neînchinându-se nici viţelului de aur făcut de Aaron (Exod 32, 1-24) şi nici chipului de aur ridicat de către Nabucodonosor în valea Dura (Daniel 3, 1). Creştinul primeşte roua cerească în cuptorul Babilonului (Cânt. celor trei tineri 1, 25-26) şi-l are ca însoţitor pe îngerul Domnului în groapa cu lei (Daniel 6, 22-23) şi pe arhanghelul Rafael călăuzitor pe drumul vieţii spre Hristos, precum Tobie (Tobit 3, 17; 5, 4 şi 12, 15).

În concluzie, creştinul stă neclintit lângă Crucea lui Hristos, primind răstignirea împreună cu Hristos şi lângă Hristos. Creştinul nu pune cunună de spini pe capul nimănui, nu răstigneşte pe nimeni, nu bate piroane în crucea nimănui, nu adapă pe nimeni cu fiere şi oţet, nu străpunge cu suliţa coasta nimănui şi nu zdrobeşte fluierele picioarelor nimănui, ci întinde tuturor mana cuvântului lui Dumnezeu şi fagurele de miere al iubirii faţă de Dumnezeu şi faţă de semeni, din seara Învierii (Luca 24, 42), prin agheasma lacrimilor din rugăciune pentru toţi. El îi iartă pe toţi, se roagă pentru toţi şi îi binecuvântează pe toţi, precum Mântuitorul pe cruce şi sfântul Ştefan sub loviturile cu pietre. Creştinul nu suie pe nimeni pe cruce, ci-i pogoară pe toţi de pe cruce, învăluindu-i în sufletul său, precum Iosif din Arimateea şi Nicodim, pentru Înviere. De aceea, parafrazând cuvintele sfântului apostol Pavel din Imnul dragostei, ca îndemn duhovnicesc, putem spune: „Creştinul îndelung rabdă; creştinul este binevoitor, creştinul nu pizmuieşte, nu se laudă, nu se trufeşte. Creştinul nu se poartă cu necuviinţă, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândeşte răul, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Creştinul toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduieşte, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată" (cf. I Corinteni 13, 4-8).

Astfel creştinul se integrează în Liturghia cosmică din cer şi de pe pământ, răspunzând smerit şi iubitor ecteniilor acesteia, prin „închinarea în Duh

şi Adevăr” (Ioan 4, 23-24) a rugăciunii tainice a minţii şi a celei lăuntrice a inimii, tinzând de la chipul biblic al sfinţilor patriarhi, prooroci, apostoli şi Părinţi ai Bisericii, înspre icoana asemănării cu Dumnezeu, prin Hristos în Duhul Sfânt.

SFINTELE PAŞTI – 2015

„Învăţătorul zice: Timpul Meu este aproape, la tine voiesc să fac Paştile cu ucenicii Mei” (Matei 26, 18)

De fiecare dată la Sfintele Paşti, Domnul şi Dumnezeul şi Mântuitorul şi Învăţătorul nostru Iisus Hristos ne zice şi ni se adresează tuturora şi fiecăruia în parte, prin conştiinţă, prin Biserică şi prin cuvântul Său evanghelic: „Timpul Meu este aproape, la tine voiesc să fac Paştile cu ucenicii Mei” (Matei 26, 18).

Timpul Meu, vremea Mea este totdeauna aproape de timpul vostru şi de vremea voastră. Este aproape timpul Săptămânii Patimilor şi vremea Săptămânii Luminate. Este aproape timpul Răstignirii şi vremea Învierii. Este aproape Crucea Golgotei şi Mormântul gol. Este aproape timpul Cinei celei de Taină şi vremea Cinei din Emaus. Este aproape întunericul de trei ceasuri şi lumina cea de a treia zi. Este aproape cutremurul din Vinerea Patimilor şi cutremurul din dimineaţa Învierii. Este aproape plânsul de amară pocăinţă al lui Petru şi plânsul de dor şi iubire al sfintei Maria Magdalena. Este aproape dimineaţa Învierii şi dimineaţa Arătării Domnului la Marea Tiberiadei. Este aproape seara Învierii şi a Cinei din Emaus. Este aproape Învierea prin lespedea mormântului şi intrarea lui Iisus cel Înviat prin uşile încuiate. „Timpul Meu este aproape” şi „spaţiul Meu” nu e departe. Eu umplu şi sfinţesc timpul şi spaţiul şi vremea voastră şi locul vostru.

Prin urmare sau tocmai de aceea, la tine – episcop, preot şi credincios – voiesc să fac Paştile cu ucenicii Mei. Paştile din anul acesta şi din fiecare an şi de fiecare dată. În casa ta ca şi om, în familia ta ca şi creştin, în inima ta ca şi credincios, în parohia ta ca şi preot, în Eparhia ta ca şi ierarh, în biserica ta ca şi enoriaş, în catedrala ta ca şi român, Eu, Iisus Hristos, Cel Răstignit şi Înviat, voiesc să prăznuiesc, voiesc să sărbătoresc, trecerea ta şi trecerea voastră prin Marea Roşie, trecerea de la moarte la viaţă, trecerea de la adormire la Înviere, trecerea de la pământ la cer, trecerea din lumea aceasta întru împărăţia Mea cea veşnică, cea fără de hotar şi fără de sfârşit. La tine voiesc să fac spălarea picioarelor tale şi ale ucenicilor Mei; la tine voiesc să săvârşesc Cina cea de Taină; la tine voiesc să săvârşesc Sfânta Euharistie; la tine şi către tine voiesc să rostesc Marea Cuvântare de la Cină; ţie voiesc să-ţi descopăr făgăduinţa Duhului şi venirea Mângâietorului; de la tine doresc să înalţ Rugăciunea Arhierească

către Tatăl Meu. Capul tău cel obosit de gândurile, grijile şi necazurile din această lume, Eu voiesc să-l odihneşti pe pieptul meu, precum am îngăduit ucenicului Meu, Ioan.

„La tine voiesc să fac Paştile cu ucenicii Mei." Nu singur, ci cu tine şi cu ucenicii Mei, cu apostolii Mei, cu evangheliştii Mei, cu toţi sfinţii Mei. Cu Petru, care s-a lepădat şi s-a pocăit, cu ceilalţi care au fugit din grădina Ghetsimani şi cu Ioan care a rămas lângă Crucea Mea şi lângă Maica Mea cea Sfântă. Cu Simon Cirineanul, care M-a ajutat să-Mi duc Crucea, dar şi cu Iosif din Arimateea care M-a pogorât de pe Cruce; cu Nicodim care a adus aloe, dar şi cu mironosiţele, care au adus miruri; cu tâlharul care s-a pocăit şi l-am mântuit, cu Toma, cel numit Geamănul, care s-a îndoit şi apoi a mărturisit: „Domnul meu şi Dumnezeul meu!" (Ioan 20, 28); cu Luca şi cu Cleopa, cu Maria Magdalena şi cu celelalte Marii; cu arhidiaconul Meu Ştefan şi cu apostolul Meu Pavel.

„Iată, Eu stau la uşă şi bat; de va auzi cineva glasul Meu şi va deschide uşa, voi intra la el şi voi cina cu el – şi voi face Paştile cu el – şi el cu Mine" (Apocalipsă 3, 20). De aceea, sileşte-te să pregăteşti vasul de alabastru cu mir de nard de mare preţ şi ulciorul cu apă şi foişorul cel mare gata aşternut (Marcu 14, 3, 13 şi 14). Găteşte-ţi haina de nuntă şi îngrijeşte-ţi candela aprinsă. Rămâi lângă Cruce precum Ioan şi aleargă la mormânt precum Petru şi Ioan, iar Eu te voi însoţi, te voi călăuzi şi-ţi voi vorbi aprinzându-ţi inima, precum lui Luca şi Cleopa spre Emaus, şi-ţi voi descoperi taina Înălţării şi a Şederii Mele de-a dreapta Tatălui, precum întâiului Meu martir Ştefan în sinedriu şi, de va fi nevoie, îţi voi vorbi în conştiinţă precum lui Saul pe drumul Damascului, pentru că dacă am ceva împotriva ta e faptul că ai părăsit dragostea ta cea dintâi, precum îngerul Bisericii celei din Efes. „Drept aceea, adu-ţi aminte de unde ai căzut şi te pocăieşte şi fă faptele de mai înainte; iar de nu, vin la tine curând şi voi mişca sfeşnicul tău din locul lui, dacă nu te vei pocăi" (Apocalipsă 2, 4-5). De aceea se cuvine să scoţi prin pocăinţă toate cuiele şi piroanele pe care le-ai bătut prin păcate în palmele şi picioarele Domnului Hristos; să-I iei de pe cap cununa de spini pe care I-ai pus-o; să nu-L mai adapi cu fiere şi cu oţet şi să frângi suliţa cu care I-ai străpuns coasta. Pentru că nu poate fi înviere fără cutremur şi fără pogorârea îngerului Domnului din cer, care dă piatra la o parte şi şade deasupra ei, având înfăţişarea lui ca fulgerul şi îmbrăcămintea lui albă ca zăpada (Matei 28, 2-3). „Fii credincios până la moarte şi-ţi voi da cununa vieţii!" (Apocalipsă 2, 10) şi-ţi va fi numele scris în cartea vieţii (Filipeni 4, 3; Apocalipsă 19, 27). Căci cine nu se va afla scris în cartea vieţii, va fi alungat la Judecata de Apoi în iezerul cel de foc (Apocalipsă 20, 15). „Eu pe câţi îi iubesc, îi mustru şi îi pedepsesc; sârguieşte dar şi te pocăieşte" (Apocalipsă 3, 19), căci „Aceasta este învierea cea dintâi" (Apocalipsă 20, 5). Să învie fiecare precum a înviat dreptul Iosif din fântâna cea din pustie în care l-au aruncat fraţii săi şi din slujirea egipteană la care a ajuns (Facere 37, 22-30; 41, 41-44). Să învie fiecare precum a înviat proorocul Ieremia din groapa plină cu noroi în care a fost aruncat din porunca regelui şi din care a fost scos mai apoi, ca preînchipuire a Învierii

Domnului (Ieremia 38, 6-12). Să învie fiecare precum a înviat proorocul Daniel din groapa cu lei în care a fost aruncat din invidia satrapilor (Daniel 6, 22-24). Să învie fiecare precum a înviat proorocul Iona din marea în care a fost aruncat şi din pântecele chitului în care a fost înghiţit (Iona 2, 11). Să învie fiecare precum a înviat Lazăr din Betania, prietenul Domnului, cel mort de patru zile (Ioan 11, 44) şi să înviem cu toţii precum a înviat câmpul plin cu oase omeneşti din vedenia proorocului Iezechiel, ce se citeşte la sfârşitul Prohodului Domnului din Vinerea Paştilor (Iezechiel 37, 1-11), dar şi precum au înviat ninivitenii prin pocăinţă şi post aspru de trei zile în urma propovăduirii proorocului Iona, învrednicindu-se de iertarea şi mila lui Dumnezeu, izvorâte din negrăita iubire dumnezeiască. Să înviem cu toţii împreună cu Hristos precum au înviat drepţii şi sfinţii din mormintele Ierusalimului în ziua Răstignirii Domnului şi în ceasul Săvârşirii Sale pe Cruce, când „Catapeteasma Templului s-a sfâşiat în două, de sus până jos, şi pământul s-a cutremurat, şi pietrele s-au despicat; mormintele s-au deschis şi multe trupuri ale sfinţilor adormiţi s-au sculat. Şi ieşind din morminte, după Învierea Lui, au intrat în sfânta cetate şi s-au arătat multora” (Matei 27, 51-53). Aceste arătări să le desluşim şi noi, aceste vedenii să le înţelegem şi noi, aceste învăţături să le primim şi noi, aceste adevăruri să le credem şi noi, aceste dogme să le mărturisim şi noi. Pe drepţii şi sfinţii înviaţi din morţi la Răstignirea Lui şi care au intrat în sfânta cetate după Învierea Lui, să-i întâmpinăm şi noi, să-i întâlnim şi noi tainic, pe cărările vieţii noastre duhovniceşti. „Timpul Meu s-a apropiat...” (Matei 26, 18).

„Iată, Eu vin curând şi plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia după cum este fapta lui” (Apocalipsă 22, 12).

NAŞTEREA DOMNULUI – 2015

„Unde este Împăratul iudeilor, Cel ce S-a născut?” (Matei 2, 2)

„Unde este Împăratul iudeilor, Cel ce S-a născut? Căci am văzut la Răsărit steaua Lui şi am venit să ne închinăm Lui” (Matei 2, 2).

La Naşterea Domnului nu s-a produs şi nu s-a petrecut un cutremur de pământ precum la revelaţia de la Horeb (III Regi 19, 11), la Răstignirea Domnului (Matei 27, 51) sau la Învierea Domnului (Matei 28, 2), ci un *cutremur de timp*, prin această întrebare a cucernicilor magi de la răsărit, care deschide Evanghelia de la Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie a Naşterii Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, întrebare care străbate şi cutremură toate Evangheliile şi tot Noul Testament, întreaga istorie a Bisericii şi întreaga teologie patristică, până astăzi şi până la sfârşitul lumii. Această întrebare care l-a

tulburat şi l-a cutremurat pe Irod şi „tot Ierusalimul împreună cu el” (Matei 2, 3) nu se putea pune decât în Ierusalim, pentru că numai Ierusalimul putea da răspuns magilor prin glasul arhiereilor şi al cărturarilor poporului, adunaţi şi convocaţi în grabă de Irod, ca să afle de la ei: „Unde este să se nască Hristos? Iar ei i-au zis: În Betleemul Iudeii, că aşa este scris de proorocul: Şi tu, Betleeme, pământul lui Iuda, nu eşti nicidecum cel mai mic între căpeteniile lui Iuda, căci din tine va ieşi Povăţuitorul, Care va paşte pe poporul Meu Israel” (Miheia 5, 1; Matei 2, 6).

La întrebarea magilor: „Unde este Împăratul iudeilor, Cel ce S-a născut?”, Maica Domnului şi dreptul Iosif răspund: „Împăratul iudeilor” – cum L-au numit magii şi cum avea să scrie Pilat deasupra Crucii lui Iisus „cu litere greceşti, latineşti şi evreieşti” (Matei 27, 37; Luca 23, 38; Ioan 19, 19-22); „Împăratul împăraţilor şi Domnul domnilor”, cum avea să-L numească Apocalipsa (19, 16) – este „înfăşat şi culcat în iesle” (Luca 2, 7 şi 12). La întrebarea magilor: „Unde este Împăratul iudeilor, Cel ce S-a născut?”, bătrânul şi dreptul Simeon răspunde: „Împăratul iudeilor” este aici, pe braţele mele, întâmpinându-L în Templul din Ierusalim; iar sfântul Ioan Botezătorul adaugă: „Împăratul iudeilor” este aici, în repejunile Iordanului, primind botezul de la mine, „care nu sunt vrednic, plecându-mă, să-I dezleg cureaua încălţămintelor Lui” (Marcu 1, 7). La întrebarea magilor: „Unde este Împăratul iudeilor, Cel ce S-a născut?”, sfinţii ucenici şi apostoli răspund: „Împăratul iudeilor” este aici, cu noi, pe Muntele Fericirilor, vorbindu-ne cum n-a mai vorbit nimeni pe pământ (Ioan 7, 46), învăţându-ne cum nu a mai învăţat cineva vreodată astfel şi luminându-ne prin Predica de pe Munte, ca Cel ce este „Soarele dreptăţii” (Maleahi 3, 20) şi „Lumina lumii” (Ioan 8, 12). „Împăratul iudeilor” este cu noi în corabie, potolind furtuna pe mare, dar şi cu noi în pustie, săturând mulţimile cu cinci pâini şi doi peşti. „Împăratul iudeilor” este cu noi, Petru, Iacob şi Ioan, aici, pe Tabor, schimbându-Se la Faţă, în prezenţa lui Moise şi Ilie. „Împăratul iudeilor” este în Capernaum şi la Vitezda, răspund sfinţii evanghelişti, vindecând slăbănogii. „Împăratul iudeilor” este în Nain, în casa lui Iair şi în Betania lui Lazăr, înviind morţii. „Împăratul iudeilor” este în casa lui Simon leprosul, iertând-o pe femeia păcătoasă; este în casa Mariei şi a Martei, lăudând-o pe cea dintâi pentru că şi-a ales partea cea bună. „Împăratul iudeilor” este în casa lui Zaheu vameşul, aducându-i acesteia mântuire. „Împăratul iudeilor, Cel ce S-a născut” este în Cana Galileii, săvârşind cea dintâi minune; este la fântâna lui Iacob, aşteptând-o şi luminând-o pe femeia samarineancă. „Împăratul iudeilor” este şezând pe asin şi plângând pentru Ierusalim, după ce ieri a plâns pentru Lazăr. „Împăratul iudeilor” este la cina din Betania, primind mirul de nard al Mariei, dar şi la Cina cea de Taină din Ierusalim, instituind şi săvârşind cea dintâi Sfântă şi dumnezeiască Liturghie, rostind Marea Cuvântare de la Cină şi înălţând unica şi cutremurătoarea Rugăciune Arhierească. „Împăratul iudeilor, Cel ce S-a născut” este în grădina Ghetsimani, rugându-Se Tatălui cu sudori de sânge, este în curtea lui Ana şi Caiafa, dar şi înaintea lui Pilat şi Irod, prins, legat, umilit, batjocorit, judecat şi

osândit pe nedrept, la moarte de ocară, pe cruce, „pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire”.

La întrebarea magilor: „Unde este Împăratul iudeilor, Cel ce S-a născut?”, sfintele femei mironosiţe, Maica Domnului, Simon de la Cirene şi sfântul Ioan Evanghelistul răspund: „Împăratul iudeilor” este aici, pe Cruce, răstignit, suferind şi însetat, iertându-i pe cei ce L-au răstignit, mântuindu-l pe tâlharul cel de-a dreapta, încredinţând-o pe Sfânta Sa Maică ucenicului iubirii şi dându-Şi duhul în mâinile Tatălui, în întunericul de trei ceasuri şi în cutremurarea pământului şi a tuturor stihiilor creaţiei. „Împăratul iudeilor” este aici, răspund Iosif din Arimateea şi Nicodim, în mormântul cel săpat în piatră şi pecetluit cu peceţile ce nu-L vor putea ţine înăuntru mai mult de trei zile pe Cel ce primeşte din mâna Tatălui „Cartea cu cele şapte peceţi”, pentru a le desface rând pe rând în crugul istoriei şi-al revelaţiei Apocalipsei (5, 1-7). „Împăratul iudeilor”, Logosul întrupat, Dumnezeu adevărat şi Om adevărat, „Cel ce S-a născut” este aici, intrând prin uşile încuiate la sfinţii Săi ucenici şi apostoli, liniştindu-le sufletul prin cuvintele „Pace vouă!” şi împărtăşindu-le prin suflare pe Duhul Său cel Preasfânt (Ioan 20, 19-23). „Împăratul iudeilor, Cel ce S-a născut” este aici cu noi, la cina din Emaus de la capătul drumului unic şi minunat, răspund ucenicii Luca şi Cleopa, ca şi pe ţărmul Tiberiadei, aşteptându-l, iertându-l şi primindu-l din nou în rândul ucenicilor pe Simon, fiul lui Iona, după ce mai înainte i S-a arătat şi lui Toma, cel ce se îndoise de Învierea Lui.

La întrebarea magilor: „Unde este Împăratul iudeilor, Cel ce S-a născut?”, sfinţii apostoli răspund într-un glas la patruzeci de zile după Înviere şi cu zece zile mai înainte de Cincizecime: „Împăratul iudeilor” este aici, pe Muntele Măslinilor, înălţându-Se la cer, de unde S-a şi pogorât, pentru a şedea, ca Dumnezeu şi Om, de-a dreapta Tatălui, conducând lumea şi călăuzind Biserica prin Duhul Sfânt, Cel ce avea să Se pogoare sub chip de limbi de foc. „Împăratul iudeilor” şade de-a dreapta Tatălui, mărturiseşte sfântul arhidiacon Ştefan în sinedriu, în ziua muceniciei lui, având faţa sa ca „o faţă de înger” (Fapte 6, 15); este aici, pe drumul Damascului, strigă sfântul apostol Pavel; şi aici, în Insula Patmos, în Duminica Apocalipsei, încheie sfântul evanghelist Ioan.

„Împăratul iudeilor”, mărturiseşte Biserica prin Sfinţii Părinţi, este în Icoană şi în Cruce, în Evanghelie şi în Potir, vestit prin glas de clopot şi sunet de toacă, simbolizat de lumina lumânărilor aprinse pentru vii şi morţi şi înmiresmat de fumul de tămâie al cădelniţei, precum de nardul vasului de alabastru din Betania. „Împăratul iudeilor” este în fratele nostru, în aproapele nostru, în semenul nostru, în ieslea sufletului nostru, pe Tron în cer, împreună cu Tatăl şi cu Duhul, dar şi cu noi, aici pe pământ, „în toate zilele, până la sfârşitul veacului. Amin” (Matei 28, 20). De aceea, orice nori de praf ridicaţi în văzduh de orice istorie potrivnică creştinismului nu vor putea ascunde şi întuneca vreodată lumina Stelei Naşterii Domnului de pe cerul existenţei umane.

Cutremurul de timp de la Betleem, petrecut „la plinirea vremii” (Galateni 4, 4), în atingere cu veşnicia ne cutremură tainic sufletele la Praznicul Naşterii

Domnului și ne face să cădem cu faţa la pământ, precum magii şi păstorii, închinându-ne Pruncului Iisus şi deschizându-ne vistieriile inimii, pentru a-i aduce aurul credinţei, tămâia nădejdii şi smirna dragostei noastre (cf. Matei 2, 11; I Corinteni 13, 13).

SFINTELE PAŞTI – 2016

Stâlpi de foc pe drumul spre Emaus

În fiecare an la Sfintele Paşti, o scrisoare pastorală arhierească către cucernicii preoţi şi cinstiţii credincioşi din Eparhie ar putea ascunde şi descoperi tainic o contemplaţie teologică sau mistică inspirată dintr-una din cele unsprezece Evanghelii ale Învierii Domnului.

Fiecare dintre Arătările Mântuitorului de după Înviere sunt un pas şi un popas pe drumul spre Emaus al Bisericii sau o treaptă şi un cui de aur pe scara cerului deschisă prin Slujba din Noaptea Învierii în Săptămâna Luminată, continuată în perioada Penticostarului şi răspândită prin Octoih şi Triod în întregul an calendaristic bisericesc. De aceea, cuvintele celor doi ucenici de la Emaus, Luca şi Cleopa, rostite cu uimire la capătul drumului străbătut cu Iisus Hristos cel Înviat, dar necunoscut de ei (şi nici de noi) decât după Arătarea de la Cina din Emaus, când L-au cunoscut într-o clipă scăldată în lumină la frângerea pâinii, după ce El S-a făcut nevăzut: „Oare nu ardea în noi inima noastră când ne vorbea pe cale şi ne tâlcuia Scripturile?” (Luca 24, 32) ne deschid, precum o cheie de aur, uşile contemplaţiei, rupând una din peceţile tainei care învăluie drumul spre Emaus, cel mai sfânt drum din Noul Testament, împreună cu drumul Damascului sfântului apostol Pavel.

Astfel, tâlcuindu-le Scripturile şi profeţiile cu privire la El – „Rugul Aprins” al Revelaţiei, al Bibliei, al Bisericii şi al lumii – Mântuitorul aprinde, vorbindu-le pe cale, inimile nedumerite ale celor doi sfinţi ucenici ai Săi, Luca şi Cleopa, transformându-i – în viziunea noastră – în „stâlpi de foc” ai Învierii, prin întoarcerea lor în Ierusalim în ceasul acela şi prin istorisirea înaintea celor unsprezece apostoli şi a celor ce erau adunaţi împreună cu ei, a celor petrecute pe cale „şi cum a fost cunoscut de ei, la frângerea pâinii” (Luca 24, 33-35).

Rugul aprins din Sinai, în lumina căruia Moise vorbeşte cu Dumnezeu, preschimbat în stâlpul de foc călăuzitor din pustia cu acelaşi nume, îl vedem strămutat în cel din urmă capitol al Evangheliei de la Luca. Hristos – „Lumina lumii” (Ioan 8, 12; 9, 5) aruncă, prin Înviere, foc dumnezeiesc pe pământul inimii celor doi ucenici de la Emaus, aprinzându-i (cf. Luca 12, 49), înflăcărându-i şi prefăcându-i în stâlpi de foc ai Duhului Sfânt, desăvârşiţi prin cuminecarea de la

Cina din Emaus. Sfinţii ucenici Luca şi Cleopa sunt cei dintâi stâlpi de foc dumnezeiesc pe drumul de şaizeci de stadii de la Ierusalim la Emaus (Luca 24, 13). Paradoxal este faptul că stâlpii de foc cu inimile aprinse de Rugul Aprins, nu-L recunosc îndată pe Acesta, ci doar la Cina Euharistică! Dar în drumul de şaizeci de stadii noi contemplăm drumul omenirii de la Învierea lui Hristos la Judecata de Apoi şi drumul Bisericii lui Hristos de la Cincizecime sau Pogorârea Duhului Sfânt la Parusia Domnului sau A Doua Lui Venire. Şi acest drum îl vedem plin de stâlpi de foc sau „stâlpi de înaltă tensiune" spirituală, însoţiţi, călăuziţi, lămuriţi, limpeziţi, aprinşi şi transfiguraţi de Hristos cel Înviat – Rugul Aprins.

Drumul de şaizeci de stadii de la Ierusalim la Emaus încununează Evangheliile, străbate cartea Faptele Apostolilor, inspiră Epistolele sfântului apostol Pavel şi pe cele Soborniceşti, se identifică cu Apocalipsa, se prelungeşte prin drumul Bisericii spre istorie şi îşi întinde „hainele" pe cale până înaintea tronului Dreptului Judecător. De aceea Cina din Emaus se identifică cu Nunta Fiului de Împărat (Matei 22, 1-14). Stâlpi de foc pe drumul spre Emaus sunt: sfintele femei mironosiţe, care au alergat dimineaţa la mormântul Domnului, întâlnindu-L pe El; cei unsprezece sfinţi apostoli, cărora li S-a arătat Mântuitorul în seara Învierii, trecând prin uşile încuiate; sfântul apostol Toma prin încredinţare la opt zile după Înviere; sfântul apostol Petru, prin Arătarea de la Marea Tiberiadei şi reprimirea în rândul celorlalţi apostoli; toţi sfinţii apostoli şi Matia împreună cu ei, la Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime; cei şapte diaconi şi, în mod deosebit, sfântul arhidiacon Ştefan prin revelaţia din sinedriu, dar şi sfântul arhidiacon Filip prin convertirea famenului etiopian; sfântul apostol Pavel, prin convertirea sa minunată de pe drumul Damascului; Corneliu sutaşul din Cezareea; temnicerul din Filipi; Apollo, „cel tare în Scripturi" (Fapte 18, 24); sfinţii Timotei şi Tit, episcopii din Efes şi Creta; sfântul apostol Iacob, prin mucenicia sa (Fapte 12, 2) şi sfântul apostol şi evanghelist Ioan prin revelaţia Apocalipsei din insula Patmos. Stâlpi de foc pe drumul spre Emaus sunt şi sfinţii Ignatie Teoforul, Policarp al Smirnei, Ciprian al Cartaginei, marii mucenici Gheorghe şi Dimitrie şi toţi sfinţii mucenici şi muceniţe; sfinţii mari dascăli ai lumii şi ierarhi Atanasie şi Chiril ai Alexandriei, sfântul Nicolae, sfinţii Trei Ierarhi Vasile, Grigorie şi Ioan, sfântul Grigorie Palama şi toţi ceilalţi. Stâlpi de foc pe drumul spre Emaus sunt marii cuvioşi părinţi: Antonie cel Mare, Arsenie cel Mare, Macarie cel Mare; marii mistici ai Patericului egiptean: Avva Pamvo, Siluan şi Sisoe; sfinţii Maxim Mărturisitorul, Ioan Scărarul, Isaac Sirul, Simeon Noul Teolog şi Serafim de Sarov, ca şi sfânta Maria Egipteanca, cea văzută de către avva Zosima învăluită în foc în rugăciune şi ridicată de la pământ spre cer. Stâlpi de foc pe drumul spre Emaus sunt toţi sfinţii din calendar şi sinaxar care, după Pilda celor cinci fecioare înţelepte, au ieşit cu candelele aprinse şi cu untdelemn în vase întru întâmpinarea Mirelui (Matei 25, 1).

În Sfânta şi dumnezeiasca Scriptură, alternativa la „stâlpul de foc" este „stâlpul de sare" în care s-a prefăcut femeia lui Lot în dimineaţa nimicirii

Sodomei şi Gomorei cu ploaie de pucioasă şi foc din cer de la Domnul, pentru că s-a uitat înapoi, călcând astfel porunca unuia dintre cei doi Îngeri (precum Adam şi Eva, porunca Domnului în rai) : „Mântuieşte-ţi sufletul tău! Să nu te uiţi înapoi, nici să te opreşti în câmp, ci fugi în munte ca să nu pieri împreună cu ei!” (Facere 19, 17). Întotdeauna stâlpul de foc priveşte înainte spre Hristos şi spre cer, precum sfinţii apostoli la Înălţarea Domnului (Fapte 1, 10) şi precum ne învaţă sfântul apostol Pavel să avem „ochii aţintiţi asupra lui Iisus, Începătorul şi Plinitorul credinţei” (Evrei 12, 2). Întotdeauna stâlpul de sare priveşte înapoi, spre lumea Sodomei şi păcatul Gomorei, iar stâlpul de foc priveşte spre cetatea Noului Ierusalim, spre Cina din Emaus, spre revelaţia din sinedriu a sfântului Ştefan, spre minunea de la poarta Damascului, spre descoperirea din Insula Patmos, spre Dumnezeul Treimic – „Cel Vechi de Zile” (Daniel 7, 9). Stâlpul de sare este împietrit în păcat, în uitare de Dumnezeu, de rugăciune, de moarte, de Înviere şi Judecată. Stâlpul de foc este plin de iubire, adâncit întru smerenie, sporit în rugăciune, limpede întru cugetare, întărit întru răbdare, neclintit întru nădejde, drept întru credinţă. Niciodată stâlpii de sare nu vor ajunge la Cina din Emaus! Locul lor este ţărmul unei Mări Moarte! La Cina din Emaus ajung doar cei cu inimile aprinse de cuvântul şi iubirea lui Hristos. Pe drumul spre Emaus merg doar cei cu candelele aprinse şi cu mir de nard în vasele de alabastru. Numai aşa ni se vor deschide ochii, precum ai orbului din naştere, iar la Cina din Emausul Eshatologic „Îl vom vedea aşa precum este” (I Ioan 3, 2).

Stâlpii de foc sunt sfinţii şi credincioşii, cei care au haină de nuntă, iar stâlpii de sare sunt osândiţii de-a stânga Dreptului Judecător, cei fără haină de nuntă. Numai stâlpii de foc ai creştinismului Îl roagă pe Iisus să rămână cu ei, precum ucenicii de la Emaus, iar stâlpii de sare Îl roagă să plece din hotarele lor, precum gadarenii sau gherghesenii. Stâlpii de foc sunt în clocot, iar stâlpii de sare sunt reci sau căldicei în credinţă. Stâlpii de foc călăuzesc în pustie şi în noapte mulţimea stâlpilor de sare spre Canaanul marii milostiviri a lui Dumnezeu.

Sărbătoarea Învierii Domnului sau Sfintele Paşti este un prilej binecuvântat de-a lepăda putregaiul din noi şi de-a arde uscăturile din noi, pentru a aduce roadă, altoiţi fiind în Hristos, prin Duhul Sfânt. Astfel, prin pocăinţă chiar şi noi, stâlpii de sare, ne vom putea converti în stâlpi de foc, dacă ne vom lăsa pătrunşi, luminaţi şi transfiguraţi de lumina dumnezeiască a Mirelui Hristos, precum Moise de lumina rugului aprins, precum sfinţii apostoli Petru, Iacob şi Ioan de lumina Schimbării la Faţă, precum sfântul arhidiacon Ştefan de lumina lui Hristos, Cel ce şade de-a dreapta Tatălui, care i-a preschimbat faţa, în sinedriu, „ca o faţă de înger” (Fapte 6, 15). Aşa să fie şi feţele noastre de-a pururi, străluminate de bucuria, lumina şi iubirea lui Hristos cel Înviat. Amin.

SFINTELE PAŞTI – 2017

„Să iertăm toate pentru Înviere!”

„Ziua Învierii! Şi să ne luminăm cu prăznuirea şi unul pe altul să ne îmbrăţişăm. Să zicem fraţilor şi celor ce ne urăsc pe noi; *să iertăm toate pentru Înviere*. Şi aşa să strigăm: Hristos a înviat din morţi, cu moartea pe moarte călcând, şi celor din morminte viaţă dăruindu-le!” (Laudele Paştilor).

Luminându-ne şi în anul acesta cu prăznuirea Învierii Domnului şi îmbrăţişându-ne frăţeşte unii pe alţii, întru Hristos, descoperim în Stihira de la sfârşitul Laudelor Paştilor mesajul şi îndemnul cu valoare de poruncă al acestei sfinte sărbători: „Să iertăm toate pentru Înviere!” Să iertăm toate pentru cununa de spini; să iertăm toate pentru Cruce; să iertăm toate pentru Răstignire; să iertăm toate pentru Cel ce i-a iertat pe cei ce-L răstigneau; să iertăm toate pentru întunericul de trei ceasuri; să iertăm toate pentru străpungerea cu suliţa; să iertăm toate pentru Pogorârea de pe Cruce şi aşezarea în mormânt; să iertăm toate pentru Pogorârea la iad; să iertăm toate pentru pecetluirea mormântului; să iertăm toate pentru Învierea cea de a treia zi; să iertăm toate pentru Arătările de după Înviere; să iertăm toate pentru Săptămâna Luminată; să iertăm toate pentru Înălţarea la cer şi Şederea de-a dreapta Tatălui; să iertăm toate pentru Pogorârea Duhului Sfânt şi întemeierea Bisericii!

Să iertăm toate precum i-a iertat Iosif pe fraţii săi care l-au vândut în Egipt pe douăzeci de arginţi. Să iertăm toate precum l-a iertat sfântul apostol Pavel pe păcătosul din Corint care s-a pocăit şi s-a îndreptat (II Corinteni 2, 6-11). Să iertăm toate precum i-a iertat Mântuitorul Hristos pe femeia păcătoasă care a plâns, pe Zaheu vameşul care s-a pocăit, dar şi pe sfântul apostol Petru care s-a lepădat. Să iertăm datoria de o sută de dinari a fratelui şi a aproapelui nostru, pentru că şi nouă ne-a iertat Stăpânul datoria de zece mii de talanţi a păcatelor noastre (Matei 18, 23-35). „Să iertăm toate pentru Înviere”, precum ne-a învăţat Mântuitorul în rugăciunea „Tatăl nostru”: „Şi ne iartă nouă păcatele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri” (Matei 6, 12; Luca 11, 4). Să iertăm toate pentru oaia cea rătăcită şi drahma cea pierdută, să iertăm toate precum l-a iertat tatăl din Evanghelie pe fiul său risipitor (Luca 15, 1-32).

Dar ca să iertăm toate pentru Înviere trebuie să ne izbăvim prin iubire de invidia lui Cain, care l-a ucis pe fratele său Abel; de ura lui Esau, care a uneltit împotriva fratelui său Iacob; de răzvrătirea lui Abesalom, care s-a ridicat împotriva tatălui său David, dar şi de batjocura lui Şimei aruncată asupra psalmistului şi proorocului împărat al lui Israel, când ieşea din Ierusalim. Ca să iertăm toate pentru Înviere trebuie să ne vindecăm și de uneltirile Izabelei, care a pus la cale uciderea nevinovatului Nabot, ca să-i poată răpi acestuia via, pe vremea sfântului Ilie Tesviteanul (III Regi 21, 1-29). Ca să iertăm toate pentru Înviere este absolut necesar să lepădăm mândria fariseului din Templu, care-l

dispreţuia pe aproapele său vameş (Luca 18, 11), să ne vindecăm prin adevărul lui Hristos de minciuna lui Anania şi Safira din Faptele Apostolilor, să liniştim răscoala argintarului Dimitrie din Efesul lăuntric, pornită împotriva sfântului apostol Pavel, dar şi să ne izbăvim de îngâmfarea lui Diotref, împotrivitorul sfântului evanghelist Ioan (III Ioan 1, 9-10).

Ca să iertăm toate tuturor pentru Înviere se cuvine mai ales să ne izbăvim de urâta patimă şi greul păcat al ţinerii de minte a răului, conform descoperirii minunate şi înfricoşătoare a sfântului Antonie cel Mare din Patericul egiptean: „Zisu-ne-a nouă sfântul Antonie întru învăţătura sa, spre folosul nostru: un an am săvârşit, rugându-mă lui Dumnezeu să-mi descopere locul drepţilor şi al păcătoşilor. Iar într-o noapte m-a strigat oarecare glas de sus, zicându-mi: Antonie, scoală şi vino! Şi ştiind eu pe cine mi se cade să ascult, am ieşit şi uitându-mă, am văzut pe cineva ca pe un uriaş, lung, negru, urât şi înfricoşat, stând şi ajungând până la nori, având mâinile întinse în văzduh, sub care era un iezer ca o mare. Şi am văzut sufletele zburând ca nişte păsări zburătoare şi câte treceau de la mâinile lungului aceluia se mântuiau şi, trecând de acolo, mergeau cealaltă cale fără de grijă; iar câte erau lovite de mâinile lui, se opreau şi cădeau în iezerul cel de foc. Şi pentru cei ce zburau, scrâşnea cu dinţii săi, iar pentru cei ce cădeau jos, se bucura. Şi a fost glas către mine, zicându-mi: Înţelege ceea ce vezi! Aceştia pe care-i vezi că zboară în sus sunt sufletele drepţilor care nu s-au supus lungului aceluia şi merg în Rai. Iar acel lung ce stă este vrăjmaşul, care apucând pe cei vinovaţi îi opreşte şi nu-i lasă să treacă, surpându-i în iad, căci au urmat voii lui *şi au fost stăpâniţi de ţinerea de minte a răului*” (avva Antonie 2).

Ţinerea de minte a răului săvârşit, spus sau întâmplat într-un anumit moment sau context al vieţii de către aproapele nostru este principala piedică în calea iertării prin iubire şi smerenie, împiedicând împăcarea dintre unul şi altul sau dintre unii şi alţii. Ţinerea de minte a răului tulbură şi întunecă mintea omului, împietreşte inima, sporeşte răutatea, alungă bunătatea şi naşte ura şi răzbunarea, împreună cu duşmănia până la moarte. Ţinerea de minte a răului îngreunează şi împovărează sufletul, iar la ieşirea acestuia din trup în ceasul morţii noastre îl împiedică să se ridice, să zboare şi să treacă fericit dincolo de prăpastia şi iezerul de foc, în care diavolul sau „lungul acela” ar vrea să doboare, dacă nu pe toţi, pe cât mai mulţi sau cât mai multe suflete, pe care moartea i-a prins şi i-a surprins împovăraţi de păcate neiertate prin pocăinţă, nespovedite sub epitrahil, nedezlegate de duhovnic şi nemărturisite cu lacrimi şi plâns înaintea lui Dumnezeu. Ţinerea de minte a răului chiar dacă iartă, nu uită! De aceea, Praznicul Învierii Domnului este cel mai fericit prilej de iertare şi împăcare cu Dumnezeu prin Hristos şi unii cu alţii în Duhul Sfânt, după cum ne îndeamnă şi ne învaţă şi sfântul apostol Pavel: „Vă rugăm, în numele lui Hristos, împăcaţi-vă cu Dumnezeu!” (II Corinteni 5, 20), pentru că, dacă „în ziua aceea – Vinerea Patimilor şi a Răstignirii Domnului – Irod şi Pilat (doi păgâni!) s-au făcut prieteni unul cu altul, căci mai înainte erau în duşmănie între ei” (Luca 23, 12), cu atât mai mult în Ziua Învierii, a Sfintelor Paşti, toţi creştinii botezaţi în numele

lui Hristos s-ar cuveni să se ierte şi să se împace pentru totdeauna unii cu alţii, conform îndemnului înălţătoarei cântări: „Să iertăm toate pentru Înviere!” Astfel, „orice amărăciune şi supărare şi mânie şi izbucnire şi defăimare să piară de la voi, împreună cu orice răutate. Ci fiţi buni între voi şi milostivi, iertând unul altuia, precum şi Dumnezeu v-a iertat vouă în Hristos” (Efeseni 4, 31-32); „îngăduindu-vă unii pe alţii şi iertând unii altora, dacă are cineva vreo plângere împotriva cuiva, după cum şi Hristos v-a iertat vouă, aşa să vă iertaţi şi voi!” (Coloseni 3, 13) – „de şaptezeci de ori câte şapte” – după cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos din Evanghelie (Matei 18, 22), după porunca dată sfinţilor Săi ucenici şi apostoli la Cina cea de Taină: „Să vă iubiţi unul pe altul, precum Eu v-am iubit pe voi” (Ioan 15, 12) şi după îndemnul şi cuvintele Duhului Sfânt din Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie: „Să ne iubim unul pe altul, ca într-un gând să mărturisim” (cf. I Ioan 3, 11). Astfel, „prin aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei, dacă veţi avea dragoste unii faţă de alţii” (Ioan 13, 35), pentru că: „Dragostea îndelung rabdă, dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuieşte, nu se laudă, nu se trufeşte. Dragostea nu se poartă cu necuviinţă, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândeşte răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduieşte, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată” (I Corinteni 13, 4-8) – ,,de pe nici o cruce”, spunea Părintele Arsenie Boca.

„Să iertăm toate pentru Înviere”, pentru că şi Mântuitorul Iisus Hristos cel Înviat l-a iertat pe sfântul apostol Petru pentru lepădare, prin întreita întrebare de la Arătarea Sa de pe ţărmul Tiberiadei (Ioan 21, 15-17). Să iertăm toate pentru Învierea lui Hristos cea de a treia zi şi pentru învierea noastră cea de Apoi. Iertarea pe care noi o primim de la Dumnezeu este rodul Jertfei şi al Învierii lui Hristos. Iertarea pe care noi o dăm din toată inima aproapelui nostru sau semenilor noştri este începutul învierii noastre. Pentru tot ceea ce ar fi trebuit să iertăm în această viaţă şi n-am făcut-o vom regreta amarnic la Învierea cea de Apoi, când vom vrea să iertăm tuturor toate ca să primim iertarea Dreptului Judecător, dar nu vom mai putea. Ai trăit în iubire, iertare şi împăcare, vei muri întru acestea şi vei învia întru iubire şi lumină. Ai trăit în ură, vrajbă, duşmănie şi răutate, vei muri întru acestea şi vei învia întru întunecare de suflet, beznă şi în „întunericul cel mai dinafară” (Matei 22, 13). În acest sens şi sfântul apostol Pavel îndemna la iertare, iubire şi împăcare, atunci când scria filipenilor şi nouă tuturor: „Rog pe Evodia şi rog pe Sintihi să aibă aceleaşi gânduri în Domnul” (Filipeni 4, 2), deoarece „Fericiţi sunt făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema” (Matei 5, 9). Aceleaşi gânduri în Domnul să le aibă soţul şi soţia, părinţii şi copiii, fraţii şi surorile, bunicii şi nepoţii, prietenii şi rudele, vecinii şi consătenii, colegii de muncă şi de studii, preoţii şi credincioşii, Ierarhul şi Episcopia.

„Să iertăm toate pentru Înviere” şi să întoarcem şi obrazul celălalt pentru Învierea cea de Apoi! (Matei 5, 39; Luca 6, 29).

NAŞTEREA DOMNULUI – 2017

„Unul dintre bătrâni l-a trimis pe ucenicul său să scoată apă, iar acesta a uitat să ia frânghia cu el. Şi ajungând la fântână, şi-a dat seama că nu a adus-o şi atunci a strigat către Dumnezeu: «Dumnezeul părintelui meu, pentru rugăciunile lui, ajută-mă să se înalţe apa sus, ca să umplu ulciorul pe care îl duc». Şi s-a ridicat apa până la gura fântânii şi, după ce şi-a umplut fratele ulciorul, iarăşi s-a retras apa la locul ei” (Cuviosul Teognost, *Tezaurul*, Doxologia, 2015, XVII, 34, p. 205).

De fiecare dată la Praznicul Naşterii Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, suntem trimişi de moşii şi strămoşii noştri pe drumul Tradiţiei bisericeşti, ortodoxe şi româneşti să scoatem apă „din fântâna de la poarta Betleemului” (II Regi 23, 15), din care a dorit să bea oarecând proorocul, psalmistul şi împăratul David. Dar aproape de fiecare dată se întâmplă să uităm să luăm cu noi, pe lângă ulciorul de lut, şi frânghia de aur împletită din cele trei virtuţi teologice: credinţa, nădejdea şi dragostea (I Corinteni 13, 13), frânghie de aur pe care a avut-o Maica Domnului şi dreptul Iosif; frânghie de aur pe care au avut-o magii de la răsărit, frânghie de aur pe care au avut-o păstorii de la Betleem, frânghie de aur pe care au avut-o dreptul Simeon şi proorociţa Ana la Întâmpinarea Domnului în Templul din Ierusalim. Trezindu-ne în faţa fântânii celei duhovniceşti a Praznicului Naşterii Domnului, Anului Nou şi Bobotezei doar cu ulciorul sufletului însetat în mână, neavând nici credinţă câtă trebuie, nici nădejde tare şi nici dragoste creştinească înflăcărată de Dumnezeu şi de oameni nu ne rămâne altceva de făcut decât să strigăm în rugăciune scurtă, fierbinte şi înlăcrimată: Dumnezeule, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu şi ale dreptului Iosif, ale magilor de la Răsărit şi ale păstorilor de la Betleem, ale îngerilor care au cântat în Noaptea Naşterii, ale sfântului întâiului mucenic Ştefan, ale sfântului Vasile cel Mare, ale sfântului Ioan Botezătorul-Înaintemergătorul Domnului şi ale tuturor Sfinţilor Părinţi fă să se ridice apa cea vie din fântâna Bisericii, până la gura fântânii, ca să ne putem umple ulciorul sufletului nostru, precum femeia samarineancă la fântâna lui Iacob (Ioan 4, 6-30).

De fiecare dată la Praznicul Naşterii Domnului, pânza freatică a apei celei vii atinse de toiagul lui Moise (precum la Marea Roşie şi la Horeb) şi sfinţită de Chivotul lui Dumnezeu prin adumbrire (precum la trecerea Iordanului sub Iosua) se ridică până la gura fântânii evanghelice, liturgice, euharistice, canonice şi duhovniceşti, pentru ca toţi, mici şi mari, învăţaţi şi mai puţin învăţaţi, ierarh, preoţi şi popor, „flămânzi şi însetaţi după dreptate” (Matei 5, 6) să putem gusta, să ne putem adăpa şi să ne putem umple ulciorul sufletului, precum la Bobotează, cu Agheasmă Mare. Ştim că după sărbători apele se vor retrage în matca lor și vor curge în albia lor, pe firul calendarului şi al anului bisericesc. Dar pentru „cealaltă vreme a vieţii noastre” avem ulciorul cu apă vie „limpede cum e cristalul” (Apocalipsă 22, 1), cu Agheasma harului lui Dumnezeu, din care să

gustăm după Praznice şi să ne adăpăm între Praznice, după cum îngerul lui Dumnezeu i-a adus sfântului Ilie ulciorul cu apă, pe când proorocul dormea sub un ienupăr în pustiul Beer-Şeba, aflându-se între Praznicul minunii pogorârii focului de pe Carmel şi Praznicul întâlnirii şi vorbirii cu Dumnezeu în gura peşterii de la Horeb. Cuvintele îngerului către proorocul de foc: „Scoală de mănâncă şi bea, că lungă-ţi este calea!” (III Regi 19, 7) ni se adresează şi fiecăruia dintre noi, căci lungă ne este calea vieţii, de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, de sub umbra ienupărului din deşertul vieţii sau pustiul lumii, până la muntele lui Dumnezeu, unde Cel ce S-a născut în peştera de la Betleem, Hristos Domnul, ne aşteaptă, ni se descoperă şi ne vorbeşte din gura peşterii de la Horeb (III Regi 19, 8-18), nu mai înainte de a ne încerca adeseori în viaţă prin vijelii sau furtuni năprasnice, prin cutremure sufleteşti sau prin focul din cuptorul Babilonului, dar liniştindu-ne întotdeauna prin adierea de vânt lin (III Regi 19, 12) a Duhului Sfânt din zilele acestor Sfinte Sărbători. Să fim încredinţaţi, prin urmare, că întotdeauna de sărbători, apele darului lui Dumnezeu se ridică până la gura fântânii, iar nouă nu ne rămâne decât să ne adăpăm îngenuncheaţi şi să sorbim din pumni sau din râu, precum ostaşii lui Ghedeon (Judec. 7, 4-7).

În cartea Înţelepciunii Părinţilor deşertului citim că „a venit odată avva Moise să scoată apă şi l-a aflat pe avva Zaharia rugându-se lângă fântână şi Duhul lui Dumnezeu şezând asupra lui” (avva Zaharia 2). Să mergem şi noi de Sărbători, precum avva Moise, să scoatem apă din fântână. Să ne rugăm şi noi mai intens de sărbători, dar nu numai, precum avva Zaharia lângă fântână, iar Duhul lui Dumnezeu să fie asupra noastră, asupra fântânii Bisericii noastre, asupra vieţii noastre, asupra familiilor noastre, asupra parohiilor şi bisericilor noastre, asupra Episcopiei noastre. Dar să nu uităm să împletim şi să luăm cu noi funia de aur, după exemplul Sfinţilor Părinţi de demult: „Sfântul avvă Antonie, şezând odată în pustie, a venit întru lenevire şi în multă întunecare de gânduri şi zicea către Dumnezeu: Doamne, voiesc să mă mântuiesc şi nu mă lasă gândurile. Ce voi face în necazul meu? Cum mă voi mântui? Şi sculându-se puţin, a ieşit afară şi a văzut deodată pe cineva asemenea lui, şezând şi împletind o funie; apoi iarăşi sculându-se de la lucru şi rugându-se şi iarăşi şezând şi împletind funia; apoi iarăşi sculându-se la rugăciune. Acesta era îngerul Domnului trimis spre îndreptarea şi întărirea lui Antonie. Şi a auzit pe înger zicând: Fă aşa şi te mântuieşte! Iar el auzind acestea, a luat multă bucurie şi îndrăzneală şi făcând aşa se mântuia” (avva Antonie 1). Funia împletită prin rugăciune şi prin lucrul mâinilor de către îngerul Domnului, din vedenia sfântului Antonie cel Mare, nu numai că deschide Patericul cu o cheie mistică, ci şi leagă în interior şi duhovniceşte Patericul egiptean, desfăcându-i rând pe rând peceţile şi trecând prin „uşile încuiate” ale sfintelor apoftegme şi învăţături ale Sfinţilor Părinţi ai pustiei. Funia îngerului din vedenie străbate nu numai Patericul egiptean de la un capăt la altul, ci şi întreaga spiritualitate ortodoxă, patristică şi filocalică, împrumutându-ni-se în fiecare an, de Sfintele Sărbători.

Într-o altă apoftegmă, a avvei Macarie de această dată, funia împletită de îngerul Domnului este surprinsă în rama de icoană a sfintei rugăciuni isihaste şi ortodoxe a doi fraţi tineri veniţi întru ucenicie la sfântul Macarie, care, vizitându-şi ucenicii în pustie după trei ani de zile, s-a rugat lui Dumnezeu să-i descopere taina lucrării lor ascunse. Şi în vremea rugăciunii de noapte, la fiecare stih din cei doisprezece psalmi rostiţi şi cântaţi, sfântul Macarie a văzut câte o flacără de foc ieşind din gura fratelui mai tânăr, suindu-se până la cer. Iar din gura fratelui mai mare, atunci când acesta se ruga şi cânta, „o funie de foc ieşea şi ajungea până la cer" (avva Macarie 32) – semnul lucrării limbii de foc a Duhului Sfânt din viaţa şi din rugăciunea lui. Aceste funii de foc să ne atragă, aceste „funii de dragoste" (Osea 11, 4) să ne lege, aceste fântâni să ne adape, aceste ulcioare cu Agheasmă să ne sfinţească.

SFINTELE PAŞTI – 2018

„Lipitu-s-a de pământ sufletul meu; înviază-mă după Cuvântul Tău"
(Psalm 118, 25)

O bogăţie de înţelesuri duhovniceşti potrivite cu Sărbătoarea Sfintelor Paşti descoperim în cuvintele inspirate de Duhul Sfânt ale Psalmistului: „Lipitu-s-a de pământ sufletul meu, înviază-mă după Cuvântul Tău!" (Psalm 118, 25).

Sufletul, suflare a lui Dumnezeu (Facere 2, 7), se lipeşte de pământ atunci când se dezlipeşte de cer. Dezlipirea de cer şi alipirea de pământ se petrece prin uitare de Dumnezeu, de poruncile Lui şi de cuvântul Lui, prin încărcare de păcat, împovărare de patimi şi înglodare în fărădelegi. Virtuţile creştineşti îl înalţă şi-l alipesc pe om de cer, iar patimile îl atrag şi-l alipesc de pământ şi de cele pământeşti. Prin păcatul strămoşesc al lui Adam şi al Evei, sufletul omului a căzut şi s-a alipit de pământ, iar prin Învierea cea de a treia zi a Mântuitorului Hristos din morţi, Cuvântul lui Dumnezeu Întrupat, sufletul omului a fost adus din nou la viaţă, dar nu numai la o viaţă biologică, precum tânărul din Nain, fiica lui Iair şi Lazăr din Betania, ci la viaţă veşnică, prin Duhul Sfânt.

Prin păcat sufletul omului se alipeşte de pământ, iar prin pocăinţă, rugăciune, umilinţă şi plâns sufletul omului înviază după Cuvântul Domnului şi prin Cuvântul Lui. Însuşi psalmistul David, autorul Psalmului 118, scrie din proprie experienţă aceste cuvinte inspirate de Duhul Sfânt: „Lipitu-s-a de pământ sufletul meu, înviază-mă după Cuvântul Tău" (Psalm 118, 25). Prin păcatul lui David cu Batşeba şi prin punerea la cale a uciderii lui Urie Heteul, sufletul psalmistului, proorocului şi împăratului David s-a depărtat de cer şi de harfa Psalmilor şi s-a alipit de pământ, dar prin pocăinţă sinceră, profundă şi

înlăcrimată, oglindită în Psalmul 50, în urma mustrării duhovnicului său, proorocul Natan, sufletul lui David iarăşi a înviat, după Cuvântul Domnului, primind iertarea de la Dumnezeu, binecuvântarea cerului şi înmulţirea inspiraţiei Psalmilor biblici.

Suflete lipite de pământ sunt: sufletul lui Cain şi al celor din Sodoma şi Gomora; sufletul lui Esau şi al fraţilor lui Iosif, care l-au vândut în Egipt; sufletul lui faraon şi al răzvrătiţilor din pustie (Core, Datan şi Aviron); sufletul lui Saul, prigonitorul lui David, dar şi sufletul lui Abesalom, răzvrătitul împotriva tatălui său; sufletul idolatru al lui Ahab şi al Izabelei, prigonitorii sfântului prooroc Ilie; sufletul lui Pilat şi al lui Irod, al arhiereilor Anna şi Caiafa; sufletul iudeilor răstignitori şi hulitori din Vinerea Patimilor şi prigonitori ai sfinţilor apostoli, după Pogorârea Duhului Sfânt, precum şi sufletul altui Irod, pedepsit de îngerul Domnului (Fapte 12, 23), dar şi al arhiereului Anania, judecătorul nedrept al sfântului apostol Pavel (Fapte 23, 2-3). Suflet lipit de pământ este mai ales sufletul lui Iuda trădătorul, prin iubirea de arginţi, ca şi sufletul lui Anania şi Safira, stăpâniţi de aceeaşi patimă, dar şi sufletul tâlharului nepocăit de-a stânga.

Suflete lipite de pământ, dar înviate după Cuvântul Domnului, sunt: sufletele ninivitenilor, trezite la viaţă prin pocăinţa provocată de predica sfântului prooroc Iona; sufletul regelui Manase, legat cu lanţuri de aramă în Babilon şi înviat prin pocăinţa reflectată în rugăciunea care-i poartă numele şi care constituie cea din urmă pagină a Vechiului Testament; sufletul femeii păcătoase, lipit de pământ prin multele-i păcate trupeşti, dar înviat prin pocăinţa înlăcrimată la picioarele Domnului; sufletul femeii samarinence, înviat după şi prin însuşi Cuvântul Domnului auzit la fântâna lui Iacob; sufletul lui Zaheu vameşul, înviat prin intrarea Mântuitorului în casa sa; sufletul lipit de pământ al lui Petru, prin lepădare, dar înviat prin plânsul cu amar şi prin întreita întrebare a Mântuitorului din dimineaţa Arătării de pe ţărmul Tiberiadei: „Simone, fiul lui Iona, Mă iubeşti tu pe Mine mai mult decât aceştia?” (Ioan 21, 15-17). Au fost lipite de pământ şi au înviat după Cuvântul Domnului, rostit de către sfântul apostol Petru în Duminica Rusaliilor, sufletele celor dintâi trei mii de creştini convertiţi şi botezaţi atunci, iar mai apoi ale celor două mii de convertiţi şi botezaţi după minunea vindecării slăbănogului de la Poarta cea Frumoasă a Templului. A fost lipit de pământ şi a înviat prin Cuvântul Domnului sufletul famenului etiopian, convertit şi botezat de către sfântul arhidiacon Filip, ca şi sufletul sutaşului Corneliu din Cezareea, înviat prin predica sfântului apostol Petru şi convertit după pilda sutaşului de pe Golgota. Mai presus de toate însă vedem lipit de pământ sufletul învolburat şi încrâncenat al lui Saul din Tars, înviat după cuvântul Domnului prin minunata Arătare a Celui Înviat de pe drumul Damascului, devenind sfântul apostol Pavel sau apostolul neamurilor (Romani 11, 13), căruia îi datorăm o bună parte din Noul Testament, prin Epistolele sale. Forţa de respingere dintre pământ şi cer, din punct de vedere moral, se cere convertită în forţa de atracţie a pământului către cer şi a pogorârii

cerului pe pământ, după cum ne rugăm în rugăciunea „Tatăl nostru”. Omul fără Dumnezeu îndepărtează pământul de cer, iar omul lui Dumnezeu apropie, leagă şi face ca pământul să atârne de cer şi cerul să se pogoare pe pământ.

Sărbătoarea luminată a Învierii Domnului şi din anul acesta ar putea şi ar trebui să fie un binecuvântat prilej de dezlipire de pământ şi de alipire de cer, de scuturare a pământescului din noi prin cutremurul de la Învierea Domnului şi de înveşnicire a cerescului din noi prin iubirea dumnezeiască şi lumina Învierii lui Hristos, pentru că nu există iubire fără lumină şi nici lumină fără iubire, întrucât adevărata iubire este totdeauna luminoasă şi adevărata lumină este întotdeauna iubitoare. Cuvintele sfântului apostol şi evanghelist Ioan, ucenicul iubit al Domnului, martor al Răstignirii de pe Golgota şi martor al Învierii: „Dumnezeu este lumină” şi „Dumnezeu este iubire” (I Ioan 1, 5; 4, 8) niciodată şi nicicând nu îşi descoperă mai mult adevărul divin, esenţa teologică şi mesajul haric ca în Noaptea Sfintelor Paşti şi în preasfintele zile de Înviere, precum şi în întreaga Săptămână Luminată, când pregustăm bucuria şi contemplăm minunea cerului nou şi al pământului nou (II Petru 3, 13; Apocalipsă 21, 1). Prin urmare, dacă „Omul cel dintâi este din pământ, pământesc, omul cel de-al doilea este din cer. Cum este cel pământesc, aşa sunt şi cei pământeşti; şi cum este cel ceresc, aşa sunt şi cei cereşti. Şi după cum am purtat chipul celui pământesc, să purtăm şi chipul celui ceresc” (I Corinteni 15, 47-49).

„Adevărat, adevărat zic vouă... Cel ce intră prin uşă – în seara Învierii – este Păstorul oilor” (Ioan 10, 1-2); „Şi fiind seară în ziua aceea, întâia a săptămânii, şi uşile fiind încuiate unde erau ucenicii adunaţi de frica iudeilor, a venit Iisus şi a stat în mijloc şi le-a zis: Pace vouă!” (Ioan 20, 19); „Şi după opt zile, ucenicii Lui erau iarăşi înăuntru, şi Toma, împreună cu ei. Şi a venit Iisus, uşile fiind încuiate, şi a stat în mijloc şi a zis: Pace vouă!” (Ioan 20, 26). Învierea Domnului confirmă cuvintele Mântuitorului despre Sine, ca Păstorul cel Bun sau „Păstorul oilor”, Care vine şi intră prin uşă în seara Învierii, adică prin „uşile încuiate”, ca Cel ce este şi „Uşa oilor” (Ioan 10, 7-9), ca să ne învieze pe noi, cei lipiţi de pământ, prin cuvântul harului Său.

Prin urmare, „Învierea lui Hristos *văzând, să ne închinăm* Sfântului Domnului Iisus, Unuia Celui fără de păcat...”, pentru că vederea sau contemplaţia este premergătoare închinării, fiind premiza acesteia, iar închinarea adevărată este consecinţa şi încununarea vederii. Orbul din naştere vindecat mărturiseşte: „Cred Doamne, şi I s-a închinat” (Ioan 9, 38), iar sfinţii apostoli „văzându-L, I s-au închinat, ei care se îndoiseră” (Matei 28, 17). În Patericul Sfântului Munte Athos, tradus şi în limba română, se spune că într-o Sfântă noapte de Paşti, după Slujba Învierii un părinte călugăr a coborât în osuarul unei Sfinte Mănăstiri cu făclia aprinsă de Paşti, binevestind osemintelor părinţilor şi vieţuitorilor adormiţi întru Domnul minunea Învierii, prin cuvintele: „Părinţilor şi fraţilor, *Hristos a înviat!*”. Şi mulţimea de suflete ale morţilor din lumea de dincolo, ce-şi aveau osemintele aici, au răspuns într-un glas: „Adevărat a înviat!”

Aşa să răspundem şi noi, înviind din mormintele ce ne-au lipit de pământ, prin Cuvântul Domnului: „Adevărat, adevărat zic vouă, că vine ceasul şi acum este – la Slujba Învierii şi la Liturghia de Paşti – când morţii vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu, şi cei ce vor auzi vor învia... că vine ceasul în care toţi cei din morminte vor auzi glasul Lui – prin glasul arhanghelului şi întru trâmbiţa lui Dumnezeu (I Tes. 4, 16) – şi vor ieşi cei ce au făcut cele bune, spre învierea vieţii, iar cei ce au făcut cele rele, spre învierea osândirii (Ioan 5, 25. 28- 29).

NAŞTEREA DOMNULUI – 2018

„Oare tu nu auzi cum îngerii cântă în ceruri?"

„Spunea ucenicul unui bătrân iscusit: cândva, mergând noi, se cam oprea bătrânul şi i-am zis: părinte, mai mergi măcar puţin. Şi mi-a răspuns: *oare, nu auzi că îngerii cântă în ceruri?* Iar noi nu ne trezim, pentru că a zis părintele Antonie: nu se cade monahului să se îngrijească de nimic, decât pentru mântuirea sufletului său" (*Patericul*, XXIII, 13).

Oare ce cântări îngereşti şi cereşti va fi auzit bătrânul călugăr oprindu-se adeseori pe cale în pustiu, spre nedumerirea şi întrebarea ucenicului său mai tânăr? Oare ce trăiri va fi avut şi ce haruri dumnezeieşti se vor fi revărsat în sufletul său rugător, curat şi sfânt? Cuvintele sfântului apostol Pavel din Epistola întâia către Corinteni ne-ar putea deschide ochii şi auzul spre această vedenie şi descoperire dumnezeiască: „Cele ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit şi la inima omului nu s-au suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El" (I Corinteni 2, 9). Bătrânul călugăr va fi ajuns să-L iubească pe Dumnezeu „din toată inima" (Matei 22, 37; Marcu 12, 30), pentru că la inima lui s-au suit, prin vieţuire creştinească curată şi călugărească înaltă, tainele, stările şi lucrurile pe care le-a pregătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El. Mai înainte ca bătrânul călugăr să-i fi răspuns prin întrebare mai tânărului său ucenic: „Tu nu auzi cum îngerii cântă în ceruri?" credem că păstorii de la Betleem, care au auzit cei dintâi la Naşterea Domnului cântarea cetelor îngereşti: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire" (Luca 2, 14), ne întreabă la acest răstimp şi popas duhovnicesc al Sărbătorii: „Voi nu auziţi cum îngerii cântă în ceruri?" Voi, creştinii de astăzi, voi, ortodocşii de astăzi nu mai auziţi cum îngerii cântă în ceruri? Adevărul este că de multă vreme noi nu mai auzim cum îngerii cântă în ceruri. Credem că îngerii cântă în ceruri, ştim că îngerii cântă în ceruri, dar noi nu-i mai auzim şi nu-i mai vedem, pierzând acea familiaritate sacră şi harică cu ei, pe care au avut-o oarecând dreptul Lot la Sodoma, patriarhul Iacob la Betel şi Mahanaim, Iosua lângă Ierihon, Ghedeon la

stejarul Ofra, sfântul prooroc Ilie la Beer-Şeba, sfântul prooroc Daniel în groapa cu lei, preotul Zaharia în Templu, Maica Domnului în Nazaret, dreptul Iosif la Betleem şi în Egipt; Mântuitorul Iisus Hristos în Carantania şi în Ghetsimani, sfintele femei mironosiţe la Înviere, sfinţii apostoli la Înălţarea la cer, Corneliu Sutaşul în vremea rugăciunii, sfântul apostol Petru în închisoare, sfântul apostol Pavel în corabie lângă Malta, spre Roma, dar şi atâţia alţii în istoria biblică, în istoria Bisericii şi în Vieţile Sfinţilor.

Ca să putem auzi cum îngerii cântă în ceruri, noi, creştinii ortodocşi de astăzi, ar trebui să facem linişte în sufletul nostru şi să aducem senin în viaţa noastră prin lumina Stelei Naşterii lui Hristos, „Soarele dreptăţii" (Maleahi 4, 20), să potolim furtuna de pe mare, aruncând vina păcatului din corabia sufletului nostru, prin pocăinţă, în marea milostivirii şi iertării lui Dumnezeu – după cum a fost aruncat în mare Iona (cel vinovat prin fugă de la faţa lui Dumnezeu) şi îndată marea s-a potolit (Iona 1, 16). Ca să auzim cum îngerii cântă neîncetat în ceruri, la Doxologia şi la Liturghia cosmică se cuvine să stingem, precum cei trei tineri din Babilon, „glasul trâmbiţei, flautului, chitarei, harpei, psalterionului, cimpoiului şi al tuturor instrumentelor muzicale" care fac gălăgie şi zgomot în Valea Dura a acestei lumi, în care Nabucodonosor adună mereu şi mereu popoarele, neamurile şi limbile ca să cadă la pământ şi să se închine, nu Dumnezeului Celui adevărat şi revelat în Sfânta Scriptură, Dumnezeul lui Avraam, Isaac şi Iacob, Dumnezeul Treimic – Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt – ci chipului de aur antihristic, înşelător, mincinos, fals şi deşert (Daniel 3, 1-30). Cei trei tineri vor fi auzit cum îngerii cântă în ceruri şi de aceea nu au dat ascultare semnului şi glasului instrumentelor păgâne ale lui Nabucodonosor, chiar cu preţul de a fi aruncaţi în cuptorul cel de foc, din care un înger al Domnului avea să-i izbăvească, pogorând rouă din cer, care a stins puterea focului.

Pe lângă cântarea îngerilor de la Betleem pe care noi am putea-o auzi duhovniceşte şi real, tainic şi mistic la fiecare Sărbătoare sau Praznic al Naşterii Domnului, noi, creştinii ortodocşi de astăzi şi dintotdeauna am mai putea auzi încă două cântări cereşti şi îngereşti şi anume: cântarea serafimilor din Templu auzită de sfântul prooroc Isaia, Evanghelistul Vechiului Testament: „Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de mărirea Lui!" (Isaia 6, 3) precum şi cântarea celor patru făpturi vii din Apocalipsă: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu, Atotţiitorul, Cel ce era şi Cel ce este şi Cel ce vine" (Apocalipsă 4, 8). La Naşterea Domnului, serafimii din Templu, cei cu câte şase aripi, cu două îşi acopereau feţele, cu două picioarele, iar cu două zburau spre Tronul cel neapropiat al Dumnezeului Savaot Treimic. Unul dintre ei a zburat spre sfântul prooroc Isaia – şi zboară şi spre noi – având în mâna sa un cărbune pe care l-a luat cu cleştele de pe jertfelnic, spre cuminecare profetică şi euharistică, zicând: „Iată s-a atins de buzele tale şi va şterge toate păcatele tale şi fărădelegile tale le va curăţi" (Isaia 6, 1-7). Precum serafimii vedeniei profetice din Templu să ne acoperim şi noi cu aripile sufletului feţele, privind şi contemplând pe Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos născut ca om din Sfânta

Fecioară Maria şi de la Duhul Sfânt şi culcat în iesle, ca să primim precum Isaia din mâna serafimului cărbunele Trupului şi Sângelui Domnului la aceste Sfinte Sărbători. În acelaşi timp, după Trisaghionul Vechiului Testament de la Isaia, ascultând şi Trisaghionul Noului Testament din Apocalipsă, să ne aruncăm cununile păstorilor, ale cântărilor Canonului Naşterii şi ale colindelor româneşti şi strămoşeşti înaintea aceluiaşi Tron al Dumnezeirii, precum cei douăzeci şi patru de bătrâni din Apocalipsă, îmbrăcaţi în haine albe şi cu cununi de aur pe cap, auzind cutremuraţi şi noi, ca şi ei, doxologia Treimică închinată de făpturi, în cer şi pe pământ, Atotţiitorului Dumnezeu, „Cel ce era şi Cel ce este şi Cel ce vine” (Apocalipsă 4, 10): Cel ce era din veşnicii şi Cel ce este pe veci de veci şi Cel ce vine acum smerit în Betleem, ca Prunc născut, Dumnezeu adevărat şi Om adevărat, iar la sfârşitul timpului, veacurilor şi al lumii, pe norii cerului, „ca să judece viii şi morţii”. „Iată, El vine cu norii şi orice ochi Îl va vedea şi-L vor vedea şi cei ce L-au împuns; şi se vor jeli din pricina Lui toate seminţiile pământului” (Apocalipsă 1, 7; Matei 24, 30; Marcu 13, 26; Luca 21, 27; Fapte 1, 10-11).

Pentru a se zgâlţâi cât de puţin şi uşile templului nostru lăuntric, precum ale celui din Ierusalimul vedeniei proorocului Isaia la întreita cântare a serafimilor, dar şi pentru a ne bucura cutremurându-ne de cântarea îngerilor de la Betleem vom adăuga un cuvânt de la Sfinţii Părinţi: „Pe vârful Muntelui sfânt Sinai în ziua Cincizecimii, când se săvârşea dumnezeiasca Liturghie, când a rostit preotul *Cântarea de biruinţă* au răspuns munţii cu glas înfricoşător: «Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de mărirea Lui». Şi a stăruit glasul, răsunând şi auzindu-se strigătul, ca la o jumătate de ceas” (Cuviosul Teognost, *Tezaurul,* Ed. Doxologia, 2015, XVII, 55). La Naşterea Domnului, dar nu numai, toată făptura şi toată suflarea laudă pe Domnul (cf. Psalm 150, 6), iar noi pământenii, care din pământ suntem zidiţi şi în acelaşi pământ vom merge – cum spune Biserica în rugăciunea de dezlegare de la Înmormântare şi Parastas – să lăudăm şi noi numele Domnului; să cântăm şi noi numele Domnului Dumnezeu Emanuel, căci „Cu noi este Dumnezeu” (Isaia 7, 14; Matei 1, 23).

Auzind cum îngerii cântă în ceruri, să cântăm şi noi împreună cu ei, să adăugăm la cântarea lor cântarea noastră, să ne împletim glasurile noastre cu glasurile lor, gândurile noastre cu gândurile lor, inimile noastre cu aripile lor, cuvintele noastre cu „cuvintele lui Dumnezeu” (Romani 3, 2), precum citim în cuvintele aceluiaşi Părinte Antonie cel Mare: „Lui avva Antonie i s-a descoperit în pustie, că în cetate este oarecine asemenea lui, doctor cu ştiinţa, care din prisosinţa lui dă celor ce au trebuinţă şi în toate zilele cântă *Sfinte Dumnezeule* cu îngerii” (avva Antonie 26). Acest cuvânt duhovnicesc ne zugrăveşte o tainică icoană a unui creştin mirean anonim, medic de profesie, dar foarte înduhovnicit şi mult milostiv, care s-a învrednicit de a cânta zilnic acasă la el, în Alexandria Egiptului, împreună cu îngerii, cântarea bisericească şi liturgică: „Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.” Nimeni nu ştia în Alexandria şi în Egipt progresul şi nivelul duhovnicesc înalt al acestui medic creştin, de aceeaşi altitudine spirituală şi statură duhovnicească cu sfântul

Antonie cel Mare din pustie. La locul necunoscut al mormântului lui am dori să mergem într-un pelerinaj imaginar, noi, urgisiţii şi smeriţii, necăjiţii şi păcătoşii, împietriţii şi căldiceii, care, dacă nu în fiecare zi, ca acest sfânt medic şi mirean necunoscut, măcar din când în când şi cel puţin la marile Praznice bisericeşti şi Sărbători creştineşti, cum este Naşterea Domnului, Anul Nou şi Boboteaza, „Să cântăm Domnului din harfele atârnate în sălcii (Psalm 136, 2), împreună cu îngerii din ceruri, căci cu slavă S-a preaslăvit” (Exod 15, 1).

LITERARE

Stâlp de sare pe drumul spre Emaus

Unul dintre cei doi ucenici de la Emaus, „al cărui nume era Cleopa”, vrând să refacă în seara celei de-a treia zi de Înviere drumul minunat spre Cină – făcut împreună cu Luca şi însoţiţi de Hristos cel Înviat – cunoscând dragostea Mariei din Betania faţă de Hristos Domnul şi ungerea cu mir de nard săvârşită la Cina de după învierea fratelui său Lazăr, avea să-i facă acesteia chemarea de a-l însoţi pe drumul vieţii spre Emaus, sperând că Hristos va merge împreună cu ei, în acelaşi mod tainic, precum în seara Duminicii de Înviere.

La începutul drumului, ochii lui erau ţinuţi ca să n-o cunoască..., dar după numai câteva stadii, din cele şaizeci până la Emaus, din vorbă în vorbă şi din fapt în fapt, lui Cleopa i se deschiseră ochii şi văzu cu uimire că aceasta, în care îşi pusese încredere şi atâtea speranţe, nu era Maria din Betania cea din Evanghelie, ci chiar femeia lui Lot din Vechiul Testament, cu gândul, cu vorba, cu fapta şi cu faţa mereu întoarse înapoi! Atunci, îndată aceasta se prefăcu în stâlp de sare... Iar Cleopa auzi în conştiinţă cuvintele spuse oarecând de Părintele său duhovnicesc în biserica pictată: „În loc să mergem mai singuri pe cale...” Şi ochii i se umplură de lacrimi – pentru spălarea picioarelor de la Cina din Emaus.

Moartea lui Deceneu

La împlinirea vârstei patriarhale de nouăzeci de ani, marele preot dac şi sfetnic de altădată al lui Burebista zăcea pe un pat tare de lemn în fundul peşterii de la izvoarele Sargeţiei, străjuit de o făclie aprinsă în acea noapte înstelată de iarnă şi vegheat de tânărul său ucenic şi discipol, în cel din urmă ceas al vieţii lui, viaţă închinată şi dedicată slujirii lui Zamolxe şi povăţuirii duhovniceşti a alesului şi viteazului popor dac, risipit de o parte şi de alta a Carpaţilor.

Undeva departe, în provincia romană Iudeea, în dimineaţa acelei zile, Sfânta Fecioară Maria şi dreptul Iosif aduceau pe Pruncul Iisus la Templul din Ierusalim, spre Întâmpinare de către bătrânul Simeon şi proorociţa Ana.

Asemenea acestuia, şi bătrânul mare preot dac Deceneu va fi putut primi tainic, în duh, înştiinţarea că nu va vedea moartea până când bătrânul Simeon din Ierusalim, venind din îndemnul Duhului în acea sfântă zi la Templu, „nu va vedea pe Hristosul Domnului” (cf. Luca 2, 26-27). Deceneu văzu atunci, în vedenia de-o clipă, strălucind deodată pe cerul Daciei crucea de stele a sfântului Andrei, dar și potirul de aur al Daciei Felix, străluminând spre cuminecarea unui neam întreg în generaţii şi aşezat pe piatra soarelui de andezit din sanctuarul dacic al Sarmizegetusei din munţi, unde de atâtea ori el se ruga şi se închina „Dumnezeului necunoscut” (Fapte 17, 23) şi mult aşteptat de toţi, ca să vină în lume. Sufletul îi fu cuprins de harul şi bucuria botezului dorinţei şi a nădejdii că apele râului care izvora şi ieşea din peşteră vor fi Agheasmă pentru poporul şi pământul străbunei Dochia. Sfinxul din Bucegi i se întipări pe chipul senin, iar Coloana Infinitului de mai târziu îi deveni scară către cer. Cu ultimele-i puteri îşi ridică mâinile spre închinare, invocare şi binecuvântare. Ochii i se umplură de lacrimile bucuriei celor dintâi zori de Întâmpinare a Domnului de pe faţa pământului. Ucenicul slujitor sta neclintit în genunchi, pătruns de uimire şi stăpânit de tăcere. Capul de lup dacic din peretele peşterii se înclină şi se închină „Mielului lui Dumnezeu, Care ridică păcatul lumii” (Ioan 1, 29).

În munţi, zăpezile începeau a se topi, prăvălindu-se în Sargeţia, iar cele dintâi flori din primăvara acelui an se ridicau spre cer, înmiresmând văzduhul Daciei, voind să se adune toate pe mormântul marelui preot care trecea în lumea de dincolo în dimineaţa acelei zile de Întâmpinare, chiar în ceasul în care, primindu-L pe Iisus pe braţe, bătrânul Simeon rostea în Templul din Ierusalim, cuvintele: „Acum slobozeşte pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta pe care ai gătit-o înaintea feţei tuturor popoarelor, lumină spre descoperirea neamurilor şi slavă poporului Tău Israel” (Luca 2, 29-32) – şi a poporului meu dac! – adăugă şoptind Deceneu. Copacii pădurilor se uniră într-o toacă de lemn, iar murmurul izvoarelor şi curgerea apelor se contopiră într-un clopot de Întâmpinare a Domnului şi de înmormântare a lui Deceneu în locul tainic de sub albia şi vadurile Sargeţiei. Stâncile şi crestele munţilor se transfigurară în turle de biserici ce chemau şi primeau peste veacuri puhoaie de creştini. Deceneu murea împăcat cu Dumnezeu şi cu sine, pentru că, asemenea unui alt Înaintemergător din lunca Iordanului, prin tot ceea ce vorbise şi făcuse în lunga lui viaţă, pregătise calea Domnului şi îndreptase cărările Lui în spaţiul Daciei (cf. Matei 3, 3) pentru primirea, nu peste mult timp, a „Evangheliei păcii” (Efeseni 6, 15).

În clipa în care Deceneu îşi dădu sufletul în mâinile Celui Atotputernic, iar ucenicul îi închise ochii până la Înviere, degetul dumnezeiesc al lui Hristos cel Întâmpinat îi atinse de departe ochii cu tină din ţărâna Ierusalimului, iar acesta, spălându-se îndată la izvoarele Sargeţiei, văzu şi crezu cele de mai sus, care aveau să fie scrise, spre bucuria multora, mult, mult mai târziu, ascultând şoaptele tainice ale pietrelor din ruinele celei dintâi catedrale dacice, din Anini...

Episcopul de Ulpia Traiana

În prima zi de sărbătoare a Naşterii Domnului din anul mântuirii 270, bătrânul episcop Evangelicus le vorbi creştinilor daco-romani adunaţi în catacomba de la marginea de miazănoapte a Coloniei Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa despre cutremurul de timp de la Betleem, petrecut deodată cu Întruparea Cuvântului şi venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu, prin Naşterea din Sfânta Fecioară Maria şi de la Duhul Sfânt.

În viziunea sa teologică, episcopul daco-roman Evangelicus credea că dacă la revelaţia de la Horeb, la Răstignirea Domnului de pe Golgota şi la Învierea Lui cea de a treia zi a fost de fiecare dată câte un cutremur de pământ – precum avea să fie şi în vremea rugăciunii sfinţilor apostoli adunaţi în Ierusalim şi în vremea cântării sfântului apostol Pavel, împreună cu Sila, de la miezul nopţii, din temniţa din Filipi – la Naşterea Domnului va fi fost un *cutremur de timp*, deoarece timpul s-a cutremurat în atingere cu veşnicia prin minunea de la Betleem, minune arătată magilor de la Răsărit şi vestită păstorilor de la Betleem. Şi mai spunea episcopul că nici păstorii n-au văzut steaua magilor, precum aceştia, dar nici magilor nu li s-a arătat îngerul Domnului, noaptea lângă Betleem, precum păstorilor. Prin urmare, ceea ce a fost steaua pentru magi avea să fie îngerul pentru păstori; şi atât steaua, cât şi îngerul, pentru noi toţi. În dreapta şi în stânga episcopului stăteau şi ascultau cucernic cei doi diaconi ai Episcopiei, Romanus şi Dacus, cu câte o făclie în mână, împreună cu prezbiterii din sobor: Secundus, Terţius, Quartus, Quintus, Sixtus, Septimius, Octavius, Nonus, Decius şi Decevalus, acesta din urmă îndepărtat stră-strănepot al marelui rege dac. În fiecare din cele trei zile ale Sărbătorii Naşterii Domnului, Evangelicus le vorbi creştinilor în limba latină vulgară, presărând adeseori şi cuvinte dacice auzite şi învăţate de la strămoşii săi şi mai ales de la străbunica sa Dochia, dintr-o villa rustica aflată nu departe de capitala Daciei Romane, numită în acea vreme, Dacia Felix.

În cea de-a treia zi a sfintei sărbători, episcopul ţinu slujba şi le rosti predica nu în vechea catacombă săpată de cei dintâi creştini de la Ulpia Traiana, ajunsă acum neîncăpătoare, ci, cu îngăduinţa tacită a guvernatorului provinciei, care intrase în taină în rândul catehumenilor, în spaţiul interior al catedralei dacice începută şi ridicată pe malul râului numai din pietre mari de râu, în locul numit „Anini”, având hramul „Duminica Apocalipsei” şi ziua de pomenire a Părintelui său tainic. Acolo, din faţa altarului de piatră adus din munţi, dar şi a crucii orânduite pe pământ din lespezi mari de piatră de râu, episcopul Evangelicus le vorbi credincioşilor mângâiaţi de razele soarelui, care începeau a topi zăpezile, despre cheia de boltă a întregii sale gândiri şi teologhisiri, ascunsă în cuvintele sfântului evanghelist Luca din Faptele Apostolilor, legate de revelaţia sfântului arhidiacon şi întâiul mucenic Ştefan din sinedriu: „Iar Ştefan, fiind plin de Duh Sfânt şi privind la cer, a văzut slava lui Dumnezeu şi pe Iisus stând de-a dreapta lui Dumnezeu. Şi a zis: Iată văd cerurile deschise şi pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu! Iar ei, strigând cu glas mare, şi-au

astupat urechile şi au năvălit asupra lui. Şi scoţându-l afară din cetate, îl băteau cu pietre...” (Fapte 7, 55-58). În timp ce le vorbea despre viziunea sfântului arhidiacon Ştefan, privitoare la Șederea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Cel Mort, Înviat şi Înălţat la ceruri, de-a dreapta Tatălui, de unde iarăşi va să vină a doua oară, pe norii cerului ca să judece viii şi morţii, episcopul Evangelicus simţi, mai mult ca oricând, duhul Părintelui său din lumea de dincolo, alăturea de el, într-o profundă stare de comuniune, iubire şi rugăciune. În acea clipă, un strigăt mare de uimire se auzi din rândul credincioşilor, cărora, deschizându-li-se ochii cei duhovniceşti, din darul lui Dumnezeu, văzură şi ei cu toţii, asemenea sfântului Ştefan, minunea şi taina Șederii lui Iisus Hristos de-a dreapta Tatălui şi, „năvălind asupra lui” cu valuri de iubire şi trăiri de evlavie, căzură în genunchi, strigând, precum martorii jertfei de pe Carmel la pogorârea focului din cer: „Domnul este Dumnezeu, Domnul este Dumnezeu!” (III Regi 18, 39). Evangelicus, văzând şi el acestea, rosti îngenunchind, precum Toma după opt zile de la Înviere: „Domnul meu şi Dumnezeul meu!” (Ioan 20, 28). Perdeaua uşilor împărăteşti ale cerului, deschisă şi dată la o parte doar pentru câteva clipe, fu trasă la loc de o mână nevăzută, iar ochii tuturor se umplură de lacrimi de mulţumire, bucurie şi recunoştinţă. Evangelicus le porunci cu tărie să păstreze tăcerea cu privire la ceea ce zăriseră cu toţii, iar ucenicul şi tânărul creştin Septembrius primi ascultarea de a scrie mai întâi pe pergament, iar apoi să dăltuiască cu litere latine într-o lespede curată de marmură tăiată din muntele de la miazăzi de Ulpia Traiana, minunea la care fuseseră martori cu toţii, între zidurile catedralei dacice din pietre de râu.

Veniră şi trecură şi celelalte zile de sărbătoare, Ziua punerii Numelui lui Iisus şi Ziua Botezului Domnului în Iordan, când, în apa ce avea să se numească mai târziu Odovaşniţa, episcopul Evangelicus, ajutat de prezbiterii şi diaconii săi şi gândind la „râul cu apa vieţii, limpede cum e cristalul” (Apocalipsă 22, 1) boteză în amiaza zilei de Epifanie pe toţi catehumenii, iar la sfârşit şi pe guvernatorul care, numai cu o zi înainte, îi aduse episcopului în taină vestea cu privire la hotărârea şi porunca împăratului Aurelian de la Sirmium, de a retrage grabnic în câţiva ani administraţia şi armata romană de la nord de Dunăre, la sud de marele fluviu, datorită presiunii, atacurilor şi invaziei goţilor. După sărbători, episcopul Evangelicus dădu de ştire despre acest lucru şi prezbiterilor şi creştinilor din Aquae şi Micia, din Apulum şi Germisara, din Potaissa şi Napoca şi chiar din îndepărtatul Porolissum. Creştinii din Tibiscus, Ad Mediam, Dierna şi Drobeta, aflaseră mai devreme de intenţia împăratului, fiind mai aproape de Viminacium şi Sigindunum, aici slujind şi păstorind sfântul preot daco-roman Montanus, viitorul mucenic, împreună cu soţia sa Maxima, martirizaţi în 26 martie, anul 304. Bătrânul episcop Evangelicus trimise vorbă şi sfătui pe creştinii săi daco-romani să rămână pe cât posibil pe loc, încredinţându-se şi lăsându-se în purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Care după cum rânduieşte valuri de har şi binecuvântare, îngăduie şi va îngădui şi valuri de neamuri migratoare ce vor izbi în limesul roman de pe Dunăre. Anii 271-275 împuţinară, prin porunca

împăratului Aurelian, populaţia Daciei Felix, dar sporiră numărul creştinilor daco-romani, prin lucrarea duhovnicească a episcopiei de la Ulpia Traiana, iar ca un semn, la sfatul episcopului Evangelicus, la poarta fiecărei case de creştin fu aşezată câte o piatră de râu sau de munte ce avea de la facerea lumii câte o cruce albă în componenţa şi dăinuirea ei. În Râul Mare, episcopul însuşi aflǎ, din voia lui Dumnezeu, o piatră mare cu crucea sfântului apostol Andrei în ea, piatră pe care o aduse şi o aşeză în faţa bazilicii ctitorită de el în munţi, pentru ca atunci când el va tăcea, aceste pietre cu cruci, ca şi cele din ruinele catedralei dacice, să vorbească, de va fi cineva să le audă şi să le înţeleagă.

Dintotdeauna, de la hirotonia sa întru prezbiter şi de la cea întru episcop, Evangelicus a căutat şi s-a străduit pe cât a fost întru a lui putinţă să-şi dăltuiască în minte, inimă şi suflet, marile adevăruri şi descoperiri dumnezeieşti, trepte şi praguri ale Revelaţiei dezvăluite în Sfânta Scriptură a Vechiului şi Noului Testament, şi anume: Teofania de la stejarul Mamvri, Scara cerului de la Betel, Rugul aprins din Sinai, Miezonoptica proorocului Samuel din Cortul Sfânt, vedenia serafimilor din Templu, jertfa de pe Carmel, revelaţia de la Horeb, carul de foc al sfântului Ilie, descoperirea heruvimilor de la Chebar, revelaţia „Celui Vechi de Zile” dezvăluită proorocului izbăvit din groapa cu lei, propovăduirea proorocului Iona, turnul cel de veghe al proorocului Avacum, Epifania de la Iordan, Predica de pe Munte, Schimbarea la Faţă de pe Tabor, Răstignirea de pe Golgota şi Învierea cea de a treia zi, drumul şi Cina din Emaus, Înălţarea la cer de pe Muntele Măslinilor şi Pogorârea Duhului Sfânt, revelaţia din sinedriu a sfântului Ştefan, Arătarea Domnului de pe drumul Damascului, ca şi revelaţia Apocalipsei din Insula Patmos. Mai ales de la această din urmă minune l-au pus pe gânduri, mereu şi mereu, cuvintele mărturiei ucenicului iubit, Ioan: „Am fost în duh în zi de Duminică...” (Apocalipsă 1, 10), ca introducere la integrarea în Liturghia cosmică prin închinarea în Duh şi Adevăr, pe cât se poate, în fiecare Duminică, la fiecare sărbătoare şi chiar în fiecare zi, uimindu-l totdeauna doxologia neîncetată a celor patru făpturi vii cu ochi de heruvim, de dinaintea tronului dumnezeirii: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu, Atotţiitorul, Cel ce era, Cel ce este şi Cel ce vine!” şi închinarea tot neîncetată a celor douăzeci şi patru de bătrâni, îmbrăcaţi în veşminte albe şi purtând pe capetele lor cununi de aur, pe care le aruncă, într-un act de adorare, închinare şi smerenie desăvârşită, înaintea tronului lui Dumnezeu, Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită (Apocalipsă 4, 1-11). Nu de puţine ori, i s-a părut că între aceştia sau împreună cu aceştia îl ştie, îl simte şi îl vede, întru contemplaţie, pe însuşi Părintele său, dimpreună cu toţi sfinţii.

Episcopul Evangelicus contempla curcubeul legământului în fiecare curcubeu de după ploaie, vedea fiecare nor de pe cer ca pe un înainte-mergător al norului Parusiei Domnului, contempla strugurele din Eşcol stors de fiecare dată în potirul euharistic al Daciei Felix şi auzea urmele paşilor Domnului prin vârful duzilor şi copacilor dumbrăvilor din „Anini”. Evangelicus începuse a sta de vorbă cu pietrele de râu şi de munte, despicându-le înţelesul desprins din

piatra de la Eben-Ezer şi din Piatra cea din capul unghiului Bisericii şi lumii, care este Hristos Domnul. Toiagul înflorit al lui Aaron îl purta în mână şi în suflet, iar cele zece porunci de pe Sinai şi cele nouă fericiri din Predica de pe Munte erau dăltuite în marmură şi aşezate la vedere pe pereţii dinlăuntrul catacombei de la Ulpia Traiana. Conştiinţa situării neîncetate înaintea ,,Celui Vechi de Zile" îi stăpânea mintea şi gândurile şi-i cutremura fiinţa. Aduna sicomore din Scripturi şi dezgropa mereu comori ascunse în nisip, prin citiri biblice. Rugii de măceş îi contempla în fiecare primăvară în lumina rugului aprins din pustiu, iar salcâmii înfloriţi din lunci îi aduceau aminte de fiecare dată de zilele facerii corabiei lui Noe din lemn de salcâm. În vremurile din catacombă, creştinii care-i adunau cuvintele izvorâte din ulciorul cu apă din pustie şi le păstrau ca pe nişte „mere de aur într-un coşuleţ de argint" îşi scriau pomelnicele cu viii şi morţii, pe coajă de copac. Zborul păsărilor îi aducea aminte lui Evangelicus de zborul porumbelului din corabie, de zborul corbilor de la Cherit şi de Pogorârea porumbelului Duhului Sfânt de la Iordan. Calea Mare îi era asemenea unui drum spre Emaus, iar crestele munţilor de la răsărit şi miazăzi le privea ca vârfuri de Ararat, Moria, Sinai, Horeb, Tabor, Golgota şi Muntele Măslinilor. Strigarea de la miezul nopţii îi era episcopului credinţa, nădejdea, dragostea şi aşteptarea, silindu-se ca fereastra minţii s-o aibă mereu deschisă înspre Ierusalimul cel de sus. Prin contemplaţie, făpturile îi erau transfigurate în ulcioare cu făclii, în mijlocul cărora Îl ştia pe Hristos, viu şi adevărat, precum în mijlocul celor şapte sfeşnice de aur din Patmos. Vijeliile şi furtunile îi aduceau aminte de Dumnezeu care i-a vorbit lui Iov din mijlocul acestora, iar orice adiere şi suflare a vântului lui Dumnezeu peste Ţara Ulpiei Traiana era ca o nouă aducere aminte a revelaţiei din gura peşterii de la Horeb şi o pomenire a vuietului pogorât din cer la Cincizecime. Limbile de foc le contempla în flori şi în nori, în pomi şi în făpturi, în răsărituri şi asfinţituri şi în suflete de creştini.

Astfel îşi gândea episcopul Evangelicus cărţile ce s-ar fi scris în „Epicleze", cu vârful degetului, în nisipul vremii sale, scrieri inspirate din potirul cu rouă din Scripturi sau din „cartea însemnărilor zilnice" şi din harfele atârnate în sălciile de pe malurile Odovaşniţei. Pentru că el credea că toate firele de aur din nisipul pământului se vor fi prins de vârful degetului lui Iisus, atunci când El S-a aplecat în Evanghelie – şi S-a plecat prin Evanghelie – scriind pe pământ Revelaţia-I mereu nouă, negrăită şi necuprinsă, păstrată în Biserică şi în care şi îngerii doresc să privească! (I Petru 1, 12).

În cele din urmă, Evangelicus şi-ar fi dorit ca mormântul lui să-i fie închis, de-ar fi cu putinţă, într-o piatră mare de râu de mai sus de Gura Apei sau să-i fie pecetluit, până la Învierea cea de apoi, sub albia râului în care se varsă, prin Odovaşniţa desprinsă din Râul Mare şi care trece prin vicus-ul său părintesc şi strămoşesc, lacrimile Iezerului Bucura, sfinţit pentru totdeauna de prezenţa, şederea, rugăciunile, contemplaţiile şi poate chiar lacrimile Părintelui său de odinioară.

În grădina Episcopului de Ulpia Traiana

Însoţit de aripile îngerului său păzitor şi călăuzit de toiagul nevăzut al Părintelui său duhovnicesc din lumea de dincolo, episcopul Evangelicus trecu încărcat de un roi de gânduri peste puntea de deasupra râului învolburat al Galbenei, punte ce se sprijinea pe pietre romane şi pe pietre de moară în grădina dinspre asfinţit, pe care i-o dăruise Dumnezeu de când primi pe piept engolpionul, iar pe umeri crucea Episcopiei daco-romane de Ulpia Traiana. Tumultoasă, Galbena purta ceva din apele potopului.

Episcopul coborî treptele de piatră şi se aşeză împovărat de gânduri pe banca de lemn de lângă mărul sălbatic aflat în floare, cu faţa spre râu, spre drum şi spre răsărit, având în dreapta creştetul cărunt al Retezatului Mare, iar înapoia sa mulţimea de pruni înfloriţi. Înaintea lui se înălţa iconostasul de arini cu frasinul sfeşnic şi liliacul înflorit întru tămâiere, între cele două pietre mari de râu, ca două uşi diaconeşti, rotunjite şi şlefuite de prăvălirile Râului Mare, în milenii. În acel amurg, auzi cum ciocănitoarea îşi bate cuiele în sicriul lumii. Luna plină se ridica dinspre Parâng ca o oglindă a tuturor lucrurilor şi faptelor omeneşti. Pe săgeata argintie a unei raze de lună, episcopul desluşi mai întâi vedenia împăratului Traian din zorii zilei a VIII-a, a calendelor lui Mai, din primăvara anului 107 d.Hs. când, ieşind din cortul său, de pe locul viitoarei colonii a Ulpiei Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa, căreia-i pusese temelie, privind spre miazănoapte împăratul văzu cerul deschis deasupra dealurilor din depărtare şi o ploaie de lumină pogorându-se peste un mormânt sfânt înconjurat de flori, spre crucea căruia se îndreptau în veacuri, zeci şi sute de mii de urmaşi daco-romani creştini, ca înspre o ancoră a corabiei Neamului şi o stâncă de neclintit în valurile şi furtunile istoriei ce va urma. Evangelicus luă cunoştinţă întâia dată despre această vedenie de la unul din urmaşii sfetnicului de taină al împăratului Traian din Dacia Felix, pe care o păstră sub cheie de aur, în chivotul cel mai dinlăuntru al sufletului său de creştin, monah şi episcop, simţind acum la bătrâneţe, nevoia să o încredinţeze şi altora, sub pecetea unei lacrimi de bucurie.

Cuvântul Părintelui său: „Să stai de vorbă cu pietrele!” îl înţelegea altfel în această tainică seară de primăvară. Toate pietrele din grădina sa şi fiecare în parte îi vorbeau până acum despre tăcerea lui Dumnezeu şi minunile Lui, dar acum înţelegea, ca niciodată, că în fiecare piatră stă ascuns câte un cuvânt spus lui oarecând de Părintele său duhovnicesc, cuvânt de care-şi aducea aminte, rând pe rând, privind fiecare piatră cu mulţumire şi bucurie sufletească, una câte una. Trecând printre pietre, auzi glasul lor. Pietrele de moară îi vorbeau despre moara gândurilor minţii, pietrele romane îi vorbeau despre temeliile Neamului său, iar pietrele de râu dacice îi vorbeau despre temeliile şi zidurile nevăzute ale Catedralei cosmice a lui Hristos, Arhiereul cel Veşnic, catedrală a cărei umbră a încercat să o prindă şi el printre ruinele din „Anini”.

Aici, în grădina lui de Eden şi Ghetsimani, s-au descărcat multe necazuri de pe sufletele oamenilor şi s-au dezlegat multe taine din adâncurile lor, în Duhul Evangheliei lui Hristos. Aici a cugetat la închinarea în Duh şi Adevăr.

Aici s-a spovedit sub Epitrahilul lui Dumnezeu şi s-a împărtăşit adeseori din Potirul Liturghiei cosmice. Aici i s-au deschis de multe ori înaintea ochilor sufletului Uşile Împărăteşti ale Revelaţiei, sub curcubeul teologhisirii. Aici a cugetat la rugul aprins al rugăciunii şi la stâlpul de foc al Rugăciunii lui Iisus. Aici şi-a înscris testamentul din Faptele Apostolilor 7, 55-56 şi şi-a săpat şi pregătit mormântul străjuit de o piatră de Eben-Ezer şi însemnat de o sfântă cruce de pietre albe din albie de râu. Aici a nins nu demult în amiaza unei zile cu mii de flori de cireş. Aici salcâmii înfloriţi i-au purtat gândul într-o primăvară, înspre cei din urmă salcâmi înfloriţi de dinaintea potopului lui Noe şi înspre cei din urmă salcâmi înfloriţi de dinaintea potopului cu foc al Apocalipsei. Aici a spus multora: „Să daţi patruzeci de pomeniri la Liturghia cosmică!” şi câte unuia: „Să-ţi scoţi Carul Mare din stânci şi Carul mic din pietre!”

Candela lunii se apropia de Miezonoptica din cortul sfânt. Alte raze argintii ale lunii pline îi trezeau şi îi răscoleau alte amintiri. Îşi dusese viaţa între Prislop şi Ulpia Traiana. Scrisese despre moartea lui Deceneu, despre întâlnirea de pe podul lui Apollodor şi despre cutremurul de timp de la Remesiana. Nu avusese vreme să scrie încă despre sine, despre gândurile sale şi despre întâmplările şi oamenii lui Dumnezeu întâlniţi pe drumul vieţii. Roiul de gânduri se plecă înaintea Reginei gândurilor, care este Rugăciunea lui Iisus. Toate celelalte gânduri se închinară şi îşi aruncară cununile de pe capetele lor, înaintea Numelui lui Iisus Hristos. Trecură astfel clipe şi ceasuri, în rugăciune, pocăinţă, meditaţie şi contemplaţie, iar dincolo de miezul nopţii, întunericul i se păru supraluminos şi Steaua Polară a credinţei şi conştiinţei creştine trăgea după sine Carul Mare din stânci şi Carul Mic din pietre. Nu mai dori nimic altceva decât o chilie în Ierusalimul cel de Sus, la uşa chiliei Părintelui său... În acea clipă binecuvântată, la cântatul cocoşilor, Evangelicus îşi dădu duhul pe banca de lemn, de lângă testamentul şi mormântul său.

Salcia plângătoare îi culese lacrimile de pe obraji şi i le picură Galbenei spre limpezire şi pomenire. Tainic, ciocănitoarea îi bătu cuiele în sicriu, închizându-l până la Învierea cea de Apoi. În ruinele Catedralei dacice, în fiecare sâmbătă greierii îi fac pomenire şi în fiecare Duminică şi sărbătoare Părintele său scoate o miridă din prescură, în cer la Proscomidia Liturghiei cosmice.

Întâlnire dintre Episcopul de Ulpia Traiana şi Episcopul de Ulpia Christiana

Prin puterea, lucrarea şi harul Duhului Sfânt se întâlniră într-un prezent continuu şi mistic în grădina de peste râu, într-o seară de cer înstelat şi lună nouă, lângă masa de piatră adusă din Retezat, aflată în absida din pietre romane numită a Daciei Ripensis, la miazăzi de ruinele Catedralei dacice şi la răsărit de mormântul însemnat cu o piatră mare de râu şi pecetluit cu o cruce din pietre albe. Engolpionul de argint cu lanţ dublu de aur primit de Episcopul de Ulpia Christiana în Duminica hirotonirii sale întru arhiereu, în anul dintâi al celei de-a doua decade a mileniului III creştin, se oglindi şi străluci în engolpionul de

piatră cu monograma Mântuitorului Iisus Hristos şi cu lanţ de fier al bătrânului Episcop de Ulpia Traiana din a doua jumătate a secolului III creştin. După îmbrăţişarea şi sărutarea frăţească, prin cuvintele: „Hristos în mijlocul nostru!”, întâlnirea în duh a celor doi continuă prin câţiva paşi rupţi din tăcerea de o jumătate de ceas din cer (Apocalipsă 8, 1) şi întrerupţi de popasul cuvintelor celui ce venea din adâncul veacului III, către cel de la începutul mileniului III:

„Scoală de mânâncă şi bea, că lungă-ţi este calea” (III Regi 19, 7) şi „Inima ta să păstreze cuvintele inimii mele” (Pilde 4, 4), pentru că Dumnezeu nu ne cere să umblăm pe ape, dar ne cere să umblăm cum se cuvine pe pământ. Adică creştineşte!

Aşa este, părinte şi frate, răspunse cel de-al doilea, de aceea: „Vorbeşte-mi, căci robul tău ascultă!” (cf. I Regi 3, 10) și „Linişteşte inima mea în Hristos!” (Filimon 1, 20), deoarece nu ne putem ridica şi urca pe scara cunoaşterii lui Dumnezeu decât în măsura în care ne pogorâm, ne adâncim şi ne prăbuşim pe treptele smereniei şi ale umilinţei, înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor.

Pe vremea mea, zise cel dintâi, nu exista încă Patericul egiptean, nici Filocalia, nici Părinţii capadocieni, nici sfântul Ioan Gură de Aur, sfântul Maxim Mărturisitorul, sfântul Ioan Damaschin, sfântul Simeon Noul Teolog şi sfântul Grigorie Palama. Origen şi sfântul Ciprian al Cartaginei muriseră de curând, iar Edictul de la Mediolan s-a dat la câţiva ani după moartea mea. Trăiam în vremuri de persecuţii în a doua jumătate a secolului III şi începutul năvălirilor barbare a dus la retragerea aureliană din Dacia Felix, rămânând doar eu singur (cum a zis oarecând sfântul Ilie) episcop creştin la nord de Danubiu. Străvechea mea Episcopie de Ulpia Traiana, văd acum cu bucurie şi cu uimire, s-a preschimbat şi s-a transfigurat peste veacuri în Episcopia ta de Ulpia Christiana!

Da, cu ajutorul lui Dumnezeu, răspunse cel de-al doilea, cu rugăciunile tuturor sfinţilor daco-romani, străromâni şi mai ales cu mijlocirile Părintelui nostru din mormântul de la Crucea Prislopului. Evanghelia, Potirul şi Racla ne sunt pilonii Bisericii din Episcopia de Ulpia Christiana, adică Cuvântul lui Hristos, Trupul şi Sângele Euharistic al lui Hristos şi moaştele sfinţilor lui Hristos, de pe pământul românesc. Acestea ne ajută să putem descoperi bucuria lepădării de sine prin harul ascultării şi cununa tăierii voii, împreună cu exerciţiul şi lucrarea prihănirii de sine, după cuvintele şi îndemnul necunoscutului avvă al Muntelui Nitriei din Pateric (avva Zosima 1; avva Theofil Arhiepiscopul 1 şi avva Pimen 134). Atunci şi astfel vom primi şi purta cu bucurie salba de „oale afumate şi urechi de vase” din anii tinereţii sfântului Macarie Egipteanul (avva Macarie 1).

Într-adevăr, confirmă şi întări cel dintâi, pentru că şi eu mă străduiam să le spun creştinilor din vremea mea, lăsându-le ca pe un testament îndemnul: Să aduni duhovniceşte spice de grâu precum Rut (2, 2-17); să aduni creştineşte vreascuri precum femeia văduvă din Sarepta Sidonului (III Regi 17, 10-16) şi să aduni arhiereşte sicomore precum sfântul prooroc Amos (7, 14), de pe paginile Sfintei Scripturi şi prin raţiunile creaţiei, Revelaţiei şi inspiraţiei. Abia atunci vei

putea descoperi „comori ascunse în nisip” (Deuteronom 33, 19) şi „Comoara ascunsă în ţarină” (Matei 13, 44).

La fel şi eu, nevrednicul, continuă cel de-al doilea, n-am încercat să fac altceva, în vremea preoţiei şi arhieriei mele decât să împletesc coşniţe prin cuvânt, rostit şi scris, din ramuri de sălcii plângătoare – sfinţite de harfele atârnate în ele (cf. Psalm 136, 2) – şi din arini, iar apoi să le pun pe apele limpezite din sufletele credincioşilor, precum bătrânul necunoscut din Pateric, care împletea coşniţe din frunze de papură şi le da pe apă, după icoana coşniţei împletită de mama lui Moise şi pusă pe Nil (*Patericul*, cap. XVI, 12; Exod 2, 3); inspirându-mă din Epistolele sfântului apostol Pavel către Timotei, Tit şi Filimon şi din epistolele trimise de Domnul cel Înviat şi Arătat în Insula Patmos, către cei şapte îngeri-episcopi ai celor şapte Biserici din Asia, din Apocalipsă (cap. 2 şi 3). Dar cum se hrăneau duhovniceşte creştinii din vremea ta?

În veacul al III-lea, creştinii din Episcopia Ulpiei Traiana se hrăneau cu lăcuste şi miere sălbatică, pentru că era vremea persecuţiilor, dar gustau din belşug şi din fagurele de miere al sfinţilor apostoli din seara Învierii (Luca 24, 42), precum şi din mana cea ascunsă a Cuvântului şi harului lui Dumnezeu (Apocalipsă 2, 17). În potirul cioplit în piatră de râu de către ucenicii mei, pe care ţi-l dăruiesc pentru „Liturghia cea mai de pe urmă”, vei mai găsi această mană făgăduită în epistola către îngerul-episcop al Bisericii din Pergam. Şi nu uita, tu şi preoţii tăi, şi credincioşii tăi: ori de câte ori te confrunţi în viaţa ta de creştin cu o problemă care te depăşeşte ca om, împleteşte coşul de papură al încrederii depline în Dumnezeu şi, aşezându-ţi prin credinţă şi rugăciune problema ta în acest coş, pune-l şi lasă-l să plutească pe apele Nilului Providenţei lui Dumnezeu – precum a făcut mama lui Moise – pentru că nu va întârzia fiica lui faraon să se pogoare degrabă la râu! (cf. Exod 2, 1-10).

Deşi n-am fost şi nu sunt altceva decât asemenea preotului celui bubos din vedenia din Pateric, de lângă fântâna cea de aur cu ciutura de aur şi funia de aur, cu apă foarte bună şi limpede cum e cristalul (Apocalipsă 22, 1), din care am scos cu nevrednicie şi am turnat altora, ca preot şi arhiereu (Pateric, cap. XV, 2), îndrăznesc a te ruga: „Vorbeşte-mi – părinte şi frate întru Hristos – căci tu m-ai întărit!” (cf. Daniel 10, 19).

„Lasă-mă să plec, căci se revarsă zorile!” (Facere 32, 26), răspunse cel dintâi, şi fiţi cu mare luare aminte la tot ceea ce Dumnezeu vă va vorbi, precum lui Iov, din „mijlocul furtunii” şi din „sânul vijeliei” (Iov 40, 6; 38, 1), în „Vedenia despre seri şi despre dimineţi (Daniel 8, 26).”

Stelele de pe cer se oglindiră în pietrele din grădină, luminând tainic testamentul din Fapte 7, 55-56, iar luna nouă îşi puse pecetea pe o piatră de râu...

Cutremur de timp la Remesiana

Înspre asfinţitul zilei de Vinerea Paştilor din anul Domnului 418, în catedrala de piatră dacică şi cărămidă romană a sfântului Niceta din Remesiana, era mult popor de credincioşi, dimpreună cu cete de cântăreţi şi cântăreţe,

împrejurul bătrânului episcop daco-roman, care şedea adâncit pe gânduri în tronul lui arhieresc din lemn de stejar. De ani şi ani, ba chiar de zeci de ani, îi învăţase pe credincioşii daco-romani până la Naisus şi până înspre Aquae, Romuliana şi Bononia, calea lui Dumnezeu, după Evanghelia Domnului nostru Iisus Hristos, în limba latină vulgară sau populară şi în deplin consens şi comuniune cu ceilalţi episcopi ortodocşi niceeni de la Sirmium şi Sigindunum, Viminacium şi Horreum Margi şi Sardica. Trecuseră mai bine de o sută de ani de la viziunea sfântului împărat Constantin cel Mare de la Pons Milvius şi de la edictul eliberator de la Mediolanum din anul 313. Duhul Sinoadelor Ecumenice de la Niceea din 325 şi de la Constantinopol din 381 prinse rădăcini de foc şi de neclintit în cetatea şi în eparhia daco-romană de Remesiana. În acea zi sfântă de Vinerea Patimilor, în vreme ce soborul de preoţi şi diaconi slujea Prohodul Domnului şi după ce se citiseră cu o seară înainte cele douăsprezece Evanghelii ale Patimilor, bătrânul episcop Niceta se adânci, parcă mai mult ca altădată, în propriile-i gânduri, cugetări, rugăciuni, amintiri şi răscoliri. Îşi aduse aminte cu evlavie de părinţii şi strămoşii săi creştini care odihneau în pământul Remesianei, de copilăria sa, de hirotonia întru diacon, preot şi mai apoi arhiereu, de prietenia sa cu sfântul Paulin de Nola şi de cele dintâi întâlniri cu creştinii daco-romani de dincolo de Danubius, de la Drobeta, Dierna, Ad Mediam, Tibiscus şi chiar Ulpia Traiana. Simţea că puterile i se sfârşesc şi nu peste multă vreme îşi va da şi el duhul în mâinile Părintelui ceresc, lăsându-şi eparhia în purtarea de grijă a Păstorului celui Bun. Îşi aduse aminte de ceasul inspiraţiei imnului „Te Deum laudamus”, din acea zi sfântă şi unică a cugetării lui şi adâncirii gândului smerit şi înalt în cântarea cerească a serafimilor din Templu (Isaia 6, 3), a îngerilor de la Betleem (Luca 2, 13-14) şi a celor patru făpturi vii, pline de ochi de heruvim, de dinaintea tronului Dumnezeirii (Apocalipsă 4, 6-8). Toate aceste flori de gânduri, trăiri şi simţiri duhovniceşti sfântul Niceta le adună într-un mănunchi de „cuvinte de nespus” (II Corinteni 12, 4), pe care începuse să le traducă în dalbele flori ale celor dintâi colinde daco-romane sau străromâne, în care contemplă într-o străfulgerare „aurul, tămâia şi smirna” magilor (Matei 2, 11) de acum mai bine de patru veacuri, rânduite şi ascunse simbolic sub piciorul Sfintei Mese a tainicei catedrale a mântuirii neamului daco-roman de pretutindeni. În timp ce lacrimile credincioşilor curgeau şi se topeau, precum lumânările de ceară aprinse în mâinile lor, sufletul sfântului Niceta fu străpuns în coastă de suliţa cuvintelor din Evanghelie, din ceasul morţii Domnului pe cruce: „Şi iată, catapeteasma Templului s-a sfâşiat în două, de sus până jos, şi pământul s-a cutremurat, şi pietrele s-au despicat...” (Matei 27, 51; Marcu 15, 38; Luca 23, 45). Lespezi de morminte din adâncul sufletului lui s-au dat la o parte şi trupuri de gânduri sfinte, sculându-se, au înviat ieşind din morminte şi, intrând în sfânta-i cetate a minţii, i s-au adunat şi înfăţişat în vedenie. Slujba Prohodului curgea lin, iar în atingere cu veşnicia sufletul sfântului s-a cutremurat – precum pământul pe Golgota, la Răstignire şi Înviere. Zorile vieţii lui s-au mişcat din temelii şi asfinţiturile i s-au zguduit. Templul

sufletului i s-a umplut de bună mireasmă (cf. Isaia 6, 4). Cu ochii minţii deschişi întru răpire şi extaz, sfântul văzu într-o clipită catapeteasma cerului şi a spaţiului daco-roman de la nordul şi de la sudul Dunării rupându-se în două – peste vreo două veacuri! – „de sus, până jos". Pătimea un adevărat cutremur de timp, precum patriarhul Avraam oarecând la stejarul Mamvri; precum Iacob la Betel; Moise în Sinai; Samuel în Cortul Sfânt; Isaia în Templu, când „porţile Templului – şi ale sufletului – se zguduiau din ţâţânile lor" (Isaia 6, 4); proorocul Iezechiel la râul Chebar; proorocul Daniel primind revelaţia ,,Celui Vechi de Zile"; apostolii pe Tabor; sfântul Ioan Evanghelistul lângă Crucea Mântuitorului; ucenicii la Emaus; sfinţii apostoli la Cincizecime; sfântul arhidiacon Ştefan în sinedriu; sfântul apostol Pavel pe drumul Damascului, minune care deschide calea înspre revelaţia din Insula Patmos, fiecare treaptă sau rupere rând pe rând a celor şapte peceţi din Cartea Revelaţiei fiind totodată şi un cutremur de timp, în atingere sau coliziune cu veşnicia. Vremurile trecute, prezente şi viitoare se zguduiau şi se clătinau în sufletul lui. Cutremurul de timp îi deschisese perspectiva contemplării cerului, parte cu nori, parte senin şi parte cer de noapte, străbătut de o fisură sau crăpătură „de la o margine a cerului, până la celelalte margini" (Matei 24, 31), care trecea, precum suliţa lui Iosua, prin cerul cu nori, prin soarele cerului senin şi prin luna plină a cerului de noapte. Alfa cerului şi Omega pământului fură străfulgerate de carul de foc al Revelaţiei şi transfigurate de fulgerul Parusiei Domnului. Sfântul ierarh se schimbă la faţă. Limba de foc a Duhului Sfânt primită prin Botez, Mirungere şi Euharistie şi încununată prin Hirotonie ardea, fierbea şi clocotea în el, într-o revărsare negrăită de iubire faţă de Dumnezeu şi faţă de oameni şi într-o prăbuşire de prăpastie a smereniei, despre care va vorbi şi va scrie peste câteva veacuri sfântul Isaac Sirul.

Slujba Prohodului se apropia de sfârşit. Hristos cel luat de pe cruce de către Iosif din Arimateea şi Nicodim, cu voia lui Pilat (Ioan 19, 38), era pus în mormântul de piatră, dar pogorât şi în sufletul său. Sfântul Niceta îşi aminti cuvintele sfântului apostol Pavel: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine" (Galateni 2, 20) – şi cugetă: Hristos vorbeşte în mine; Hristos tace în mine; Hristos iubeşte în mine; Hristos mă înţelepţeşte; Hristos gândeşte în mine; Hristos este Cel ce-mi deschide ochii, după ce mi i-a umplut de lacrimi; Hristos înviază în mine, „a treia zi după Scripturi" (I Corinteni 15, 4). Ajutat şi purtat de braţe diaconeşti, sfântul Niceta se ridică din tronul arhieresc, ieşi din biserică şi o înconjură de trei ori urmat de poporul daco-roman, în glas solemn de clopote. În Noaptea de Paşti, după Slujba Învierii şi Sfânta Liturghie, cutremurat şi luminat de minunea Învierii Domnului, bătrânul episcop trecu la Domnul, sporind mirul de nard din vasul de alabastru al Episcopiei, prin tot ceea ce a făcut, a propovăduit, a slujit şi a scris, tâlcuind adevărurile de credinţă, iar de sub ruinele timpului şi negura vremurilor, candela de fecioară înţeleaptă a Eparhiei Remesianei luminează încă, întru întâmpinarea Mirelui Hristos, însufleţind, aprinzând şi încălzind pe toţi cei ce se vor apropia, „cu frică de Dumnezeu, cu

credinţă şi cu dragoste", să se cuminece creştineşte din potirul cel de aur al Daciei Felix, până la Învierea cea de Apoi. Remesiana îl plânse, dar nu cu disperare. Dacia Mediterranea îl îngropă pe „apostolul dacilor" şi târziu, vestea morţii lui ajunse şi la creştinii daco-romani de la nord de Istru. Cu vremea, mormântul sfântului Niceta de Remesiana fu îngropat sub brazdele năvălirilor popoarelor necreştine. Dar de fiecare dată însă când în biserici se cântă „Te Deum laudamus", o floare de colţ din Carpaţi îşi ia zborul purtată de mâna lui Dumnezeu şi, trecând Dunărea, se aşează pe mormântul necunoscut al sfântului, îmbodobindu-i şi sărutându-i racla de lut daco-roman, în numele tuturor românilor.

Iisus în ie românească

– sau o ramură de la Mamvri în biserică la Densuş –

În acea zi sfântă de Buna Vestire a anului 1443, ziua hirotoniei lui întru preot, ieşind împreună cu bătrânul episcop de Ulpia Traiana – urmaş îndepărtat al lui Evangelicus din străvechea biserică de piatră romană – şi coborând pe cărarea din pietre de moară măcinate de vreme, rânduite de către străbunicul său, preotul Dalc, pomenit la anul 1360, tânărul preot Daniil auzi din gura ierarhului său aceste îndemnuri: Să slujeşti ca un serafim; să priveghezi ca un heruvim; să propovăduieşti ca un arhanghel şi să fii pentru credincioşii tăi din Dampsus un înger păzitor, însoţitor şi călăuzitor înspre Păstorul cel Bun, neuitând să dai neîncetat patruzeci de pomeniri la Liturghia cosmică, care nu are otpust; silindu-te să descoperi stropul de cer în fiecare bulgăre de pământ; căutând neîncetat prin rugăciune, cu umilinţă, privirea lui Dumnezeu care te priveşte pe cărarea dintre o cale şi-un drum; şi să ţii minte că nu sunt bucurii adevărate decât cele înlăcrimate! Aceste cuvinte arhiereşti i-au rămas pentru totdeauna ca un testament în suflet, începând cu primăvara acelui an, când zugravul Ştefan venit de dincolo de munţi începu, deodată cu păstorirea noului preot, zugrăvirea în frescă a altarului şi naosului bisericii paleocreştine, cu numele necunoscutului Longinus Maximus, dăltuit din veacurile II-III în stâlpul din stânga de la intrare.

Până la Schimbarea la Faţă din luna august a acelei veri binecuvântate, zugravul Ştefan isprăvi de pictat altarul cu Iisus Mielul adus spre jertfă, cu sfinţii militari şi ierarhi din naos, cu sfânta Duminica şi sfântul Bartolomeu faţă în faţă pe stâlpii de dinaintea iconostasului, precum şi cu sfânta Marina pe stâlpul stâng de la intrare. Adeseori seara, ostenit de lucru, zugravul Ştefan stătea şi se odihnea sub bătrânul stejar străjuit de cei doi duzi ca ai lui Zaheu, unul cu fragi albe şi celălalt cu fragi negre, din grădina casei bisericii. În seara Duminicii de dinaintea sărbătorii minunii de pe Tabor, în vremea speranţei răsăritului de soare de la asfinţitul zilei, pe când tânărul şi noul preot era cu credincioşii în biserică slujind Vecernia obişnuită, cea fără vorbire în limbi, zugravul Ştefan se prăbuşi în adâncul cugetării Teofaniei de la Mamvri, a Epifaniei de la Iordan şi a celei de pe Tabor atunci când văzu urcând spre biserică pe cel mai în vârstă bătrân al satului, cu plete şi barbă albă, ţinând şi ducând de mână pe tânărul său strănepot,

care în fiecare Duminică şi sărbătoare era nelipsit de la sfânta biserică, stând cuminte lângă stâlpul sfintei Duminici, îmbrăcat de către mama lui în curat veşmânt de ie românească. Atunci îi trecu străfulgerând prin minte gândul inspirat de a picta Sfânta Treime de la Densuş, cu Iisus binecuvântând în ie românească, având mâinile Tatălui odihnindu-i-se pe umeri și Duhul Sfânt sub chip de porumbel stând pe creştetul „Celui Vechi de Zile”, din vedenia proorocului Daniel. Gândul luminat i se lărgi ca o icoană, pe care, începând chiar cu a doua zi de după Schimbarea la Faţă, o zugrăvi cu faţa spre intrarea bisericii, pe stâlpul sfintei Duminici, lucru care bucură nespus de mult pe episcopul de Ulpia Traiana, atunci când veni, în ziua sfântului prooroc Ieremia, din anul următor, să vadă şi să sfinţească pictura străvechii biserici.

În vremea Sfintei Liturghii din Duminica Rusaliilor sau a Pogorârii Duhului Sfânt, preotului Daniil îi trecu prin minte acest gând teologic: Abia ieri a fost Înălţarea, azi Cincizecimea, iar mâine va fi Parusia! Iar de atunci, de fiecare dată în Duminica a doua după Sfintele Rusalii – Duminica Tuturor Sfinţilor Români – Iisus se arată în vechea biserică de la Densuş, schimbat la Faţă şi îmbrăcat în ie românească, fapt care va bucura, peste sute de ani, pe cel de-al treilea ctitor al mănăstirii de la Crucea Prislopului din apropiere, care avea să vină de peste dealuri – conform mărturiei făcută scriitorului acestor rânduri – pe jos, de la mănăstire până aici la biserică, să o vadă, să se închine şi să o deseneze, suindu-se într-un prun, precum Zaheu în dudul din Ierihon.

Peste treizeci de ani, o însemnare de cronică din 1473 îl pomeni pe preotul Daniil, după cum zugravul Ştefan îşi însemnase numele şi anul 1443 pe absida altarului care învăluie Sfânta Masă din piatră funerară romană, pe care, de sute şi sute de ani, soborul de lanţ de aur al tuturor preoţilor slujitori săvârşeşte Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie sub raza de lumină tainică a unei nevăzute ramuri din stejarul de la Mamvri.

În faţa „Celui Vechi de Zile” (Daniel 7, 9)

Pentru că s-a socotit nevrednic a mai fi înmormântat în cimitirul mănăstirii Părintelui său, la glasul arhanghelului şi la trâmbiţa lui Dumnezeu, Evangelicus învie, deodată cu toată suflarea omenească, din mormântul grădinii casei sale părinteşti, de dincolo de râul de sub a cărui albie şi-ar fi dorit cândva să aştepte Învierea cea de Apoi în ziua Parusiei Domnului şi a Înfricoşătoarei Judecăţi.

Răpit într-o clipită în Valea lui Iosafat văzu aşezat tronul Dreptului Judecător, învăluit întru slavă şi înconjurat de miriade şi miriade de îngeri, sfinţi şi drepţi, îmbrăcaţi în veşminte albe şi purtând ramuri de finic în mâini. Văzându-se la hotarul dintre oile de-a dreapta şi caprele de-a stânga, cu candela stinsă şi fără haină de nuntă, deodată îşi aduse aminte, cu temere pentru locul şi starea sa veşnică, de cuvintele bătrânului din Pateric: „Caprele sunt eu, iar oile le ştie Dumnezeu”. Un cutremur de negrăit îi cuprinse sufletul, îngenunchindu-i trupul, când auzi cuvintele: „Veniţi, binecuvântaţii Părintelui Meu!” şi „Duceţi-

vă de la Mine, blestemaţilor!...” Mai înainte de a-l zări de departe, de-a dreapta Dreptului Judecător, pe Părintele său, lângă soborul celor douăzeci şi patru de bătrâni din Apocalipsă, îmbrăcaţi cu toţii în veşminte albe şi purtând pe cap cununi de aur, prin faţa ochilor lui Evangelicus – căci aşa îi era numele de monah şi episcop – i se desfăşură într-o clipită toată viaţa lui, de la cristelniţa botezului, până la mormântul cu cruce din pietre de râu, cu bune şi cu rele, cu căderi şi cu ridicări, cu ispite şi cu încercări, cu rugăciuni şi cu tăceri, cu împietriri, uscăciuni şi arareori rouă de lacrimi. Fiind în faţa tronului Judecăţii de Apoi, Evangelicus îşi aduse aminte de biserica în care a fost botezat şi în care a rostit, copil fiind, pentru întâia dată rugăciunea „Tatăl nostru” şi „Crezul”, în strana dreaptă din biserică, mai înainte de anii de Seminar, precum şi de crucile încrustate în coaja prunilor din lunca de lângă cărarea ce duce spre dealul mănăstirii, într-o zi pe când păştea oile tatălui său. Îşi aduse aminte de cea dintâi rugăciune înlăcrimată din singurătatea şi taina unei seri târzii din capela Seminarului. Au urmat apoi lunile de armată şi anii de Teologie, întâlnirea cu Părintele său, trimiterea, şederea şi slujirea la mănăstire, hirotonia întru diacon şi preot, întâlnirile şi convorbirile cu Părintele său la mănăstire şi în munţi; apoi cea din urmă întâlnire, înmormântarea Părintelui şi cele dintâi pomeniri şi parastase ale Sfinţiei Sale. Evangelicus îşi aminti apoi de mutarea la străvechea biserică din piatră romană, de Sfântul Chivot adus din Tesalonicul sfântului apostol Pavel, de zidul de piatră împrejmuitor şi lespedea romană, altar funerar şi străveche Sfântă Masă adusă din satul natal şi aşezată la intrarea în incinta străvechii biserici, străjuită de bătrâna clopotniţă cu numele străbunicului său pe unul dintre cele două clopote. Îşi aminti de ridicarea Schitului din munţi, de chemarea şi hirotonirea întru arhiereu şi trimiterea în misiune pastorală, la fraţii de dincolo de hotar şi la cei de dincolo de Dunăre, de plânsul de la Remesiana a sfântului Niceta. „Mistagogiile” scrise şi tipărite, adunate apoi în „Atotprezenţă şi Parusie”, Predicile şi manuscrisele inedite ale Părintelui său editate, albumul cu pictura Sfinţiei Sale, „Arhanghelul de la Prislop” şi „Epiclezele”, piatra cu crucea sfântului Andrei de la Schit şi lespedea ca masă de altar scoasă din râu; ruinele catedralei dacice din „Anini” şi pietrele cu melci pietrificaţi, vechi de zeci de milioane de ani, îl răscoliră, întru aşteptarea sentinţei. Cu siguranţă ar fi putut face mai mult şi mai bine, pentru Hristos şi Biserica Sa, pentru teologie şi pastoraţie. Atunci îşi aduse aminte de cuvântul Părintelui său: „Tot ce facem, merge cu noi în veşnicie”. Care va fi oare veşnicia în care va merge şi el, cu tot ce a gândit, vorbit şi făcut? Pe malurile râului vieţii, urmând pe Păstorul cel Bun, sau în întunericul cel mai dinafară, unde va fi plânsul şi scrâşnirea dinţilor? La veşnica Cină din Emaus, împărtăşit neîncetat de Hristos cel Înviat, sau în pântecele chitului din marea focului nestins? Va fi mers neabătut pe calea cea strâmtă şi cu chinuri sau se va fi lăsat adeseori înşelat de calea cea largă a lumii? Bătut-a oare cu smerenie şi cu umilinţă, neîncetat, în timpul vieţii, la Uşa oilor care este Hristos Domnul, sau va fi iubit roşcovele pe care le mâncau porcii, din ţara îndepărtată a fiului risipitor? Adeseori s-a înclinat în cumpăna vieţii între

Isaac şi Ismael, între Moria şi rătăcirea prin pustiul Beer-Şeba; între Esau şi Iacob, adică între vinderea dreptului de întâi-născut pe un blid de linte şi scara cerului de la Betel; între oaza de la Elim şi pustiul Şur; între apa izvorâtă din stânca de la Rafidim şi apele de la Mara; între tablele Legii şi viţelul cel de aur; între Ebal şi Garizim; între Saul şi David; între Abesalom şi Solomon; între Samaria şi Ierusalim, sau între Ohola şi Oholiba; între turnul cel de veghe al proorocului Avacum şi turnul Siloamului care s-a prăbuşit; între colibele de pe Tabor şi „cele trei taverne” de lângă Roma; între „Limanuri Bune” şi „Euroclidon”; între naufragiul din Malta şi mâna întinsă de Iisus lui Petru în valuri; între fuga lui Iona şi propovăduirea din Ninive; între revelaţia „Celui Vechi de Zile” şi lepădarea lui Petru; între vasul de alabastru şi împietrire; între epitrahilul proorocului Natan şi păcatul lui Anania şi Safira; între omul cel vechi care n-a murit încă şi omul cel nou care încă nu s-a născut; între curcubeul legământului şi iubirea veacului de acum, care l-a făcut pe Dimas să se întoarcă în Tesalonic, părăsindu-l pe sfântul Pavel, întemniţat în Roma; între toiagul înflorit al lui Aaron şi ascunderea sub smochin; între potirul cu rouă al lui Ghedeon şi câinele care s-a întors la vărsătura lui; între fagurele cu miere al cuvântului lui Dumnezeu şi roşcovele patimilor; între zidurile rezidite ale Ierusalimului şi zidurile dărâmate ale Ierihonului; între minunile de pe Marea Galileii şi lipsa de viaţă din Marea Moartă; între cântarea serafimilor şi harfele atârnate în sălcii; între umblarea cu Dumnezeu a lui Enoh şi orbirea şi părăsirea lui Samson în Gaza; între Iordanul proorocului Elisei şi apele Damascului lui Neeman Sirianul; între Teofania de la Mamvri şi chipul de aur din Valea Dura; între jertfa liturgică de pe Carmel şi întristarea tânărului bogat; între Cincizecime şi împietrire; între steaua magilor şi a Naşterii lui Hristos şi căderea stelelor din cer pe pământ, precum căderea smochinelor verzi din smochinul zguduit de vijelie din Apocalipsă; între conştiinţa atotprezenţei lui Dumnezeu şi uitarea de Dumnezeu; între conştientizarea revelaţiei sfântului Ştefan din sinedriu despre şederea lui Hristos cel Înviat şi Înălţat la cer de-a dreapta Tatălui şi pierderea din vedere a acestui mare adevăr dogmatic; între râul vieţii şi râul cel de foc; între jertfa bineprimită a lui Abel şi jertfa lui Cain. Acestea i-au fost adeseori cumpenele vieţii, cu lupte, căderi şi ridicări în războiul nevăzut. Însă Numele Preasfânt al lui Iisus, Sfânta Cruce ca Semn al Fiului Omului, dar şi rugăciunile Maicii Domnului şi ale tuturor sfinţilor i-au fost reazem, arme duhovniceşti şi scut, într-un colţ de Goşen. Astfel că nu-şi pierdu nădejdea! Şi în cea din urmă clipă din cel din urmă ceas al timpului, la un nou început de veşnicie, în faţa tronului Judecăţii de Apoi îi răsunară în minte cu putere, încă odată cuvintele Părintelui său: „Atotprezenţa lui Dumnezeu desparte în noi, oile de capre.”

Atunci se trezi din contemplaţia ce i-a fost vecină cu o viziune. Şi aşternu în scris vedenia, îngrijorat pentru „răspuns bun la Înfricoşătoarea Judecată a lui Hristos”.

Ulpia Christiana

Abia la împlinirea a douăzeci şi cinci de ani de la trecerea la cele veşnice a Părintelui său duhovnicesc, Episcopul de Ulpia Traiana avea să înţeleagă că în ziua de 4 decembrie 1989, când l-au prohodit pe Sfântul vremurilor noastre lângă biserica Mănăstirii şi l-au pogorât în mormântul cimitirului din poieniţă, au pus de fapt piatra de temelie şi piatra cea din capul unghiului a Coloniei Ulpia Christiana Augusta Dacica Sarmizegetusa. Avalanşă de pietre mari de râu s-au prăvălit în grădina lui, o mulţime de pietre mari de moară s-au desprins din locurile lor, aşezându-se ca mese tainice şi aşternându-se pe cărări şi alei, iar altă mulţime de pietre mari romane, parcă erau aduse de strămoşi pe umeri şi sădite în aceeaşi grădină, ca pietre risipite ale unui templu interior şi pietre de temelie ale unei catedrale dacice. Gândurile, cuvintele şi chipurile celor care le-au tăiat, dăltuit, sculptat şi şlefuit în veacul al II-lea şi al III-lea d.Hs. păreau pecetluite în aceste pietre vechi de peste o mie şapte sute de ani, aşteptând să fie descifrate, citite, înţelese şi limpezite.

Adeseori, în răcoarea serii, Episcopul umbla prin grădină trecând printre pietre, privindu-le, admirându-le şi încercând să stea de vorbă cu ele, aşa cum l-a îndemnat oarecând Părintele său şi parcă fiecare piatră îi ascundea şi îi descoperea în acelaşi timp un cuvânt din tăcerea lui Dumnezeu, o rază din lumina Lui şi o pecete din taina Lui. Colonia Ulpia Christiana era contemplată ca o cetate spirituală pentru Ţara Haţegului şi Neam, luminată şi transfigurată de o rază din icoana Noului Ierusalim din Apocalipsă. În Colonie, Sfinţii Neamului îşi aşezară corturile, iar credincioşii se porniră în pelerinaj de închinare la crucea de la mormântul Părintelui, piatră de temelie şi piatră din capul unghiului Coloniei spirituale, după pilda lui Hristos. Fragmentele de coloane romane, ca nişte stâlpi ai cerului, îi amintiră de stâlpul de foc din Scripturi. Pe cărarea din pietre de moară, desluşi cuvintele: Roata de moară a rugăciunii minţii n-o învârt decât apele ce cad din vadul plânsului! Un mănunchi de frunze de măr din grădină, udate de cea din urmă ploaie, îi şoptiră: Să-ţi stropeşti rugăciunea cu lacrimi; iar o piatră de râu îi grăi: Dacă nu-L descoperi pe Dumnezeu unde eşti, nu-L vei descoperi oriunde vei merge! Vântul ce adie printre arini, sălcii şi pruni, îi şopti: Dumnezeu este precum un nor supraluminos, al cărui fulger de lumină şi iubire îl surprinzi doar prin experienţa mistică întemeiată pe credinţă, umilinţă, rugăciune, smerenie, tăcere şi lacrimi; iar în cochilia melcilor pietrificaţi de zeci şi zeci de milioane de ani era ascunsă taina cuvintelor din *Faptele Apostolilor 7, 55-56* – „teoria relativităţii” sale.

În Colonia Ulpia Christiana, zilele săptămânii duhovniceşti se scurg una după alta, purtând fie pecetea aripilor îngereşti, fie puterea pocăinţei propovăduite de sfântul Ioan Botezătorul, fie drama vinderii lui Iisus, fie apostolia celor doisprezece ucenici ai Mântuitorului şi taina Cinei celei de Taină, fie semnul Fiului Omului, fie odihna pomenirii morţilor şi a morţii sau luminata zi de Înviere şi de Parusie. Toate acestea se adunau într-o absidă din străvechi pietre romane, ca un curcubeu în jurul mesei de piatră scoasă din Râul Mare,

străjuită în partea stângă dinspre răsărit, de fereastra deschisă înspre Ierusalim a proorocului Daniel din Babilon, iar în partea dreaptă de un mic „zid al plângerii" ridicat de asemenea din pietre romane. Dincolo de iazul secat, înspre asfinţit, îi era mormântul, unde-L aştepta pe Domnul, precum Lazăr din Betania. De la poarta de lângă pod până la ruinele Catedralei dacice era drumul său spre Emaus, iar lespedea încununată de absida altarului îi era capătul drumului Damascului. Pietrele mari de râu de sub arini îi erau stâlpii de intrare spre insula Patmos, iar în valurile pietrificate de deasupra străvechii pietre de moară, unde stătea de vorbă cu credincioşii, contemplă Marea Galileii, cu minunile ei şi cu Iisus umblând pe ape. Grădina îi era plină de adieri de la Horeb, iar râul ce o mărginea înspre răsărit şi o adăpa îi era atât Iordan cât şi Chedron, atât Cherit cât şi Eufrat. De pe capătul dinspre grădină al punţii de peste râu zărea şi contempla cu bucurie vârful Retezat, care străjuieşte şi adumbreşte lacul Bucura, unde Părintele său se retrăgea tainic pentru mai multe zile, vara, în urmă cu zeci de ani. Izvorul necunoscut al Părintelui de deasupra acestui lac îi adapă tainic pe toţi credincioşii care curg în râuri şi valuri spre mormântul din cimitirul Mănăstirii, după cum chilia de sub Fereastra Sâmbetei îi veghează, îi străjuieşte şi-i călăuzeşte pe drumul vieţii. Apele Galbenei, trecând sub punte peste fiecare piatră, rosteau neîncetat în şoaptă „Doamne, Iisuse..." Colonia Ulpia Christiana deveni astfel o colonie de gânduri inspirate, de cuvinte predicate şi de scrieri editate.

„La mese de piatră sunt cine de taină", auzi şoptindu-i un gând prin bătaia de aripi în fereastra minţii şi înţelese, după Scripturi, canonul sau una din cele trei pedepse pentru păcat: foamete vreme de şapte ani, trei luni de năvălire a vrăjmaşilor sau trei zile de ciumă (II Regi 24, 12-14; I Cronici 21, 10-13). În acelaşi timp, episcopului i se limpezi viziunea prin asociere: Mormântul Părintelui său de la Prislop deveni pentru poporul daco-român precum altarul ridicat de către David în ţarina cumpărată de el cu 50 de sicli de argint (II Regi 24, 24) sau cu 600 de sicli de aur (I Cronici 21, 25) de la Aravna Iebuseul, pentru a aduce lui Dumnezeu jertfă de împăcare şi de iertare pentru poporul lovit vreme de trei zile cu ciumă – în locul celor şapte ani de foamete sau trei luni de năvălire a vrăjmaşilor – după cuvântul lui Dumnezeu spus regelui prooroc şi psalmist prin Gad văzătorul, din pricina numărării poporului (II Regi 24, 11-25). Numai astfel sabia îngerului avea să fie dată la o parte de deasupra Ierusalimului (I Cronici 21, 16 şi 27), iar pe locul acela avea să se zidească Templul Sfânt, de către Solomon (cf. II Cronici 3, 1; I Cronici 21, 18-30; 22, 1).

Într-o seară de Duminică, episcopul căuta ienupărul de la Beer-Şeba – sau vrejul de la Ninive (Iona 4, 6) – cu turta coaptă pe pietrele încălzite de soare din grădina sa şi ulciorul cu apă din izvorul Părintelui său de la Bucura (cf. III Regi 19, 5-7). Şi atunci îl atinse aripa unui gând, şoptindu-i: Să nu spargem ulciorul cu apă al îngerului de la Beer-Şeba, pentru că vom avea cale lungă până la Horeb (cf. III Regi 19, 6-8).

Dintr-o altă piatră, se desprinse firul unui gând: Deasupra fiecărei flori

străluceşte o stea şi împrejurul fiecărei stele înmiresmează o floare. De aceea, să cauţi stele-n iarbă şi fire de iarbă între stele!

Început de toamnă în Hăţăgel

După ploile de Ziua Crucii căzu bruma de praznicul Sfintei Parascheva, iar de sărbătoarea Sfinţilor Arhangheli se pogorâră din nori primii fulgi de nea peste sat, în care se desluşi grindina din ziua Sfântului Ilie şi roua transfigurată de praznicul Schimbării la Faţă. De Sfântă Măria Mare, dar mai ales de Tăierea Capului, cele dintâi frunze îngălbenite de plopi se aşternură pe covorul Naşterii Maicii Domnului. Sub bruma toamnei, crizantemele îşi plecară smerite capetele, împăcându-se cu starea de înmormântare a primului îngheţ din pragul Intrării în Biserică a Maicii Domnului. Pe uliţele pietruite se pogorî frigul zăpezilor de pe Retezat, iar adierea vântului dinspre Prislop îşi făcea simţite şoaptele în străvechile ferestre ale Catedralei dacice a Domnului nostru Hristos, cu hramul Părintele Arsenie. Petale de Evanghelie se întipăriră pe frunzele ruginite ale viţei-de-vie din curtea casei arhiereului, iar strugurii copţi erau gata pregătiţi de razele soarelui pentru a fi storşi în Potir. Asfinţitul soarelui îşi aruncă până departe, spre Parâng, mantia înroşită în razele amurgului. Luna plină se ridică pe cer şi primele stele ale nopţii băteau în cuie argintii bolta existenţei umane. Pătura groasă a întunericului fu trasă de îngeri peste capetele tuturor făpturilor, care se adânciră întru odihnă pe căpătâiul bătrânului pământ, până la cântatul cocoşilor din zorii zilei ce băteau la uşă, prin tăcerea pietrelor de râu.

Moşii de iarnă la Hăţăgel

Trecând cu duhul prin cimitirul vicus-ului său natal într-o seară de vecernie, lui Evangelicus i se păru că vede toate cimitirele lumii adunate aici, iar din ţărâna şi iarba fiecărui mormânt ieşeau mâini întinse spre ajutor – precum a lui Petru din valuri – şi se auzeau rugăminţi şi strigăte neîncetate către cei vii: „Rugaţi-vă şi pentru noi” şi „Aduceţi-vă aminte de noi!”... Iar episcopul îngână în glas tăcut „Veşnica lor pomenire”, în vreme ce îngerii aprindeau fiecăruia pe mormânt lumini de înviere...

Clopotele de la Hăţăgel

Auzite din copilărie şi până în prezent, după toaca de lemn şi toaca cea de fier, în Duminici şi sărbători şi în ajunul zilelor de praznic, clopotele bisericii ortodoxe cu hramul „Duminica tuturor sfinţilor”, din turnul cel de veghe al sfântului locaş, răspândesc peste satul aşezat de veacuri în lunca râului Galbena, glasul şi ecoul trâmbiţelor de la Ierihon, dar şi al trâmbiţelor din Apocalipsă. Prin clopotele de la Hăţăgel îmi răsună din cristelniţa botezului până la primirea cu nevrednicie a cununii arhieriei „glasul arhanghelului şi trâmbiţa lui Dumnezeu” (I Tesaloniceni 4, 16), vestind prin epicleze răstimpuri sfinte. Tăcerea Munţilor Retezat, frumuseţea Munţilor Parâng, sfinţenia dealurilor Prislopului şi aura dinspre asfinţit a Munţilor Poiana Ruscăi se adună şi se risipesc, se

concentrează şi se împrăştie prin dangătul şi limba de foc – pentru mine – a clopotelor de la Hăţăgel, care înmiresmează văzduhul.

Avalanşă pe Dealul Vârşeţului

Avalanşă de lumini de Înviere, avalanşă de nori, avalanşă de rouă, avalanşă de flori de primăvară, avalanşă de cruci purtătoare, avalanşă de cununi de spini, avalanşă de glasuri de clopote, avalanşă de prescuri de Liturghie, avalanşă de cuvinte în limba română, avalanşă de litere în scris românesc, avalanşă de stele în noapte de Paşti...

Liturghie în catedrala dacică

Sobor de arhangheli, cor de greieri, pricesne cântate de păsări, Apostol intonat de vânt, Evanghelie citită de ape, pomenire a morţilor făcută de glie, iconostas de cer albastru, candele aprinse în stele, sălcii care lăcrimează, arini care cuvântează şi fluturi care tămâiază în cădelniţe din flori de salcâmi şi cireşi, nori care plâng, pietre de râu care grăiesc prin tăcere şi o punte care ne trece spre un mormânt de înviere, lângă un sicomor care-l aşteaptă pe Zaheu, străjuit de bătrânii nuci ce rodesc sâmburi de isihie... Toate acestea străjuite şi luminate de columna şi sfeşnicul plopilor.

Liturghie de Rusalii la Babele

„Iar Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra” norilor și din „carul de foc” oprit pe creştetul Sfinxului cad limbi de foc ale Duhului Sfânt... „Şi când a sosit ziua Cincizecimii” erau toţi – munţii – împreună în acelaşi loc – la Babele. „Şi din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet, ca de suflare de vânt ce vine repede – peste Carpaţi – şi a umplut toată casa unde şedeau ei. Şi li s-au arătat împărţite limbi ca de foc şi au şezut pe fiecare” dintre crestele Carpaţilor. Şi s-au umplut toţi munţii de Duhul Sfânt şi „au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi...” (cf. Fapte 2, 1-4)... Cineva văzu atunci cum potire se coboară din nori şi cristelniţe ies din râuri...

Otpust la cea dintâi Liturghie săvârşită pe Lună

Având binecuvântarea tainică a tuturor patriarhilor de la cel din urmă Sinod panortodox, părintele Vasile, îmbrăcat în odăjdii ruseşti, aşează pe o stâncă selenară icoana Preasfintei Treimi a lui Andrei Rubliov şi icoana sfântului Serafim de Sarov, pregătind Antimisul cu semnăturile patriarhilor, dimpreună cu o mică Evanghelie în limbile greacă, slavonă şi română. Proscomidia fu săvârşită mai înainte ca cei trei – părintele, un grec şi un român – să coboare din naveta spaţială. Răspunsurile liturgice fură date în taină de cei doi mireni. Părintele citi Evanghelia cu Pilda celor zece fecioare şi cu Judecata de Apoi. După Heruvic, Prefacere şi împărtăşirea celor trei, preotul rus, cântăreţul grec şi paraclisierul român fură uimiţi şi copleşiţi în vremea Otpustului de lumina unui nor supraluminos, care învălui satelitul Pământului şi slobozi glasul trâmbiţelor de Înviere. Părintele Vasile şi ceilalţi doi ortodocşi mireni fură transfiguraţi într-

o clipă şi răpiţi în nori, ca să întâmpine pe Domnul în văzduh, după cuvintele sfântului apostol Pavel. Ei aveau să fie cei dintâi martori pământeni ai Parusiei Domnului, iar cea dintâi Liturghie de pe Lună avea să fie și cea din urmă. Potirul Sfintei Liturghii fu învăluit în slavă şi răpit pentru Cina eshatologică din Emausul cel fără de sfârşit. Luna, preschimbată mai înainte în sânge, fu martora transfigurării tuturor lucrurilor într-un cer nou şi un pământ nou.

Liturghie pe mormântul Părintelui Arsenie de la Prislop

În dimineaţa acelei zile, cea din urmă zi a istoriei şi cea dintâi zi a veşniciei, Episcopul Evangelicus de Ulpia Christiana, împreună cu cei trei preoţi rămaşi alături de el şi cu un diacon, începu Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie, chiar pe mormântul Preacuviosului Părinte Arsenie de la Prislop, spre bucuria florilor şi a ţărânei de pe mormânt, în prezenţa câtorva măicuţe şi surori, dar şi a unui grup restrâns de credincioşi, care-şi petrecuseră noaptea ascunşi prin pădurile Prislopului.

Brazii argintii şi tuiele aurii străjuiau locul şi cimitirul mănăstirii, povăţuiţi ca de un egumen de bătrânul stejar de esenţă de Mamvri, care purta cu demnitate şi cu smerenie pe pieptul trunchiului său crucea încrustată de episcop (în tinereţile sale), în scoarţa lui, cu faţa spre sfânta cruce de la mormântul Părintelui, iar mesteacănul alb înfrunzit era sfeşnicul de Liturghie. Din peştera sfântului Ioan au fost aduse în grabă vasele liturgice şi potirul de piatră cu monograma Mântuitorului Hristos, precum şi prescurile şi vinul liturgic ascunse cu grijă de furia celor din urmă prigonitori antihristici ai celor din urmă creştini. Măicuţele cântau înlăcrimate răspunsurile liturgice la ectenii, puse în note de însuşi Părintele nostru Arsenie. O ceată de îngeri luminaţi îi opriră la ieşirea din Silvaşu de Sus, în chip minunat cu săbii de foc, pe trimişii lui Antihrist, care veneau împotriva celor retraşi la mănăstirea devenită „colină de mirt şi munte de tămâie” (Cânt. Cântărilor 4, 6). O mână de creştini ajunseră şi ei la Liturghie, venind dinspre Livezi, după ce au stat ascunşi câteva zile în gura minei părăsite, căutând sub cenuşa Prislopului cărbunii aprinşi din vremea slujirii îngereşti şi a propovăduirii neîntrecute a Părintelui Arsenie.

În vremea Sfintei Liturghii, tămâiată şi înmiresmată de „îngerul cu cădelniţa de aur” (Apocalipsă 8, 3), clopotele din clopotniţa Părintelui începură să tragă cu limbile mişcate de mâna nevăzută a Celui ce a scris cândva, pe pereţii palatului lui Belşaţar, cuvintele tâlcuite de proorocul Daniel (5, 5 şi 24-28). După ce Maica Prislopeia aduse şi vărsă vasul de alabastru al sfintei mănăstiri cu mir de nard de mare preţ şi citi Apostolul Înmormântării lumii celei vechi (I Tesaloniceni 4, 13-18), diaconul dădu glas Evangheliei Judecăţii de Apoi de la Matei (25, 31-46), aleasă de episcop, împreună cu Evanghelia de la Ioan (5, 24-30), despre Învierea cea de Apoi. La Ectenia morţilor pământul se cutremură, vrând să dea la o parte lespezile de pe toate mormintele. Carul de foc al heruvimilor de la râul Chebar se arătă în vremea Heruvicului deasupra vârfului Pleşu, iar serafimii din vedenia sfântului prooroc Isaia din Templu cântară Trisaghionul

biblic, după ce duhurile Părinţilor de la Sinodul I şi II ecumenic rostiră într-un glas din lumea de dincolo Crezul de la Niceea şi Constantinopol. Soboare de sfinţi se adăugară în vremea Prefacerii, când Duhul Sfânt se pogorî sub chip de limbi de foc „peste noi şi peste aceste daruri ce sunt puse înainte”; iar la Axion, Maica Domnului lăcrimă din icoana Părintelui de pe iconostasul din lemn de arin din biserica veche. Apostolii şi mulţimile de pe Muntele Fericirilor rostiră într-un glas „Tatăl nostru”, iar după împărtăşirea arhiereului şi a clericilor şi după cântarea de la Priceasnă „La miezul nopţii va veni...”, atunci când diaconul rosti cu glasul celui dintâi diacon, cuvintele: „Cu frică de Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste să vă apropiaţi!”, sfântul şi întâiul mucenic Ştefan, care a văzut cerurile deschise şi pe Fiul Omului şezând de-a dreapta Tatălui (Fapte 7, 55-56), îi luă diaconului potirul din mâini, pentru împărtăşirea tuturor oilor celor de-a dreapta. În acea clipă, pretutindeni se deschiseră cerurile şi Domnul se arătă coborând întru slavă şi venind pe norii cerului, cu toţi sfinţii îngeri. Cutremurul apocaliptic zgudui cerul şi pământul din temelii. Glasul arhanghelului şi trâmbiţa lui Dumnezeu (I Tesaloniceni 4,16), vestind Parusia Domnului, treziră morţii din morminte şi pe părinţi şi maici din cimitir, întru Învierea cea de Apoi, precum a văzut-o oarecând proorocul Iezechiel, în vedenia din mijlocul câmpului plin cu oase omeneşti (Iezechiel 37, 1-14). „După aceea, noi cei vii, care vom fi rămas, vom fi răpiţi, împreună cu ei, în nori, ca să întâmpinăm pe Domnul în văzduh, şi aşa pururea cu Domnul vom fi” (I Tesaloniceni 4, 17).

Desfăcându-se şi rupându-se prin puterea lui Dumnezeu peceţile cuvintelor Părintelui nostru Arsenie, din timpul vieţii pământeşti al Sfinţiei Sale: „Pecetluit să-mi fie mormântul până la A Doua Venire a Domnului nostru Iisus Hristos”, deodată cu învierea din morţi a Sfinţiei Sale şi a tuturor celor din cimitirul mănăstirii şi de pe întreaga faţă a pământului, cei ce nu gustaseră moartea fură preschimbaţi, luminaţi, răpiţi şi duşi în Valea lui Iosafat sau Valea Judecăţii (Ioil 4, 12-15), împreună cu toţi cei înviaţi, înaintea Tronului Judecăţii de Apoi, cu candelele fecioarelor celor înţelepte aprinse şi cu nădejdea că poate vor fi şi ei, episcop, preoţi, diaconi, măicuţe, surori şi credincioşi, prin mila lui Dumnezeu, în rândul celor ce vor auzi mult doritele cuvinte: „Veniţi binecuvântaţii Părintelui Meu, de moşteniţi Împărăţia cea pregătită vouă de la Întemeierea lumii...” (Matei 25, 34). Amin.

Set născut din lacrimi şi scăldat în lacrimi

După acea seară unică de Eden, când în faţa colibei de ferigi de pe malul râului vieţii, îngerul păzitor al ei – crin în toamna unei crizanteme – îl cunună spiritual pe el cu ea, iar îngerul păzitor al lui o cunună pe ea cu el la cea dintâi nuntă mistică din Cana, descoperiră amândoi, sub ocrotirea şi sub aripile îngerilor lor păzitori, iubirea originară, adevărată şi deplină a celei dintâi perechi de oameni din Eden, iubire din care se zămisli şi se născu – din lacrimile lui absorbite de ea – unicul lor fiu real şi ideal, pe care, botezându-l cu apă din râul vieţii, îl numiră, zicând împreună: „Set să fie numele lui!” – după numele celui

de-al treilea fiu al celei dintâi perechi de oameni, dăruit lor de Dumnezeu, după moartea lui Abel.

Set fu marea bucurie a ei, după cum şi ea fu marea iubire a lui. Ea îl iubi pe Set ca o mamă adevărată şi fericită; îl crescu şi-l îngriji ca pe un nesperat şi nepreţuit dar de la Dumnezeu, precum odinioară sfânta Ana pe fiul ei, Samuel. El, până atunci doar părinte spiritual al multora sau al unora, îl deprinse pe Set cu tainele cărţilor şi ale pietrelor, ale râurilor şi ale munţilor, ale norilor şi ale stelelor, iar ea, la rândul ei, îl învăţă pe Set şi-i descoperi tainele florilor şi-l deprinse cu zborul fluturilor, al albinelor şi al păsărilor şi cu muzica vântului printre ramurile şi frunzele pomilor şi ale copacilor.

Crescut pe malul stâng al Mureşului şi pe cele două maluri ale Galbenei, Set iubi Teologia mamei şi a tatălui, ruinele Catedralei din pietre mari de râu şi altarul paleo-creştin din pietre romane, din grădina „Ulpia Christiana”. La marile praznice, mama îl ducea pe Set la Sfânta Mănăstire de la Crucea Prislopului, încredinţându-l de fiecare dată spre ocrotire, binecuvântare şi veghere neîncetată Icoanei Maicii Domnului făcătoare de minuni din Sfântul Altar, Icoanelor Împărăteşti de pe Iconostas, pictate de Părintele nostru Arsenie – „sfântul sfinţilor români” – şi mai ales sfintei cruci de la mormântul Sfinţiei Sale, precum şi crucii Preasfinţitului, din stejarul din faţa mormântului Părintelui.

Set cel născut din lacrimi şi scăldat în lacrimi de părinţi şi de propriile-i rugăciuni crescu ca un copil binecuvântat, ajungând un om deplin al lui Dumnezeu şi un credincios şi un slujitor adevărat al Mântuitorului şi al Bisericii Lui. După moartea firească a părinţilor săi şi după înmormântarea lor, Set avea să treacă şi el la cele veşnice, la vârsta patriarhală de 99 de ani, 9 luni şi 9 zile, dar nu mai înainte de a descoperi în Ţara Haţegului rămăşiţele pământeşti ancestrale şi moaştele celui de-al treilea fiu al lui Adam şi al Evei (de după Cain şi Abel) – Set, strămoşul fiilor lui Dumnezeu (Facere 6, 2), al cărui nume i s-a dat la Botez şi pe care l-a purtat cu cinste, cu demnitate şi responsabilitate creştină şi al cărui duh de la Dumnezeu l-a însoţit în întreaga-i viaţă, în cel de-al treilea rând de oameni de dinaintea celei de A Doua Veniri a lui Hristos, când s-a văzut văzduhul plin de porumbei, cu ramuri de măslin în cioc.

Set – „Cartea aducerilor aminte” (Estera 6, 1)

După ce vor fi murit părinţii săi şi protopărinţii noştri, Adam şi Eva, şi vor fi fost îngropaţi de fiii si fiicele lor la răsărit de Eden, Set se va fi îndreptat înspre părţile de asfinţit ale Pontului Euxin, împreună cu fiul său Enos, născut pe când el avea două sute cinci ani (Facere 5, 6) şi pe vremea căruia aveau oamenii să înceapă a chema numele Domnului Dumnezeu (Facere 4, 26), prin rugăciune şi închinare în Duh şi Adevăr (Ioan 4, 23-24).

Plimbându-se singur şi îngândurat în răcoarea unei seri tainice, precum Dumnezeu în Rai (Facere 3, 8), pe ţărmul Mării Negre, după ce soarele de aramă aprinsă tocmai se ascunse senin dincolo de bătrânul Danubius şi fiind cuprins de un dor înlăcrimat după fratele său Abel, cel ucis de Cain (Facere 4, 8), pe care Set

nu îl cunoscuse, o mână nevăzută îi luă deodată mâna lui cea dreaptă cu care-şi ţinea toiagul de sprijin al celor nouă sute doisprezece ani ai săi (Facere 5, 8) şi o purtă pe faţa nisipului mării, scăldată de valurile de lacrimi ale acesteia, însemnând cele dintâi litere de pe faţa pământului: IS HS NI KA, litere a căror semnificaţie Set nu o înţelesese, dar frigul nopţii ce urma să vină le încremeni, ca-n piatră, pentru totdeauna. Erau literele Peceţii Proscomidiei lui Hristos, înscrise pe vecii vecilor pe Agneţul din Prescura Neamului Românesc, de la Proscomidia Liturghiei Cosmice!

Aveau să treacă mii şi mii de ani, cuprinzând vremea patriarhilor biblici, vremea lui Moise, a profeţilor, a regilor şi a drepţilor, vremea Mântuitorului Iisus Hristos şi a sfinţilor Săi evanghelişti şi apostoli, până când sfântul apostol Andrei, cel întâi chemat să aducă Evanghelia lui Hristos pe pământ românesc, coborând din corabie în Dacia Pontică, precum de atâtea ori din cea a tatălui său Iona şi a fratelui său Petru, de pe Marea Galileii, avea să-şi pună piciorul drept pe pământ, tocmai în dreptul acestei Peceţi tainice, însemnată de puterea lui Dumnezeu prin toiagul din lemn de carpen, precum trestia de aur din mâna îngerului din Apocalipsă (Apocalipsă 11, 1; 21, 15), din mâna lui Set. Pentru tâlcuirea, propovăduirea, dezvăluirea şi mărturisirea acestei Peceţi va fi trebuit să vină sfântul Andrei, aducând şi purtând în chivotul sufletului său de apostol şi pescar galileean, o limbă de foc a Duhului Sfânt de la Rusaliile sau Cincizecimea din Ierusalim, unde a fost martor (Fapte 2, 1-4). Un ucenic şi însoţitor al sfântului apostol Andrei, creştin botezat de el, de neam scit, văzând şi el cu uimire literele acestei Peceţi pietrificate în nisipul de la malul mării le însemnă în grabă pe coaja unei pâini de grâu din Asia Mică, din propria-i desagă, pentru ca să nu le uite şi să-l întrebe pe apostol ce vor să însemne acestea. Ajuns după mai multe luni la asfinţit de locul viitoarei cetăţi a lui Bucur, ucenicul creştin scit avea să îngroape undeva, într-un loc tainic, pe malul stâng al Argeşului, această coajă de pâine, loc pe care, după aproape douăzeci de veacuri se va ridica o biserică creştin-ortodoxă, ce se va învrednici să fie împodobită cu o pictură unică, de către însuşi „sfântul sfinţilor" neamului românesc de pretutindeni, Părintele Arsenie Boca de la Prislop! Acolo, sub Sfânta Masă, este neputrezită în amforă coaja de pâine şi Prescură a neamului românesc şi a ucenicului sfântului apostol Andrei, cu Pecetea lui Hristos scrisă după cea însemnată de Mâna lui Dumnezeu prin toiagul de lemn al lui Set, ca merinde pentru viaţa veşnică şi prescură pentru Cuminecătură, pentru toţi cei osteniţi şi împovăraţi (Matei 11, 28), flămânzi şi însetaţi după Hristos – „Calea, Adevărul şi Viaţa" (Ioan 14, 6).

Pe mormântul lui Set, aflat undeva tainic şi ascuns în Insula cea Mare (a Brăilei), fiul său, Enos, avea să pună o tainică lespede de piatră cu literele Peceţii lui Hristos, scrisă de Mâna lui Dumnezeu prin mâna tatălui său, Set. Din tată-n fiu şi din neam în neam această Pecete fu transmisă, păstrată şi încredinţată ca un testament, comoară, poruncă şi semn tuturor urmaşilor lui Set, până la Matusalem şi Noe de pe vremea Potopului şi, prin Iafet, tuturor

generaţiilor următoare până la Hristos, până astăzi şi până la A Doua Venire a Domnului. Literele Peceţii lui Hristos se imprimară prin razele Dumnezeirii în Cronica însemnărilor zilnice a lui Artaxerxe (Estera 6, 1), în Cartea aducerilor-aminte a lui Set (nescrisă încă!), în fiinţa şi-n conştiinţa neamului românesc, creştinesc şi de Hristos iubitor, de pretutindeni, dar şi-n sufletul fiecărui arhiereu, preot, monah sau creştin ortodox... Parcă trăiesc o vedenie minunată…

Coloanele Templului

Însemnându-se de trei ori cu sfânta cruce, noul vameş păşi cu umilinţă pe treptele Templului lui Dumnezeu – prin Botez, Mirungere şi Euharistie – şi intră cu frică şi cu cutremur trecând printre cei doi stâlpi biblici de la intrare, Iachin şi Booz – Vechiul şi Noul Testament.

Lumina taborică scălda „Sfânta” şi „Sfânta Sfintelor” Revelaţiei dumnezeieşti, dimpreună cu masa punerii înainte, altarul tămâierii, catapeteasma Templului dintre cele văzute şi cele nevăzute şi chivotul cel de aur. În „Sfânta” Templului erau coloanele patriarhilor, ale proorocilor, ale regilor şi ale drepţilor Vechiului Testament, iar în „Sfânta Sfintelor” erau coloanele sfinţilor apostoli şi ale sfinţilor evanghelişti. Pe fiecare coloană a Templului era scris numele sfântului biblic şi era zugrăvită, de îngerii din cer şi de Sfinţii Părinţi ai Bisericii, câte o icoană din viaţa fiecăruia. Astfel, pe coloana lui Abel era icoana jertfei lui bineprimite; pe coloana lui Enoh era Emausul umblării lui cu Dumnezeu; pe coloana lui Noe era corabia potopului şi curcubeul legământului; pe coloana lui Avraam era icoana Teofaniei de la stejarul Mamvri; pe coloana lui Isaac era jertfa de pe Moria; pe coloana lui Iacob era scara cerului de la Betel, iar pe coloana lui Iosif era snopul de grâu înaintea căruia se închinau snopii fraţilor săi. Pe coloana lui Moise era icoana rugului aprins şi a primirii tablelor Legii; pe coloana lui Iosua era icoana opririi soarelui şi a lunii pe cer, iar pe coloana lui Samuel era icoana chemării din cortul sfânt şi imaginea pietrei de la Eben-Ezer. Pe coloana lui David era harfa Psalmilor, iar pe coloana lui Solomon chipul Templului Sfânt. Pe coloana sfântului Ilie era icoana carului de foc şi a înălţării lui la cer, iar pe coloana lui Elisei era despărţirea Iordanului, cu mantia părintelui său. Pe coloana lui Isaia, noul vameş contemplă vedenia serafimilor din Templu, iar pe coloana lui Iezechiel se afla carul heruvimilor de la Chebar. Pe coloana lui Ieremia era potirul cu lacrimile „Plângerilor” lui, iar pe coloana proorocului Daniel era icoana revelaţiei „Celui Vechi de Zile”. Pe coloana lui Iona era chipul colibei de la răsărit de Ninive, iar pe coloana sfântului Ioan Botezătorul din dreapta chivotului lui Hristos era icoana Botezului Domnului. Pe coloana sfântului evanghelist Matei era scrisă Predica de pe Munte; pe coloana sfântului evanghelist Marcu era icoana Schimbării la Faţă a Domnului; pe coloana sfântului evanghelist Luca era icoana Cinei din Emaus şi a Înălţării la cer a Domnului, iar pe coloana sfântului evanghelist Ioan era icoana Revelaţiei din insula Patmos. Pe coloana sfântului apostol Petru era Arătarea Domnului de la Marea Tiberiadei şi predica apostolului de la Pogorârea Duhului Sfânt, iar pe

coloana sfântului Pavel era icoana minunii de pe drumul Damascului şi taina răpirii la al treilea cer. Pe masa punerii înainte sunt toate cărţile Sfintei Scripturi, iar pe catapeteasma Templului era icoana Răstignirii Domnului şi a Învierii celei de a treia zi. Pe coloana sfântului arhidiacon Ştefan din faţa catapetesmei era descoperirea Şederii Mântuitorului Hristos de-a dreapta Tatălui, iar pe coloana sfântului arhidiacon Filip era zugrăvită convertirea famenului etiopian la Hristos. În uşile Împărăteşti ale catapetesmei era icoana Bunei Vestiri şi a Maicii Domnului pe tron cu Pruncul Iisus în braţe, iar deasupra catapetesmei se putea contempla Steaua Naşterii Domnului şi fulgerul Parusiei Lui.

Din coloanele Templului cioplite din esenţă de Eben-Ezer izvora mireasma închinării în Duh şi Adevăr, iar de pe altarul tămâierii se ridica spre cer flacăra neîncetată a Rugăciunii lui Iisus. Norul slavei lui Dumnezeu de pe Sinai, Tabor şi Muntele Măslinilor umplea Templul, iar cununile cele neveştejite ale slavei erau deasupra fiecărei coloane din Templu. Printre coloane, îngerii şi duhurile drepţilor celor ce s-au săvârşit, dimpreună cu sufletele tuturor mucenicilor, cuvioşilor şi mărturisitorilor, aduc doxologie şi închinare neîncetată lui Dumnezeu Cel în Treime lăudat. Noul vameş se cutremură, precum oarecând Isaia în Templu şi proorocul Daniel pe malul râului Tigru, şi, căzând cu faţa la pământ, îşi aminti dumnezeieştile cuvinte: „Pe cel ce biruieşte îl voi face stâlp în Templul Dumnezeului Meu şi afară nu va mai ieşi şi voi scrie pe el Numele Dumnezeului Meu şi numele cetăţii Dumnezeului Meu – al noului Ierusalim, care se pogoară din cer, de la Dumnezeul Meu – şi Numele Meu cel nou” (Apocalipsă 3, 12).

Epitaf

Episcopul Evangelicus se va fi născut în Ţara Dinozaurilor, sub umbra Retezatului şi sub streaşina Prislopului, în Zodia Stelelor, ce se închină neîncetat Stelei Naşterii lui Hristos. Primit-a botezul creştin în ziua ramurii porumbelului lui Noe, păşind întâia dată în biserică în Zodia Crinului Bunei Vestiri.

A rostit rugăciunea „Tatăl nostru” în strană într-o a treia zi de Sfintele Paşti din Zodia Lacrimei. A învăţat Catehismul ortodox în Zodia Liliacului Înflorit şi a citit întâia dată Mica Biblie în Zodia Viscolului. A slujit ca preot la Sfântul Altar sub Zodia Spicelor şi a Strugurelui, iar ca arhiereu, sub Zodia Curcubeului Legământului. A propovăduit în Zodia Vântului şi a scris sub Zodia Florii de Măceş, ctitorind în Zodia Pietrei. A contemplat minunile lui Dumnezeu sub Zodia Lunii Pline, printre arinii din grădina de peste râu şi a cugetat la cele sfinte sub Zodia Sălciilor Plângătoare de pe malul Galbenei. A iubit Biblia sub Zodia Fagurelui de Miere din seara Învierii, iar pe Sfinţii Părinţi ai Bisericii sub Zodia Zăpezilor de Rouă. I s-a revelat Liturghia Cosmică într-o seară anumită, sub Zodia Greierilor-cântăreţi între ruinele Catedralei dacice. A păstorit Episcopia daco-romană a Ulpiei Christiana sub Zodia „Glasului Arhanghelului – de la Prislop – şi a trâmbiţei lui Dumnezeu” (cf. I Tesaloniceni 4, 16). A trecut în cele din urmă, din timp în veşnicie, în Zodia Pietrelor de Râu, care i-au şi scris

Testamentul revelaţiei sfântului arhidiacon Ştefan, întâiul mucenic (Fapte 7, 55-56)... „Ce am scris, am scris!” (cf. Ioan 9, 22).

***

Ramuri de nor

Când păsările cerului dorm pe ramuri de nor,
Sufletul mi se aprinde în dumnezeiescul dor.
Când păsările cerului dorm pe ramuri de nor,
Gândul mi se avântă spre ceruri în zbor.
Când păsările cerului dorm pe ramuri de nor,
Îmi aduc aminte că într-un asfinţit o să mor.

Ascultă

Ascultă cum cad cascade de stele,
Ascultă cum cad cascade de har,
În raza de rouă primită în dar,
Prin zorii de lacrimi ai rugilor mele,
Din rugul aprins, în pustiul necuprins.

Sunt fir de praf

Sunt fir de praf înaintea stelelor,
Sunt fir de praf înaintea zorilor,
Sunt fir de praf înaintea razelor,
Sunt fir de praf înaintea norilor,
Sunt fir de praf înaintea vântului,
Sunt fir de praf înaintea munţilor,
Sunt fir de praf înaintea mărilor,
Sunt fir de praf înaintea asfinţiturilor,
Sunt fir de praf în roua nopţilor.

Vers

Pomi plini de lacrimi,
Flori scăldate-n plâns,
Frunze îngălbenite
Pe pământul nins.

Lacrimi

Lacrimi de aur picurate din stele,
Lacrimi de argint picurate din cetini de brazi,
Lacrimi de aramă picurate din fagii de toamnă,
Lacrimi de cristal picurate din gheaţa de iarnă.

Unde este cel ce nu mai este?
– epitaf mie însumi –

I
Întrebat-am poarta de Episcopie,
Liliacul falnic şi viţa-de-vie,
Bătrânul cais rupt din paradis:
Unde este cel ce nu mai este?
Unde este cel ce nu mai este?

Mi-au răspuns în glas
În cel mai tainic ceas:
Preasfinţitul Daniil
E-n litera Deltei de Nil!

II
Întrebat-am seara piatra de mormânt
Din grădina plină cu flori de pământ
Pietrele de moară ce n-o să mai doară:
Unde este cel ce nu mai este?
Unde este cel ce nu mai este?

Mi-au răspuns cireşii, nucii din Anini:
El este-n ruine şi-n flori de salcâm.

III
Întrebat-am râul ce-adoarme sub punte,
Izvoare de ape trezite din munte,
Pietrele romane strânse în mormane:
Unde este cel ce nu mai este?
Unde este cel ce nu mai este?

Mi-a răspuns din piatră luna nouă:
El e-n curcubeul răsărit când plouă.

IV
Întrebat-am toate crucile din piatră,
Sălciile ce plâng cu lacrimi ce nu seacă,
Melcii din fosile şi preistorice file:
Unde este cel ce nu mai este?
Unde este cel ce nu mai este?

Mi-au răspuns toţi brazii şi alunii de Schit:
A plecat departe de când s-a ivit!

V
Întrebat-am masa de altar din Retezat,
Lespedea, mereu cu capul preaplecat,
Veşmântul din raclă ce ne este faclă:
Unde este cel ce nu mai este?
Unde este cel ce nu mai este?

Mi-a răspuns Părintele de la Gura Bucurii:
Luatu-l-am pe el unde zboară fluturii!

VI
Întrebat-am sfânt altar de la Hăţăgel
Cu floare romană săpată pe el,
Dus de Daniil pe-al vieţii urcuş, tocmai la Densuş:
Unde este cel ce nu mai este?
Unde este cel ce nu mai este?

Mi-a răspuns din Catedrală glas de clopot la Vârşeţ:
Ca să-i sap mormântul, daţi-mi un hârleţ!

VII
Întrebat-am „cărţile ce s-ar fi scris”,
Miridele sfinte de pe Antimis,
Plânsul de potop şi lacrimi de Prislop:
Unde este cel ce nu mai este?
Unde este cel ce nu mai este?

Răspunsu-mi-a Ana, Voichiţa, Diana:
Pe-aici prin Sinai îşi culege mana,
Pentru Nunta din Cana!

***

Bilanţ sub semnul lui „Techel”

Dacă ar fi să-mi tâlcuiesc neîncetat cuvintele-sentinţă scrise de mâna lui Dumnezeu pe tencuiala peretelui „văruit” (Fapte 23, 3) – al sufletului meu – în faţa Sfeşnicului celui Mare: „Mene, mene, techel ufarsin”, adică „Numărat, numărat, cântărit şi împărţit” (Daniel 5, 25-28), mi-aş descoperi bilanţul lăuntric al vieţii ca stând mereu sub semnul lui „Techel”: „l-a cântărit în cântar şi l-a găsit uşor” (Daniel 5, 27) – pentru că n-am zidit pe temelia-Hristos „aur, argint, pietre scumpe”, ci doar „fân, lemn, trestie” (I Corinteni 3, 11-12).

CUPRINS